Sven Wimnell 10 september 2015: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden 12 juni - 24 juli 2015.

http://wimnell.com/omr36-39zzzf.pdf

I två dokument citeras tidningsartiklar i Dagens Nyheter under perioden 12 juni - 24 juli 2015, Perioden är viktig i både världshistorien och svenska historien. Artiklarna ligger i ett dokument för utrikes förhållanden och ett för inrikes förhållanden. Några ariklar kan ha hamnat i fel kategori.

Artiklarna är hämtade från tidningens digitala versioner och är här återgivna i stilformatet Times med rubriker i storlek 18 och övrig text i storlek 12. Denna gång är artiklarna inte redigerade så att de blir snygga utan är av tidsskäl återgivna i det skick de kommer i vid kopieringen från tidningen.

Artiklarna är huvudsakligen hämtade från tidningens avdelningar för ledare och utländska medarbetare, debattartiklar, nyheter, världen, ekonomi, kultur och Stockholm. De kan vara med för att de innehåller bra eller avskräckande politik. De är både för många och för få. Det har gällt att ge en bild av situationen i världen och ge bild av situationen i Sverige. Artiklarna från avdelningara kultur och Stockholm är ofta av enklare slag för att belysa svenskarnas tycken. Artiklara är angivna i kronologisk ordning, att ordna dem efter politikområden hade tagit för lång tid.

Dagens Nyheter har ett brett utbud, har många medarbetere och är Sveriges största morgontidning. Den har sedan många år nästan monopol på debattartiklar. Genom att inte ta med artiklar från andra tidningar missar man en del, men Dagens Nyheter har ändå så mycket att det kan räcka. Ibland kan tidningen ha för stark borgerlig vinkling, men är mestadels tämligen neutral.

“Obama på spaning efter en strategi

DN FREDAG 12 JUNI 2015

Ett år efter att Mosul föll i Islamiska statens händer har USA:s president Barack Obama nu beslutat att skicka fler soldater till Irak. IS kontrollerar fortfarande en tredjedel av landet plus en stor yta i Syrien. Särskilt framgångsrika har amerikanerna inte varit.

Syftet är nu att förstärka övning och assistans för irakiska regeringstrupper. Framför allt sker ett försök att integrera fler sunniter i den shiitiskt dominerade armén. Antalet amerikaner ökar med 450 till drygt 3 500, men egentligen tillkommer bara 110 militära utbildare. Det är ingenting jämfört med när George W Bush 2007 skickade 20 000 nya soldater för att förbättra säkerhetsläget.

Iraks armé har visat sig oduglig i striden mot IS, trots allt tidigare amerikanskt bistånd. USA:s försvars-minister anser att den inte ens har -någon vilja att slåss. När Ramadi intogs av numerärt underlägsna IS-styrkor i maj flydde försvararna i panik. IS-krigarna är inga övermänniskor, men regeringstrupperna saknar förmåga. Kurderna håller sig på sin kant.

Obama fortsätter att säga nej till andra idéer, som amerikaner på marken som kan vägleda bombplanen, instruktörer direkt på slagfältet eller attackhelikopt-rar. Problemet med sådana förslag är risken att soldater dödas. Men genom att avstå får Obama inte heller så mycket att hända. Piloterna kan inte identifiera målen, och luftanfallen mot IS är ofta ineffektiva.

USA vill engagera sunniterna i kampen, och i grunden låta irakierna sköta sitt eget krig. Det har hittills gått trögt. Shiiterna i Bagdad ser sunniterna som förklädda terrorister, medan sunniterna är mer rädda för shiiterna än för IS. Under tiden lockar IS fler rekryter.

Republikanerna i USA säger att
Obama inte har någon ordning på strategin, vilket stämmer. Ingen föreslår dock någon radikal förändring. Presidenten drogs tillbaka in i Irak mot sin vilja, och balanserar mellan duvor och relativa hökar. Men vad ska han göra härnäst, om den irakiska armén helt faller ihop?

Att blunda och hoppas är ingen övertygande plan. Inte en upptrappning som i Vietnam på 60-talet heller. Återerövringen av Mosul ser ut att dröja.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“Dödssprutor kan strida mot grundlagen

DN FREDAG 12 JUNI 2015

Inom kort avgör USA:s högsta domstol om de läkemedel som används vid många avrättningar förorsakar så stort lidande att den strider mot konstitutionen. Fallet har öppnat dörren för en debatt om dödsstraffet – men också för nygamla avrättnings-metoder.

Det blev en mycket ovanlig domstolssession. Sällan har de nio domarna i USA:s Högsta domstol så öppet kommenterat både motparterna och varandra som när de injektioner som används vid avrättningar i Oklahoma var uppe i slutet av april. Den laddade stämningen har flera skäl.

På ytan handlar rättsfallet Glossip mot Gross, som HD nu ska avgöra, om huruvida de läkemedel som används vid avrättningar i Oklahoma och en rad andra delstater ska förbjudas. Kombinationen har visat sig opålitlig och tycks inte göra den dömde medvetslös snabbt nog, utan orsakar i stället stort lidande. Bedömer Högsta domstolen att straffet på grund av detta är ”grymt och ovanligt” är det konstitutionsvidrigt.

Men samtidigt pyr en underliggande diskussion som snuddar vid dödsstraffet som sådant.

Den ena parten i rättsfallet är tre dödsdömda interner från Oklahoma, som har stämt delstaten om användningen av substanserna. En av de tre internerna heter Richard Glossip, en av Oklahomas företrädare heter Kevin Gross, därför kallas fallet Glossip mot Gross.

Ifrågasättandet väcktes i fjol sedan utdragna avrättningar genomförts på flera håll; mest uppmärksamhet fick avrättningen av Clayton Lockett i april förra året. Hans död är utförligt dokumenterad.

Efter att personalen först hade stora besvär med att hitta en fungerande ven blev det tydligt att de medel som injicerades inte fungerade som avsett. Lockett visade smärtan med hela sin fastspända kropp. Till slut gjordes försök att stoppa avrättningen, men medan den förvirrade personalen övervägde alternativen (skulle man plötsligt påbörja hjärt- och lungräddning?) avled den dömde av en hjärtattack.

Proceduren tog 43 minuter.

Problemen med att verkställa avrättningarna beror dels på att medicinskt utbildade – till exempel läkare – av princip inte befattar sig med verksamheten, dels på att europeiska läkemedelsbolag inte längre säljer substanser till den amerikanska kriminalvården, bland annat efter kraftfulla påtryckningar av människorättsorganisationer. I dag sätter också EU-kommissionens regler stopp för export av läkemedel i avrättningssyfte.

Bristen på leveranser har lett till en desperat jakt på alternativ och i vissa fall ren smugglingsverksamhet, där den amerikanska kriminalvården har köpt läkemedel illegalt för tiotusentals dollar i kontanter av mindre nogräknade apotek. Det har lett till lokala experiment och mixturer som saknar vetenskaplig grund och till

avrättningar som har beskrivits som katastrofala. Det som hände Clayton Lockett i fjol är ett exempel på detta.

Uppmärksamheten kring dessa avrättningar har sannolikt bidragit till att stödet för dödsstraffet i USA i dag är det lägsta på över 40 år; dock har det alltjämt stöd av en majoritet amerikaner.

Bristen på läkemedel (i Texas finns i dag endast preparat för ytterligare en avrättning) har också lett till att flera delstater ser sig om efter andra metoder. I mars godkände Utah arkebusering som standardmetod för de fall då dödlig injektion inte är möjlig. Några veckor senare antog lagstiftarna i Oklahoma gas som alternativ.

Men skälen för det långsamt vikande stödet för det stränga straffet är fler. De handlar dock sällan om moral: snarare ser allt fler kostnaderna som oproportionerligt höga – en avrättning föregås vanligen av mångåriga rättsprocesser och överklaganden. Många anser att riskerna för att oskyldiga döms är för stora (över 140 dödsdömda har hittills genom framför allt dna-teknik visat sig vara oskyldiga), och man pekar på rättssystemets diskriminering av afroamerikaner.

– Jag ser en långsam söndervittring av dödsstraffet. För tjugo år sedan fick man frågan ”varför?” om man var motståndare till det. I dag är det snarare tvärtom, säger Robert Dunham, chef för det dödsstraffskritiska Death penalty information center med säte i Washington.

Samma förändring märks också i reaktionerna på dödsdomen mot Dzhokhar Tsarnajev för bomb-dådet mot Boston marathon, som meddelades av en enhällig jury i maj. I Massachusetts är dödsstraffet avskaffat sedan länge, men på grund av brottets art dömdes Tsarnajev enligt federal lag.

Få jublade över domen, tvärtom uttryckte många sin förvåning. Robert Dunham, som själv har lång erfarenhet som advokat och företrädare för dödsdömda, jämför reaktionerna med det välkomnande som domen mot Oklahomabombaren Timothy McVeigh fick 1997.

Men alla är inte lika övertygade:

– Visst sjunker stödet för dödsstraffet, men man ska inte överdriva detta. Så dramatisk är inte förändringen, säger Adam Liptak, som bevakar Högsta domstolen för The New York Times.

Han håller dock med om att förändringen bland konservativa är anmärkningsvärd. Där finns det i dag en rörelse som är skeptisk till dödsstraffet, i hög grad av ekonomiska skäl.

Och när Nebraska helt nyligen avskaffade dödsstraffet var det den första konservativt styrda delstat som gjorde så på över fyra decennier. Det skedde inte utan konvulsioner – en första omröstning stoppades av den republikanske guvernörens upprörda veto.

– Om den politik man har valt inte, som avsett, ökar allmänhetens säkerhet, då är det dålig politik. Om den inte är avskräckande, om den är dyrare än alla andra metoder, om den inte är rättssäker – då är det en misslyckad politik. Om den är omgärdad med ett hemlighetsmakeri som vi aldrig annars skulle tillåta i frågor som handlar om liv och död,

då är politiken ett haveri. Filosofiska frågor reses nu på ett sätt som inte skett på många år, säger Robert Dunham.

Med dagens sammansättning i Högsta domstolen, där de konservativa dominerar, tycks det troligare att dödsstraffet sakta fasas ut på delstatlig nivå, snarare än på federal. Vad Högsta domstolen nu beslutar handlar alltså inte heller om dödsstraffet som sådant – ändå är det tydligt att domarnas vitt skilda syn på just denna fråga är närvarande i fallet Glossip mot Gross.

I den livliga, muntliga partsframställningen i april såg sig en av de mest konservativa domarna, Samuel Alito, nödd att syrligt påminna att domstolen faktiskt har slagit fast att dödsstraffet är konstitutionellt. Han liknade därefter dödsstraffmotståndarnas ansträngningar vid ett ”gerillakrig”.

En stund senare smulade Sonya Sotomayor, en av domstolens liberala domare, fullständigt sönder det vittnesmål från Oklahoma som framhöll dödspreparatens effektivitet. Sotomayor gick åt vittnets bevisning så hårt och länge att domstolens ordförande på ett unikt, uppläxande vis ursäktade sin kollega och gav vittnet fem extra minuter, eftersom han hade ”lyssnat snarare än talat”.

Även om domstolen endast ska ge sin åsikt i fråga om en läkemedelskombinationkan kan dess ställningstagande få stora konsekvenser. Förbjuds kombinationen är det inte helt osannolikt att människor kommer att gasas ihjäl i USA, på laglig grund.

Beslutet väntas innan juni månad är slut.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se

Fakta. Arkebusering, elektriska stolen och gas kan ersätta sprutorna

Dödsstraffet har i dag stöd av 56 procent av USA:s befolkning, enligt Pew research institute. Bland afroamerikaner är för första gången motståndarna fler än förespråkarna. Bland kvinnor och personer med latinamerikanskt ursprung är förespråkare och motståndare ungefär lika många. Stabilast stöd har straffet hos vita män, där över 70 procent anser att det är vettigt.

Dödlig injektion är förstahandsmetoden för dödsstraff, men på grund av svårigheten att säkerställa tillgången har flera delstater infört andra tillvägagångssätt. Utöver Utah överväger även Wyoming, Idaho och Arkansas arkebusering. Tennessee, Virginia och Alabama har återinfört elektriska stolen. Oklahoma godkände i april gas, en metod som även Texas och Louisiana har visat intresse för.

En vanlig kombination av läkemedel för avrättning i USA innehåller tre preparat som injiceras. Det första var länge tiopental eller pentobarbital, ett ångestdämpande och muskelavslappnande medel. Midazolam har använts i brist på detta. Därefter ges pankuroniumbromid, ett förlamande medel som gör att man inte längre kan röra sig; slutligen kaliumklorid, som när det hamnar i blodet hindrar de elektriska impulserna i hjärtat, som därför stannar.

När medlen används separat och för vad de är avsedda för, främst inom anestesivården, är de ofarliga, verksamma läkemedel.

Fakta. Ideologiska motsättningar

USA:s Högsta domstol avgör mål som är av betydelse för hur konstitutionen ska tolkas. Den avgör också var gränsen går mellan federal och delstatlig lagstiftning.

Domstolen har nio ledamöter som tillsätts av presidenten med livstids mandat. Domstolen präglas av sin starka ideologiska spänning mellan konservativa och liberala ledamöter.”

“Erdogan: Var inte egoister – bilda regering

DN FREDAG 12 JUNI 2015

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan har hållit en sällsynt låg profil sedan det stod klart att hans AKP tappat nästan en femtedel av sitt väljarstöd i parlamentsvalet, och därför förlorat sin majoritet.

I ett tv-tal, hans första offentliga framträdande sedan valet i söndags, manade Erdogan på torsdagen till regeringsbildning så ”snart som möjligt”. Alla partier måste lägga sina egon åt sidan, säger presidenten som lovar att han ska göra vad han kan för att hitta en lösning inom ramarna för sina befogenheter.

Premiärminister Ahmet Davutoglu har sagt att hans AKP är berett att diskutera med alla tre oppositionspartier i parlamentet, inklusive prokurdiska HDP. Oppositionen har dock uttryckt olika grader av avståndstagande om samarbetsmöjligheterna.

TT–AFP–Reuters “

“Islamiska statens terrorvälde har blivit global

DN LÖRDAG 13 JUNI 2015

DN:s korrespondent Erik Ohlsson om hur IS växte från obskyr mördarsekt till en maktfaktor som stöpt om världspolitiken. För ett år sedan intogs Mosul, Iraks näst största stad, av Islamiska staten (IS). Sedan dess har IS blivit det största fredshotet i Mellanöstern och en permanent huvudvärk för västvärldens politiker och säkerhetstjänster. Men historien om IS börjar redan år 2003.

Denna vecka markerar ettårsminnet av Islamiska statens invasion i Mosul. Under det gångna året har IS varit nyhetsstoff nästan varje dag, i de mest skiftande sammanhang: det har handlat om avrättade journalister i orangea fångdräkter, larm om tortyr och slaveri, hätsk inrikespolitisk debatt om ”dalt” med återvändande frivilliga IS-krigare, okontrollerade flyktingströmmar, brända kyrkor. Tidigare i veckan beslutade USA:s president Barack Obama att skicka fler militärer till Irak för att försöka stoppa IS framryckning.

Det känns som om Islamiska staten plötsligt exploderade i västvärldens ansikte. Men i själva verket har rörelsen en förhistoria som sträcker sig mer än ett decennium tillbaka, mestadels gömd på utrikessidornas notisspalter under lakoniskt fasansfulla rubriker: ”86 döda i självmordsdåd i Bagdad”. ”Attack mot shiitisk moské i Samarra”.

Tidslinje. Så har IS växt fram

Augusti 2003 – Abu Musab al-Zarqawis terrorgrupp Tawhid al-Jihad attackerar FN:s högkvarter i Bagdad. al-Zarqawi ses som IS andlige fader.

Maj 2004 – Amerikanen Nick Berg halshuggs framför en videokamera i Bagdad av en man som uppges vara al-Zarqawi.

Oktober 2004 – al-Zarqawi ställer sig under befäl av Usama bin Ladin och al-Qaida. Hans gruppering byter namn till al-Qaida i Tvåflodslandet (Irak), förkortat AQI.

Maj 2005 – växande våldsvåg i Bagdad riktad mot shiamuslimer. Närmare trettio självmordsbomber i den irakiska huvudstaden bara under maj månad.

Februari 2006 – En av shiamuslimernas heligaste platser, al-Askarimoskén i Samarra, förstörs i ett bombattentat. Motsättningarna mellan sunni och shia trappas upp ytterligare.

Juni 2006 – **Abu Musab al-Zarqawi** dödas när ett amerikanskt F-16-plan attackerar hans gömställe norr om Bagdad.

Oktober 2006 – Al Qaida i Tvåflodslandet, AQI, byter namn till Islamiska staten i Irak (ISI), Abu Omar al-Baghdadi blir grupperingens ledare.

Januari 2007 – USA förstärker sin militära närvaro i Irak och beväpnar sunnigrupperingar som är fientliga mot ISI.

Maj 2008 – Offensiven mot ISI resulterar i minskat våld i Irak – de lägsta dödstalen i landet sedan 2005.

Januari 2009 – Iraks shiamuslimske premiärminister Nouri al-Maliki ökar pressen på sunnitiska klaner och stammar. Det sekteristiska våldet ökar igen.

Augusti 2009 – Bombdåd mot utrikesministeriet i Bagdad, en av landets mest välbevakade byggnader. Minst 95 döda. ISI tar på sig skulden.

April 2010 – ISI-ledaren Abu Omar al-Baghdadi och rörelsens andreman Abu Ayyub al-Masri dödas i en USA-ledd flygattack.

Maj 2010 – Abu Bakr al-Baghdadi utses till ny ledare för det rejält försvagade ISI.

Mars 2011 – folkligt uppror i Syrien, inspirerat av den arabiska våren. De fredliga demonstrationerna slås brutalt ned av president Bashar al-Assads säkerhetsstyrkor.

November 2011 – det syriska upproret närmar sig inbördeskrig. Allt fler radikala islamistiska grupper sluter upp på oppositionens sida.

December 2011 – de sista amerikanska trupperna lämnar Irak. Den irakiske premiärministern al-Malikis press mot sunnimuslimerna hårdnar, vilket gynnar extremisterna inom ISI.

Juli 2012 – Abu Bakr al-Baghdadi håller ett tal där han lovar att intensifiera kampen mot den irakiska regeringen. Flera spektakulära fritagningar av fängslade ISI-sympatisörer.

April 2013 – ISI byter namn till ISIS (Islamiska staten i Irak och i Syrien/Sham).

Augusti 2013 – ISIS går till militär offensiv mot andra rebellgrupper i Syrien, bland andra det al-Qaidaanknutna Jabhat al-Nusra.

Januari 2014 – ISIS tar kontroll över den syriska provinshuvudstaden Raqqa och utnämner den till huvudstad i ISIS ”emirat”. ISIS erövrar också Fallujah, den största staden i den irakiska Anbarprovinsen.

Juni 2014 – I en blixtattack intar ISIS Iraks näst största stad Mosul. En halv miljon människor flyr i panik från staden.

29 juni 2014 – Abu Bakr al-Baghdadi håller ett offentligt tal där han deklarerar att ISIS nu är ett ”kalifat”, Islamiska staten (IS). al-Baghdadi förklaras som ledare för all världens muslimer.

Augusti 2014 – IS fortsätter sin offensiv mot de kurdiska delarna av Irak och fördriver yazidier från norra Irak. USA börjar bomba IS ställningar.

19 augusti 2014 – den amerikanske journalisten James Foley, som kidnappades i Syrien i november 2012, halshuggs framför en videokamera av ISIS bödlar.

September 2014 – IS går till angrepp mot den kurdiskdominerade staden Kobane i norra Syrien. 200 000 människor tvingas fly över gränsen till Turkiet. USA börjar bomba IS även i Syrien.

Januari 2015 – IS drar sig tillbaka från Kobane och ska ha förlorat över 1 000 soldater under den fyra månader långa offensiven, enligt bedömare.

Februari 2015 – 21 kristna kopter som kidnappats i Libyen blir avrättade på en strand i Libyen. IS avläggare i Libyen tar på sig skulden för dåden.

Maj 2015 – IS återerövrar de irakiska städerna Ramadi och Tikrit från den irakiska armén. Senare intas också den antika staden Palmyra.

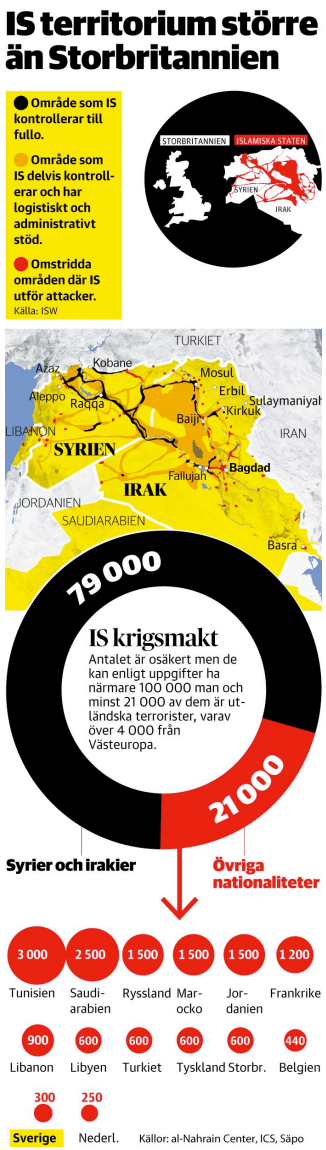

Finanserna

IS har tillgångar på minst 4 miljarder kronor, huvudsakligen guld och kontanter som man tagit från irakiska och syriska banker.

Största inkomstkällor
(Miljoner kronor per dag)

Lösesummor för gisslan, försäljning av antika föremål, bidrag från donatorer.

*Irakiska statsanställda beskattas med 50 procent, företag med 20 procent på sin omsättning.

Största utgiftspost
(Miljoner kronor per dag)

Till soldater, tjänstemän och imamer.

Källor: New York Times, Financial Times

Världens muslimer

Utbredning

Sunniter Shiiter

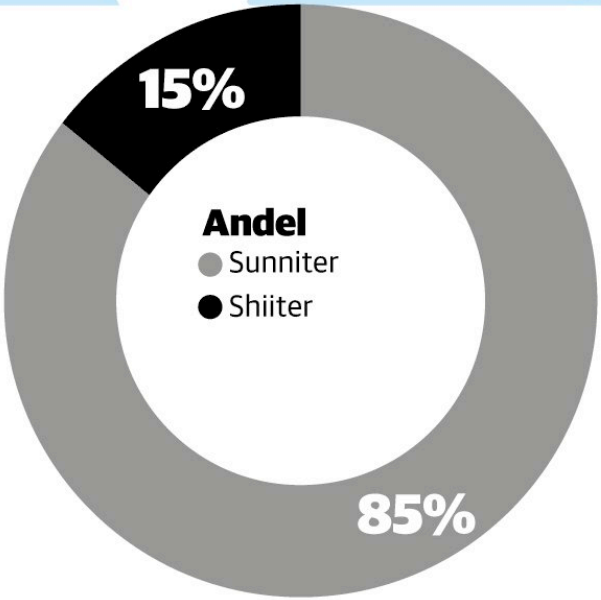

Intervju. ”IS trots allt är en minoritetsgrupp”

En vacker försommareftermiddag i Stockholm stämmer jag möte med Joel Ahlberg, Irakexpert på Folke Bernadotteakademien, en myndighet under UD som arbetar globalt med fredsfrämjande och konfliktförebyggande insatser. Joel Ahlberg är civilekonom, aktiv i dialogen om att dela Iraks oljetillgångar mellan olika regioner och etniska grupper. Han har bott långa tider i Irak och talar arabiska obehindrat. Joel Ahlberg är med andra ord väl skickad att sätta in Islamiska statens explosiva framväxt i Irak och Syrien i ett större perspektiv.

– Islamiska statens ideologer har tolkat några nyckelbegrepp inom islam som man lyfter fram i sin propaganda. Det är fyra termer som hela tiden återkommer: den profetiska förkunnelsen, jihad, tawhid och takfiri, säger Joel Ahlberg och förklarar:

– Den profetiska förkunnelsen, al-Nubbuwah, handlar om upprättandet av en stat som grundas på profeten Muhammeds religiösa uppenbarelse. Jihad är att gå ut i heligt krig och vara beredd att dö för upprättandet av en stat som grundas på den heliga förkunnelsen. Att dö i jihad betraktas som det främsta sättet att hedra Gud. ”Ingen skulle sitta stillatigande om de visste vilken ära som finns i jihad” säger al-Baghdadi.

– al-Tawhid betyder enhet, att göra saker till ett. Det finns bara en gudomlig skapare och härskare, menar man. Alla nationsgränser, alla politiska ideologier, all nationalism är brott mot den gudomliga enheten. Det fjärde centrala begreppet är takfir, att förklara någon otrogen. Det nya för Islamiska staten är att hela grupper, som shiamuslimer och kristna, betraktas som takfir och därmed lovliga att döda.

Propagandan finns på nätet, lätt tillgänglig, presenterad på de flesta av världsspråken. Det är en stor del av förklaringen till Islamiska statens enorma attraktion på unga muslimer i utanför Irak och Syrien. Inget annat krig i nutidshistorien har lockat lika många frivilliga till islamistiska extremistorganisationer. IS har minst 21 000 man i vapen från andra länder, och ett okänt antal med ”civila” uppgifter.

Rekryteringen av unga till Islamiska Staten har under det senaste året blivit ett hett inrikespolitiskt ämne och ett överhängande problem för säkerhetstjänster i Europa och andra delar av världen.

I staden Sanliurfa vid den turkisk-syriska gränsen mötte jag i höstas 27-årige Muhammed som lockats att strida för Islamiska staten, en textilarbetare från Aleppo i Syrien som inledningsvis tyckte att IS behandlade sina soldater väl. Han var stolt över att tillhöra den främsta jihadiströrelsen.

– Jag kände att jag var del av en framgångsrik armé som motståndarna var rädda för, förklarade Muhammed.

Men efterhand beordrades han att göra saker ”som ingen god muslim bör göra”. Muhammed hade nu deserterat från sitt förband och flytt över gränsen från Syrien till Turkiet. Han ville inte gå närmare in på sina handlingar, uppenbarligen var han rädd för att åtalas för krigsbrott i Turkiet eller Europa. Muhammed var också rädd för att IS skulle hämnas på hans föräldrar och syskon som fanns kvar i Aleppo, men han ville ändå framträda i tidningen för att varna andra unga muslimer att ha med Islamiska Staten att göra.

– Radikala jihadiströrelser som IS växer oftast fram i områden där staten har väldigt liten kontroll, exempelvis i ytterområdena utanför de stora städerna. Det är utpräglade stamsamhällen: landsbygden i Irak och Syrien, pashtunsamhällena i Afghanistan, i Jemen och Somalia. Stammen betonar värden som värdighet och ära och denna hederskodex används av IS för att mobilisera och infiltrera i lokalsamhället, säger Joel Ahlberg och fortsätter:

– Samtidigt är det samhällen som är plågade av krig vars befolkning känner en enorm utsatthet. Jag har väldigt svårt att tro att IS skulle uppstå i en gemenskap där det finns demokratiska fri- och rättigheter, där ens rättigheter inte kränks, där man kan skicka barnen till skolan och man kan utgå från att de kommer hem levande. Så har inte varit fallet i Irak, och inte i Syrien eller Libyen heller.

Det faktiska territorium som IS behärskar omfattar uppskattningsvis 270 000 kvadratkilometer – större än Storbritannien – med en befolkning på minst sex miljoner invånare.

– Men vi får inte glömma att IS trots allt är en minoritetsgrupp, även i de samhällen där den uppstått. En liten extremistisk rörelse som genom vissa sociala och politiska omständigheter och en svag motståndare på mycket kort tid lyckats etablera något slags kontroll över stora territorier. Men faran är ju inte att IS har kontroll över stora landområden, utan vad som händer med IS om omvärlden hanterar problemet oklokt, påpekar Joel Ahlberg.

Regionen som IS kontrollerar är rik på mineraler, främst olja, men är annars oländig och fattig. Hur livet faktiskt ter sig inne i ”landet” Islamiska staten är inte lätt att veta – det är ont om oberoende rapportering, den mesta information som tillhandahålls är andra- eller tredjehandsuppgifter som färgas av propaganda på det ena eller andra sättet.

Västerländska journalister törs helt enkelt inte åka in i IS-land och det har de goda skäl till. Reportrar och biståndsarbetare betraktas som byten av Islamiska Staten. För närvarande finns ett 60-tal kända fall av kidnappade utlänningar. Men mörkertalet är stort. De kidnappades anhöriga och arbetsgivare väljer ofta att hemlighålla incidenterna för att inte försvåra förhandlingarna med gärningsmännen.

Antingen avrättas kidnappningsoffren i propagandasyfte, utdraget sadistiska mord som filmas och läggs ut på nätet. Eller så används de som handelsvaror och får betala tiotals miljoner kronor eller mer för att undkomma med livet i behåll och friges.

Islamiska staten brukar kallas världens rikaste terrororganisation. Pengarna kom inledningsvis från förmögna privata donatorer i länderna kring Persiska viken, företrädesvis Saudiarabien. Allt eftersom IS lade under sig territorium blev intäktskällorna flera: främst råolja och raffinerad olja från oljefält och raffinaderier i nordöstra Syrien och västra Irak som via mellanhänder smugglas till bland annat Turkiet och Jordanien.

Tidvis kunde Islamiska staten tjäna motsvarande 15-16 miljoner kronor om dagen på sin illegala oljeexport. USA:s intensifierade bombningar av oljekällorna har dock gjort att inkomsterna från oljan minskat. Men de uppgår fortfarande till ett par miljoner kronor per dag, enligt den arabiska nyhetssajten al-Monitor.

Skatteuppbörd i storstäder som Mosul och Raqqa är andra viktiga inkomstkällor för IS, liksom handel med plundrade antikviteter och lösesummor för kidnappade.

Ondskan och barbariet inom IS är något som rörelsens propagandaapparat gärna håller fram. Man distribuerar videoklipp på bakbundna män, anklagade för homosexualitet, som kastas mot döden från höga byggnader omgivna av jublande människomassor. Eller på svartklädda män som med stor förtjusning går loss med hackor och släggor på oersättliga antika statyer och stentavlor i Mosuls stadsmuseum. Det finns också väl dokumenterade övergrepp mot kvinnor som tillfångatagits och torterats sexuellt eller hållits som sexslavar.

Hand i hand med okulturen, bestialiteten och den ofattbara grymheten går IS anspråk att vara samhällsbyggare, att skapa ett civilt samhälle med alla dess funktioner: skolor, sjukhus, elverk, pumpstationer. Då och då blandas videoklippen och rapporterna om kidnappningar och tortyr med nyheter om alldeles vanliga framsteg, som att Mosuls enda femstjärniga hotell nu har renoverats och nyöppnats.

I den europeiska debatten om IS har det börjat höras röster som vill att terrororganisationen ska behandlas som en stat. Den italienska journalisten och ekonomen Loretta Napoleoni utkom nyligen med en debattbok, ”Islamiska staten. Ett terroristiskt nationsbygge” (Fri Tanke) där hon framhåller IS statsbyggarambitioner. När Napoleoni lanserade sin bok i Sverige i våras jämförde hon IS med den palestinska befrielseorganisationen PLO och jämställde rörelsens övergrepp med avrättningarna under den franska revolutionen.

Joel Ahlberg avfärdar resonemanget:

– Islamiska staten är ju en terrororganisation som förvanskar det religiösa budskapet inom islam och som för krig mot all den mångfald som livet och skapelsen består av. Att omvärlden skulle faller undan för det och betrakta IS som en legitim part, det har jag mycket svårt att acceptera.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se “

“Måtte SR ta intryck av konflikten om ”Konflikt”

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

För några år sedan slutade jag lyssna på Sveriges Radios program ”Konflikt”. Den informationen torde sakna större värde för såväl SR som DN:s läsare, varför jag inte tänkte stort mer på saken. Men jag hade tröttnat på att få en portion kall skuldgröt serverad till varje lördagsfrukost; i mina ögon var ”Konflikt” just det som högermänniskor anklagar hela public service för: tendentiöst, enögt USA-kritiskt, kraftigt lutande åt vänster.

”Konflikt” kallar sig ”Sveriges Radios fördjupande utrikesmagasin”. Det är en programförklaring som förpliktigar. Det var därför som Eli Göndör, reli-gionshistoriker knuten till Timbro, valde ut just det magasinet för en särskild studie kallad ”Medieskuggans dunkla vrår”. Där granskar han ”Konflikts” programpresentationer mellan 2008 och 2010, åren som föregick den arabiska våren.

113 sådana granskades. USA nämndes 42 gånger. Sverige 20 och Israel 15. Egypten förekom 2 (två) gånger – Syrien inte alls.

Vad innebär detta? Göndör formulerar det sålunda: ”Då de omnämns är arabiska länder sällan eller aldrig protagonister i sitt eget öde.” Man skulle kunna tolka det som att det mesta som sker i världen är USA:s verk, för att inte säga fel. Regimer som den syriska, egyptiska och libyska hamnar i skymundan – ointressanta brickor

i ett spel med, kan man anta, illasinnade vita kapitalister som både författar regler och flyttar pjäser.

Jag var själv med på en diskussion om rapporten på Timbro. Det var också Nina Benner, gruppchef för Ekots helgprogram där ”Konflikt” ingår, som modigt stack huvudet i lejonkulan och försvarade programmet. Själv kritiserade jag det efter bästa förstånd och diskussionen böljade som den plägar.

Men, som det brukar heta i moderna medier: ni kan aldrig gissa vad som hände sedan.

Vad som hände sedan var att den före detta ”Konflikt”-medarbetaren Negar Josephi, som satt i publiken, tog mikrofonen. Man kan se det på timbro.se, efter drygt 50 minuter. Josephi levererar en så massiv salva att man kunde känna krutdoften i lokalen.

”Jag vill bestämt påstå att ’Konflikt’ är ett väldigt vänsterorienterat program. Och det är ett stort problem. Jag orkade inte sitta där och lyssna på deras åsikter om Israel, judar och konflikten i Mellanöstern. Det var skitjobbigt för mig som judinna (...) När människor som gör utrikesprogram alla har liknande åsikter om Mellan-östern blir det samma vinkel år efter år efter år.”

Nu kan vi ta en kort paus för invändningar. Eli Göndörs rapport är ytlig. Josephis röst är en enda. Högern gnäller alltid på vänstervridna medier.

Men. Ingen påstår att Göndörs studie är heltäckande, han har gjort en blixtskiss över en yta som medie-arkeologerna senare får gå in och detaljstudera. Josephi är förstås inte ensam i kritiken. Och även de som står mer till vänster borde vara intresserade av att public service vidmakthåller strävan efter opartiskhet.

Det är märkligt om ett högprofilerat program som ”Konflikt” är ointresserat av att bredda bilden, söka alternativa tolkningar av skeenden, fördjupa, överraska sig själva.

Och problemet är dessutom mycket större än en enda redaktion. Public service har särskilt ansvar. Det kan inte vara meningen att licenspengar ska gå till tendentiös journalistik, oavsett om den lutar åt vänster eller åt höger.

Nina Benner har besvarat kritiken på Ekots redaktionsblogg. Låt det bli inledningen till en djupare SR-diskussion om hur medarbetarnas världsbild präglar den journalistik som produceras.

Det måste nämligen inte vara så här. Bilden av en annan värld är möjlig.

Ledarskribent

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se “

“Ingen riktig tysk ordning

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

Européerna litar på att USA ska försvara dem, men vacklar om solidariteten inom Nato. Det är dags för skärpning.

Kriget i Ukraina har avslöjat att EU-länderna inte är alldeles eniga om hur Putins Ryssland ska bemötas. Sanktioner har införts, men det tvistas om huruvida de är för hårda eller för lösa. Nu har tankesmedjan Pew Research Center mätt opinionen i åtta Natoländer, och resultatet är delvis chockerande.

En fråga var om det egna landet borde delta i försvaret av en annan Natomedlem i händelse av ett ryskt angrepp. I USA och Kanada var svaret ja. Storbritannien, Polen och Spanien visade upp en relativ majoritet för. Men i Frankrike och Italien var de flesta emot. Och i Europas tungviktare Tyskland sade 58 procent nej och bara 38 procent ja.

Om Ukraina en dag ska in i Nato kan man bedöma olika. När det gäller artikel 5 i Natofördraget finns däremot inga tvivel: Ett anfall mot ett medlemsland är en attack på hela alliansen, och försvaret är kollektivt. Det spelar ingen roll om det är USA, Spanien eller Turkiet som utsätts – eller Tyskland, för den delen. Men Polen och de baltiska staterna omfattas också av garantin, precis som president Barack Obama sade i Tallinn förra hösten: ”Ni förlorade er självständighet förut. Med Nato kommer det aldrig att hända igen.”

Tysklands historia ger fog för en avog inställning till kanoner. Men det går inte att sudda bort kalla kriget, när USA och Nato utgjorde Tysklands sköld mot det kommunistiska Sovjetblocket. Än i dag är allmän pacifism och önskemål om politiska lösningar inget universalskydd mot exempelvis en Putin. Om en tysk majoritet verkligen anser att balterna får klara sig bäst de vill själva är det en förfärande inställning.

Uppenbart har Europas politiker, inte bara de tyska, en uppgift framför sig. Medborgarna behöver övertygas om
Natos betydelse för värnet av Europas frihet. Mumlande duger inte. Verkliga ledare måste rakryggat stå upp för -alliansen, inklusive Baltikum.

Typiskt nog visar Pews undersökning också att européerna räknar med att USA kommer till undsättning i vilket fall som helst. Bara Grekland och Estland uppfyller i dag Natos ambition att försvarsutgifterna ska vara 2 procent av BNP. Frankrike försöker ta sig tillbaka dit. Storbritannien låtsas klara målet genom att fuska med budgetposter.

Under kalla kriget stod USA för hälften av alliansens försvarskostnader; i dag är det mer än tre fjärdedelar. Det är inte rimligt att amerikanerna fortsätter att dadda européerna. Måhända är det svårt att prioritera ned en endaste del av välfärden, men länder såväl som hushåll bör betala hemförsäkringen. Att förklara detta är folkbildning.

Detsamma gäller Sverige. Försvarsuppgörelsen i april innebar ett trendbrott, men även om antalet miljarder ökar har ÖB inte en chans

att klara politikernas beting. Hans budget ligger kvar på drygt 1,1 procent av BNP.

Pew föranleder också svenska reflektioner. Enligt riks-dagens solidaritetsförklaring kan Sverige inte stå passivt om ett EU-land eller ett nordiskt land angrips, och vi förväntar oss samma hjälp. Det betyder i praktiken att Nato ska rädda oss. Och det vet vi inte om det sker, för försvarsgarantierna gäller inte icke-medlemmar.

Men om tyskarna inte ens vill försvara dem som redan är med i Nato, finns det då någon poäng med ett svenskt medlemskap? Nå, Europas öde avgörs inte av en opinionsmätning. I ett skarpt läge, med ryska trupper på väg in i ett Natoland, torde alliansens ledare begripa vad som står på spel.

Också för Sveriges del gäller att utanförskap är betydligt farligare än medlemskap.

DN 14/6 2015 “

“ Jemen förblöder – låst läge inför fredssamtal

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

I morgon måndag inleder de stridande parterna i Jemens inbördeskrig fredssamtal i Genève. Men förhoppningarna om en överenskommelse är små. Och i Jemen växer den humanitära katastrofen dag för dag.

— Om fredsförhandlingarna misslyckas är risken stor att vi snart har vårt eget Syrienkrig i Jemen.

Det säger Shahta al-Harazi, en ung kvinnlig människorättsaktivist från Jemens huvudstad Sanaa som flytt striderna i sitt hemland.

Vi träffas på Sida i Stockholm där vi lyssnat på hur Internationella Röda korsets vicechef i Jemen, italienaren Simon Schorno, över en ofta avbruten Skypeförbindelse berättat om den humanitära situationen i huvudstaden Sanaa.

— Antalet civila som dödas eller skadas i flygattacker eller markstrider ökar dag för dag. Samtidigt är våra möjligheter att erbjuda den mest grundläggande medicinska hjälpen kraftigt begränsade. Flygplatser och hamnar är stängda, vi får inte in läkemedel eller annan medicinsk utrustning, sade Schorno, som också berättade att det saknas färskvatten i miljonstaden Sanaa och att sophämtning och sanitära förhållanden slagits ut av de pågående striderna.

— Vi fruktar hela tiden att epidemier ska bryta ut.

Hans budskap till omvärlden och de stridande parterna är kort och eftertryckligt:

— Se till att få ett omedelbart stopp på striderna så att humanitär hjälp kan komma in i Jemen. Folk ligger bokstavligt talat och förblöder.

Internationella Röda korset är tillsammans med Läkare utan gränser (MSF) några av de mycket få internationella hjälporganisationer som är på plats i krigets Jemen. MSF koncentrerar sina resurser till hamnstaden Aden, där förhållandena är om möjligt ännu värre än i Sanaa. MSF:s landchef Hassan Boucenine berättar om hur organisationens sjukhus beskjutits och hur hjälparbetare som rört sig ute i staden varit nära att träffas av granater.

Det har gått dryga tio veckor sedan Saudiarabien inledde sin bombkampanj i Jemen till stöd för den störtade exilregeringen som leds av Abdrabbu Mansour Hadi. De bekämpar huhtirebellerna, som är shiamuslimer och antas få stöd av Iran. Huthierna har också understöd av den tidigare avsatte presidenten Ali Abdullah Saleh. Saudiarabien befarar att huthierna kommer att knyta Jemen till shia-regimen i Iran.

Efter hårda påtryckningar från FN har parterna gått med på fredssamtal i Genève. Men positionerna är ytterst fastlåsta och förhoppningarna om att dialogen ens ska leda till vapenstillestånd är därmed små.

Exilpresidenten Hadis läger har redan från början klargjort att de bara kommer att diskutera huthiernas villkorslösa tillbakadragande från de städer de invaderat, något som stadgas i en FN-resolution som antogs i april. Huthierna å sin sida ser sig stärkta av sina militära framgångar och har även upprepade gånger attackerat saudiska militärposteringar vid gränsen.

Enligt FN kommer samtalen att pågå i två—tre dagar. Inledningsvis ska parterna inte sitta vid samma förhandlingsbord – ytterligare ett tecken på hur spända relationerna är.

Shahta al-Harazi var en av de miljontals jemeniter som gick ut på gatorna i Sanaa i samband med den arabiska våren 2011, för att få ett slut på enväldet och despotismen under den tidigare presidenten Ali Abdullah Saleh. Hon betonar att det pågående inbördeskriget har tvingats på Jemen av utomstående krafter:

— Främmande länder (läs: Saudiarabien och Iran) slåss på vårt territorium. Vi offras i ett regionalt krig. Tyvärr har utvecklingen gått åt fel håll väldigt snabbt. Risken är stor att Jemen blir ett nytt Syrien, säger Shahta al-Harazi.

— Det viktigaste nu är att fredssamtalen bär frukt. Vi kan inte hoppas på snabba framsteg, men dialog är att föredra framför krig. Tusen dagar med samtal är bättre än en dag med krig.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta.

Jemen är ett av Mellanösterns fattigaste länder. Hälften av befolkningen på cirka 24 miljoner beräknas leva under fattigdomsgränsen, vartannat barn är undernärt.

Sedan Saudiarabien inledde sina bombningar i Jemen i slutet av mars har närmare 2 300 människor dödats, de flesta civila. 10 000 har skadats och en miljon människor har flytt från sina hem. Krigföringen har slagit hårt mot den redan bräckliga infrastrukturen i landet. Två tredjedelar av befolkningen beräknas nu sakna tillgång till sjukvård.

Källa: FN “

“ Hatten på för stadens nya slott

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

Jorden runt
Kupolen är på plats, taklagsfesten har hållits och betongklossen vid Unter den Linden i centrala Berlin börjar likna ett slott.

I går, lördag, höll slottsbyggarna öppet hus och kön var flera hundra meter lång innan portarna öppnades.

Det handlar om ett omstritt projekt.

— Jag är sur över att man rev Palast der Republik (Republik-palatset), jag och många berlinare saknar det, säger Gisela Hunssdorff, 78 år.

Palatset låg i det som var Östberlin, precis vid floden Spree, och kallades för Erichs lampaffär med tanke på all belysning i vestibulen.

Det invigdes 1976 av kommunistpartiets ledare Erich Honecker och var ett slags allaktivitetshus för östberlinarna med restauranger, en teater, en bowlinghall i källaren och en stor salong för såväl danser som möten.

— Men, men, nu får vi ett slott
i stället, det hade jag aldrig räknat med, säger Gisela Hunssdorff lite syrligt och tar fram sin kamera.

Den pensionerade läraren Wolfgang Lissy, 73 år, är desto mer entusiastisk.

— Om man står vid universitetet på andra sidan Unter den Linden ser man att här fanns en arkitektonisk lucka som måste fyllas, säger han.

Tanken på att återuppbygga de kejserliga Hohenzollarnas barockslott väcktes omedelbart efter murens fall för tjugofem år sedan av några entusiaster som bildade Sällskapet för Berlinslottet.

Slottet hade legat där Palast der Republik befann sig och hade försvunnit i ett rökmoln 1950 när DDR-regimen beslutade sig för att låta den bombskadade byggnaden gå till historien.

Slottsentusiasterna som dykt upp efter murens fall fick draghjälp av att Palast der Republik visade sig vara en asbestfälla som måste saneras.

Det slutade med att palatset revs, varefter slottsbygget kunde börja sedan italienaren Franco Stella vunnit arkitekttävlingen.

Projektet understöddes också ekonomiskt av slottssällskapet vars insamling ska finansiera en knapp femtedel av femmiljarderprojektet.

— Jag har satsat 100 euro (knappt 1 000 kronor) och tänker lägga 100 euro till. Jag är säker på att fler kommer till när de ser hur slottet växer fram och hur fint det smälter in i stadsbilden, säger Wolfgang Lissy.

Stora byggprojekt som Berlins nya flygplats och Hamburgs filharmoni har blivit en visa i Tyskland. Wolfgang Lissy ler nöjt.

— Det mest överraskande är att slottsbygget håller sig helt inom ramarna, såväl ekonomiskt som tidsmässigt.

Jan Lewenhagen jan.lewenhagen@dn.se “

“Löften till minoriteter i Clintons första valtal

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

Med avstamp i Franklin Roosevelt förklarade Hillary Clinton på lördagen i sitt första stora tal som kandidat varför hon vill bli USA:s nästa president.

– Det är dags nu, upprepade Hillary Clinton och drog ut linjerna i en kampanj med kärnbudskapet: jag förstår er och jag ska se till att detta land fungerar för er.

Publiken var förstås hennes: några av dem hade väntat sedan ottan på att se henne i talarstolen på det soliga Roosevelt Island i New York. Med starka ord om medelklassens strävan och om de ohemula privilegierna på Wall Street talade Clinton om sina värderingar, och i känslomässiga ordalag berättade hon om sin mors utsatta uppväxt:

– Min mor lyftes av de som tyckte att hon var viktig – som en lärare som delade med sig av sin mat när hon såg att min mor inte hade någon. … Min mamma i sin tur trodde på mig.

I det timslånga, noga utmejslade talet lämnades vallöften till en rad grupper: lågavlönade, kvinnor, homosexuella, minoriteter, glesbygdsbor, studenter och progressiva direktörer. Clinton sa att hon vill se föräldraledighet, förskolor, sjukpenning, höjda minimilöner, en skattereform för företag, medborgarskap för illegala invandrare och

storsatsningar på miljön. Hur allt detta ska gå till och finansieras var dock inget hon gick in på; inte heller berördes utrikespolitiken med mycket mer än ett ”jag ska göra allt för att USA är säkert”.

I en fråga var hon emellertid tydligare – pengarullningen i politiken.

– Domarna i Högsta domstolen bör prioritera allas rätt att rösta, snarare än möjligheterna att köpa ett val, kommenterade hon det beslut som 2010 öppnade för i princip obegränsade, politiskt adresserade bidrag, ett beslut hon nu genom en lagförändring vill upphäva.

Lång tid återstår till valet i november 2016, men aktiviteten är febril. Trots vikande popularitetssiffror dominerar Hillary Clinton fortfarande helt den demokratiska sidan. Bland Republikanerna har ett tjugotal personer nosat på en presidentkandidatur. Jeb Bush, som var först ut med att berätta om sina planer, lanserar sin formella kampanj nu på måndag.

Hillary Clinton, för sin del, for direkt från New York till Iowa, en avgörande delstat för varje kandidat.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se “

“ Stulen data kan användas i krig

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

Mycket tyder på att hacker-attackerna mot amerikanska myndigheter kommer från kinesiskt håll. Det uppger företrädare för den amerikanska administrationen. Enligt experter kan uppgifterna användas i krig.

Det är sedan tidigare känt att USA utsatts för en massiv cyberattack, men nu kommer uppgifter om att ytterligare ett intrång ägt rum. Hackare med misstänkta kopplingar till Kina har kommit över känsliga uppgifter om militärer och annan säkerhetspersonal vid bland annat signalunderrättelsemyndigheten NSA och säkerhetstjänsten CIA, uppger företrädare för den amerikanska administrationen.

Enligt nyhetsbyrån AFP kan hacker-attackerna vara del i en medveten strategi från Kina att samla stora mängder data om nyckelpersoner i det amerikanska samhället. Syftet skulle vara att få ett strategiskt övertag om det skulle bli krig.

Hos de amerikanska myndigheterna finns nu oro för att amerikansk säkerhetspersonal med familjer kan utsättas för utpressning. Enligt tjänstemän som talat med nyhetsbyrån AP under förutsättning att de får vara anonyma, misstänker man att hackarna riktat in sig på blanketter som militär- och säkerhetspersonal fyller i när de säkerhetsgranskas.Dessa dokument innehåller all möjlig personlig information – allt från ögonfärg, finansiell historia till tidigare missbruk och kontaktuppgifter till personens familj och vänner.**TT “**

“ Fjärde industriell revolution ser dagens ljus i Tyskland

DN SÖNDAG 14 JUNI 2015

”Industri 4.0” är modeordet just nu i det tyska näringslivet. Det heter att vi står på tröskeln till en fjärde industriell revolution och frågan är om alla vet vad det handlar om.

– Det är ett ganska komplext ämne, säger svensken Stefan Lampa, chef för Augsburg-företaget Kukas robotproduktion.

Att företaget Kuka är i ropet just nu blir uppenbart så fort man anländer till adressen på Zugspitzstrasse i den bayerska staden Augsburgs utkanter.

Bredvid det gamla huvudkontoret byggs ett gigantiskt forsknings- och utvecklingscentrum.

Det företag som grundades 1898, Keller und Knappisch in Augsburg, är i dag en av världens ledande tillverkare av industrirobotar och går från rekord till rekord.

– Vi har ett fantastiskt år bakom oss, säger Stefan Lampa till DN, samma dag som företaget haft sin bolagsstämma.

De senaste fem åren har Kuka fördubblat sin omsättning och de tyska biltillverkarna är den största kunden när det gäller robotar.

– Där finns ett stort behov av automatisering. Jag ser också andra stora användningsområden som inom tillverkningen av telefoner, datorer och vitvaror, säger svensken Stefan Lampa, chef för Kukas robotdivision.

Han var alldeles ny på sin post när den tyska förbundskanslern Angela Merkel kom på studiebesök i våras. Kuka har kommit att förknippas med begreppet ”Industri 4.0”, en hjärtefråga för kanslern.

– Det var ett spännande besök. Hon var väldigt aktiv, ville se så mycket som möjligt och ställde väldigt detaljerade frågor. Merkel förstår betydelsen av att tysk industri hela tiden utvecklar sin konkurrenskraft, säger Stefan Lampa.

När Merkel några månader senare, i juni, talade inför Kristdemokraternas näringslivsråd var hon lite bekymrad över att alla inte tycks förstå vilken omvälvning som ryms inom begreppet ”industri 4.0”.

– Jag hoppas att jag inte sårar någon med att påpeka att det inte räcker med att utse en it-ansvarig på varje företag, sade Merkel.

Kuka har tillverkat industrirobotar i fyra decennier. Famulus, som länge tjänstgjorde hos Volkswagen, står nu likt en dinosaurie i en utbildningslokal.

Robotar i sig är inget nytt.

– Vad det handlar om är att många tillverkningsmaskiner inte är uppkopplade i dag, de är som enskilda öar. Idén är att koppla ihop all information från tillverkningen och analysera den precis som Google

gör, fast ur ett produktionsperspektiv, säger Stefan Lampa och menar att det leder till en effektivare produktion.

Kuka har nu utvecklat små så kallade Iiwa-robotar (Intelligent industrial work assistent) som kan arbeta i produktionen tillsammans med människor, de är extremt viga och kommer åt överallt i trånga utrymmen, de kan kommunicera med andra ting via streckkoder eller chips, och kan signalera när någon reservdel hos dem själva behöver bytas ut.

Frågan är förstås i vilken mån robotarna hotar sysselsättningen.

– Jag har jobbat med robotar i 26 år. I praktiken har jag inte sett någon förlora jobbet på grund av robotar. Däremot har de räddat arbetsplatser som redan finns om de så ligger i Småland eller Mellanvästern i USA, säger den svenske robotchefen i Augsburg.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se
Fakta.
Industri 4.0

Begreppet ”Industri 4.0” myntades i samband med Hannover-mässan 2011 och liknas vid en fjärde industriell revolution efter ångmaskinerna, elektriciteten och datoriseringen.

I den nya eran laddas stora mängder data upp i så kallade moln, produktionen kopplas samman i nätverk och decentraliseras och det som kallas cyber-fysiska system uppstår i ”smarta fabriker” – den fysiska verkligheten möter den virtuella. “

“ Euron står nu rustad för Grexit

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Riskerna med en -grekisk bankrutt är inte längre så stora som de var för ett halvår sedan. Tsipras har missbedömt läget. Det kan leda till att Grekland tvingas lämna euron.

Den goda nyheten är att en grekisk betalningsinställelse, som blivit mer sannolik efter regeringschefen Alexis Tsipras provocerande nej till det ”absurda” räddningspaket Greklands långivare har erbjudit, inte längre utgör något allvarligt hot mot resten av Europa. Den dåliga nyheten är att Tsipras inte verkar förstå detta.

Den troligaste utgången är att Tsipras får äta upp sina ord och foga sig i ”trojkans” (EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden) villkor före slutet av juni. Annars upphör ECB att stötta det grekiska banksystemet, och rege-ringen har inte längre några pengar att betala räntor och amorteringar på sina utlandsskulder och, än mer dramatiskt, betala ut pensioner och löner till medborgarna. Avskuret från all extern finansiering blir Grekland en ekonomisk paria – Europas Argentina – och trycket från väljarna driver förmodligen vänsterpartiet Syriza från makten.

Denna utgång är desto mer tragisk som den ekonomiska analysen bakom Syrizas krav på minskade åtstramningar i stort sett var riktig. Men i stället för att leta efter en ansiktsräddande kompromiss som mjukade upp trojkans program slösade Tsipras bort ett halvår på symboliska strider om ekonomiskt ovidkommande frågor som arbetsmarknadslagstiftning, privatiseringar, till och med namnet trojka.

Detta provocerande uppträdande berövade Grekland alla potentiella allierade i Frankrike och Italien. Än värre var att tiden som ödslades på spel för gallerierna slukade budgetöverskottet, som var Tsipras trumfkort i de första förhandlingarna.

Nu tror sig Tsipras ha ett annat trumfkort, nämligen Europas farhågor för att grekerna ska ställa in betalningarna. Detta är en vanföreställning som finansminister Yanis Varoufakis blåser upp. Han anser att hans ”sofistikerade insikter i spelteorin” ger Grekland en avgörande fördel i förhandlingarnas ”komplicerade dynamik”.

I själva verket är reglerna för detta spel mycket enklare än Varoufakis tror, tack vare en viktig händelse som inträffade samma vecka som det grekiska valet. Den 22 januari agerade ECB beslutsamt för att skydda euroområdet från en grekisk statsbankrutt. ECB:s chef Mario Draghi tillkännagav planer på stora obligationsköp, mycket större i förhållande till euroområdets obligationsmarknad än de kvantitativa lättnader som genomförts i USA, Storbritannien och Japan. Därmed reste han den ogenomträngliga brandvägg som länge varit av nöden för att skydda valuta-unionen från en finansiell härdsmälta av Lehmantyp.

ECB:s nyvunna och obegränsade förmåga att trycka sedlar för att stötta både banker och regeringar har reducerat den grekiska smittan till en obetydlighet. Det är en djupgående förändring i Europas finansiella miljö, som de grekiska politikerna i likhet med många ekonomiska analytiker fortfarande inte ser.

Före ECB:s beslut var smittan från Grekland ett verkligt hot. Om regeringen ställt in betalningarna eller försökt gå ur valutaunionen hade landets banker brutit samman, och greker som inte kunde föra ut sina pengar ur landet hade förlorat sina besparingar, som på Cypern 2013. Spararna i andra skuldsatta euroländer som Portugal och Spanien hade flyttat sina pengar till banker i Tyskland eller Österrike och sålt sina statsobligationer.

De skuldtyngda ländernas obligationskurser hade rasat, räntorna rusat och bankerna stått inför sammanbrott. Om smittan från Grekland hade förvärrats skulle det näst svagaste landet, antagligen Portugal, inte kunnat vid-makthålla banksystemet eller betala skulder och i värsta fall övergett euron.

Före januari var detta händelseförlopp sannolikt, men ECB:s obligationsprogram satte stopp vid varje punkt i infektionsprocessen. Om innehavare av portugisiska obligationer är uppskrämda vid tanken på en framtida grekisk bankrutt, köper ECB helt enkelt fler obligationer. Utan gräns för sin inköpskapacitet står den lätt emot ett eventuellt säljtryck.

Om de som sparar i portugisiska banker flyttar sina pengar till Tyskland återför ECB dem till Portugal genom insättningar bankerna emellan. Återigen finns det ingen gräns för hur mycket pengar ECB kan återföra, förutsatt att Portugals banker förblir solventa, och det är de så länge ECB fortsätter att köpa portugisiska statsobligationer.

Kort sagt har ECB:s obligationsköp förvandlat banken från en passiv iakttagare av eurokrisen, förlamad av Maas-trichtfördragets föråldrade legalistiska restriktioner, till en fullgod *lender of last resort*. Med samma befogenheter att finansiera statlig skuldsättning som Federal

Reserve, Bank of Japan och Bank of England har kan ECB nu säkra euroområdet mot finansiell smitta.

Till Greklands olycka har detta undgått Tsipras regering. Grekiska politiker som fortfarande betraktar hotet om finansiell smitta som sitt trumfkort bör lägga märke till att det grekiska valet och ECB:s program för obligationsköp sammanföll i tiden och dra den självklara slutsatsen. ECB:s nya politik utformades just för att skydda euron för följderna av att Grekland lämnade valutaunionen eller gjorde bankrutt.

Anatole Kaletsky är brittisk ekonomi-journalist och ordförande för The Institute for New Economic Thinking.

Översättning: Margareta Eklöf "

" Låt Asiens vatten vara öppet

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

En klippa under havsytan räknas inte som en ö, och berättigar alltså inte till något territorialvatten. Men om någon använder grunden till att skapa konstgjort land, vad händer då?

Kina är inte ensamt om att göra just detta i Sydkinesiska havet. Flera andra länder runt om har byggt saker på ett eller annat rev. Men förra året smällde Kina upp en gigantisk oljeborrplattform i ett omstritt område. Och sedan dess har kineserna kraftigt expanderat skapandet av artificiella öar, somliga stora nog för hamnar och landningsbanor och därmed lämpade även för militära ändamål.

Sydkinesiska havet är synnerligen internationellt: en tredjedel av världens transporter till sjöss passerar där. Kina hävdar dock rätten till 80 procent av det, vilket skrämmer inte bara de sydöstasiatiska länderna. USA kräver stopp för öbyggena. När ett amerikanskt spaningsplan flög i närheten av dem protesterade Peking högljutt.

Även i Östkinesiska havet har Kina stora anspråk och tvister med flera länder om diverse obebodda öar.
I november 2013 inrättade man en flyg-övervakningszon, där alla plan måste identifiera sig för kinesiska myndigheter, som omfattar halva havet och täcker öar som kontrolleras av Japan och Sydkorea. Högt uppsatta militärer har sagt att planer finns på en likadan zon i Sydkinesiska havet.

Samtidigt har en ny militär strategi utvecklats, där ökad marin räckvidd står i fokus. Också till lands, i Centralasien, vill Kina sprida sitt inflytande. Med den snabbt växande ekonomin de senaste decennierna har följt ökade ambitioner. De östasiatiska länderna är minst sagt ambivalenta. Handeln med Kina är viktig, men de är angelägna om att USA håller ställningarna.

Östasien skulle behöva en uppföran-dekod som fastslår vad som är tillåtet och hur tillgångar, från olja till fisk, får utvinnas. Eventuella tvister borde gå till Internationella havsrättsdomstolen. Problemet är att Kina alltid anser sig ha tolkningsföreträde.

Risken finns för olyckshändelser och misstag, små provokationer kan utlösa stora konflikter. Ingen, inte ens USA, kan bortse från att Kina har legitima intressen. Men Kina äger inte hela Östasien.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“ Danmarks s-drottning slåss för tronen

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Malmö. Bara två har chansen att bli Danmarks statsminister efter valet på torsdag:

Helle Thorning-Schmidt, ledare för Socialdemokraterna, regeringschef sedan 2011.

Lars Løkke Rasmussen, ledare för borgerliga Venstre, statsminister tills han förlorade mot Thorning för fyra år sedan.

Den här veckan går danskarna till val. Två jämnstora block gör - valutgången osäker in i det sista.

Efter en mandatperiod som präglats av regeringsombildningar och skandaler har statsminister Helle Thorning-Schmidt fått plötslig medvind.

DN:s Lena Sundström tecknar ett porträtt av kvinnan som kallades för Drottningen redan under skoltiden.

Årets danska valrörelse har liknats vid ett amerikanskt presidentval. Visserligen tävlar tio partier om platserna i folketinget, men som regeringsbildare finns bara Thorning och Lars Løkke Rasmussen att välja på.

Det är odanskt, anser analytikerna. Till skillnad från i Sverige har blockpolitik ingen dansk tradition.

Valrörelsen har bara pågått sedan slutet av maj, då statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) förkunnade att val till folketinget ska hållas den 18 juni.

Med fem partier på varje sida om mittlinjen är blocken nu lika stora. Ända till för två veckor sedan låg högern fyra procentenheter före, och Lars Løkke Rasmussen kunde räkna med en seger. Men sedan dess har Helle Thorning-Schmidt haft medvind.

Statsministern vill nämligen att valrörelsen ska handla om ledarskap. Och som statsministerkandidat har Helle Thorning-Schmidt dubbelt så många anhängare som Lars Løkke Rasmussen. Hans flitiga festande på andras bekostnad har tärt på förtroendet.

För sju år sedan berättade medierna att den dåvarande statsministern Løkke Rasmussen låtit det allmänna stå för sina privata restaurangnotor, taxiresor, hotellvistelser och cigaretter. 2013 ertappades han med att som ordförande för klimatorganisationen GGGI ha gjort femton långa flygresor i första klass. 2014 avslöjades att han låtit partiet betala kläder och skor för 152 000 kronor. Samt familjens semesterresa till Mallorca.

Lars Løkke Rasmussen hamnade på defensiven i valkampanjen, och hans läge blev inte bättre av att regeringspartierna lovade 39 extra miljarder till välfärdssatsningar i valkampanjens inledning.

Danmark har västvärldens största offentliga sektor. Både vänsterblocket och högerpopulistiska Dansk folkeparti vill att den ska växa ytterligare, nu när ekonomin åter ser ljus ut. När Lars Løkke Rasmussen i stället kräver ”nolltillväxt” framstår han som välfärdens dödgrävare.

– Vad ska hända med de äldre, med barnen och de sjuka? Om du ska spara i den offentliga sektorn får danskarna inte den service de förväntar sig, dundrar Helle -Thorning-Schmidt varje gång de två kandidaterna drabbar samman
i tv.

Inför den senaste duellen hade Løkke bestämt sig för att gå till motanfall. Med asylpolitiken som vapen.

– Du har gjort Danmark attraktivt för flyktingar. Innan låg vi tia i EU när det gäller att bevilja asyl, nu ligger vi femma, sa Venstres partiledare anklagande.

Statsministern, som dittills klarat duellerandet med ett leende på läpparna kunde inte dölja sin irritation.

– Vill du verkligen påstå att med dig som statsminister skulle det inte ha varit något krig i Syrien, och Danmark skulle inte ha påverkats av sönderfallet i Libyen? Vi har den värsta flyktingvågen sedan andra världskriget. Jag har inte ansvar för de händelserna.

– Nej, men du har ansvar för att det beviljas asyl, parerade han.

Inget danskt parti har hittills förlorat på att kräva hårdare invandringspolitik.

När Lars Løkke Rasmussen går till offensiv i asylfrågan är det dock inte främst S-väljare han kan hoppas på. De flesta danskar som är missnöjda med Socialdemokraternas invandringspolitik har ju redan gått till högerpopulistiska Dansk folkeparti, som kommer att göra ett

rekordval. Det är DF-väljare som Lars Løkke Rasmussen måste vinna för att inte förlora sin ställning som högerblockets frontfigur.

Daniel Rydén

daniel.ryden@sydsvenskan.se
Fakta. Nyckelpartierna i folketinget

Folketinget har 179 ledamöter. Det är statsministern som bestämmer valdagen. Val ska utlysas inom en fyraårsperiod.

Sedan 2011 styr en minoritetsregering bestående av Socialdemokraterna och Radikale Venstre med stöd av en vänstermajoritet.

Venstre är ett liberalt högerparti, som är systerparti till svenska Folkpartiet. Namnet Venstre kommer från den tiden då de var ett oppositionsparti till det gamla partiet Højre.

Radikale venstre är ett socialliberalt mittenparti (kallas oftast för de Radikale). Namnet kommer från att partiet bildades från en utbrytning från Venstre.

Socialdemokraterna.
I Danmark har LO kapat de formella banden till partiet.

Dansk folkeparti. Många förknippar fortfarande partiet med Pia Kjærsgaard som i dag är deras värdeordförande. Partiledare är Kristian Thulensen Dahl. Blev det största partiet i Danmark i EU-valet 2014. “

“ Thorning-Schmidt står stark trots alla stormar

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Köpenhamn. Danmarks statsminister Helle Thorning-Schmidt har varit uträknad av många. Omskriven som ”kvinnan som har överlevt fler karaktärsmord än en katt har liv”. Till allas förvåning har hon fortsatt att stå upprätt genom alla stormar. Leende.

Det var den 1 maj förra året, Social-demokraternas högtidsdag. Kvinnan i den klarröda jackan äntrade scenen som en vinnare, vinkade och log stort mot åhörarna.

– Kan ni höra mig, ropade hon
i mikrofonen.

Men det var svårt. Tidningen -Politikens utsända reporter uppmätte 100 decibel när delar av publiken visade sitt missnöje genom att bua, tuta, blåsa i visselpipor och skrika skällsord.

Talet kortades ner till hälften.

– Jag kunde helt enkelt inte höra vad jag själv sa däruppe, som statsministern sa efteråt. Och det var inte bara i Köpenhamn. I Århus hade hon året tidigare hälsats med en vattenpistol och en blottad bakdel under sitt förstamajtal, samtidigt som andra delar av publiken

vände henne ryggen i tyst protest. Opinions-mätningarna visade katastrofsiffror, och TV2:s Nyheterna skrev att ”Folk såg rött” i parken.

Lite mer än ett år senare sitter jag tillsammans med ett samlat pressuppbåd och väntar på att statsministerns steg ska eka över stengolvet där ute i hallen på Christiansborg. Efter en turbulent mandatperiod med skandaler och ständiga regeringsombildningar ser det ut som att Helle Thorning-Schmidt plötsligt har en chans att göra det som ingen trodde vara möjligt. Behålla de nycklar som den förra statsministern Lars Løkke Rasmussen sa bara var till låns.

Det har gått fyra år sedan val-natten, och fyra år sedan jag stod utanför konsertstället Vega och bevittnade när Danmarks första kvinnliga statsminister klev ut ur bilen för att ta emot partifolkets jubel. Helle Thorning-Schmidt som utstrålade seger så starkt att det var lätt att glömma att hon just hade levererat Socialdemokraternas sämsta valresultat sedan 1903.

Men Helle log. Och kvinnan som den här dagen glider in på utsatt tid ler lika självsäkert. Trots alla stormar är det uppenbart att hon inte är grannen som tog över nycklarna till Christiansborg för att vattna blommorna åt Lars Løkke Rasmussen medan han var borta, och den stora fondväggen bakom henne påminner om Socialdemokraternas valbudskap som ska säkra segern: ”Det Danmark du känner”. Som en bakläxa som har skrivits på tavlan innan man får gå hem.

I dagens Danmark är värdepolitiken central, och en del signaler har en högre valör än andra. Något som även har märkts på Socialdemokraternas storbildsaffischer och statsministerns Facebookuppdateringar under våren.

”Jag vill vakta över det Danmark du känner.” ”Vi ska vakta över det Danmark, du känner.” ”Kommer du till Danmark ska du arbeta.”

”Skärpta asylregler och fler krav på invandrare.”

Den här dagen handlar det dock inte bara om signalpolitik, utan om något så konkret och klassiskt -socialdemokratiskt som hur man ska vakta över ”Danska löner för danska jobb” för att förhindra ”social-dumpning”. Utländsk arbetskraft ska arbeta med samma villkor som den danska, och efteråt är det utlovade intervjuer med pressen. Helle tar av sig kavajen och stegar bort ledigt mot Danmarks Radios tv-kamera där reportern sträcker fram mikrofonen och ställer sin första fråga.

– Hur ser du på Ryanair?

Under våren har flygbolaget etablerat sig ute på Kastrup, och stadens överborgmästare har anklagat Ryanair för just ”social dumpning”.

När Helle Thorning-Schmdit snurrar runt ser det först ut som att hon bara har kommit av sig, och vill ta en kort paus. Men inför rullande kamera vänder hon i stället reportern ryggen och visar att intervjun är slut innan den har börjat. Den leende självsäkra statsministern som nyss höll talet om vikten av lika löner och danska villkor är

försvunnen, och kvar i salen finns bara en ilsken och arrogant makthavare som inte drar sig för att fräsa till folk på vägen ut samtidigt som hon flyr fältet.

Helle Thorning-Schmdt stiger in i den öppna, dörrlösa hissen som lyfter henne uppåt och bort tills man bara skymtar ett par kostymklädda ben och ett par skor ovanför våra huvuden.

Så vem är hon? Statsministern som just försvann. Hon som kallas för ”Gucci-Helle”, samtidigt som hon också är radhus-Helle som har sitt efternamn på en liten brevlåda ut mot gatan på Østerbro. Den professionella Helle som är känd för att inte vilja dela med sig av det privata samtidigt som hon är ”Selfie-Helle” som fick världsledarna att se ut som ett par fnittriga tonåringar på skolresa när hon tog en mobilbild på sig själv med Barack Obama och David Cameron på Mandelas begravning. Som på samma sätt spontansprang ut ur bilen när hon fick syn på
”Sex in the city”-stjärnan Sarah Jessica Parker i Oslo, och avbröt henne mitt i ett samtal med några fans genom att knacka henne på axeln samtidigt som hon ivrigt förklarade ”I am the danish primeminister”.

Politiker-Helle som går till val på att vakta över ”Det Danmark du känner”, samtidigt hon fick det danska folket att rasa när regeringen sålde ut aktier i det statliga energibolaget Dong till Goldman Sachs. Något som skapade debatt om skatteflykt eftersom Goldman Sachs hade en bolagskonstruktion som dolde bolag i skatteparadis som Caymanöarna. När jag pratar med journalisten och författaren Jakob Nielsen som har skrivit en bok om Helle Thorning-Schmidt säger han att det är med henne som med många andra toppolitiker.
Hennes styrkor är hennes svagheter.

– Om det är en styrka att hon är bra på att ta snabba beslut, så är det en svaghet att hon inte är speciellt bra på det långsiktiga.

Dubbelheten hänger ihop. Och Jakob Nielsen säger att det även gäller annat.

– Hon är en helt vanlig dansk som bor i ett vanligt bostadsområde mitt inne i Köpenhamn och brer mackor på morgonen och ser till att dottern kommer iväg till skolan. Samtidigt är hon typen som sa till sig själv ’jag är helt vanlig dansk tjej som bara vill vara statsminister’. Hon har alltid haft en otroligt stark tro på sig själv, och är inte den som tänker ’ska jag, ska jag inte, ska jag’ utan hon har alltid gripit chansen när den har uppstått.

Ser man tillbaka på Helle Thorning-Schmidts politiska karriär hittar man en politiker som alltid har kryssat sig fram i motvind. Många skulle nog mena att det till och med har varit en förutsättning för att hon är där hon är i dag. Att det verkar ha varit en röd tråd (vissa skulle säga blå) under hela hennes socialdemokratiska karriär.

Helle Thorning-Schmidt som bara var 38 år gammal när hon erbjöd sig att kandidera till partiledarposten när en av de två huvudkandidaterna plötsligt hade hoppat av. Trevande, men inte heller så mycket

märkvärdigare än ett erbjudande om att man kan ta den skitiga disken. ”Om nu ingen annan vill …”

Gruppen som hade samlats på Christiansborg såg på den nya folketingsledamoten som hade sin andra arbetsdag i det danska parlamentet. Hon hade inte ens hunnit få sitt kontor än, och när hennes egen kampanjgrupp senare skulle lista hennes svaga sidor skrev man:

”Högerorienterad. Individens – och inte kollektivets – kvinna. Representerar inte traditionella social-demokratiska värderingar”.

Ändå såg man på varandra och sa – henne ska vi ha! En politiker som inte hade någon folketings- -eller -ministererfarenhet över huvud taget.

– Det var ju fullständigt vanvettigt på många sätt, säger Jakob Nielsen. Men partiet var inne i en djup kris, och man hade brist på kandidater. Det var som att man bestämde sig för att gå efter motsatsen till allt. Har vi haft män tidigare, så ska vi ha en kvinna. Har de varit äldre, så ska hon vara ung. Har de lång politisk erfarenhet, så ska hon komma från ett annat håll.

Kritiken lät inte vänta på sig. En av landets ledande politiska kommentatorer skrev att Helle Thorning-Schmidt var en ”fullständigt oprövad statsministerkandidat som saknar elementär förståelse för ekonomiska grundbegrepp, det danska samhällets komplexa struktur och förvaltningsapparatens sätt att fungera på”.

Tine Aurvig-Huggenberger, före detta vice ordförande för LO, vd för Kreakom och gammal vän till Helle Thorning-Schmidt, säger att det bara är skitsnack.

– Det är fullständigt svammel att hon inte skulle vara kompetent nog, säger hon.

– Man behöver inte ha studerat vid universitet för att förstå att mycket av det som skrivs om Helle är kopplat till hennes kön. Men det handlar inte bara om att hon är kvinna. Helle bröt mot alla bilder av hur en socialdemokratisk partiledare ska se ut. Hon var ung, hon kom utifrån, hon hade en internationell profil, hon var gift med en ”utlänning”, och hon klädde sig inte som en socialdemokrat. Att man aldrig har lyckats komma åt henne blir bara ytterligare en provokation.

Så vad är det som håller henne upprätt?

– Jag brukar säga att hon går lätt på jorden. Hon är inte likgiltig, men hon beslutar sig för något och så går hon i den riktningen, säger Tine Aurvig-Huggenberger och tillägger att hon allra mest beundrar Helle för att hon har förmått att hålla fast vid sig själv genom alla stormar.

– Jag har jobbat med politik i hela mitt liv och jag vet vad toppolitik och offentlighet gör med folk. Men Helle är sig lik. En av förklaringarna tror jag är att hon är enormt lojal mot sina vänner. En del har hon haft ända sen skoltiden. Och med oss är hon bara Helle.

Statsministerns uppväxt är en annan dubbelhet som förvirrar en del. Den internationella världsvana politikern som samtidigt kommer från förorten Ishøj.

För den som inte kan sin Köpenhamnska fördomsgeografi brukar man säga att man kan följa klockan. Norr anses vara fint, öster bra, söder något sämre och väst sämst.

Ishøj där Helle Thorning-Schmidt växte upp i ligger i väst, samtidigt tillhörde hon de som bodde på ”rätt sida om järnvägen” i ett stort hus nere vid vattnet, fram tills det att hennes pappa kom hem en dag och berättade att han hade träffat en annan kvinna. Efter skilsmässan flyttade Helle och hennes bror med mamman till en mindre lägenhet, medan hennes äldre syster stannade kvar i huset med pappan och hans nya fru. Samtidigt verkar hon ha gått med ganska lätta steg på jorden redan då.

Hon var den populära tjejen som blev vald till lucia och kallades för ”Drottningen” på gymnasiet. När hon studerade vid College of Europe i Belgien (där hon träffade sin man Stephen Kinnock, son till den gamla partiledaren för Labour) ingick hon i en umgängeskrets som kallades för ”Den gyllene ungdomen”. Och i Europaparlamentet fick hon smeknamnet ”Gucci-Helle” när kollegan Freddy Blak sa till henne att hon inte kunde gå omkring som en Gucci, och ha kläder som kostade mer än en månadslön för de väljare som hon mötte. Thorning-Schmidt ska ha svarat att hon i alla fall inte ville gå runt och se ut som honom. En journalist hörde det hela. Och namnet ”Gucci-Helle” har hängt med henne sedan dess. Ett namn som blev en medial språngbräda in i offentligheten, samtidigt som det snabbt förvandlades till en envis och ofrivillig följeslagare som följde efter henne hela vägen till Danmark när hon flyttade hem från Bryssel.

Själv har hon sagt att hon blev förvånad över hur lite som hade förändrats i Danmark när familjen återvände 2004.

”På vänsterkanten fanns det en tendens att ropa social massgrav i samma ögonblick som en borgerlig politiker får makten. Men det var långt från verkligheten”, som hon senare uttryckte det. På samma sätt var hon skeptisk till ”den våldsamma retorik som partiet och många intellektuella stormade fram med, som handlade om att danskarna hade blivit rasister på grund av den nya utlänningslagen och tonen i debatten”.

När hon året efter blev parti-ledare gjorde hon en markering för att visa att tiden var förbi då Social-demokraterna ansåg att Dansk folkeparti var ett icke rumsrent parti. Hon drack kaffe med Pia Kjærsgaard på hennes kontor och såg det som ett problem att Socialdemokraterna hade fört en sträng ”utlänningspolitik” utan att man hade klarat av att kommunicera detta för befolkningen. Något som hon sedan har sett till att kommunicera desto mer.

”Vi har skärpt reglerna för att uppnå asyl för första gången på tolv år. Det är viktigt att få det sagt”, sa hon i en stor intervju för tidningen Politiken i samband med att hon firade tio år som partiledare i våras.

Jakob Nielsen säger att Helle Thorning-Schmidt nog har rätt när hon säger att hon har samlat partiet i ”utlänningsfrågan”. I dag verkar det inte finnas någon större oenighet inom partiet när det gäller detta.

– Men det handlar också om att Danmark har förflyttat sig väldigt de senaste tio åren. Mainstream i dag, ligger väldigt nära hennes hållningar i frågan.

Enligt Jakob Nielsen är det här Folketingsvalet på samma sätt ett val där de stora politiska motsättningarna mellan partierna lyser med sin frånvaro. Det finns några undantag. Det liberala partiet Venstre affischerar utanför Folketinget och på stan med ”Ja till dem, som kan och vill. Nej till kriminella UTLÄNNINGAR.” Men i övrigt visar de flesta valplakaten bara upp stora foton på politikerna utan några budskap.

– Se bara på Dansk folkeparti som ofta har stått för de allra hårdaste tongångarna i valrörelsen. I år har de bara skrivit ”Du vet vad vi står för” på sina plakat, säger Jakob Nielsen.

Och kanske räcker det.

”Vi har att göra med två av de mest impopulära statsministerkandidaterna under årtionden”, skrev tidningen Politiken.

Lars Løkke Rasmussens comeback efter de senaste skandalerna har omskrivits som ”den största comebacken sedan Lasarus reste sig från de döda”. Helle Thorning Schmidt omnämns i sin tur som ”Kvinnan som har överlevt fler -karaktärsmord än en katt har liv.

Den ena sägs sakna omdöme när det gäller det privata. Den andra sägs sakna omdöme när det handlar om politik. Och den tredje kandidaten är inte ens en kandidat, eftersom Dansk folkeparti är ett ovanligt parti som trots höga opinionssiffror inte vill ha regeringsansvar.

Så hur gick det för Helle Thorning-Schmidts första majtal i år?

En av de som har protesterat tidigare förklarade varför man inte buade ut statsministern och blåste i visselpipor den här gången.

– Egentligen är hon fortfarande ganska förfärlig, jämfört med vad vi trodde på före valet. Det är bara inte helt säkert att en högerorienterad regering är bättre.

För en statsminister som har blivit omskriven som en partiledare som föredrar ”Politik- är att vinna” framför ”Politik är att vilja” kan det kanske räcka hela vägen i detta folke-tingsval.

Lena Sundström

centralred@dn.se

Fakta. Helle Thorning-Schmidt
Ålder: 48 år.
Familj: Gift med -Stephen Kinnock, 45 år.
Två döttrar, -Johanna och Camilla. Maken bor i Storbritannien där han sitter i parlamentet för Labour.
1992-1993. Studerade vid College of Europe i Belgien.

1993. Går med
i Socialdemokraterna och får medlemmsnummer 110 181.
1994-1997. Arbetar på det socialdemokratiska sekretariatet i Europaparlamentet i Bryssel.
1999-2004. Sitter i Europaparlamentet och tillhör utskottet för arbetsmarknad och sociala frågor.
12 april 2005. Väljs till ordförande för -Socialdemokraterna med 53 procent av rösterna mot motkandida-ten, tidigare justitieminister Frank Jensen.
13 november 2007. Förlorar Folketingsvalet mot Anders Fogh Rasmussen.
Hon har tidigare väckt uppmärksamhet med sitt uttalande om att ”Jag kan slå Fogh”.
Socialdemokraterna får det sämsta valresultatet sedan 1906.
3 oktober 2011. Thorning blir statsminister, men valet är det sämsta valresultatet sedan 1903. Som statsminister skriver hon in sig i historien som nummer 83 i raden av kvinnliga regerings-ledare och presidenter. Världens första kvinnliga ledare utpekades 1960 i Sri Lanka.
I januari 2014. Socialistisk folkeparti lämnar regeringen, och sina sex ministerposter, efter att regeringen hade sålt aktier i det statliga energibolaget Dong till Goldman Sachs.
Socialdemokraterna har sedan dess fortsatt att regera tillsammans med det liberala mitten-partiet Radikale venstre, med stöd från Socialistisk folkeparti och Enhedslisten.

Helle Thorning-Schmidt: Inblandad i skattemål och skickade dottern till privatskola

Skriverierna om Helle Thorning-Schmidt har handlat om olika saker.

En av de stora -affärerna har handlat om ”Skattesaken”. Tidningen BT kom 2010 med uppgifter om att hennes man skulle betala skatt i Danmark trots att han bodde i Schweiz, vilket ledde till en skatte-sakskommission.

Andra har rapporterat om att Helle Thorning-Schmidt har haft en tyskleasad bil, trots att Socialdemokraterna tidigare tagit fram en lag som skulle sätta stopp för detta sätt att betala mindre moms.

Det blev skriverier när det avslöjades att hon hade ett vip-kort på klädkedjan Sand som gav henne rabatt och att dottern skickades till privatskola.

Vad tänker du på när
du -hör namnet
Helle Thorning-Schmidt?

Politiken/Norstat ställde frågan till 1014 danskar. De tre vanligaste svaren var:

1. Kvinna

2. Socialdemokraterna

3. Skattesaken

Lars Løkke Rasmussen: ”Reskungen”
-handlade kläder
på partiets konto

Lars Løkke Rasmussen har bland mycket annat kallats ”Lyxdjuret” och ”Reskungen”.

Partiet har betalat kläder och skor för 152 000 kronor för Lars Løkke Rasmussen under en tiomånadersperiod. Partiet stod också för en Mallorcaresa för hans familj.

Som hälsominister införde han en lag som förbjuder rökning på arbetsplatser och i offentliga rum. Senare avslöjades det att han hade låtit partiet betala en sanering av ett hotellrum när han rökt på ett rum för ickerökare.

I våras blev han omskriven som ”Censur-Løkke” när det kom fram att Venstre autocensurerade orden ”Fatöl” och ”Fatbamse” (ett annat ord för fatöl) på Lars Løkke Rasmussens Facebooksida.

Vad tänker du på när du -hör namnet Lars Løkke Rasmussen?

Politiken/Norstat ställde frågan till 1014 danskar. De tre vanligaste svaren var:

1. Fatöl, ”Fadbamse”, öl

2. Kvitton

3. Icke trovärdig “

“ Fortsatt satsning på kärnvapen

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Kärnvapnen blir färre men modernare. Antalet krig och konflikter i världen ökar, och fredsuppdragen i världen blir också fler. Men antalet personer som deltar i fredsinsatser minskar.

I Sipris, Stockholms internationella fredsforskningsinstituts, årsbok för 2015, som kommer ut i dag, konstateras att världens nio kärnvapenmakter fortsätter att minska sitt samlade innehav av kärnvapen. Ryssland drog ned sin arsenal mest, från 8 000 till 7 500 stridsspetsar, vilket kan låta mycket men är i en betydligt långsammare takt än för tio år sedan.

USA minskade från 7 300 till 7 260. Men både Ryssland och USA har omfattande och långsiktiga moderniseringsprogram för sina stridsspetsar och för sina missil system.

Övriga sju kärnvapenländer har väsentligt färre kärnstridsspetsar men även de utvecklar nya system och nya vapenbärare.

– Kärnvapenstaternas moderniseringsprogram tyder på att de är ovilliga att överge sina kärnvapenarsenaler inom överskådlig framtid, konstaterar Sipris forskare Shannon Kile.

Nordkorea förefaller att ha ett mer avancerat kärvapenprogram än man tidigare trott, men Sipri konstaterar att landets tekniska utvecklingsnivå är svår att bedöma.

Enligt preliminära uppgifter pågick fler krig förra året än någon gång sedan 2000. 2014 framstår som ett mycket våldsamt år.

Samtidigt noterar Sipri att i flera fall fanns mycket lite eller inget som året innan tydde på att vissa krig och konflikter skulle uppstå. Det gäller till exempel Rysslands annektering av Krim, och stöd till separatisterna i östra Ukraina, och Boko Harams och IS, Islamiska statens, våldsamma brutalitet i Nigeria respektive Irak.

Dock noterar Sipri att antalet fredsbevarande insatser i världen ökar även om färre personer deltar i dem.

– I många konflikter är de det bästa krishanteringssystem som står till buds, kommenterar Jair van der Lijn, Sipris chef för Sipris forskning om fredsuppdrag.

Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se

Fakta. Kärnvapenarsenaler

Land 2014 2015

USA 7300 7260

Ryssland 8 000 7 500

Storbritannien 225 215

Frankrike 300 300

Kina 250 260

Indien 90–110 90–110

Pakistan 100–120 100–120

Israel 80 80

Nordkorea 6–8 6–8 “

“Tre kandidater redo bli Labours nya partiledare

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Två erfarna politiker och en uppstickare kämpar om posten som ny ledare för socialdemokratiska Labour. I dag, måndag, går tiden ut för medlemmarna att nominera fler kandidater.

London
Brittiska Labour har knappt hunnit slicka sina sår efter valförlusten i maj och analysera vad som gick fel förrän det är dags att välja ny ledare efter Ed Miliband. Klockan 12 i dag, måndag, ska nomineringarna vara inne och för att få ställa upp som kandidat måste en person stöttas av minst 35 parlamentariker. Hittills har tre lyckats nå den gränsen: Veteranerna Andy Burnham och Yvette Cooper samt tämligen okända Liz Kendall.

Ledamöter som stöder Liz Kendall är främst yngre och de som betecknas som arvtagare till Tony Blair, som vann en jordskredsseger i valet 1997 och sedan blev omvald två gånger.

Även om Tony Blair hatas av många för att han drog in landet i kriget i Irak, ses han likväl som en vinnare och Liz Kendall träffade nyligen Blair. Officiellt stöder han inte någon enskild kandidat, men eftersom han i intervjuer har sagt att han ”är imponerad av Kendall” antar alla att hon är Tony Blairs favorit.

Till Liz Kendalls fördel är att konservativa Torypartiet har svårt att anklaga henne för att vara en del av det Labouretablissemang som förstörde Storbritanniens ekonomi; ett påstående som framgångsrikt trummades ut under valrörelsen.

Samtidigt har Kendall aldrig suttit i en regering, vilket gör att få i väljarkåren känner till henne. Frågan är därför om hon hinner göra tillräckligt avtryck under månaderna fram till valet av ny ledare den 10 september.

Andy Burnham och Yvette Cooper har varit ministrar och är därmed bekanta ansikten.

Burnham kandiderade redan 2010, när Ed Miliband valdes, och ses som fackföreningarnas favorit. Han är den som fått flest nomineringar och skulle förmodligen vinna om partiledarvalet avgjordes i dag. Men för att behålla stödet måste Burnham klara av offentliga utfrågningar där inte enbart partimedlemmar deltar. Åtminstone fem debatter mellan kandidaterna ska sändas i tv och Labour har öppnat för att alla som betalar tre pund (cirka 40 kronor) får delta i valet. Det beslutet, liksom andra som förändrat valprocessen, gör att facken inte antas kunna styra partiet på samma sätt som de gjorde när Ed Miliband blev ledare.

Yvette Cooper positionerar sig som kandidaten mellan Burnhams vänsterpolitik och Kendalls högerdito. Hon vill brygga broar med näringslivet samtidigt som hon på söndagen sade att med henne som ledare tänker Labour utrota barnfattigdomen.

Cooper har suttit i flera regeringar och ses som mycket kompetent, men möjligen inte tillräckligt inspirerande för att locka nya väljar-grupper.

Oavsett vem som blir ledare måste nämligen Labour lyckas med konststycket att ta väljare från det konservativa Torypartiet, EU- och invandringskritiska Ukip samt skots-ka nationalistpartiet SNP.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se
De kandiderar

Andy
Burnham, 45 år

Född i Liverpool, parlamentsledamot sedan 2001. Har bland annat varit kultur-
och sjukvårdsminister.

Gift med nederländska Marie-France van Heel, som är marknadsförare, tre barn.

Har studerat engelska vid Cambridge. Har arbetat för andra Labourpolitiker och inom fackföre-ningsrörelsen innan han valdes in i parlamentet.

Ses som väns-terkandidaten och har hittills flest nomineringar.

Yvette
Cooper,
46 år

Född i Inverness i Skottland, parlamentsledamot sedan 1997. Har bland annat varit arbetsmarknads- och bostadsminister.

Gift med Ed Balls, tidigare ekonomiskpolitisk talesperson för Labour, tre barn. Balls kandiderade till partiledarjobbet 2010.

Har studerat statsvetenskap, filosofi och ekonomi vid Oxford, Harvard (USA) och London school of economics. Har arbetat för andra Labourpolitiker och var ekonomijournalist innan hon valdes till ledamot.

Ses som mittenkandidat.

Liz
Kendall,
44 år

Uppvuxen
i Abbots Langley, ett litet samhälle
i södra England, parlaments-ledamot sedan 2010.

Ogift, inga barn. Separerade tidigare i år från ståuppkomikern Greg Davies.

Har studerat historia vid Cambridge. Har arbetat på en vänsterinriktad tankesmedja och för andra Labourpolitiker innan hon valdes in
i parlamentet.

Ses som
högerkandidat och var den första som offentliggjorde att hon vill efterträda Ed Miliband.

Fakta. Labour
Källa: Nationalencyklopedin

Grundades 1906 och har rötterna i fackföreningsrörelsen. Fick sitt genombrott efter andra världskriget då Storbritannien omvandlades till en välfärdsstat.

Inre stridigheter under 1950- och 1980-talen höll tillbaka partiet. Med Tony Blair som ledare vann
Labour sin hittills största seger 1997.

I årets val fick Labour 30,4 procent av rösterna och gick framåt procentuellt sett. Men partiet misslyckades med strategin att ta de avgörande valkretsarna samt tappade stort i Skottland vilket gjorde att man i dag har 226 mandat (10 färre än 2010) av parlamentets 650.

Har cirka 190 000 medlemmar. “

“USA vill placera vapen i Baltikum

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

USA planerar att stationera stridsvagnar, fordon och tunga vapen i de baltiska staterna, Polen och andra öststater.

Enligt planerna, som avslöjas
i New York Times, ska vapen för upp till 5 000 amerikanska soldater placeras ut i de forna öststaterna. Om förslaget går igenom blir det första gången efter kalla krigets slut som USA placerar tunga vapen i de öststater som efter frigörelsen från Sovjet-sfären blev medlemmar i Nato.

Att stationera USA-vapen eller soldater i östländer som har tillhört Warszawapakten är något som Ryssland flera gånger har varnat Nato för. När det gäller Ukraina har Ryssland tydligt uttryckt sitt motstånd mot att Ukraina ens skulle närma sig Nato.

Rysslands annektering av Krim och stöd för de ryska separatisterna i östra Ukraina har fått Estland, Lettland, Litauen och Polen att känna sig hotade och har ökat rädslan för det nya, mer aggressiva Ryssland. Ryssland har på senare år också tydligt markerat att Östersjön har blivit ett viktigt militärstrategiskt intresse.

USA-förslaget syftar till att leva upp till de åtaganden som gjorts gentemot de europeiska Nato-länderna, inte minst i ljuset av Ukraina-krisen. De baltiska staterna vill till och med ha fast USA-trupp stationerad i sina länder, något som inte förefaller aktuellt just nu.

Att det förs samtal i frågan bekräftas både av Litauens och av Polens försvarsministrar. Polens Tomasz Siemoniak skrev i ett Twittermeddelande att han i Washington i maj fått försäkringar om att utstationeringen av vapen snart ska börja.

– Det här är ytterligare ett steg för att öka USA:s närvaro i Polen och i regionen, skrev Siemoniak, citerad av Reuters.

Enligt New York Times är planen att placera materiel för cirka 150 soldater
i de tre baltiska staterna, och för cirka 750 man i Polen, Bulgarien, Rumänien och eventuellt Ungern.

Det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon sade i ett uttalande att inga beslut ännu fattats, men att USA ständigt ser över var det är bäst att placera ut försvarsmateriel för ”träning och övningar”.

Ett beslut i frågan från försvarsminister Ash Carter och Vita huset väntas inom kort, inför ett planerat möte med Natoländernas försvarsministrar i Bryssel senare i juni.

Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se “

“ Sudans president kan stoppas

DN MÅNDAG 15 JUNI 2015

Sudans president Omar Bashir ska i dag, måndag, resa hem från helgens AU-toppmöte i Johannesburg. Men en syd-afrikansk domstol har beordrat myndigheterna att hindra honom från att lämna landet. Bashir är misstänkt för krigsförbrytelser.

Nairobi.
Sydafrikas regering, som står värd för Afrikanska unionens toppmöte i Johannesburg, vill att Sudans internationellt efterlyste president Omar Bashir ska få resa hem som planerat. Men på söndagen beslutade en domstol i Pretoria att sydafrikanska myndigheter ska hindra Bashir från att lämna landet tills domstolen avgjort om Internationella brottmålsdomstolens (ICC) arresteringsorder är korrekt och ska följas.

Bashir är på fem punkter misstänkt för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten som han enligt ICC ska ha gjort sig skyldig till i provinsen Darfur i västra Sudan, under de första åren efter millennieskiftet. Han är efterlyst sedan 2009.

Bashir har under flera år gäckat det internationella rättsväsendet genom att bara resa till länder som garanterar att han inte grips, men helgens besök har skapat ett politiskt tillspetsat läge. Vad som tidigare var en konflikt mellan Sudan och ICC har nu blivit ett test på hur självständigt Sydafrikas rättsväsende är.

Mark Klamberg, docent i folkrätt vid Uppsala universitet, säger till DN att Sydafrika är skyldigt att lämna över Bashir till ICC. Landet är anslutet till ICC och ska verkställa domstolens arresteringsorder.

Klamberg poängterar att uttrycket ”diplomatisk immunitet” inte är aktuellt i Bashirs fall då regel-verket som ligger till grund för detta, Wienkonventionen, endast gäller diplomater. Statschefer omfattas av snarlika regler om immunitet grundade på internationell sedvanerätt.

— Gentemot renodlade nationella utredningar och åtal har statschefer immunitet men inte gentemot internationella domstolar som ICC, det är fastslaget i prejudikat och finns med i ICC:s stadgar, säger Klamberg.

I går kväll cirkulerade dock rykten om att Bashir skulle ha lyckats smita ut ur Sydafrika under söndagskvällen.

Erik Esbjörnsson

Erik Esbjörnsson

erikesbjornsson@gmail.com

Fakta. Anklagad för krigsbrott

Omar Bashir, 71, återvaldes nyligen som president i Sudan med 94,5 procent av rösterna i ett val som få oberoende bedömare tog på allvar.

Han har styrt Sudan sedan han 1989 tog makten i en militärkupp.

Enligt brottsmålsdomstolen ICC, med säte i Haag, har han gjort sig skyldig till fem olika brott mot mänskligheten – mord, utrotning, tvångsförflyttning, tortyr och våldtäkt – i provinsen Darfur i västra Sudan. “

“ Ingen vet om planen fungerar

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Centralbankerna öser ut miljarder på stödköp av obligationer. Att utvärdera effekten är dock mer konst än vetenskap.

Det har gått närmare ett halvår sedan -Europeiska centralbanken (ECB) -offentliggjorde sin avsikt att köpa euroländers obligationer för 1,1 biljon euro. När ECB först tillkännagav sin plan i januari poängterade man att det just var en utökning av ett befintligt program där banken hade köpt blygsamma mängder företagsobligationer för att täcka statspapper. Men det var en låtsaskonstruktion.

I verkligheten gick ECB över Rubicon genom att köpa stora mängder stats-obligationer; banken är uttryckligen förbjuden att finansiera stater. Den försvarade sig med att programmet var enda sättet att trycka upp inflationen närmare målet på cirka 2 procent. Dessutom sade den sig följa andra stora centralbankers exempel, bland dem Bank of England, Japans centralbank och särskilt Federal Reserve, vars program för kvantitativa lättnader (QE) innebar köp av långsiktiga papper från 2008 till 2012 för mer än 2000 miljarder dollar.

Om ECB:s beslut att fortsätta med QE kan motiveras beror, frånsett de juridiska aspekterna, på vilken effekt det har. Men efter sex månader är betydelsen alltjämt svår att beräkna.

En orsak är att långa räntor inte bara berörs av själva obligationsköpen utan också av finansmarknadernas förväntningar rörande framtida

penning-politik. Redan en dag efter ECB:s tillkänna-givande – och veckor innan köpen kom i gång – föll räntorna med en bråkdels procentenhet i hela eurozonen.

När köpen började fortsatte räntorna att falla några veckor, så pass att många blev oroliga för att de tyska obligationerna inte skulle räcka för ECB:s
landkvot (bestämd av BNP och befolkning). Men sedan dess har räntorna stigit igen och är nu tillbaka i reala termer till nivåerna före QE. I den bemärkelsen har ECB:s obligationsköp varit ett fiasko.

Andra tecken ger en annan bild, i synnerhet att priserna steg förra månaden vilket tyder på att deflations-hotet är avvärjt. Detta har utlöst en liten ökning av den förväntade inflationen, ECB:s favoritmått på prisstabilitet – inte för den närmaste framtiden, utan med början om fem år och där-efter i fem år.

Konkret uttryckt mäter ECB i dag hur lyckad dess politik är efter den förväntade inflationstakten 2020–2025. Denna siffra, framräknad ur priserna på olika typer av obligationer med fem och tio års löptid, vilar på det djärva antagandet att samtliga marknader för dessa papper fungerar effektivt.

Här har vi en grundläggande motsägelse. QE ska verka genom att köp av obligationer med längre löptid påverkar finansiella förhållanden genom att förändra typ och mängd finansiella tillgångar som hushållen äger. Hur kan man använda marknadspriserna som en inflationsindikator långt fram i tiden och samtidigt rättfärdiga QE med att de flesta placerare håller sig till vissa tillgångsklasser och alltså inte följer marknadens signaler effektivt?

Ett annat problem med att mäta QE:s effektivitet med den förväntade inflationen fem år från nu är att räntan hänger samman med oljepriset. När oljepriset föll förra året gjorde inflationsförväntningarna likadant (hur ofullständigt de än kan mätas). Och ECB:s tillkännagivande av QE sammanföll med att oljepriset började hämta sig. Det kunde väntas öka inflations-förväntningarna.

Sådana sammanträffanden och motsägelser uppstår i nästan alla aspekter av QE-debatten, och det blir snarare en konst än en vetenskap att utvärdera programmets effektivitet. Tyvärr uppstår mycket utrymme för snedvridning och subjektivitet.

Mest iögonfallande är QE-anhängarnas tendens att redan innan programmet tillkännagavs förklara sjunkande räntor med marknadens förväntningar att QE var på väg. Men de tillämpar inte samma resonemang på de sjunkande inflationsförväntningarna under samma period. De har följt samma resonemang sedan köpen började och nonchalerat att räntorna har stigit på sista tiden, samtidigt som de framhåller den lilla uppgången i inflationsförväntningar som bevis för att QE fungerar.

I själva verket påverkar QE både räntor och inflationsförväntningar som härrör från dem. Om ECB:s chef Mario Draghi vill rikta ljuset mot att de nominella räntorna i dag är lägre än i augusti 2014, måste han också erkänna att realräntorna knappast har rört sig alls.

Sådant pragmatiskt tänkande har lyst med sin frånvaro i diskussionerna om QE. I stället har vardera sidan karikerat den andra: anhängarna understryker att QE ingenstans har lett till skenande

inflation, motståndarna påpekar att QE ingenstans har lett till någon stabil tillväxt.

Faktum är att det varken har förekommit inflation eller tillväxt. Central-bankerna verkar kunna ösa ut hundra-tals miljarder dollar, euro eller yen på marknaden utan någon märkbar verkan. QE består alltså i grund och botten av ett byte mellan två tillgångar med låg avkastning, långa obligationer och insättningar på centralbanken. På breda och effektiva marknader har det bytet ingen betydelse att tala om.

Daniel Gros är chef för tanke-smedjan Centre of European Policy Studies i Bryssel.

Översättning: Margareta Eklöf "

“ Ryssland hotas av nya EU-sanktioner

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Det förekommer dagliga sammandrabbningar och artilleri-dueller mellan regeringsstyrkor och ryskstödda separatister längs den stilleståndslinje i Donetsk och Luhansk som fastställdes i Minsk i februari. Två ukrainska soldater har dödats och 20 skadats ”under de senaste 24 timmarna”, hette det i ett typiskt uttalande från försvarsledningen i Kiev.

Bland bedömare råder delade meningar om huruvida Ryssland planerar en förnyad offensiv i östra Ukraina eller om Moskva nöjer sig med den nuvarande situationen, med en ”frusen konflikt” i regionen.

Det som talar för en allvarlig upptrappning är samstämmiga rapporter om ökade ryska truppsammandragningar nära Ukrainas östgräns. Den ukrainske premiärministern Arsenij Jatseniuk varnar för att ”chanserna för en ny offensiv är mycket, mycket höga”.

Men trots de ökade skärmytslingarna längs den 450 kilometer långa demarkationslinjen – alltmer en permanent gräns – finns det en hel del som talar emot en större militär operation. I Moskva är man nu väl medveten om att varje nytt aggressivt steg kommer att mötas med hårdare sanktioner från EU och USA.

Nya slags sanktioner har potentiellt betydligt mer dramatiska följder än vad de hittillsvarande straffåtgärderna från västligt håll har medfört. De nuvarande sanktionerna riktas i första hand mot Putins närmaste medarbetare, men det kan bli aktuellt med så radikala åtgärder som att stänga av Ryssland från internationella betalningssystem. Det skulle få katastrofala följder för rysk ekonomi.

Vad Putins yttersta mål i Ukraina är förblir dunkelt; sedan en tid är det från Kremls sida tyst om projektet ”Novorossija” (ett underförstått territoriellt anspråk på större delen av östra och södra Ukraina). För ögonblicket tycks man nöja sig med det uppnådda: erövringen av Krim och ett destabiliserat Ukraina.

Det hindrar inte att det ständigt dyker upp nya uppgifter om stridande reguljära ryska militärer och stupade soldater i Ukraina.

Från officiellt ryskt håll är det tyst om dödade ryska soldater – som enligt flera bedömningar kan räknas i flera hundra.

Vladimir Putin utfärdade i maj ett dekret om att ryska militära förluster som inträffat under ”specialoperationer” är statshemligheter.

Så långt har en fristående rysk tidning som Novaja Gazeta inte backat för hoten från Kreml. I måndagens utgåva intervjuas Alexander Alexandrov, sergeant i den ryska militära underrättelsetjänsten GRU, som greps den 16 maj utanför Luhansk och nu är krigsfånge i Kiev. Alexandrov bekräftar att han tillhör den ryska armén och att reguljära ryska arméförband opererar inne i Ukraina:

”Det här är en meningslös konflikt, våra grabbar dödas, och vem kan ersätta dessa söner, fäder, bröder, makar? Den ukrainska sidan

behandlar sina fångade och stupade på ett värdigt sätt, men hos oss nämner man oss inte ens i nyheterna…”

Nyligen hittade ett reporterteam från det brittiska tv-bolaget Sky News färska gravar för tre nyligen dödade ryska militärer i tre byar i södra och centrala Ryssland.

Alla tre hade stupat samma dag, den 5 maj 2015, och på deras gravar fanns det kransar från det ryska försvarsministeriet. De tre, Anton Saveljev från Tambov, Timur Mamajusupov från Ufa och Ivan Kardapolov från gränsen till Kazakstan, tillhörde GRU:s 16:e spetsnazbrigad.

När tv-teamet förhörde sig om dem på deras militärbas blev svaret att dessa personer var okända. Bekanta till de stupade berättade att de sänts till Rostov-vid-Don i södra Ryssland, som är den stora transferplatsen för rysk militär som är på väg till östra Ukraina.

Mamajusupovs mor sade till Sky News att militären meddelat henne att sonen dödats på en ospecificerad plats ”i norra Kaukasus” – detta trots att det för närvarande inte förekommer några stridshandlingar där.

Michael Winiarski

michael.winiarski@dn.se
Bakgrund.

Upptakten till den väpnade konflikten mellan Ryssland och Ukraina inträffade i november 2013, då tiotusentals ukrainska medborgare i Kiev och andra städer protesterade mot att president Viktor Janukovytj övergav planerna på ett associations-avtal mellan Ukraina och EU. Demonstranterna anklagade regeringen för att ha böjt sig för Moskvas påtryckningar.

I december slog kravallpolis brutalt ner demonstranter på torget Majdan i centrala Kiev. Antalet demonstranter ökade till hundratusentals, och våldet tilltog. I februari sköt säkerhetsstyrkor ihjäl nära 100 demonstranter.

Den 22 februari flydde Janukovytj till Ryssland. Parlamentet utsåg en tillförordnad president. Moskva stämplade händelsen som statskupp.

I slutet av februari ingrep rysk militär på Krim. Kort därpå organiserades en folkomröstning på den ryskockuperade halvön, som den 18 mars annekterades av Ryssland. EU svarade med sanktioner mot Ryssland.

I april ockuperade ryskstödda separatister myndighetsbyggnader i Donetsk och Luhansk. Ukrainas regering svarade med en militär operation.

17 juli sköts ett malaysiskt passagerarplan med 298 människor ombord ner över rebellkontrollerat område.

I september signerades ett avtal om eld upphör i Minsk. Vapenvilan bröt samman. Nato anklagade Ryssland för att föra in tung utrustning och soldater i östra Ukraina.

I februari 2015 slöts ett nytt avtal i Minsk, men innan vapenvilan trädde i kraft erövrade proryska styrkor den strategiska staden Debaltseve. **DN “**

“ Nepal gör allt för att turister ska återvända

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Den här veckan öppnar Nepal de tempel och historiska platser som skadades svårt i jordbävningen för snart två månader sedan. Unesco har vädjat att beslutet ska omprövas, men regeringen i Nepal gör allt för att de internationella turisterna ska återvända.

Runt det stora torget i gamla stan i Katmandu finns en spännande mix av palats, tempel och stupor. Platsen har alltid varit en självklar utgångspunkt för de turister som besöker huvudstaden.

I jordbävningarna den 25 april och den 12 maj förstördes flera av byggnaderna medan andra skadades svårt. Samma sak gäller för en rad historiska platser i Katmandudalen. Stora områden har varit avspärrade under uppröjningen, men nu har myndigheterna bestämt att turisterna ska släppas in. På torget
i Katmandu ska guider lotsa turisterna runt den sargade tempelplatsen.

FN-organet Unesco har förgäves bett regeringen att ompröva beslutet. Vid sidan av besökarnas säkerhet varnar också Unesco för plundring av skadade tempel.

Nästan nio tusen människor dödades i de två jordbävningarna, som inträffade med några veckors mellanrum. 500 000 hem förstördes och många människor är fortfarande i behov av hjälp. De ekonomiska skadorna är enorma i det fattiga bergslandet. Återuppbyggnaden beräknas kosta mer än 50 miljarder kronor. För ett par dagar sedan berättade en talesman på finansministeriet att representanter från 36 länder och 24 internationella organisationer kommer till ett givarmöte på torsdag nästa vecka. Han hoppades också att länder som tidigare lånat ut pengar till Nepal är villiga att skriva av skulderna.

Turismen är en av de största inkomstkällorna för Nepal. Innan jordbävningarna hade de utländs-ka besökarna börjat återvända efter flera oroliga år då stora delar av landet kontrollerades av maoistisk gerilla. Förra året besökte 800 000 turister Nepal. I år väntades mer än en miljon, men efter jordbävningarna har en stor majoritet bokat av sina resor.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se

Fakta. Jordbävningarna

Den 25 april inträffade en jordbävning som uppmättes till 7,8 på Richterskalan. Skalvet den 12 maj mätte 7,3 och hade epicentrum nära Mount Everests basläger.

8 787 människor dödades och en halv miljon hus förstördes. En tiondel av befolkningen på 28 miljoner berörs av jordbävningarna.

Källa: DN-Reuters “

“ Nya protester på gång mot omtalat förslag från Peking

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Rivaliserande grupper av demonstranter förbereder protester på onsdag utanför parlamentet i Hongkong. Då börjar den lagstiftande församlingen debatten om ett förslag från Peking, som förra hösten fick tiotusentals Hongkongbor att bege sig ut på gatorna och tala om fejkval.

Peking.
I nästan tre månader barrikaderade de delar av staden.

Tusentals demonstranter, som kritiserar förslaget, väntas den här veckan samlas i den protestzon som upprättats. Deras mål är att förmå Hongkongs politiker att rösta ned planen från Kommunistpartiet i Peking om hur val ska hållas
i Hongkong 2017.

Anhängarna av förslaget samlas på samma plats för att ge sitt högljudda stöd för utkastet.

Nu vädjar organisatörerna för de olika sidorna till lugn. När omröstningen sker senare i veckan väntas 5 000 poliser vara utkommenderade för att stoppa eventuella missnöjesyttringar, i första hand om planen från Peking skulle få politiskt stöd.

Enligt förslaget ska Hongkongs väljare få två tre kandidater att välja mellan. Dessa måste emellertid först godkännas av en 1 200 medlemmar stor granskningskommitté, som står Peking nära. Men för att förslaget ska gå igenom krävs två tredjedels majoritet, 47 av 70 röster, i den lagstiftande församlingen.

– Vi är här för att tala om för politikerna att de har lovat oss fria val och därför måste rösta ned idén, sa nyligen Cheng Tak Wing till DN, utan-för sitt tält i Hongkong.

Samma kväll som polisen i vintras rensade gatorna från demonstranter slog han på nytt upp sitt tält på en trottoar utanför parlamentsbyggnaden. Tältstaden har vuxit ju närmare omröstningen har kommit.

I de diskussioner som föregått debatten har Hongkongs regering inte lyckats vinna över en enda av de fyra oppositionspolitiker som krävs för att förslaget ska röstas igenom. Men bakom kulisserna har högt uppsatta kinesiska tjänstemän visat stort självförtroende för att utkastet trots allt kommer att vinna politisk majoritet, uppger nyhetsbyrån Reuters. Om det skulle ske tyder mycket på att tusentals demonstranter på nytt skulle ge sig ut för att protestera.

Inför omröstningen har Kommunistpartiet i Peking gjort klart att det vägrar att diskutera något annat förslag än det som föreligger.

Torbjörn Petersson (DN) torbjorn.petersson@dn.se “

“ Jeb Bush slopar sitt efternamn

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Kampanjens logotyp har enbart hans förnamn – Jeb – i stora röda bokstäver. Med ett löfte om jobbskapande och ett säkrare USA försöker den republikanske exguvernören Jeb Bush bli familjens tredje president.

Att efternamnet Bush är borttaget från kampanjens logotyp och bilklistermärken kan tolkas som att den förre Floridaguvernören inte vill bli förknippad med sin far George H W Bushs eller sin bror George W Bushs politik.

Enligt ett memo som läckt till amerikanska medier från kampanjen planerar han att lova 19 miljoner nya jobb och att stärka USA:s ställning i en orolig tid, när han i kväll svensk tid offentliggör sin kandidatur i Florida.

”Våra fiender fruktar oss inte längre och våra vänner litar inte på oss. Det är dags för oss att engagera oss och stå upp för våra allierade”, planerar Bush att säga enligt Reuters.

TT “

“ Merkel visar upp sin goda sida för Tsipras

DN TISDAG 16 JUNI 2015

Berlin. Avgörandet i det grekiska dramat närmar sig. I Tyskland har förbundskanslern Angela Merkel och hennes vice Sigmar Gabriel delat upp rollerna mellan sig. Merkel är den överseende medan Gabriel är på väg att tappa tålamodet.

På torsdag träffas finans-minist-rar-na i de 19 euroländerna i Luxemburg för att diskutera förhandlingsläget mellan den grekiska regeringen och de tre så kallade institutionerna (EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och Inter-nationella valutafonden).

Det är knappast troligt att något avgörande kommer då, det lär komma senare och på regeringschefsnivå.

Tiden är dock knapp. Fristen går ut den sista juni. Då måste Grekland få de sju miljarder euro (knappt 70 miljarder kronor) som återstår i det andra stödpaketet.

Dramat beskrivs ibland som en tvekamp mellan Berlin och Aten, mellan den tyska förbundskanslern Angela Merkel och den grekiske premiärministern Alexis Tsipras.

Om så vore fallet vore utsikterna för ett enande goda. Merkel tycks vara beredd att sträcka sig mycket långt.

Hon har dock, precis som Tsipras, problem på hemmaplan. Missnöjet inom CDU (Kristdemokraterna) blir allt mer högljutt efter vårens alla turer.

En eventuell uppgörelse måste godkännas av förbundsdagen, det tyska parlamentet, och gruppledaren Volker Kauder får jobba hårt med partipiskan för att undvika ett myteri i CDU-leden.

Utåt agerar dock Angela Merkel milt överseende gentemot Tsipras och har de senaste dagarna likt ett mantra upprepat orden ”finns viljan så finns det också en väg”.

Om Merkel spelar rollen av ”good guy” verkar hennes socialdemokratiske vicekansler Sigmar Gabriel med viss vällust ha tagit på sig att spela ”bad guy”.

I måndagens Bild-Zeitung skriver han i ett inlägg att den grekiska regeringen leker med elden.

– Spelteoretikerna i den grekiska regeringen är på väg att spela bort sitt lands framtid. Vi tänker inte låta tyska arbetstagare och deras familjer betala en delvis kommunistisk regerings överdrivna vallöften.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se “

“ Den nordiska modellen på väg stöpas om

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

Kommentar
I både Norge och Finland har högerpopulistiska partier fått regeringsmakt och länderna går därmed i spetsen för en europeisk trend. Frågan är om Danmark kommer att ansluta sig till den nya nordiska modellen.

När Danmark går till val står det röda blocket mot det blå. Kampen är hård och jämn och utgången oviss. Oklart är också vilka partier som kommer att ingå i den regering som tillträder efter valet.

Blir högerpopulistiska Dansk folkeparti regeringsparti om det blå blocket vinner? Det är en politisk känslig fråga som inte har fått något tydligt svar. Tidigare har ett sådant borgerligt regeringssamarbete ansetts omöjligt, bland annat eftersom det starka EU-motstånd som präglat Dansk folkeparti har krockat med högerliberala Venstre, som hyllat EU.

Men någonting har hänt i Danmark. Den avgrund som tidigare skiljde partierna i det blå blocket när det gäller EU har delvis försvunnit. Dansk folkeparti har tonat ned utfallen mot EU och partiet hör numera till en rumsren grupp
i EU-parlamentet som domineras av de brittiska konservativa. Samtidigt har kritiken mot EU blivit fränare i Venstre.

Så stor har samstämmigheten blivit att partierna som ingår i det blå blocket presenterade en gemensam plattform för ”Dansk välfärd” i Europa förra fredagen.

Programmet innehåller en lång rad krav som går ut på att begränsa EU-medborgares möjlighet att få olika typer av bidrag i Danmark. Samtidigt förklarar det blå blockets fyra partier – Venstre, Konservative folkeparti, Liberal alliance och Dansk folkeparti – att Danmark ska vara kvar som medlem och ”centralt placerat” i EU.

Innebär den gemensamma EU-plattformen att Dansk folkeparti blir en del av en eventuellt kommande dansk högerregering? Venstres Jakob Ellemann-Jensen svarar undvikande på den frågan. ”Vi väntar med att spekulera om det”, förklarade han i en intervju med Danmarks radio. Besked lär inte komma förrän efter valet.

Men helt klart är redan nu att Danmark skulle följa det som börjar likna en nordisk trend i Europa om högerpopulistiska Dansk folkeparti skulle bli en del av en kommande regering i Köpenhamn. Systerpartierna i Norge och Finland, Fremskrittspartiet och Sannfinländarna, ingår redan i de högerkoalitioner som styr de länderna.

Liknande partier finns med i en del andra europeiska regeringar – i till exempel Grekland, Belgien och Tjeckien – men Norden går för närvarande i bräschen när europeiska populistpartier blir en del av regeringsmakten.

Det är med andra ord dags för en uppdatering av den nordiska modellen. Hittills har Norden förknippats med bland annat världens mest utbyggda välfärd, ren luft och ekonomisk tillväxt. Att det som förr kallades missnöjespartier tar över makten hör numera också till det som utmärker vår lyckligt lottade del av världen.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Danmark är i stort behov av reformer

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

Analys
Danmarks ekonomi är på väg uppåt efter en lång och djup lågkonjunktur. Det ger medvind för statsminister Helle Thorning-Schmidt, men efter valet väntar kärvare tider.

Danska bostadsmarknaden har gått igenom vad allt fler fruktar ska hända även i Sverige: först en kraftig prisuppgång och sedan ett ras som drar med sig hela ekonomin nedåt.

I Danmarks fall blev följden en recession under åren 2012–2013, då BNP minskade med –0,7 respektive –0,5 procent. Därefter följde endast en långsam återhämtning, tills ekonomin började ta fart – med väntad tillväxt på cirka 2 procent under 2015. Bostads-priserna har vänt uppåt sedan något år, men har långt kvar till tidigare toppnivåer.

För danskarna har de senaste åren varit en ansträngande tid. Danska kronan – som är knuten till euron – har periodvis varit under hårt tryck uppåt, vilket hotar konkurrenskraften gentemot Tyskland och andra euroländer. Nationalbanken, Danmarks centralbank, såg sig tvungen att med aktiva åtgärder försvara valutakursen, bland annat genom att sänka
styrräntan till minusnivå – långt innan motsvarande hade skett i Sverige.

En inhemsk källa till instabilitet är att de danska hushållen är mycket högt skuldsatta, även jämfört med de svenska. Orsaken är främst att pengarna har behövts till dyra bostadsköp. Men trots prisfallet på bostäder har bankerna klarat sig utan allvarliga kreditförluster, främst

beroende på att hushållen
i stället har stramat åt sin konsumtion.

Följden har då i stället blivit
ett brett fall i efterfrågan, sam-
tidigt som danska företag haft
problem med konkurrenskraften. Det ledde ofrånkomligen till nedgång i ekonomin, även om Helle Thorning-Schmidts regering – liksom företrädarna – har försökt att stötta genom att låta de offentliga finanserna gå med ganska stora underskott.

Arbetsmarknaden har ändå klarat sig relativt väl, med en arbetslöshet som är lägre än den svenska. Men det talas inte längre lika mycket om ”flexicurity”, den kombination av flexibilitet och trygghet – med svagt anställningsskydd och hög a-kassa – som tidigare fungerade som ett danskt exportkoncept.

Baksidan av att sysselsättningen har hållits uppe är att produktiviteten har utvecklats mycket svagt och att tillgången på ledig arbetskraft är begränsad. Invandringen till Danmark hålls dock tillbaka,
i stort samförstånd mellan alla de ledande partierna.

Nu bär det ändå uppåt för eko-no-min, men åtskilliga problem hänger kvar. Danmark har svaga offentliga finanser, samtidigt som man behöver komma till rätta med den höga privata skuldsättningen. Näringslivet måste stärka sin konkurrenskraft, vilket inte kan ske genom en svagare kronkurs utan kräver att produktiviteten höjs.

Reformbehovet är därför stort, men inte av det slag som politiker helst talar om inför ett val. Danmark har redan OECD-ländernas högsta skatter och största offent-liga sektor på långt över 50 procent av BNP, vilket begränsar möjligheterna att gå vidare på den vägen.

I stället behöver det handla om strukturella reformer som får ekonomin att fungera bättre och ger ökat utrymme för tillväxt.

Behovet av förändring understryks av att Danmarks ekonomi inte ser ut att klara en mycket starkare konjunkturuppgång, utan snart kan slå i kapacitetstaket.

Oavsett vem som vinner valet väntas skillnaden därför inte bli särskilt stor: hur som helst krävs en kärvare ekonomisk politik, där budgetåtstramning blir en närmast ofrånkomlig del. Det rimmar illa med danska valdebatten som till stor del handlar om ökade utgifter för skola och välfärd.

Johan Schück

johan.schuck@dn.se

Oavsett valutgång är stödet för Thorning-Schmidt starkt

Om den sittande statsministern Helle Thorning-Schmidt förlorar torsdagens val i Danmark, har hon ändå ett fortsatt starkt stöd för att sitta kvar som ledare för det Socialdemokratiska partiet bland väljarna. Skulle däremot hennes störste motståndare, Venstres Lars Løkke Rasmussen, förlora är domen hårdare, visar en opinionsundersökning som Megafon har gjort på uppdrag av tidningen Politiken och TV2. 54 procent av de tillfrågade är osäkra eller tycker inte alls att Løkke Rasmussen är bäst lämpad att leda Venstre om han skulle misslyckas i valet.

DN “

“ Abbas vill stoppa Hamas hemliga spel med Israel

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

Analys
President Mahmud Abbas hotar att upplösa den palestinska regeringen före onsdagskvällen. Det meddelade regerings-partiet Fatahs revolutionsråd från Ramallah.

Premiärminister Rami Hamdallah kommer att lämna in sin avskedsansökan, vilket betyder slutet på den samlingsregering som Fatah och den islamistiska Hamasregimen upprättade i april förra året. Enligt vad regeringskällor i Ramallah uppger för DN har Abbas tröttnat på att Hamas inte låter PA, den palestins-ka myndigheten på Västbanken, operera i Gazaremsan, trots
Hamas löften efter sommarens krig i Gaza.

Det är sant att Hamas ovilja att släppa in Fatahs representanter på sitt område retat Abbas och försinkat återuppbyggnaden av Gazas - tusentals förstörda byggnader. Men det verkliga skälet till den hotande brytningen är en annan: Abbas harm över de hemliga förhandlingarna mellan Hamas och Israel om ett långvarigt vapenstille-stånd, en så kallad hudna – om vilka han inte informerats.

Förhandlingarna pågår långt från medier men av allt att döma på fullt allvar. Både Israel och Hamas har goda skäl att söka någon form av samförstånd innan nästa omgång i ritualen av raket- och flygangrepp drar i gång, med ytterligare förödelse för Gazas del och internationella förbannelser för Israels del.

Israels nya nationalistregering går mot en slitsam höst av diplomatisk isolering, begynnande sanktioner och ödelagda relationer till sin mångårige beskyddare USA, vars president häromdagen sade till Israels TV 2 att han inte kommer att kunna skydda Israel mot fientliga resolutioner i FN:s säkerhetsråd mycket längre.

Nathan Shachar

Stängda gränser vållar starka protester

ONSDAG 17 JUNI 2015
Flyktingsituationen i Italien är på kokpunkten. Milanos central-station är överfull med hundra-tals flyktingar som sover där, men även får mat och läkarvård.
Liknande illegala tältläger finns i Rom. Ostiensestationen används nattetid som härbärge, då sönderrostade rullband förvandlas till sängläger för uteliggare och flyktingar. Polis och lokala myndig-heter har hittills låtit dem hållas,
eftersom de inte vet var flyktingarna ska placeras. Alla förläggningar är överfulla.

Vad som fått situationen att explodera är att såväl Österrike som Frankrike har stängt sina gränser. Flyktingar som anländer med tåg till Ventimiglia på Rivieran kommer inte vidare. Samma sak sker i Brennero, där polisen inte låter flyktingarna åka vidare in i Österrike.

Under våldsamma protester stormade italiensk polis flyktingarnas provisoriska härbärge i Ventimiglia. I fem nätter har ett hundratal flyktingar sovit på klipporna intill havet och gränsen Ponte San Ludovico. En symbolaktion för att markera att de inte tänker åka tillbaka, utan ska vidare in i Frankrike.

De diplomatiska relationerna mellan Italien och Frankrike har nu hårdnat.

Frankrikes inrikesminister Bernard Cazeneuve har klargjort att stoppa flyktingarna inte innebär att häva Schengen, utan endast är en tillämpning av Dublinförordningen. Det vill säga att flyktingar måste söka i asyl i det första ankomst-landet.

Om Matteo Renzi inte får ett solidariskt EU att ställa upp bakom Italien finns en plan B. Italiens regering skulle kunna besluta om temporära uppehållstillstånd som skulle göra det möjligt för flyktingar att resa
vidare. På sikt skulle det också kunna bli stopp för internationella räddningsinsatser på Medel-havet. Tas flyktingar omhand på ett belgiskt, tyskt eller på det svenska fartyget ”Poseidon” skulle respektive nationalitet räknas som första ankomstland för ansökan om asyl.

Hittills i år har Italien tagit emot 58 000 båtflyktingar. En ökning med sju procent jämfört med 2014. Minst 1 000 flyktingar ankom under tisdagen.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“ Donald Trump vill bli president

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

USA. Den amerikanske affärsmännen Donald Trump ger sig in i matchen om att bli USA:s nästa president.

Republikanen Donald Trump aviserade sin presidentkandidatur även inför valet 2012, men drog sig ur den gången. I går meddelade Trump från sin egen skyskrapa i New York att han ställer upp.

Emma Bouvin “

Ödesfrågorna som Tyskland står inför

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

Energiomställningen stöter på motstånd, frihandeln med USA möts av misstro och kravet på mer invandring göder höger-populismen i Tyskland. Ulrich Grillo, ordförande för det mäktiga tyska industriförbundet, BDI, har ett recept för att lösa upp knutarna.

– Vi måste våga föra en dialog med medborgarna, säger han i en DN-intervju.

Berlin.
”Oklanderlig” är ordet som tränger sig på när Ulrich Grillo slår sig ned vid det runda intervjubordet
i BDI-högkvarteret mitt i Berlin.

Slipsen matchar den mörkblå kostymen och skjortans rutmönster är knappt märkbart.

Ulrich Grillo låter oss också snabbt förstå att han har en hel del att säga till om, industriförbundet BDI företräder 100 000 industriföretag med runt åtta miljoner anställda.

Vi får veta att han nyligen hade överläggningar med förbundskanslern Angela Merkel och hennes vicekansler Sigmar Gabriel i regeringsslottet Meseberg några mil från Berlin.

Det gällde den så kallade klimatavgiften på brunkolskraftverken. BDI har satt sig på tvären tillsammans med gruvfacket och har lagt fram ett alternativförslag.

BDI står visserligen bakom Tysklands världsberömda energiomställning ”Energiewende”. Kärnkraften har tjänat ut, men det finns ändå gränser för uppbackningen av omställningen.

– Det går inte att avskaffa kärnkraftverken och kolkraftverken samtidigt, varken med tanke på kostnaderna eller försörjnings-säkerheten, säger han.

Tyskland har tillsammans med Danmark Europas högsta elpriser. De konkurrensutsatta företagen är befriade från subventionerna till den förnybara energin, Ulrich
Grillo säger att de ändå lider i konkurrensen med exempelvis USA där elpriserna är väsentligt lägre.

– De energiintensiva företagen återinvesterar endast 86 procent av sina avskrivningar i Tyskland. Det är en smygande utflyttningsprocess som man inte omedelbart lägger märke till, varnar han.

”Die Energiewende” hotas också av lokalt motstånd mot exempelvis nya högspänningsledningar som ska forsla elen från vindkraftverk i Nordsjön till industrierna i söder.

Energiomställningen är onekligen en tysk ödesfråga.

När Ulrich Grillo talar om TTIP, det frihandelsavtal mellan EU och USA som just nu förhandlas, låter det som om det också vore avgörande för exportnationen Tysklands framtid.

Grillo är förstås medveten om den djupt kända skepsisen bland de tyska medborgarna.

– Förhandlingarna fördes till en början utan insyn. Ingen visste riktigt vad det handlade om, säger han.

Det ökade på misstron. Ulrich Grillo säger att det blivit mycket bättre sedan den svenska EU-kommissionären Cecilia Malmström fick ansvaret för

förhandlingarna
i höstas.

Tyskland är dessutom ett krympande land med en åldrande befolkning. Redan i dag kan arbetsförmedlingarna erbjuda en halv miljon lediga jobb.

För Ulrich Grillo, själv elfte generationens invandrare från Italien, finns det bara en lösning – mer invandring.

Vinterns så kallade Pegida--demonstrationer i Dresden tolkades som uttryck för en diffus olust och rädsla inför ett sådant framtids-scenario.

Ulrich Grillo hörde till dem som tidigt kritiserade Pegida, till DN säger han att man också måste ta denna rädsla på allvar och våga ta debatten.

Dialog tycks för övrigt vara hans standardrecept för att lösa upp de hårt tvinnade knutarna i samhällsdebatten – om det så gäller högspänningsledningar, frihandels-avtal eller invandring.

– Medborgarna vill på allvar ha ett ord med i laget och vara med och bestämma. Jag är optimistisk, det finns alltid några som av princip är emot, men majoriteten är mottaglig för goda argument, säger BDI-ordföranden Grillo.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se

Die Energiewende
har gått i baklås

1 Den förnybara energin står
i dag för hela 28 procent av den tyska elproduktionen. Ändå har den tyska energiomställningen – ”die Energiewende” – gått i baklås. Tyskland ska inte bara avskaffa kärnkraften och med tiden också de fossila bränslena – utsläppen av de drivhusgaserna ska dessutom ha minskat med 40 procent år 2020 jämfört med 1990. Hittills har utsläppen reducerats med 22 procent, utvecklingen står dock och stampar då gamla avskrivna kolkraftverk som Vattenfalls Jänschwalde konkurrerar ut moderna, klimatvänliga gaskraftverk.

I våras lade vicekanslern och energiministern **Sigmar Gabriel** (S) därför fram idén att gamla kolkraftverk skulle tvingas betala en klimatavgift. Det skulle göra dem mindre lönsamma och tvinga fram en lägre produktion.

Gruvfacket och BDI protesterade och hävdade att gruvor och kraftverk skulle tvingas stänga och tiotusentals skulle bli arbetslösa.

Någon slags kompromiss är att vänta inom kort.

TTIP – exportnationen tvekar om frihandel

2 För ett år sedan började förhandlingarna mellan EU och USA om frihandelsavtalet TTIP – Transatlantic trade and investment partnership.

Tyskland lever på sin export, ingenstans i Europa är dock skepsisen så stor gentemot TTIP som just i Tyskland. Tyskarna fruktar att mödosamt uppnådda normer till skydd för konsumenterna ska raderas ut.

Det som oroar TTIP-motståndarna mest är de privata skiljedomstolar som går under förkortningen ISDS (Investment State Dispute Settlements). Det handlar om så kallat investeringsskydd för enskilda företag. TTIP-motståndarna befarar att mäktiga amerikanska koncerner via domstolsbeslut ska sätta tysk lagstiftning ur spel.

Tyskland största parti, CDU (Kristdemokraterna), räknar med att TTIP ger ett ekonomiskt uppsving. De gröna och Vänstern är lika entydigt emot. Socialdemokratin utgör tungan på vågen. Partiordföranden **Sigmar Gabriel** är för, många medlemmar är skeptiska. Utgången är oviss.

3 Tyskland är störst i EU med sina 80 miljoner invånare. Frågan är hur länge det varar eftersom födslotalen varit låga sedan mitten av 70-talet.

På grund av en nästan obefintlig barnomsorg i västra Tyskland har det varit svårt att kombinera barn och en yrkeskarriär och det har gått ut över barnafödandet. De senaste årens reformer med föräldrapenning och en utbyggnad av barnomsorgen har inte lett till någon markant ökning av barnafödandet. I dag är en femtedel av tyskarna över 65 år gamla.

I intervjun hänvisar **Ulrich Grillo** till en undersökning som är gjord av den ansedda Bertelsmann-stiftelsen och visar att om Tyskland i dag maximalt skulle kunna ha 45 miljoner personer i arbete så har den siffran sjunkit till 29 miljoner år 2050. För att täppa till luckan krävs en omfattande invandring.

Fakta. Ulrich Grillo

Ulrich Grillo, 55 år, är sedan 2013 ordförande för det tyska industriförbundet BDI (Bundesverband der Deutschen Industrie). Han är också vd i familjeföretaget Grillo-Werke i Duisburg, specialiserat på zink- och svavelprodukter. “

“ Bakslag för sparande i tillväxtmarknader

DN ONSDAG 17 JUNI 2015

Det har varit en tung månad för sparare i de stora tillväxtmarknaderna. Alla fyra så kallade Bric-länder noterar minus och svenskarna minskar sitt sparande i kategorierna.

Börserna i Brasilien, Ryssland, Indien och Kina har backat den senaste månaden. Länderna brukar gå under den gemensamma förkortningen Bric. På senare år har utvecklingen varit blandad.

Ryssland har hört till de stora förlorarna med kraftiga minus under flera år, mycket på grund av fallande oljepriser och oron kring Ukraina. Moskvabörsen återhämtade sig i början av året, men den senaste månaden har fortsatt oro kring Ukrainakrisen och tidvis fallande oljepriser tryckt ned kurserna så att Moskvabörsen sjunkit nästan 10 procent på en månad.

Samtidigt har rubeln tappat i värde mot den svenska kronan vilket är till nackdel för svenska sparare. På en månad har den genomsnittliga Rysslandsfonden tappat över 11 procent, enligt analysföretaget Morningstar.

För sparare i Indienfonder har det sett mycket bra ut de senaste åren. Förhoppningar om att reformer ska modernisera landets ekonomi fick börsen i Indien att stiga rejält.

I år har det dock gått trögare och den senaste månaden har oro för inflation och farhågor att räntorna inte kommer att sänkas tryckt ned börskurserna. Indienfonderna har i genomsnitt sjunkit med drygt 4 procent på en månad.

Kina anses som mycket viktigt för världsekonomin och även här har utvecklingen varit bra i år fram till maj–juni. För börsen i Shanghai har kurserna gått upp med nästan 14 procent den senaste månaden.

Men Shanghaibörsen är fortfarande ganska sluten för utländska investerare, så de fonder som svenskar sparar i köper sina aktier på Hongkongbörsen. Där visar kurserna på ett par procent minus senaste månaderna, Kinafonderna har tappat lika mycket.

Brasilien, som väger tungt i många Latinamerikafonder, har också haft det tufft under flera år.

Fallande råvarupriser har varit ett problem för landets ekonomi och den senaste månaden har värdet på spararnas Brasilienfonder i genomsnitt sjunkit med över 9 procent.

Svenskarnas sparande i de fyra stora tillväxtmarknaderna har minskat rejält i takt med nedgångarna. I maj i år var nettosparandet, insättningar minus uttag, negativt för alla fyra marknaderna, enligt Fondbolagens förenings statistik.

Hittills i år visar Kina, Indien och Ryssland dock upp knappa plusflöden. För Brasilien verkar det handla om utflöden, men sparandet i de fonderna särredovisas inte.

En faktor som påverkar resultatet för svenskar som sparar i dessa länder är att det finns en valutarisk.

Försvagas landets valuta där fonden investerar blir det en nackdel när tillgångarna räknas om till kronor. Stärks valutan i landet gäller det omvända och svenska sparare tjänar på den förändringen.

Hasse Eriksson

hans.eriksson@dn.se
Fakta. Så mycket sparande finns
i länderna

Ryssland: 15 miljarder kronor.

Kina: 14 miljarder kronor.

Indien: 11 miljarder kronor.

Brasilien: 7 miljarder kronor.

Källa: Fondbolagens förening, Morningstar. “

“ Det finns en väg tillbaka

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Det känns alltmer som att ha klivit ur en tidsmaskin och hamnat mitt i kalla kriget. Nya siffror visar att både antalet krig och antalet döda på slagfältet ökat mellan 2013 och 2014. Sverige klubbar igenom försvarsbeslut som ökar anslagen till de väpnade styrkorna. Nato sätter in mer trupp och övar i vårt närområde, Moskva svarar med egna övningar och ilsken retorik.

Och så kommer utspelet: Ryssland utökar kärnvapenarsenalen med över 40 nya missiler.

Som Katarina Tracz, chef på tankesmedjan Frivärld, skriver i inledningen på sin nya bok ”Fredens hav? – Ökade spänningar kring Östersjön”: Kriget
i Ukraina har för västvärlden inneburit en ”renässans för realismen”.

Vi trodde verkligen att regimen
i Moskva var förnuftsbaserad, att den insåg att även Ryssland skulle gynnas av avspänning, liberalisering och ökad handel. Men vi bortsåg, delvis av önsketänkande, från maktdimensionen. Den gamla supermakten Ryssland kan inte acceptera att spela andrafiolen
i storpolitikens orkester. Putins politik ekar av Machiavelli: det är bättre att vara fruktad än älskad.

Ändå är det långt kvar till kalla krigets gamla hotbild. Ryssland rustar från låga nivåer och landets ekonomi är sargad av oljeprisras och

Ukrainasanktioner. Den krigföring man framför allt har råd med är hybrid- och informationskriget. Det förs inte med dyra stridsledningssystem och bombplan utan med förvirring och falska fakta. Som när Putin ena dagen säger att ”ingen vettig människa kan föreställa sig en storskalig militär konflikt i dag” och nästa dag försäkrar att han kommer att använda sin militärmakt mot alla som ”hotar Ryssland”.

Ett avrustat Sverige har lämnat ett vakuum i Östersjöregionen, och sådana tenderar ganska snabbt att fyllas av något. Det är bra att diskussionen om Nato tagit fart på allvar, ett medlemskap vore den bästa garantin för vår säkerhet. Men huvudsaken är att vi alls kan försvara oss, allians eller ej. Utan ett eget försvar värt namnet blir vi mindre intressanta för Nato men desto mer för Ryssland.

Till skillnad från kalla krigets tid finns i dag ingen avgrund mellan de politiska systemen i öst och väst. Det finns mycket som förenar oss och många gemensamma utrikespolitiska intressen. Ryssland är välkommet att normalisera relationerna – men då krävs till att börja med att man låter hela Ukraina styra sitt eget öde.

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se “

“ Nästa presidents bild av världen

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Vem som leder USA påverkar hela världen. Inte minst vill vi veta hur presidentkandidaterna ser på utrikespolitikens syften och prioriteter.

Ingen vet vem de amerikanska väljarna kommer att utse till nästa president. Men ett är säkert: valet får djupgående följder, på gott och ont, för hela världen.

Det avspeglar att USA:s makt är en fortlöpande realitet, och nästa president får ärva en värld i stort tumult. Vad han eller hon gör och hur han eller hon gör det är av stor betydelse för människor överallt.

Ingen vet heller vilken betydelse utrikespolitiken får i avgörandet av vem som ska sitta i Ovala rummet under nästa period. Valet 2016 ligger 17 månader fram i tiden. Mycket kan och kommer att hända dessförinnan. Två besläktade men skilda politiska processer, de båda partiernas nomineringstävlingar, äger rum nästa år. Före detta utrikesminister Hillary Clinton ligger
i den demokratiska täten, men att hon nomineras är inte säkert. Hur som helst är utrikespolitiken troligen ingen viktig faktor i avgörandet, eftersom de frågor väljarna i de demokratiska primärvalen ställs inför rör inrikespolitik och ekonomi.

På den republikanska sidan är klungan mycket tätare och innehåller fler frågetecken, och det förefaller långt mer sannolikt att

utrikespolitiken kommer att starkt påverka valet av kandidat. Ekonomin blir allt bättre under president Obama och är därmed en mindre frestande politisk måltavla. Den globala turbulensen däremot har gett republikanerna mer utrymme att angripa Obama och demokraterna.

Några utrikespolitiska frågor kommer ändå att dominera samtalet i båda partierna. En sådan rör handeln, som är en inrikespolitisk likaväl som internationell angelägenhet. Obama begär rätt att driva snabba handelsförhandlingar, något han behöver för att få kongressens stöd för Trans-Pacific Partnership, som är avsett att minska handelshindren mellan USA och elva andra Stillahavsländer. Många – dock inte alla – republikanska kandidater stöder TPP, demokraterna är mer kritiska och därmed kan det bli riskabelt för en demokratisk kandidat att förorda det.

En annan fråga som med visshet får stor plats i båda partiernas nomineringsdebatter är Iran och förhandlingarna om dess kärnteknikprogram. Vi får vara beredda på att många republikanska kandidater säger nej till alla förslag om en uppgörelse. Vi får höra frågor om vilka sanktioner som ska lättas och när, om villkoren för inspektioner och om vad som händer när begränsningarna på Irans nukleära aktiviteter upphävs. De demokratiska kandidaterna kan väntas vara positiva till alla uppgörelser, men att det blir inbördes motsättningar mellan kandidaterna i båda lägren står utom allt tvivel.

En tredje fråga är klimatförändringen. Påve Franciskus väntas i ett uttalande i dag betona frågans avgörande betydelse, och med planeringen inför FN:s klimatkonferens i Paris i december blir den garanterat kvar i rampljuset. Demokraterna kommer att ställa sig bakom mer långtgående amerikanska åtaganden, även om åsiktsskillnader framträder på båda sidor.

Ett fjärde frågekomplex rör Mellanöstern. Ingendera sidan vill se en storskalig militär intervention i Irak och Syrien mot Islamiska staten. Men det blir en hetsig debatt om vad som bör och inte bör göras.

Så har vi allt det övriga, från Kinas maktspråk i Asien till Rysslands revanschism i Ukraina. Särskilt på den republikanska sidan blir retoriken muskulös.

Efter nomineringarna får vi förhoppningsvis veta hur de framgångsrika kandidaterna ämnar besvara tre viktiga frågor.

(1) Hur stor absolut och relativ vikt tillmäter kandidaterna utrikespolitiken jämfört med inrikespolitiken? Detta är den klassiska debatten om ”smör mot kanoner”, alltså om hur resurserna, från dollar till presidentens uppmärksamhet, bör fördelas.

(2) Vilka är utrikespolitikens syften och prioriteter? Den realistiska traditionen i internationella relationer går ut på att influera andra länders utrikespolitik och lägga mindre tonvikt på deras inre angelägenheter. Den starkaste alternativa traditionen hävdar att andra länders inre angelägenheter är det viktigaste, oavsett om det är av moral- och principskäl eller för att man tror att en regerings uppträdande inom sitt land påverkar dess uppträdande utomlands.

Enligt denna idealistiska uppfattning kan länder som är demokratiska och behandlar sina medborgare med respekt väntas behandla andra

länders medborgare med respekt. Problemet är givetvis att det alltid är svårt och tar lång tid att påverka andra samhällen. Under tiden uppkommer brådskande globala ärenden som måste behandlas, ibland med hjälp av regimer man helst inte vill ha att göra med.

(3) Hur ämnar kandidaterna genomföra sin utrikespolitik? Vilken mix av unilateralism och multilateralism föredrar de, och vilka verktyg – diplomati och sanktioner eller underrättelse
operationer och militärt våld – kommer de oftast att sträcka sig efter?

Svaren på dessa frågor bör klarna under kampanjen. På vägen får amerikanerna ett bättre begrepp om vem de ska rösta på, och människor överallt får ett bättre begrepp om vad de har att vänta sig i januari 2017, då USA:s 45:e president avlägger ämbetseden.

Richard Haass
är amerikansk diplomat och ordförande i tanke-smedjan Council on Foreign Relations.

Översättning: Margareta Eklöf “

“ Nato byter taktik när Ryssland rustar upp

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Det spända läget mellan Nato och Ryssland trappas upp – bara de senaste dagarna har tonläget höjts med hot om kärnvapen.

Under det senaste året har såväl Ryssland som Nato ökat sin militära närvaro i Sveriges närhet. En sammanställning som DN gjort visar att deras övningar triggar varandra.

**– Det land som går med i Nato måste vara medvetet om vilka risker
man utsätter sig för, säger Viktor Tatarintsev, Rysslands Sverigeambassadör.**

Det var i helgen som New York Times avslöjade USA:s planer på att stationera stridsvagnar och vapen
i de baltiska staterna, Polen och andra öststater.

Om förslaget går igenom blir det första gången efter kalla krigets slut som USA placerar vapen i de öst-stater som efter frigörelsen från Sovjetsfären blev medlemmar i Nato.

Att stationera amerikanska vapen eller soldater i östländer som har tillhört Warszawapakten är något som Ryssland flera gånger har markerat mot.

Som svar anklagade Ryssland på tisdagen Nato för att provocera fram en ny kapprustning, och meddelade samtidigt att man utökar sin

kärnvapenarsenal med över 40 nya interkontinentala ballistiska missiler.

Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg fördömde beskedet.

– Det här ryska kärnvapenskramlet är omotiverat, det är destabiliserande och farligt, säger han i en intervju med BBC.

På onsdagen anklagade Ryssland i sin tur Nato för att inkräkta på landets gränser.

Det upptrappade ordkriget sker mot bakgrund av att relationerna redan är hårt ansträngda sedan Ryssland annekterade Krim förra våren.

De senaste åren har det snarare varit regel än undantag att Ryssland inleder oannonserade övningar
i samband med Natorelaterade man-övrar. Syftet är att visa att man har förmåga att svara på alliansens verksamhet, menar före detta överstelöjtnant Jörgen Elfving som arbetar på uppdrag av Försvarshögskolan.

– Ryssland ser Nato som en icke vänligt sinnad makt och anser att alliansen kryper allt närmare den ryska gränsen, säger han.

I takt med att spänningarna ökat har även övningarna blivit fler. Medan Ryssland tidigare i stort sett bara hade en stor militärövning om året har landet genomfört 22 större övningar sedan juni förra året, visar en sammanställning som Jörgen Elfving har gjort för DN:s räkning.

Enligt uppgifter från det ryska försvarsdepartementet genomfördes totalt 3 500 militärövningar under 2014 samtidigt som antalet övningar med skarp ammunition ökade med en tredjedel.

Jörgen Elfving anser att övningarna periodvis har genomförts i syfte att kunna ingripa militärt i Ukraina eller för att ge sken av förberedelser för detta i syfte att utöva press på den ukrainska politiska ledningen.

Men de 28 Natoländerna har inte bara suttit stilla och tittat på när Ryssland utvecklat sin militära förmåga. Såväl renodlade Natoövningar som en mix av bilaterala och multilaterala övningar har ökat i antal – huvudsakligen som en reaktion på Ukrainakrisen. Enligt Mike Winnerstig, säkerhetspolitisk analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut, har Nato haft tolv större övningar det senaste året.

Han betonar att det finns två viktiga skillnader mellan Rysslands och de Natoallierades övningsverksamhet. För det första är de Natorelaterade manövrarna generellt sett betydligt mindre än Rysslands.

– Övningarna är väldigt små
i jämförelse, det är oftast tio gånger större övningar på den ryska sidan, säger han.

Till exempel svarade Ryssland med en oannonserad övning med cirka 12 000 soldater i samband med den internationella flygövningen Arctic Challenge i maj som omfattade ungefär 3 600 soldater.

För det andra är de Natorelaterade övningarna alltid förannonserade medan många av de ryska övningarna kommer som en överraskning.

Den senaste tiden har innehållet
i Natos manövrar förändrats. Medan man tidigare var noga med att hitta på scenarier som inte upprörde Ryssland är man numera öppen med att övningarna är för territoriellt försvar.

– Man nämner oftast inte Ryssland öppet, men det är underförstått, säger Mike Winnerstig.

Natos närvaro blir också allt mer uppenbar i Östeuropa. Manövrarna genomförs regelbundet i allierade länder som gränsar till Ryssland.

Natos och Rysslands övningsverksamhet triggar varandra, säger Jörgen Elfving och beskriver det som ett pingpongspel. En Nato-övning möts av någon form av reaktion från den ryska sidan.

Jörgen Elfving tror att utvecklingen kommer att fortsätta, om inte den säkerhetspolitiska situationen förändras.

– Om Ukrainakrisen löser sig och Ryssland uppvisar ett annat beteende kan man tänka sig att övningsverksamheten minskar. Annars finns risk för att den ökar, säger han.

I en kommentar till DN skriver Nato att försvarsalliansen står inför en ny säkerhetssituation i Europa, där Ryssland har ändrat gränser med hjälp av våld – något som inte har hänt i Europa sedan slutet på andra världskriget.

”Våra övningar är utformade för att öka våra styrkors förmåga att samarbeta, och för att visa att vår allians är redo, vill och kan hantera alla utmaningar från alla håll”, skriver försvarspakten.

Marit Sundberg

marit.sundberg@dn.se
Fakta. Nato

Försvarsalliansen Nato bildades 1949. Efter kalla krigets slut gick Sverige och Finland 1994 med
i Natos Partnerskap för fred.

Nato fick nya medlemmar runt Östersjön 1999 med Polen och 2004 med de baltiska staterna Estland, Lettland och Litauen.

Den svenska folk-opinionen var länge emot ett Natomedlemskap, vilket har ändrats efter Rysslands annektering av Krim och krigsutbrottet i Ukraina. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och -beredskap (MSB) är 48 procent för ett inträde i Nato, medan 35 procent är emot.

Nato består av 28 länder och beslut kräver enhällighet. “

“ EU förlänger sanktionerna – i minst ett halvår

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

I raden av tuffa ämnen för EU-ledarna tycks i alla fall en fråga nu vara löst. Enighet råder om att förlänga sank tionerna mot Ryssland, uppger källor i Bryssel.-
Enligt uppgifter till såväl Reuters som AFP kom de 28 ländernas ambassadörer på onsdagen överens om att förlänga de ekonomiska sanktionerna i åtminstone ett halvår, till slutet av januari 2016. Det formella beslutet kommer att fattas när Margot Wallström (S) och övriga utrikesministrar samlas i Luxemburg på måndag.

Sanktionerna ifråga gäller främst en rad statskontrollerade ryska energi-, försvars- och finansföretag och riskerade att löpa ut den 31 juli om inte enighet hade nåtts om en förlängning. Sedan tidigare har EU till i höst förlängt det inreseförbud och frysning av eventuella tillgångar som ålagts ett stort antal ryska och ukrainska politiker, militärer och tjänstemän med koppling till kriget i östra Ukraina.

Dessutom råder omfattande förbud mot EU-medborgare och EU-företag att handla med och investera i den ryskannekterade Krimhalvön.

TT

Fakta. 151 personer har fått inreseförbud

EU har infört inreseförbud och frysning av eventuella tillgångar mot totalt 151 personer och 37 företag och organisationer med koppling till kriget
i östra Ukraina. Dessutom har stora restriktioner införts i EU:s kontakter med Krim.

Särskilda ekonomiska sanktioner har även riktats mot fem banker, tre energibolag och tre försvarsindustrier som alla kontrolleras av den ryska staten.

En lång rad produkter får heller inte säljas till Ryssland.

Därtill har Europeiska investeringsbanken EIB och utvecklingsbanken EBRD fryst alla nya investeringar i Ryssland. “

“ Strid på kniven om makten i ”Borgen”

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Dagens danska folketingsval blir en rysare. Regeringsmakten och statsminister-kampen ser ut att avgöras av de obeslutsamma väljarna och folket på Färöarna.

Köpenhamn
Nästan var femte dansk väljare hade 24 timmar innan vallokalerna öppnar inte bestämt sig. De 750 000 tveksamma kan bli tungan på vågen i en knallhård valstrid, där opinionsundersökningarna fortsatte att visa på nästan dött lopp mellan blocken.

Frågan om Socialdemokraternas statsminister Helle Thorning-Schmidt sitter kvar eller om hon ersätts av borgerliga Venstres Lars Løkke Rasmussen är därmed lika oviss.

Da’n före da’n var jakten på de avgörande rösterna intensiv.

— Det kommer att bli en rysare, säger Kristian Olesen, som delar ut flygblad på Østerbro i Köpenhamn, inte långt från statsministerns bostad.

Han är stolt över att för drygt tio år sedan ha varit med om att föra fram Thorning-Schmidt som partiledarkandidat. Nu tror han att hon som kallas ”Gucci-Helle” och anklagats för att ha tappat kontakten med partiets gräsrötter kan vända ett till synes hopplöst underläge till seger.

— För sex månader sedan såg det illa ut, men nu jag tror jag att vi kan lyckas. Oavsett hur det går kan Helle skryta med att vara ledare för det som åter är Danmarks största parti, säger Olesen, som tycker att det skulle kännas märkligt om den nye statsministern hette Løkke Rasmussen, vars Venstre ser ut att göra ett svagt val.

Även oppositionsledaren har haft sina problem. Många är överraskade att mannen, som var stats-minister 2009–2011 över huvud taget återhämtat sig efter skandalerna, då han blev avslöjad med att ha låtit partiet betala för kostymer, slipsar och kalsonger samt familjens semesterresa till Mallorca.

25-åriga studenten Linea Hagedorn, som flanerar på Østerbro, hoppas på Rasmussen som statsminister och har bestämt sig för att rösta på ett parti från det borgerliga blocket, som hon tycker har den bästa politiken när det gäller flyktingar och ekonomi.

Pensionären Preben Skovgaard lägger sin röst på Socialdemokraterna, som han tror har de bästa lösningarna på hur välfärden ska finansieras. Dessutom, säger han, har Thorning-Schmidt utlovat reformer när det gäller den omstridda dagpenningen, ersättningen för arbetslösa.

— Men det är ett ovisst val. Jag tror att det kommer att avgöras uppe i norra Atlanten, säger 75-årige Skovgaard och tänker på väljarna på Färöarna.

Danska folketinget har 179 platser. Fyra av dem kommer från Grönland och Färöarna, som har så kal-lat ”hjemmestyre” med egna partier och två mandat var.

De grönländska mandaten har redan räknats in på den röda sidan. Färöarnas mandat är betydligt mer osäkra och kan avgöra vem som får bilda regering.

— Får vi ett av Färöarnas mandat kan det räcka med drygt 49 procent av rösterna för det röda blocket, spekulerar Kristian Olesen, som tror att valet också kan vara vinna eller försvinna för statsministerkandidaterna.

Att Løkke Rasmussen vid förlust avgår som ledare för Venstre betraktas som självklart. Hur det blir med Thorning-Schmidt vet bara hon själv, men det viskas redan om att justitieminister Mette Frederiksen gör sig beredd i kulisserna.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se “

“ FN saknar medel för att möta ökat antal flyktingar

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Närmare 60 miljoner människor är på flykt i världen, visar en ny rapport från FN:s flyktingorgan UNHCR. Ökningstakten är den snabbaste någonsin.

Islamiska statens terror i Irak och Syrien är en orsak till det försämrade läget.

I går var UNHCR:s vice landchef för Irak, irländskan Grainne O’Hara, på Sverigebesök för att försöka förmå den svenska rege-ringen att bidra till att lindra den kris-artade flyktingsituationen inne i Irak.

Hon presenterade ett digert PM som understödde det allvarliga läget: antalet internflyktingar i Irak har ökat fyrfaldigt bara under det senaste året, från 800 000 männi-skor till över tre miljoner (av en total-befolkning på 36 miljoner).

– Samtidigt som behovet ökar har omvärldens förmåga att hjälpa tyvärr minskat, säger Grainne O’Hara.

För att nå de blygsamma målen i handlingsprogrammet – erbjuda tak över huvudet, livsmedelshjälp och tillgång till sjukvård för flyktingarna – behöver UNHCR i Irak 498 miljoner dollar (fyra miljarder kronor). Grainne O’Hara vet i dagsläget inte om pengarna kommer in.

– Vad jag kan säga är att andra FN-organ på plats i Irak, exempelvis livsmedelsprogrammet World Food Programme, inte har fått sina behov tillgodosedda och därmed tvingats skära i verksamheten. Sjukkliniker stängs och matran-soner minskas.

Grainne O'Hara har över två decenniers erfarenhet av globalt flyktingarbete. Hon har tidigare jobbat i Afghanistan, Darfur och Syrien.

– Irak är annorlunda. Jag har aldrig tidigare varit på en plats där flyktingläget förändrats så snabbt till det sämre, säger hon.

Orsaken till flyktingkrisen i Irak är främst terrororganisationen Islamiska statens (IS) militära framryckning under det senaste året.

– Det är hjärtskärande att se människor tvingas bort från sina hem och fly för sina liv i den 45–50-gradiga ökenhetta som råder i Irak just nu, säger Grainne O'Hara.

Irak är långt ifrån den enda krishärden. Det inser man snabbt efter en studie av UNHCR:s årsrapport som offentliggörs inför världsflyktingdagen som infaller i övermorgon, den 20 juni. Den visar att antalet flyktingar i världen nu är uppe i 59,4 miljoner, en ökning med nästan tio miljoner på bara ett år.

Inbördeskriget i Syrien, som är inne på sitt fjärde år, utan lösning i sikte, fortsätter att kasta sin slagskugga över det globala humanitära läget.

Syriens grannland Libanon, med en landyta jämförbar med Skåne län, har tagit emot över 1,5 miljoner flyktingar från Syrien. Före kriget hade Libanon en befolkning på 4,5 miljoner. Nu är var fjärde invånare flykting (232 per 1 000 invånare), vilket är den överlägset största andelen i världen.

Syrien är också det land i världen varifrån flest flyktingar kommer, följt av Afghanistan och Somalia.

UNHCR pekar i rapporten på att antalet konflikter i världen hela tiden späs på – och att de redan pågående inte avslutas. De senaste fem åren har minst femton globala konflikter brutit ut eller flammat upp på nytt, varav åtta i Afrika (Elfenbenskusten, Centralafrikanska republiken, Libyen, Mali, Nigeria, Sydsudan och Burundi).

Det lågintensiva inbördeskriget i östra Ukraina nämns också som en källa till ökning av flyktingantalet.

– Det internationella samfundet verkar helt oförmöget att arbeta tillsammans för att stoppa krig och bygga eller bibehålla fred, säger FN:s flyktingkommissarie António Guterres pessimistiskt.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Från rapporten.

59,5 miljoner

Det sammanlagda antalet människor som har tvingats fly sina hem under 2014.

86 procent

Andelen flyktingar som härbärgeras av fattiga utvecklingsländer.

1,59 miljoner

Antalet registrerade flyktingar i Turkiet, som har flest flyktingar i världen (Pakistan är tvåa och Libanon trea).

42 500

Så många människor tvingas varje dag fly undan krig och konflikter (motsvarar Trelleborgs kommun).

51 procent

Så många av flyktingarna är under 18 år.

219 000

Antalet flyktingar som flydde över Medelhavet förra året (minst 3 400 drunknade). “

“ Regeringen avgår – Hamas bjuds in till konsultationer

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Den palestinska samlings-regeringen har avgått. Men regeringschefen Rami Hamdallah får i uppdrag att bilda regering på nytt.

– Hamdallah lämnade in sin avskedsansökan till Abbas och Abbas beordrade honom att bilda en ny regering, säger den palestinske presidenten Mahmud Abbas rådgivare Nimr Hammad.

Hamas kommer att bjudas in till konsultationer när en ny regering ska bildas, enligt Hammad.

Frågan är om islamiströrelsen är så intresserad. President Mahmud Abbas valde att upplösa regeringen sedan den inte kunnat verka i Gazaremsan, där Hamas styr.

Rörelsen avfärdar också upplösningen, sade talesmannen Sami Abu Zuhri.

Regeringen bildades förra våren, men har skakats av oenighet mellan al-Fatah, som styr på Västbanken, och Hamas.

Beslutet ska ha diskuterats i flera månader. Orsaken är att regeringen inte lyckats leverera vad den lovat, bland annat att hålla val.

Samtidigt ska Hamas och Israel, via europeiska kontakter, haft kontakt om att stärka vapenvilan mellan parterna som slöts förra året -efter det 50 dagar långa kriget i Gaza, uppger källor till AFP. De hemliga samtalen kan också ha påverkat Abbas beslut att upplösa regeringen.

Dessutom anser al-Fatah att Hamas inte släpper in partiet i styret av Gazaremsan.

Från Hamas håll avfärdas en ensidig upplösning av den palestins-ka regeringen. Det sade islamist-rörelsens talesman Sami Abu Zuhri innan avskedsansökan kom.

TT “

“ Två sidor av samma mynt

DN TORSDAG 18 JUNI 2015

Jorden runt
Den 18 juni för precis 200 år sedan inleddes slaget vid Waterloo och i Belgien är det en stor sak. Det slutliga nederlaget för Frankrikes kejsare Napoleon uppmärksammas på flera sätt.

I Waterloo, som i dag är en välmående förort till Bryssel, ska 5 000 amatörskådespelare uppföra hela slaget igen och den påkostade föreställningen pågår under tre dagar med början torsdag kväll.

I samband med 200-årsdagen har Belgien också präglat särskilda euromynt. Men turerna kring
mynten visar att det som hände
vid Waterloo för två sekel sedan fortfarande är en laddad historia
i Europa.

Det började med att Belgien
i bör-jan av året lämnade in en formell begäran om att få ge ut ett begränsat antal euro med bilder på Waterloo för att högtidlighålla minnet av det stora slaget.

Men eurons utformning är en känslig fråga. Händelser som äras på ena sidan av en europeisk gräns kan uppfattas som förnedrande på den andra och därför får inte enskilda euroländer på egen hand besluta hur pengarna ska se ut.

Alltså sade Frankrike nej. Rege-ringen i Paris hävdade att euromynt med Waterloo på ena sidan skulle kunna leda till fientliga reaktioner bland fransmännen.

Sådana slantar skulle därmed bidra till att underminera förtroendet för euron, hävdade Frankrike. Och med den typen av argument kan alla euroländer stoppa utgivningen av nya mynt.

Varje medlemsstat som har euro som valuta har rätt att resa invändningar mot förslaget om det kan leda till negativa reaktioner bland landets medborgare, heter det i statuterna.

Men Belgien gav inte upp. Utan att begära tillstånd har landet präglat euro som pryds med hästar, soldater och inskriptionen ”Waterloo 1815–2015”.

Tricket är att mynten inte går
att använda som betalningsmedel
i andra euroländer.

Waterloopengarna har framställts i valörerna 2,50 euro och 10 euro, som inte är officiellt erkända, och blir därmed ett slags informell belgisk valuta i miniformat.

Att 200-årsdagen av slaget vid Waterloo högtidlighålls samma
dag som eurogruppen träffas
i Bryssel blir därför ett sammanträffande med historiska dimensioner.

Inte nog med att euroländernas finansministrar på torsdag kväll ska ta ställning till frågor som eventuellt kan bli början på Greklands utträde ur euron, vilket skulle vara ett nederlag i slaget om den gemensamma valutan.

Om de på väg till mötet köper något i en belgisk butik kan de dessutom få tillbaka växeln i en parallell europeisk valuta.

De kan också begrunda frågan om det är Waterloomynt eller de utdragna förhandlingarna om Grekland som mest bidrar till att underminera förtroendet för euron.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se “

“En liten seger för demokratin

DN FREDAG 19 JUNI 2015

Det har varit lätt att misströsta den senaste tiden. Länge, kanske sedan murens fall, tycktes demo-kratin bara rycka fram i ett segertåg. Men bak-slagen börjar bli många nu; i Ryssland, i Mellan-östern och inte minst i Kina, där kommunistpartiet inte visar några tecken på att släppa sitt järngrepp om befolkningen.

Vad värre är: Det är lätt att få intrycket att människorna blivit lite trötta på frihet och demokrati. Är det kanske överskattade storheter? Hur tungt väger folkviljan och människors rätt att forma sitt eget öde jämfört med den ”trygghet” och ”stabilitet” som kan skapas av en välbeväpnad diktator eller despot?

Mot den bakgrunden är veckans nyheter från Hongkong goda. Den lagstiftande församlingen röstade ner Pekingregimens förslag till nytt valsystem. Detta skulle innebära att Hongkongborna visserligen fick rätt att välja sina egna ledare – men att alla kandidater indirekt skulle godkännas av Kommunistpartiet.

En ”fejkdemokrati”, enligt den folkliga rörelse som uppstått i protest mot förslaget. Och som självklart har rätt.

Alla Hongkongbor är förstås inte mot förslaget, enligt BBC är siffrorna ungefär 50–50.

Men bara en sådan sak som att folk-opinioner mäts, och motstridiga åsikter får luftas och brytas, gör klimatet i Hongkong betydligt bättre och mer sympatiskt än under Pekings tunga mantel.

I fjol hölls kraftiga demonstrationer i Hongkong mot de kinesiska ledarna och deras förslag för regionens styre. Protesterna slogs ner, gatorna rensades och städades upp, men det är ingen -vågad gissning att de tydliga demokrati-strävandena gav regimen i Peking en tankeställare.

Resultatet av veckans omröstning innebär långt ifrån att folkviljan - kommer att styra Hongkong. Det enda som händer rent konkret är att dagens system, där det kinesiska Kommunistpartiet i praktiken fortfarande utser regionens ledare, kvarstår tills vidare.

Men ändå sänder det ett nytt, litet men envetet, budskap till Peking: Vi vill inte ha er fejkdemokrati. Gör om, gör bättre. (Att ni ska göra ”rätt” kanske är för mycket begärt, än så länge.)

Kanske får det de kommunistiska politrukerna att i alla fall hejda sig mitt i steget i sin tvärsäkra marsch framåt. Sådana små landvinningar måste man ha rätt att glädjas åt.

Ledarskribent

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se “

“ En fullkomligt fri människa

DN FREDAG 19 JUNI 2015

Ludvik Vaculik liknade ingen annan. Han var modig, envis, mer sturigt tystlåten än språksam. Med de 2 000 ordens manifest, som publicerades i juni 1968 under Pragvåren, förändrade han världen.

Den där boken som förändrar världen tror jag är en myt. Varken Bibeln eller Koranen klarar av det: korsfararna drog till Jerusalem inte så mycket för att befria kristenhetens huvudstad som för att plundra och mörda och på samma sätt missbrukar IS i dag Koranen, långt mer alibi och förevändning än andlig inspirationskälla.

Undantagen som bekräftar denna regel är få. I modern tid kan jag i all hast bara komma på ett enda, en text som är långt mer pamflett än bok. Jag tänker på de 2 000 ordens manifest som publicerades i juni 1968 under Pragvåren. I tidens särskilda anda var det riktat till arbetare, bönder, vetenskapsmän, konstnärer och ”var och en”. Texten publicerades samtidigt i några av landets största tidningar och ”var och en” visade sig redan efter en dag eller två betyda ”alla”. Alla tjecker och slovaker läste, diskuterade och samtyckte. Inte minst det sista skulle visa sig ödesdigert.

I manifestet krävdes i praktiken den kommunistiska diktaturens avskaffande fastän det inte kunde sägas i svart på vitt. Men Moskva förstod. Ingenting som skedde under Pragvåren lär mer än detta manifest ha övertygat Leonid Brezjnev och politbyrån om att det blivit nödvändigt att handla och kort efter att det publicerats använde Moskva sig för första gången offentligt av det ominösa ordet ”kontrarevolution”. Det var Pragvårens dödsdom. Knappa två månader senare invaderades Tjeckoslovakien. En text hade förändrat världen; åtminstone den europeiska.

Författaren till de 2 000 ordens manifest var Ludvik Vaculik. Redan på författarförbundets kongress året innan hade han egentligen krävt samma sak. Där fick han stöd från kollegor som Pavel Kohout, Milan Kundera och Ivan Klima (som Vaculik vid denna tidpunkt alla tre fortfarande partimedlemmar) och den partilöse Vaclav Havel. Men också då var det Vaculik som var den mest radikale, den mest övertygande och den som därför särskilt förargade makthavarna.

Under åren i Östeuropa mötte jag många så kallade dissidenter, men Ludvik Vaculik liknade ingen annan. Modig, envis, mer sturigt tystlåten än språksam, påminde han om en mährisk kuf eller tjurskalle (folk från Mähren har rykte om sig att vara särskilt egensinniga). Hans opposition mot makten verkade sprungen direkt ur hans natur och karaktär. Det var omöjligt att inte uppfatta honom som en fullkomligt fri människa också under en regim som inte tillät särskilt många friheter. Dessutom stod han på fast demokratisk grund medan en och annan hjältemodig dissident efter kommunismens fall visade sig vara nationalist eller religiös fanatiker. Vid sidan av Bohumil Hrabal framstår Vaculik också som den kanske viktigaste tjeckiske prosaförfattaren i sin generation: ”Tjeckisk drömbok” (som finns på svenska) tillhör det allra bästa som över huvud taget har skrivits om realsocialismens deprimerande och provisoriska vardag.

Jag minns honom bäst tillsammans med den slitna portfölj i vars sällskap han brukade promenera kors och tvärs genom Prag. Under nästan tio år var portföljen nästan alltid med. I den transporterades kontraband: den underjordiska tjeckiska litteraturen. Vaculik hade 1972 startat *Edice -Petlice* (Hänglåsförlaget) och gav ut flera hundra böcker av förbjudna författare som privattryck, maskinskrivna på tunt smörgåspapper och ordentligt inbundna. Utan denna utgivning som *samizdat* skulle en lucka ha öppnat sig i den tjeckiska litteraturhistorien, och ingenting karaktäriserar det envetet uthålliga och praktiskt snillrika hos denna enmansinstitution som just dessa portföljpromenader fram och tillbaka mellan pappershandel, författare, maskinskriverska, bokbindare och läsare. Allt *do it yourself*.

I längden kan naturligtvis inget politiskt system bestå mot en sådan fiende. Att Vaculik var en av initiativtagarna till Charta 77, den viktigaste protest-rörelsen i Tjeckoslovakien, behöver väl knappast sägas.

Men priset han betalade var högt. Det bestod bland annat av polisförhör, trakasserier och inte minst husundersökningar. För mig beskrev Vaculik – för en gångs skull upprörd – sina känslor efter en husundersökning, hur lägenheten invaderats av civilklädda polisagenter som vände upp och ner på hans hem utan att väl ens själva veta vad de letade efter, och kanske var enda avsikten att just vända upp och ner på dissidentens hem. Vaculik talade om vanmakt, avsky och förödmjukelse, men framför allt om den märkliga känslan av skam över att ha fått sin allra intimaste privatsfär invaderad. Hans kollega Ivan Klima berättar i sina memoarer om samma erfarenhet och om hur hans hustru Helena skriker åt polisagenterna att åtminstone ta av sig i strumplästen för att inte smutsa ner hennes golv: och hur de alla lydigt gör det.

”Det påminde mig om att de fasansfulla stalinistiska åren ändå var över”, skriver Klima.

Både Klima och Vaculik skulle få vara med om hur också de mindre fasanfulla åren under realsocialismen tog slut. Men i dag finns inte många kvar i livet av dem som röjde väg för demokratin i Tjeckoslovakien och som upplevt även den tyska ockupationen, Stalin, Pragvåren och invasionen i augusti 1968.

Nu i juni dog Ludvik Vaculik i Prag, 88 år gammal.

Richard Swartz

Richard Swartz är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

“ Uråldrigt skelett avgör infekterad konflikt

DN FREDAG 19 JUNI 2015

Dna från ett 8 500 år gammalt skelett från staten Washington ger dagens amerikanska urbefolkning rätt i en långvarig strid med forskare om mannens ursprung.

Kennewickmannen, ett av de mest fullständiga gamla skelett som någonsin har hittats, var en förfader till dagens amerikanska ursprungsbefolkning. Det visar den första kartläggningen av hans arvsmassa.

– Kennewickmannen är mycket närmare släkt med medlemmar av Colvillestammen än med några andra nutida människor som vi jämfört hans dna med, säger Eske Willerslev, professor vid centret för geogenetik vid Naturhistoriska museet i Köpenhamn.

Resultatet kan vara kontroversiellt men löser också en gammal konflikt. De 8 500 år gamla kvarlevorna av Kennewickmannen upptäcktes vid Colombiafloden i staten Washington sommaren 1996. Fem stammar från ursprungsbefolkningen
i området begärde att få ta hand om benen – något de har laglig rätt till när forskare hittar lämningar och föremål från deras förfäder.

Men flera forskare överklagade. Mannens skalle var för smal och för lång för den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, och han var snarare polynesisk eller släkt med Ainufolket i Japan, menade de. Fler undersökningar av skelettet skulle ge helt nya kunskaper om hur kontinenten befolkades.

Efter åtta år gav domstolen forskarna rätt. Men den nya DNA-analysen visar att de hade fel om Kennewickmannens ursprung.

– Det går inte att dra så långt-gående slutsatser om släktskap från skelettets utseende hos en enskild individ. Då behövs en hel population, säger Eske Willerslev.

Studien var möjlig att genomföra eftersom forskarna fick dna-prover från Colvillestammen, en av dem som gjorde anspråk på mannens ben.

Eske Willerslev vill inte spekulera om vad som nu kommer att hända med kvarlevorna.

– Vi tar inte ställning i någon rättstvist. Vi är bara forskare, säger han.

Maria Gunther

maria.gunther@dn.se “

“ Förloraren som blir statsminister

DN FREDAG 19 JUNI 2015

En förlorare blir Danmarks nye statsminister. När krutröken lagt sig efter en knallhård valkamp stod det klart att det blir borgerlig seger, regeringsskifte och att Lars Løkke Rasmussen återkommer till makten. Detta trots att hans parti Venstre gjorde ett uselt resultat. Valets stora segrare blev Dansk folkeparti med runt 22 procent av rösterna.

Köpenhamn
Venstre backade enligt det preliminära valresultatet drygt sex procentenheter och passerades av Dansk folkeparti som Danmarks näst största parti. Trots det kunde Lars Løkke Rasmussen fira. Han gör comeback på statsministerposten, som han innehade fram till 2011, då han ersattes av Socialdemokraternas Helle Thorning-Schmidt.

På torsdagskvällen var det ombytta roller.

Det borgerliga blåa blocket fick preliminärt 90 mandat mot 85 för det röda.

Løkke Rasmussens comeback föreföll otänkbar med tanke på de skandaler han varit inblandad i och då det bland annat avslöjats att han låtit partiet bekosta allt från kostymer till familjens semesterresa till Mallorca. Men 51-åringen, född i Vejle på Jylland, är en rutinerad och slipad politiker som lyckats återvinna tillräckligt med förtroende.

Framför allt kan han tacka kollegerna i det borgerliga blocket för att han åter ska leda regeringen.

Helle Thorning-Schmidts socialdemokrater fick drygt 25 procent av rösterna, en liten ökning, och blev landets största parti. Det var föga tröst eftersom både Radikale venstre och Socialistisk folkeparti båda gick kraftigt bakåt.

Justitieminister Morten Bødskov poängterade att partiet kommit tillbaka från ett stort underläge.

– Vår partiledare har gjort en fantastisk kampanj och vi är Danmarks största parti. Tyvärr ser det inte ut att räcka, sade Bødskov, som inte ville kommentera ryktena om att Helle Thorning-Schmidt efter valnederlaget kommer att lämna sin partiledarpost.

Större anledning att jubla hade Dansk folkeparti, som ökade med nära 10 procentenheter till drygt 22 procent av rösterna. Mer än var femte dansk röstade på partiet, som bland annat vill se ännu hårdare inskränkningar i asylpolitiken.

– Vi har blivit ett riktigt folkligt parti, sade partiledaren Kristian Thulesen Dahl, som arbetat hårt för att bredda partiet och som sjöng fotbollslaget Liverpools kampsång ”You’ll never walk alone”, när han anlände till valvakan.

Men det är långt ifrån säkert att landets näst största parti kommer att ingå i den nya regeringen.

– Vi agerar så att vi får största möjliga inflytande med vår politik och det är inte säkert att vi får det genom att sitta i regeringen, sade Thulesen Dahl, som kallade resultatet med runt 16 nya mandat för ”overkligt”.

En annan stor vinnare var det nya gröna partiet Alternativet, som bildades av den förre kulturministern Uffe Elbæck för mindre än två år sedan. Nykomlingen, som likt partinamnet antyder vill vara ett alternativ till de etablerade partierna och föreslår 30 timmars arbetsvecka, fick runt fem procent av rösterna i premiärvalet och klarade med bred marginal Folketingets tvåprocentsspärr.

– Det är helt fantastiskt. Alla journalister och kommentatorer har dömt ut oss, men många danskar vill ha en ny politisk kultur, sade Elbæck.

Många danskar bestämde sig för parti i sista stund och trenden att de allt mer söker sig bort från de stora etablerade partierna bekräftades när DN besökte vallokaler i Köpenhamn under den mulna valdagen.

Småbarnsmamman Malene Lundh Rasmussen med dottern Alba på armen och förklarade att hon hör till dem som tycker det varit svårt att välja.

– Många partier är så lika och jag tycker att de anpassar sin politik efter varandra, sade hon och förklarade att hon till slut bestämt sig för att rösta på det blåa blocket.

Studenten Kira Leopoldine lyckades få en selfie tillsammans med statsministern Thorning-Schmidt, men hon har inte lagt sin röst på henne.

– Jag tycker mycket om Helle, men jag gillar inte att hon gjort - eftergifter till Dansk folkeparti
i flyktingpolitiken och har därför röstat på Socialistisk folkeparti, sade hon.

DN i Köpenhamn

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se
Fakta. Fyra utmaningar
för nästa statsminister

1 Ekonomin

Helle Thorning-Schmidt och hennes regering berömmer sig gärna för att ha fått Danmark på fötter igen efter finanskrisen. Och det går rätt bra just nu för landet. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten sjunker. Samtidigt varnar ekonomer för en överhettad bostadsmarknad. Inom loppet av en månad sänkte den danska centralbanken styrräntan fyra gånger. Många danskar har dragit på sig stora lån och om räntorna höjs finns risken för en bostadsbubbla. Här måste regeringen skapa balans.

2 Välfärden

Danmark har pekats ut som sämst på välfärd av de nordiska länderna. Precis som i Sverige oroas många danskar över de utmaningar landet står inför med en åldrande befolkning. Den stora frågan i valdebatten har varit hur välfärden ska finansieras. Thorning-Schmidt gick till val på att satsa 39 miljarder i ett reformprogram. Även de borgerliga talar om satsningar, men också om skattesänkningar. Danskarna vill också ha besked kring hur det blir med den urholkade arbetslöshets-ersättningen i framtiden.

3 Invandringspolitiken

Frågan har precis som tidigare genomsyrat valdebatten, kanske ännu kraftigare den här gången. Dansk folkepartis hårda retorik och framgångar har påverkat partier över hela linjen, inte minst Socialdemokraterna, som skärpt tonen och lagt fram förslag som syftar till att begränsa invandringen. På grund av hårdare regler har antalet asylsökande minskat i Danmark, men många danskar tycker fortfarande att man tar emot för många flyktingar. Regeringen måste också ta hänsyn till krav utifrån om att Danmark ska ta emot fler asylsökande.

4 Utrikespolitiken

Har liksom miljöfrågan hamnat i skuggan under valrörelsen. En del väljare har pekat ut utrikespolitiken som den viktigaste utmaningen. Man tänker då främst på hotet från Ryssland. Danmark fattade förra året beslut om att medverka i Natos missilförsvar, vilket fick den ryska ambassadören i Danmark att hota med kärnvapenattacker mot danska krigsfartyg. Hit hör också problem med danskar som ansluter till IS för att strida liksom hotet om en upprepning av terrordådet tidigare i år. “

”Inget tvivel om att det var ett hatbrott”

DN FREDAG 19 JUNI 2015

“Den 21-årige Dylann Roof greps på torsdagen, misstänkt för att ha mördat sex kvinnor och tre män i en afroamerikansk kyrka

i Charleston, South Carolina. Polischefen i staden kallar händelsen för ett ofattbart hatbrott. Massakern riskerar

att öka spänningarna mellan vita och svarta i landet.

New York.

Emanuel African Methodist Episcopal Church är en av de äldsta afroamerikanska kyrkorna i den amerikanska södern, och enligt polisen var den man som avlossade de dödande skotten ute efter att skada just de svarta församlingsmedlemmar som samlats i kyrkan.

Polisen har offentliggjort bilder från övervakningskameror som visar en vit man med ljust hår, blå jeans, kängor och grå tröja.

Enligt ett vittne som nyhetskanalen NBC intervjuat ska han ha ropat:

”Ni våldtar våra kvinnor och tar över vårt land och ni måste försvinna.”

Polischefen Greg Mullen säger att man rubricerar massakern som ett hatbrott.

– Det här är en tragedi för Charleston. Det råder absolut inget tvivel om att detta var ett hatbrott, sade Mullen på en presskonferens på torsdagen.

Den misstänkte mannen har av polisen identifierats som 21-årige Dylann Roof, som tidigare dömts för bland annat narkotikabrott. En farbror till den misstänkte gärningsmannen säger till Reuters att Roof fick en pistol i födelsedags-present av sin pappa.

Bilder visar Roof med vit makt-symboler vid en bil med en nummerplåt för Confederate States of America (sydstaterna i inbördeskriget) samt med flaggor för apartheidstaten Rhodesia på sin jacka.

Vänner och bekanta säger att han ofta drog grova rasistiska skämt. Han ska ha suttit i kyrkan
i en timme innan dådet ägde rum. En av de nio personer som han sedan mördade var kyrkans pastor, Clementa Pinckney, som också är delstatssenator i South Carolina. Ytterligare tre personer överlevde sina skottskador.

FBI har tillkallats för att hjälpa till med utredningen.

Charleston är en stad där motsättningarna mellan vita och svarta sitter i nästan varje gatsten. Staden hade en gång i tiden en av USA:s största hamnar för slavhandel, dit 40 procent av alla slavar anlände under en period.

Kyrkan där massakern ägde rum ligger på Calhoun Street, som är döpt efter South Carolina-senatorn John C Calhoun – ökänd för sitt kompromisslösa försvar av slaveriet. På kapitoleumbyggnaden i South Carolinas huvudstad Columbia, ett par mil västerut, fladdrar sydstatsflaggan från inbördeskriget fortfarande bredvid den amerikanska flaggan.

Så sent som i april i år fick Charles-ton nationell uppmärksamhet, då en video inspelad på en mobiltelefon visade hur en vit polis sköt en obeväpnad svart man till döds.

På torsdagseftermiddagen höll presi-dent Obama ett tal om massakern där han påpekade att han personligen kände pastorn Pinckney. Han antydde även att det är dags att ta itu med USA:s vapenlagar

– Ännu en gång har oskyldiga människor dödats för att någon som ville åsamka dem skador inte stötte på några problem när han skulle få tag på ett vapen. Det här är en tid för sorg och läkande. Men låt oss vara tydliga. Förr eller senare måste vi som nation ta itu med det faktum att den här typen av våld inte inträffar i andra utvecklade länder, sade Obama.

Det var tolfte gången under Obamas tid som president som han höll ett tal efter ett skottdrama som krävt människoliv.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com

Bakgrund.
Dödsskjutningar

Dödsskjutningen i Charleston i South Carolina är den senaste av flera skottdåd i USA de senaste åren.

Aurora, Colorado, 20 juli, 2012: En man öppnar eld på en biograf och dödar tolv personer.

Newtown, Connecticut, 14 december, 2012: En ung man dödar 26 personer, varav 20 barn, på Sandy Hook Elementary school. Han dödar även sin mamma och tar sitt eget liv.

Miami, Florida, 26 juli 2013: En man skjuter ihjäl sex personer i ett lägenhetshus innan han dödas av polis.

Washington,
16 september, 2013:
Tolv personer dör
i en skottlossning på en av flottans baser. -Gärningsmannen skjuts av polis.

TT “

“ Nej till omstridd lag väcker ilska i Peking

DN FREDAG 19 JUNI 2015

Hongkongs lagstiftande församling röstade i går ned det omstridda förslag från Peking om hur staden ska välja sin högsta politiska ledare. Resultatet är ett slag i ansiktet på det styrande kommunistpartiet
i Kina. Samtidigt jublade kritiker till planen utanför parlamentet, eftersom den kinesiska pålagan stämplats som odemokratisk.

Peking
Reformpaketet, som det kallats, hade gett Hongkongs medborgare rätten att för första gången välja
sin nästa politiska toppchef, 2017. Men väljarna hade endast kunna välja mellan två tre kandidater, som först hade godkänts av en kommitté som står kommunistpartiet
i Peking.

Upplägget hånades som låtsasdemokrati och fick tiotusentals Hongkongbor att protestera under nästan tre månader i höstas. Och när avgörandets stund kom på torsdagen slutade omröstningen med antiklimax. Hälften av ledamöterna, tillhörande regeringen, som ville få igenom reformförslaget, lämnade lokalen i förväg – sedan de insett att de skulle förlora omröstningen.

Den prodemokratiska oppositionen såg till att siffrorna slutade 28–8, mot förslaget, medan 34 leda-möter avstod från att rösta.

Vad betyder då detta för Hongkongs framtid? På kort sikt undanröjer resultatet av allt att döma nya massdemonstrationer på stadens gator.

Alan Leong som är ledare för det prodemokratiska Civic party sade att resultatet i omröstningen sänder ett budskap till Peking om att Hongkongborna vill ha ett riktigt val.

– Det här är inte slutet på en demokratisk rörelse. Det är en ny början, sa han.

Från Peking kom samtidigt ilskna kommentarer om att resultatet bara visar att några få av Hongkongs lagstiftare envist motsätter sig centralregeringen och ”hindrar Hongkongs demokratiska utveckling”.

Något nytt förslag från Kommunistpartiet om hur valet 2017 ska gå till är inte att vänta. Diskussionerna om politiska reformer kan komma att hamna i ett dödläge under flera år.

Sannolikt kommer Hongkongs nästa toppolitiker som tidigare att utses av den 1 200 personer stora kommittén.

Torbjörn Petersson (DN)

torbjorn.petersson@dn.se
Fakta. Pekings makt i Hongkong

Hongkong blev kinesiskt 1997 och de första fem åren beblandade sig inte Peking i stadens angelägenheter.

Sedan 2003 och
i samband med att Xi Jinping, Kinas högsta ledare, fick utökad makt har regimens grepp om halvön hårdnat.

Sedan ett antal år tillbaka har centralmakten ett kontor
i Hongkong, Central East Office, som arbetar för att öka Pekings makt i staden.

Central East Office kontrollerar bland
annat stora kinesiska
företag baserade
i Hongkong och har stort inflytande över hur bo-
lagens omkring en miljon anställda röstar.

Källa: Willy Wo-Lap Lam, Hongkongs kinesiska universitet

TT “

“ Minst 30 döda i attack mot två byar

DN FREDAG 19 JUNI 2015

En vecka efter att självmordsbombare slog till i Tchad misstänks Boko Haram för ytterligare en attack.
Islamistgruppen tros ha an-fallit två byar i Niger, minst 30 personer har dött.

Boko Haram ska ha dödat minst 30 personer i Niger. Enligt källor attackerade de under natten till torsdag två byar i landets södra delar. Extremisterna är starka i Nigeria men misstänks nu för två större attacker i andra länder.

Islamistgruppen tros även stå bakom de självmordsbombningar i Tchads huvudstad N’Djamena där minst 34 personer dog och fler än 100 skadades. Landets militär svarade med flygangrepp mot Boko Harams fästen i Nigeria.

Enligt ett uttalande från militären kommer den hänsynslöst att fortsätta attackera gruppen så att inte en enda droppe blod spilldes ostraffat.

Tidigare i år skickade Tchad pansarvagnar till Kamerun för att hjälpa landet i kampen mot Boko Haram. De ingår i en koalition med Nigeria, Kamerun och Niger som slåss mot islamistgruppen vars ledare Abubakar Shekau flera gånger lovat att slå tillbaka mot länderna.

1,5 miljoner människor beräknas vara på flykt och tusentals har dött sedan islamistgruppen tog upp -vapen mot Nigerias regering.**TT “**

”Det finns ingen uppgörelse i sikte”

DN FREDAG 19 JUNI 2015

“ Eurogruppens möte slutade med sammanbrott. Finansministrarna lyckades inte komma överens om Grekland och tiden för fler samtal är snart över. Men det ska göras ett sista försök under extra toppmöte på måndag.

Bryssel.
Eurogruppen har ännu en gång misslyckats med att komma överens om Grekland.

– Det finns ingen uppgörelse i sikte, förklarade eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem efter fyra timmars diskussioner på torsdag kväll.

Jeroen Dijsselbloem såg sammanbiten ut och hävdade att eurogruppen fortfarande inte har fått något trovärdigt grekiskt bud och att Grekland har blockerat förhandlingarna under de senaste två veckorna.

IMF:s chef Christine Lagarde deltog också i torsdagens möte. Hon efterlyste en ”dialog mellan vuxna människor” och påminde om att IMF:s 188 medlemsländer, från fattiga Senegal till rikare länder, kräver att utlåningen ska ske på grundval av trovärdiga överenskommelser.

– Vi väntar på ett bud från den grekiska sidan och hoppas att det kommer inom de kommande dagarna, sade Christine Lagarde.

Greklands finansminister Yanis Varoufakis hävdade i stället att parterna har närmat sig varandra under senare tid.

– Skillnaderna är inte så stora. Det verkliga skälet till att vi inte har kommit överens är att de europeiska institutionerna inte har fått mandat att förhandla med oss om de frågor som fortfarande skiljer oss åt, förklarade Varoufakis.

Men sista ordet om Grekland är ännu inte sagt. I elfte timmen kal-lade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk på torsdagen in till ett extra toppmöte som ska hållas i Bryssel på måndag.

Ödesdagarna har kommit och gått hela våren, men den här gången är det allvar. I slutet av juni löper EU:s och IMF:s räddningsprogram ut. Eftersom parlamenten i flera euro-länder ska godkänna en eventuell uppgörelse måste parterna bli överens inom de kommande dagarna.

Utan en överenskommelse tvingas Grekland ställa in betalningarna, vilket innebär statsbankrutt. En ödesmättad stämning präglade därför kommentarerna efter torsdagens möte.

Men i onsdags kom en dramatiskt formulerad varning från Greklands centralbank. Ett totalt sammanbrott i förhandlingarna skulle innebära början på en ”smärtsam väg som leder till statsbankrutt” för Grekland, anser banken.

Det skulle i sin tur leda till en djup recession, arbetslöshet och stora inkomstsänkningar. Grekland skulle också tvingas lämna euron och därmed – sannolikt – också EU, hävdar banken.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Detta händer härnäst

Fredag 19 juni

Ekofin. På midsommarafton träffas parterna igen när EU:s finansministrar har ett ordinarie möte i Luxemburg. Eventuellt kan informella samtal fortsätta då.

Måndag 22 juni

Extra topp-möte. Euro-peiska rådets ordförande Donald Tusk har kallat till in ett extra toppmöte om Grekland på måndag.

Torsdag 25 juni

Ordinarie EU-toppmöte i Bryssel under två dagar. Dagordningen är full av svåra frågor – flyktingströmmen på Medelhavet, fortsatta sanktioner mot Ryssland, David Camerons krav på förändrat EU-avtal – men mötet kan bli ytterligare ett tillfälle för förhandlingar om Grekland.

Tisdag 30 juni

Räddningsprogrammet upphör. Förlängningen av EU:s och IMF:s nuvarande nödprogram löper ut. Senast denna dag ska Grekland också betala tillbaka sammanlagt 1,5 miljarder euro till IMF. Om Grekland ställer in betalningarna går landet i bankrutt “

“ Det finns ingen trollformel

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

Grattis Lars Løkke Rasmussen, du förlorade valet i Danmark men vann makten. Adjö Helle Thorning-Schmidt, du gjorde ett bättre val än senast och än vad någon kunde tro men förlorade statsministerposten.

Kanske är det förmätet och typiskt svenskt att kommentera ett danskt valresultat med tankar om vad detta innebär för Sverige. Men det som hände där kan hända här.

Invandringsfientliga Dansk folkeparti vill inte sitta i regeringen men vet att de andra partierna ändå tvingas anpassa sig till partiet. Det ingår i det borgerliga blocket, gick kraftigt framåt och blev Danmarks näst största parti.

I Sverige fick vi decemberöverenskommelsen som skulle se till att SD var fortsatt isolerat utan inflytande. Några rimliga alternativ fanns inte men även här går de främlingsfientliga framåt, till 18 procent i veckans Novusundersökning.

Det existerar helt enkelt inga genvägar, inga trollformler som de andra partierna kan mumla och som gör att de opinioner som representeras av SD och DF plötsligt försvinner. Det enda sättet är att lösa de problem som väljarna upplever och som de främlingsfientliga partierna oförtrutet angriper.

Då finns, rent krasst, bara två alternativ: Begränsa flyktingmottagandet, mitt i en gigantisk humanitär katastrof. Eller gör allvar av det ständiga pratet, oavsett regeringsfärg, om en fungerande integration. Det senare kräver att trösklarna sänks till arbetsmarknaden ja, det betyder bland annat lägre ingångslöner och ett generellt bättre företagsklimat.

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se”
‘

”Det lär bli åtstramningar inom invandringspolitiken”

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

“Populistiska Dansk folkeparti blev näst störst i danska valet. Drude Dahlerup, professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet, tror att partiet -kommer in i regeringen och att ledaren får finansminister-posten.

1 Kommer Dansk folkeparti att sitta i nästa regering?

— Jag är ganska säker på att det slutar med att de, efter tuffa förhandlingar, kommer att ingå i en regering med Venstre. Partiledaren Kristian Thuelsen Dahl kan få posten som finansminister, eftersom han har varit ordförande i finans-utskottet.

2 Vad har utmärkt årets val?

— Hela 40 procent av väljarna bytte parti. Det har inte hänt sedan 1973, när Mogens Glistrup (föregångare till Dansk folkeparti) kom in i politiken.

3 Förlorade de övriga partierna på att låna Dansk folkepartis retorik?

— Ja. Hela folketinget har gått åt höger när det gäller invandringspolitiken för att hejda Dansk folkeparti. Å andra sidan — i Sverige har de andra partierna inte gjort som i Danmark och Sverigedemokraterna har ändå gått framåt.

4 Vad händer nu i dansk politik?

— Jag tror att det blir ytterligare åtstramningar inom invandringspolitiken. Lars Løkke Rasmussen har redan pratat om ”hastiga ändringar i lagstiftningen”. Om Dansk folkeparti kommer in i regeringen kommer de att tvingas till kompromisser och gå mot mitten.

Juan Flores

juan.flores@dn.se “

“ Dansk folkeparti osäkert kort i spelet om makten

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

Ledaren för borgerliga Venstre, Lars Løkke Rasmussen, får uppdraget att försöka bilda regering i Danmark — trots bakslaget i valet. Han har kallat samtliga partier i folketinget till förhandlingar i Christiansborg. Frågan är vilken roll Dansk folkeparti, som ökade starkt, kommer att ha i spelet om makten.

Det var ett valresultat fyllt av motsägelser. När krutröken lagt sig efter en av tidernas hårdaste valkamper stod det klart att det blir maktskifte i Danmark och att Dansk folkeparti kommer att få stort inflytande. Frågan är nu vilket ansvar valets stora vinnare kommer att ta och om man tänker sätta sig i regeringen.

Socialdemokraternas Helle Thornings Schmidt gjorde ett bra val, men lämnar ifrån sig regeringsmakten och ordförandeposten i partiet.

Venstre gjorde ett uselt val, men ledaren Lars Løkke Rasmussen förväntas trots det återkomma som statsminister.

Den stora vinnaren, Dansk folkeparti, är landets näst största parti, men kommer kanske inte att ingå
i regeringen.

Det danska valresultatet blev fyllt av paradoxer.

Sällan har en man som just insett att han kommer att bli landets nye statsminister sett så dyster ut som Lars Løkke Rasmussen gjorde när han anlände till Venstres valvaka natten till fredagen. Hans liberalkonservativa parti hade lidit ett förödmjukande nederlag, tappat 13 av 47 platser i folketinget, och förlorat sin position som största borgerliga parti till populistiska Dansk folkeparti.

Ändå är det Løkke Rasmussen som sannolikt återkommer till den statsministerpost som han lämnade 2011.

Kommentatorer tävlade i analyserna om att beskriva hur svag Løkke Rasmussens position är, både som politiker och som regeringsbildare.

Mycket av makten har i stället hamnat hos valets store segerherre, Kristian Thulesens Dahl, vars Dansk folkeparti fick 21,1 procent av rösterna. Det var en ökning med 8,8 procentenheter jämfört med för fyra år sedan, och gjorde partiet längst ut på högerkanten till Danmarks näst största.

Mer än var femte dansk röstar nu på partiet, som bildades 1995 som en utbrytning från Mogens Glistrups Fremskridtspartiet.

— Ingen trodde att vi skulle stå här 20 år senare, inte ens jag, sade grundaren Pia Kjaesgaard och torkade en glädjetår på valvakan.

— Det här visar att vi är ett riktigt folkparti, sade Kristian Thulesen Dahl, som i egenskap av ledare för det största borgerliga partiet borde bli stats-minister.

Det förefaller dock inte troligt. Frågan är om partiet ens kommer att sätta sig i regeringen. Thulesen Dahl upprepade på valnatten att man kommer att agera så att partiets politik får största möjliga inflytande och att det även kan ske utanför regeringskansliet.

Inget av de borgerliga partierna har uteslutit att de kommer att sätta sig i regeringen. Kasper Møller Hansen, statsvetare på Köpenhamns universitet, tror att förhandlingarna kring hur regeringen ska se ut kommer att ta tid, men att Dansk folkeparti kommer att ingå.

— Dansk folkeparti är större än Venstre, det betyder att de har en bra förhandlingsposition. Problemet är att de konservativa och liberalerna, som inte nödvändigtvis är eniga med Dansk folkeparti, också ska vara med, säger Møller Hansen till TT.

Drude Dahlerup, statsvetare vid Stockholms universitet, anser att Venstre redan kompromissat och närmat sig Dansk folkeparti.

— De har gått enormt långt med främlingsfientlig retorik och beskyllt Helle Thorning-Schmidt för att inte ha stramat åt tillräckligt. De har använt en retorik där allt humanistiskt tänkande är borta, säger Dahlerup.

Valet blev också en framgång för flera mindre partier. Tidningen Berlingske liknade resultatet vid en icke koordinerad missnöjesattack från väljarna och syftade bland annat på framgångar för Enhedslisten, Liberal Alliance och framför allt Alternativet.

Det gröna partiet, som bildades av förre kulturministern Uffe Elbæck för mindre än två år sedan, fick 4,8 procent av rösterna i sitt första val och klarade med bred marginal folketingets tvåprocentsspärr.

— Det är helt fantastiskt. Alla journalister och kommentatorer har dömt ut oss, men många danskar vill ha en ny politisk kultur, sade Elbæck.

Redan före valet hade han förklarat att han stöttar det röda blocket och det är frågan om vilket inflytande partiet, som bland annat propagerar för 30 timmars arbetsvecka, kommer att få.

Den nya mandatsituationen
i folke-tinget är 90 för det blåa blocket och 89 för det röda. Det blev till slut 160 000 av de drygt fyra miljoner rösterna som skilde blocken åt.

DN i Köpenhamn

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se

Röda blocket

Lett av Socialdemokraterne

89 mandat

(Parti, röster i procent, förändring*)

Socialdemokraterne 26,3 +1,5

Radikale 4,6 –4,9

Socialistisk Folkeparti 4,2 –5,0

Enhedslisten 7,8 +1,1

Alternativet 4,8 +4,8

Blå blocket

Lett av Venstre

90 mandat

Dansk Folkeparti 21,1 +8,8

Venstre 19,5 –7,2

Liberal alliance 7,5 +2,5

Det Konservative folkeparti

3,4 –1,5

Kristendemokraterne 0,8 procent, utanför folketinget

*Jämfört med förra valet 2011. “

“ Larm om allt brutalare våld mot barn

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

Våldet mot barn i Sydsudan har nått en ny nivå av brutalitet, enligt Unicef. I maj ska 129 barn ha dödats när regeringsstyrkor attackerade rebeller.

”Detaljerna kring det allt värre våldet mot barn är obeskrivliga, men vi måste tala om dem”, skriver FN-organet Unicefs chef Anthony Lake i ett uttalande.

Minst 129 barn dödades, pojkar kastrerades och flickor gruppvåldtogs när Sydsudans regeringsstyrkor angrep rebeller förra månaden, enligt FN:s barnfond Unicef.

Den sydsudanesiska militärens talesperson Philip Aguer ifrågasätter trovärdigheten i rapporten. Han säger att sådana fruktansvärda övergrepp inte är förenliga med sydsudanesisk kultur och manar till en fullständig granskning.

Lake säger att överlevare har rapporterat att pojkarna som kastrerades lämnades att förblöda. Flickor, en del så unga som åtta år, gruppvåldtogs och dödades medan andra barn kastades in i brinnande byggnader. Andra barn bands ihop och fick struparna avskurna.

Lake och andra FN-företrädare manar till ett slut på våldet mot barn i Sydsudan. Enligt FN begicks övergreppen under tre veckor i delstaten Unity.

Sydsudans regeringsarmé bedriver sedan december 2013 ett krig mot rebeller som leds av den förre vicepresidenten. Båda sidor i konflikten har anklagats för övergrepp mot civilpersoner.

Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR tvingades 14 000 sydsudaneser fly sina hem de första två veckorna
i juni, de flesta av dem var kvinnor och barn. Våldet i två oljeproducerande delstater i nordost har utlöst en oanad flyktingström.

2014 beräknades 750 000 barn
i landet ha tvingats lämna sina hem och över 320 000 levde som flyktingar.

TT “

“ Påven går till attack mot banker och miljöförstöring

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

Jorden runt.

Påven Franciskus attackerar den globala bank- och finansvärlden som han håller ansvarig för växande orättvisor och en hotande klimatkatastrof. Det är bråttom om vi skall kunna rädda jorden, skriver påven i ett långt brev som nyligen presen-terats.

Brevet ”Lovad vare du” kallas för encyklika eller herdabrev och innehåller ett slags riktlinjer till världens alla katoliker. I brevet framstår Franciskus som en miljökämpe. Det är uppenbart att han vänder sig till hela världen, troende, icke troende, och inte bara till kristna.

Påvens brev är på hela 190 sidor. Tonen är rak, saklig, resonerande och konkret. Det är ljusår från den förre påven Benedictus XVI:s spetsteologi.

Jorden är ett enda gemensamt hem med en rad sjukdomar orsakade av människan som vi nu måste försöka komma till rätta med. Det är mycket bråttom, menar påven som skriver att vår planet håller på att förvandlas till en jättelik soptipp.

”Trots att ingen av oss vill tillbaka till ett grottliv så är det nödvändigt att slå av på takten och betrakta verkligheten med andra ögon”, skriver Franciskus.

Påvens ställningstagande att säga nej till fortsatt användning av fossila bränslen och ersätta dessa med grön energi har redan väckt skarpa reaktioner i USA.

Den republikanska senatorn James Inhofe från Oklahoma, en delstat med stor oljeutvinning, förnekar att jorden drabbas av klimatförändringar.

— Gud finns fortfarande där uppe. Påven gjorde bäst om han bara skötte sina egna affärer, lyder senator Inhofes kommentar till påvens gröna linje.

USA:s president Barack Obama välkomnar däremot påvens budskap:

— Jag har stor beundran för påvens beslut att ta upp denna fråga med den klarhet, styrka och moraliska auktoritet som han har för en global aktion när det gäller klimatförändringarna, säger han
i en kommentar från Vita huset.

Den internationella bankvärlden får sig också en rejäl känga av påven. Franciskus håller finansvärlden ansvarig för växande ekonomiska klyftor och social orättvisa.

”Finansvärlden kväver den verkliga ekonomin. Vi har inte lärt oss läxan av den djupa finansiella världskris som varit och endast i långsam takt inser vi hur vår miljö förstörs”, skriver påven som också betonar det djupt oetiska i att rädda banker till varje pris och låta befolkningen betala för det.

— Det är inte en slump att detta brev kommer just nu, förklarar en källa i Vatikanen.

Påvens gröna brev kommer lägligt inför den viktiga klimatkonferensen i Paris i slutet av året.
I FN-chefen Ban Ki-Moon har påven en viktig uppbackare. För i september kommer Franciskus att tala i FN, antagligen med ett grönare budskap än någonsin.

Peter Loewe

loewe@tin.it “

“ Månader av arbete kvar innan oljan är borta

DN LÖRDAG 20 JUNI 2015

Upp till 400 000 liter olja kan ha läckt ut i havet vid Santa Barbara i Kalifornien vid utsläppet i maj.

Reningsarbetet beräknas pågå i flera veckor.

Det är en påminnelse om det mödosamma arbete som följer på en olycka.

Längs stranden kliver rensningsarbetare runt. De har gula engångsgummistövlar, hjälmar, skyddsglasögon, handskar. De söker längs tången och sanden efter svarta små klumpar av olja, många bara någon kvadratcentimeter stora. De tas upp med spadar och skyddade händer, och läggs i skottkärror. Allt måste bort.

En bit ut i vattnet ligger en båt som deltar i det omständliga arbetet. Med hjälp av stora sjok av textilremsor suger man upp oljan.

— Än så länge låter vi tången vara, och koncentrerar oss på det som är löst, säger Sam Sharrock, som är -säkerhetsansvarig på Refugio Beach, strax utanför Santa Barbara, femton mil norr om Los Angeles.

Han börjar bli trött nu, efter alla intensiva dagar här sedan den 19 maj då oljeutsläppet upptäcktes. Men han är luttrad. På stranden sker arbetet i nära samarbete mellan bland andra kustbevakningen och USA:s ocean- och atmosfärmyndighet, Kaliforniens miljö-departement och USA:s miljöskyddsverk och privata reningsbolag.

I arbetet deltar även biologer, -veterinärer, ingenjörer och kultur-vetare (en del av det drabbade området ligger på gamla indianmarker).

Till det konkreta uppsamlings-arbetet har också över tusen frivilliga anmält sig. En del av dem minns sannolikt den betydligt större olje-olycka som inträffade här 1969, då nära 12 miljoner liter olja läckte ut – reaktionerna då blev en startpunkt för hela den amerikanska miljö-rörelsen.

Utredningen av händelsen är inte avslutad, men klart är att ansvaret för försommarens olycka vilar på oljebolaget Plains All-American Pipeline. Det har visat sig att oljeledningen varit på tok för gammal och så illa underhållen att den när den brast hade rostat ned till en tjocklek på bara 1,5 millimeter. Hur mycket olja som släppts ut i naturen är oklart — det rör sig sannolikt om omkring 80 000 liter, men kan också vara upp till 400 000 liter.

Sam Sharrock är erfaren. Han har skickats ut till på många drabbade platser tidigare, inklusive till -Mexikanska bukten, då BP:s oljerigg exploderade 2010 och orsakade det största utsläppet i USA:s historia.

— Det är ungefär samma arbete, även om varje plats skiljer sig åt, säger han med något resignerat i rösten.

Läckan i Kalifornien är förstås -liten i jämförelse med ett utsläpp på över 500 miljoner liter råolja.

Reningsarbetet kan ändå tjäna som en väckarklocka. USA:s oljeutvinning har ökat kraftigt under senare år, och för en månad sedan gav president Barack Obama tillstånd till oljebolaget Shell att borra vid Alaskas kust. Det arktiska området är så ekologiskt känsligt och svårtillgängligt att andra oljebolag har skrinlagt liknande planer; utvinningen förknippas med höga kostnader och stora risker. Shell behöver fler tillstånd innan verksamheten kan dras igång, men har redan fraktat utrustning och en oljerigg till hamnen i Seattle, som man har tänkt utgå från. Det har mötts av envisa demonstrationer och protestaktioner.

Shell har redan investerat nära
50 miljarder kronor i projektets
tidigare stadier, som fick avbrytas 2012 sedan en oljerigg gått på grund. I samband med det tvingades Shell betala stora miljöböter. Ytterligare en rad tillstånd krävs innan bolaget nu kan sätta igång, men Shell hoppas på fyndigheter av gas och olja på upp till tio gånger så mycket som hittills tagits upp ur Nordsjön.

En eventuell olycka i det känsliga Arktis kan få oöverblickbara konsekvenser. Vädret i Arktis är hårt och infrastruktur saknas nästan helt – närmaste kustbevakningsstation ligger mer än 160 mil bort.

I Kalifornien är förutsättningarna för att rena helt andra — ändå kommer arbetet att ta månader. På berget ovanför vattenbrynet gapar ett hål i jorden öppet där den trasiga ledningen ersatts.

Stenarna på stranden är svartfläckiga. Nya oljeklumpar kommer i dager vid varje våg.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se
Fakta. Oljeläckan i Santa Barbara

Den 19 maj brast en oljeledning ovanför Kaliforniens Stilla havskust vid Santa Barbara. Upp till 400 000 liter olja läckte ut, med ett 14,5 km långt oljebälte som följd.

Området är ekologiskt unikt och har varit ett av landets mest orörda.

Nedoljade fåglar har påträffats döda. Två sjölejon och en sjöelefant har också dött.

Reningsarbetet väntas pågå i flera
månader framöver.

Plains All-American Pipeline är ett Houstonbaserat oljebolag som bär ansvaret för olyckan. I ledningen som brast pumpades råolja från Kalifornien till raffinaderier i Texas. “

“ Peter Wolodarski: Vänskap byggs inte med hot och lögner.

DN SÖNDAG 21 JUNI 2015

Ryssland har ingen rätt att diktera vare sig Finlands, Danmarks eller Sveriges säkerhetspolitiska val. Att Moskva försöker påverka genom hot säger mycket om dagens Ryssland.

Finlands president Sauli Niinistö besökte i veckan sin ryske motsvarighet Vladimir Putin. Mötet i Moskva pågick i tre timmar. På den efterföljande presskonferensen var stämningen sammanbiten.

Putin fick en fråga om upprustningen och den kraftigt ökade militära aktiviteten i Östersjön. Vad har han för besked till de finländare som oroar sig?

Svaret var häpnadsväckande och innehöll vad som kan uppfattas som ett förtäckt hot mot Finland, konstaterar public service-bolaget Yle.

Putin betonade att Ryssland alltid kommer att reagera på nya hot i landets närhet. Det är Nato som närmar sig våra gränser, vi närmar oss inte deras, sade presidenten i en orwellsk twist och lade till: ”Finlands bästa garanti för säkerhet är fortsatt neutralitet.”

Det är inte första gången denna vår som ett nordiskt land drabbas av illa dolda hot från Moskva. I mars lät den ryske ambassadören i Köpenhamn förstå att Danmark riskerade ett kärn-vapenangrepp om den danska rege-ringen gick vidare med planerna på att ingå i Natos antirobotsystem.

Och häromdagen var det Sveriges tur att hamna på Rysslands militära radar.
I en DN-intervju meddelade Stockholmsambassadören Viktor Tatarintsev, som har en bakgrund i KGB, att ett eventuellt svenskt Natomedlemskap kommer att leda till ”motåtgärder”:

”Putin påpekade att det i så fall får följder, att Ryssland blir tvunget att ta till svarsåtgärder på det militära planet och omorientera våra styrkor och missiler. Det land som går med i Nato måste vara medvetet om vilka risker det utsätter sig för”, sade ambassadören.

Så hotfullt talar numera Ryssland till länderna runt Östersjön.

Uttalandet är kanske inte förvånande med tanke på hur Moskva agerat de senaste åren. Samtidigt får avtrubbning inte leda till att vi slutar reagera mot oacceptabla påtryckningar. Ryssland har ingen som helst rätt att diktera vare sig Finlands, Danmarks eller Sveriges säkerhetspolitiska val. Kreml kan ha synpunkter som man framför på regeringsnivå. Men det är något annat än att oförblommerat tala om militära svarsåtgärder och omorientering av missiler (underförstått: kärnvapen).

Sådan hotfull retorik strider inte bara mot grundprinciperna i FN-stadgan. Den är dessutom kontraproduktiv, eftersom Sverige och Finland därigenom får sina farhågor om Ryssland bekräftade. Argumenten för att gå med i försvarsalliansen Nato, som ger sina medlemmar ett kollektivt avskräckningsskydd, stärks.

Den tidigare Moskvaambassadören Sven Hirdman hade rätt i åtminstone en sak när han i fredags tog till orda på DN Debatt: Sverige ska självt bestämma sin säkerhetspolitik. Problemet var bara att han i samma artikel vattnade ur denna rätt genom att hänvisa till rysk

historia och att landet har en ”paranoid inställning” till omgivningen, något som Hirdman anser bör beaktas.

Om oron för paranoia ska styra utrikes- och säkerhetspolitiken, då är det inte mycket som Sverige och Finland kan göra utan att ”provocera” Ryssland. Det är tveksamt om vi ens kan vara medlemmar i EU, som har en inskriven solidaritetsklausul i sitt fördrag. Medlemsländerna är skyldiga att ställa upp med resurser om ett EU-land drabbas av en katastrof, en terrorist-attack eller ett väpnat angrepp.

Kan Sverige och Finland verkligen gå med på sådana åtaganden mot andra demokratier? Hänsynen mot den mäktiga grannen i öst drar snabbt mot det absurda.

Sven Hirdman har på senare år haft en förstående och ursäktande inställning till det mesta som Putin företagit sig. Det har varit anmärkningsvärt med tanke på hans tidigare ställning inom UD, men möjligen logiskt för en person som numera är ledamot i Moskvas statliga institut för internationella relationer (utrikesminister Lavrov är ordförande).

Trots Rysslands antidemokratiska utveckling, trots annekteringen av Krim, trots krigen i Georgien och nu Ukraina, trots att Kreml svartlistat en rad svenska politiker väljer alltså en tidigare svensk Moskvaambassadör att vara del av ett officiellt ryskt organ. Det är talande.

Rysslands Sverigeambassadör
Tatarintsev beklagar å sin sida
i DN-intervjun att relationen mellan Stockholm och Moskva har försämrats. Det kan man göra, men knappast om man samtidigt försöker fjärrstyra svensk säkerhetspolitik. En ambassadör som eftersträvar dialog bör också hålla sig till sanningen, vilket Tatarintsev omöjligen gör när han påstår att Sverige inte förekommer i några ryska krigsplaner.

Trovärdigheten i det uttalandet är ungefär lika högt som påståendet att Ryssland inte har något med kriget
i Ukraina att göra. Enligt den svenska Säkerhetspolisen är en tredjedel av ambassadör Tatarintsevs kolleger på beskickningen i Stockholm officerare
i den ryska underrättelsetjänsten. De ägnar knappast sin arbetstid åt att stärka de fredliga förbindelserna med Sverige.

Enligt Säpo bedriver Ryssland förberedelser för krig eller hot om väpnat våld mot Sverige, vilket också bekräftats av ryska militära övningar. Bombflyg har genomfört simulerade attacker mot mål i Stockholmsområdet och i södra Sverige.

Ambassadören säger i DN-intervjun att han vill stärka dialogen med Sverige. Det är ingen dålig ambition. Alla länder runt Östersjön borde ha ett intresse av fred, avspänning och samarbete. Men hot och lögner är aldrig effektiva medel för att bygga vänskap.

Chefredaktör

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

“ Nobelpriskandidat här – men mordhotad där

DN SÖNDAG 21 JUNI 2015

Denis Mukweges namn brukar komma upp när det spekuleras om Nobels fredspris. Men makteliten på hemmaplan är inte lika uppskattande.

Doktor Mukwege är fånge på det sjukhus där han arbetar med att så gott det går återställa våldtagna kvinnors underliv som med het smält plast, syra, bajonetter eller gevärsskott trasats sönder så att de inte längre kan hålla urin och avföring. Kvinnorna stöts ut ur familjerna och samhället. De behandlas som spetälska.

Det är för detta arbete och berättelserna om det som Denis Mukwege med nöd och näppe undkommit flera atten-tats-försök.

Sjukhuset bevakas numera av beväpnade vakter. Familjen Mukwege har av säkerhetsskäl tvingats flytta in i en av byggnaderna, omgärdad av ett tre meter högt stängsel med taggtråd. För att förflytta sig mellan boningshus och sjukhus eskorteras gynekologen av livvakter.

Men det är inte den kongolesiska polisen som bevakar honom. Det är FN. Är det den kongolesiska regeringen som försöker mörda honom?

”Jag vet inte”, svarar Denis Mukwege diplomatiskt, när jag träffar honom i Stockholm. Däremot vet han att han talat för döva öron när han vädjat till presidenten och den tidigare soldaten Joseph Kabila att uppmärksamma problemet. Vidare att det var en representant för regeringen som på Hotell Astoria i New York 2011 under hotfulla former gav honom ett ultimatum: Ställ in ditt framträdande i FN i morgon eller så kommer vi se till att du aldrig kan återvända till Afrika.

Denis Mukwege valde Afrika. Men slutat tala har han inte. ”Jag tänker inte sänka rösten – inte så länge det kommer en enda kvinna.” Men färre har besökarna på kliniken faktiskt blivit. Det allra grövsta våldet ses inte lika ofta.

Han lovordar Margot Wallström, både för hennes insatser i FN och för hennes feministiska linje i utrikes-politiken. För det är med arbetet för jämlikhet, menar Mukwege, allt börjar. Hur kvinnor behandlas i krig är en spegelbild av deras status under civila förhållanden. Märkbart upprörd ställer han sig frågan hur det indiska sam-hället kan acceptera att flickfoster aborteras bara för att de är flickor. Vad sänder det för signaler om kvinnors värde?

Kanske har Mukwege en poäng. Möjligen är det omfattande sexuella våldet mot indiska kvinnor en förlängning av de normer som får indiska föräldrar att avbryta en graviditet för att barnet inte är en pojke.

Om allt hänger ihop är rimligtvis FN en del av problemet snarare än en del av lösningen. Historien med visselblåsaren Anders Kompass är bara en i raden av FN-skandaler. Redan innan han slog larm om att franska soldater under FN-flagg våldtagit unga pojkar i

Centralafrikanska republiken hade världen fått veta om andra fredsbevarande styrkor som bytt mat mot sex.

Lösningen ligger enligt Mukwege i utbildning. Soldaterna bär med sig sin kultur. Vissa är inte medvetna om att de gör något fel när de köpslår om sex.

Jag får en intervju med utrikesminister Margot Wallström och hon är inne på samma spår. Det finns, säger hon, tre fördomar om våldtäkter i krig som vi måste bekämpa. 1. Att de är oundvikliga. 2. Att man inte får prata om det.
3. Att de utgör ett mindre allvarligt brott än andra krigsförbrytelser.

Såväl Mukwege som Wallström menar att nolltolerans måste råda för soldater på FN-uppdrag.

Ambitionen är lovvärd, men hur når man dit?

Kanske genom att i högre grad skicka kvinnliga soldater.

Hanne Kjöller

hanne.kjoller@dn.se “

“ Torkan spränger alla gränser

DN SÖNDAG 21 JUNI 2015

Jordbruksmark läggs i träda,
i villaområdena sprejas brun-brända gräsmattor gröna och vattenreserverna sjunker.
Efter fyra års torka har
Kalifornien infört obligatoriska vattenrestriktioner och för första gången på flera decennier ställs krav även på jordbrukarna.
DN har rest i den drabbade
delstaten, där bristen på vatten gäller betydligt mer än ett par skördar och en dusch.

Kalifornien.
Som en välkomsthälsning brukar servitörerna ställa fram vattenglas på bordet. Det är i USA en rutin lika självklar som att ta upp en beställning eller lämna ut en nota. Och glasen fylls på: på få restauranger får ett vattenglas som rymmer en halvliter stå ens halvfullt mer än några minuter.

I Kalifornien är det inte så längre. Man måste be om det första glaset. En finstilt rad i menyn förklarar att alla måste spara.

Och grannar anger varandra om vattenspridaren är i gång på fel dag. Den som byter ut sin gräsmatta mot växter som trivs i ökenlandskap kan få hundratals dollar i bidrag, likaså den som ersätter sin toalett med en mer vattensnål modell.

I sociala medier hängs slöseri ut under signalord som ska få slösaren att skämmas, och en prunkande rabatt betraktas inte som avundsvärd utan som idiotisk.

Den 1 april beslutade Kaliforniens guvernör Jerry Brown om tvingande vattenrestriktioner och lade fram en katastrofplan för en miljard dollar. Delstaten ska som helhet spara 25 procent av sin vattenförbrukning i jämförelse med 2013, men vissa områden åläggs besparingar betydligt större än så.

– Det är en annan värld. Vi måste handla annorlunda, sade Brown när planen lades fram.

Man talar om vattenbrist, över-användning och klimatförändringar.

Torkan är inne på sitt femte år nu och den heta säsongen för bränder börjar när som helst. Den varar mer än två månader längre än 1985.

I en barrig dunge ovanför det friska gräset, vid vars ena kant några golfspelare som uppvärmning slår boll efter boll upp mot slänten, visar Stephen Friedlander två bevattningsstationer. Liknande oansenliga apparater finns över hela golfbanan. Genom deras instrumentpaneler nås 11 000 små, riktade vattenspridare. 6 000 av dem kan kontrolleras manuellt, resterande 5 000 används för snål droppbevattning.

– Vi kan vattna ett ytterst litet område i taget, precis bara där det behövs, säger Friedlander, som ansvarar för golfbanorna på Pelican Hills, en lyxanläggning strax söder om Los Angeles.

I samband med en omfattande tillbyggnad för åtta år sedan byttes gammal teknik ut och kompletterades med ett avancerat system för vattenvård.

Allt vatten som används för de ärtgröna golfbanorna är återvunnet. Regnvatten som faller på anläggningen samlas upp i fem cisterner under jord, där det renas och återanvänds. Vattnet i fontänerna är behandlat med ett medel som halverar avdunstning.

– Vi har bytt ut gräsarten mot en som är tåligare. Initialt är det en stor investering, men man tjänar på det i längden. Vi sparar 190 000 kubikmeter återvunnet vatten per år.

Pelican Hills tillhör en stor fastighetskoncern där man så sent som i april skapade en särskild arbetsgrupp för att hantera torkan. Stephen Friedlander är med där, de träffas minst en gång i veckan.

Han har 40 år bakom sig i branschen och har ansvarat för golf-banor från skotska St Andrews till Wisconsin. Nu hoppar han upp i sin golfbil, kör oss runt på området och pekar på rovfåglar, greener och bungalower – och visar var regnvattencisternerna kan skönjas, som brunnslock bland träden. Han säger med ett hemligt leende att tidigare presidenter har provat sin sving här.

Sjutton mil söder om Los Angeles är det öken och 38 grader varmt. Palm Springs är ändå fullt av hotell. På sina håll är kontrasten mellan

bevattnat och bränt knivskarp: lummiga rabatter – och fin sand. Jordgubbsförsäljning – och kaktusar.

Två tredjedelar av Kaliforniens vatten förbrukas i delstatens södra delar, medan ungefär lika mycket härrör från de norra. Det är inte oproblematiskt.

Inne i en luftkonditionerad galleria säger Debbie Trost att hon försöker spara på allt som drar vatten.

– Jag duschar inte lika ofta längre så kom inte för nära! skrattar hon, men blir snart allvarlig:

– Folk pratar om torkan hela tiden. Jag vet faktiskt inte vad som ska hända. I min bostadsrättsförening hade vi ett möte med vatten-bolagen förra veckan. De berättade om vilka bidrag man kan få om man byter sitt duschmunstycke, och om vattenreservoaren de har tillgång till men egentligen inte bör röra. En del överväger att flytta, jag menar – vi bor i öknen.

Vattenräkningen har fått ett nytt utseende, och blivit differentierad. Snål förbrukning är billigare än ineffektiv. Debbie Trost ska spara 36 procent i år. Men det är vattenbristen i sig som bekymrar henne mest, inte att hon tvingas att spara.

En bit söder om Palm Springs ligger Salton Sea. Över de förfallna semesterbyarna vid den konstgjorda sjön vilar en apokalyptisk känsla.

Ett komplicerat system för vattenreglering har i kombination med torkan lett till att inget avrinningsvatten längre når sjön, som har blivit allt saltare. Nu ligger stim av döda fiskar i strandkanten. Nästan inga arter kan leva i vattnet längre, bara fåglarna älskar fortfarande sjön och häckar här.

Kontrasterna mot hur det var förr är enorma: till Salton Sea kom en gång Hollywoodstjärnorna, Frank Sinatra var här, Marilyn Monroe kom och Beach Boys ordnade jetski.

I dag är sjön en tickande miljöbomb. I takt med att vattennivån sjunker blottas en flodbädd som är förgiftad av besprutningsmedel, arsenik och DDT. När vattnet försvinner frigörs gifterna i sjok av damm.

Redan i dag lider boende i området av astma och andra sjukdomar. Genom ett avtal från 2003 ska storstäderna i södra Kalifornien avstå ansenliga mängder vatten för att hjälpa sjön, i utbyte mot att stora jordbruksmarker i närheten av den läggs i träda.

Men vatten är hårdvaluta och snart löper avtalet ut. Vad som händer då vet ingen. Alla lösningar är kostsamma.

Kalifornien har förstås haft torka förut. Stora områden ligger i klimatzoner som är vana vid att hushålla med vatten. Lika extremt som nu har det dock inte varit sedan temperaturmätningarna började år 1895.

När jag senast var här, i januari förra året, hade det gått 2,5 år med märkligt lite nederbörd och tillrinning. Nivåerna var låga redan då och följderna högst märkbara.

Situationen har flera förklaringar, där bristen på regn bara är en mindre del. Vattenförsörjningen i Kalifornien har två viktiga källor.

En av dem är snön, med snösmältningen i Sierra Nevada som nyckelfaktor. Men under de senaste åren har det inte snöat som det brukar och i april i år var snötäcket i Sierra Nevada endast 5 procent av snittnivåerna för månaden. I dag är det 0 procent.

Helt avgörande för de befolkningstäta, södra delarna av delstaten är vattnet från Colorado River, som sträcker sig från Rocky Mountains ned genom västra USA.

Den 233 mil långa floden är som en artär, livsviktig för jordbrukare och invånare.

Men trycket på vattnet från Coloradofloden är hårt. Den förser 36 miljoner människor i bland annat Colorado, Utah, Kalifornien och Arizona med vatten – och häri ligger skäl till djupare oro – det är inte enbart bristen på nederbörd som är problematisk i USA:s västra delar, utan också själva vatten-användningen. Den är inte långsiktigt hållbar.

Coloradofloden har nästan aldrig något vatten kvar när den når sitt slutmål; det har bara hänt en gång under de senaste 20 åren. Vattnet är hårt reglerat, men tillstånden fördelas än i dag enligt ett system som härrör från guldruschens dagar i mitten av 1800-talet och som bygger på den enkla principen först till kvarn.

Det är möjligen inte en princip som numera ger den bästa fördelningen – dessutom bygger tillståndskvoterna på beräkningar som har visat sig vara felaktiga, så tillstånd finns för mycket mer vatten än vad som faktiskt existerar.

Skillnaden mellan vad det finns tillstånd för och vad som finns i verkligheten är drygt 4,5 miljoner liter.

Men det ska mycket till innan man tafsar på folks vattenrättigheter.

Lejonparten av konsumtionen av vattnet ligger nu inte hos duschande invånare i San Diego och Los Angeles, och faktum är att storstädernas dagskonsumtion av vatten sjönk från 1 022 till 675 liter per capita mellan 1990 och 2010.

De största konsumenterna är jordbrukarna, som använder 80 procent av Kaliforniens vatten. Flertalet vattentillstånd innehas av dem.

När guvernören beslutade om hårda besparingar berör de alltså endast en femtedel av vattnet, och han kritiserades snabbt för att vara för mesig gentemot bönderna: det är ju dem det gäller.

Men jordbruket här är inte vilket som helst. Kalifornien producerar en fjärdedel av USA:s livsmedel och är landets enskilt största producent. Två tredjedelar av USA:s frukt odlas här, en tredjedel av grön-sakerna.

Först försvarade sig Jerry Brown, guvernören, och sa att han vet hur mycket jordbrukarna lider, men i förra veckan återkom myndigheterna.

För första gången sedan 1977 tvingas nu även jordbrukare med vattentillstånd som dateras ända till 1903 att drastiskt minska sin förbrukning.

Men det finns en viktig komponent till. När regnet uteblir och ransonerna tryter tar markanvändarna till den del av vattnet som i motsats till delstatens ytvatten inte är reglerat – grundvattnet. Räcker inte en, borras fler brunnar. Och fler. I takt med att grundvattnet utnyttjas allt hårdare rubbas den långsiktiga vattenförsörjningen.

I dag tas omkring 70 procent av Kaliforniens vatten från grundvattnet, mot 33 procent för bara några år sedan och grundvattennivåerna har sjunkit dramatiskt. Användningen av grundvattnet i Kalifornien var inte reglerad förrän i höstas, men det dröjer till år 2040 innan det nya regelverket är helt genomfört.

Öster om Santa Barbara, på andra sidan bergen, öppnar sig Central Valley. Himlen här är ofantligt stor. Marken alldeles platt och går i olika nyanser av brunt. Vägen är rak.

Här och var dyker det upp odlade områden med vinrankor, rotfrukter, gräsmattor, tomater, mandelträd, pistagenötter. Ibland blir vi omkörda av en lastbil med flaket fullt av lök, men annars är trafiken gles, liksom avstånden mellan husen.

Jordbruksmarken i Central Valley hör till de områden som har drabbats hårdast av torkan.

Vid en byggnad full med jordbruksmaskiner intill vägen, inte långt från ett parti uppodlad mark, tar vi av. I fönstret till en långsmal kontorsbyggnad invid traktorerna tittar en benig katt ut. Därinne finns ytterligare en katt, en fet golden retriever och en uppstoppad björn.

Bakom ett stort skrivbord sitter Ceil Howe och i rummet intill finns hans dotter, Jamie. Hon är jordbrukare i fjärde generationen, även om hon inte helt har tagit över än.

Howes äger 14 000 hektar mark, men just nu ligger 90 procent av den i träda. På det som återstår odlar de huvudsakligen mandel, men också pistagenötter, bomull, granatäpplen och alfalfa. En del används som betesmark för biffkor. Jordbrukarnas nyblivna svaghet för mandel är kritiserad: över 80 procent av världens mandel odlas i Kalifornien, men verksamheten är lika vattenintensiv som den är lukrativ. Vattenförbrukningen för mandelodling ökade med 54 procent mellan år 2000 och 2010. Kritikerna anser att odlarna bör byta gröda.

– *It's cash crop*. Det är avsalugröda (en gröda som säljs).

Ceil Howe är givetvis medveten om detta men rycker på axlarna. Vad ska han göra? Han har odlat allt möjligt genom åren, men

marginalerna på vete och bomull har rasat och nu ligger vinstmöjligheterna i mandeln.

Westlake Farms/Grain & Cotton, som familjen Howes verksamhet heter, får sitt vatten från flera håll. Delstatens ranson räcker sällan (i år fick de bara en femtedel av sin kvot) och håller inte alltid en kvalitet som accepteras av alla växter. De har brunnar, som tur är, men de vet att grundvattenfrågan är laddad.

Ceil Howe drar efter andan och tvekar en stund innan han ger sig in i ett resonemang om tänkbara lösningar. Hans dotter himlar med ögonen, hon vet precis vad han kommer att säga.

– Jag anser att staten bör köpa allas brunnar och distribuera dem rättvist. Det är det enda logiska, fast i de här trakterna blir man hängd om man säger det.

Folk är måna om sin äganderätt.

Ceil Howe är inte ensam om att låta marken vara. En sjättedel av Kaliforniens jordbruksmark ligger i dag i träda.

När vi går ut på de torra fälten intill säger Jamie Howe att hon länge velat ta över bruket, men att det inte har varit självklart förrän de senaste tio åren, sedan hennes kusiner köpts ut.

– Jag har alltid velat ge tillbaka något till jorden. Jag är uppvuxen här och jag älskar det. Titta – man ser himlen, hela himlen. På Manhattan, jag har varit där, är den så väldigt liten. I New York har man alltid någon annans sovrum rakt i ansiktet.

Än så länge driver hon gården och företaget ihop med sin far och en bror och hon erkänner med ett snett leende att det inte alltid är helt lätt att jobba med familjen.

Exakt hur mycket av Kaliforniens torka som kan förklaras av klimatförändringarna är svårt att säga, men att de har betydelse råder liten tvekan om. När president Barack Obama i förra veckan kallade till sig guvernörerna för de sju delstaterna i västra USA för ett krismöte om torkan inför sommaren, talade man med emfas om de stora utmaningar som klimatförändringarna utgör. De märks på flera sätt.

Forskare på Stanford University som citeras av The Economist pekar till exempel på att höjda nivåer av växthusgaser kan leda till förändringar av vindars mönster.

Det kan i sin tur vara en av förklaringarna till det minskade snöfallet i norra Kalifornien.

Forskarna framhåller vidare att temperaturen aldrig har varit så hög som nu, inte bara det faktum att 2014 var Kaliforniens varmaste år sedan mätningarna inleddes, utan att det är en trend som märks över decennier. Ett mer extremt väder tycks också förvärra tider av torka.

När frivilligt har blivit obligatoriskt och inga regler längre är för syns skull har också initiativen för att förenkla vattenbesparing ökat. Enligt devisen ”man kan inte kontrollera vad man inte kan mäta” skapades till exempel Dropcountr, en app som brutalt visar den enskilde konsumentens användning, liter för liter.

Den vetskapen gör det lättare att se var det går att skära ned.

I takt med allvaret har också sanktionerna ökat. I Kaliforniens huvudstad Sacramento, ett tiotal mil nordöst om San Francisco, åker vattenkontorets kontrollanter ut
i ottan varje morgon för att jaga och bötfälla dem som vattnar fel. Udda nummer får vattna tisdag och lördag, jämna nummer onsdag och söndag.

För att minimera avdunstning ska all bevattning ske mellan klockan 19 och 07. Bötesbeloppen fördubblades i april, men hittills har man i Sacramento bara utdömt det högsta beloppet, tusen dollar, ett fåtal gånger. Den som åker på det har brutit mot bevattningsreglerna mer än tre gånger på ett år.

Steven Upton har varit kontrollant i ett par år och kör långsamt runt i kvarter han känner väl. Han vet var han ska leta och lägger sin rutt enligt en adresslista sammanställd efter inringda uppgifter. Många skvallrar på grannar som vattnar för mycket, en och annan är sur för en egen bot och vill sätta dit alla andra. Antalet samtal har exploderat: 2013 var de färre än 1 000, året därpå 20 000.

– En del är arga för att stadsparkerna och kyrkogården är gröna. Men deras bevattningssystem är snålt och de sparade 38 procent förra året.

Han stannar till vid en av adresserna på tipslistan – en villa där sprinklersystemet sprutar och vattnet stänker ut på trottoaren. Blommorna blommar. Ingen öppnar när Steven Upton knackar på, så han hänger en första varningslapp på dörren och svänger ut på vägen igen.

– Personligen skulle jag nog gå direkt till en granne som slösar hellre än att ange henne för oss. Fast jag fattar inte att folk vattnar över huvud taget, jag tycker att vi borde spara vattnet för inomhusbruk och till jordbruket, säger han.

Det finns de som gör precis som Steven Upton föreslår. Vid Tricia Pipers hus några kilometer därifrån, är gräset torrt, gult och i skarp kontrast till grannarnas golfgröna.

– Vad de gör är inte min sak, men jag har slutat att vattna. Jag vattnar de växter jag har i hängande krukor, men jag ställer en spann under och samlar upp överflödigt vatten. Ett tag tänkte vi prova en konstgjord gräsmatta, men nu tänker jag prova det här, säger hon och ler.

”Det här” är en lika vattensnål som effektfull metod för den som tröttnat på kampen mot den brännande solen: man sprejar gräset grönt.

Idén till sprejbolaget, ett av de få som finns i denna udda nisch, fick Bill Schaffer när han stod i en skidbacke i februari och förfärades av hur tunn snön låg på bergen. Det som började som ett skämtsamt

samtal med en kompis var snart en affärsidé. I sin marknadsföring jämför han vattenåtgången: 13,5 liter för en toalettspolning, 113 liter för en tvättmaskin, eller 2 350 liter för att i tio minuter vattna en gräsmatta på 830 kvadratmeter. Varför spola 180 gånger i onödan?

Nu rullar han fram slangen från en färgbehållare i bilen. Färgen består av pigment och naturliga oljor och är nedbrytbar och miljövänlig. På mindre än en halvtimme har gräsmattan bytt färg. Tricia Piper får betala 1 300 kronor för sin framsidesplätt om 60 kvadratmeter och effekten ska hålla ett par månader, ungefär som färgat hår på utväxt. Hon är mycket nöjd.

Gräsmattan är grön som en sommarmorgon innan daggen dunstat, men känner man på stråna är de torra som fnöske.

I en tredjedel av Kalifornien råder extrem torka. Sannolikt stänger golfchefen Stephen Friedlander på Pelican Hills snart av fontänerna. Kommer inget regn får villaägarna från Palm Springs i söder till Sacramento i norr räkna med att gå ned från att vattna sitt gräs två gånger
i veckan till en.

Torkan kostar miljarder dollar i kompensation till bönder som tvingas lägga mark i träda och i stöd för de uppskattningsvis 18 000 jobb som förlorats. Summorna väntas inte räcka; när de senaste vattenrestriktionerna lades var man tydlig med att det kan komma mer.

Brandfaran ökar nu i allt större områden och massiva insatser görs för att klara sommaren, men verksamheten är kraftigt underfinansierad.

Årets brandbekämpning beräknas gå på 200 miljoner dollar mer än man räknat med.

Men även om det kommer att både snöa och regna igen – för det gör det ju, förr eller senare – kvarstår problemet med vattnet i Kalifornien.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se

Fakta. Kalifornien
Kalifornien har haft torka i över fyra år, lite beroende på hur och vad man mäter.

Det finns ingen exakt definition av när torka inträder, men den anses vanligen inträffa efter längre perioder med en nederbörd som ligger avsevärt under den normala.

Det påverkar både invånare, jordbruk och miljö.

Los Angeles har till exempel en snittnederbörd på 380 mm regn per år, men under de senaste tre åren har det regnat mellan 75 och 230 mm.

På 69,6 procent av Kaliforniens yta råder nu extrem torka.

Fakta. Så kan du spara vatten
Sätt en påminnelselapp ovanför diskho och handfat.

Skölj inte ned matrester, skrapa av dem i soppåsen.

Kör disk- och tvättmaskinerna bara om de är fulla.

Nya tvätt- och diskmaskiner drar mindre el och vatten än äldre. Överväg att byta ut gamla modeller.

Samla upp det vatten som rinner innan duschen blir varm, använd det till att vattna med.

Låt aldrig kranen rinna medan du rakar dig eller borstar tänderna.

Byt ut duschmunstycken och blandare mot vattensnåla modeller.

Stäng av kranen om du mäter upp vatten i omgångar, till exempel i ett decilitermått.

Kontrollera att toaletten inte läcker mellan behållare och toalettskål, exempelvis genom att hälla några droppar karamellfärg i behållaren. Om vattnet i skålen tar färg inom 15 minuter finns en läcka.

Använd välriktade, snåla vattenspridare.

Tvätta inte bilen hemma. “

“ Obama ökar pressen i vapenfrågan på nytt

DN SÖNDAG 21 JUNI 2015

USA:s president Barack Obama ger inte upp kampen för nya vapenlagar. Trots tidigare motgångar tror han att massakern i Charleston kan bli början på en ny politisk debatt om tillgången på vapen.

Samtidigt fortsatte tusentals att hedra offren för massmordet.

När president Obama höll tal på en konferens för USA:s borgmästare i San Francisco uppmanade han kongressen att åter ta upp vapenfrågan.

— De här tragedierna har blivit alltför vanliga, sade Obama.

Han påpekade att strängare vapen-lagar inte nödvändigtvis skulle ha kunnat stoppa en händelse som veckans massaker i Charleston, men att många av de omkring 11 000 vapenrelaterade dödsfall som inträffar årligen kan förhind-ras om det blir svårare att få tag på auto-matvapen.

I talet uppmanade han allmänheten att ställa krav på kongressen i frågan och poängterade att det kommer att behövas ett omfattande opinionsskifte i USA innan det går att genomföra ordentliga reformer av vapenlagarna.

En klar majoritet i USA är redan för strängare vapenlagar, men den ideologiska polariseringen är stor.

De som försvarar befintliga vapen-lagar insisterar på att fler vapen, inte färre vapen, är det enda som kan stoppa den här typen av händelser.

Charles L Cotton, styrelsemedlem för vapenlobbygruppen National Rifle Association, skrev på ett nätforum på torsdagen att Clementa Pinckney, pastor i kyrkan i Charleston och en av de nio som dog, hade kunnat förhindra massakern om han inte hade röstat emot en lag som tillåtit vapen i kyrkor.

”Åtta av hans församlingsmedlemmar hade kunnat vara vid liv i dag om han tillåtit dem att bära vapen i kyrkan”, skrev Cotton i en kommentar, som han senare raderade.

Under lördagen fortsatte Charlestons invånare och andra att lägga ned blommor utanför kyrkan där morden skedde.

I fredags hölls också inledande förhör i Charleston där de anhöriga till offren fick ställa frågor till gärningsmannen, Dylann Roof, via en tv-skärm i rättssalen. Många av föräldrarna och barnen till dödsoffren sade att de förlåter Dylann Roofs handlingar. Nadine Collier förlorade sin 70-åriga mamma Ethel Lance i kyrkan, men sade till Roof, med darrande röst:

– Du tog något väldigt värdefullt från mig. Jag kommer aldrig någonsin att tala med henne igen. Jag kommer aldrig att kunna hålla om henne igen. Men jag förlåter dig. Och jag förbarmar mig över din själ.

New York

DN:s korrespondent

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com
Fakta.

Morden utreds
som hatbrott

Sex kvinnor och tre män sköts på onsdagen ihjäl under bibelstudier i Emanuel African Methodist Episcopal Church i Charleston, South Carolina. Kyrkan besöks främst av afroamerikaner.

Den vite, arbetslöse, 21-åringen Dylann Roof har gripits misstänkt för dådet, som han erkänt. Han tros ha öppnat eld för att döda svarta i ett hatbrott.

TT “

“ Tonläget hårdnar i Greklandskrisen

DN SÖNDAG 21 JUNI 2015

Tysklands förbundskansler Angela Merkel varnar Grekland för att en överenskommelse mellan landet och dess långivare måste till före måndagens krismöte. Grekland svarar att landets vara eller icke vara i eurozonen snarare ligger i Merkels händer.

Efter att torsdagens förhandlingar bröt samman kommer ett nytt krismöte att hållas på måndag. Men Angela Merkel har höjt tonläget mot Grekland inför mötet och säger, enligt BBC, att det finns stora förväntningar på vad Grekland tar med sig till förhandlingsbordet.

– Ett sådant här möte kan enbart bli ett möte med beslut om det finns något att basera besluten på, sade Merkel på fredagen enligt BBC.

– Det är upp till de tre institutionerna (Europeiska centralbanken, Internationella valutafonden och EU-kommissionen) att göra en bedömning, fortsatte hon.

Men Greklands regering verkar inte dela Merkels ställningstagande om att det största ansvaret ligger på Grekland att få till en överenskommelse med långivarna, utan anser snarare att makten ligger hos den mäktigaste ledaren i Europa, Angela Merkel.

I en artikel publicerad på den tyska nyhetssajten Frankfurt Allgemeine på lördagen skriver Greklands finansminister Yanis Varoufakis att Merkel har ett val att antingen ”ingå i en hedervärd överenskommelse med en regering som söker en förhandlad lösning” eller ”kasta den enda grekiska principiella regering som kan leda det grekiska folket genom en äkta reform överbord. Jag är rädd för att valet är hennes.”

Men Varoufakis lovade också att Grekland var redo att möta långivarna på vägen men utan att ge detaljer på hur.

”Vår sida kommer att komma till Bryssel med avsikten att kompromissa så länge som vi inte är begärda att göra vad tidigare regeringar har gjort, som att acceptera utbetalningar av lån på villkor som ger litet hopp om att Grekland kan betala tillbaka.”

Det är däremot fortfarande osäkert hur långt Greklands vänsterregering är redo att gå för att få till en lösning. Greklands regering har hittills vägrat ytterligare reformer av bland annat pensions-utbetalningar och skattehöjningar. Under de åtstramningsåtgärder som införts av IMF, EU och ECB har Greklands ekonomi fallit med 25 procent, löner och pensioner har sänkts och en av fyra greker är numera arbetslös.

Majoriteten av greker vill fortfarande stanna i valutazonen men sjuksköterskan Dimitris Papa-georgiou i Aten tror att de reformer som långivarna vill se, skulle medföra ytterligare svårigheter för grekernas redan dåliga privatekonomi.

– Det är som att döda oss. Vi betalar redan höga skatter. Vi betalar skatt på våra hus och för vårt arbete och lönerna är väldigt väldigt låga. Jag vill att Grekland stannar i eurozonen men sådana här reformer kan inte göras på ett par år, det måste få ta tid, säger han.

För Grekland, vars banker har upplevt en kapitalflykt på drygt fyra miljarder euro den senaste veckan, är tidspressen hård. Utan en lösning på måndag och fortsatt bankstöd från Europeiska centralbanken (ECB) kan Grekland tvingas införa uttagsbegränsningar.

Mimi Billing

mimi.billing@dn.se
Fakta. Greklandskrisen

Grekland har till den 30 juni på sig att komma till en överenskommelse med sina långivare, ECB, IMF och EU-länderna, om ekonomiska reformer.

Sedan i februari vägrar Greklands långivare att släppa ifrån sig 7,2 -miljarder euro som Grekland blivit lovade om den vänsterledda -regeringen överger sina reformer inom bland annat pensioner och moms.

Om Grekland och dess lån-givare inte kommer fram till en överenskommelse kommer IMF att kräva en återbetalning av sitt lån på 1,6 miljarder euro. Om Grekland inte betalar riskerar landet att behöva lämna valutaunionen och möjligen även EU.

På måndag eftermiddag -kommer ytterligare ett krismöte att hållas mellan valutazonens ledare för att försöka lösa den grekiska krisen. “

“ Ett avskyvärt rasistdåd

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Allt tyder nu på att förra veckans attack i Charleston, USA, var ett rasistiskt terror-dåd.

Den misstänkte gärningsmannen, Dylann Roof, förevisar likheter med Utøyaterroristen Anders Behring Breivik. Han kopplas ihop med ett 2 500 ord långt ”manifest” på nätet där han uttrycker sig hatiskt mot minoriteter och -poserar på bilder med hatbudskap. Bland annat ska han ha spottat på och bränt den amerikanska flaggan – och i stället hyllat sydstaternas flagga från tiden för inbördeskriget.

Bilderna är också fulla av nazistiska referenser som talet 88, välkänd symbolik för budskapet ”Heil Hitler”.

Av vad som hittills kommit fram uppfyller Dylann Roof de flesta kriterier på ”ensam galning”. Han ska ha haft bristfällig kontakt med sina föräldrar, varit arbetslös, ”den tysta typen”, inte haft många vänner.

Men Roof agerade, som det brukar heta, inte i ett vakuum. Ingen ensam galning är helt ensam. Nätet är fullt av rasistisk uppvigling. Den amerikanska nationen, på många sätt en ledstjärna för världen, är också sårig och ofullständig. Rasismen går långt ner i folkdjupet, våldskulturen likaså. När de två möts kan resultaten bli katastrofala.

Den senaste tiden har den amerikanska polisens, inte sällan dödliga, våld mot svarta lyfts fram i ljuset. Det har skapat vrede och ökade motsättningar. Det är omöjligt att bekämpa dåd som det i Charleston utan att samtidigt bekämpa rasismen i samhället.

Fenomenet masskjutningar är sam-tidigt så mycket vanligare i USA än i jäm-för-bara länder att man kan kalla det en amerikansk sjuka. Nu, efter den rasistiska Charlestonmassakern, har både Barack Obama och Hillary Clinton uttalat skarp kritik mot de amerikanska vapenlagarna.

Men inte ens i dessa tider vågar politikerna använda hårda, effektiva metoder för att få ner antalet skjutvapen i samhället. De har helt enkelt inte folket med sig. Det är bara några veckor sedan politikerna i Texas beslöt att elever och lärare på högskolor och universitet ska ha rätt att bära vapen på skolområdet. Anledning: Det skulle göra skolorna säkrare.

Charlestons borgmästare kallade förra veckans terrordåd för ”det mest -oacceptabla och ofattbara dåd som tänkas kan” för att det ägt rum bland bedjande människor i en kyrka.

Men den tragiska sanningen är att många terrorister och andra våldsmän riktar sina handlingar mot just helge-domar och troende. I Mellanöstern dödar shiitiska och sunnitiska fundamentalister varandra i moskéer. I länder som Nordkorea och Kina, och hela det gamla Sovjetimperiet, lever och levde troende i ständig skräck för att gripas, torteras och dödas för sin tros skull. Muslimer i västvärlden ser sina moskéer vandaliseras. Även i detta avseende gick alltså gärningsmannen i Charleston en blodig väg som många gått före honom.

Vi människor är trots allt ganska lika. Vid dåd som detta – Utøya, Charlie Hebdo, Köpenhamn – går de allra flesta av oss samman i manifestationer av kollektiv avsky. Vi markerar vår enighet i kampen mot terrorn.

Men det finns också de som använder dåden till att öka polariseringen. Det som begås av individer, eller grupper av individer, skyller de på stora kollektiv som alla muslimer, alla män, alla vita eller svarta.

När effekten av dåden blir ökad polarisering i samhället är det extra tragiskt eftersom just det brukar vara gärningsmännens mål. De vill att konfliktnivån mellan grupper ska öka, att vi ska hålla oss isär snarare än tillsammans, att vi ska döma varandra efter hudfärg, religion och etnicitet.

Men en färg begår inga brott, inte heller en gudstro eller ett nationellt ursprung. Det är individer som hatar och dödar. Det är de våldsamma individerna som i dubbel bemärkelse måste fångas upp av samhället.

Ur den aspekten är det extra värmande att se reaktionen från några av de närmast berörda efter rasist-attacken i Charleston. Dottern till en av de mördade sade i domstolen: ”Jag förlåter dig, må Gud förbarma sig över din själ.” En lokal pastor uttryckte sig: ”Vi kommer aldrig sluta att välkomna främlingen, för döden är inte det sista ordet.”

Så länge människor förmår bära så mycket kärlek kommer hatet alltid att förlora.

DN 22/6 2015 “

“ Mobilisering är inget segerrecept

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Hillary Clinton försöker återanvända Obamas vinnande koncept. Men att få de egna anhängarna till valurnorna räcker inte. Strategin underskattar mittfältets betydelse och är skadlig för USA.

Alla seriösa presidentkandidater måste besvara en grundläggande strategisk fråga: Tror jag att jag kan vinna genom att bredda mitt partis räckvidd eller tror jag att jag kan vinna genom att mobilisera mitt partis bas?

Två ledande republikaner har mutat in motsatta sidor i denna fråga. Scott Walker vill mobilisera befintliga konservativa väljare. Jeb Bush vill bredda partiets räckvidd.

Det demokratiska partiet för ingen debatt om frågan. Hillary Clinton tycks ha bestämt sig för att kandidera som demokraternas Scott Walker. Hennes strateger har slagit fast att det är lättare att aktivera vissa demokratiska anhängare än att övertala de moderata. Clinton kommer att inta vänsterpositioner som är omsorgsfullt utformade för att förstärka Obamakoalitionen – afroamerikaner, väljare med latinamerikanskt ursprung, ensamstående kvinnor och högutbildade progressiva.

Detta innebär att vi inte får se någon bred kampanj av övertalningskaraktär. För att citera den demokratiske strategen David Plouffe: ”Om man driver en kampanj som vädjar till mellan 60 och 70 procent av väljarkåren blir de väljare man verkligen behöver inte övertygade.”

Clintons rådgivare är smarta och många av dem hjälpte president Obama att vinna det förra kriget, men den typen av kampanj är ett misstag.

För det första är den skadlig för landet. Partipolitiken har alltid varit hårdför i USA, men i nästan hela landets historia har systemet fungerat tack vare ledare som kunnat omskapa debatter, omorganisera koalitioner, bygga allianser utifrån mitten och nå kompromisser. Dagens politik är trasig därför att sådana ledare har ersatts av starkt polariserande politiker som håller fast vid den rena partiläran. Om Clinton går in för att uppträda som alla andra fantasilösa basmobiliserande politiker trasar hon sönder vår politik ännu mer.

För det andra är denna basmobilisering en katastrof för lagstiftningen. Om nästa president ska kunna driva igenom några nya lagar måste han eller hon få till stånd en styrande majoritet bestående av ledamöter från båda partierna, med andra ord en koalition som byggs ut från mitten, 60 pålitliga anhängare i senaten och någon sorts majoritet i representanthuset. Om Clinton följer en renlärig, vänsterinriktad, stereotyp strategi lyckas hon aldrig med det. Hon flyttar in i Vita huset igen men kommer inte att kunna göra mycket när hon väl bor där.

För det tredje gnager mobiliseringsstrategin på alla kandidaters image. Väljarna gillar politiker som leder utifrån övertygelse, som bryr sig mer om ideal än om att vinna en åldersgrupp. Om Clinton ger intryck av att drivas av demografiska faktorer och gå in för små delmål

förstärker hon den bild som många har av henne, att hon är alltför beräknande och förslagen.

För det fjärde och sista är det inte ens särskilt god politik att mobilisera basen. Ingen framgångsrik presidentkampanj efter en dubbel ämbetsperiod har tillämpat den metoden. 1992 tog Bill Clinton ett stadigt tag om centern. Åtta år senare kandiderade George Bush som en enande kraft. 2008 ställde Barack Obama upp som hela nationens kandidat och lovade att höja sig över partiklyftorna.

Clintons mobiliseringsstrategi bygger på tanken att hon kan skapa entusiasm på Obamanivå bland afroamerikaner och unga väljare. Men Obama spelade i en egen liga när det gällde att generera valdeltagande och stöd från de grupperna. Om Clinton återgår till John Kerrys och Al Gores nivå av stöd från afroamerikaner och ungdomar, eller om Jeb Bush eller Marco Rubio kniper många röster bland dem som har latinamerikansk bakgrund, är hela strategin i fara.

Mobiliseringsstrategin övertolkar den progressiva förskjutningen i väljarkåren. Väljarna har visserligen glidit åt vänster i sociala frågor men inte i ekonomiska eller finanspolitiska, vilket Obamacares fortsatta impopularitet visar. Om Clinton framstår som en stereotyp demokrat som vill se stora statsutgifter och en mäktig stat får hon betala dyrt i övre Mellanvästern och solbältet.

Denna strategi överdriver kraftigt den osäkre väljarens påstådda död. De som vill mobilisera säger att det är dumt att jaga väljare som kan förmås att ändra sig, eftersom det inte finns några sådana kvar i detta polariserade land.

Det är verkligen ont om dem, men enligt Pews mätning har 24 procent av hela väljarkåren ungefär lika många konservativa som liberala åsikter, och enligt en rad akademiska studier kan cirka 23 procent påverkas av en eldande kampanj.

Dagens politiska konsulter har många effektiva verktyg för att förmå pålitliga väljare att rösta. De kan få fram otroligt starka argument. Men som alla från Ed Miliband till Mark Udall kan bekräfta har det förhållningssättet inte varit framgångsrikt på valdagen. Allmänheten vill ha bättre politik, inte samma gamla metoder igen. I och med att Clinton satsar på basmobilisering verkar hon ha fattat sin presidentkampanjs första stora beslut. Det felaktiga.

David Brooks är amerikansk journalist och författare.

Översättning: Margareta Eklöf “

“ Greklands, eurons och Europas framtid – nu står allt på spel

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Analys.
○ I dag träffas euroländernas ledare på ett extra toppmöte för att i elfte timmen försöka nå en uppgörelse om krisen i Grekland.
○ Pengarna håller bokstavligen på att ta slut i Grekland och bankerna klarar sig inte länge till.
○ Måndagen blir en ödesdag inte bara för Grekland utan också för euron och Europa.

En ödesdag för euron – men också för EU. Det extra toppmöte som inkallats för att i elfte timmen försöka få en uppgörelse om Grekland påverkar också framtiden för det europeiska samarbetet.

Det har satts ut så många slutdatum för vårens förhandlingar mellan Grekland och EU/IMF (Internationella valutafonden) att de ständigt uppskjutna samtalen har framstått som eviga.

Men nu är det utan tvivel allvar. Det extra toppmöte om Grekland som inleds vid lunchtid på måndagen innebär sannolikt sista chansen för parterna att komma överens.

Rykten om att Greklands banker kommer att hålla stängt under måndagen visar hur dramatiskt läget är.

Stats- och regeringscheferna kommer visserligen snart att träffas igen, vid det ordinarie EU-toppmötet som inleds på torsdag, men då är dagordningen redan full med andra känsliga ämnen.

Senare i veckan ska EU-ledarna göra upp om hur flyktingströmmen på Medelhavet ska bemötas och om sanktionerna mot Ryssland ska förlängas. Dessutom ska David Cameron presentera sina krav på ett nytt EU-avtal.

Marken gungar med andra ord under EU på flera sätt. Därför är euroländernas stats- och regeringschefer angelägna om att försöka nå en uppgörelse med Grekland före nästa toppmöte.

Det blir inte lätt. Samtal pågick under söndagen, men inga genombrott hade skett vid denna tidnings pressläggning. Regeringen i Aten vill fortfarande ha en uppgörelse utan tvingande detaljer om till exempel momsnivåer och pensioner, medan långivarna fortfarande vill ha tydligare besked om Greklands reformplaner.

Utan en uppgörelse blir det ingen utbetalning av 7,2 miljarder euro, vilket är vad som återstår av EU:s och IMF:s två räddningsprogram på sammanlagt 240 miljarder euro. Och utan mer nödlån kommer Grekland att tvingas ställa in betalningarna — och sannolikt lämna euron.

Vad händer sedan? Ingen vet riktigt. Följderna för Grekland skulle bli dramatiska, men flera av euroländernas ledare hävdar att ett grekiskt utträde inte skulle påverka hela euroområdet. Finlands finansminister Alexander Stubb är till exempel en av dem som anser att det inte blir en dominoeffekt.

Ändå handlar måndagens toppmöte om både eurons och EU-samarbetets framtid. Den gemensamma valutan är det djupaste samarbetet i EU och är därför inte bara ett betalningsmedel, utan en symbol för den europeiska integrationen.

”En dröm har blivit verklighet”, förklarade Tysklands förre kansler Helmut Kohl med tårade ögon på nyårsnatten 2002, när eurosedlarna och euromynten sattes
i omlopp för första gången.

Men redan då hade EU:s stati-stikbyrå Eurostat slagit larm. Den grekiska statistiken om landets ekonomi ansågs vara helt otillförlitlig, men varken kommissionen eller euroländerna tog varningarna från Eurostat på allvar. Det ansågs av politiska skäl vara viktigt att Grekland var med i euron.

Det tog nästan tio år innan konsekvenserna blev tydliga. Efter finanskrisen, i februari 2010, var Greklands läge akut och landet hotades av statsbankrutt. Herman Van Rompuy, Europeiska rådets tidigare ordförande, kallade till ett första toppmöte om Grekland.

I boken ”Europe in the storm” beskriver Van Rompuy hur tagna på sängen EU:s politiska ledare blev av den grekiska krisen. En känsla av ”sjunka eller simma” spreds när övriga euroländer insåg att Grekland inte kunde betala sina lån.

EU:s fördrag förbjuder uttryckligen så kallad bail-out, finansiell hjälp till ett krisande euroland, och inledningsvis ville därför varken Tyskland eller Frankrike ge särskilt stöd till Grekland.

Men efter laddade förhandlingar accepterade förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes dåvarande president Nicolas Sarkozy att uttala sin ”solidaritet” med Grekland och förklarade att de hade ”gemensamt ansvar”.

Det har varit ett nyckelbegrepp allt sedan dess. Efter toppmötet i februari 2010 har euroländerna steg för steg infört ett helt nytt lånesystem för krisande euroländer. Det gemensamma ansvar som slogs fast den gången har upprepats många gånger.

Frågan vid måndagens toppmöte är vad de orden innebär i dag. Men om Grekland tvingas lämna euron innebär det helt klart ett steg ut i det okända för EU:s mest långt-gående samarbetsprojekt.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta.

Avgörande dagar för Grekland

I dag samlas euroländernas ledare på ett extrainsatt toppmöte i Bryssel. Tidigare på dagen träffas euroländernas finansministrar

Start för två dagars ordinarie toppmöte med EU-ländernas ledare i Bryssel. Mötet är ytterligare ett tillfälle att prata om Grekland. Men även andra stora frågor står på dagordningen – som fortsatta sanktioner mot Ryssland och flyktingsituationen på Medelhavet.

Det nuvarande räddningsprogrammet från EU och Internationella valutafonden löper ut. Senast denna dag ska Grekland också betala tillbaka sammanlagt 1,5 miljarder euro till IMF. Om Grekland ställer in betalningarna är landet bankrutt.

Här är dramats nyckelpersoner

Alexis Tsipras

Greklands premiärminister och ledare för Vänsterpartiet Syriza. Tsipras vann en jordskredsseger i januari 2015 på löften om att det skulle bli slut på EU:s åtstramningspolitik och på inhemsk korruption. Har under våren utvecklat god kontakt med Tysklands Angela Merkel och EU-kommissionens Jean-Claude Juncker, men under senare tid har den vänskapliga tonen försvunnit.

Yanis Varoufakis

Greklands finansminister är doktor i nationalekonomi och välkänd bloggare i makroekonomiska frågor. Han anser att Greklands onda lånecirkel måste brytas och vill ha en ordentlig nedskrivning av den grekiska statsskulden, men övriga finansministrar tycks ha blivit ordentligt trötta på Varoufakis återkommande teoretiska resonemang. Under hela våren har de efterlyst mer kortsiktiga förhandlingsbud från den grekiska sidan.

Angela Merkel

Tysklands förbundskansler vill ha Grekland kvar i eurosamarbetet, vilket hon upprepat gång på gång. Under våren har hon också träffat Alexis Tsipras flera gånger och tycks komma bra överens med honom, men inför måndagens toppmöte har Merkel förklarat att förhandlingarna med Grekland inte kan lösas av regeringscheferna om det inte finns en uppgörelse som har godkänts av EU:s institutioner.

Wolfgang Schäuble

Tysklands finansminister har hört till pessimisterna under vårens förhandlingar. Upprepade gånger har han kritiserat Grekland för att landet inte har levererat tillräckligt konkreta bud och flera gånger uttryckt tvivel om huruvida det kommer att bli en överenskommelse. Relationen mellan Schäuble och Varoufakis verkar minst sagt kylig.

Jeroen Dijsselbloem

Eurogruppens ordförande och Nederländernas socialdemokratiske finansminister har haft en tydlig hållning. Gång på gång har han förklarat att reglerna måste följas och att långivarna ska godkänna Greklands reformplaner innan 7,2 miljarder euro betalas ut, vilket är vad som återstår av nödlånen i det nuvarande räddningsprogrammet. ”Tiden är knapp” och ”bollen ligger på den grekiska sidan”, har blivit något av Dijsselbloems mantra.

François Hollande

Frankrikes socialistiske president håller delvis med Alexis Tsipras om att EU:s åtstramningspolitik har gått för långt, men under vårens förhandlingar har också Hollande varit kritisk mot att Grekland inte har presenterat mer konkreta bud. Inför eurogruppens möte förra veckan var dock den franske finansministern Michel Sapin en av få som hävdade att skillnaderna mellan den grekiska positionen och övrigas inte var särskilt stora.

Jean-Claude Juncker

EU-kommissionens ordförande har spelat en mycket aktiv roll under vårens förhandlingar. Juncker fruktar ett grekiskt utträde ur eurosamarbetet och har haft en bra relation med Alexis Tsipras. Efter ett krismöte mellan dem båda trodde Juncker att han hade lagt grund för en uppgörelse, men i stället åkte Tsipras tillbaka till Aten och dömde ut EU:s förhandlingsbud, vilket fick Juncker att ilskna till.

Christine Lagarde

Internationella valutafondens chef Christine Lagarde tycktes få god kontakt med Greklands finansminister Yanis Varoufakis när de träffades för första gången i februari. Men efter eurogruppens möte förra veckan sade en sammanbiten Lagarde att hon efterlyste en dialog mellan vuxna människor i rummet och hon förklarade att Grekland inte kan skjuta ytterligare på juni månads låneinbetalningar till IMF.

Mario Draghi

Europeiska centralbankens Mario Draghi har också en nyckelroll, även om har inte deltar i samtalen. ECB:s chef har förklarat att han har i uppdrag att ”göra allt” för att euron ska fungera. Därför har han bland annat sett till att det finns tillräckligt med pengar i de grekiska bankerna. Men ECB:s insatser kan bara ske till länder som är euromedlemmar, och om det inte blir någon uppgörelse kan heller inte Draghi komma till Greklands undsättning. “

“Sista chansen att slippa fritt fall

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Analys.
Grekland får nu sin sista chans: måndagens krismöte måste leda till en uppgörelse. Annars knäcks de grekiska bankerna av kapitalflykten. Sedan är det inte långt kvar till en statsbankrutt och, allt troligare, även att landet tvingas lämna euron.

Pengarna håller bokstavligen på att slut. Det är situationen i Grekland inför det extrainsatta mötet för euroländernas finansministrar, i dag, måndag.

Bankerna hålls under armarna av Europeiska centralbanken, ECB, men ser inte ut att klara sig länge till när allt fler insättare vill ta ut sina pengar. I fredags uppgavs att mer än 1,5 miljard euro har runnit ur – och lika mycket tidigare under veckan.

ECB ger likviditetsstöd till de grekiska bankerna, men kan inte gå mycket längre. Oron stiger nu för att hela banksystemet ska visa sig insolvent, vilket innebär att dess långsiktiga återbetalningsförmåga är i fara. En stor del av bankernas tillgångar ligger i grekiska statspapper som vid en hotande statsbankrutt kan komma att förlora sitt värde.

Om ECB därför ser sig tvunget att klippa av livlinan till de grekiska bankerna, kan förloppet gå mycket snabbt. I så fall blir det nödvändigt för Grekland att omgående sätta in kapitalkontroller, som innebär att bankkonton fryses och att pengar inte får föras ut ur landet. Under en

övergångstid, som kan inledas redan på måndagen, tvingas bankerna hålla stängt och sätta stopp för betalningar.

Detta liknar vad Cypern gjorde vid sin akuta kris för två år sedan. Men i Greklands fall tillkommer att staten befinner sig på ruinens rand. Senast den 30 juni ska 1,6 miljarder euro betalas till Internationella valutafonden, IMF, samtidigt som en rad andra lån förfaller under kommande månaden.

Grekland behöver stöd utifrån för att klara dessa betalningar. Men något sådant är inte att räkna med, så länge man inte kommer överens med euroländerna och andra långivare om villkoren. Frågan har stötts och blötts sedan början av året – och nu är tiden mycket nära att löpa ut.

Lite mer än en vecka återstår: sedan kommer Grekland att ställa in betalningarna och gå i bankrutt, såvida det inte kommer en uppgörelse. IMF ger visserligen ytterligare en respit, men det hjälper inte mycket eftersom euroländernas pågående stödprogram löper ut. Därmed kan den grekiska ekonomin, som trots allt nödtorftigt har hållits uppe, hamna i fritt fall.

I brist på pengar klarar grekiska staten då snart inte heller att betala ut löner och pensioner. Det får i så fall troligtvis lösas genom att staten ger ut skuldsedlar som sedan kan användas till att betala för mat och annat nödvändigt. Men detta betyder då också att Grekland etablerar en nationell valuta, i stället för euron.

Slutsatsen är ofrånkomlig: om Grekland inte kan komma överens med ECB och euroländerna, blir det omöjligt för att landet att stanna kvar i valutaunionen. Vad som i så fall väntar är kaos, eftersom grekiska ekonomin är i ett katastrofalt tillstånd som det är mycket svårt att klara sig ur på egen hand.

Därför behöver det komma en uppgörelse, även om Grekland skulle tvingas till kapitalkontroller och statsbankrutt. Men grekerna behöver EU:s och euroländernas stöd – och det gäller också om de skulle tvingas lämna euron.

Johan Schück

johan.schuck@dn.se “

“ Portugiserna flyr Angola när oljeboomen är över

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Luanda. När eurokrisen slog till i Portugal för fem år sedan flyttade tiotusentals portugiser till de forna kolonierna i Afrika. Flest kom till oljelandet Angola som då hade kontinentens högsta tillväxt. Nu när boomen är över vill portugiserna hem igen.

DN i Angola.
36-årige Rui Almeida lutar sig över balkongen på tolfte våningen till ett av höghusen som han varit med om att bygga i Luanda. Mitt emot honom reser sig två byggkranar som står stilla.

– Allt har stannat av. Boomen är över, säger den portugisiske ingenjören.

Annat var det för fem år sedan när han lämnade Aveiro i Portugal för att söka lyckan i den förre detta kolonin. Angola hade då, förutom Kina, den snabbaste växande ekonomin i världen, med en tillväxt på upp mot 15 procent. Det höga oljepriset gjorde att landet hade pengar till att göra de investeringar som behövdes efter det 27-åriga inbördeskriget som tog slut 2002. Det enda som saknades var kvalificerad arbetskraft.

– Precis när vi gick in i eurokrisen så behövde Angola folk. Tajmningen var perfekt, säger Rui Almeida.

Mest var det ingenjörer och arkitekter, men även vanliga byggnadsarbetare som flyttade till Angola. På bara några år restes massor av skyskrapor och Luanda kom att kallas ”Afrikas Dubai”. Överflödet gjorde Angolas huvudstad till världens dyraste. En hotellnatt gick på 5 000 kronor och en vanlig pizza kostade lätt 500 kronor. När oljepriset kraschade förra året var Angola det land som drabbades värst. 99,5 procent av landets exportinkomster kommer från oljan och regeringen var tvungen att halvera årsbudgeten för 2015. Byggena stannade av och inga nya påbörjades. Enligt det portugisiska byggnadsfacket drabbades upp-emot 100 000 portugiser i Angola.

– Jag förstår att folk drar hem, säger Rui Almeida.

Han är platschef för det portugisiska byggbolaget Seveme, som tillverkar glasfasader till skyskrapor, och tjänar bra men han funderar ändå på att åka hem. Bristen på hårdvaluta i landet gör att den angolanska riksbanken fryst alla tillgångar i dollar. Ingen kan längre ta ut sin lön i dollar utan får lönen
i den lokala valutan kwanza som inte går att handla med i utlandet. Det gör att de portugisiska arbetarna inte längre kan skicka hem pengar.

– Min tanke var att tjäna ihop pengar här och skicka hem till Portugal. Men nu när det inte längre går finns det ingen anledning för mig att vara kvar, säger Rui Almeida.

Angola är Afrikas tredje största ekonomi och har under det senaste decenniet haft en tillväxt på i snitt 11 procent om året. Kina köper det mesta av oljan och håller på att gå om Portugal som Angolas största handelspartner. Kinesiska byggnadsfirmor bygger enorma bostadsområden till den nya medelklassen i utkanten av Luanda, men

på grund av det halverade oljepriset dröjer inflyttningen. Få har råd att köpa eller hyra en ny bostad nu. En av de andra portugiserna som fått känna på konsekvenserna av det låga oljepriset är 45-åriga Célia Gonçalves.

– Jag vill bara hem så fort som möjligt. Det funkar inte längre här, säger hon och lyfter undan håret som blåser över ögonen vid strandpromenaden i Luanda.

Célia Gonçalves flyttade till Angola med sin man och sina två barn för fem år sedan när Portugal sjönk ned i eurokrisen. Arbetslösheten i Portugal närmade sig 16 procent och soppköken bredde ut sig i Lissabon. Célias svägerska är från Angola och hjälpte familjen att få både uppehålls- och arbetstillstånd. Först var Célia mammaledig och sedan blev hon, av en slump, fotograf.

– Någon hade sett mina familje-bilder på Facebook och gillade dem. Familjer började höra av sig och ville att jag skulle plåta dem, säger hon.

Célia hade upptäckt en ny marknad och livnärde sig på att porträttera nyrika angolanska familjer. När det gick som bäst kunde hon tjäna upp mot 200 000 kronor i månaden. Men när oljepriset sjönk var porträttbilder något av det första de rika familjerna drog in på. Célia förlorade sin inkomst och i samband med det träffade hennes man en annan kvinna.

– I flera månader bodde jag och barnen på en madrass hemma hos en väninna, säger hon.

Célia har nu skaffat en egen bostad, men vill ändå hem till Portugal. Det enda problemet är att hitta jobb. Eurokrisen är ännu inte över och arbetslösheten är fortfarande hög i Portugal.

– Men jag är hellre arbetslös där än här. I Luanda är hyran tio gånger högre och skolan kostar flera tusen kronor i månaden. I Portugal är både skola och sjukvård gratis, säger hon.

Hennes brasilianska väninna, som varit barnflicka i en angolansk överklassfamilj i byggbranschen, har precis förlorat jobbet och bor hos Célia. Hon vet inte heller vart hon ska ta vägen.

– Allt gick åt skogen när oljepriset kraschade, säger Adriana Prado, 49, från São Paulo.

Den angolanska regeringen jagar nu inkomstkällor som ska täcka bortfallet från oljan och bestämde nyligen att ta ut 10 procent i extra skatt på alla transaktioner som de internationella oljebolagen gör. Det slår hårt mot BP, Total, Exxon-Mobil, Chevron och Statoil. Regeringen har även slopat bensin- och dieselsubventionerna, vilket gör att drivmedel blivit dubbelt så dyra på mindre än ett år. Det drabbar främst den fattiga majoriteten, vars enda sätt att få el i hemmen är med diesel-generatorer. Även lönerna har börjat sjunka.

– Arbetsgivarna skyller på oljepriset och sänker lönerna, säger angolanskan Marinela Mabanga, 52.

Hon är lärare på en kommunal skola och tjänar knappt 4 000 kronor i månaden, vilket inte är mycket i ett land som är dubbelt så dyrt som i

Sverige. Hon kan bara ha på dieselgeneratorn ett par timmar på kvällen.

– Vi har blivit för beroende av oljan. Vi har inget annat att sälja, säger hon.

I utkanten av Luanda vandrar 68-årige Virgilio Loureiro runt sitt skrivbord i en tom utställningshall på 5 000 kvadratmeter. Han tillhör veteranerna inom den portugisiska kolonin i Luanda och kom redan 1994, mitt under inbördeskriget. De senaste tio åren har han ägnat åt att bygga en utställningshall vid den nya ringvägen Via Express som löper runt Luanda. På grund av landets extrema byråkrati tog det lång tid innan han fick byggnadslov och först i december förra året blev han klar med sitt livsverk.

– Här kan företag ställa ut sina maskiner eller så kan oljebolagen ha hallen som lagerlokal. Det finns många möjligheter, säger Virgilio Loureiro.

Det finns bara ett problem. Utställningshallen blev klar just när oljekrisen slog till. Det finns inga spekulanter som vill köpa den.

– Min tanke var att hallen skulle bli min pension. Jag skulle kunna leva gott på försäljningen hemma
i Portugal. Men nu vet jag inte, säger han.

Virgilio tittar ut över den tomma lokalen.

– Min fru väntar på mig i Portugal, men jag har sagt att jag inte åker förrän jag har sålt.

Henrik Brandão Jönsson

Fakta. Angola

Angola erövrades av Portugal under 1800-talet och blev en del av det portugisiska Afrika som även omfattade Moçambique, Guinea-Bissau, Kap Verde samt São Tomé och Príncipe.

1961 inledde Angola sin frihetskamp som resulterade i att Portugal lämnade landet 1975. Många portugiser stannade kvar och blev en del av enpartistaten Angola som styrdes av det kommunistiska partiet MPLA. Efter självständigheten bröt ett inbördeskrig ut som blev det blodigaste i Afrika under kalla kriget.

Sedan 2002 råder fred, men landet styrs fortfarande av den 72-årige José Eduardo dos Santos som suttit 35 år vid makten och har blivit en av södra Afrikas rikaste män.

Portugisiska migranter i Angola: cirka 200 000. “

“ Världen yogade för fred

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Indiens premiärminister Narendra Modi tog täten när världen för första gången uppmärksammade den internationella yogadagen. ”Vi firar inte bara en särskild dag utan vi övar det mänskliga sinnet att inleda en ny era av fred”, sade Narendra Modi, som lade fram idén om en yogadag vid ett tal i FN:s generalförsmling för ett år sedan.

DN “

“ Öga för öga. Väldigt sorglig skildring av dödsstraffets USA

DN MÅNDAG 22 JUNI 2015

Carina Bergfeldt

”Sju dagar kvar att leva. En berättelse om brott och dödsstraff”

Norstedts

På dödsattesten står det mord. När den amerikanska staten tar -någons liv hymlar den inte om vad det är fråga om.

I ”Sju dagar kvar att leva” följer Carina Bergfeldt den 41-åriga Vaughn Ross in i döden på ett fängelse i Texas sommaren 2013. När han avrättas står brodern till en av de två människor som Ross enligt juryn har dödat i rummet intill och tittar på. Vid sin sida har han en anhörigstödjare som, precis som bödeln, avlönas av staten. När Ross dragit sitt sista andetag utbrister hon: ”Nu finns det ingen återvändo. Vaughn Ross är i helvetet.” Vaughn Ross är statistiskt typisk för dem som staten avrättar: en ung, svart man som satt tio år på death row.

Det allra värsta med den tiden, berättade han för Bergfeldt dagarna innan han dödades, var att han inte vidrörde en enda annan människa under hela decenniet. Den moderna fängelsemiljön är specialiserad på att skilja kroppar åt.

Carina Bergfeldt, som är Aftonbladetreporter och deckarförfattare, talar med anhöriga som vill ha öga för öga-hämnd, med bödeln, pastorn, en oskyldigt dömd man som blivit fri och en kvinna som gift sig med en dödsdömd. Hon rullar upp morden som Vaughn Ross dömdes för, och går igenom detaljerna med anhöriga och inblandade poliser.

Här finns ingen nyhet – detaljerna i USA:s dödsstraffsutövande är ingen hemlighet för världen. Nyligen röstade konservativa Nebraska för att avskaffa dödsstraffet. Mycket har skrivits om avrättningarna och än har ingen överträffat Truman Capotes ”Med kallt blod”. Det här är ett reportage i Readers Digest-traditionen: ingen aktuell krok men ett ämne med inneboende dramatik.

Svårt att erinra sig i dessa krimpoddstider, men under många år stod den effektivt berättade och känsloladdade storyn faktiskt inte särskilt högt i kurs i svensk journalistik. Det var som om man inte trodde att man behövde anstränga sig för att få läsarnas intresse, och som om det rent av ansågs fult att göra det. I takt med tidningskrisen har fler och fler redaktioner förstått värdet av berättelser med stort B, ett tag gick det nästan inflation i halvlitterära anslag och vinjetter om berättande som berör.

Men litterära pretentioner är något annat än känsla för dramaturgi, som Bergfeldt har. Det är kvällstidningsreportrarna som i alla år varit bäst på att hålla liv i det välskrivna berättandet, och det beror nog till stor del på att de aldrig låtit sig hejdas av missriktad rädsla för att bli för medryckande, för banala eller spekulativa.

Även om det här inte är en bok som bjuder på några stora insikter eller förklarar varför *the land of the free* fortsätter att döda sina medborgare, så lyckas Carina Bergfeldt skildra hur konsekvenserna av dödsstraffet påverkar livet för många fler än de som berörs av dess yttersta konsekvens. Trots att ämnet är liv och död och tand för tand är människorna tillräckligt gråmelerade för att man ska bry sig om dem. Det är en väldigt sorglig bok.

Vad gör det med medborgare att vissa människor i ett samhälle - betraktas som defekt skräp som det är lika bra att döda? Ser man på statistiken skulle man kunna påstå att det gör människorna mer mordiska. De 18 delstater som inte har dödsstraff har alla – med undantag av Michigan – lägre mordstatistik än delstaterna med dödsstraff.

Men det handlar också om sådant som är svårt att göra siffror på – som hat. Jag tänker att i länder där dödsstraff inte finns så måste de anhöriga sluta hata snabbare.

Många i Texas slutar inte att hata så länge förövaren sitter på death row, förstår man av de sörjande anhöriga Carina Bergfeldt talar med. När de sedan ser honom dö så känner de inte den befrielse som den bisarra dödsstraffskulten lovat dem.

Malena Rydell “

“ Kristofer Ahlström: Terrorn i Charleston är en amerikansk produkt

DN TISDAG 23 JUNI 2015

När 21-årige Dylann Roof mördade nio svarta människor i en kyrka i Charleston, South Carolina, reagerade vi nog alla på liknande sätt: med att försöka förstå det som på ytan är alldeles ofattbart. Först när den intellektuella förlamningen och empatiska bestörtningen lagt sig kan man ta några kliv bakåt.

I skenet av terrordådet framstår de senaste årens händelser i USA då som del av ett tydligt mönster.

Dådet föregås av dödsskjutningen av Trayvon Martin 2012, av upploppen i Ferguson förra sommaren efter dödsskjutningen av Michael Brown, av New York-polisen som kvävde Eric Garner till döds inför kameror i vintras, av upploppen i Baltimore i våras efter att Freddie Gray misshandlats till döds av -poliser, av dödsskjutningen av en svart man i North Charleston i våras, där en polisman fångas på kamera när han skjuter en -obeväpnad svart man i ryggen.

Det är ett land där segregation leder till dödligt våld.

Dylann Roof i Charleston var, med hans egna ord, ”besatt” av händelserna i Baltimore och mordet på Trayvon Martin. De ledde till hans ”politiska uppvaknande”. Hans uppfattning var att poliserna i de båda fallen behandlats orättvist, ett fall i klorna på manipulativa medier och politiker, något han inte är ensam om att tycka i USA.

Jag påstår mig inte veta allt om alla fall, men hade jag bott i USA hade jag gissningsvis varit än mer aningslös. Tittar man exempelvis på konservativa Fox News välvilliga intervju med George Zimmerman, mannen som dödade Trayvon -Martin, blir det svårt att få ihop bilden.

Jag vet inte om Roof såg den intervjun, men när nyhetsflödet klyvs i partiska, olikriktade -strömmar bildas även två mot-stående sidor, en rapportering som vidgar klyftan och ökar oron.

Att Roof på bilder poserar med de amerikanska konfedererade staternas flagga – symbolisk för de konservativa sydstaterna under inbördeskriget och därmed en påminnelse om slaveriets tid i USA – och sedan sätter eld på stjärnbaneret, tydliggörs skiljelinjerna i landet.

Lägg därtill de vapen som finns att tillgå i landet: Roof fick mord-vapnet i 21-årspresent av sin -pappa. President Obama var därför tidigt ute med att fördöma det väpnade våldet efter dådet: ”Förr eller -senare måste vi erkänna att den här typen av massvåld inte sker i andra långt utvecklade länder”, och följde upp med en exemp-lifierande tweet: ”Här är statistiken: mätt per person dödar vi varandra med vapen i en utsträckning som är 297 gånger högre än i Japan, 49 gånger högre än i Frankrike, 33 gånger högre än i Israel”.

Segregation existerar över hela världen. Men tillsammans med informationsklyftan och vapen-tillgången blir situationen särskild i USA. Det blir en inhemsk, specifik struktur och terror-dådet i Charleston är dådet av en man som formats i just detta USA. En hel-amerikansk produkt.

Kristofer Ahlström

kristofer.ahlstrom@dn.se “

“ Bland kriser och dilemman

DN ONSDAG 24 JUNI 2015

Aldrig har EU stått inför så många samtidiga bekymmer. Det kräver statsmannakonst, men också en vilja att laga uppenbara fel.

Det var en gång ett fredsprojekt. Som sådant är EU fortfarande en framgångssaga utan större konkurrens. Ur ruinerna av andra världskriget växte ett ekonomiskt samarbete mellan ärkefienderna Tyskland och Frankrike, som utvecklades till en västeuropeisk värdegemenskap byggd på frihet och demokrati. Med Berlinmurens och kommunismens fall syntes både kalla och alla krig vara slut, med unionens östutvidgning var Europa äntligen något helt.

Lyckan var inte beständig. Att EU:s toppmöte på torsdag samlar stats- och regeringschefer från 28 medlemsländer är inte fy skam. Men hoten, det ena värre än det andra, ansätter unionen från alla håll: Grexit, Brexit, flykting-vågen, populismen, Ryssland.

Euron var från början en bytes-affär. Frankrike accepterade Tysklands återförening för att slippa undan D-markens dominans. Tyskarna visste att de aldrig skulle kunna utöva internationellt inflytande annat än via EU, och såg en gemensam valuta som ett politiskt delmål. Inträdeskraven var det inte så noga med, varken för Italien eller Grekland.

Den internationella finanskrisen avslöjade obönhörligt eurobyggets svagheter. Länderna var olika, och den tänkta ekonomiska konvergensen förblev en tanke. Investerarna antog att alla stats-obligationer, inklusive grekiska, var riskfria. Det var en illusion. Tyskland exporterade muntert vidare, Grekland behöll sin korrupta stat och marknad klädd i tvångströja.

Valutan som skulle förena har i stället dragit isär. Vid Medelhavet har åtstramningarna väckt ilska och protester, i norra Europa ses miljardrullningen söderut med misstro och cynism. I öst ifrågasätter man varför grekiska pensionärer ska få hjälp att behålla en högre standard än de egna ländernas. Till och med i EU:s traditionella tysk-franska motor hackar sämjan betänkligt.

Redan från början sa många att en valuta-union inte fungerar utan en finanspolitisk union. En federal budget skulle utjämna och fördela, en centralbank vara systemets yttersta garant. Men ECB får inte finansiera medlemsländers underskott. En union byggd på gemensamt ansvar för skulder, och där stora summor transfereras från norr till söder, var inte lika populär i norr.

Europeiska ledare som talar om mer integration menar fortfarande vitt skilda saker. Tysklands Angela Merkel vill koordinera snarare än harmonisera, med rigid budgetdisciplin som punkt ett. Frankrike och Sydeuropa vill motsatsen. EU-kommissionen lade i skuggan av Greklandskrisen i måndags fram en plan med blygsamma kortsiktiga ambitioner men luftiga drömmar om ett europeiskt finans-departement.

Oavsett vad federalister hoppas är ytterst få väljare intresserade. Och hur gärna den grekiske regeringschefen Alexis Tsipras än hänvisar till

sitt folkliga mandat har nordeuropeiska länders politiker sina alldeles egna uppdrag.

Grekland har stulit för mycket tid. Vid EU-toppmötet ska nu premiärminister David Cameron presentera sitt bud för reformer av unionen och ändrade medlemsvillkor för Storbritannien. Förhandlingsresultatet går till folkomröstning senast 2017. Säga vad man vill om riskerna med Grexit, ett brittiskt utträde ur EU skulle ha en helt annan dignitet.

Här handlar det om ett av de stora länderna, ekonomiskt men även utrikespolitiskt. Det är den tyngsta förkämpen för öppna marknader och frihandel, kärnan i hela unionen.

Camerons kritik mot EU är i mångas öron en gammal och typiskt brittisk gnällvals. Men dels är åtskilliga yrkanden rimliga: Unionen behöver stärka konkurrenskraften, säkra icke-euromedlemmars inflytande och ta itu med det demokratiska underskottet. Dels är klagomålen över byråkraternas Bryssel spridda över hela kontinenten.

Sant är att Cameron inte har skaffat sig många vänner i EU under processen. Fast det tjänar inte mycket till att himla med ögonen och säga att han borde ha struntat i opinionen i sitt Toryparti och bland väljarna. Fördragsändringar, som driver fram folkomröstningar, är naturligtvis besvärliga ting. Men ett EU som styrs över huvudet på medborgarna alstrar inga hurrarop.

Flyktingströmmarna är ett annat dilemma för toppmötet. Å ena sidan klarar sig ett åldrande Europa inte utan invandring, å andra sidan förändras samhället på ett sätt som ställer nya krav. Det är allt annat än ett över-gående fenomen. Inget slut syns för inbördeskrigen i Syrien och Irak, kaoset i Libyen, förtrycket i Eritrea eller fattigdomen i Somalia och Västafrika.

Här finns en moralisk utmaning. Tusentals drunknade i Medelhavet går inte att ignorera. Men motståndet är stort i många EU-länder mot att dela ansvaret. EU-kommissionens förslag om att portionera ut 40 000 flyktingar väcker högljudda reaktioner, trots den beskedliga siffran. Storbritannien, Irland och Danmark har undantag som tillåter dem att stå utanför kvoteringen.

Situationen innebär också påfrestningar för den europeiska välfärdsstaten, särskilt för generösa länder som Sverige och Tyskland. Öppna era hjärtan, sa Fredrik Reinfeldt. För på kort sikt kommer det här att kosta, även om vinsten senare går att räkna hem.

Missnöje med EU och invandring skapar i åtskilliga länder en förgiftande kombination. Den göder politiska populister från Frankrike och Storbritannien till de nordiska länderna. Nedskärningar och arbetslöshet har i sin tur gett utrymme för vänstervarianter från Syriza i Grekland till Podemos i Spanien.

Ukraina visade att EU trots allt har betydande dragningskraft. Att folkviljan föredrog samarbetsavtalet med Bryssel framför Moskvas korrupta autokrati var dock inget som roade Vladimir Putin. Annekteringen av Krim och det blodiga kriget i östra Ukraina har visat upp ett Ryssland som inte längre respekterar europeiska gränser.

Enigheten om sanktionerna mot Putin håller än, men är inte given i Ungern eller Tjeckien och definitivt inte i Grekland. Även om Nato

står för säkerheten på kontinenten måste dessutom de europeiska medlemmarna stå upp för dess principer. Artikel 5 om kollektiva försvarsgarantier gäller, naturligtvis även för Baltikum och Polen. Men nödvändiga ökningar av militära utgifter kommer oundvikligen att konkurrera med välfärdssatsningar.

EU har krånglat och ibland snubblat sig fram genom kriser av olika karaktär. Alexanderhugget finns sällan. Någon universallösning på arbetslösheten finns inte (investeringar, någon?), inte heller ett självklart svar på flyktingfrågan. Anhopningen av problem är en större utmaning än någonsin. Samtidigt är beslutsfattandet i en union med 28 länder och en eurozon med 19 ofta en trögrörlig historia.

Unionen lär aldrig bli fulländad, men ju mer splittrat Europa är desto sämre. EU är som demokratin: åtskilligt bättre än alla andra alternativ.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“ Populism utan prefix

DN ONSDAG 24 JUNI 2015

I måndags meddelade Dansk folkeparti att det är berett att förhandla om att ingå i Danmarks nya regering. Det utgör en omsvägning av dess ledare Kristian Thulesen Dahl som under valkampanjen avfärdat ministerposter – och därmed värnat det högerpopulistiska och invandringskritiska partiets antietablissemangsprofil.

Det blå blocket – i vilket alltså Dansk folkeparti samt Venstre, Liberal -alliance och Konservative folkeparti ingår – skrapade ihop lite över 50 procent av rösterna i förra veckans val. Men det har hittills ändå inte varit möjligt för Venstreledaren och blivande stats-ministern Lars Løkke Rasmussen att sy ihop en majoritetsregering. Inte heller efter att Thulesen Dahl öppnade för att Dansk folkeparti ska ta plats i den.

Det är inte främst invandringsfrågan som skapar spänningar. Det senaste decenniet har i stort sett samtliga partier anpassat sin migrationspolitik efter Dansk folkeparti – inte minst Venstre och dess socialdemokratiska huvudmotståndare. Så även om mycket fokus i valrörelsen lades på invandringen är det inte där de skarpa skiljelinjerna återfinns.

I stället är det den ekonomiska -politiken som står i vägen för en majoritetsregering. För Dansk folkeparti står välfärdsfrågorna i fokus och partiet vill inte skära ned eller på annat vis i grunden reformera den stora -offentliga sektorn. Det vill de tre andra blå partierna –

framför allt Liberal alliance, som gick starkt framåt i valet på sin politik för avregleringar, lägre skatter och en mindre stat.

Men även mellan Venstre och Dansk folkeparti finns betydande skillnader i den ekonomiska politiken. Så även om Thulesen Dahl har tackat ja till regerings-diskussioner är det möjligt att det stannar just där och att Løkke Rasmussen bildar ett minoritetskabinett där endast Venstre ingår.

Svårigheterna att sy ihop en dansk majoritetsregering understryker problemen med att försöka infoga den typ av högerpopulistiska partier som Dansk folkeparti utgör – och som de senaste decennierna etablerat sig i det europeiska politiska landskapet – i ett borgerligt regeringsunderlag. Även när invandringsfrågan, som i Danmark, till stora delar har neutraliserats.

Högerpopulismen har fått sitt prefix framför allt på grund av att den knutit invandringsfrågan starkt till nationalismen. Samt därför att den i en del länder har sina organisatoriska rötter i traditionella högerrörelser.

Men dess ekonomiska politik beskrivs oftast bäst som vänster – fogat just till adjektivet ”populistisk”. För näst efter den homogena nationen är det välfärdsstaten som ska värnas. Men det utan en tydlig idé om hur den ska finansieras: Allt åt alla (utom åt invandrarna) – är på sätt och vis populisternas ekonomiska löfte.

Dessutom står de långt ifrån den kosmopolitism som den moderna borgerligheten identifierar sig med. Och som kretsar kring insikten att de stora städerna präglade av öppenhet och mångfald utgör vår tids ekonomiska och kulturella motorer.

Kritiker av den svenska December-överenskommelsen hävdar ofta att det finns en latent borgerlig majoritet i riksdagen. För dem bör de spänningar som präglar den danska regeringsbildningen utgöra en tankeställare.

Dansk folkeparti har en betydligt mind-re problematisk historia än Sverige-demokraterna. Och invandringspolitiken är inte samma vattendelare där som den är här. Ändå är det svårt att foga samman dess politik med de borgerliga partiernas.

Sverigedemokraterna må utgöra en del av en opposition som innehar en majoritet av stolarna i riksdagen. Men utöver att de själva identifierar sig som ett icke-socialistiskt parti har de inte mycket gemensamt med de fyra partierna i Alliansen.

Løkke Rasmussens svårigheter att sätta ihop en majoritetsregering påminner om att de populister som marscherat in på den europeiska politiska scenen inte tryggt kan placeras till höger. Och varför de inte hör hemma i en borgerlig gemenskap.

DN 24/6 2015 “

“ Aten backar för att rädda uppgörelsen

DN ONSDAG 24 JUNI 2015

Efter två dygns respit ser det ut att bli ett avgörande om den grekiska krisen i kväll, onsdag. Grekland har backat på flera punkter, men det är fortfarande osäkert om parterna kommer överens.

Bryssel

En suck av lättnad drog genom EU:s korridorer i måndags när euro-ländernas finansministrar och politiska ledare välkomnade Greklands slutbud och därför sköt på avgörandet om den grekiska krisen i ytterligare 48 timmar.

Efter de positiva tongångarna tog också börserna i Aten och på andra ställen flera glädjeskutt på tisdagen. Men i kväll, onsdag, träffas euroländernas finansministrar igen — och det är inte säkert att de kan enas.

Parterna har ändå närmat sig varandra och slutbudet från Grekland innebär att regeringen i Aten har backat på flera punkter.

Förslaget skulle leda till budgetförstärkningar på sammanlagt 7,9 miljarder euro, i huvudsak genom att skatter och avgifter höjs men också genom åtstramningar i pensionssystemet. Förtidspensionerna ska bort, pensionsavgifterna höjas och pensionsåldern eventuellt höjas.

Grekland vill ha tre momsnivåer: 6 procent på böcker, medicin och teaterbiljetter, 13 procent på mat, el och hotell samt 23 procent på andra varor och tjänster. Tidigare har EU-sidan krävt högre moms på el, men premiärminister Alexis Tsipras har gjort fullkomligt klart att han inte tänker gå med på det.

Regeringen i Aten kan också tänka sig att den grekiska övärlden ska betala samma moms som fastlandet, men det är en kontroversiell fråga i Grekland. Den avskydda fastig-hetsskatten ska också vara kvar.

Nya skatter ska riktas mot företag och välbärgade. Bolagsskatten höjs från 26 till 29 procent, en särskild avgift införs på bolagsvinster över 500 000 euro och hushåll som tjänar mer än 30 000 euro om året ska betala en särskild solidaritetsavgift. Dessutom höjs skatten på lyxvaror från 10 till 13 procent och skatten på tv-reklam.

Sammantaget innebär det här att den grekiska budgeten kommer att få ett visst så kallat primärt överskott, budgetsaldo före räntebetalningar. Och på denna avgörande punkt ligger parterna nära varand-ra.

Tidigare i vår har EU och Internationella valutafonden, IMF, i ett försök att nå en kompromiss sänkt kraven på det primära budgetöverskottet från en tidigare betydligt högre siffra till 1 procent 2015 och
2 procent 2016.

Det nya grekiska budet innebär att landet uppfyller dessa krav, men på denna punkt finns nya motsättningar. Enligt nyhetsbyrån Direkt har IMF ändrat position och krävde åter högre budgetmål under tisdagens samtal.

Frågan är också om en eventuell uppgörelse ska innehålla några ord om den stora elefanten i förhandlingsrummet: Greklands gigantiska statsskuld. För närvarande uppgår skulden till 377 miljarder euro, eller hela 177 procent av landets BNP.

Regeringen i Aten har gång på gång krävt att långivarna ska skriva ned skulden, vilket fått visst stöd av IMF. Men hittills har EU hävdat att förhandlingarna om räddningsprogrammet ska avslutas först – sedan kan diskussioner om skuldlättnader inledas. Med några ord som erkänner problemet skulle EU-sidan visa god vilja.

Onsdagskvällens överläggningar kan alltså bli komplicerade, men mötet innebär sannolikt sista chansen att komma överens. Och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker har slängt ut ett lockbete till Grekland: Landet kan få 35 miljarder euro i ett särskilt stödpaket på sex år för olika projekt. De pengarna kommer enbart om det blir en överenskommelse.

DN i Bryssel

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Viktiga datum.

Onsdag 24 juni: Euroländernas finansministrar möts i Bryssel. Före mötet ska experter från Europeiska centralbanken, EU-kommissionen och Internationella valutafonden ha räknat igenom förslagen som Grekland presenterade i måndags.

Torsdag 25 juni: Start för två dagars toppmöte med EU:s stats- och regerings-chefer i Bryssel. Grekland blir ett av huvudämnena på dagordningen.

Tisdag 30 juni: Greklands nuvarande räddningspaket löper ut. Samma dag ska landet betala tillbaka 1,6 miljarder euro på ett lån till IMF.

Uppgörelse kräver stöd av nationella parlament

En uppgörelse om Grekland ska godkännas i flera steg. Först av euroländernas finansministrar på onsdagskvällen. Sedan av stats- och regeringscheferna på det EU-toppmöte som inleds i morgon, torsdag.

Därefter ska också parlamenten i ett antal euroländer säga sitt. Det gäller Tyskland, Finland, Nederländerna, Estland, Slovakien, Österrike och Grekland.

Men den här gången kan det ändå gå fort i vissa länder. Om en eventuell uppgörelse inte innebär ett förlängt räddningsprogram, utan bara utbetalning av pengar som
i princip redan avsatts, krävs bara en omröstning i budget-utskottet i den tyska förbunds-dagen. Samma sak gäller i Finland, där rege-ringen har ett mandat av riksdagen som gäller om uppgörelsen inte innebär nya åtaganden. “

“ Både hopp och skepsis inför avgörandet

DN ONSDAG 24 JUNI 2015

Äntligen, tycker grekerna om de allt ljusare utsikterna om en överenskommelse med långivarna. Däremot är många, även inom regeringspartiet Syriza, skeptiska till innehållet i det förslag som ligger på bordet. Nu spekuleras det i regeringskris.

Aten
Efter fyra månaders förhandlingar kan grekerna till slut se någon typ av slut på det akuta krisläget och på spekulationerna om att landet är på väg att gå i konkurs. Det är på tiden, tycker de flesta greker.

– Vi borde ha nått fram till en överenskommelse för länge sedan. Nu när pengarna nästan är slut är möjligheterna att påverka väldigt små, säger Aspasia Raftoppoulou, som jobbar vid utrikesdepartementet.

Det avtal som nu ser ut att mejslas fram sker till priset av att regeringspartiet Syriza, som gick till val på att få ett slut på åtstramningspolitiken, sviker flera av sina vallöften.

Constantine Michalos, ordförande för Atens handelskammare, förstod att Syriza skulle bli tvunget att kompromissa. Men han hade önskat att mer av krutet lagts på att reformera den offentliga sektorn.

– Den fungerar inte. Men den verkar helt undantagen från förändringar. I stället tar de från vins-terna i näringslivet och kastar dem in i skuldhavet. Pengar som kunde ha använts till investeringar som skapar jobb, det viktigaste av allt i dag när vi har över 25 procents arbetslöshet, säger han på sitt rymliga kontor med mörka tunga möbler.

Han syftar på förslaget att grekiska företag, med en vinst på mer än 500 000 euro, ska belastas med en extra skatt på 12 procent. Till det kommer att företagsskatten föreslås höjas från 26 till 29 procent. Det är helt fel väg att gå om målet är att skapa tillväxt i Grekland, menar han.

Dessutom, tror Constantine Michalos, kommer regeringen inte att få in de pengar man förväntar sig från skattehöjningen, en av de största inkomstposterna i förslaget.

– Det är en mardröm. Antalet företag som går i konkurs kommer att öka, skatteflykten bli ännu mer omfattande och de företag som kan kommer att registrera sig i något land med lägre skatt.

Den enda ljuspunkten i förslaget i hans ögon är planerna på att successivt höja pensionsåldern till 67 år 2025. Även det antal som kan pensionera sig i förtid ska minska.

– Det har länge varit ett krav från det privata näringslivet. Det är galet att folk i offentlig sektor har kunnat gå vid 48–52 års ålder och det är ett skäl till att vi har så dåliga finanser.

Men där får han mothugg av de tusentals pensionärer som demonstrerade på tisdagskvällen mot både momshöjningar och pensionsförändringar. ”Vi har blivit svikna”, skanderade pensionärerna.

Även Stratis Voursoukis, säljchef på resebolaget Argo, är missnöjd.

Både den extra vinstskatten och att momsrabatten på mindre öar föreslås försvinna påverkar hans bransch negativt. Men det värsta av allt för Grekland som turistland, menar han, är alla negativa nyheter.

– Jag får ständigt samtal från reseledare som desperat frågar vad som ska hända, om de kan fullborda sin resa, om det går att ta ut kontanter. En del verkar tro att vi har krig här, säger han.

Han tycker inte om, men kan leva med de förslag som har lagts. Det han stör sig mest på är att skatter och regler ändras hela tiden.

– Jag kan acceptera de flesta åtgärder, bara vi vet hur det kommer att se ut de kommande fem åren så att vi kan säga det till reseförsäljarna utomlands. Vi behöver stabilitet och det tycker jag inte att den nuvarande regeringen har klarat av att skapa hittills.

Han menar att regeringen har kört förhandlingsspelet för länge.

– Det hade varit bättre med ett avtal tidigare. Även om vi hade fått betala mer hade det skapat en stabilare situation.

Än är inte avtalet på plats. Och även om det blir en överenskommelse råder osäkerhet om den godkänns i parlamentet. Redan har ett par ledamöter från Syriza uttalat sig negativt och spekulationerna om en regeringskris är i full gång.

Constantine Michalos tror ändå att förslaget går igenom med stöd av konservativa Nea Demokratia och socialliberala Potami.– Men röstar fler än tio i Syriza nej, så har de ett problem.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Camerons krav: Så måste EU reformeras

DN ONSDAG 24 JUNI 2015

EU:s toppmöte på torsdag och fredag blir avstampen för Storbritanniens förhandlingar om att stanna kvar i EU eller inte. Premiär-minister David Cameron måste i Bryssel blidka hemma-opinionen utan att provocera övriga EU för mycket.

Utöver Greklandskris, flyktingfrågan och andra akuta problem som ska diskuteras när 28 EU-ledare möts har David Cameron fått en egen punkt på dagordningen. Hans tal blir starten för de förhandlingar som brittiska regeringen kallar till för att reformera EU, för att få unionen att fungera så att brittiska folket vill fortsätta att vara medlem av den.

– Talet är mycket viktigt. Det kommer att sätta tonen för hur förhandlingarna kan fortlöpa, säger Pawel Swidlicki, politisk analytiker på tankesmedjan Open Europe i London.

Open Europe stöds av närings-livet och samarbetar med brittiska parlamentet. Tankesmedjans tidigare chef Mats Persson blev nyligen rådgivare till David Cameron i EU-frågor.

Pawel Swidlicki framhåller att Cameron måste ge intryck av att de förändringar Storbritannien vill ha gynnar hela EU, inte enbart britterna, och att han måste försöka få med sig fler.

– Kan han få med sig andra ledare som Tysklands Merkel, Nederländernas Rutte och ytterligare några blir det inte längre bara britterna som vill genomföra förändringar, säger Pawel Swidlicki.

Inför toppmötet har därför Cameron de senaste tre veckorna rest kors och tvärs i Europa för att samla stöd. Förbundskansler Angela Merkel uttryckte viss förståelse för britternas synpunkter medan reaktionerna var frostigare från Frankrikes president François Hollande. Valutgången i Danmark förra veckan, liksom presidentvalet i Polen i maj, anses gynna David Cameron.

Hittills har han lyft fram fyra områden där Storbritannien vill förändra EU:

○ Värna länderna utanför euro-zonen.

○ Återföra makt till de nationella parlamenten.

○ Försvåra för EU-immigranter att få bidrag i Storbritannien.

○ Slopa formuleringen i fördraget om att länderna ska ha en allt fastare sammanslutning.

För näringslivet är det viktigt att länder med annan valuta än euron inte diskrimineras. För brittiska folket är i stället immigrationen prioriterad. Många anser att inflyttningen av främst personer från nyare EU-länder i Central- och Östeuropa är för stor, och regeringen vill av den anledningen göra det mindre attraktivt att komma till Storbritannien.

När det gäller invandringen spelar Polen en nyckelroll. Över en halv miljon polacker bor i Storbritannien och Polen vill inte rucka på principen om fri rörlighet för arbetskraft.

– Även om de polacker som redan bor här inte berörs av tuffare regler är frågan känslig. De vill inte ses som andra klassens européer. Får Cameron med sig Polen för att ändra i reglerna för bidrags-systemet blir det lättare att komma överens med Tjeckien, Slovakien, Ungern och andra östländer, säger Pawel Swidlicki.

Immigrationen kan vara ett av de områden där EU:s fördrag måste ändras, en åtgärd som alla 28 medlemsländer ska vara överrens om. Pawel Swidlicki tror att brittiska regeringen vill nå dit.

– Utrikesminister Philip Hammond har sagt att förändringar som skrivs in i fördraget är stabilare. Ett lösare avtal skulle kunna hamna i EU-domstolen, som gör en juridisk tolkning som går emot regeringens linje.

Men sannolikt vill Cameron ha ändringar där det räcker med att Storbritannien får ett så kallat tilläggsprotokoll till fördraget, vilket till exempel Danmark och Irland har. Senaste det var en genomgripande fördragsändring, Lissabonfördraget, tog den närmare tio år att förhandla fram. Få tror att britterna, eller för den delen övriga EU-länder, försöker välja den vägen.

DN i London

DN:s korrespondent

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se
Fakta. Folkomröstningen

Vad är frågan? Ska Storbritannien förbli medlem av Europeiska unionen?

När är omröstningen? Senast vid utgången av 2017, dock inte i maj 2016 när det är andra val i Storbritannien. Flera bedömare tror att omröstningen blir hösten 2016.

Vilka får rösta? Britter, irländare och medborgare i samväldesländerna som är över 18 år och bor i Storbritannien. Britter som bott utomlands i högst 15 år.

Vad visar opinionsmätningarna? I senaste mätningen uppgav 45 procent att de vill vara kvar i EU, 35 procent att de vill lämna. 20 procent är osäkra eller tänker inte rösta.

Källa: Brittiska regeringen, Yougov. “

“ Åter till en värld med två jättar

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

När Ryssland utestängdes blev G8 åter G7. Men vi är på väg mot G2, en värld med bara två riktiga stormakter. Den påminner om kalla krigets tid. Mest dock på ytan.

Det senaste G7-mötet i Garmisch-Partenkirchens vackra alplandskap har kommit och gått. Sedan Ryssland utestängdes heter detta forum inte längre G8 och består återigen enbart av traditionella västländer. Vid en tidpunkt när stora, folkrika ekonomiska kraftverk som Brasilien, Kina, Indien och Indonesien utmanar västs dominans anser många att det internationella system vi nu har måste renoveras.

En ny världsordning står högst sannolikt för dörren. Dess utformning bestäms av två företeelser, globalisering och digitalisering.

Globaliseringen ger ekonomier som ännu inte är helt industrialiserade kraft att skörda industrialiseringens vinster och integreras i globala marknader, en trend som har omskapat den globala arbetsdelningen och gett värde-kedjorna ett nytt innehåll. Den digitala revolutionen har starkt bidragit till denna förskjutning.

Digitaliseringens effekter sträcker sig som alla vet bortom ekonomin. Den har rivit ner många kulturella barriärer och gett vanligt folk även i avlägsna regioner tillgång till information och idéer från hela världen. Efter hand som den globaliseringsdrivna ekonomiska utvecklingen höjer inkomsterna kommer denna kulturella integration säkerligen att

leda till ett bredare politiskt engagemang, särskilt i den allt större – och alltmer fordrande – medelklassen. Den trenden försvårar redan enskilda staters möjligheter till övervakning och kontroll.

Globaliseringens och digitaliseringens påverkan på den globala ekonomiska maktbalansen är alltjämt svår att förutsäga. Dessa trender har stimulerat de ekonomiska framstegen i en del utvecklingsländer, men väst, och särskilt USA, behåller sin tätplats i teknologi och innovationer. USA:s teknologiska ledarposition, i förening med dess enorma kapitaltillgångar och dynamiska affärskultur exemplifierad i Silicon Valley, kan till sist förstärka dess globala ställning.

Men med stora tillväxtekonomier som Kina och Indien i full färd med att driva på innovationer och framåtskridande är det också möjligt att en fortsatt globalisering och digitalisering ger den internationella ordningen en annan form än dess traditionella väster-ländska. Tiden får utvisa om dessa länder lyckas utmana de etablerade makterna.

Även om USA ligger kvar i täten kommer det sannolikt inte att kunna behålla den globala geopolitiska makt som det har haft sedan andra världskriget och i synnerhet sedan det blev världens enda supermakt efter Sovjetunionens fall. Trots att USA dominerar militärt, politiskt, ekonomiskt, teknologiskt och kulturellt tycks dess globala hegemoni redan vara på väg mot upplösning.

Sanningen är att USA:s globala geopolitiska övertag inte alls varade så länge. Efter att ha tömt ut sina krafter på en rad krig som var omöjliga att vinna mot mycket svagare men ändå oeftergivliga motståndare tvingades USA vända sig inåt. De tomrum som det efterlämnade har gett upphov till regionala kriser, främst i Mellanöstern, Ukraina och Syd- och Östkinesiska havet, och bidragit till instabilitet och oordning över huvud taget.

Frågan är nu vad som kommer att ersätta Pax americana. En möjlighet är att återgå till den decentraliserade ordningen från tiden före den industriella revolutionen. Då var Kina och Indien världens största ekonomier, en status som de kommer att återta under 2000-talet. Det är tänkbart att de förenar sig med de traditionella makterna, USA och Europa och sedan Ryssland, i en ordning som påminner om 1800-talets europeiska maktbalans.

Det finns dock stora frågetecken kring dessa länders förmåga att ta på sig rollen som globala ledare. EU står inför helt nya utmaningar och kriser och det är omöjligt att förutsäga dess framtid. Rysslands framtid är ännu mer oviss. Hittills har det inte förmått göra sig kvitt fantomsmärtorna efter sitt förlorade imperium, än mindre hejda sönderfallet i samhälle och ekonomi. Indien har potential att spela en viktig roll internationellt men har lång väg att gå innan det är stabilt och välmående nog att göra det.

Endast USA och Kina kvarstår. Många har siat om en ny bipolär världsordning eller rentav ett nytt kallt krig där Kina ersätter Sovjetunionen som USA:s rival. Men även detta är osannolikt, om så bara därför att USA och Kina i dagens uppkopplade värld inte kan låta konflikter och konkurrens stå i vägen för sina gemensamma intressen.

Som läget nu är finansierar Kina USA:s statsskuld och subventionerar i viss mening dess globala auktoritet. Och Kina kunde inte ha genomfört sin snabba ekonomiska tillväxt och modernisering utan

tillträde till USA:s marknader. USA och Kina är beroende av varandra. Det minskar riskerna med att en ny global makt träder fram.

Mot denna bakgrund förefaller det troligt att den nya världsordningen kommer att likna kalla krigets bipolära, men bara på ytan. Under den blir engagemang och ömsesidig anpassning nödvändiga i de gemensamma intressenas namn.

G7 står för en döende ordning. Det är dags att bereda väg för G2.

Joschka Fischer var under mer än 20 år en av de tongivande inom Tysklands gröna parti. Åren 1998-2005 var han utrikesminister och vice förbundskansler.

Översättning: Margareta Eklöf "

" Baltikums sak är Natos

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

Nato såg lite vilset ut efter kalla kriget, när det inte längre fanns något Sovjet att skydda sig mot. Strax dök nya uppgifter upp utanför kärnområdet: Bosnien, Kosovo, Afghanistan. Den ryske presidenten Vladimir Putin har dock gett försvarsalliansen skäl att gå tillbaka till rötterna. Annekteringen av Krim och överfallet på östra Ukraina gör av naturliga skäl medlemsländerna i grannskapet oroliga.

Veckans möte i Bryssel med Natos försvarsministrar diskuterar just den ryska risken och hur den ska hanteras. USA:s Ashton Carter värmde upp
i Tallinn med en försäkring om att balternas territoriella integritet är och förblir garanterad.

Redan förra året skickades fler strids- och spaningsflygplan till Polen och Baltikum. Beslut togs om att rotera Natosoldater i de östliga medlemsstaterna och att genomföra fler övningar, i sig ett budskap till Moskva. Nu kommer USA att placera ut stridsvagnar och andra tunga vapen i sex av dessa alliansländer. Den nya spjutspetsstyrkan på 5000 man har just haft sin första manöver i Polen. Dessutom ska garden mot cyberkrigföring höjas.

Ryssland brukar hävda myten att Nato efter Berlinmurens fall 1989 lovade att inte öppna dörren för resterna av
Warszawapakten. Faktum är att den siste Sovjetpresidenten Michail

Gorbatjov nöjde sig med ett rejält tilltaget ekonomiskt bistånd. Kreml kan inte gärna bestämma över vilka föreningar andra länder är med i.

Däremot sa Nato i fjol nej till att stationera fasta förband i Polen, för ett avtal från 1997 stipulerar att sådana inte ska finnas vid alliansens östgräns. Dessvärre har grundvalen för överenskommelsen slagits undan – av Putin. Det är han som har brutit mot den europeiska ordningen efter andra världskriget, att gränser inte ändras med våld.

Putin och några av hans vänner i väst hojtar om provokation. Fast inte lär Ryssland bete sig mindre aggressivt om Nato tvekar när det gäller att ställa upp för sina medlemmar. Enklaste sättet att minska spänningen är att de ryska trupperna dras tillbaka från Ukraina, inklusive Krim.

Diplomati är alltid ett nödvändigt redskap. Men en beredskap att försvara sig själv är inget dumt komplement.

Ledarskribent

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“ Nytt nattligt möte för att hindra kaoset

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

Eurogruppens krismöte om Grekland avbröts oväntat och återupptas inte förrän vid lunchtid i dag, torsdag. I stället blev det ett nattligt möte mellan Greklands premiärminister Alexis Tsipras och bland andra Jean-Claude Juncker, EU-kommissionens ordförande.

Bryssel
De positiva tongångar som i måndags präglade eurogruppens och regeringschefernas krismöten om Grekland var helt borta på onsdag kväll när det var dags för det av-görande mötet med eurogruppen.

Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble verkade inte alls optimistisk.

– Jag har en känsla att vi inte har kommit mycket längre än i måndags, sade Schäuble på väg in till förhandlingarna.

Finlands finansminister Alexander Stubb uttalade sig också, som så ofta under samtalen om Grekland, både vasst och kritiskt. Stubb förklarade att han ”skulle bli positivt överraskad” om det blev en uppgörelse om Grekland på onsdag kväll. Något mer hoppfull lät EU-kommissionens vice ordförande Valdis Dombrovskis.

– Vi är inne i en process med intensiva förhandlingar. Vi gör framsteg, men vi är inte framme än, sade Dombrovskis.

Men Greklands finansminister Yanis Varoufakis och Internationella valutafondens, IMF, chef Christine Lagarde sade för ovanlighetens skull inte ett enda ord till journalisterna när de var på väg in till överläggningarna. Och efter bara någon timme avbröts finansministrarnas förhandlingar.

I stället skulle Greklands premiärminister Alexis Tsipras träffa EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och dessutom eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem, IMF-chefen Christine Lagarde och Europeiska centralbankens, ECB, chef Mario Draghi för ett nattligt minitoppmöte.

Sedan ska eurogruppen åter mötas på torsdag klockan 13, innan det ordinarie EU-toppmötet börjar klockan 16.

Mötet mellan Tsipras och övriga pågick sent på kvällen, men att eurogruppens förhandlingar avbröts visar hur stora motsättningarna fortfarande är. Det visar också att det är lättare för premiärminister Tsipras än för finansminister Varou-fakis att tala med EU:s och IMF:s företrädare.

Det slutbud som Grekland överlämnade i måndags välkomnades först och tolkades som ett positivt tecken. Men sedan det granskats av tjänstemän från de tre institutionerna, EU-kommissionen, ECB och IMF, visade det sig att långivarna hade många invändningar.

Kritiken handlar bland annat om att Greklands förslag innehåller för många avgifter och skattehöjningar som slår mot företag och därmed mot förutsättningar för tillväxt.

Inte heller den grekiska sidan är nöjd. Regeringen i Aten har under hela våren krävt att frågan om en eventuell nedskrivning av landets enorma statsskuld ska nämnas i uppgörelsen med övriga euroländer.

Greklands statsskuld motsvarar för närvarande nästan 180 procent av landets BNP. Det leder till en ond cirkel där statens pengar går till att betala ränta på lånen – vilket gör att landet behöver nya lån som samtidigt gör skulden ännu större.

Företrädare från IMF har fört fram frågan om skuldlättnader. Men eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem har gång på gång hävdat att det först krävs en uppgörelse och en avslutning av det pågående räddningsprogrammet.

Sedan kan det bli samtal om en eventuell nedskrivning av skulden, anser EU-sidan.

Grekland har hittills fått 240 miljarder euro i nödlån från EU och IMF i två omgångar. Det andra räddningsprogrammet förlängdes i februari, men löper ut den sista juni.

Senast då måste det finnas en uppgörelse, annars kommer pengarna som återstår, 7,2 miljarder euro, att frysa inne.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Uppgörelsen
Krävs stöd av
nationella parlament

En uppgörelse om Grekland ska godkännas i flera steg. Först av euro-ländernas finansministrar. -Sedan av stats- och regerings-cheferna på det EU-toppmöte som inleds i dag, torsdag.

Därefter ska också parlamenten i ett antal euroländer säga sitt: Tyskland, Finland, Nederländerna, Estland, Slovakien, Österrike och Grekland.

Men den här gången kan det ändå gå fort i vissa länder. Om en eventuell uppgörelse inte innebär ett förlängt räddningsprogram, utan bara utbetalning av pengar som
i princip redan avsatts, krävs bara en omröstning i budgetutskottet i den tyska förbundsdagen. Samma sak gäller i Finland, där regeringen har ett mandat av riksdagen som gäller om uppgörelsen inte innebär nya åtaganden. “

”Vi har aldrig lovat ett jordiskt paradis”

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

“Otålig väntan råder i Aten. Blir det något avtal med långivarna, frågar sig folk oroligt. Och i sådana fall, går det igenom det grekiska parlamentet? Ja, säger de Syriza-medlemmar DN har träffat.

Aten
”No cuts” i fet stil omgärdat av ett stopptecken är motivet på en av de affischer som pryder väggarna i Panos Trigazis rum på regeringspartiet Syrizas kontor. Budskapet, ”inga neddragningar”, var huvudtemat när partiet vann valet i januari.

Men nu är regeringen, i sin iver att komma överens med långivarna, på väg att svika det löftet, tycker vissa i partiet där vänsterradikala samsas med mer moderata krafter.

”Kriminella” kallade en parlamentsledamot en del av förslagen på måndagskvällen. En annan sade sig ha moraliska problem att stödja innehållet. Därmed är spekulationerna om en regeringskris och nyval i full gång.

Men Panos Trigariz, ansvarig för partiets internationella relationer, är inte orolig.

– Vi har aldrig lovat ett jordiskt paradis och det vet våra medlemmar. Att vi som vänsterparti vann valet i januari var en historisk händelse och jag tror ingen i partiet vill äventyra en vänsterregering, säger han.

Nyval tror han inte alls på.

– Vi är ett parti med ett brett politiskt spektrum, men jag kan försäkra dig om att vi kommer att stå enade. De som röstar ned förslaget tror jag får svårt att stå upp för sina väljare. Premiärminister Tsipras är väldigt populär bland folket.

Inne i det grekiska parlamentet följer Syriza-ledamoten Charoula Kafantari spänt händelseutvecklingen. Nyheterna står på och hon serveras ständigt nya utspel från Bryssel av sina medarbetare.

Det är osäkra tider. Under dagens lopp har beskeden gått från nästan ett avtal, till att IMF ratar Tsipras förslag och kommer med ett utbud. Nu är väntar Kanfantari i vit dräkt och alla andra parlamentariker spänt på resultatet och att få lägga sin röst. Om det blir ett avtal har Tyskland krävt att det ska vara godkänt av det grekiska parlamentet senast på måndag.

– Allt ändras från timme till timme, så vi vet inte vad vi ska förhålla oss till. Vi väntar och väntar, säger hon otåligt.

Kanfantari har stort förtroende för premiärminister Tsipras som hon tycker hela tiden har haft det grekiska folkets bästa framför ögonen.

Den splittring som finns i partiet tror hon går att lappa ihop.

– Vi är ett parti med många åsikter. Men i slutänden kommer vi att arbeta tillsammans. Vi tar kollektiva beslut som de flesta följer. När det väl blir omröstning kommer alla rösta på ett sätt som är bra för Grekland, säger hon övertygat.

En medarbetare springer över med ett utdrag från en nyhetsbyrå där det framgår att IMF kräver att Grekland sänker löner och pensioner och drar tillbaka en del skattehöjningar för företag.

– Inte bra. Det är precis det här vi inte vill, säger Charoula Kafantari och skakar på huvudet.

Jag frågar om det är så viktigt att avstå från sänkta löner och pensioner så att Grekland är berett att lämna euron.

– Vi får se, jag kan inte svara på det, utan sätter mitt hopp till Tsipras. Om det finns politisk vilja kommer de att lösa problemet. Dessutom tror jag resten av EU skulle få problem om Grekland lämnar eurosamarbetet.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Långivarna har inte förtroende för Grekland

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

Analys
Mycket står på spel i dragkampen om Greklands skulder. Motsättningarna är så stora att euroländernas finansministrar inte kunde enas på onsdagskvällen. Avgörandet dröjer nu till torsdagen och kanske även till EU-toppmötet torsdag–fredag.

Eurogruppens möte har pekats ut som sista möjliga slutpunkt för det långvariga förhandlingsspelet mellan grekerna och deras långivare/ fordrings-ägare. Nästa tisdag löper tiden ut för både det gällande stödprogrammet och Greklands betalningar till Internationella valutafonden, IMF. Om inte en uppgörelse har nåtts till dess, hotar en grekisk statsbankrutt som kan driva in landet i kaos.

Torsdag och fredag ska EU hålla toppmöte – och då vill man inte att grekerna ska stjäla föreställningen. Tiden fram till tisdagen behövs sedan för att Grekland och euroländerna, i största hast, ska kunna förankra uppgörelsen internt. På flera håll är hårda debatter att vänta.

Men på onsdagskvällen avbröts finansministrarnas möte och överläggningarna ska drivas vidare i en mindre grupp, bestående av Grekland och vad som förut kallades ”trojkan”, numera institutionerna. Det rör sig, förutom eurogruppens ordförande, om IMF, EU-kommissionen och Europeiska centralbanken (ECB).

Orsaken till detta bakslag gick att spåra redan tidigare på onsdagen. Det stod då klart att Grekland och de övriga euroländerna fort-farande inte var i närheten av en lösning.

Oenigheten är förklarlig med tanke på att budet från grekiska regeringen är att höja skatter – men försöka begränsa privatiseringar och besparingar liksom åtaganden om reformer. Ett sådant program avhjälper inte problemen i Greklands ekonomi, utan hotar att förvärra dem. Åtstramning som inte kombineras med tillväxtfrämjande åtgärder betyder att den nuvarande recessionen förlängs. Det grekiska budget-underskottet blir då svårare att komma ur och skulderna riskerar att växa.

Grundproblemet i förhandlingarna har dock varit att euroländerna och IMF inte litar på Grekland, utan kräver mer preciserade och ingripande åtaganden än grekiska regeringen är beredd att ge.

Nu återstår att se om en mindre grupp kan åstadkomma bättre resultat – eller om EU-toppmötet som inleds på torsdagen ska tvingas ta över. I så fall kan detta enkelt omvandlas till ett eurotoppmöte som kan fatta nödvändiga beslut angående Grekland.

Från grekernas synpunkt ligger det en poäng i att avgörandet då får komma upp på högsta politiska nivå, där andra aspekter än de ekonomiska vägs in. Tysklands förbundskansler Angela Merkel måste då ta ett tydligare kommando, samtidigt som grekiske premiärministern Alexis Tsipras kan få diskussionen att handla om större frågor som eurosystemets och EU:s framtid.

Detta är i så fall en chansning: skulle eurogruppens möte ha misslyckats beträffande Grekland kan detsamma sedan inträffa vid toppmötet. Då finns inte mycket annat kvar än en grekisk bankrutt.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Laddat när möte ska enas om flyktingar

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

EU-toppmötet som inleds i kväll, torsdag, och avslutas på fredag kommer att präglas av stora spänningar. DN:s korrespondent förklarar varför.

Bryssel.
1 **EU-ledarna brukar ofta vara oeniga inför toppmötena. Är det ovanligt många motsättningar den här gången?**

Ja, det måste man säga. Toppmötet ska behandla flera stora och komplicerade frågor. Stats- och regeringscheferna ska bland annat ta upp krisen i Grekland, flyktingströmmen över Medelhavet och kampen mot terrorn.

2 **Vilken fråga blir svårast att lösa?**

Om det inte har blivit en uppgörelse om Grekland i eurogruppen lär det leda till laddade diskussioner.

Men de svåraste motsättningarna handlar om flyktingströmmen över Medelhavet.

Redan på onsdagen blev det klart att toppmötet inte kommer att ställa sig bakom tvingande flykting-kvoter. Europeiska rådets ord-förande Donald Tusk, EU-toppmötets ordförande, tror inte på förslaget.

3 **Kan Donald Tusk bestämma det?**

Nej, inte på egen hand. Men en lång rad EU-länder – med Polen, Ungern och Tjeckien i spetsen – vill absolut inte ha tvingande regler. De säger nej till förslaget från kommissionen, som innebär att EU-staterna gemensamt ska ta emot 40 000 flyktingar från Grekland och Italien på två år.

Sverige och Tyskland står bakom kommissionen och det är inte helt klart om det finns en tillräckligt stor minoritet som kan stoppa förslaget. Men Donald Tusk har förklarat att han inte vill ha en omröstning utan föredrar en lösning som bygger på frivillighet.

Tusk vill att toppmötet mer ska handla om hur flyktingar som inte har rätt till asyl kan skickas tillbaka. Han vill också ha fler insatser från EU tillsammans med de så kallade transitstaterna, länderna som flyktingarna lämnar, för att hindra flyktingströmmen.

4 **Vad mer kan leda till spänningar?**

Vid torsdagens middag ska David Cameron berätta varför han vill att Storbritannien ska få ett nytt avtal med EU, och det blir nog ingen stämningshöjare.

På fredag förmiddag är sedan Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg inbjuden för att berätta hur han ser på det nya, mer spända säkerhetsläget i Europa.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Hollande pressas att agera mot USA

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

Paris. Frankrikes president François Hollande pressas att agera sedan det blev känt att USA har avlyssnat både honom och hans två föregångare, Nicolas Sarkozy och Jacques Chirac.

– Frankrike kan inte tillåta sig att bli förnedrat på detta vis, sa parlamentarikern Pierre Lellouch, tidigare EU-minister och själv avlyssnad av underrättelseorganisationen NSA.

På onsdagen tvingades Frankrikes president att blixtinkalla ett extraordinärt säkerhetsrådsmöte. Då hade Wikileaks och två franska tidningar avslöjat att inte mindre än tre franska presidenter har fått telefonsamtal avlyssnade av USA. Avlyssningen pågick mellan åtminstone 2006 och 2012, enligt Wiki-leaks.
Frankrikes president lovade att ha ett samtal med sin amerikans-ke kollega i frågan.

Laurent Fabius, Frankrikes utrikes-minister, kallade till sig USA:s ambassadör för att uttrycka sitt missnöje.

Det är just från den amerikanska ambassadens tak, trehundra meter från det franska presidentpalatset som en del av avlyssningen kan ha slussats vidare, anser flera analytiker. Ambassadens stora antenner är dolda under en fasadmålad presenning.

Presidenten kallade under efter-middagen till sig talmännen för senaten och nationalförsamlingen tillsammans med flera framstående folkvalda för att diskutera krisen. I parlamentet fick premiärministern försvara vad många, i likhet med Pierre Lellouch, såg som flathet från regeringens sida.

– USA måste göra allt för att reparera skadorna, sa premiärminister Manuel Valls som talade om upprördhet och ilska.

Att USA avlyssnar franska statschefer i likhet med tiotals andra ledare i världen förvånade inte många. Men vidden av spionaget skapade ändå en känsla av olust hos de flesta. Förutom presidenten har en uppsjö av medarbetare och telefonväxlar på de stora ministerierna avlyssnats. Under de kommande dagarna utlovar Wikileaks och de två tidningarna Mediapart och Libération att komma med fler avslöjanden, bland annat inom området industrispionage.

Än så länge handlar det inte om några statshemligheter som publicerats i fransk press. Det är president François Hollandes gamla, privata Nokiatelefon som har avlyssnats – inte hans krypterade och fransktillverkade telefon av märket Thalès. Åtminstone inte efter vad som hittills har framkommit.

”Amerikanerna hade kunnat spara mycket pengar genom att bara prenumerera på Libération”, skrev den franska tidningen Libération spydigt.

Det hindrar inte att skandalen nu väcker krav på motåtgärder. Inom vänstern restes krav på att frysa förhandlingarna om ett frihandelsavtal

mellan EU och USA. Andra menar att Frankrike borde ge asyl åt den amerikanska visselblåsaren Edward Snowden som nu bor i Ryssland.

Magnus Falkehed

magnus@falkehed.com
Fakta. Wikileaks avslöjande

Läckorna handlar mycket om politiskt skvaller, till exempel om hur Nicolas Sarkozy ansåg sig själv vara den ende statschefen kapabel att rädda världen ur finanskrisen 2008.

USA fick också del av François Hollandes oro 2012 för ett grekiskt uttåg ur euron och för vad han ansåg vara Angela Merkels alltför stela hållning i den grekiska skuldfrågan. “

“ Britter på väg tillåta frackning

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

London. Storbritannien är på väg att ge klartecken till fortsatta borrningar efter skiffergas. Politikerna i grevskapet Lancashire i nordvästra England väntas nästa vecka fatta beslut om två ansökningar.

Under fälten och skogarna i distriktet med det skandinaviskt klingande namnet Fylde vill energi-företaget Cuadrilla utvinna skiffergas. I förra veckan rekommenderade den ansvariga tjänstemannen att politikerna skulle ge klartecken till företagets ena ansökan och avslå den andra. I tisdags inleddes ett fyra dagar långt möte där ett 70-tal personer ska få plädera för och emot skiffergasen.

– Godkänns ansökan kommer detta att förstöra vårt företag, vårt sätt att leva, fyra heltidsjobb och vårt hem, sade jordbrukaren John Tootil som bor 800 meter från borrplatsen, rapporterar Lancashire Evening Post.

John Tootil befarar att förorenat vatten kommer att förstöra hans odlingar.

I staden Preston, där politikerna möts, har anhängare och motståndare från hela landet samlats de senaste dagarna. Företrädare för miljögrupper ser ingen framtid i fossila bränslen och är oroliga för att borrningarna i Lancashire leder till att fler områden i Storbritannien exploateras. Anhängare till skiffergasen hoppas i stället att energi-priserna ska sjunka och på nya investeringar och jobb i regionen. Beslutet skjuts upp till måndag för att ge tid att hämta in juridiska råd.

I samband med Cuadrillas provborrningar i Lancashire för fyra år sedan inträffade två mindre jordskalv och utvinningen förbjöds tillfälligt. I januari i år beslutade dock brittiska parlamentet att underlätta för skiffergasen. Bland annat har det blivit svårare för markägare att stoppa borrningar.

I USA har utvinningen av skiffergas pressat energipriserna och flera europeiska länder planerar egen utvinning. Men metoden att utvinna gasen, hydraulisk spräckning eller frackning, är kontroversiell och förbjuden i några amerikanska delstater och i bland annat Frankrike. Vad som händer med skiffergasen i Storbritannien följs därför noggrant av andra EU-länder, till exempel Polen och Tyskland.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se

Fakta.
Så utvinns gas och olja

Ett hål borras i berggrunden och en vätskeblandning med finkornig sand, kemikalier och vatten pumpas sedan under mycket högt tryck in i skifferlagren.

Skiffergas och lättflytande olja tas upp tillsammans med naturligt förekommande vatten, varefter gas och olja under högt tryck kan utvinnas ur borrhålet.

Källa: Nationalencyklopedin”

“ Republikaner: Ta ned sydstatsflaggan

DN TORSDAG 25 JUNI 2015

New York. Massakern i Charles-ton i förra veckan har ökat kraven på att plocka ned den kontroversiella sydstatsflaggan från South Carolinas delstatsbyggnad. Barack Obama, Hillary Clinton och Mitt Romney har varit tydliga med stödet för att ta ned flaggan.

På en presskonferens i måndags förklarade South Carolinas republikanske guvernör Nikki Haley, tillsammans med ett dussintal andra delstatspolitiker, att det var dags att ta ned sydstatsflaggan från den offentliga delstatsbyggnaden i South Carolinas huvudstad Columbia.

Efter att den 21-årige vit makt-sympatisören Dylann Roof dödade nio svarta kvinnor och män i en massaker i en kyrka i Charleston förra veckan har en debatt uppstått om det är lämpligt att fortfarande ha sydstatsflaggor på offentliga byggnader, 150 år efter inbördeskrigets slut 1865. Dylann Roof har på flera bilder poserat med sydstatsflaggan, som ofta uppfattas som ett stöd för slaveriet och segregation.

Flaggan användes av sydstaterna i USA:s inbördeskrig 1861–1865. Efter sydstaternas nederlag i kriget dröjde det dock länge innan den började synas i Södern igen. Först 1961, vid hundraårsdagen av inbördeskrigets början, hissade man sydstatsflaggan på delstatsbyggnaden i Columbia. Enligt många historiker var flaggans

återkomst i offentlig-heten på 1960-talet en politisk markering mot medborgarrättsrörelsens krav på rättigheter för svarta.

En rad politiker har under den senaste veckan uttryckt sitt stöd för att ta ned flaggan från delstatsbyggnaden i South Carolina. Mitt Romney, republikanernas tidigare presidentkandidat, skrev i ett meddelande på Twitter: ”För många symboliserar den rasism. Ta ned flaggan för att hedra Charlestons offer”.

Presidentkandidaten Jeb Bush uttryckte sig mer försiktigt, men sade att han som guvernör i Florida valt att ta ned sydstatsflaggan och nu räknar med att även South Carolina ”kommer att göra det rätta”. Barack Obama och Hillary Clinton har varit tydliga med stödet för att ta ned flaggan.

För att South Carolina ska kunna ta ned sydstatsflaggan måste dock guvernören Nikki Haley ha stöd av två tredjedelar av delstatskongressen. På tisdagen röstade man för att fortsätta debatten om detta. Bland republikanerna hoppas man även undvika att den här polariserande politiska frågan ska ta upp för mycket plats i den pågående debatten i partiets primärval, inför presidentvalet nästa år. Även om sydstatsflaggor nu plockas ned i många delar av South Carolina finns det gott om andra symboler i delstaten för sydstaternas sida i inbördeskriget. I de flesta storstäder står det statyer på Jefferson Davis, som var sydstaternas självutnämnde president under inbördeskriget, och generalen Robert Lee. Flera av dessa monument har vandaliserats de senaste dagarna.

Under veckan har försäljningen av sydstatsflaggor på e-handelssajten Amazon ökat med över 2 000 procent. I kategorin ”hem- och trädgårdsprodukter” låg sydstatsflaggor på de tre högsta platserna på försäljningslistan på tisdagen. Amazon och flera andra varuhus, som Walmart, Sears, Ebay och Etsy, har efter protester nu upphört med all försäljning av sydstatsflaggor.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com “

“ Handlingsfrihet för frihandel

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Amerikanska presidenter brukar inte få mycket gjort mot slutet. Obama har chansen att bli ett undantag.

Washington har legat i koma i snart fem år, med en demokratisk president som till föga nytta har stångats med rabiat fientliga republikaner i kongressen. Men när Barack Obama äntligen plockar hem en seger igen sker det tack vare dessa motståndare, i allians med det privata näringslivet. En stor majoritet av hans eget parti sa nej till ”snabbspårsmandatet” för frihandelsavtal.

Obama får nu fria händer att tala med både Asien och Europa. Slut-texterna ska småningom till kongressen, som kan rösta ja eller nej men inte hacka sönder med strykningar och tillägg. Vid onsdagskvällens avgörande votering i senaten var tre av fyra demokrater emot. I representanthuset försökte Obamas partivänner tidigare sabotera beslutet genom att blockera något de egentligen är för: stöd till omskolning för amerikaner som förlorar jobbet i den globala konkurrensen.

Processen kan fördröjas och köra fast i tumultet under presidentvalkampanjen 2016. Men mandatet gäller i sex år, alltså även för Obamas efterträdare.

Längst gånget är TPP, för tolv länder runt Stilla havet från USA och Japan till Vietnam och Peru. Avtalsområdet står för 40 procent av jordens BNP. Det gäller i någon mån att sänka klassiska tullar, som japanska på ris och amerikanska på skor. Framför allt ska dock tjänstehandeln ges en impuls, patenträttigheter stärkas, nivån höjas för miljö- och arbetarskydd, statliga subventioner inskränkas. Också för den transatlantiska motsvarigheten TTIP ligger fokus på att riva byråkratiska och dolda handelshinder.

Världsomfattande avtal vore att före-dra, men de internationella förhandlingarna inom ramen för WTO har gått helt i baklås. Även samtalen mellan EU och USA går relativt trögt.

Det amerikanska motståndet har sporadiska inslag av republikaner, dels sådana som aldrig unnar Obama minsta framgång, dels de som är skeptiska till statligt stöd åt arbetslösa. Hos Demokraterna anger protektionisterna tonen. Inhemska jobb måste skyddas, fattigare länder ägnas ingen tanke. Partiets väljare är ofta ganska positiva till frihandel, men fackföreningsrörelsen avskyr hela konceptet. Den krymper men har fortfarande ekonomiska muskler att stötta eller sänka kandidater som drömmer om en kongressplats.

Hillary Clinton var för TPP när hon var Obamas utrikesminister, men som demokratisk presidentkandidat låter hon annorlunda. Obama är knappast heller främmande för opportunism: i primärvalen 2008 kritiserade han Clinton för att hennes man skrev under det nordamerikanska handelsavtalet Nafta.

Snabbspåret är nödvändigt. Ingen partner skulle ge upp några käpphästar om kongressen sedan fick rumstera om i paragraferna. Hemlighetsmakeriet kring samtalen är däremot problematiskt. Precis som fackliga förhandlare knappast avslöjar hela taktiken för medlemmarna finns det säkert kort som inte bör visas alltför öppet. Men det måste finnas en rimlig möjlighet för medborgare och valda politiker att granska och bedöma det som händer.

Om Obamas aktuella vurm för frihandel är instinkt eller en

förhoppning om att glänsa i historieböckerna är inte helt klart, men den är riktig i sak. Frihandel har varit en motor för världsekonomin i många decennier, och skapar arbetstillfällen, lägre priser och större urval. Däremot blir inte alla jobb kvar på exakt samma ställe. Poängen är att varor, och i allt större utsträckning tjänster, produceras mer effektivt. Så ökar produktiviteten, vilket kostar en del jobb medan andra tillkommer. -Gatan är inte enkelriktad: alla får tillgång till nya marknader.

Men frihandel lever på mer än ekonomiska meriter. När USA drev idén framåt efter andra världskriget var det en väg till utveckling som också stärkte exempelvis Europas demokratier mot stalinismens demagoger.

Kina deltar inte i samtalen om TPP. Både Obama och Japans ledare har sett det som en poäng i sig, ett sätt att bromsa den framväxande jätten. Det är fel utgångspunkt, även om USA och dess asiatiska allierade inte kan acceptera Pekings försök att lägga beslag på omgivande hav eller dess trakasserier av grannländer.

Däremot är en central uppgift för frihandelsavtalen att sätta en internationell standard. Det är betydligt bättre att den präglas av västvärldens liberalism än av kinesisk statskapitalism. Målet borde vara att även Kina ska acceptera samma regelbok. Enklast som medlem i TPP.

Obama har aldrig brytt sig tillräckligt om kongressen, inte ens om sitt eget parti. Paradoxalt nog har det republikanska övertagandet av senaten förra året gett honom en sista chans att handla snabbt och göra gott.

Ledarskribent **Gunnar Jonsson** gunnar.jonsson@dn.se “

“ **Nej till insats för flyktingar**

DN FREDAG 26 JUNI 2015

EU-toppmötet sade på torsdagen nej till -förslaget att EU gemensamt ska ta emot flyktingar från Syrien och Eritrea. En majoritet av EU-länderna vill inte ha tvingande regler.

Bryssel.
I maj föreslog EU-kommissionen att EU gemensamt under två år skulle ta emot 40 000 asylsökande från Syrien och Eritrea som anlänt till Italien och Grekland. Flyktingarna skulle sedan vidarebosättas i EU:s medlemsländer.

Kommissionens idéer har fått stöd av länder som Sverige, Tyskland och Österrike. Italien står också bakom kommissionen, men anser att förslaget är otillräckligt. I övrigt är motståndet kompakt och torsdagens EU-toppmöte avvisade förslaget.

En majoritet – med länder som Polen, Ungern och Tjeckien i spetsen – vill inte tvingas ta emot flyktingar. Det gör Sveriges EU-kommissionär Cecilia Malmström, som tidigare hade ansvar för migrationsfrågorna i kommissionen, upprörd.

– Överfulla båtar med kvinnor och små barn flyr för sina liv från kriget i Syrien och diktaturen i Eri-trea. Turkiet har tagit emot två miljoner syriska flyktingar. Det kan inte vara för mycket begärt att 28 av världens rikaste länder tar gemensamt ansvar för en bråkdel.

Ungern har varit en högljudd motståndare. Regeringen i Budapest vill på egen hand bestämma över flyktingmottagningen och påpekar att många asylsökande under senare tid har anlänt till Ungern. Att kommissionen enbart vill avlasta Italien och Grekland är orättvist, tycker regeringen.

– Kommissionen ska lyssna på kritiken. Men det viktiga är själva tanken, att EU-länderna tar gemensamt ansvar. Vad händer om läget i Ukraina förvärras ytterligare? Då är det inte Italien som kan behöva hjälp, säger Cecilia Malmström.

Häromdagen meddelade också Ungern att landet inte tänkte acceptera regeln att flyktingar ska söka asyl i det land dit de först ankommer. ”Båten är full”, förklarade regeringens talesperson. Senare backade Ungern från detta uttalande, men kommissionen har ändå bett om en förklaring från Budapest.

Torsdagens EU-toppmöte sade alltså nej till tvingande flyktingkvoter. Den laddade diskussionen om migrationspolitiken pågick till sent på torsdagskvällen och förslaget var i stället att ”alla medlemsstater” frivilligt ska dela på ansvaret för 40 000 flyktingar. Det var inte ens säkert att den formuleringen skulle få stöd.

Däremot var stats- och regeringscheferna överens om att flyktingar som inte har rätt till asyl snabbt ska skickas tillbaka. EU:s ledare ställde sig dessutom bakom beslutet att inleda en första fas i operationen på Medelhavet som kallas EU Navfor Med.

I väntan på det FN-mandat som behövs för att EU ska få ingripa militärt mot flyktingsmugglarna ska insatsen förberedas. Också här har Cecilia Malmström invändningar.

– I en första fas handlar det om kartläggning, sedan får vi se. En sådan operation måste ske med yttersta varsamhet och försiktighet. Det sitter faktiskt människor i båtarna på Medelhavet.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Fakta. EU-kommissionens flyktingförslag

Kommissionen anser att flyktingströmmen innebär ett nödläge och att EU måste ta gemensamt ansvar.

Sammanlagt 40 000 flyktingar, framför allt från Syrien och Eritrea, som har anlänt till Grekland och Italien ska vidarebosättas i andra EU-länder enligt en särskilt fördelningsnyckel som bland annat bygger på ländernas ekonomi.

Sverige skulle till exempel ta emot 1 369 flyktingar av de 40 000, Tyskland 8 763, Frankrike 6 752, Polen 2 659 och Finland 792. Länderna skulle få 6 000 euro i EU-bidrag för varje flykting.

EU-kommissionen vill också att EU tar emot 20 000 kvotflyktingar via FN:s system för vidarebosättning i EU:s länder, men det är enbart en rekommendation. “

“ Milano första stoppet på den långa resan mot ett bättre liv

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Italiens största järnvägsstation rymmer EU:s migrationsproblem i ett nötskal. Mindre än en halv procent av de 65 000 flyktingar som kommit till Milano ansöker om asyl. De flesta åker vidare mot norr. En resa som blivit dyrare och svårare i takt med att gränserna inom EU hårdbevakas.

Milano.
○ När det långsamma nattåget från Syditalien kommer fram på eftermiddagen fylls den stora perrongen plötsligt av ett helt annat slags resenärer. Båtflyktingarna från Syditalien anländer ofta med slitna minimala resväskor och påsar med det fåtal ägodelar som de har fått med sig.

Milano Centrale har blivit ett viktigt stopp på den långa resan mot norr. Kommunen har varit tvungen att organisera sig. I ett par år har mottagningscentralen legat inne i stationen, där flyktingarna vid hög beläggning sov direkt på golvet. I dag ligger kontoret utmed stationens ena långsida. På trottoaren möter flyktingar nyanlända turister som precis stigit av flygbussen. Två väsensskilda grupper resenärer som med nyfikenhet och viss förvåning iakttar varandra.

I det lilla rummet där registrering sker utan dokument blir det snabbt fullt med nyanlända flyktingar.

– Where do you want to stay? frågar advokat Manuela Brienza en eritreansk familj och låter som om hon jobbar på en turistbyrå.

För kommunens räkning koordinerar hon de många volontärer som sedan länge jobbar för ”Progetto Arca”, ett kooperativ som tagit hand om Milanos hemlösa långt innan denna flyktingström startade.

– Genom oss får de möjlighet att andas ut några dagar innan de fortsätter sin resa, säger Manuela Brienza.

Flyktingströmmen ändrar sig varje dag. Fem sex dagar efter en helg då 3 000 flyktingar landstigit i Syditaliens hamnar råder det kaos på stationen. Som mest kan volontärerna skrapa fram 1 300 bäddar på elva olika förläggningar. Det räcker inte alltid. För två veckor sedan, då såväl Österrike som Frankrike stängt sina gränser i Bolzano och Ventimiglia, väntade många flyktingar med att försöka åka vidare med tåg. För att klara anstormningen var man då tvungen att ta till civilförsvarets utfällbara britsar och arrangera sovsalar utan duschmöjligheter.

○ ○ ○

Casa Suraya är ett före detta kloster som gjorts om till flyktingförläggning. Det kom till för ett år sedan då strömmen av flyktingar från Syrien ökade dramatiskt. Förläggningen är uppkallad efter Suraya, en syriansk flicka som föddes här i fjol. Vi är i ett av Milanos grönskande ytterområden, där staden plötsligt tar slut. En svag doft av lindar omsluter huset efter morgonens intensiva ösregn.

– Det har varit en stormig och intensiv natt, säger ansvarige Francesco Sdraiati och berättar att 50 flyktingar, huvudsakligen syrianer och eritreaner, anlänt med en buss klockan tre på natten.

Två syriska familjer har gjort båtresan tillsammans från Libyen till Italien.

– Det var en lugn resa, men ändå oroligt eftersom den lilla fiskebåten hade 451 personer ombord. Men vi fick snabbt hjälp av den italienska kustbevakningen som tog oss alla ombord på sitt fartyg, berättar Jihad, 48, vars familj kommer från Damaskus.

Familjen landsteg i Taranto i Apulien på den italienska klacken. Dagen därpå var de redan i Milano. Deras plan är att åka vidare till Tyskland, där redan två av familjens döttrar bor hos faderns kusiner. Den ena dottern som fått tyskt pass ska om någon dag komma med bil till Milano och hämta Jihad tillsammans med hustrun Fatin och den yngste sonen Ahmad, 16 år.

Ahmad drömmer om att få fortsätta studera. Under de två år familjen väntade i Libyen kunde han inte gå i skolan.

– Min skola i Syrien bombades och i Tripoli var jag inte välkommen i skolan. Nu vill jag fortsätta min skolgång i Tyskland, säger han och tillägger att han i framtiden skulle vilja studera mänskliga rättigheter.

○ ○ ○

Under den varma eftermiddagen blir flyktingarna kring centralstationens torg allt fler. Vi möter en grupp afghaner som vilar ut på gräsmattorna med resväskorna som kudde. De skall åka vidare till Schweiz. Vid vattenfontänerna tvättar en man sina fötter, en annan svalkar sitt huvud.

En kvinna från Eritrea tvättar sina kläder med flytande tvättmedel. Hon gnider plaggen frenetiskt mot den skrovliga kalkstenen som ramar in stationens träd och gröna gräsmattor. Sedan sköljer hon länge och lägger som alla andra ut sina kläder på det vassa buskaget. Framåt kvällen är centralstationens park som en stor färggglad tvättinrättning med rena torra kläder.

På en silverglänsande utrullad plastmatta ber en ung man från Mali. Han heter Bamaka och berättar efter bönen sakligt och konkret att han i morgon har ett flyg till Paris. Det är omöjligt att avgöra om han skojar.

På torgen kring stationen görs konkreta uppgörelser mellan resenärer och de som arbetar för människosmugglare.

De som har gott om pengar köper en komplett resa till Paris, Frankfurt eller Stockholm. Andra åker på egen hand och hoppas passera gränsen osedda. Mycket få har falska dokument, det säkraste men också dyraste sättet att ta sig in i Europa.

Nästan ingen av de som passerar Milano Centrale har lämnat digitala fingeravtryck, vilket sedan länge är obligatoriskt inom EU. En flykting som finns registrerad i det europeiska Eurodac-systemet måste ansöka om asyl i det första ankomstlandet enligt Dublinförordningen. I fjol

kom 170 000 flyktingar till Italien. Advokaten Manuela Brienza uppskattar att så många som 100 000 personer inte har registrerats av italiensk polis. Det innebär att ett annat land får ta ansvar för dem när de reser vidare.

Brienza, som arbetar med sociala frågor och migration i kommunen, är inte rädd för att sticka ut hakan.

– Vi är i praktiken den mänskliga korridor som EU inte vill ha. Om EU accepterar kvotflyktingar och förändringar i migrationslagarna eller inte gör ingen skillnad. I väntan på en uppgörelse bestämmer Italien redan nu hur kvoterna ska se ut. Att inte registrera alla är en bojkott som innebär att gällande lagar inte respekteras. Men det är en pragmatisk lösning, säger hon till DN.

Det är med bakgrund av detta som EU nu inrättar kontrollstationer, så kallade hotspots, som ska ligga nära de stora hamnarna. Här ska utländska representanter från Europol, Eurojust, Frontex och EU bland annat se till att digitala finger-avtryck tas. Inom kort ska detta börja testas i Italien.

○ ○ ○

I veckan fick järnvägsstationen en egen förläggning för flyktingar, intill spår 21 i den nedre delen av stationen som inte längre används. Spår 21 var den plats varifrån tågen med judar gick till de tyska koncentrationslägren. I dag finns här ett museum. En oanvänd del har gjorts om till sovplatser för ett 30-tal personer. Det är Milanos judiska minnesstiftelse över Förintelsen som valt att engagera sig och på detta sätt hjälpa de flyktingar som kommer.

Roberto Jarach är stiftelsens vice ordförande. Han ser få likheter mellan nuet och historien. Nazitiden handlade om att utplåna människor. I dag handlar det om en kamp för frihet och mänskliga rättigheter.

– Då var många i Milano likgiltiga. I dag är det annorlunda, men vi befinner oss fortfarande på en nivå där många säger ”vi måste ta hand om och hjälpa dessa personer, fast inte i mitt hem”. Det är det verkligt stora problemet, menar han.

Peter Loewe

loewe@tin.it

Fakta.
De flesta kommer via Libyen

Hittills i år har 60 000 flyktingar kommit till Italien. 92 procent har kommit med båt från Libyen.

Sedan den 18 oktober 2013, då Milanos kommun startade sin hjälp för flyktingar, har 65 500 personer passerat stadens centralstation. Av dessa har endast 272 personer ansökt om asyl.

67 procent av de som kommer är syrier, 28 procent eritreaner och 5 procent är palestinier. Under 2015 har det skett en markant ökning av eritreaner.

Mindre grupper kommer framför allt från Afghanistan, Sudan, Mali, Ghana, Etiopien och Somalia.

Syrier och palestinier anger Sverige som det land de helst vill åka till. Eritreaner sätter Tyskland först.

Allt fler minderåriga barn kommer. Av de 65 500 personer som anlänt är 14 400 barn.

Källa: Milanos kommun och Italiens inrikesministerium “

“ Islamiska staten gör ny offensiv mot Kobane

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Terrororganisationen Islamiska staten (IS) pressas tillbaka i östra Syrien. Samtidigt är IS på offensiven i de kurdiskdominerade områdena i norr.

IS-styrkor anföll på torsdagen staden Kobane vid den turkiska gränsen. En självmordsattack inne i Kobane med minst tolv döda och över 70 skadade tillskrivs Islamiska staten, och regionala nyhetsbyråer rapporterar om hårda strider inne i stadskärnan.

Samtidigt angrips provinshuvudstaden Hasakeh som ligger 25 mil öster om Kobane, längs turkiska gränsen.

Attacken är en repris på den offensiv som genomfördes i mitten av september förra året. Då anföll IS Kobane och intilliggande samhällen med pansar och artilleri. Över 200 000 människor tvingades till vild och oordnad flykt över gränsen till Turkiet.

Men den kurdiska YPG-milisen, understödda av USA-koalitionens bombflyg och styrkor från den Fria Syriska Armén lyckades stå emot invasionsförsöket. Efter månader av hårda strider drog sig IS tillbaka från Kobane i slutet av januari i år.

Civila började i långsam takt återvända till den svårt förödda och hårt minerade staden, där närmare 300 000 människor bodde före kriget. Men de allra flesta av Kobanes invånare dväljs fortfarande i flyktingläger i Turkiet där de lever under ytterst svåra omständigheter.

I detta nu tycks dock IS ha omgrupperat styrkor från sitt starkaste fäste, provinshuvudstaden Raqqa i nordöstra Syrien. Detta sker samtidigt som kurdisk milis ryckt fram mot Raqqa och även erövrat samhället Tal Abyad, som är ett nav för Islamiska statens smuggling av utländska jihadister och förnödenheter från Turkiet.

Men det är vanskligt att dra några alltför snabba slutsatser av dessa senaste frontrapporter. Islamiska staten tillämpar en ”plastisk” krigföring: tillbakapressade på ett ställe kan de i stället dyka upp med desto större slagstyrka på annat håll. IS enheter är snabba, lättrörliga och gynnas av ryktet om sin skoningslöshet, vilket får civila att fly så fort IS-krigare närmar sig.

I den södra delen av Syrien, vid gränsen till Jordanien, genomför den ”moderata” delen av den syriska väpnade oppositionen en offensiv för att inta provinshuvudstaden Daraa.

På torsdagen kom rapporter att rebeller intagit regeringskontrollerade samhällen och militärposteringar i närheten av Daraa.

Det var protester i Daraa som utlöste det syriska inbördeskriget, när fredliga regimkritiska demonstrationer i mars 2011 möttes av övervåld från president Bashar al-Assads säkerhetsstyrkor.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta Kobane

Den 13 september 2014 gick Islamiska staten till blixtattack mot Kobane, en stad i nordöstra Syrien invid gränsen till Turkiet med cirka 300 000 invånare varav 90 procent är etniska kurder.

De följande två veckorna flydde över 200 000 civila till Turkiet. Som mest belägrades Kobane av 10 000 IS-krigare och terrororganisationen såg ut att kunna ta kontroll över Kobane.

Men den USA-ledda koalitionens bombningar, samt den kurdiska milisen YPG och enheter från irakiska Kurdistan samt Fria Syriska Armén kunde pressa tillbaka Islamiska staten som retirerade i slutet av januari 2015. “

“ Nya försök till avtal i morgon

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Bryssel. Krisförhandlingarna om Grekland har kört fast, men sägs inte vara över. EU:s politiska ledare försöker hålla god min.

EU:s stats- och regeringschefer anlände på torsdag eftermiddag till ett laddat toppmöte om bland annat flyktingströmmen över Medel-havet.

Samtidigt pågick finansministrarnas förhandlingar om Grekland i en annan byggnad i Bryssel.

EU:s politiska ledare försökte hålla god min. Avspänt leende förklarade Greklands premiärminister Alexis Tsipras att han trodde på en uppgörelse.

– Europas historia är full av motsättningar, förhandlingar och kompromisser. Jag är övertygad om att vi kommer överens, sade Tsipras.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel lät inte lika övertygad:

– Det har inte gjorts nödvändiga framsteg. Förhandlingarna måste slutföras av institutionerna och finans-ministrarna, hävdade hon.

En kort stund senare bröt finansministrarna upp, utan att ha kommit överens. Nästa försök att enas görs i morgon, lördag.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Vicepresidenten har flytt landet före valet

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Nairobi. Burundis vicepresident Gervais Rufyikiri har gått i landsflykt bara dagar innan landet ska välja nya parlaments-ledamöter. Situationen i det central-afrikanska landet blir alltmer spänd.
Gervais Rufyikiri ska ha flytt Burundi och befinner sig enligt The Guardian i Belgien, som är den forna kolonialmakten.

I ett öppet brev som citeras av The Guardian vädjar Rufyikiri till president Pierre Nkurunziza att denne ska stiga åt sidan för landets bästa.

– Sätt det burundiska folkets intresse före dina egna intressen och dra tillbaka din kandidatur, för den står i strid med författningen, skriver Rufyikiri i brevet.

Det var i slutet av april som Pierre Nkurunziza meddelade att han ställer upp för omval till en tredje mandatperiod, något som enligt hans kritiker står i strid med författningen. Presidenten hävdar att han bara blivit vald av folket vid ett tillfälle, under 2010 års val som oppositionen bojkottade, och att han därför har rätt att kandidera på nytt. Inför första mandatperioden utnämndes han av parlamentet.

Sedan dess har huvudstaden Bujumbura skakats av våldsamma protester som kulminerade i en militärkupp i mitten av maj.

Nkurunziza kunde slå ned kuppen och sedan dess har hoppet om en fredlig lösning på konflikten blivit allt mindre.

Studenter som i veckor sökt skydd utanför USA:s ambassad tog sig på torsdagen in på ambassadområdet efter att myndigheter hotat att förstöra deras läger, skriver News24.

På måndag är det tänkt att Burundis invånare ska välja parlaments-ledamöter. I mitten av juli ska de sedan rösta om en ny president – om Nkurunziza får som han vill. Såväl kritikerna som hans allierade i Afrikanska unionen och i det östafrikanska samarbetsblocket EAC har vädjat till honom om ett senareläggande av valen.

Burundi har under det senaste decenniet lyfts fram som ett föredöme i lokalt förankrad konflikthantering. Landet plågades under större delen av 1990-talet av ett brutalt inbördeskrig som skördade flera hundra tusen människoliv.

Den senaste tidens politiska utveckling har oroat många bedömare som befarar en återgång till öppet krig.

Hittills har minst 70 personer dött och över 500 demonstranter ska ha skadats i sammandrabbningar med polisen, skriver BBC.

Erik Esbjörnsson

erikesbjornsson@gmail.com “

“ Ja till Obamas sjukreform i HD

DN FREDAG 26 JUNI 2015

New York. Barack Obamas sjuk-vårds-reform, Obamacare, har överlevt ännu en juridisk ut-maning. Högsta domstolen till-kännagav på torsdagen att de inte kommer att förbjuda de statliga subventioner som varit en förutsättning för reformen.

Sex av Högsta domstolens domare röstade för att subventionerna inte strider mot konstitutionen. Tre domare, som anses vara HD:s mest konservativa, röstade för att upphäva den. Sannolikt innebär det här slutet på en fem år lång juridisk strid mot Obamacare. Detta är ett stort nederlag för Repu-blikanerna i kongressen. Enligt bedömningar av tankesmedjan Brookings Institution skulle drygt sex miljoner amerikaner i 34 delstater ha förlorat sina sjukförsäkringar om HD upphävt reformen.

I en presskonferens på torsdagen sade president Obama att sjukvårdsreformen nu tar en plats bredvid populära välfärdsprogram som Medicare (sjukförsäkringssystemet för äldre) och socialförsäkringssystemet.

– Lagen är här för att stanna. Vi kommer inte att nysta upp en lag som vävts in i USA:s struktur, sade Obama.

Martin Gelin “

“ Det är vi som bär skulden, inte Grekland

DN FREDAG 26 JUNI 2015

Inför den grekiska krisen har Europas politiker förvandlat sig till zombies, som biter sig fast vid illusionen att de ska kunna driva in landets astronomiska statsskuld. Det är ett stötande och skandalöst beteende som helt bortser från Europas stora systemfel, skriver den tyske filosofen Jürgen Habermas.

EU-domstolens senaste utlåtande kastar ett skarpt ljus över det felaktiga i konstruktionen med valutagemenskap utan politisk union. Alla medborgare måste sommaren 2012 ha känt tacksamhet mot Europeiska centralbankens chef Mario Draghi, när han med en enda mening bevarade dem från de katastrofala följderna av en omedelbart hotande kollaps.

Med beskedet att banken i nödfall kunde göra obegränsade stödköp av statsobligationer erbjöd han Eurogruppen en livlina. Detta steg såg han sig tvungen att ta, eftersom regeringscheferna var oförmögna att handla i det gemensamma europeiska intresset; fångade i sina respektive nationella intressen satt de bara och stirrade chockat på händelseutvecklingen.

Finansmarknaderna reagerade med avspänning på denna enda mening, med vilken den europeiska centralbankschefen simulerade en fiskalsuveränitet han överhuvudtaget inte hade. Det är ju fortfarande medlemsstaternas centralbanker som i sista instans ansvarar för krediter.

EU-domstolen har nu gett den inte helt författningskonforma räddningsaktionen sin välsignelse. Fallet, som har skickats fram och tillbaka mellan Luxemburg och den tyska författningsdomstolen i Karlsruhe, belyser att något saknas i valutagemenskapens konstruktion. Denna lucka har Europeiska centralbanken fyllt i samband med nödhjälpen. Men att fiskalsuveräniteten saknas är bara en av många sårbara punkter. Valutagemenskapen förblir instabil, så länge den inte kompletteras med en bank-, skatte- och näringslivsunion. Om vi inte ohöljt vill förklara demokratin som en ren dekoration, innebär det att valutagemenskapen byggs ut till en politisk union.

Efter regeringsskiftet i Grekland tog Draghi, som simmar mot den tröga strömmen av kortsiktig, ja, huvudlös politik, genast till orda: ”Vi måste komma bort från ett regelsystem för nationell näringslivspolitik och i stället överlämna mer suveränitet till gemensamma institutioner.” Dessa sedan länge nödvändiga reformer anser den före detta Goldman-Sachs-bankmannen något oväntat också vara förbundna med större demokratisk ansvarighet.

Här talade någon som hade sett att kivandet bakom lyckta dörrar mellan regeringschefer, som bara tänker på sitt eget nationella väljarklientel, inte räcker för att uppnå de nödvändiga skatte-, finans- och socialpolitiska avgörandena. I dag, tre månader senare, står Europeiska -centralbanken åter redo att med nödkrediter köpa tid åt handlingsförlamade regeringar.

Eftersom den tyska förbundskanslern redan i maj 2010 bedömde investerarnas intressen som viktigare än en sanering av den grekiska

ekonomin genom skuldavskrivning, befinner vi oss på nytt i ett krisläge. Nu blottläggs en annan institutionell brist.

Det grekiska valresultatet är ett klart uttalande från en nation, vilken med tydlig majoritet motsätter sig det lika förnedrande som betryckande sociala elände en påtvingad sparpolitik lett till. Själva uttalandet är entydigt: befolkningen säger nej till att fortsätta en felslagen politik, vars följder de drastiskt har fått erfara på sina egna kroppar. Utrustade med denna demokratiska befogenhet, försöker den grekiska regeringen åstadkomma en politisk förändring i euro-zonen.

Men i Bryssel stöter de på representanter för 18 andra regeringar, som alla rättfärdigar sina avslag med kylig hänvisning till egna demokratiska mandat. Man kan här särskilt se på det första mötet, hur de arroganta noviserna i triumfstämning gav sig in i slagväxling med de väl insuttna, som reagerade dels paternalistiskt farbroderligt, dels rutinerat nedlåtande: båda sidor propsade papegojaktigt på att vara bemyndigade av det egna ”folket”.

Den oavsiktliga komiken i deras endräktigt nationalstatliga tänkande åskådliggjorde på ett oöverträffat vis vad som verkligen saknas – ett fokus på medborgarnas gemensamma politiska viljebildning vid politiska vägval som får stora konsekvenser i Kärneuropa.

Men slöjan över denna institutionella brist har ännu inte riktigt rämnat. Det grekiska valet har strött grus i det brysselska maskineriet, - eftersom det här är medborgarna själva som har bestämt sig för ett europapolitiskt alternativ. Annars brukar det ju vara regeringsföreträdare som teknokratiskt gör upp med varandra om avgörande frågor och förskonar sina nationella offentligheter från sådana oroande teman.

Att kompromissförhandlingarna i Bryssel kör fast beror nog främst på att ingen av sidorna skyller förhandlingarnas fruktlöshet på felkonstruerade förfaranden och institutioner, utan hellre anklagar motparten för att ha ett felaktigt förhållningssätt.

Och visst, i sakfrågan handlar det om ett tjurigt fastklamrande vid en sparpolitik, som inte bara möter kritik inom den internationella vetenskapen, utan i Grekland har vållat barbariska kostnader och bevisligen slagit fel. Men i grundkonflikten, där den ena sidan vill åstadkomma en kursändring i denna politik medan den andra hårdnackat vägrar att alls ge sig in i några politiska förhandlingar, avslöjas en djupare liggande asymmetri.

Man måste göra klart för sig vad som är så stötande, ja, skandalöst, i denna vägran: hindret för kompromissen är inte ett par miljarder mer eller mindre, inte heller det ena eller det andra åläggandet, utan endast och allenast det grekiska folkets krav att näringslivet och den av korrupta elitskikt utsugna befolkningen genom en skuldavskrivning – eller en motsvarande reglering – ska få en nystart. I stället insisterar långivarna på erkännandet av ett skuldberg som Grekland aldrig någonsin kommer att kunna betala av. Märk väl: det råder ingen tvekan om att en skuldavskrivning förr eller senare blir nödvändig.

Naturligtvis finns det i ”givarländerna” politiska grunder för att hålla fast vid fiktionen om att skulden ska återbetalas, en fiktion som på kort sikt låter dem skjuta upp ett obehagligt beslut. Vad de fruktar är bland annat en domino-effekt i andra ”mottagarländer”. Men en felaktig

politik måste i ljuset av sina kontraproduktiva följder ändå revideras. Å andra sidan får man för jämviktens skull inte bara lägga hela skulden på ena sidan.

Jag kan inte bedöma om det finns någon genomtänkt strategi bakom den grekiska regeringens taktiska förehavanden, och vet heller inte vad som där förklaras av politiskt nödtvång och vad som beror på oerfarenhet eller inkompetens hos de agerande. Vilka bruk och samhällsstrukturer som ställer sig i vägen för reformerna vet jag också för litet om.

Uppenbart är i alla fall att de inte har kunnat bygga upp någon fungerande stat. Men inte ens sådana besvärliga omständigheter kan förklara varför den grekiska regeringen gör det så svårt även för sina sympatisörer att urskilja någon linje i det nyckfulla agerandet. Man ser inga vettiga försök att bilda koalitioner; man blir osäker på om vänsternationalisterna ändå inte har en något etnocentrisk föreställning om solidaritet och bara av slug beräkning vill vara kvar i eurozonen – eller om deras perspektiv trots allt sträcker sig längre än nationalstaten.

Att låta kravet på skuldavskrivning ljuda som en generalbas i förhandlingarna räcker i varje fall inte för att väcka minsta tillförsikt hos motsidan om att denna nya regering är annorlunda – kommer att handla mer energiskt och ansvarsfullt – än de klientelistiska regeringar som den har avlöst.

Nationalekonomen Amartya Sen jämförde för bara någon månad sedan den av tyska regeringen genomdrivna sparpolitiken med en medicin innehållande en livsfarlig blandning av antibiotika och råttgift. Vänsterregeringen hade helt i Nobelpristagarens anda kunnat utveckla ett reformprogram som keynesianskt ändrade proportionerna i Merkels medicin och i samma anda konsekvent tillbakavisa alla nyliberala överkrav. Men då hade de samtidigt behövt visa några trovärdiga avsikter att genomföra den senkomna moderniseringen av stat och näringsliv, liksom att utjämna bördorna, bekämpa korruption och skatteflykt och så vidare.

I stället har de valt att moralisera – gett sig in på ett *blame game*, som under de givna omständigheterna till exempel gör det lätt för den tyska regeringen att avfärda Greklands fullt berättigade klagomål över hanteringen av tyska krigsskulder.

Den grekiska regeringens svaga uppträdande ändrar inget i den skandal som består i att politikerna i Bryssel vägrar bemöta sina kolleger från Aten som politiker. De ser visserligen ut som politiker, men det är bara i sin ekonomiska roll som långivare de deltar i samtalen. Poängen med denna förvandling till zombies är att en stats förhalade insolvens därmed ges sken av att vara ett opolitiskt, privaträttsligt förfarande för att driva in skulder.

På så vis blir det nämligen så mycket lättare att förneka allt politiskt medansvar. Vår press gör sig lustig över akten att döpa om trojkan – namngivning som en magisk handling, liksom. Men kravet på namnbyte är ett uttryck för en helt legitim önskan att bakom långivarens mask ändå få syn på politikerns ansikte. Det är dock bara såsom politiker de kan ställas till svars för ett misslyckande som har lett till att mängder av livsmöjligheter förslösats och att arbetslöshet, sjukdomar, socialt armod och hopplöshet har brett ut sig.

För sina tvivelaktiga räddningsaktioner har Angela Merkel redan från börjat tagit med Internationella valutafonden (IMF) i båten, den institution som bär ansvaret för det internationella finanssystemets dysfunktioner. Som terapeut bekymrar fonden sig om systemets stabilitet och handlar i investerarnas övergripande intressen. Som medlemmar i trojkan smälter även de europeiska institutionerna samman denna aktör, vilket gör att politiker som handlar i denna funktion kan dra sig tillbaka i rollen som ombud, strängt bundna av regler och utan eget ansvar.

Denna upplösning av politiken i marknadsanpassning kan måhända förklara att företrädarna för den tyska regeringen, undantagslöst högmoraliska människor, så oförskämt förnekar sitt politiska medansvar för de förödande sociala följder som de ändå måste ha räknat med när de i Europarådet genomdrev det -nyliberala sparprogrammet.

Men vad det här verkligen handlar om är inte en moralisk pinsamhet, utan den politiska kärnan: de politiska eliterna i Europa får inte längre gömma sig för sina väljare och själva undvika de alternativ som en politiskt ofullständig valutagemenskap ställer oss inför. I de europeiska ödesfrågorna måste det vara medborgarna, inte bankerna, som har sista ordet.

Övers. från tyska: Annika Ruth Persson

Jürgen Habermas

Sociolog och filosof.

Jürgen Habermas är tysk sociolog och filosof, född 1929. Vid sidan av Theodor Adorno och Max Horkheimer är han den mest namnkunnige filosofen från den så kallade Frankfurtskolan.

Ett flertal av Habermas böcker finns översatta till svenska, senast ”Om Europas författning: en essä”, Ersatz, 2011. Hans senaste bok är ”Im Sog der Technokratie”, -Suhrkamp, 2013.

En längre version av denna text är publicerades tidigare i veckan i Süddeutsche Zeitung. “

“ Toppmötet inte EU:s bästa stund

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Alla medlemsländer ska solidariskt dela på flyktingbördan i EU. Men bara om de vill. Och i själva verket bara på en ytterst liten del av den totala mängden. Det blev kontentan av det EU-toppmöte som statsminister Stefan Löfven (S) verkade nöjd med. Frågan är dock om han var stolt. ”Medlemsländerna säger att vi vill frivilligt bidra”, sade den siste optimisten till SVT.

Toppmötet uppges ha varit ett av de mest dramatiska någonsin. I sin kärna handlade diskussionerna om EU:s grundläggande värderingar. Flera regeringschefer sägs ha varit chockade över den öppna oviljan mot att visa solidaritet. Italiens premiärminister Matteo Renzi uppges ha varit rosenrasande och med rätta ifrågasatt regeringschefernas lojalitet med EU.

Sverige har tillsammans med Tyskland och Österrike tryckt på för att EU:s medlemsländer ska öppna sina hjärtan. Det har bland annat Ungern, Bulgarien, Polen och Tjeckien varit ointresserade av. Litauen sägs dessutom endast ha velat ta emot kristna flyktingar.

Migrationsverket beräknar att det till Sverige under 2015 och 2016 beräknas anlända mellan 138 000 och 183 000 människor. Diskussionen på EU-toppmötet gällde endast 40 000 flyktingar som anlänt eller kommer att anlända till Italien och Grekland. Dessa ska dessutom fördelas över de kommande två åren. Grovt räknat handlar det alltså om 1 428 personer per medlemsland, eller 714 personer per år.

I själva verket har EU-kommissionen föreslagit en än mer rättvis fördelning som bygger på en gammal klassisk hederlig princip om insats efter förmåga. Asylsökande skulle enligt förslaget ha fördelats efter ländernas ekonomiska styrka, tidigare mottagande, arbetslöshet, folkmängd, etcetera. Inte ens den principen mäktade regeringscheferna med.

Ungerns auktoritäre premiärminister Viktor Orbán vägrade att ta emot en endaste person på flykt. Det går i linje med den officiella statsretoriken och allmänna främlingsfientligheten som florerar i Ungern. Under sommaren har staten haft en affischkampanj med budskapet att migranter inte får lov att stjäla ungerska jobb. Det fick flyktingorganet UNHCR att producera en motkampanj med positiva exempel på invandrade ungrare.

Det ungerska minnet är kort. I svallvågorna efter den misslyckade revolutionen 1956 flydde 200 000 ungrare för sina liv. Historielösheten är det största sveket mot den europeiska gemenskapen.

Ledarskribent

Csaba Bene Perlenberg

csaba.perlenberg@dn.se “

“ Fast i sin tro – men utan att fastna

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Journalister är till för att utmana myter och modeuppfattningar, inte sprida dem.

En kvarts miljon samlades i maj på Miron, Israels högsta berg, i tallskogarna vid Libanongränsen. Uppbådet av ortodoxa judar påminde om vallfarter i Indien eller Mexiko, där skeptikern kippar efter andan i korsdraget från all blind tro. Enskildas andakt är vacker och poetisk, folkskockars unisona bönerop väcker andra känslor.

Men det är nyttigt att smaka på religion som den är till vardags. Inte som tjusig andlighet, utan som den uppträder i sina hemländer: som härsklysten konsensus. (I Sverige, där en anpasslig kyrka kapitulerat för populärkulturen och dess glupska krav på sex och mångfald, märks inte religionens omedgörliga aspekt.)

Den sekulära världen har inget att sätta emot religionernas böljande folkhav. Det sunda förnuftet fyller inga arenor med hänryckta anhängare. De enda jämförbara icke-religiösa dragplåstren är rockmusik och fotboll.

Massmötet på berget Miron är en så kallad *Hilulah*, åminnelsen av en rabbins dödsdag, i detta fall Shimon Bar Yokhai, en rabbin från 100-talet. Hans berömmelse vilar på skriften Zohar, grundvalen för kabbalismen, ett mystiskt system som slog igenom på 1500-talet bland spanskjudiska flyktingar i Orienten, och senare i Östeuropa.

Bar Yokhai ska ha författat sitt storverk i en grotta, förföljd och efterspanad av romerska poliser. Det är en stämningsfull legend. Men, som ofta då det jublas och firas i Herrens namn, så ligger där ett missförstånd i botten. Nämn det inte för härskarorna på Mironberget, de är inte roade av källkritik, men faktum är att boken Zohar skrevs någon annanstans, över tusen år senare och många dagsresor från Galiléens berg.

Författaren, Moshe Leon, var en mystiker i Guadalajara, en småstad nordost om Madrid. Leon var ett reli-giöst och språkligt snille – tänk att skriva en esoterisk traktat på arameiska i den spanska landsorten år 1280! Han var dessutom en slug bokagent: För att slå på trumman för sitt verk berättade han att Shimon Bar Yokhais vålnad visat sig för honom i en dröm och att han, Leon, skrivit ned visdomsorden.

Ett annat fromt underverk: Den svarta madonnan från Guadalupe, Amerikas skyddshelgon, visade sig strax efter den spanska erövringen för Juan Diego, en nyligen döpt mexikan. Kyrkan som restes på platsen för miraklet, i Tepeyac i Mexico City, är ett mäktigt tempel. När sidoväggen skjuts ifrån kan 40000 personer delta i mässan. De 20 miljoner besökarna om året är en livsviktig intäkt för Mexikos kyrka – en gång rikast av alla men fattig sedan revolutionens brandskattning för 100 år sedan.

En gång på 1990-talet ville Guillermo Prado, den ansvarige abboten, visa sig modern och uttalade sig i en tidning: ”Juan Diego och legenden kring honom är ju bara en symbol, det där har aldrig inträffat, noga taget.”

Det fick han ångra. Ett ramaskri steg mot himlen. Juan Diego, Amerikas första helgon, var ju inte ”bara” en symbol – han var en symbol just därför att folk trodde på legenden. Abboten avskedades.

Miguel Murado gav i fjol ut en bok som blivit en bestseller i Spanien. Den spanska historieläxan, visade han, är mest myt och halvsanning. Holländarnas kapitulation efter slaget vid Breda – känd från Velázquez målning – ägde aldrig rum. Värre ändå: slaget ägde inte heller rum! Murado klappades om av postmodernister – han hade visat att historien är ett träsk av subjektivitet! Men författaren protesterade: Det är tvärtom! Just därför att historien *inte* är en godtycklig konstruktion går det att ta reda vad som hänt – och inte hänt.

Människan både producerar myter och punkterar dem, med samma inlevelse. Också i fria länder florerar de tokigaste missuppfattningar: Att fattigdom skapar terrorism (det är tur för oss att det inte är så – då skulle vi inte ha haft en lugn stund); att okoncentrerade skolbarn är genetiskt sjuka, att krig handlar om råvaror eller att personer som mördat och våldtagit irakier – (men inte svenskar!) – blir snälla igen om de får gå före i bostadskön.

Häromveckan, 100 år efter sänkningen av fartyget ”Lusitania”, drog medierna snällt den gamla valsen att tragedin utlöst USA:s inträde i första världskriget – två år senare! Själv trodde jag länge att Europa sommaren 1914 var en krutdurk av explosiva motsättningar, som bara väntade på en gnista för att flyga i luften. Gnistan var mordet på det habsburgska kronprinsparet i Sarajevo den 28 juni. Men det fanns ingen krutdurk. Stormakterna ville inte krig. De ansträngde sig för att undvika krig och de hade lyckats då Österrike – nästan en månad efter ”gnistan” – alldeles självt satte i gång kriget.

Det blir ibland rätt till slut. Vid nästa hundraårsminne kommer ingen att förklara det första världskriget med krutdurksmetaforen – som kom till långt efter krigsutbrottet. Men vetenskapens kvarnar mal långsamt. Det dagliga renhållningsarbetet faller på pressens lott. Journalister, bland sina andra nyttiga uppgifter, är till för att utmana myter och modeuppfattningar, inte sprida dem. Misstro är skribentens viktigaste arbetsverktyg.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com

Nathan Shachar är DN:s korrespondent i Jerusalem, författare och fristående kolumnist på ledarsidan.”

“ Turisterna sköts ihjäl på badstranden

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Minst 37 personer dödades och 36 skadades när en man öppnade eld med ett automatgevär i badorten Port El Kantaoui i Tunisien på fredagen. Många av offren var europeiska turister, varav flera britter och tyskar.

– Plötsligt började det smälla, det var helt overkligt, berättar Henrik Forsberg från Laxå.

Vid lunchtid i går tog sig en man beväpnad med automatvapen in på turisthotellet Imperial Marhabai i badorten Port El Kantaoui, en knapp mil norr om staden Sousse.

Mannen uppges ha smugglat in sitt kalasjnikovgevär genom att gömma det i ett hopfällt parasoll. Vid hotellpoolen tog han fram vapnet och började skjuta mot såväl turister som tunisier.

Även sprängladd-ningar uppges ha kastats mot offren.

– Angriparen var en ung kille. Han var klädd i shorts, som om han själv var turist, säger en hotellanställd till nyhetsbyrån Reuters.

När massakern inleddes befann sig Henrik Forsberg från Laxå ett femtiotal meter därifrån, i det in-tilliggande hotellets pool.

– Plötsligt hördes en smäll. Först trodde jag att det var någon som försökte skrämma bort fåglarna i buskaget som skiljer hotellen åt, för det flaxade till och några fåglar flög iväg. Men så small det till igen, och då tänkte jag: vad är det som händer? berättar Henrik Forsberg på telefon.

Snart kom hundratals turister springande mot det hotell som Forsbergs familj bor på.

– Jag hörde att personalen ropade något om terrorister. Så kom en kraftig explosion, som från en bomb. Vi sprang in i vårt hotells lobby, och jag fortsatte upp på rummet för att leta rätt på min fru och 11-årige son, säger Forsberg.

Dova, smattrande ljud från automatvapen hördes. Efter några minuter var hotellområdet fullt av polis och militär. Gärningsmannen sköts snabbt till döds.

Men då var massakern redan ett faktum. Bland offren finns minst fem britter, och ett oklart antal medborgare från Tyskland, Belgien och Irland. Minst ett av offren uppges vara ett barn.

Enligt UD befann sig 200 svenska resenärer i går i Sousse med omnejd. På fredagskvällen fanns ännu inga uppgifter om några drabbade svenskar.

Resebolaget Detur bekräftade att 59 svenska resenärer fanns i den attackerade badorten Port El Kantaoui.

– Men de flesta av våra gäster var på väg till flygplatsen när attacken inleddes. Jag vet inte om alla hade hunnit lämna sina hotell, men de kommer att resa hem under natten till lördagen, sade Staffan Jansson, informationschef på Detur på fredagskvällen.

Detur ställer in sina avgångar till Tunisien i juli månad. Researrangören Ving har sin nästa avgång till Tunisien på tisdag. I nuläget är inget beslut taget om att ställa in den.

– Vi håller på att titta på det. Vi inväntar också vad UD kommer att säga, säger Barbro Holmberg, informatör vid Ving till TT.

Statsminister Stefan Löfven (S) fördömer attacken.

– Det är ett fruktansvärt dåd – fegt och rått. Det måste fördömas å det kraftigaste. Vi står upp på riktigt för ett öppet, demokratiskt samhälle och kommer aldrig att låta terrorismen segra, sade Löfven på en pressträff i Bryssel.

Även Storbritanniens premiärminister David Cameron uttryckte sorg och vrede över det inträffade.

– Det här är ett hot mot oss alla, sade Cameron, som inte tvekade att sätta terrorattentatet i Tunisien i samband med händelserna i Frankrike (se separat artikel).

På fredagen angreps även en shiamuslimsk moské i Kuwait av en misstänkt självmordsbombare. Minst 25 människor dödades och 165 skadades i attentatet, som tros ha begåtts av en sunnimuslimsk extremist.

För några dagar sedan uppmanade en talesman för den radikala terrorrörelsen Islamiska staten (IS) anhängare utomlands att attackera mål under den muslimska fastemånaden ramadan. I går kväll fanns dock inget som tydde på något tydligt samband mellan attacken i Tunisien, den i Kuwait och händelserna i Frankrike.

Erik de la Reguera

erik.delareguera@dn.se
Fakta.
Attentatet mot Bardomuseet tidigare i år

Turismindustrin är ett viktigt mål för radikala islamistiska grupper som vill slå mot regeringen i Tunisien.

För bara tre månader sedan ägde en annan stor terrorattack rum i Tunisien. Då öppnade två män eld mot turistbussar utanför Bardo-museet i Tunisiens huvudstad Tunis. 24 människor dödades, varav 21 utländska turister.

Den gången tog terrororganisationen Islamiska staten (IS) på sig attentatet. I ett inspelat meddelande varnade man också för fler attacker i Tunisien. !

“ Trebarnsfar misstänks för dådet i Lyon

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

En 35-årig trebarnspappa från Lyontrakten misstänks vara mannen bakom terrorattacken mot en gasfabrik sydost om Lyon. Han ska också ha halshuggit sin arbetsgivare efter att de tillsammans kommit till fabriken i bil. Målet var att spränga fabriken.

Paris.
– Jag förstår inte vad som händer. Mitt hjärta kommer att sluta slå. Vi har ett normalt familjeliv. Jag förstår inte vad han skulle ha för intresse att göra något sådant här …

Rösten gick upp i falsett när hust-run till den man som misstänks ligga bakom terrorattacken öster om Lyon intervjuades i fransk radio.

– Varför har inte inrikesministern ringt mig?, fortsatte kvinnan i samtalet med radiokanalen Europe 1.

Någon timme tidigare hade Frankrikes inrikesminister Bernard Cazeneuve anlänt till gasfabriken Air Products and Chemicals i ett industriområde i Saint-Quentin-Fallavier, mellan Lyon och Grenoble. Där slog ministern fast att det var ett terrorattentat som planerats mot gasfabriken. Terroristen hade tagit sig in på fabriksområdet, hängt upp ett avhugget huvud ”med skrift på”, enligt Frankrikes president François Hollande. Det ska ha varit arabiska tecken. Resten av kroppen låg en bit därifrån.

Offret ska enligt uppgifter i frans-ka medier ha varit terroristens arbetsgivare på ett lokalt transportföretag. Företaget hade rätt att komma in i gasfabriken. Det hindrade inte premiärminister Manuel Valls från att definiera dådet som ett attentat med islamistiska drag.

Väl inne på fabriksområdet stannade skåpbilen. Terroristen steg ur och hängde upp offrets huvudet på ett stängsel och släpade ut kroppen. Därefter satte sig mannen vid ratten och körde i full fart in i fabriken med flera gastuber som exploderade, men utan att skapa någon större katastrof.

Under dagen cirkulerade uppgifter om en eventuell ”IS-liknande flagga”. Air Products and Chemicals är ett amerikanskt företag som leds av en iranskfödd verkställande direktör.

Om det kan ha ingått i terroristens motivbild var något som förhörs-ledarna i går försökte få klarhet i. Under tiden togs flera andra personer till förhör – inklusive den misstänktes fru, bara några minuter - efter att hon hade talat i fransk radio.

En man som misstänktes vara medhjälpare till 35-åringen satt också i förhör.

Enligt inrikesminister Cazeneuve ska underrättelsetjänsten ha klassat den misstänkte terroristen som ”radikaliserad” 2006. Men eftersom inget hände och han inte begick något brott togs den stämpeln bort 2008. Sporadiskt hade han figurerat i sällskap med radikala muslimer i Lyontrakten.

En brandman blev hjälteförklarad efter att ha satt stopp för attentatsmannen. Under slagsmålet skadades brandmannen och fick vård på sjukhus. 35-åringen var då i färd med att öppna fat med aceton, förklarade Paris åklagare François Molins i går.

Fredagens terrordåd i Lyon och i Tunisien – ett land dit många fransmän fortfarande åker på semester – toppade alla nyhetssändningar. Sedan de så kallade Charlie Hebdo-attentaten i januari, då 17 personer dödades, har många fransmän ställt in sig på att det bara är en tidsfråga innan något händer igen.

En märkbart tagen president François Hollande försökte lugna sina landsmän:

– Vi har tusentals militärer som vakar över vår säkerhet. Vi improviserar inte, sa presidenten och uppmanade till enighet och återhållsamhet i reaktionerna.

Magnus Falkehed “

“ Ja till 40 000 flyktingar – men gräl om vart de ska ta vägen

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Efter EU:s toppmöte ska länderna ägna sommaren åt att slåss om fördelningen av en bråkdel av de flyktingar som söker sig till Europa. Samtidigt fortsätter den värsta globala flyktingkrisen sedan andra världskriget.

Bryssel.
Känslorna svallade när EU:s ledare diskuterade flyktingpolitiken under natten mellan torsdag och fredag.

Italiens premiärminister Matteo Renzi var rasande på de länder som inte vill ha gemensam flyktingmottagning i EU och deklarerade: ”Om det här är Europa kan det vara.” Och Tysklands förbundskansler Angela Merkel har förklarat att flyktingströmmen över Medelhavet är ”den största utmaningen för Europa” som hon har varit med om.

Efter den nattliga bataljen under EU-toppmötet blev beslutet att alla medlemsstater under två år ska vara med och ta ansvar för 40 000 flyktingar som har anlänt till Italien och Grekland – och dessutom 20 000 kvotflyktingar via FN.

Men Ungern har redan sagt nej. ”Vi har nog med våra egna problem”, förklarade premiärminister Viktor Orbán vid en presskonferens efter toppmötet. Bulgarien har sagt samma sak och sannolikt kommer också

Danmark, Irland och Storbritannien att stå utanför, eftersom de länderna har undantag från EU:s regler.

Dunkelt är dessutom hur många flyktingar länderna ska ta emot. Blir det 20, 200 eller 2 000? Här finns inga bindande regler.

Tyskland har redan lovat välkomna 8 000 och under den kommande månaden ska kommissionen förhandla med övriga medlemsländer om hur många de kan tänka sig.

”Vi tar emot noll flyktingar”, hävdade Finlands utrikesminister Timo Soini på fredagen, men fick sedan mothugg av statsminister Sipilä.

Samtidigt som den värsta globala flyktingkrisen sedan andra världskriget pågår ska alltså EU:s länder ägna sommaren åt att gräla om fördelningen av en bråkdel av flyktingströmmen.

Varför blir det sådant liv? Delvis därför att det handlar om ländernas självbestämmande i EU.

EU-kommissionen ville ta ett första litet steg och införa bindande kvoter och därmed tvinga alla EU-länder att ta emot flyktingar. Det skulle bli början på en mer -gemensam flyktingmottagning i EU, hoppades kommissionen.

Något sådant kunde en majoritet av medlemsländerna inte tänka sig.

”Ingen annan ska få bestämma vem som släpps in i Ungern”, deklarerade Viktor Orbán efter förhandlingarna.

Många länder höll med om den grundregeln och därför blev det också nej till kommissionens förslag.

Under vårens förhandlingar har Sverige stått på kommissionens sida, men Stefan Löfven välkomnar ändå toppmötets beslut och kallar det historiskt.

”En ny princip har sjösatts”, sade statsministern vid presskonferensen efter toppmötets slut.

Hur många EU-länder som kommer att omfattas av den principen och hur länge den gäller är dock oklart.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se “

“ Minst 1 150 har dött av hettan

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Den värsta värmeböljan på flera årtionden i Pakistans största stad Karachi har krävt 1 150 liv.

Situationen förvärras av att hettan sammanfaller med fastemånaden ramadan, då muslimer varken får äta eller dricka under dygnets ljusa timmar. Förra helgen kröp temperaturen över 44 grader i Karachi. På andra platser har det varit 49 grader.

Sedan dess har minst 1 150 männi-skor dött. På fredagen rapporteras om överfulla bårhus och kaos på sjukhusen. Strömförsörjningen är redan i normalläget ett enormt problem. Nu är de dagliga strömavbrotten mellan 12 och 14 timmar, vilket innebär att fläktar och luftkonditionering inte kan lindra plågorna för Karachis 20 miljoner invånare. Utan ström går det heller inte att få rinnande vatten. Även på sjuk-husen råder akut brist på vatten.

Politikern på olika nivåer försöker skylla problemen med strömförsörjningen på varandra och får utstå stark kritik.

Förra månaden dog mer än 2 000 människor under en flera veckor lång värmebölja i granlandet Indien.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Homoäktenskap blir lagliga i hela USA

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Tusentals gayaktivister firade utanför Högsta domstolens byggnad i Washington på fredagen, sedan HD beslutat att delstater inte har rätt att förbjuda samkönade äktenskap.

New York.
Det var med knapp marginal som USA:s homosexuella och bisexuella på fredagsmorgonen vann sin största juridiska seger hittills. Fem domare röstade för domslutet, medan fyra röstade emot legaliseringen av samkönade äktenskap i samtliga delstater. Anthony M Kennedy, som ofta pendlar mellan att rösta med de fyra konservativa och de fyra liberala domarna i HD, valde att ansluta sig till de liberala, som argumenterade för att konstitutionen inte kan ge delstater rätt att förbjuda samkönade äktenskap.

”De ber om jämlikhet under lagen och konstitutionen ger dem den rättigheten”, skrev Kennedy i sitt argument för domslutet.

Det uppmärksammade rättsfallet, Obergefell vs Hodges, har under de senaste veckorna samlat stora skaror av demonstranter, såväl gayaktivister som ett mindre antal konservativa grupper, utanför Högsta domstolen. När beslutet blev känt utbröt feststämning utanför domstolsbyggnaden.

Domslutet råkade sammanfalla med den vecka då man firar Pride-festival i USA, på årsdagen av Stone-wall-upproret i New York som var startpunkten på den moderna gayrörelsen i USA, i juni 1969.

President Barack Obama skrev på Twitter efter domslutet: ”I dag är ett stort framsteg på vår väg mot jämlikhet. Homosexuella par har nu rätt att gifta sig, precis som alla andra.”

Jeb Bush, en av de republikaner som vill bli partiets presidentkandidat, skrev i ett pressmeddelande att han tyckte att Högsta domstolen borde ha låtit denna fråga avgöras på delstatsnivå i stället. ”Jag vägleds av min tro och förespråkar traditionellt äktenskap”, skrev Bush.

Bobby Jindal, republikansk guvernör i Louisiana, kallade domslutet ”en attack på kristendomen”.

Hillary Clinton valde i sin tur att färga sin Twitter-avatar i regnbågsfärger och skrev: ”Här är en karta över de delstater i USA där samkönade äktenskap nu är lagligt”. Kartan visade samtliga 50 delstater.

Förändringarna har gått snabbt de senaste åren. 2008 legaliserade de första två delstaterna, Iowa och Massachusetts samkönade äktenskap, i dag är det redan lagligt i 36 delstater och i Washington DC. Nu blir det lagligt i alla 50 delstater.

1996 skrev president Bill Clinton motvilligt under lagen Defense of Marriage Act, som förbjöd sam-könade äktenskap och definierade äktenskap som ”en laglig union mellan en man och en kvinna”. I ett domslut 2013 förklarades den lagen strida mot konstitutionen, enligt HD, vilket banat väg för samkönade äktenskap i fler delstater.

Utvecklingen har gått i takt med ett gigantiskt skifte i folkopinionen. 1996 var bara 27 procent i USA för samkönade äktenskap, medan 68 var emot, enligt Gallup. I dag är siffrorna nästan de omvända: 60 procent är för, 37 procent är emot.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com “

“ Politiker frias för attack

DN LÖRDAG 27 JUNI 2015

Snart tre år har gått sedan 34 gruvarbetare sköts ihjäl i Marikana i Sydafrika. Den kommission som granskat händelsen friar samtliga politiker från inblandning och rekommenderar åklagare att fortsätta utreda poliserna som var på plats.

Nairobi.
Farlam-kommissionen, döpt efter den pensionerade domaren Ian Farlam som lett utredningen, friar de högsta politikerna från inblandning och reaktionerna har inte låtit vänta på sig.

”Marikana är och kommer alltid att vara en berättelse om total skam”, skriver ansedda nyhets-sajten Daily Maverick på ledarplats.

Den 16 augusti har tre år gått sedan poliser öppnade eld mot strejkande arbetare vid platinagruvan i Marikana i norra Sydafrika. Totalt miste 34 personer livet i sammandrabbningarna, de blodigaste i Syd--afrika sedan apartheids fall och som väckte avsky långt utanför landets gränser.

Nu friar kommissionen såväl landets polisminister som vicepresident Cyril Ramaphosa från ansvar.

Ramaphosa var då styrelse-leda-mot i gruvbolaget Lonmin och ska dagen innan massakern ha satt press på dåvarande polisministern Nathi Mthethwa att agera mot de strejkande arbetarna.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ Greker får rösta om EU-uppgörelse

DN 27 JUNI 2015

Greklands premiärminister Alexis Tsipras utlyser en folkomröstning om uppgörelsen med de internationella långivarna, uppger den grekiska tv-kanalen Skai. Beskedet bekräftades av en regeringskälla för Reuters.

Den grekiska regeringen höll under kvällen ett extra regeringsmöte i Aten om det avtalsförslag som IMF, ECB och EU-kommissionen lagt.

Premiärministern kallade budet från långivarna ett förödmjukande ultimatum.

DN “

“ Upp till bevis för Iran

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

Förhandlarna är på plats i Wien. På tisdag går tiden ut för att få fram ett slutgiltigt avtal om begränsningar av Irans kärnteknikprogram, även om fristen kan sträckas ut. Från Teheran bedyras alltid att där bara ryms fredliga syften. De flesta andra utgår från att en atombomb lurar i bakgrunden.

Ramuppgörelsen från april väckte både förhoppningar och skepsis. Meningen är att Iran under ett decennium ska hållas minst ett år ifrån förmågan att skaffa kärnvapen. Antalet centrifuger som anrikar uran ska skäras ned till en tredjedel och bygget av en reaktor som kan producera plutonium ska avbrytas.

Irans lager av låganrikat uran ska minska från 10 000 till 300 kilo, oklart hur eftersom regimen har uteslutit export (mängden har dessutom ökat under förhandlingarnas gång).

I utbyte skulle Iran slippa de sanktioner som FN, USA och EU har infört. De reducerar olje- och gasexporten, och gör det svårt att ta betalt eftersom dörren till det internationella finanssystemet är stängd. Strypgreppet på ekonomin var ett viktigt skäl till att regimen dök upp vid förhandlingsbordet.

Tolkningarna av överenskommelsen har dock gått isär. Irans högste ledare, ayatolla Ali Khamenei, upprepade i ett tv-tal i tisdags ett antal absoluta krav. Alla sanktioner måste bort för att Iran ska skriva på i Wien, inga militärbaser får inspekteras, vetenskapsmän får inte intervjuas. Något verkar det finnas att dölja. Khamenei lutar sig vid behov mot de mest reaktionära islamisterna, som motsätter sig alla kompromisser.

Från Israel hörs höga varningsrop. I den amerikanska kongressen, som kommer att rösta om ett eventuellt avtal, är tvivlen utbredda. Under veckan fick president Barack Obama också ett brev undertecknat av en rad säkerhetspolitiska tungviktare, däribland fem som befunnit sig i hans innersta krets. De varnar för eftergifter på centrala punkter, och vill inskränka iransk urananrikning även när den tioåriga respiten är till ända.

Åtskilliga kritiker hävdar att inte ens ramavtalet håller vad det lovar. Centrifuger som inte skrotas kan startas igen, och det är omstritt hur mycket uran som behövs för ett kärnvapen. Omvärldens reaktionstid kanske förblir högst ett par månader.

FN:s atomenergiorgan IAEA har i åratal begärt uppgifter från Iran när det gäller tidigare forskning om hur kärnladdningar detoneras och hur de monteras i missiler. Över huvud taget finns massor av frågor som Teheran har vägrat besvara. USA:s utrikesminister John Kerry har antytt att det inte är så noga, för att fakta redan är kända. Fast poängen är att eftersom iranierna har tigit och ljugit om detta är det klokt att ifrågasätta deras ord om annat.

För att ett avtal ska fungera är internationella inspektioner avgörande. FN:s experter måste få titta där de vill, när de vill, inte i den utsträckning Iran tillåter. Khameneis krav att undanta militära anläggningar skulle göra systemet meningslöst.

Inte heller kan det bli tal om att omedelbart häva alla sanktioner. Iran måste över tid visa att löften hålls, och i så fall få gradvis lindring. Om utfästelser inte följs sker motsatsen.

Teokratin utövar ett brutalt förtryck i Iran. En ny rapport från det amerikanska utrikesdepartementet konstaterar att situationen inte har förbättrats under de två år den relativt pragmatiske Hassan Rohani innehaft presidentposten. Hundratals avrättas varje år, oppositionella förföljs och fängslas. De värsta mörkmännen styr rättsväsendet.

Iran håller Bashar al-Assads slaktarvälde i Syrien under armarna, har en terrorfilial i Libanon vid namn Hizbollah och skickar vapen till houthirebellerna i Jemen. De effektiva men skräckinjagande shiamiliserna i Irak står under iranskt kommando. Saudiarabien och andra sunnitiskt dominerade länder i regionen räds Irans utrikestentakler. En av de största riskerna med iranska kärnvapen är att fler anser sig behöva bomben.

Det finns alla möjliga skäl att hindra en sådan utveckling. Alternativen till förhandlingar med Iran är få. Kunskap kan inte bombas till grus, och kärnteknikanläggningar kan gömmas i djupa bergrum.

Ett trovärdigt avtal vore en av Obamas största framgångar som president. Han tar också en stor risk, för en dålig uppgörelse är sämre än ingen alls. Det vore naturligtvis bra om det gick att lita på Iran. Men om Khamenei och hans gelikar saboterar processen får de leva med sanktionerna.

DN 28/6 2015 “

“ Stenen i rullning mot utträde

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

Under lördagen bröt förhandlingarna mellan Grekland och dess lån-givare (EU, ECB, IMF) till sist samman. Överläggningarna har syftat till att ge -grekerna tillgång till den sista portionen ur trojkans räddningsprogram samt till att förhandla fram ett nytt stödpaket innan tisdag nästa vecka.

Den 30 juni har hela tiden setts som ett nyckeldatum. Då förfaller ett antal lån från IMF och om grekerna inte kan betala tar de ett stort steg mot statsbankrutt och ett utträde ur eurozonen.

Sammanbrottet blev ett faktum i och med att Greklands premiärminister Alexis Tsipras på lördagsmorgonen överraskande utlyste en folkomröstning om långivarnas slutbud till nästa söndag. Och bad eurozonens finans-ministrar om tillfällig finansiering fram tills dess. Det kunde de övriga euro-länderna inte acceptera och med-delade att räddningsprogrammet därmed avslutas på tisdag.

Grekland beger sig nästa vecka ut på okänd mark. Redan under lördagen sträckte sig köerna långa vid landets bankomater. Kapitalkontroller väntar sannolikt, om bankerna alls öppnar före folkomröstningen nästa söndag.

Euroländernas svar var mer eller mindre oundvikligt. Tsipras besked om en folkomröstning är kulmen på flera månader av missade deadlines och hetsiga utfall mot framför allt Tyskland.

Det är som eurogruppens ord-förande Jeroen Dijsselbloem påpekade mycket oklart om den grekiska rege-ringen har vare sig viljan eller förmågan att genomföra de nödvändiga besparingarna även vid ett ja i folk-omröstningen.

Samtidigt finns fog för de övriga euroländerna att idka åtminstone ett uns av självkritik. Syrizas seger i vinterns val är i stor utsträckning en konsekvens av de tuffa besparingarna som har genomförts och av vad många väljare uppfattar som en förnedrande behandling av landet.

Lördagens sammanbrott innebär att ett första steg mot ett grekiskt utträde ur eurozonen är taget. De fulla konsekvenserna är svåra att förutspå. Resten av eurozonen står bättre rustat nu för att hindra krisen att sprida sig än vad den gjorde för ett par år sedan. Men förtroendet för valuta-unionen skadas när det blir tydligt att ett införande av euron inte är oåterkalleligt.

För Grekland, däremot, är ett utträde en katastrof. Miljoner människor lär få sina besparingar utraderade och ekonomiskt kaos väntar. Beskedet om en folkomröstning innebär att Alexis Tsipras gläntar på locket till Pandoras ask.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Aten förkastar EU:s slutbud – nödlån stoppas

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

Eurogruppens förhandlingar om Grekland har brutit samman och resten av nödlånen fryser inne. Den grekiska krisen har därmed blivit akut, men på lördagen fanns inga planer på nya EU-samtal.

Bryssel.
Det blev en dramatisk avslutning på vårens förhandlingar i eurogruppen om Grekland på lördagkvällen. Efter drygt tre timmars samtal brakade överläggningarna samman och Greklands finansminister Yanis Varoufakis lämnade mötet.

Finansministrarna från euroområdets 18 övriga länder enades om ett kort uttalande där de beklagar beslutet att utlysa en folkomröstning i Grekland. Inget annat euroland hade informerats i förväg om premiärminister Alexis Tsipras besked i lördags natt om att det grekiska folket ska avgöra Greklands svar på långivarnas slutbud.

Eftersom den grekiska regeringen tänker plädera för ett nej i den kommande folkomröstningen var det omöjligt att fortsätta samtalen, hävdade eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem.

– Den grekiska regeringen har avslutat förhandlingarna. Beslutet att utlysa en folkomröstning var en mycket negativ överraskning för mig och ett sorgligt besked för Grekland, sade Dijsselbloem.

Sammanbrottet innebär att nödlånen som finns kvar i det nuvarande räddningsprogrammet, som löper ut på tisdag nästa vecka, fryser inne. De pengar som återstår kommer inte att betalas ut.

EU:s och IMF:s, Internationella valutafondens, nuvarande räddningsprogram förlängdes med fyra månader i februari. Sedan dess har förhandlingarna pågått om de krav som långivarna ställt för att betala ut de lån som finns kvar. På frågan vad som händer om det grekiska folket röstar ja i folkomröstningen hade Jeroen Dijsselbloem inget svar.

– Samma fråga ställdes av finansministrarna under vårt möte. Men den ska ställas till den grekiska regeringen, sade Dijsselbloem.

Greklands finansminister Yanis Varoufakis anklagade efter mötet eurogruppen för att förneka det grekiska folket möjligheten att säga sitt om lån-givarnas slutbud.

– Eurogruppen vägrar, trots att det finns en hög sannolikhet att folkomröstningen skulle gå emot regeringens rekommendationer, hävdade Varoufakis.

Greklands finansminister antydde med andra ord att det grekiska folket skulle säga ja till det bud som regeringen inte kunde acceptera.

Slutbudet från EU/IMF, som den grekiska regeringen förkastade, överlämnades i torsdags och innebar att det nuvarande räddningsprogrammet skulle förlängas i minst fem månader. Samtidigt skulle Grekland enligt tidningen -Financial Times få olika typer av lån och stöd på sammanlagt 15 miljarder euro, motsvarande ungefär 140 miljarder kronor.

Långivarnas slutbud kopplades till krav som bland annat innebar höjning av pensionsåldern till 67 år redan till 2022 och inte 2036, som den grekiska regeringen vill. IMF/EU krävde också att fattigpensionärernas särskilda tillägg skulle bort redan 2017, medan regeringen i Aten vill ha kvar systemet fram till 2019.

EU/IMF var också kritiska mot att Grekland tänker höja skatter som slår mot företag och därmed förutsättningarna för tillväxt. De sade bland annat nej till en bolagsskatt på 29 procent, men kunde acceptera 28 procent.

Den grekiska regeringens förslag på en ny skatt på 12 procent som ska läggas på vinster över 500 000 euro förkastades också. Långivarna hade dock inget emot höjningen av lyxskatten på yachter från 10 till 13 procent.

Men när förhandlingarna i eurogruppen avslutats finns inte längre några bud, inget räddningsprogram och inga nödlån. Frågan är om Grekland kan få hjälp från annat håll?

– Den frågan ska ställas till Europeiska centralbanken och ESM, den europeiska stabiliseringsmekanismen, det är oberoende institutioner, hävdade Jeroen Dijsselbloem.

Hur framtiden ser ut för Grekland – och övriga euroländer – är med andra ord högst oklart.

Frågan är dels hur Grekland ska klara den närmaste framtiden, dels hur övriga euroländer påverkas av att lördagens sammanbrott. Osäkert är också om euroländernas högsta politiska ledare, inte enbart finansministrarna, vill säga sitt om Greklands framtid i euron.

Yanis Varoufakis lämnade överläggningarna vid middagstid och sedan samlades övriga 18 finansministrar för ytterligare ett par timmars samtal. När de avslutats förklarade Jeroen Dijsselbloem att han inte tror att övriga euroländer kommer att påverkas av den akuta grekiska krisen.

– Vi är numera betydligt mycket bättre förberedda för kriser än tidigare. Läget är bättre också för länder som har haft problem och euron är stabil, sade Dijsselbloem.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Bakgrund.

2001. Grekland anammar euron som valuta.

2004. Regeringen erkänner att man i flera år manipulerat statistik för att försköna statsfinanserna.

2009. Grekland hamnar i stora svårigheter I spåren av den stora finanskrisen.

2010. Stora nedskärningar i statsbudgeten leder till folkliga protester. IMF och de övriga euroländerna lovar stödprogram i utbyte mot fortsatta nedskärningar.

2011. Protester skakar Grekland, arbetslöshet på 25 procent. EU-länderna beslut om att omförhandla delar av Greklands skuld. Regeringskris.

2014. Grekland ger ut sina första statsobligationer på fyra år, men den ekonomiska återhämtningen dröjer.

2015. Vänsterpartiet Syriza segrar i val och bildar regering. Alexis Tsipras blir premiärminister och inleder förhandlingar med EU om ett slut på de pålagda besparingsprogrammen. Hårda förhandlingar följer, tills de havererar den 27 juni. “

“ Spänt läge efter beskedet om folkomröstning

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

Grekerna flockades oroligt utanför bankomaterna efter den grekiska regeringens senaste överraskande drag – en folkomröstning. Vad händer nu, vilken valuta har vi i framtiden, frågar sig befolkningen oroligt. Dessutom framstår det som oklart vad de ska folkomrösta om.

Aten.
Folkomröstning söndagen den 5 juli. Premiärminister Alexis Tsipras plötsliga besked slog ner som en bomb och fick Atenborna att snabbt bege sig till stadens bankomater och ta ut pengar. Utanför snart sagt varje bankomat bildades köer och flera tömdes på pengar. Enligt den grekiska tv-kanalen Mega News togs 400 miljoner euro ut under dagen i oro för kapitalkontroller och brist på pengar.

– Jag tror det blir svårt att få ut pengar de kommande dagarna, jag kommer ihåg hur det var på Cypern när de införde kapitalkontroller. Nu vill jag försöka göra några transaktioner, säger Stamatis, publik notarie, som står i kö till banken Pireus i centrala Aten.

Vanligtvis öppnar banken halv elva på lördagar och redan vid tio slingrade sig en kö utanför. Men portarna slogs aldrig upp. En kvinna sparkade frustrerat på de nerdragna metalldörrarna, en annan svimmade av.

Konstnären Petros är frustrerad.

– Vi borde inte ha någon folkomröstning. Tsipras har förhandlat i fem månader, det är hans jobb att komma fram till ett avtal. Det här är komplexa frågor som folk inte hinner sätta sig in i.

Senare på dagen visade det sig dess-utom att det är oklart vad grekerna egentligen ska folkomrösta om. Samtidigt som ledamöterna i det grekiska parlamentet debatterade folkomröstningen, beslutade euroländernas finansministrar att inte förlänga det nuvarande programmet och frysa inne de nödlån som återstår. Därmed talar mycket för att Grekland måste ställa in tisdagens betalning till IMF på 1,6 miljarder euro och att det inte finns något avtal att rösta om.

För grekerna är det förvirrade tider. Även om det blir en folkomröstning brottas de med samma dilemma som Alexis Tsipras har haft i förhandlingarna med långivarna.

De flesta vill behålla euron, men skyr fler besparingar och skattehöjningar. En ekvation som långivarna uppenbarligen inte tycker går ihop.

Många är osäkra, både om det verkligen blir någon folkomröstning och om hur de i sådana fall ska rösta.

– Det är som att välja mellan att halshugga eller hänga någon. Skulle vi återgå till drachmer tar vi flera steg tillbaka. Å andra sidan är många redan fattiga efter alla besparingar som gjorts, säger

grönsakshandlaren Andreas Andreopoulos på den välbesökta, färgrika marknaden i arbetarstadsdelen Agios Panteleimonas.

Offentliganställda Nancy Christou har kassarna fulla med grön-saker. Hon vill inte ha någon folkomröstning.

– Jag hoppas att båda sidor sansar sig och enas. Jag vill inte att Grekland lämnar euron. Men om euron innebär att vi sitter med händerna bundna kanske det är bättre att gå över till drachmer.

I den välbärgade förorten Kifissia, norr om Aten, är kaféerna välbesökta och folk verkar inte särskilt oroliga för sin egen del.

Men Aggeliki Euthymiaki tycker att regeringen och långivarna sprider panik, när de borde skapa lugn.

– Jag är rädd, men vet att jag överlever vad som än händer. Det jag befarar allra mest är att det blir våld, säger Aggeliki Euthymiaki som står i bankomatkö.

Hon tänker rösta ja om det blir en folkomröstning.

– Drachmer skulle föra Grekland 50 år tillbaka i tiden, säger hon.

Om folket röstar ja när regeringen har rekommenderat ett nej infinner sig frågan hur Alexis Tsipras ska kunna föra en politik som han så tydligt är emot.

– Tsipras kan inte regera med en politik han inte vill ha, det är inte trovärdigt, säger Theo Kalyvras.

Han driver ett företag som importerar varor från Italien och har som många andra företagare förberett ett eventuellt utträde ur euron.

– Vi har gjort lite transaktioner och utnyttjat vårt nätverk utomlands, säger Theo Kalyvras utan att vilja gå in på närmare detaljer.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Finansiell kollaps hotar redan i morgon

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

Analys
Nu är Grekland mycket nära en statsbankrutt som gör det allt troligare att landet utestängs från eurosamarbetet. Finansiell kollaps hotar redan på måndag då de grekiska bankerna med största sannolikhet hålls stängda.

Så här nära stupet har Grekland aldrig tidigare varit under den utdragna krisen. Sedan tidigare är problemen förvisso mycket stora och skälen ligger inte enbart hos grekerna, utan även hos deras långivare. Det är inte svårt att förstå den grekiska indignationen över att utsättas för ytterligare krav på åtstramning.

Premiärminister Alexis Tsipras och hans regering har dock grovt överskattat sin förhandlingsstyrka och möjlighet att utöva press mot långivarna. När detta misslyckades blev folkomröstning det sista greppet att ta till. Men i själva verket handlar det om att skjuta sig själv i foten.

Den part som drabbas hårdast sedan långivarna har sagt nej till att invänta folkomröstningen är ju i själva verket Grekland, där regeringen nu tvingas välja mellan underkastelse eller kaos. Det är ett mycket obehagligt läge, även om det till största delen får anses självförvållat. Möjligheten har ju funnits att söka kompromisser, snarare än att spela så högt med så litet på hand.

Vad som nu väntar, såvida inte någondera sidan ändrar sin position, är ett oroligt uppvaknande på måndag. Runt om i världen får man räkna med att aktiekurserna faller och valutorna svänger kraftigt.

I Grekland väntar sedan rusning mot bankerna som därför med största sannolikhet hålls stängda. Men det betyder även att betalningssystemet stängs av och att många människor försätts i en desperat situation, där deras besparingar blir frysta.

Det handlar om ett nationellt krisläge som förvärras av att Grekland riskerar att klippas av från Europeiska centralbankens stödinsatser för att upprätthålla likviditeten. Om så sker finns knappast möjlighet för grekerna att stanna kvar i euron, utan att man tvingas mycket snabbt upprätta en egen valuta som dock saknar trovärdighet både inom och utom landet.

För euroländerna blir detta också en svår påfrestning, även om man har byggt upp skyddsvallar runt sina finansiella system. Men ytterst tvingas deras skattebetalare ta över de skulder som Grekland inte betalar. En del av detta borde ha skett tidigare på ett organiserat sätt genom skuldnedskrivning, i stället för som nu genom kaos.

Sverige står utanför detta såsom icke-euroland. Det finns en svensk andel i utlåningen till Grekland från Internationella valutafonden, men den är inte särskilt stor och man kan räkna med att dessa pengar förr eller senare betalas tillbaka.

För svensk del gäller oron snarare vad som händer i Europa. Där kommer inte Sverige undan en smittoeffekt, även om den inte ska jämföras med vad som nu drabbar Grekland och även, i viss utsträckning, euroländerna.

Johan Schück

johan.schuck@dn.se “

”Det är så sorgligt – nu vill vi bara resa hem”

DN SÖNDAG 28 JUNI 2015

“ Tunisien närmar sig något som liknar undantagstillstånd efter fredagens terrordåd, då 39 människor dödades i terrordådet i turistorten Sousse.
Vid landets solkust rådde på lördagen förtvivlan och sorg.

DN i Sousse.
– Terroristen tog tid på sig och väntade i kanske en halvtimme på att det skulle komma fler människor till stranden, berättar Adnen Werdani som i fredags höll på att förbereda fallskärmen till dagens vattenaktiviteter på stranden intill hotell Impérial Marhaba i Sousse.

I går försökte den unge tunisiern i likhet med sina kamrater i Sousse att ta in vad som verkligen hade hänt när det värsta terrordådet i Tunisiens historia drabbade landets solkust.

Alla beskrivningar av händelse-förloppet strålar samman på en punkt: den 23-årige studenten som hade gömt sin automatkarbin i ett parasoll mördade 39 personer med en utpräglad kyla.

När terroristen fortsatte sitt mördande på en sidogata kastade tunisiska byggarbetare sten och kakel på honom från balkongerna på sin byggarbetsplats.

Nere på den dammiga gatan hade blodpölarna torkat in på lördagen, vid sidan av kulhålen i betongväggarna. Det var här som terroristen till slut sköts till döds av polis, berättar Adnen Werdani och pekar mot marken.

På lördagen började omständigheterna till dådet klarna efter hand som polisundersökningen gick framåt.

– I morse hittade vi hans mobil-telefon som han hade kastat i vattnet, berättade Tunisiens turist-minister, Salma Elloumi Rerik, för DN.

Hon beskrev en ung man med långt hår, tatuerad kropp och västerländsk klädstil. Men bakom sig hade 23-åringen ett tätt nätverk av extrema, bokstavstrogna salafister, menade hon.

Ministern kom ut från ett rege-ringsmöte där en lång rad beslut hade fattats. Ett tiotal bergsområden i Tunisien ska förklaras som militära zoner dit ingen annan än militär ska beviljas tillträde.

Medborgare som tipsar om misstänkta jihadister ska få belöning. Alla moskéer som inte är ”hundraprocentigt legala” ska omedelbart stängas och skyddet av hotellen utmed kusten ska förstärkas kraftigt med väpnade vakter både utanför och innanför hotellen.

– Vi är i krig mot ett nytt sorts fenomen. Min syn på det här har förändrats i ett slag. Det är fruktansvärt, säger den märkbart rörda turistministern.

Det är osäkert om regeringens krisåtgärder kommer att räcka för att locka tillbaka den 22-åriga norskan Victoria Mastervik och hennes pojkvän Daniel Marin, 27 år. I fredags hörde de knallarna och motades bort från stranden av säkerhetsvakter. Dessa förklarade inte varför stranden skulle evakueras.

– Kan det vara terrorism, tänkte vi, berättar Victoria Mastervik.

På lördagen gick de utmed stranden till platsen för massmordet. De var först till synes lugna, men efter att de hade sett blommorna och minnes-lapparna var de båda märkbart skakade. Det norska paret hade förra året semestrat i Egypten. Innan de reste till Tunisien hade de kollat säkerheten på en specialsajt som Victorias företag har tillgång till.

– Pappa hade också checkat och det stod att det var säkert. Nästa semester blir nog i Spanien eller något, säger hon eftertänksamt.

Lika nedstämd var Daniela White och hennes dotter Kimberly från Newcastle i England.

– Det är bara så väldigt sorgligt allting. Nu vill vi bara hem, säger Kimberly White.

Sorgen delas av många tunisier. Allt handlar inte bara om att turismen som är landets ekonomiska ryggrad nu krackelerar. Turist-näringen sysselsätter 14 procent av befolkningen. Det är också tunisiernas självbild som fått ett hårt slag, menade studenten Farah Kraymi som kom bärande på rosa blommor utmed vattenbrynet.

– Vi tunisier är inte sådana som den som gjorde det här. Men det här gör mig rädd, även för egen del.

Hon menade att det finns tunisier som inte delar hennes demo-kratiska värderingar.

Tunisien inser nu, bara ett par månader efter attentatet mot Bardomuseet i Tunis den 18 mars, att radikal islamism har fått ett rejält fäste i landet. I dådet i Tunis dödades 22 personer – varav 21 utlänningar. Efter hårda ansträngningar hade turistindustrin precis lyckats börja vända de dalande siffrorna.

Islamiska staten (IS) tog på sig fredagens dåd.

”Vår broder, kalifatets soldat Abu Yihya al-Kairouni, nådde sitt mål på hotell Imperial trots säkerhetsåtgärderna”, ska IS ha skrivit på Twitter, enligt Reuters. Namnet är ett taget namn med hänvisning till den stad, väster om Sousse, där 23-åringen studerade till elingenjör. Enligt Tunisiens premiärminister kom han från den fattiga staden Gaafour.

Många av de tunisier som DN pratade med i går blir alltmer medvetna om att landet håller på att spricka upp i olika delar. Det finns det västerländska, välutbildade Tunisien i norr och vid kusten. Sedan finns det ett eftersatt Tunisien som har blivit plantskola för jihadister och urskillningslöst våld.

– Sådana här skottskador var vi inte vana vid före revolutionen. Det är baksidan av medaljen med demokratin, säger den 37-årige doktorn Mohammed-Said Nakali på sjukhuset i Sahloul.

Han önskar sig ändå inte tillbaka till diktaturen. Nu vårdar han de fyra kvarvarande på sjukhuset som kommer från Belgien, Tyskland och Storbritannien. En av dem svävar fortfarande mellan liv och död och en annan kvinna har mist sin make, konstaterar doktorn.

Magnus Falkehed magnus@falkehed.com “

“ Litet hopp för sargad demokrati

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

I förra veckan meddelade Venezuelas valkommission att parlamentsval ska hållas den 6 december. Till följd av den djupa ekonomiska krisen och den utbredda kriminaliteten har regeringen sackat efter oppositionen i opinionsmätningarna. Och det har befarats att valen som enligt konstitutionen ska hållas i år skulle ställas in.

Det hade i så fall inneburit något av en dödsstöt för det hårt prövade venezuelanska folkstyret.

Sedan Hugo Chávez valdes till president 1998 har de demokratiska institutionerna successivt monterats ned. Domstolarna packades med Chávez allierade medan de domare som följde lagen i stället för presidentens linje petades eller förföljdes. Flera tidningar och tv-bolag har förstatligats eller stängts ned. Samtidigt som makt konsekvent har flyttats från parlament till presidentpalats.

Men under Chávez tid som president var i alla fall valen relativt fria och rättvisa. Kombinationen av karisma och en expansiv ekonomisk politik finansierad av rekordhöga oljeintäkter gav segrar. Fusk krävdes inte och när resultat gick Chávez emot, som i folkomröstningen om en ny konstitution 2007, respekterades de.

Hans efterträdare, Nicolás Maduro, saknar dock både charm och tur med oljepriserna. Valet 2013 vann han med en hårsmån och det återföljdes av allvarliga anklagelser om fusk. Och i takt med att stödet för honom har dalat har repressionen eskalerat.

Under förra våren möttes omfattande demonstrationer mot regeringen med våld. Samtidigt har flera politiska motståndare fängslats. Sedan februari i fjol sitter den högprofilerade oppositionspolitikern Leopoldo López – som efter beskedet från valkommissionen häromveckan avbröt en 30 dagar lång hungerstrejk – bakom lås och bom. Och i våras slog säkerhetspolisen till mot Caracas borgmästare Antonio Ledezma som anklagades för att stödja ett kuppförsök – utan att några bevis över huvud taget presenterades.

Höstens parlamentsval ställer krav på latinamerikanska vänsterledare som Michelle Bachelet i Chile och Dilma Rousseff i Brasilien. Hittills har de varit ovilliga att kritisera – och i vissa fall till och med uttalat sitt stöd för – både Chávez och Maduro. Nu måste de pressa Caracas att frige fängslade oppositionspolitiker samt att låta väljarna rösta fritt.

För går valet rätt till ingjuter det hopp om att Sydamerikas hårt sargade äldsta demokrati kan överleva ett tag till.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Konsten att vinna gott ur det låga

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

Människans lägre instinkter kritiseras obarmhärtigt i påvens senaste encyklika. Men han har fel utgångspunkt. Kapitalismen har på kort tid lyft fler än någonsin ur fattigdom. Och en så smutsig teknik som fracking kan vara bra för miljön.

Påve Franciskus är en av världens mest inspirerande gestalter. Det finns avsnitt i hans nya encyklika om miljön som på ett vackert sätt ger människan plats i naturens omätliga rikedom. Och ändå är encyk-likan förvånansvärt nog en besvikelse.

Legitima varningar för farorna med den globala uppvärmningen glider över i domedagsprofetior av 1970-talstyp om den teknologiska utvecklingen. Det finns alldeles för många överdrivna påståenden som ”Jorden, vårt hem, börjar mer och mer se ut som en gigantisk skräphög”.

Det svåraste att acceptera är ändå den moraliska premiss som genomsyrar hela encyklikan, att de enda legitima mänskliga relationerna bygger på medkänsla, harmoni och kärlek och att allt som har med egenintresse och konkurrens att göra i sig är destruktivt.

I ett avsnitt om arbete är Franciskus av Assisi och munkar hjältarna – symboler för osjälvisk kärlek som strävar efter att återgå till ett tillstånd av ”ursprunglig oskuld”.

Däremot är påven obarmhärtigt kritisk i beskrivningen av institutioner där människor tävlar om politisk makt eller ekonomisk vinst. På ett ställe kopplar han ihop egenintresse med våld. Han angriper teknologiska framsteg som kommer att förbättra produktiviteten genom att ersätta mänskligt arbete. Han dömer specifikt ut marknadsbaserade mekanismer för att lösa miljöproblem, trots att sådana program finns och fungerar alldeles utmärkt i Kalifornien.

Det borde vara möjligt, även för katoliker, att dyrka en Gud som står för den fulländade kärleken och ändå uppskatta system, till exempel demokrati och kapitalism, som tyglar egenintresset. Men Franciskus verkar inte ha några praktiska strategier för en fallen värld. Han förbiser den uppenbara sanningen att skadliga företeelser ofta kan leda till mycket gott när de styrs med omsorg. Inom äktenskapet kan lust leda till barnafödande. På en reglerad marknad kan penningbegär leda till entreprenörskap och ekonomiska innovationer. Inom ramen för en författning kan äregirighet leda till politisk storhet.

Det står inte ett ord i encyklikan om att vi lever i den period av mänsklighetens historia då fattigdomen minskar som aldrig förr. En rå och hårdhänt kapitalism i Asien har ironiskt nog lett till att medelklassen har expanderat kraftigt och den mänskliga värdigheten fått större utbredning än någonsin.

Det står inte ett ord om att floder och luften i många delar av världen, bland annat USA, blir allt renare. Kapplöpningen om rikedom producerar ironiskt nog de tillgångar som kan användas till att rensa upp miljön.

För några år sedan undersökte ett forskarlag hur det stod till med miljön i 150 länder. De med högre inkomster per capita fick bättre miljöbetyg. Efter hand som ett land blir rikare tacklar det missförhållanden i miljön som direkt dödar människor (dock inte nödvändigtvis problem som handlar om överexploatering av allmänningar).

Det står inte ett ord i encyklikan om att en av de mest kritiserade branscherna de senaste tio åren ironiskt nog har avkastat en del av de allra viktigaste ekonomiska och miljömässiga vinsterna. Jag talar om fracking, alltså utvinning av fossila bränslen ur skiffer.

För en tid sedan översköljdes vi av en våg av polemiska frackingfientliga dokumentärer som ”Gasland” som ville visa att fracking leder till antändligt kranvatten och andra hemskheter.

En färsk utredning från det amerikanska naturvårdsverket finner inget bevis för att fracking vållar utbredd skada på USA:s vattenförsörjning. Tvärtom utgör fracking en nettovinst för miljön, eftersom billig naturgas framtagen genom fracking ersätter kol. En undersökning av Breakthrough Institute konstaterar att andelen av elen som kom från kolkraftverk mellan 2007 och 2012 minskade från 50 procent till 37 procent. Naturgas ger hälften så mycket global uppvärmning som kol, och därför har energirelaterade koldioxidutsläpp minskat mer i USA än i något annat land under den perioden.

Fracking bidrar också kraftigt till nationens välstånd och invånarnas välbefinnande. En ny forskningsrapport visar att gas- och oljeresurser som utvunnits med fracking redan har lagt mer än 430 miljarder dollar till bruttonationalprodukten och tillfört över 2,7 miljoner arbetstillfällen, med löner som ligger dubbelt så högt som den amerikanska medianlönen.

Påve Franciskus är ett utomordentligt exempel på en verkligt god människa. Men om vi hade rättat oss efter hans analys skulle varken det asiatiska ekonomiska undret eller den teknologi-baserade amerikanska energirevolutionen ha inträffat. Industrialisering kan leda till katastrofala föroreningar på kort sikt (Kina), men om vi lyssnat enbart till påven hade vi inte vetat att både människor och natur i längden får det bättre av teknologiska framsteg, tillväxt och reglerat välstånd.

Duvans oskuld måste kompletteras med ormens visdom: vi måste ha klart för oss att projekt som vilar på hjärtats renhet slår slint och att de bästa sociala åtgärdsprogrammen ironiskt nog tar vara på den låga men jämna motivation vi ofullkomliga människor faktiskt har.

David Brooks

Översättning: Margareta Eklöf “

“ Rädslan stiger för att tvingas lämna euron

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

I dag, måndag, stänger bankerna i Aten. Också börshandeln ligger nere och kapitalkontroller införs för att undvika en bankkrasch. Under hela dagen ringlade köerna till bankomaterna i Aten långa i oro inför vad som komma skall.

Beskedet på söndagskvällen kom egentligen inte som någon överraskning. Redan tidigare under dagen tog grekerna ut de pengar de kunde och när regeringens beslut var ett faktum var de flesta bankomater redan tömda på pengar.

Bankerna i Aten kommer nu att vara stängda fram till den 7 juli. Samtidigt begränsas grekerna till att ta ut högst 60 euro per dag. Även Atenbörsen kommer att hållas stängd.

Den grekiska premiärministern Alexis Tsipras försökte lugna befolkningen och sade att det enda de har att vara rädda för är rädslan i sig.

Frågan är om det räcker för att minska grekernas oro. Redan innan beskedet var stämningen nervös.

Det svänger fort i Grekland nu och folket har svårt i att hänga med i de olika beskeden. Alexis Tsipras beslut att utlysa folkomröstning på söndag nästa vecka har dessutom fått allt fler att spekulera i att landet lämnar euron.

Att ECB valde att inte öka på sina nödlån till Grekland gjorde inte saken bättre. Efter en lång period av stora uttag hade de grekiska bankerna behövt mera stöd för att klara de kommande osäkra dagarna.

Tisdagen tornar nu upp sig som en ny ödesdag för Grekland. Då står landet inför en betalning till Internationella valutafonden, IMF, på 1,6 miljarder euro. Det mesta talar för att man inte klarar det och måste ställa in betalningarna. Därmed är landet allt närmare ett utträde från euron, tror de flesta bedömare.

Tidigare finansministern Filippos Sachinidis tycker att regeringen har agerat alldeles för ogenomtänkt.

– Vi står inför en unik situation. Inget land har tidigare lämnat euron och ingen vet vad som kommer att hända. Det verkar inte finnas någon plan för en parallell valuta, så allt är otroligt oförutsägbart. Hur ska vi betala import, bensin och mediciner om vi lämnar euron? frågar han sig.

Han efterlyser tydligare besked från regeringen och en plan på vad som händer om grekerna ställer in betalningarna och rör sig ut ur euron.

– Det är som om du står högst upp i Empire state building och bestämmer dig för att hoppa. När du är i mitten av fallet börjar du fundera på om du kommer att dö eller inte. Om du inte har någon fallskärm kommer du förmodligen att dö och som jag ser det har Grekland ingen fallskärm just nu, säger Filippos Sachinidis, ekonom som arbetade i det grekiska finansministeriet under Georgios

Papandreous regering och en kort tid var finansminister när Lukas Papademos styrde landet.

Regeringen fick på lördagskvällen grönt ljus i parlamentet, med hjälp av högerextrema Gyllene gryning, för att hålla en folkomröstning på söndag. Men mycket är oklart.

Regeringen har sagt att folket ska bestämma om Grekland ska godta de internationella långivarnas senaste bud om besparingar och skatte-höjningar. Men det programmet löper ut i morgon, tisdag och grekerna röstar därmed om en text som inte finns, menar Sachinidis.

På gatorna i Aten finns en frustrerande känsla av oro och osäkerhet. Euro eller drachma? Folkomröstning eller ej? Och vad handlar den i sådana fall om?

– Vi vet egentligen inte vad frågan i folkomröstningen är. Det är väldigt förvirrande. Finansminister Varoufakis har sagt att avtalet från långivarna fortfarande är öppet, men är det sant, vi hör en miljon röster, säger Annastasia Polychronopoulou, som jobbar på bank och nu vill ta ut lite pengar inför veckan.

Hon är rädd att Grekland är på väg att lämna euron och känner viss panik.

– Alla känner panik, det är därför vi tar ut så mycket pengar. Samtidigt tycker också jag, som i grunden är kapitalist och vill vara kvar i euron, att långivarna har pressat Grekland för hårt.

Filippos Sachinidis är rädd för kaos och räds konsekvenserna om Grekland lämnar euron. En övergång till drachmer skulle, menar han, framför allt slå mot de grupper som redan är sårbara.

– De rika har redan förberett sig och fört över sina pengar utomlands. Det är de svaga som får ta smällen, det har vi sett både i Venezuela och Argentina.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se
Fråga & svar.
Vad händer i Bryssel?

EU-samtalen om Grekland bröt samman i lördags.

Vad händer nu i EU:s högkvarter? DN:s korrespondent förklarar.

1 Pågår nya EU-förhandlingar i Bryssel?

Nej, åtminstone inga officiella samtal, men telefonerna går nog varma. En känsla av att EU har kommit in på okänt vatten präglade Bryssel efter sammanbrottet och under söndagen var det påfallande tyst. Men krisen påverkar hela EU och det blir med all säkerhet nya möten framöver.

2 Varför var det finansministrarna som avgjorde frågan om nödlånen och därmed Greklands framtid som euromedlem?

Ja, det undrar nog många. På ett plan är svaret enkelt: Förhandlingarna har varit tekniska och handlat om detaljer som presidenter och regeringschefer inte kan och inte vill ägna sig åt.

Men på ett annat plan är det svårt att begripa varför det inte var EU-ledarna som tog slutgiltig ställning till en fråga som i praktiken handlade om Greklands fortsatta medlemskap i euron – och kanske också i EU.

När alla stats- och regeringschefer i EU träffades under toppmötet i slutet av veckan som gick antogs slutsatser som inte innehåller ett enda ord om Grekland.

3 Grekland ska ju hålla folkomröstning om slutbudet den 5 juli, varför kunde inte finans-ministrarna vänta på det?

Delvis av rent formella skäl. Euroländernas finansministrar har hela tiden hävdat att en uppgörelse om Grekland måste ske inom ramen för regelverket. Och reglerna innebär att räddningsprogrammet löper ut i morgon, tisdag. En eventuell förlängning av programmet skulle också kräva en överenskommelse.

Men känslor spelade säkert också in. Övriga finansministrar var redan ordenligt trötta på Grekland och det hade hållits fem krismöten på sex dagar. Beskedet om en folkomröstning, som ingen ska ha fått information om i förväg, blev droppen.

4 Nödlånen som avsatts kommer alltså inte att betalas ut. Kan Grekland få andra pengar av EU?

Ja, kanske. Dels har ECB, Europeiska centralbanken, gjort en vinst på att köpa billiga grekiska statspapper och sedan sälja dem dyrare. Grekland vill att de pengarna ska betalas tillbaka så snart som möjligt.

Dels finns EU-stöd av olika slag som Grekland kan få, även om det tidigare sagts att det också krävde en uppgörelse om räddningsprogrammet. Men det handlar bara om kortsiktigt stöd. “

“ Förtroendet för Merkel står på spel

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

Analys
Tyskland ligger ute med en enorm summa pengar som går upp i rök om Grekland gör konkurs. Men det handlar ändå inte i första hand om pengarna utan om ett politiskt projekt som är intimt förknippat med förbundskansler Angela Merkel.

Berlin.
Tysklands krediter till Grekland uppgår till cirka 80 miljarder euro (drygt 700 miljarder kronor) – 15 miljarder i det första stödpaketet, 38 i det andra och cirka 30 miljarder som är Tysklands andel i de nödlån i som Europeiska centralbanken betalat ut till de grekiska bankerna under våren.

De 80 miljarderna ska ställas i relation till den budget för 2016 som den tyske finansministern Wolfgang Schäuble presenterar i dag, måndag. I den uppgår statens samlade utgifter under året till 312 miljarder euro. Krediterna till Grekland utgör med andra ord en fjärdedels årsbudget. Få tror dock att de tyska skatte-betalarna någonsin kommer att återse dessa pengar oavsett om Grekland behåller euron eller inte.

Greklands vara eller inte vara handlar därför inte i första hand om pengarna, utan om ett politiskt projekt som är intimt förknippat med Angela Merkel. I höst har hon varit tysk förbundskansler i tio års tid, ingen enskild fråga har förmodligen tagit mer av hennes tid än den grekiska skuldkrisen.

Det var Angela Merkel som när -krisen bröt ut för fem år sedan krävde att Internationella valutafonden (IMF) skulle kopplas in som sanerare av den grekiska ekonomin.

IMF:s medverkan skulle säkerställa att krediterna inte försvann i ett svart hål. De grekiska regeringarna skulle oavsett färg tvingas att genomföra strukturreformer som motprestation. Tillspetsat kan man säga att de grekiska väljarna på söndag ska ta ställning till denna strategi.

Enligt uppgift ska Angela Merkel ha känt stor sympati för den grekiske premiärministern Alexis Tsipras och ville försöka hjälpa honom ur hans dilemma. Tsipras svar blev folkomröstning.

Gissningsvis pågår det intensiva förhandlingar in i det sista. Frågan är om Angela Merkel under veckan kan avvärja ett hotande nederlag.

DN:s korrespondent

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se “

“ Tiden knapp för att få kärnavtal i hamn

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

De långdragna förhandlingarna om Irans omstridda kärnteknikprogram går nu in i ett avgörande skede. Deadline är satt till i morgon, tisdag, men mycket talar för att tidsgränsen skjuts fram.

Den 2 april i år, på skärtorsdagskvällen, efter åtta dygn av nonstop-förhandlingar på Hotel Beau-Rivage i schweiziska Lausanne, kom äntligen genombrottet.

Iran och deras motparter, den så kallade P5+1-gruppen (de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd samt Tyskland), stod beredda att skriva under ett ram-avtal som garanterar att Teheran inte utvecklar kärnvapen.

I korthet innebär denna preliminära överenskommelse att Iran begränsar sitt kärnteknikprogram och öppnar det för omvärldens insyn. I gengäld slipper iranierna de sanktioner som i åratal hämmat landets ekonomi på alla nivåer.

På Teherans gator utbröt spontana glädjedemonstrationer och i USA fick president Barack Obama ryggdunkningar för sin framsynthet och prestigelöshet. Obama talade om ”en historisk uppgörelse”.

Iran förbinder sig i avtalet att bland annat minska antalet centrifuger – som används vid anrikningen av uran - och att inte bygga några nya anläggningar för urananrikning under de närmaste femton åren.

Men ännu återstår en rad detaljer för att fylla ramavtalet med innehåll, och nu närmar sig sanningens minut. De tunga namnen, som Irans utrikesminister Javad Zarif och hans amerikanske kollega John Kerry, har anlänt till Wien där slutförhandlingarna äger rum. Tidsgränsen är satt till den 30 juni.

Ett digert avtal – det talas om uppåt femtio sidor plus appendix – väntar på att undertecknas. Men dessvärre tvingas parterna nu inse att det är mycket som de ännu inte är överens om.

– Det kommer att bli tufft, men det är inte omöjligt. Det är en fråga om politisk vilja, sade EU:s utrikeschef Federica Mogherini i helgen. Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif skulle efter helgens samtal återvända till Teheran för att rådgöra med landets ledning, skriver TT.

En uppenbar stötesten är tillgången till Irans militära anläggningar. Irans allerhögste ledare, ayatolla Ali Khamenei, sade i ett tv-sänt tal i tisdags att Iran inte kommer att acceptera att omvärlden inspekterar de hemliga installationerna. Irans parlament följde upp med att rösta igenom ett förbud för inspektioner av militära anläggningar.

Medan ledande förhandlare på andra sidan bordet, som Frankrikes utrikesminister Laurent Fabius, har slagit fast att det blir ”mycket, mycket svårt” att nå en överenskommelse om inte Irans militära anläggningar är öppna för besök, så att omvärlden kan kontrollera att Iran följer avtalet.

Iran kräver också att alla ekonomiska sanktioner avskaffas omedelbart, medan motparten vill lätta på sanktionerna gradvis, som en ”morot” för Iran.

I USA, som är ledande inom P5+1-gruppen, har det vuxit fram en högröstad opinion som kräver en hård linje i förhandlingarna.

Den republikanske senatorn Bob Corker, ordförande i senatens utrikesutskott, uppmanade förra veckan de amerikanska förhandlarna att avbryta samtalen om Iran inte går med på ovillkorliga inspektioner.

Häromdagen publicerade fem -säkerhetspolitiska toppnamn, bland dem förre CIA-chefen David Petraeus, ett öppet brev där de varnade USA för att ge efter i samtalen.

Även Iran har sina ”hökar”. Ayatolla Khameneis tv-uttalanden andas minst av allt kompromissvilja, och den konservative presidentkandidaten och krigsveteranen Mohsen Razie sade nyligen med adress till president Hassan Rouhani att ”martyrerna kräver att Iran aldrig kapitulerar”.

Hur mycket av de hårda orden och den oförsonliga inställningen som är en del av förhandlingsspelet återstår att se när samtalen nu tar fart på allvar, bakom lyckta dörrar på Hotel Palais Coburg i Wien.

Bägge sidor har signalerat att tiden kan vara alltför knapp. Vita husets talesman Josh Earnest säger till nyhetsbyrån AP att det kan krävas ”några extra dagar av förhandlingar” för att få ett avtal i hamn. Även Abbas Aragchi, vice utrikesminister i Iran och ankare i förhandlingsdelegationen, öppnar för att tidsgränsen kan behöva överskridas.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta. Avtalet
Detta är parterna överens om

För att anrika uran så att det kan användas vid tillverkning av atomvapen behövs centrifuger. Iran har förbundit sig att minska antalet centrifuger från 19 000 till något över 6 000.

Iran har gått med på att inte bygga några nya anrikningsanläggningar de närmaste 15 åren och under samma tid inte heller anrika uran över 3,67 procent (för låg anrikningsgrad för atomvapen).

Stötestenarna i samtalen

Iran vill genast häva de ekonomiska sanktionerna som bland annat hämmar investeringar i landets oljeindustri och möjligheterna att exportera olja.

P5+1-gruppen vill gradvis avskaffa sanktionerna.

Omvärlden kräver obegränsad tillgång till Irans kärnanläggningar för att kontrollera att de följer avtalet. Iran vägrar insyn i militära anläggningar. “

“ Danska regeringen tvingas samarbeta

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

Danmark. Lars Løkke Rasmussens nya minoritetsregering, som presenterades på söndagen, tvingas samarbeta brett i folketinget. Men en bedömare anser att det högerliberala regeringspartiet Venstre närmar sig Dansk folkepartis hjärtefrågor.

Enligt den politiske kommentatorn Hans Egnell ligger den nya regeringens politik nära Dansk folke-parti (DF), som är mest känt för sin invandringsfientliga hållning.

– Det här är en regering med en mycket tydlig politisk värdegrund på områden som invandring, kultur, rättsfrågor och kyrka, säger han.

TT “

“Mette Frederiksen vald till ny S-ledare

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

Danmark. Den förra justitieministern Mette Frederiksen har valts till ny ledare för Socialdemokraterna vid en extra partikongress. Frederiksen tog över som tillförordnad ledare när Helle Thorning-Schmidt avgick efter valnederlaget.

TT “

“Grekland mellan avgrund och stup

DN MÅNDAG 29 JUNI 2015

I dag riskerar det grekiska folket att vakna till stängda bankkontor och våld-samma -börsras, frysta -besparingar, finansiell kollaps. EU kan inte hur länge som helst blunda för att besparingarnas politik är ett grymt och idiotiskt fiasko, skriver författaren Theodor Kallifatides.

Gång på gång lyssnar jag på den grekiske premiärministern på internet. Och jag får ont i hjärtat. Han står framför mikrofonerna med den vita skjortan öppen i halsen. Han ser mycket trött ut. I en tidning läste jag att han inte har sovit på tre dygn. Nu går det inte längre att föra några samtal med EU-gruppen. Det får bli folkomröstning. Om vad då?

Om en massa stora ting. Demokrati, nationell suveränitet och -annat lika storartat. I grund och botten kallas grekerna att rösta om de ska svälta med värdighet eller utan.

Det är inte längre någon hemlighet att EU-gruppens krav på besparingar och skattehöjningar på alla möjliga områden – från mat till hotell-övernattningar – kommer att strypa det lilla som är kvar av den grekiska ekonomin. I denna tidning kunde man häromdagen läsa Jürgen Habermas artikel. En närmast enig ekonomisk expertis inser ”det lika förnedrande som betryckande sociala elände en påtvingad sparpolitik lett till.” Paul Krugman skrev det från början. För några -dagar -sedan i New York Times hånade han ”sparpolitikens” apostlar.

Det är inte svårt att förstå att den grekiske premiärministern i sitt tal inte utesluter att det kan finns medlemmar i EU-gruppen som gärna ser till att Grekland och grekerna förnedras. Jag är inte så säker på det. Jag tror att girigheten är en starkare kraft än moralismen. De vill ha sina pengar tillbaka kosta vad det kosta vill. Punkt.

Varje dag träffar jag folk här -hemma som hyser samma åsikt. Pengarna på bordet. Resten -kvittar. Gamar hämnas inte. De är bara -gamar.

I går under en lång och allt annat än lugn debatt i den grekiska riksdagen segrade premiärministerns förslag om folkomröstning med 178 röster mot 120. Det är en betryggande majoritet, men knappast lugnande. -Gyllene gryning är med, Oberoende greker är med. Hejdlösa nationalister och xenofober sida vid sida med Syriza, som i sin tur är en samling av olika vänsterriktningar.

Lika oortodox är oppositionen. Konservativa, socialdemokrater, kommunister och en del oberoende tuppar var emot att folkomröstningen skulle äga rum.

Det betyder att omröstningens resultat kan gå åt vilket håll som helst utan att i grunden förändra något.

Det går inte att leva med EU-gruppens villkor och det blir oerhört svårt att ställa sig utanför.

De gamla grekerna kallade sådana situationer att stå mellan Skylla och Karybdis. Svenskarna säger att ”välja mellan pest och kolera”. De moderna grekerna säger ”framför oss stupet och bakom oss avgrunden”.

Människan känner till det dilemmat, hon är inte som Buridans åsna som inte kunde välja mellan två hötappar. Människan väljer; och hon väljer oftast ”stupet”. Hon väljer att säga ”nej” om hon därigenom kan rädda sin värdighet.

Vi borde kanske ägna en stund åt att reflektera över vad ett grekiskt ”nej” kan innebära, dels för EU-gruppen, dels för grekerna själva.

Den grekiska misstänksamheten mot Europa kommer att få ny -näring. Den har ju alltid funnits där mer kanske som ett komplex. ”Vi är inte européer” brukade man säga förr, för att förklara vissa tillkortakommanden. Nu skulle man få svart på vitt. Europa vill inte ha med oss att göra. Det vill ha oss som kypare, som städare. Det vill ha våra öar och våra ruiner, men inte oss. Åt helvete med dem.

Sådant sägs redan av såväl politiker som vanliga människor. Det är inte bra.

Det finns en konsekvens som är ännu sämre. Folkomröstningen kommer att splittra landet. För-äldrarna mot barnen, syskonen mot varandra, vänner som blir fiender och fiender som blir vänner, men bara för att vara fiender till en tredje.

Det blir ett inbördeskrig utan -vapen, inte lika dödligt men lika förgiftande, lika förbittrande och lika onödigt. Detta sista, insikten om ansträngningarnas fåfänglighet, är min generations förbannelse. Våra

föräldrar dog i strider mot ockupationsmakten, andra under inbördeskriget som följde eller försmäktade på exil-öar och i politiska fängelser.

Vad ledde allt detta till? Att vi – deras barn – emigrerade i hundratusentals och skickade pengar hem för att försörja dem som var kvar i livet.

Vissa av oss har aldrig åkt tillbaka.

Jag är en av dem och jag kan inte låta bli att tycka att den grekiska -regeringen som har blivit vald för att förhandla ska göra just det.

Jag tycker att EU inte hur länge som helst får blunda för att besparingarnas politik är ett grymt och idiotiskt fiasko.

Habermas har rätt. ”I de europeiska ödesfrågorna måste det vara medborgarna, inte bankerna, som har sista ordet.”

Det är inte längre fråga om vems fel det är att fartyget kantrade. Nu måste man plocka upp alla som -ligger i vattnet.

Theodor Kallifatides “

“ Tsipras kaotiska irrfärder

DN TISDAG 30 JUNI 2015

Den grekiska vänsterregeringen vacklar bort från euron. För att undvika Grexit behövs ett mirakel.

Grekerna vaknade på måndagen ännu en bit närmare avgrunden. Bankerna är stängda minst en vecka framåt. I bankomaterna får bara 60 euro tas ut per dag, om det finns några pengar kvar i dem.

Åtgärderna blev nödvändiga för att bankerna inte skulle kollapsa under trycket av kunder som vill säkra sina besparingar. Men premiärminister Alexis Tsipras och hans vänsterpopu-listiska regeringsparti Syriza bär själva ansvaret. De fattade i fredags det märkliga beslutet att lämna förhandlingarna med eurogruppen och utlysa en folkomröstning den 5 juli.

Räddningsprogrammet går ut på tisdagen, så vad grekerna ska ta ställning till är oklart. Nu måste också lån till IMF betalas som det är tveksamt om det finns medel för. Grexit, ett grekiskt utträde ur euron, kan bli resultatet.

Processen har varit typisk för Syriza. Partiet vann valet i januari på löften att ta ned månen. Nej till alla besparings- och reformkrav från trojkan (EU-kommissionen, ECB och IMF), i stället höjda löner och större offentlig sektor. Tsipras hänvisar till sitt folkliga mandat, men spelreglerna i en valuta-union kan inte ändras varje gång ett land väljer nya politiker. Framför allt måste inte de andra medlemmarna acceptera det, eftersom de har egna medborgare att ta hänsyn till.

En långt utdragen kurragömmalek följde. Trojkan bad om alternativa förslag, Tsipras lovade storverk och kom i sista sekunden till mötena med något luddigt dokument. Och så det plötsliga beskedet om folkomröstning. Nio dagars varsel är knappast författningsenligt, och en gigantisk utmaning för vilken valmyndighet som helst. Regeringen skulle driva kampanj för ett nej till euroländernas förslag, på temat mer pengar men utan villkor.

Detta är djupt ohederligt. En folkomröstning kräver anständigt tilltagen tid för att väljarna ska kunna bedöma -alternativen, men också konsekvenserna av dem. Syriza låtsas som att det inte existerar några sådana. Att allt är gratis är klassisk vänsterpopulism. Alltså måste det egna misslyckandet döljas.

En del har antagit att Tsipras innerst inne skulle vara en pragmatiker, redo att vid tillfälle överge sina omöjliga löften. Men dels har han en brokig kommunistisk fraktion i Syriza som ska hållas nöjd. Dels visar han regelbundet upp dogmatiska drag. I grunden misstror han inte bara trojkan, utan även marknadsekonomin.

Utan tvivel är grekerna trötta på åtstramningar och arbetslöshet. BNP har krympt med en fjärdedel sedan krisen slog till. Regeringar av olika färg har skurit ned där det har varit lätt, som på pensioner. Däremot har de dragit benen efter sig när det gäller strukturreformer för en flexibel arbetsmarknad, ett bättre företagsklimat och en ökad konkurrenskraft. Fackföreningarna har tillåtits sabotera privatiseringar. Korruptionen och skattefusket har fortsatt att frodas. Och Syriza hade inget recept.

Andra euroländer drabbades också av en skuldkris. Spanien, Portugal och Irland har klarat sig mycket bättre, för att de har ansträngt sig att göra det som behövs. Orsaken till Greklands prekära läge är i alla fall inte att landet har behandlats så mycket hårdare. IMF har betalat ut många gånger mer än vad som är normalt, och i andra världs-delar grumsas det om att européerna har fått fonden att gynna sina egna.

Greklands statsskuld borde ha skrivits ned tidigare och mer. Låga räntor och långa löptider gör den ändå hanterbar.

Kanske finns det en mirakelvändning. Samtalsinviter saknades inte på måndagen. Röstar grekerna ja på söndag kan förhandlingar återupptas, om viljan finns att gå runt reglerna eller Tsipras släpper makten. Ett nej innebär sannolikt att euron överges. Oavsett vad Syriza påstår vore det också den logiska följden av partiets linje.

Grexit kan utlösa kaos på kort sikt, med banker och företag som kapsejsar. En ny, kraftigt devalverad valuta skulle så småningom stötta turistindustrin och den lilla exporten. Importen av allt från livsmedel till olja skulle dock bli mycket dyrare. Den stora frågan är ändå om Grekland och dess politiker klarar att genomföra de reformer som är nödvändiga för att bygga om ekonomin och staten, euro eller inte.

I vilket fall som helst måste Europa vara berett att stötta grekerna under övergångsfasen. Banksystemet måste få hjälp att överleva. Landet kan behöva stöd för att kunna importera mediciner och energi. Flyktingproblematiken löser sig inte av sig själv.

Naturligtvis får Grekland inte stötas bort. Även om landet i dag inte är starkt nog att leva i en valutaunion, måste ett utträde inte vara för evigt. Grekerna tillhör den europeiska familjen.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“ EU vädjar till grekerna att rösta ja

DN TISDAG 30 JUNI 2015

Bryssel/Berlin. Begå inte självmord av rädsla för döden. Det drastiska budskapet sändes i går till Grekland av EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, samtidigt som flera EU-ledare förklarade att söndagens folkomröstning är ett val mellan euro och drachmer.

När EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker i går för första gången kommenterade de senaste dagarnas utveckling i Grekland blev det en dramatiskt formulerad appell.

– Detta är sanningens minut. Jag ber det grekiska folket att rösta ja i folkomröstningen på söndag. Begå inte självmord av rädsla för döden, inledde Jean-Claude Juncker ett känsloladdat framträdande.

Juncker har tagit mycket aktiv del i vårens förhandlingar med Grekland. Han har träffat premiärminister Alexis Tsipras flera gånger, ofta under utdragna nattliga samtal, för att försöka bereda vägen för en överenskommelse, och förklarade att han kände sig ”förrådd”.

– Ett nej skulle vara katastrofalt. Det skulle betyda att Grekland säger nej till Europa, sade Juncker och antydde att den kommande folkomröstningen inte enbart handlar om euron, utan också om EU.

Juncker hävdade att långivarna skulle ha varit beredda att göra fler kompromisser, bland annat när det gäller hotellmomsen. EU/IMF ville ha 23 procents hotellmoms, men hade kunnat gå ned till 13.

– Det har aldrig funnits något ultimatum, hävdade han.

Juncker påstod också att EU-sidans bud inte innehöll några förslag på ”lönesänkningar eller minskade pensioner”. Men på denna punkt skruvar Juncker på sanningen. Ett av kraven från EU/IMF har in i det sista varit att det särskilda bidraget till grekiska fattigpensionärer ska bort, men det är ”inte pensioner”, svarade en EU-tjänsteman på en fråga efter Junckers presskonferens.

På måndagen kom obekräftade uppgifter om att Alexis Tsipras hade haft kontakt med Juncker och bett om hjälp med att förlänga räddningsprogrammet, vilket eurogruppens finansministrar sade nej till när Grekland avbröt förhandlingarna i lördags. Det är inte klart vad svaret blev.

Flera regeringschefer i EU såg dock på måndagen till att höja insatserna inför folkomröstningen.

”Det här är inte ett val mellan EU-kommissionen och Tsipras, utan mellan euron och drachmer”, twittrade Italiens premiärminister Matteo Renzi, medan Frankrikes president François Hollande konstaterade att ”vad som står på spel är om Grekland ska stanna i euro-området eller ta risken att lämna det”.

Tonläget var ett helt annat när Tysklands förbundskansler Angela Merkel höll presskonferens i Berlin. Från Merkel kom inga känslo-utbrott eller hårda utfall mot den grekiske premiärministern eller hans finansminister.

I stället konstaterade hon att Europasamarbetet bygger på två grundprinciper: ansvar för den egna ekonomin kombinerat med solidaritet var den ena, förmågan att kompromissa den andra.

– Om man inte håller på dessa principer faller euron. Vi gav ett generöst erbjudande, det var vårt bidrag till kompromissen. Viljan fanns inte på den grekiska sidan, sade Merkel och anslog ett så neutralt tonfall hon någonsin kunde.

Med sig hade hon vicekanslern och socialdemokraten Sigmar Gabriel. Han har nyligen gått till hårda angrepp mot den grekiska vänsterregeringen och även denna eftermiddag talade han klarspråk.

– Det är glasklart vad söndagens folkomröstning handlar om, det är ett ja eller nej till euron, sade Gabriel.

Angela Merkel sade sig vara mer kluven, hon ville inte uttrycka sig så kategoriskt.

– Det är klart att man måste klargöra vilka följder ett ”nej” kan få, men jag vill inte ge intrycket av att utöva tryck eller föreskriva hur det stolta grekiska folket ska rösta. Vi måste vara försiktiga med vilka budskap vi sänder ut, sade Merkel.

Hon betonade att den grekiska regeringen var i sin fulla rätt att utlysa en folkomröstning och konstaterade samtidigt att det var lika legitimt för de övriga 18 euroländerna att avsluta stödprogrammet när förutsättningarna inte uppfylldes.

Angela Merkel gav intrycket av att vilja invänta folkomröstningen, hon såg inget omedelbart behov av ett nytt toppmöte i Bryssel denna vecka.

– Däremot finns det säkert skäl att träffas efter folkomröstningen, sade kanslern och förklarade sig vara öppen för nya samtal med den grekiska premiärministern när helst han så önskade.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se
Frågor & svar. Vad kommer att hända med Grekland och pengarna?

1 Vad händer om euroländernas stödprogram upphör natten till onsdagen och IMF inte får sin betalning?

Den omedelbara följden blir att Grekland inte längre har möjlighet att disponera de 7,2 miljarder euro som återstår av stödprogrammet, alltså vad man under de senaste månaderna utan resultat har förhandlat om. Därmed har grekerna sannolikt ingen möjlighet att få fram de 1,6

miljarder euro som ska in till IMF, utan grekiska staten tvingas ställa in betalningarna och anses då vara i bankrutt.

2 Vad gör grekiska regeringen när pengarna tar slut?

Statsanställda måste ändå få sina löner och pensioner ska betalas ut. Det snabbaste sättet att hantera det är att dela ut skuldsedlar som sedan kan användas som ett slags pengar. Men det betyder att Grekland börjar med något som kan bli en egen valuta, vilken anses mindre säker än euron. En grekisk skuldsedel blir därför inte värd lika mycket som det står skrivet på den.

3 Hur går det till om Grekland tvingas lämna euron?

Det ena sättet är att grekerna, i brist på annan möjlighet, sätter i gång med en egen valuta. Det andra sättet är att Europeiska centralbanken, ECB, upphör med sitt stöd där de grekiska bankerna får tillskott av euro. Nu har stödet, som tidigare stegvis ökat, frysts på oförändrad nivå. Men det kan helt avbrytas om ECB anser att bankernas innehav av grekiska statsobligationer inte längre kan fungera som säkerhet, sedan staten har ställt in betalningarna.

4 Hur länge kommer de grekiska bankerna att hållas stängda?

Troligen mer än en vecka, vilket är vad som nu har angetts. Men det viktiga just nu är att uttagen har begränsats till 60 euro per person och dag. När man har infört kapitalkontroll kan den bli långvarig – för Cypern tog det två år innan restriktionerna kunde hävas. Om Grekland tvingas lämna euron kommer finanssektorn förmodligen förbli hårt reglerad, eftersom man kommer att ha bestående problem med kapitalflykt.

5 Vilka alternativ har grekerna att välja mellan i den kommande folkomröstningen?

Det är oklart, eftersom omröstningen ska genomföras när tiden för långivarnas bud redan har hunnit löpa ut. Om det ändå blir en övervikt för ja till budet, tycks det vara meningen att grekiska regeringen ska ta ansvar för en politik som den hittills har bekämpat. Vid en nej-seger är det samtidigt mycket osäkert vilka följderna blir, när Grekland i så fall avstår från stöd från euroländerna och IMF som man knappast klarar sig utan.

6 Ifall Grekland går över till egen valuta, vad kan en ny drachma bli värd?

Det bestäms av marknaden, eftersom den nya valutan får en flytande växelkurs. Normalt sett brukar det finnas ett jämviktsläge där kursen hittar sin rätta nivå, men i detta fall kan man inte veta. Förtroendet för en ny drachma kommer att vara mycket lågt och de greker som kan försöker nog även i fortsättningen använda euro. Drachman blir en oattraktiv valuta som inte är till stor hjälp för grekiska exporten. Johan Schück “

“ Demonstranter slöt upp för nej-sidan

DN TISDAG 30 JUNI 2015

Jean-Claude Junckers utspel möts med ilska från den grekiska vänsterregeringen. Skrämsel-taktik, menade flera ministrar och fick stöd av de tusentals demonstranter som slöt upp på nej-sidan utanför parlamentet på måndagskvällen. Samtidigt sade premiärminister Alexis Tsipras att ett nej inte betyder att Grekland måste överge euron.

Aten.
Bensinstationer och livsmedelsaffärer töms snabbt i Aten efter att kapitalkontroller införts och bankerna stängts. Oron är stor och något som börjar likna panik sprider sig i Grekland.

Men det är långt ifrån säkert att Jean-Claude Juncker har övertygat fler att rösta ja i folkomröstningen på söndag genom sitt påstående att ett nej skulle innebära ett grekiskt ”självmord”.

Uttalandet kan tvärtom göra att EU-kritikerna får vatten på sin kvarn. På måndagskvällen var det fullspäckat med folk framför det grekiska parlamentet när tusentals slöt upp i en manifestation mot långivarnas avtal. En del av dem tycker att det är lika bra att Grekland lämnar euron.

– Den andra vägen, drachmer, är inte heller lätt. Men det är en väg präglad av stolthet och värdighet, säger Panagiotis Katsiaris.

Andra i demonstrationen hoppas att folket kan rösta nej men ändå stanna i euron.

– Vi hoppas att ett nej pressar långivarna att lägga fram ett nytt, bättre, förslag, säger Korina Gougouli.

På samma sätt resonerade premiärminister Alexis Tsipras i en tv-intervju på måndagskvällen. Han förklarade att Greklands bud fortfarande ligger på bordet och att han hoppas på fortsatta förhandlingar vid ett nej i folkomröstningen.

– Vi vill att Grekland lämnar den onda cirkeln av fattigdom. Men vi vill inte lämna euron, sade Tsipras.

Dessutom, menade han, blir kostnaden för euroområdet enorm om Grekland lämnar samarbetet.

Under dagen blev de praktiska effekterna av kapitalkontroller tydliga. Bankerna är stängda och grekerna får nu ta ut högst 60 euro om dagen.

Oroliga pensionärer vandrade runt i Aten i jakt på en öppen bank. Många får sin pension under måndagen och tisdagen och har inget bankomatkort.

– Vi måste få ta ut våra pengar, de kan inte behandla folk så här. Pensionen är allt jag har, säger pensionären Vasiliki.

Även för importföretag är kapitalkontrollerna en kalldusch. Utlandstransaktioner förbjuds, vilket gör att de inte kan betala för sina varor.

– Kapitalkontrollerna påverkar oss enormt, men de är bara toppen på ett isberg. Försäljningen har sjunkit dramatiskt i fem års tid och vi har gått från 52 till 19 affärer i Grekland, säger Carolina Angelonidi, som tillhör ägarfamiljen för Kosta Boda-affärerna i Grekland.

En övergång till drachmer vore en katastrof, menar hon.

– Då kan vi lika gärna stänga ned totalt.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Omröstningen är en parodi på demokrati

DN TISDAG 30 JUNI 2015

Analys
Folkomröstningen i Grekland på söndag blir en kraftmätning mellan grekiska regeringen och landets långivare. Men hur alternativen egentligen ser ut är oklart, samtidigt som följderna kan bli dramatiska. Det är en parodi på demokrati.

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker gick steget längre än det vanliga när han på måndagen vädjade till grekerna att gå emot sin regering och säga ja till långivarnas bud. Men skälet är speciellt, eftersom det gäller Greklands möjligheter att undvika statsbankrutt och stanna kvar i eurosamarbetet vilket de flesta greker önskar.

Innan dess hade premiärminister Alexis Tsipras gjort något ännu mer unikt, när han plötsligt ville låta de grekiska väljarna ta ställning till euroländernas och Internationella valutafondens villkor för fortsatt stöd. Folkomröstningen på söndag ska arrangeras på cirka en vecka, i ett land där administrationen även under normala förhållanden fungerar skralt.

Premiärministerns avsikt tycks vara att väljarna ska rädda honom ur ett svårlöst dilemma, där han inte anser sig kunna gå långivarna längre till mötes. Om regeringens nej-linje förlorar, kan Alexis Tsipras känna sig löst ifrån de vallöften som förde honom till makten. En ja-seger kan, å andra sidan, ge honom mandat att bryta med euroländerna och IMF och fortsätta ut i det okända.

Jean-Claude Juncker beskriver folkomröstningen som en fientlig handling. Men samtidigt ger den honom möjlighet att gå förbi

Greklands regering och vända sig direkt till de grekiska väljarna. Hans budskap, som backas upp av tyska förbundskanslern Angela Merkel, handlar då om grekernas fortsatta delaktighet i Europa.

De grekiska väljarna ställs dock i en svår situation, eftersom de inte kan veta innebörden av de alternativ som de röstar på. På söndag innebär ja-röstning att man godtar ett bud från långivarna som då just har löpt ut, men ändå möjligtvis kan förlängas. Nej-röstning betyder att man bekräftar vad grekiska regeringen genom sin förhalningstaktik redan har åstadkommit.

Med en ja-seger följer ytterligare hårda krav från långivarna, även om dessa kan ge med sig något. Men fortfarande är det oklart om grekerna senare kan beviljas nedskrivning av de lån som tynger ekonomin under många decennier framåt. Det ger inget övertygande bidrag till framtidstron, utan handlar främst om att undvika något som kan verka ännu värre.

En nej-seger medför, med största sannolikhet, att Grekland går i bankrutt och tvingas ut ur euron. Det kan ses som chans att forma ekonomin på egna villkor, med draghjälp av den svaga växelkursen hos en ny valuta. Men eftersom förtroende saknas, är faran överhängande att kaos utbryter och landet hamnar i fritt fall. Hur djupt som raset då blir är svårt att förutse.

På några få dagar ska nu grekerna ta ställning till denna komplexa valsituation. Många har nog redan sin uppfattning klar, men opinionen har svängt kraftigt under senaste månaderna. När ödesfrågor behandlas på detta lättvindiga sätt är det inget annat än parodi på demokrati.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Väljare uteblev efter granatattacker mot vallokaler

DN TISDAG 30 JUNI 2015

Nairobi. Flera vallokaler i Burun-di attackerades med granater under måndagens parlamentsval. Hotet om våld fick de flesta väljare att stanna hemma. EU har fördömt beslutet att hålla ett val och Afrikanska unionen, AU, har valt att inte skicka några observatörer.

De flesta vallokaler i Burundi stod tomma på måndagen när det omtvistade parlamentsvalet skulle genomföras, trots omfattande protester från såväl oppositionspartier som internationella organisationer. Nyhetsbyrån AFP rapporterar att en rad granatattacker har genomförts i landets huvudstad Bujumbura samt på landsbygden och flera medier har rapporterat om skottlossning under natten till måndagen.

Av rädsla för våld valde lejonparten av väljarna att stanna hemma. Burundi har skakats av våld sedan president Pierre Nkurunziza i april meddelade att han skulle ställa upp för omval till en tredje mandat-period. Uppemot 100 personer har dött i sammandrabbningar mellan polis och demonstranter och över 120 000 människor har flytt landet, enligt FN.

Erik Esbjörnsson “

“ Dödsdömda får avrättas med gift

DN TISDAG 30 JUNI 2015

USA. De läkemedel som injiceras vid avrättningar i Oklahoma och andra delstater i USA strider inte mot landets konstitution. Det beslutade högsta domstolen med knapp marginal på måndagen. Den kontroversiella avrättningsmetoden får därmed fortsätta att användas. För motståndare till dödsstraffet har målet väckt en efterlängtad diskussion. Stephen Breyer och Ruth Bader Ginsburg, två av de domare som röstade emot, argumenterade för att dödsstraffet i sig kan strida mot konstitutionen.

Martin Gelin “

“Grekland kan behålla euron

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Tvärtemot vad många tror är en statsbankrutt inte detsamma som att Grekland lämnar euron. Om bankerna tillförs nytt aktiekapital kan landet mycket väl behålla den gemensamma valutan.

Greklands kris har de senaste dagarna accelererat till ett crescendo: besked om folkomröstning, avbrutna förhandlingar om förlängt stödpaket, ECB:s stopp för mer likviditetsstöd till grekiska banker, tillfällig stängning av dessa, kapitalkontroller och utebliven återbetalning till IMF.

Folkomröstningen blir avgörande för utvecklingen. En vanlig första reaktion var att Greklands regering ville få mandat att, i strid med tidigare vallöften, acceptera långivarnas villkor för fortsatta krisstöd och kanske också utöva politisk utpressning på sina motparter för att dessa skulle bli mer generösa. Men denna tolkning motsägs av den närmast krigsliknande argumentationen för ett nej i folkomröstningen.

Det är svårt att förutsäga utgången av omröstningen. Å ena sidan finns en stor upprördhet över kraven på ytterligare åtstramningar. Å andra sidan vill en majoritet ha kvar euron.

Med ett ja blir det antagligen nya förhandlingar om ett stödprogram. Då kan en statsbankrutt undvikas eller i varje fall skjutas på framtiden. Men vid ett nej blir en statlig betalningsinställelse oundviklig. De

flesta tycks utgå från att Grekland då måste lämna euron. Det följer emellertid inte automatiskt.

Utan nya stödlån kan grekiska staten inte längre betala amorteringar och räntor. Det betyder förluster för långivarna som i dag är främst övriga euroländer, de europeiska räddningsfonderna, ECB och IMF. Merparten av förlusterna får i slutändan bäras av skattebetalarna i resten av euroområdet.

För Greklands del innebär en statsbankrutt bättre offentliga finanser när man slipper ifrån räntebetalningar. Kraven på skattehöjningar och utgiftsnedskärningar minskar. I den mån skatteintäkterna inte räcker för att finansiera löner, pensioner med mera kan staten betala med skuldsedlar som kan användas av företag och hushåll till exempel för skattebetalningar. Skuldsedlarna kommer då att fungera som en parallell valuta.

Ett svårt problem blir de kapitalförluster som grekiska banker kommer att göra på sina innehav av inhemska statspapper och på andra fordringar vid en statsbankrutt. Det kan radera ut bankernas egna kapital och därmed göra dem insolventa. Då måste de rekapitaliseras, alltså tillföras nytt aktiekapital, för att fortsätta att fungera.

Huruvida Grekland måste lämna euron efter en statsbankrutt beror i hög grad på hur en sådan rekapitalisering sker. Det naturliga vore att grekiska staten stod för denna. Men det kan den inte utan vidare göra, eftersom det är dess egen insolvens som är grundproblemet. Därför måste staten övervältra kostnaderna på företag och hushåll till exempel genom att inte lösa in skuldsedlar som man utfärdar till sitt fulla värde.

Alternativt kan en så kallad *bail-in* göras på ungefär det sätt som skedde på Cypern när insättare och andra långivare till bankerna förlorade en del av sina fordringar vilket återställde banksystemets solvens.

Slutligen skulle Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM, euroländernas sist upprättade räddningsfond) kunna rekapitalisera bankerna och ta över ägandet av dem. Men det gäller då att få politisk acceptans för detta från skattebetalarna i övriga euroländer genom att förklara att en sådan åtgärd kan bli en vinstaffär på lång sikt när den grekiska ekonomin återhämtat sig.

Om bankerna rekapitaliseras, kan Grekland mycket väl behålla euron även efter en statsbankrutt. Det förutsätter då att ECB tills vidare fortsätter med likviditetsstöd till det grekiska banksystemet. Men om så inte sker, måste Grekland återinföra en egen valuta och sedan låta centralbanken trycka nya pengar. Det kommer att skapa inflation som finansierar budgetunderskotten genom att erodera realvärdet av människors besparingar (en så kallad inflationsskatt).

Den omedelbara effekten av ett grekiskt euroutträde blir sannolikt en fördjupad kris i landet. På ett par års sikt kan visserligen en återinförd egen valuta, som faller i värde gentemot euron, leda till en ekonomisk återhämtning när konkurrenskraften förbättras. Men priset för det kan bli att Grekland även i det långa loppet fastnar i en inflationsspiral som går ut över tillväxt och levnadsstandard.

Greklands konkurrenskraft har dessutom redan stärkts genom de lönesänkningar som tvingats fram av den höga arbetslösheten. Det

skulle ligga en stor tragik i att man redan tagit stora kostnader för att behålla euron om man sedan ändå till slut lämnar den.

På kort sikt behöver en Grexit inte leda till allvarliga smittoeffekter på resten av euroområdet. Läget för övriga krisländer är i dag mer stabilt än tidigare.

Eventuella stora negativa effekter ligger förmodligen längre fram i tiden. De riskerar att uppstå därför att ett grekiskt utträde visar att ett euromedlemskap inte är irreversibelt. Det kommer att skapa förväntningar om att även andra länder ska lämna euron i framtida kriser, vilket kommer att förvärra dessa.

Det finns inga bra lösningar på den grekiska krisen. Min bedömning är ändå att det minst riskfyllda alternativet för alla parter är ett fortsatt grekiskt euromedlemskap även efter en statsbankrutt.

Lars Calmfors är professor i internationell ekonomi vid Stockholms universitet och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.

Lars Calmfors “

“ Uselt politiskt spel inte domarnas fel

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Mot slutet av säsongen brukar USA:s högsta domstol leverera en hel bunt principiellt viktiga beslut. I årets uppsättning kom ett par riktigt stora, som att homosexuella par i hela landet får rätt att gifta sig. Och Barack Obamas sjukförsäkringsreform, sannolikt den han i första hand vill bli ihågkommen för, klarade nålsögat igen.

HD får jämt skäll. Kritiker från både höger och vänster dömer ut ledamöterna för att följa en egen dubiös agenda. I Europa utmålas domstolen ofta som en reaktionär bastion, ständigt ute efter att upphäva aborträtten. Att Demokraterna denna gång hurrar mest borde alltså stämma till eftertanke.

Utan tvivel försöker sittande presidenter, när de får chansen, nominera domare som står dem politiskt nära. Av dagens nio har fem föreslagits av republikaner, fyra av demokrater. På papperet finns därmed en konservativ majoritet, men så enkelt är det inte. En del kan verka vara hopplösa mörkermän, andra lika ensidiga liberaler, men de flesta byter regelbundet sida. Åtskilliga utslag är oväntade.

Ledamöterna tar sitt jobb på stort allvar och argumenterar noggrant och precist. Inte sällan är de stenhårda i sina recensioner av varandra.

Det centrala är att systemet fungerar, att medborgarna ser HD som en legitim institution. Ordföranden John Roberts tillhör förvisso det konservativa lägret, men han är också mån om kontinuitet. Jurister ska

inte styra landet åt det håll de själva finner lämpligt, inte försöka skriva reglerna utan nöja sig med att tillämpa dem. Lagstiftning är kongressens sak.

Nog kan man förundras över ameri-kaner som anser att en 228 år gammal konstitution har svar på allt. Varken homosexualitet eller abort var direkt heta frågor när nationen grundades.

Så enkelspåriga är sällan domarna. Och, hör och häpna, de är inte heller alltid konsekventa i sin hållning. De grälar om vad som är ”juridisk aktivism”, att försöka driva samhället i en viss riktning, men kan inte undgå att påverkas av det. Att opinionen numera är starkt för enkönade äktenskap spelar roll.

Politisk polarisering lamslår ofta Washington. Högsta domstolen fungerar.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se”

“ Valsedlarna döms ut inför omröstningen

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Frågan som grekerna ska svara på i söndagens folkomröstning får kritik för att vara alltför teknisk och för att valsedlarna gynnar nej-sidan. Samtidigt fortsatte förhandlingarna och sent i går kväll diskuterades det nya budet av EU:s finansministrar på en telefonkonferens.

DN i Grekland.
Valsedlarna till söndagens folkomröstning i Grekland har nu tryckts upp. Det är en ganska svårsmält och tekniskt formulerad fråga som väljarna ställs inför:

”Bör utkastet till det avtal som lades fram av EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden i eurogruppen den 25 juni 2015 bestående av två delar som tillsammans utgör deras förslag, accepteras? Det första dokumentet har titeln ’Reforms for the completion of the current program and beyond’ och det andra ’Preliminary debt sustainability analysis’.”

Så lyder frågeställningen som redan hånats för att vara byråkratisk och svår.

Dessutom får röstsedeln kritik för att svarsalternativet nej står över ja. Det bryter mot konventionen vid folkomröstningar och är ett försök från regeringen att stärka nejsidan, menar kritikerna.

– Jag tror det kan få en avgörande betydelse för utgången. Det finns psykologer som säger att det kan öka stödet för nej med upp till 6 procent, säger Aristides Hatzis, professor i ekonomi och juridik vid Atens universitet, till DN.

Han är över huvud taget kritisk mot folkomröstningen.

– Den är ett skämt. Folk ska rösta om ett avtal som har uppdaterats flera gånger sedan det lades fram.

Dessutom är frågan för komplicerad för väljarna att sätta sig in i på kort tid, tycker Hatzis.

– Inte ens specialister förstår allt i det här avtalet. Det finns inte en chans att man hinner ge alla väljare en kopia för att läsa igenom det, ännu mindre ett appendix som förklarar innehållet.

Många frågar sig också vad ett ja eller nej i folkomröstningen innebär. Flera ledare inom EU hävdar att ett nej i praktiken innebär att Grekland måste lämna euron. Men den grekiske premiärministern Alexis Tsipras menar att ett nej, som regeringen förordar, bara stärker Grekland i förhandlingarna och ökar chanserna till ett nytt avtal som håller Grekland kvar i den gemensamma valutan.

Hatzis tror inte på Tsipras analys.

– Säg att 60 procent röstar nej. Det skulle bara binda den grekiska regeringen ytterligare att inte godta några fler kompromisser. Därmed ökar risken för att Grekland inte får något avtal och tvingas lämna euron.

Ett ja kommer däremot sannolikt att innebära att Tsipras avgår som premiärminister och att en ny regering får förhandla med lån-givarna.

Utgången är oviss. I måndags samlades över 10 000 personer för att manifestera sitt stöd för ett nej. På tisdagskvällen var det dags för ja-sidans anhängare att demonstrera och de var minst lika många.

Samtidigt läggs nya sista-minuten bud fram i det grekiska dramat. På tisdagseftermiddagen kom Grekland med förslag om ett nytt nödprogram som löper i två år. Det nya förslaget, som vill se en omstrukturering av lånet, involverar inte IMF.

Reaktionerna på Greklands nya försök var dock avmätta när det diskuterades av euroländernas finansministrar i en extrainsatt telefonkonferens och Tysklands förbundskansler Angela Merkel ska ha sagt att något nytt avtal inte är aktuellt innan folkomröstningen. Ändå skulle samtalen fortsätta på onsdagen.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se

Fakta.

Greklands BNP har sjunkit med över 25 procent sedan krisen inleddes under andra halvåret 2009.

Arbetslösheten har stigit till drygt 25 procent.

Statsskulden är uppe i 180 procent av BNP.

Grekland har haft flera nödprogram med EU och IMF. Programmen innebär förmånliga lån mot att Grekland genomför vissa reformer och besparingar.

Det senaste programmet löpte ut i går, tisdag. Utan ett nytt program riskerar landet att gå i konkurs och i förlängningen tvingas lämna euron. “

“ Över hundra befaras döda i flygkrasch

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Över hundra personer befaras ha omkommit sedan ett militärt transportplan kort efter start störtat i ett bostadsområde i staden Medan på Sumatra i Indonesien. Kraschen ledde till förnyade frågor om flygsäker-heten i landet.

– Det ser ut som om ingen har överlevt, sa flygvapenchefen Agus Supriatna till den lokala tv-stationen Metro, när han redogjorde för att en del av de över 113 ombord var anhöriga till anställda inom flygvapnet.

Piloten på planet, som var av typen Hercules, hade kort efter starten från en bas i Medan rapporterat tekniska problem och bett att få återvända.

– Planet passerade över huvudet på oss flera gånger, säger ett ögonvittne till nyhetsbyrån Reuters. Det kom eld och svart rök ur planet och sedan störtade det in i hus och i ett hotell.

Röken från vrakdelarna låg länge tät över katastrofplatsen. Efter några timmar uppgav ett sjukhus att det tagit emot 55 döda, men osäkerheten var fortfarande på tisdagskvällen stor när det gäller antalet omkomna.

Enligt uppgift i lokala medier, som refererades av internationella nyhetsbyråer, fanns det risk för att människor klämts fast under de raserade byggnaderna.

Indonesiska militärplan har varit inblandade i tio olyckor med dödlig utgång under det senaste årtiondet. Presidenten Joko Widodo har talat om att fördubbla militärbudgeten fram till 2020, men efter olyckan kan pressen öka att snabba på med en modernisering av flygvapnet.

Det indonesiska civilflyget var mellan 2005 och 2007 inblandat i så många olyckor att EU utfärdade förbud för vissa bolag att landa i Europa. Den senaste flygkatastrofen inträffade i december när ett plan från Air Asia med 162 passagerare störtade i havet norr om Java.

Tisdagens krasch är den andra i Medan på tio år. I september 2005 störtade ett plan kort efter start från flygplatsen Polonia, som ligger nära stadskärnan. 143 personer omkom, inklusive 30 på marken. Sedan dess har en ny flygplats byggts flera mil utanför staden, där det mesta av den civila flygtrafiken håller till.

Torbjörn Petersson (DN)

torbjorn.petersson@dn.se “

”Kreml vill göra oss nervösa”

DN ONSDAG 1 JULI 2015

“ USA placerar stridsvagnar och tungt artilleri i Baltikum. Men Estlands utrikesminister Keit Pentus-Rosimannus säger i en DN-intervju att Nato kan behöva öka sin närvaro ytterligare som ”avskräckning” mot Ryssland.

De baltiska staterna beskrivs allt oftare som frontlinjen i ett nytt kallt krig mellan Ryssland och väst. Öster om gränsen genomför rysk militär stora övningar och tränar på att invadera baltiskt territorium.

Samtidigt reagerar Moskva med ilska när ett Natoland som Estland tar emot amerikanska vapen — som för en vecka sedan när USA:s försvarsminister Ash Carter bekräftade att stridsvagnar och artilleri ska stationeras på baltisk mark.

— Vi har sett en ökad Natonärvaro i Estland sedan krisen i Ukraina bröt ut, och det är vi tacksamma för, säger Keit Pentus-Rosimannus som besökte Stockholm på tisdagen och bland annat träffade sin kollega Margot Wallström.

– Men vi måste definitivt också analysera om de beslut som har fattats inom Nato är tillräckliga, om vi ska röra oss från trygghetsskapande åtgärder till avskräckning. Det är viktigt med säkerhetsgarantier, men också att det finns en avskräckning.

Alltså ökad Natonärvaro?

– Ökad närvaro beslutades 2014. Vi måste också analysera vad vi kan göra mer i det nuvarande läget.

I Sverige menar vissa att det är riskabelt, att man provocerar Ryssland.

— Anledningen till att vi har ökat Natos närvaro är Rysslands aggression. Det är ett svar på den aggressionen.

På tisdagen kom nyheten att Rysslands riksåklagare utreder huruvida det var lagligt att erkänna baltstaternas självständighet 1991. Pentus-Rosimannus menar att detta är ett led i Kremls psykologiska krigföring.

— Det handlar om att göra oss nervösa, om att öka stressnivån i samhället. Men vi har sett sådant förut, säger hon.

Som Natoland har Estland garantier enligt alliansens femte artikel som säger att ett anfall på en medlem är ett anfall på alla. Men vad händer om Moskva satsar på ”hybridkrig” som i Ukraina — med propaganda, infiltration och stöd åt lokala rebeller?

— Estland är inte Ukraina. Jag ger dig ett exempel: nyligen genomförde vi en militärövning där en procent av befolkningen deltog. Det visar hur viktig säkerheten är för oss.

Ändå finns en tydlig parallell till Ukraina: runt en fjärdedel av Estlands befolkning har ryska som modersmål. En av dem sa nyligen till DN att ”när vi pratar om vår president så menar vi Putin”. Kan de bli en estnisk femtekolonn?

— Om man jämför livskvaliteten för rysktalande i Estland och på andra sidan gränsen är skillnaden enorm. Så även om vissa stöder delar av Putins politik så tror jag inte de vill att han tar över vårt land.

Ingmar Nevéus

ingmar.neveus@dn.se

Fakta.

Estland är med 1,3 miljoner invånare den minsta av de tre baltiska staterna och har efter Lettland den största rysk-talande minoriteten.

Estland förklarade sig självständigt från Sovjetunionen i augusti 1991. 2004 blev landet medlem av såväl EU som västalliansen Nato.

Estland har ett mycket litet eget försvar, även om försvarsutgifterna ligger på 2 procent av BNP.

Sedan Ukrainakrisen bröt ut våren 2014 har Nato trappat upp sin närvaro i landet, dock från en låg nivå. “

“ Förhandlingar in i det sista

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Iran. Natten till i dag, onsdag, gick tidsfristen för slutförhandlingarna i Wien om Irans kärn-energiprogram ut. Men diskussionerna såg i går kväll ut att kunna fortsätta.

Det var ännu oklart hur Iran ställde sig till förlaget om ett system som ger atomenergi-organet IAEA möjlighet att undersöka misstänkta anläggningar i landet, uppgav en amerikansk representant för Reuters.

Lina Lund “

“ Ny väg till Londons hjärta

DN ONSDAG 1 JULI 2015

Ett antal riktigt stora gropar i centrala London är det mest påtagliga beviset för att här pågår Europas just nu största infrastrukturprojekt. En regional järnväg, Crossrail, ska binda ihop väst och öst med tunnelbana och fjärrtåg.

För en dryg månad sedan nådde Crossrail ett av sina viktigaste delmål. En av de gigantiska borr-maskinerna, döpt till Victoria, tog sig igenom det sista jordlagret och såg dagens ljus vid stationen i Farringdon. Därmed var 42 kilometer underjordisk tunnel klar. I tre år har åtta maskiner jobbat i skift under London. Nu tar nästa steg vid, att göra tunnlarna redo för tåg och passagerare.

Vid Bond Street, med myllrande affärs-gatan Oxford Street några - meter bort, har borrmaskinerna Ada och Phyllis dragit fram och nu finns ett 30 meter djupt hål som ska bli en av Crossrails nya stationer. Den ska byggas ihop med t-banestationen med samma namn och här, vid det som blir den östra biljetthallen, har lokala projektledningen sitt kontor.

– Crossrail är det mest komplicerade bygget jag varit med om, säger Craig Sewell, projektledare på byggföretaget Skanska.

Bolaget har kontraktet för grund- och anläggningsarbetena vid Bond Street och ska även bygga perronger, rulltrappor, hissar och biljetthallar. Perrongerna ska bli 250 meter långa, vilket säger en del

om Crossrails kapacitet. Den regionala järnvägen väntas årligen köra cirka 200 miljoner passagerare.

– Komplikationen ligger i att vi bygger uppifrån och ner och har behövt många temporära stödkonstruktioner innan de permanenta är på plats. Vår designavdelning har fått vara kreativ och skapa flera innovativa lösningar, berättar Craig Sewell. Arbetet med tunnlarna håller på att avslutas och vid årsskiftet ska Skanska lämna över till företag som lägger in rälsen.

Chris Pateman är Crossrails projektledare för Bond Street och har tidigare arbetat med ombyggnader av järnvägen vid Kings Cross och St Pancras.

– Nu handlar det om tio nya -stationer som ska fungera med -varandra. Även om det är samma sorts arbete vid varje station har var och en sina utmaningar. Vi -ligger -extremt nära affärs- och -bostadsområden, andra är vid finans-distriktet, vid en skola -eller vid London City Airport, säger Chris Pateman.

För att upprätthålla god kontakt med grannarna, och få dem att förstå att Bond Street i åtta år är en byggarbetsplats, bjuder Crossrail regelbundet in till träffar.

– Vid första mötet 2010, när vi skulle börja riva de gamla byggnaderna, kom 120 personer. Nu har vi möten var fjärde månad där det brukar dyka upp runt 20 stycken som sedan sprider informationen vidare. Vi berättar vad vi gjort sedan vi sågs sist och vad vi planerar att göra de närmaste fyra -
månaderna, förklarar Chris Pateman.

Med boenden runtomkring och med 250 butiksägare blir logistiken viktig.

– Vi får aldrig blockera infarten till ett hem eller hindra Marks & Spencer från att få sina varu-leveranser, säger Chris Pateman.

En annan viktig del är kommunikation.

– På den här arbetsplatsen har vi över 200 personer från 37 olika länder och de ska varje dag veta precis vad de ska göra och rätt material ska finnas här. Tänk då hur mycket kommunikation som behövs när 11 000 arbetar på 40 olika ställen, säger Chris Pateman.

Vid Bond Street har man hittills varit förskonad från allvarliga olyckor. Vid en annan station dog en person i mars förra året när han fick betong över sig.

– Arbetsstyrkan här är väldigt intakt. Vi har arbetat med samma underleverantörer och känner dem som jobbar och det underlättar för att slippa olyckor, säger Craig Sewell.

Vilka överraskningar väntar när man sätter i gång att gräva i en gammal stad som London?

– De första tre meterna kan det finnas ledningar och rör som ingen

känner till. När vi gräver längre ner får vi vara försiktiga så det inte blir sättningar i byggnaderna runtomkring, berättar Pateman.

Stadens många nya gropar har även gett arkeologerna jobb. Vid till exem-pel Liverpool Street har de grävt fram skelett från pestens härjningar på 1300-talet som ger dem nya -insikter om dåtidens London-bor.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se
Fakta. Crossrail
Ägs av stadens kollektivtrafikbolag
Efter 20 år av debatter, förhandlingar och planering satte bygget i gång i maj 2009. I slutet av 2018 ska de första delarna i centrala London öppna för trafik.
Projektet kostar 14,8 miljarder pund, cirka 190 miljarder kronor med dagens valutakurs. Nästan hälften, 7,1 miljarder pund, kommer från skattebetalarna i Londonområdet. Brittiska staten har anslagit 4,7 miljarder och företag bidrar i olika utsträckning beroende på hur de gynnas av bättre tranportmöjligheter.
Cirka 1,5 miljoner människor
får högst 45 minuters restid till jobbet.
Just nu arbetar cirka 11 000 anställda på 40 olika byggarbetsplatser och bygger 97 kilometer järnväg. Åtta borrmaskiner har tillsammans borrat 42 kilometer underjordisk tunnel. De har alla kvinnonamn, till exempel Victoria efter drottningen, Ada efter Ada Lovelace, första datorprogrammeraren och Phyllis efter Phyllis Pearsall, som grundade kartföretaget A-Z.
Crossrail ägs av Londons kollektiv-trafikbolag Transport of London. “

“ Ett steg ut i det okända

DN TORSDAG 2 JULI 2015

Historiska jämförelser understryker att insatserna är höga när Grekland röstar om euron.

Vad händer med Grekland om landet gör statsbankrutt och överger euron? De flesta är överens om att den omedelbara konsekvensen blir att den ekonomiska krisen fördjupas när en ny valuta införs. Men om utvecklingen på sikt har många bedömare varit mer optimistiska – med stöd av historiska exempel.

Ända sedan ”Grexit” först blev aktuellt har ekonomer anfört Argentina som belägg för att det inte behöver gå så illa.

Argentina ingick visserligen inte i en valutaunion, men hade under 1990- talet genom lagstiftning bundit sin peso till dollarn och därmed avhänt sig sin kontroll över penningpolitiken. Samtidigt levde landet över sina tillgångar, vilket ledde till överbelåning och ett tillnyktrande först när räntorna sköt i höjden. För att få stöd från IMF tvingades Buenos Aires till tuffa åtstramningar som ytterligare fördjupade den recession man befann sig i.

När krisen kulminerade julen 2001 valde Argentina att bryta bandet till dollarn. Man upphörde också med betalningarna på sina lån och tvingade senare igenom en kraftig skuldnedskrivning. Därefter återhämtade sig ekonomin snabbt. Mellan 2003 och den internationella finanskrisen 2008 växte BNP med i genomsnitt 8 procent per år.

Så skulle det kunna gå för Grekland också – med stärkt konkurrenskraft från en devalvering och om landet slipper tyngden från skuldbördan – menar de som tycker att Grexit, på sikt, inte behöver vara så farligt.

Ändå ter sig det argentinska exemplet väl rosigt. De externa omständig- heterna var betydligt mer gynnsamma för Argentina än vad de är för Grekland. Den argentinska krisen följdes av en råvaruboom som saknar motstycke i modern historia. Tack vare efterfrågan från framför allt Kina tredubblades till exempel priset på sojabönor, en av Argentinas viktigaste exportvaror.

De höga råvarupriserna bidrog också till god ekonomisk utveckling i och ytterligare efterfrågan från det stora grannlandet Brasilien. Grekland, i bjärt kontrast, står inför ett Europa med låg tillväxt och en världsekonomi som fortsätter att hacka sig fram.

Dessutom är inte bara ekonomiska utan också politiska - omständigheter avgörande för konsekvenserna av Grexit. Och för dem – särskilt i kontexten av den vänsterpopulistiska Syrizaregeringen – finns lämpligare jämförelser i den skuldkris som drabbade Latinamerika på 1980-talet.

I efterdyningarna av oljechocken 1973 lockade låga räntor länderna i Latinamerika till hög belåning. När USA:s centralbankschef Paul Volcker 1981 kraftigt höjde styrräntan för att få bukt med inflationen blev skuldbördan omöjlig att bära.

Under de kommande åren tvingades i princip samtliga länder i regionen att be om hjälp från IMF. För nya lån, för att betala räntorna på de gamla, krävdes tuffa åtstramningar och smärtsamma strukturreformer. Resultatet blev ett förlorat årtionde med nolltillväxt räknat per capita och en känsla av förnedring när Washingtonbaserade teknokrater tvingade igenom nedskärningar.

På flera håll slog väljarna bakut. I Peru, till exempel, vände de sig 1985 till den unge och karismatiske Alan García som sveptes fram till seger i presidentvalet med löftet att åtstramningar inte behövdes och att en expansiv ekonomisk politik kunde producera både tillväxt och omfördelning. Experimentet slutade i katastrof: Två år på raken skivades en tiondel av Perus BNP bort samtidigt som inflationen översteg 7 000 procent.

Sett ur ett rent ekonomiskt perspektiv påminner Grekland mer om Argentina 2001 än Peru 1985. Men politiskt låter den grekiska revolten mot åtstramningspolitiken som Syrizas valseger i januari innebar som ett eko från Peru.

För att ett utträde ska generera konkurrenskraft i stället för kaos krävs att den grekiska regeringen håller hårt i sina nya drakmer. Och om Syriza är berett att lämna euron därför att långivarnas medicin är för besk är det osannolikt att vänsterpopulisterna tar den efter att Grekland övergett den gemensamma valutan. Väljer Syriza att finansiera sina vidlyftiga löften med sedelpressen finns risken för hyperinflation.

Få fenomen är så påfrestande för samhällskroppen som väldigt hög inflation. I Peru fick den två tydliga politiska konsekvenser. Den ena var att våldet eskalerade. Under hela 80-talet hade den maoistiska gerillan Sendero Luminoso flyttat fram sina positioner. I det ekonomiska kaosets fotspår vann organisationen nya anhängare.

Det andra var att demokratin bröt samman. För att stävja våldet och hyperinflationen, och med militärens goda minne, upplöste Alan Garcías efterträdare Alberto Fujimori parlamentet och styrde med dekret.

I dessa händelser finns ytterligare ekon från historien. Det var episoder av hyperinflation som försvagade medel-klassens stöd för de demokratiska institutionerna i såväl mellankrigs-tidens Tyskland som i Salvador Allendes Chile.

Varje kris är naturligtvis unik. Men historien rymmer insikter. Och de understryker att insatserna är mycket höga när grekerna på söndag – i praktiken – röstar om euron.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Folket ska rösta trots att regeringen backar

DN TORSDAG 2 JULI 2015

Grekland backade och accepterade på onsdagen det mesta i det sista budet från EU och IMF. Men premiärminister Alexis Tsipras blåser ändå inte av folkomröstningen på söndag. I ett tv-tal manade han åter det grekiska folket att rösta nej.

Kraftmätningen mellan regeringen i Aten och EU fortsatte under onsdagen med nya, inte helt lätt-begripliga turer. Trots att tidsgränsen för det andra räddningsprogrammet passerades den sista juni kom ytterligare ett bud från Aten.

Grekland vill ha ett helt nytt tredje stödprogram på två år och går därför med på mycket av det som EU och IMF, Internationella valutafonden, tidigare har krävt.

I ett kort brev, publicerat i tidningen Financial Times, riktar sig premiärminister Alexis Tsipras till EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, IMF:s chef Christine Lagarde och Europeiska centralbankens chef Mario Draghi.

Tsipras förklarar att Grekland ”accepterar” EU:s och IMF:s sista bud med några undantag. Aten har fortsatta invändningar, men inga omfattande motkrav.

Den grekiska regeringen vill bland annat ha kvar nedsatt moms i den grekiska övärlden, säger nej till att omedelbart ta bort det särskilda stödet till en del grekiska fattigpensionärer, men den går med på utfasning, och accepterar att skära ned försvarsbudgeten med 200 miljoner euro 2016 och 400 miljoner 2017.

Grekland backar därmed ordentligt från tidigare positioner för att få ett tredje räddningsprogram. I ett tv-sänt tal till nationen på onsdagen manade premiärminister Alexis Tsipras samtidigt det grekiska folket att rösta nej på söndag.

– Långivarnas bud var oacceptabelt. Ett nej sätter press på lån-givarna, förklarade Tsipras.

Han förnekade också att regeringen har en hemlig plan som går ut på att Grekland ska lämna eurn.

– Det är en lögn att ett nej innebär euroutträde, hävdade Tsipras.

Eurogruppen ”noterade” men tog inte ställning till Greklands nya bud. Efter en extrainkallad telefonkonferens på onsdag kväll förklarade eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem att det inte blir några nya förhandlingar före folkomröstningen på söndag.

En viss spricka mellan de franska och tyska positionerna märktes dock inför telefonmötet. Frankrikes president François Hollande, som under hela våren har drivit på för en uppgörelse, tyckte att ”allt måste göra för att snabbt komma överens”.

Men redan tidigare under dagen hade Grekland fått kalla handen av Tyskland. Förbundskansler Angela Merkel förklarade att hon är öppen för samtal, men inte före söndag.

Merkel har ofta upprepat att hon vill att Grekland stannar i eurosamarbetet, men på onsdagen förmedlade hon också annat budskap.

– En god europé vill inte ha en kompromiss till varje pris, hävdade Merkel när hon talade i den tyska förbundsdagen.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Fakta. Greklands offentliga skuld

Greklands skuld uppgår för närvarande till 315 miljarder euro, motsvarande cirka 3 000 miljarder kronor — annorlunda räknat så är det cirka 265 000 kronor per grek.

Natten till onsdagen löpte stödprogrammet till Grekland ut — och beskedet är att det inte kommer att förlängas. Grekland har inte kunnat betala tillbaka ett lån på cirka 14 miljarder kronor till Internationella valutafonden (IMF) i tid.

TT “

“ Bankerna öppnade för pensionärerna

DN TORSDAG 2 JULI 2015

Medan politikerna gjorde nya utspel och lade förhandlingsbud på löpande band försökte grekerna på onsdagen få vardagen att fungera under strikta kapitalkontroller. För dem är kontanter och stabilitet viktigast för tillfället. I går kunde till sist frustrerade pensionärer ta ut sin pension.

Pensionärer flockades runt de cirka 1 000 banker som öppnade bara för dem under onsdagen. Många pensionärer har inget banko-matkort och har sedan kapitalkontrollerna infördes och banker stängdes i måndags frustrerat väntat på att få ta ut sin pension. Nu fick de tillåtelse att ta ut 120 euro, lika mycket får de ta ut på måndag.

— Vi gillar inte alls den här situationen. 120 euro räcker till mat, men inte mycket mer. Elräkningar och annat får vänta, säger Vasiliki Spiliopoulou, som just har kommit ut från en av de banker som höll öppet i centrala Aten.

Ändå vill hon inte vara alltför kritisk mot regeringen. Hon tycker att den har gjort rätt i att försöka få till ett avtal där vinstgivande företag och höginkomsttagare får ta en större del av bördan jämfört med i tidigare avtal. Att premiärminister Tsipras nu verkar villig att vika sig på många punkter är förståeligt, menar Vasiliki Spiliopoulou.

— Det är klart, han har pistolen mot tinningen. Det hände med alla tidigare regeringar också. När jag läser vad de gick med på får jag en hjärtattack vid varje mening.

Pensionären Magda Palaiologou hade helst velat kunna ta ut hela sin pension. Men hon förstår att bankerna är stängda.

— Annars hade folk fått panik och tömt bankerna helt.

Hon hoppas på en kompromiss i sista minuten och på att Grekland stannar kvar i euron.

— Jag hoppas på ett ja i folk-omröstningen och på att vi når ett gyllene snitt med långivarna där också de förstår att det har varit fel med alla besparingsåtgärder. Grekland hör hemma i Europa, säger Magda Palaiologou.

Annars var det lugnt i Grekland dagen efter att landet blivit det förs-ta EU-landet någonsin att ställa in betalningar till Internationella valutafonden, IMF. Affärer var öppna som vanligt, även om många klagar på en dramatisk nedgång i försäljningen.

Särskilt importbolag drabbas hårt av kapitalkontrollerna eftersom utländska transaktioner är förbjudna. Och företag och vanligt folk är trötta på de ständiga politiska krumbukterna. Personer DN talat med efterlyser stabilitet, oavsett var på den politiska skalan de står.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ USA och Kuba öppnar åter sina ambassader

DN TORSDAG 2 JULI 2015

New York. USA och Kuba öppnar åter ambassader i varandras länder. Detta blir första gången sedan 1961 som de två länderna formellt återknyter diplomatiska relationer med varandra.

På en presskonferens på onsdagen presenterade president Barack Obama överenskommelsen om att åter öppna en amerikansk ambassad i Kuba, samtidigt som Kuba öppnar en ambassad i USA igen.

— Vi kan inte längre låta Kubas framtid hållas gisslan av vad som hänt i det förflutna, sade Obama.

Den 20 juli kommer USA att öppna en ambassad i Havanna, och samma dag ska även Kuba öppna sin ambassad i Washington, enligt ett brev som USA har skickat till Kubas president Raúl Castro.

Efter mer än fem decenniers frysta relationer mellan USA och Kuba har Obama lagt stor vikt vid att skapa bättre relationer mellan länderna. Obama anser att embargot och de frysta diplomatiska relationerna varit kontraproduktivt för framstegen för mänskliga rättigheter i Kuba. Dialogen med Kuba är en del av hans bredare utrikespolitiska vision om diplomatiska samtal även med länder som inte är USA:s allierade.

I april möttes Raúl Castro och Barack Obama i Panama och kom överens om att påbörja processen att återknyta diplomatiska relationer mellan länderna. Det var det första mötet mellan de två ländernas ledare sedan 1958. Strax därpå uppmanade Obama USA:s kongress att lyfta handelsembargot mot Kuba.

Bland såväl amerikaner som kubaner är stödet starkt för diplomatiska relationer mellan länderna. En opinionsmätning i Washington Post förra året visade att två av tre amerikaner stöder Obamas initiativ.

I USA:s kongress finns det dock visst motstånd till öppna relationer med Kuba. Senatorn Marco Rubio, som är son till kubanska invandrare, har sagt att han kommer att blockera varje nominerad kandidat från att bli USA:s Kuba-ambassadör. Den republikanska kongressledamoten Ileana Ros-Lethinen, som representerar ett område i Miami med många kubanska invandrare, har i sin tur sagt att Obama bara är ute efter att förbättra sin utrikes-politiska ”meritlista” i sista stund.

— Att öppna en amerikansk ambassad i Kuba kommer inte att göra någonting för det kubanska folket, sade Ros-Lethinen.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com

Fakta.

Sedan 1961 har USA klippt alla diplomatiska band med Kuba. USA har sedan dess försökt isolera landet genom handels- och

reseembargon som först infördes av president Dwight Eisenhower 1960.

Barack Obama har förespråkat dialog med Kuba och i april hölls det första mötet mellan de två ländernas ledare sedan 1958.

I januari i år lyfte Obama förbudet att resa till Kuba. Obama har även uppmanat kongressen att lyfta handelsembargot mot Kuba.”

“ Nytt åtal hotar twittrande journalist

DN TORSDAG 2 JULI 2015

Mehmet Baransu, en av Turkiets mest kända undersökande journalister, hotas av nya åtal efter ha dömts till fängelse i tio månader.

Baransu straffades för att ”ha förolämpat president Recep Tayyip Erdogan på Twitter”.

Mehmet Baransu, från tidningen Taraf, har stått för många av de senaste årens mest sensationella avslöjanden om Erdogan och om korruptionen inom det styrande AKP-partiet. Baransu, som står nära den av Erdogan avskydda Gülenrörelsen, har suttit fängslad i flera månader. Han nekar till att ha förolämpat Erdogan och säger att det finns sex Twitterkonton i hans namn som upprättats för att svärta ned hans rykte.

Samtidigt väntar åtal mot Baransu i två av Turkiets mest infekterade affärer. Dels misstänks han för att ha avslöjat militära hemligheter i sin rapportering av Uludereattacken 2011, då turkiskt attackflyg dödade 34 kurdiska smugglare i tron att de var PKK-gerillamän. Vidare är han misstänkt för att ha förstört bevis i en rättegång mot hundratals officerare häromåret. Under detta mål stöddes åklagarna av Erdogan, men denne säger nu att bevisen förfalskades av Gülenrörelsens poliser och åklagare.

Men även andra som kritiserat Erdogan drabbas av rättegångar och utrensningar. Flera hundra polisaspiranter som gått färdigt utbildningen fick på onsdagen beskedet att de underkänts efter ett muntligt förhör om sina politiska sympatier.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com “

“ Ryssland stryper gasen till Ukraina

DN TORSDAG 2 JULI 2015

Ryska Gazprom har stoppat leveranserna av naturgas till Ukraina med omedelbar verkan. Beskedet kom sedan prisförhandlingar i Wien mellan de båda länderna brutit samman.

— Ukraina har inte betalat för juli månads leveranser. Från klockan 10 på förmiddagen avbryts transporterna. Gazprom avser att inte leverera någon gas till Ukraina utan förskottsbetalning, oavsett pris, sade Gazproms vd Alexej Miller till nyhetsbyrån Interfax på onsdagen.

Uttalandet kom sedan förhandlingar mellan Ukraina, Ryssland och EU-kommissionen hade avbrutits utan en uppgörelse i tisdags. Därefter meddelade det ukrainska gasbolaget Naftogaz att alla köp från Ryssland stoppas.

Ryssland och statskontrollerade Gazprom har länge använt gasen som ett geopolitiskt verktyg i relationen med andra länder. Den fungerar både som morot och som piska — vänner får generösa rabatter, fiender får ingen rabatt alls och tvingas leva med hotet om stängda kranar.

Ukraina har två gånger tidigare — 2006 och 2009 — drabbats av tomma gasledningar. Särskilt vid det senare tillfället drabbades också ett stort antal andra europeiska länder som fick sina leveranser via ukrains-ka ledningar.

De nu avbrutna förhandlingarna om en ukrainsk rabatt är mycket känsliga mot bakgrund av kriget i östra Ukraina, som Kiev och västländer anklagar Ryssland för att underblåsa med soldater och vapen.

Enligt EU-kommissionens vice ordförande Maros Sefkovic är de båda ländernas positioner ”långt ifrån varandra” i förhandlingarna. Han lovar dock att kommissionen ska presentera en plan för att föra dem närmare varandra före vintern, då gasbehovet är som störst.

Från och med nu och på obestämd tid får Ukraina gasleveranser endast från EU-sidan, främst från Slovakien. Sedan förra vinterns revolution har regeringen i Kiev arbetat intensivt med att bryta beroendet av rysk gas, och har kommit en bra bit på vägen.

Under första halvåret 2015 minskade importen av rysk gas med 73,4 procent, till 3,7 miljarder kubik-meter, enligt statliga transportföretaget Ukrtransgaz. Samtidigt ökade importen från EU-länder tiofalt, till 6,3 miljarder kubikmeter.

Den ryske energiministern Alexander Novak kallar Ukrainas beslut att sluta köpa rysk gas ”politiskt”, samtidigt som Kreml förnekar att Ryssland använder gaspriserna i politiska syften. Den rabatt Ukraina ska ha erbjudits ligger på 40 dollar per tusen kubikmeter, vilket enligt den ryska sidan är ett generöst slutbud.

Nästa runda i gasförhandlingarna är planerad till september.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se

Fakta. Gas används som ett politiskt vapen av Kreml

Gazprom är världens största producent av naturgas och Rysslands största företag. Det ägs till drygt 50 procent av ryska staten och används regelbundet som ett politiskt vapen av Moskva.

Ungefär en fjärdedel av Europas gasbehov tillgodoses av Ryssland, i många länder hela behovet. Ukraina har hört till dem som varit mest beroende av den ryska gasen, men har under det senaste året kraftigt ökat sin gasimport från främst Slovakien.

Ukraina har också spelat en viktig roll som transitland för den ryska gasen. För några år sedan gick 75 procent av exporten till Europa via ukrainska ledningar, i dag är den siffran nere i 40 procent.

Stötestenar i förhandlingarna har varit hur stor den ukrainska rabatten ska vara. Enligt Rysslands regering har Kiev erbjudits 40 dollars nedsatt pris per tusen kubikmeter, eller ett pris på 247 dollar. Detta ska inte ha accepterats av Ukraina. DN “

“ <u>På gränsen till okänd mark</u>

DN FREDAG 3 JULI 2015

Turkiet och Jordanien överväger buffertområden i Syrien. Men syftet är inte att bistå den plågade befolkningen.

Under det blodiga inbördeskriget har tanken emellanåt väckts om säkra zoner inne på syriskt territorium, där både flyktingar och rebellsoldater kunde söka skydd. President Barack Obama har inte varit intresserad. Den militära insatsen vore betydligt större än förespråkarna inbillar sig, och USA skulle riskera att sugas in mer direkt i konflikten.

När saken nu samtidigt förs på tal i Turkiet och Jordanien handlar det mest om att skydda de egna länderna.

Enligt olika turkiska medier överväger regeringen att skicka in trupper för att skapa en cirka 10 mil lång och 3 mil bred buffertzon söder om gränsen. Området kontrolleras i dag av Islamiska staten, men syriska kurder har på senare tid haft framgångar i striderna mot terrorrörelsen. Turkiets president Recep Tayyip Erdogan fastslog nyligen att en kurdisk stat i nuvarande norra Syrien aldrig kommer att tolereras. En buffertzon med turkisk militär skulle fungera som barriär.

Turkiet har visserligen vänskapliga relationer med ett i praktiken självständigt irakiskt Kurdistan. Men det dominerande kurdiska partiet i Syrien är nära lierat med PKK-gerillan, som i 30 år har slagits för varierande former av självstyre i sydöstra Turkiet. Erdogan har under ett par år fört fredssamtal med PKK, med baktanken att få kurdiskt stöd för sin strävan efter en stark exekutiv presidentmakt. Det var dock aldrig meningen att låta kurderna få överdrivna idéer.

Vid valet i juni förlorade Erdogans milt islamistiska parti majoriteten i parlamentet efter 13 år. Nationalister ser alltmer ut som en trolig koalitionspartner, och de är dels svurna motståndare till eftergifter för kurderna i Turkiet, dels positiva till buffertzonen i Syrien.

IS oroar även Erdogan, men han prioriterar sedan länge att störta Bashar al-Assads regim i Damaskus. USA:s bombningar riktas dock bara mot IS, vilket i turkiska ögon är till alltför god hjälp för kurderna (som dessutom har en sorts nonaggressionspakt med al-Assad). Regeringen i Ankara vägrar fortfarande att låta amerikanerna använda den turkiska flygbasen Incirlik.

En turkisk intervention i Syrien skulle således möta tre olika motståndare: al-Assadregimen, IS och kurderna. Den allmänna opinionen har hela tiden varit skeptisk till Erdogans Syrienpolitik. Barack Obama torde inte heller bli entusiastisk över hans version av buffertzon. Frågan är om Turkiet vågar agera på egen hand.

Jordanien fruktar i sin tur i första hand att IS ska etablera sig vid den egna gränsen, där situationen också är komplicerad. al-Assad kontrollerar fortfarande staden Dara, den fredliga syriska revoltens vagga. Armén pressas dock hårt av Södra fronten, en allians av icke-islamistiska rebellgrupper. IS och dess jihadistiska rival al-Nusrafronten är dock bara alltför närvarande i området.

Inom Södra fronten är man irriterad över att inte få mer stöd och vapen från väst. Både USA och Jordanien tvivlar dock på att den klarar kampen mot extremisterna. Amerikanernas egen rekrytering och utbildning av goda rebellkrafter har hittills gått så trögt att kongressen är på väg att skära ned anslagen. Syrien är fullt av ständigt skiftande, oheliga allianser. Så vem tar över om al-Assad tvingas retirera, vad följer om Damaskus faller? Eventuellt levererade kanoner kan hamna i fel händer.

President Obama vill å ena sidan absolut inte bli indragen ännu djupare i Mellanösterns krig. Å andra sidan kan IS inte besegras från luften. Men om Turkiet och Jordanien blandar sig i på marken i Syrien går de efter en egen dagordning.

Syrien är i praktiken delat mellan regimen, olika sorters islamister, andra rebeller och kurderna. Efter nederlagen sedan mars kontrollerar al-Assad kanske endast en femtedel av landet. Minst en kvarts miljon har redan dött i inbördeskriget, halva befolkningen har tvingats fly från sina hem.

al-Assads diktatur har vilat på den alawitiska minoriteten, som står shiaislam nära. I Irak fick den shiitiska majoriteten makten efter USA:s ockupation. Sunniternas känsla av förtryck och marginalisering göder IS extremism i båda länderna. Samtidigt bedriver det sunnitiska Saudi-arabien och den shiitiska teokratin i Iran ett krig genom ombud i snart sagt hela Mellanöstern.

Nyckeln för att stoppa både den mänskliga tragedin i Syrien och IS bestialiska dåd måste vara en försoning mellan sunniter och shiiter, som dessutom inte går ut över regionens övriga minoriteter. Detta ter sig för dagen som en hopplös illusion. Amerikanska invasioner har vi sett nog av. Buffertzoner lär inte heller göra slut på dödandet.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se “

“ Regeringens satsning mot terrorn döms ut

DN FREDAG 3 JULI 2015

Tunisiens regering anklagas för inkompetens efter förra veckans terrordåd i Sousse. Men de blodiga attentaten blottar också en ny verklighet: IS och al-Qaida har ändrat strategi i turistlandet. På torsdagen greps åtta misstänkta medbrottslingar.

— De tidigare regeringarna var för slappa mot wahabister och salafister. Nu är det viktigt att den nya regeringen har hårda nypor och rensar upp, säger imamen Taïeb Ghozzi och syftar på den form av extrem islam som dominerar i bland annat Saudiarabien.

De halvmetertjocka och indigoblå väggarna i imamens hem skyddar från hettan. Mannen i det vita skägget är ledare i en av den muslimska världens heligaste moskéer, den stora moskén, Oqba Ibn Nafi, i Kairouan väster om Sousse. Det var här i Kairouan som studenten i elteknik, Seïfeddine Rezgui, planerade det som blev ett massmord på 38 personer i fredags i förra veckan.

Den fattiga och dammiga staden har rekord i arbetslöshet och leder landets skenande självmordsstatistik bland unga, enligt en färsk rapport.

I våras prydde bönetornet i Kairouans stora moské omslaget till den Islamiska statens engelskspråkiga propagandamagasin, Dabiq. I en uppmaning till ”tyrannerna i Tunisien” hotar man med fler terrordåd:

”Oss emellan kommer det inte att finnas något annat än massakrer”, hotade en av terroristerna i magasinet.

— Jag är orolig för utvecklingen, säger Taïeb Ghozzi.

Efter ett par år av relativ tolerans mot radikal islamism har vinden svängt i Tunisien. Det religiösa partiet Ennahda har tvingats lämna över makten och ingår nu i en koalition under partiet Nida Tounès ledning. Nida Tounès lovade att få fart på den viktiga turistindustrin med hjälp av ambitiösa säkerhetsåtgärder.

Satsningen ser efter terrordådet ut att ha blivit ett tragiskt fiasko.

Under en halvtimme kunde terroristen Seïfeddine Rezgui, med ett flin på läpparna, skjuta 38 personer utan att någon polis ingrep. Två kustvakter tittade på från en jolle.

Det blev inte bättre av att rege-ringschefen Habib Essid slätade över terrordådet som en ”oförutsägbar kriminell handling”. Rege-ringen anklagas för att ha underskattat terrorhotet, trots massakern i Bardo-museet i Tunis den 18 mars. Då sköts 22 personer ihjäl, varav 21 utländska turister.

Det finns ett växande krav på en starkare stat, för att inte säga polisstat i Tunisien.

Men korruptionen är utbredd. Stöd till de fattiga delarna av inlandet når inte ända fram. Tunisierna — andra än offentliganställda — betalar sällan någon inkomstskatt.

Därför har krafttag ofta blivit kosmetiska.

Efter dådet i Sousse har polisen gått desto hårdare fram i jakten på medbrotslingar. På torsdagen greps åtta personer. Men många berördes av polisjakten.

— Min dotter är flygvärdinna. Hon får inte lämna landet för polisen. Det får ingen under 35 år i kvarteret, säger Mounia Gader som bor i samma kvarter som terroristen i Kairouan. Hon rycker ängsligt på axlarna.

Under och efter den tunisiska jasminrevolutionen 2011 spionerade polisen på regimkritiker som bloggaren Lina Ben Mhenni. Men sedan två år är hon mordhotad av islamister och står under beskydd av samma poliser:

— Jag fick välja mellan pest och kolera. Förra sommaren blev jag misshandlad av poliser, trots att min livvakt var med mig, säger hon till DN.

Ett 60-tal armésoldater har dödats i jakten på IS- och al-Qaidaanslutna grupper i Tunisiens bergsområden sedan revolutionen 2011. Men att splittra den homogena, sunnitiska befolkningen i en väpnad kamp mot militären har inte fungerat för islamisterna.

I stället har terroristerna vid de senaste attentaten varit noga med att (nästan) bara mörda utlänningar. Det tolkas som ett försök att byta strategi och inte vända potentiella sympatisörer i Tunisien emot sig.

Magnus Falkehed

Fakta. Tidigare attentat

Militanta islamistiska grupper har vunnit mark i Tunisien efter det att diktatorn Zine al Abidine Ben Ali avsattes 2011.

22 turister dödades i en terror-attack mot Bardomuseet i Tunis i mars i år. Det var en av de värsta attackerna på många år i Tunisien.

I juli förra året dödades 15 soldater av extremister nära den algeriska gränsen.

I februari 2013 dödades oppositionspolitikern Chokri Belaid och i juli mördades parlamentsledamoten Mohamed Brahmi.

TT “

Fakta. Opinionen

Opinionsläget är mycket osäkert inför söndagens omröstning och undersökningarna visar olika resultat.

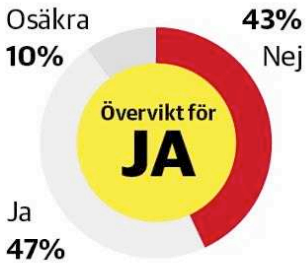

Källa: Den franska banken BNP Paribas. 1000 greker tillfrågades den 30 juni.

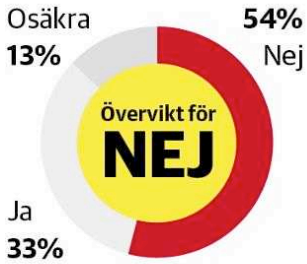

Källa: Opinionsinstitutet Prorata. 1200 greker tillfrågades den 28-30 juni.

“Osäkert inför hårt kritiserad omröstning

DN FREDAG 3 JULI 2015

Det är jämnt i opinionsmätningarna mellan ja- och nej-sidan inför den grekiska folkomröstningen på söndag om långivarnas villkor. Men sedan bankerna stängde i måndags ser ja-sidan ut att öka. Samtidigt höjs kritiska röster som varnar för att omröstningen inte lever upp till internationell standard.

47 procent av grekerna uppger att de ska rösta ja till långivarnas villkor i folkomröstningen på söndag, visar en opinionsundersökning från den franska banken BNP Paribas. 43 procent av de tillfrågade svarade å sin sida att de ska rösta nej till villkoren som innebär att Grekland får krediter i utbyte mot reformer.

Opinionsläget är dock mycket osäkert. En annan undersökning från opinionsinstitutet Prorata visar att en majoritet av de tillfrågade, 54 procent, tänker följa premiärminister Alexis Tsipras uppmaning om att rösta nej till långivarnas villkor. Endast 33 procent uppger att de ska rösta ja.

Samma undersökning visar dock på ett ökat stöd för ja-sidan sedan de grekiska bankerna stängde i måndags. Innan dess uppgav 30 procent att de tänkte rösta ja, en siffra som sedan ökade till 37 procent.

Det var i helgen som Greklands parlament beslutade att en folkomröstning ska genomföras om lån-givarnas bud. EU:s ledare reagerade kraftfullt på beskedet och meddelade att det blir ett val mellan euron och en återgång till den grekiska gamla drachman – ett nej skulle innebära en Grexit.

Premiärminister Tsipras hävdar dock att ett nej i folkomröstningen inte automatiskt leder till att Grekland måste lämna euron, utan menar att det kan leda till bättre villkor.

Samtidigt höjs flera kritiska röster mot beslutet att genomföra en folkomröstning med så kort varsel, och i en så komplicerad fråga.

— Om söndagens folkomröstning om långivarnas senaste bud hålls kommer den inte att leva upp till internationell standard, säger Europarådets generalsekreterare Thorbjørn Jagland enligt nyhets-byrån AP.

Enligt internationell standard rekommenderas att folkomröstningar hålls med minst två veckors förvarning, att frågan som ställs är tydlig och att internationella val-observatörer kan övervaka omröstningen.

Kent Härstedt är vice president för den europeiska säkerhets- och samarbetsorganisationen OSSE:s parlamentariska församling med ansvar för valobservation. Han känner inte till någon annan omröstning som har hållits med så kort varsel.

– Detta är djupt olyckligt. Dels blir möjligheten att mobilisera befolkningen begränsad, med risk för lågt valdeltagande som följd. Dels blir människors möjlighet att få kunskap om de olika politiska alternativen begränsad. Det kan leda till en frustration efter valet då

man inte riktigt har förstått konsekvenserna av det viktiga vägval som grekerna ska ta.

OSSE kommer inte att ha några egna valobservatörer på plats i Grekland på söndag.

– Med så kort varsel skulle vi aldrig kunna tacka ja, även om vi hade blivit inbjudna, säger Kent Härstedt.

Lina Lund

lina.lund@dn.se “

“ Skärpt säkerhetsläge efter blodigt dygn

DN FREDAG 3 JULI 2015

Säkerhetsläget i Egypten har förvärrats. Det talas nu om ”öppet krig” på Sinaihalvön mellan armén och terrorgrupperingar. Samtidigt pågår en klappjakt på islamister i Kairo.

På torsdagen summerade den egyptiska militären det blodigaste dygnet på Sinaihalvön sedan regionen var ett slagfält i kriget mellan Israel och Egypten år 1973.

Minst 117 människor dödades sedan flera samordnade attacker utförts mot militärposteringar på den norra delen av Sinai. Terrorgrupperingen Ansar Beit al-Maqdis, som är lierad med Islamiska staten (IS), tog på sig skulden för dåden.

I ett uttalande som publicerades på torsdagen hävdade gruppen att elva polisstationer och posteringar omkring staden Sheikh Zuweid, provinshuvudstaden El-Arish och Rafah, gränsövergången till Gaza, har attackerats med bland annat pansarbrytande missiler och granatkastare.

Siffran 117 döda kommer från den egyptiska armén som uppger att ”minst hundra” av de döda är terrorister men att också 17 militärer dödats. Striderna pågick under sexton timmar och Egypten kallade in förstärkningar i form av jaktplan och attackhelikoptrar.

Laglösheten på Sinaihalvön har länge varit ett problem för de egyptiska myndigheterna. Området är stort – större än Danmark – och bergigt. Beduinbefolkningen som bott i Sinai i århundraden är av tradition misstänksamma mot den egyptiska centralmakten.

På senare år har väpnade jihadistiska grupper, anknutna till al-Qaida och numera även till Islamiska staten, upprättat baser i grottor i svårtillgängliga bergsmassiv på halvön. Vissa av beduinklanerna samarbetar med jihadistgrupperingarna och inkasserar ”hyra” från dem.

Den södra delen av Sinaihalvön, där den stora badorten Sharm el-Sheikh ligger, är avskuren från norr med tjogtals militära vägspärrar. Den egyptiska regeringens mardröm är ett nytt stort terrordåd i Sharm el-Sheikh liknande det som inträffade för ganska precis tio år sedan, då 88 människor dödades och över 200 skadades. Den gången tog en al-Qaida-anknuten gruppering på sig skulden för dådet.

I onsdags kväll gjorde egyptiska säkerhetsstyrkor en razzia mot aktivister inom det numera förbjudna Muslimska brödraskapet och dödade nio personer, däribland den tidigare parlamentsledamoten Nasser al-Houfi. Händelsen inträffade i Kairoförstaden 6 Oktober. Enligt polisen ska de angripna ha varit beväpnade, vilket en talesman för Brödraskapet förnekade.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta. Sinaihalvön

Sinaihalvön omfattar drygt 60 000 kvadratkilometer och har cirka 600 000 invånare. Området består huvudsakligen av öken och berg.

Längs kusterna i söder ligger flera turistorter. Mellan 1967 och 1979 ockuperades halvön av Israel.

Jihadister och kriminella grupper har dragit fördel av det oländiga läget och etablerat sig i norra Sinai. Smuggling av flyktingar, knark och vapen har pågått i många år. “

“ Sabotage mot militären misstänks

DN FREDAG 3 JULI 2015

Ett tåg som transporterade hundratals militärer och deras familjer störtade på torsdagen ned i en kanal åtta mil norr om Lahore i Pakistan. Minst tolv personer dödades, uppger Reuters. Dykare sattes in för att rädda människor ur kanalen. Kraschen, där fyra tågvagnar föll i vattnet, misstänks bero på sabotage mot bron som tåget passerade över. Militärerna var på väg norrut för att delta i strider mot talibaner när bron rasade.

DN “

“ Förflyttning av tunga vapen ökar krigshot

DN FREDAG 3 JULI 2015

Ett nytt krigsutbrott hotar i östra Ukraina. Båda sidor i konflikten flyttar fram sina tunga vapen till fronten och kring staden Mariupol. Observatörer från Osse larmar nu om ett ”drastiskt försämrat säkerhetsläge” i området.

Att fredsavtalet från Minsk bryts regelbundet är ingen hemlighet – det har medier och fredsobservatörerna från Osse, den europeiska säkerhetsorganisationen, rapporterat om sedan överenskommelsen skrevs under i februari.

Men vid en presskonferens på torsdagen var Alexander Hug, vice-chef för Osses Ukrainaobservatörer, mer pessimistisk än på länge.

— Vi ser en drastisk försämring av säkerhetsläget i Donbass. Våra observatörer har noterat närvaro, förflyttningar och användning av tunga vapen längs kontaktlinjen, sa Hug.

Enligt Minskavtalet ska de stridande parterna flytta alla tunga vapen långt bort från den så kallade kontaktlinjen – i praktiken en gräns mellan regeringskontrollerat och rebellkontrollerat område. Det har delvis, om än med stora förseningar, respekterats. Men nu noterar Osse stora förflyttningar av stridsvagnar och artilleri, och Hug talar om en ”militär koncentration” runt den viktiga staden Mariupol som kontrolleras av Kiev.

Som exempel nämnde han en konvoj av pansarfordon som en av Osses drönare observerade på rebellkontrollerat område för några dagar sedan.

— Senare, längre söderut, observerades 38 stridsvagnar, sju artillerienheter och tolv militära lastbilar, sa Osseföreträdaren.

— Under den senaste veckan har våra drönare också observerat tunga vapen på regeringskontrollerat område, också det i strid med avtalet.

Vapnen används också. Exempelvis noterade observatörerna 168 explosioner från området kring Donetsks raserade flygplats under knappt fyra timmar på morgonen den 30 juni.

Särskilt allvarligt är läget runt Mariupol, där många fruktar att rebellerna förbereder en offensiv med stöd av ryska stridskrafter. Från den strategiskt belägna byn Sjirokine norr om staden har nu samtliga civila flytt, enligt Osse.

Ingmar Nevéus

ingmar.neveus@dn.se “

“ Frihetens främsta försvarare

DN LÖRDAG 4 JULI 2015

Att hacka på USA är något av en folksport i både Sverige och övriga Europa: En skjutglad världspolis som bara lyssnar på sig själv men alltid ska lägga sig i alla andras angelägenheter. I bästa fall. En imperialistisk förtryckare, i värsta.

Och visst, från Irakkrig till klimatförhandlingar finns anledning att kritisera USA. Men lik förbaskat fortsätter landet att göra skäl för beteckningen ”den oersättliga nationen”.

Man behöver egentligen inte ens hänvisa till andra världskriget eller kalla kriget då USA räddade oss från både nazismen och det totalitära Sovjet. Eller till sättet på vilket amerikanerna rekonstruerade världsekonomin, finansierade återuppbyggnaden av Europa och Japan och därmed lade grunden för efterkrigstidens välstånd.

Under det gångna året har ”små gröna män” gjort Krim till en del av Ryssland. Parallellt bedriver Moskva ett lågintensivt krig i östra Ukraina. Och ryska jaktplan hetsar och testar konstant försvaret hos länderna kring Östersjön – inklusive Sverige.

Samtidigt hotar såväl Grexit som Brexit EU-projektet och gör det gemensamma åtagande för regionens säkerhet som aldrig funnits ännu mer avlägset. Den europeiska solidariteten kan ifrågasättas – och inte främst för att de övriga euroländerna inte vill plocka upp grekernas nota. Enligt en undersökning från opinionsinstitutet Pew i juni tycker

bara 36 procent av tyskarna att landet bör ge militär hjälp i fall Ryssland angriper ett östligt Natoland.

I Sverige förklarar vi oss vara solidariska med våra grannländer. Men vi är inte beredda att betala för mer än ett försvar som kan skydda oss i en vecka (kanske två, om några år, när försvarsuppgörelsens extra utgifter har slagit igenom).

Amerikanerna? De gör vad de brukar: utfärdar säkerhetsgarantier och sätter stövlarna i backen. Just nu flyttas soldater och stridsvagnar till Natos östra medlemsstater.

Inget annat land har så konsekvent ”put its money where its mouth is” i försvaret av frihet, demokrati och mänskliga rättigheter som USA. Och landet fortsätter att göra det – inte minst här i Europa.

Det ger oss andra möjligheten att skryta med en ”feministisk” utrikespolitik, slå oss på bröstet för vår ”alliansfrihet” och fördela resurser på ett sätt så att vi stolt kan beteckna oss själva som en ”humanitär stormakt”.

Åtminstone på fjärde juli kan vi kanske vara lite tacksamma för det.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Tsipras tvår sina händer

DN LÖRDAG 4 JULI 2015

Bara ett ja på söndag lär ge Grekland en chans att ta sig ur sitt dilemma. Tsipras plan tog ingen hänsyn till andra krisländer som genomfört smärtsamma reformer.

Alexis Tsipras förhandlingsstrategi var enkel: att göra varje överenskommelse omöjlig intill sista minuten, övertygad om att då få vad han ville. Och som jackpot – inte som enstaka mynt ur den europeiska penningautomaten. Europa skulle nervöst ge upp, alltför mycket stod på spel för att man skulle våga säga nej till Aten. De med pengar på fickan skulle fortsätta betala för dem med tomma. Bankruttören skulle diktera villkoren för borgenären.

Kan sådant kallas förhandling?

Kanske är det en smak- eller definitionsfråga. Men låt gå för förhandling eftersom Europa verkar ha uppfattat det så, trots att det grekiska bidraget mest bestod i Yanis Varoufakis ändlösa föreläsningsmonologer, som vore eurons finansministrar en skolklass, samt ett och annat papper med luddigt otillräckliga formuleringar vilka mer bidrog till förargelse än till förtroende.

Allt detta gick mycket riktigt Europa på nerverna. Men Europa stod på sig: man vägrade att anta en överenskommelse på grekiska villkor. Hellre då ingen alls. I stället för att fem i tolv fira sin triumf blev Tsipras tvungen att gå till folket och två sina händer: säger ni ja eller

nej till Europa? Frågan formulerade Tsipras annorlunda vilket gör det svårt att säga vad valet i morgon egentligen innebär, men Europa är vad det i praktiken handlar om. Ett nej skulle visserligen få honom att framstå som en principfast politiker som kanske till och med lyckas hålla samman sitt parti – men ett nej skulle samtidigt göra det omöjligt att behålla euron.

Och är det något grekerna hela tiden varit eniga om så är det att behålla euron; ingen ska heller tro att de frivilligt vore beredda att ge upp vad de för inte så länge sedan var redo att bluffa och ljuga sig till. Euron är helt enkelt det instrument som tillåtit dem att i åratal mjölka Europa: att återgå till drakmer vore att krama de torra spenarna på en sinad kos juver.

Självfallet var Tsipras politiska strategi från allra första början populistisk och ohållbar. Helst skulle alla tidigare lån avskrivas, sedan skulle man fortsätta att låna medan Europa förväntades att som förut betala Greklands räkningar samtidigt som alla motkrav på reformer avvisades. Det vore att äta kakan och ändå behålla den.

Men varför inte? Greklands klientelistiska system har över lång tid kunnat visa upp beaktansvärda framgångar: många har profiterat på att leva utan en fungerande stat, på att inte betala skatt, få betalt för jobb som inte finns eller pensioner som betalas av europeiska skattebetalare. Dessa medborgare har varit så många att de effektivt kunnat blockera alla slags förändringar av det klientelistiska systemet. Det enda trycket för förändring har kommit utifrån och därför kunnat avfärdas som inblandning i Greklands inre angelägenheter, som den förhatliga trojkans önskan att förödmjuka eller rentav skada en stolt nation.

Detta har fungerat fram till nu. Men Europa betalar inte längre. Europeiska Centralbanken (ECB) förser visserligen landet med fickpengar, nödlån som av formella skäl snart kan komma att helt ställas in. Men pengar har blivit en bristvara. Följaktligen håller bankerna stängt; när de kommer att kunna öppna igen är ovisst.

Och inte heller Grekland betalar längre tillbaka de pengar som inte finns: en återbetalning till Internationella Valutafonden (IMF) har uteblivit. Som första land någonsin från den rika delen av världen har Grekland hamnat i sällskap med stater som Zimbabwe, Sudan och Somalia. Europeiska är de inte.

Bara ett ja på söndag lär ge Grekland en chans att ta sig ur detta dilemma. I praktiken innebär det att börja reformera ett samhälle som fortfarande har sina rötter i antik hederskultur och det ottomanska förflutna. Om detta ens är möjligt är högst tveksamt, men försöket måste göras eftersom Greklands enda alternativ vore just att lämna euron och på sikt kanske också EU. Allt annat vore en rutten kompromiss som skulle kompromettera europeiska värden och enbart skjuta problemet framför sig tills det är tillbaka igen, bara med så mycket större förstörande kraft.

Tsipras förhandlingsstrategi var helt orealistisk, därtill mekanistisk och odynamisk. Den tog ingen hänsyn till vad som inte direkt hade med Grekland att göra: till andra krisländer som tog på sig smärtsamma reformer och vägrade ge Grekland en gräddfil; till långt fattigare östeuropeiska eurostater som kände vrede och förakt inför grekisk självvömkan; till växande opinioner i Europa som med sina skattepengar inte längre vill betala för att grekerna ska kunna fortsätta säga nej till egna ansträngningar och uppoffringar. Angela Merkel

skulle i dag knappast kunna gå till den tyska förbundsdagen och be om ett nytt grekiskt hjälppaket utan att riskera ett nej. Sannolikt vore det slutet på hennes politiska karriär.

Har vi lärt något av den grekiska krisen? Ett och annat, tror jag. Som att en tysk eller skandinavisk levnadsstandard inte är någon demokratisk rättighet. Eller att föreställningar som att regler gäller lika för alla, skulder måste betalas och avtal hållas (*pacta sunt servanda*) inte bara är europeiska så kallade värden: utan dem finns helt enkelt inget Europa värt namnet.

Richard Swartz

richard.swartz@chello.at

Richard Swartz är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

“ Kritik mot sänkt danskt asylbidrag

DN LÖRDAG 4 JULI 2015

Löftet att göra Danmark mindre attraktivt för flyktingar som söker skydd från krigshärdar och förtryck infriades samma vecka som regeringen blev blå.

Men mycket färre bidragskronor får inte flyktingar att vända vid gränsen, tror Röda korset.

Integrationsminister Inger Støjberg, från borgerliga Venstre, hann knappt flytta in i departementet förrän hon presenterade en bred uppgörelse om en åtstramad asylpolitik. Fyra borgerliga partier är överens om att dra i bromsen för att få färre asylsökare till landet. Åtgärder för att inte attrahera flyktingar är en tydligt prioriterad fråga för den nya regeringen – på det här området görs regeringens första stora uppgörelse med stödpartierna efter valet.

– Det här är den första åtstramningen, som vi annonserade under valkampen. Sedan kommer vi till andra delar, säger Inger Støjberg till nyhetsbyrån Ritzau.

En politiker från Dansk Folkeparti talar om en ”bra början”.

Lagförslaget har nu presenterats i folketinget och går i korthet ut på att sänka bidragen för asylsökare. För en ensamstående sänks bidraget från 10 849 danska kronor till 5 945 kronor per månad, alltså i nivå med ett danskt studiebidrag. Asylsökare som klarar ett språktest i danska får en språkbonus på 1 500 kronor.

Inget tyder på att asyluppgörelsen bromsar asylströmmen, anser Röda korset i Danmark.

– Det finns ingen dokumentation för att ett lägre bidrag betyder färre asylsökare. Men vi vet däremot att det resulterar i mer fattigdom, säger generalsekreterare Anders Ladekarl till tidningen Politiken och betonar att barn blir särskilt utsatta.

Amnesty i Danmark tycker att ett mer passande namn på ”integrationsbidraget” vore ”exkluderingsbidrag”.

– Bidraget skapar fattigdom och diskriminering – inte integration, säger Stinne Bech, politisk råd-givare, i ett uttalande.

Men Inger Støjberg avvisar att bidraget är för lågt.

– Jag tycker verkligen inte att vi behöver ha dåligt samvete för att ge flyktingarna, som kommer till Danmark, lika stort belopp som våra egna unga studerande får. På köpet kan de kvalificera sig för en bonus på 1 500 kronor genom ett språktest, säger hon till Danmarks Radio.

TT

Fakta. De står bakom

Den borgerliga Venstre-regeringen har ingått en bred överenskommelse med stödpartierna Dansk Folkeparti, Liberal Alliance och De Konservative. “

“ Myndigheter stäms – vägrar utfärda licenser

DN LÖRDAG 4 JULI 2015

En högljudd minoritet har protesterat mot förra veckans domslut som gjorde samkönade äktenskap lagliga i USA:s alla delstater. Flera republikanska guvernörer, senatorer och presidentkandidater har kallat domslutet ett ”krig mot kristendomen” och ett ”slag mot religionsfriheten” i USA.

New York.
I Rowan County, i en bergig region av Kentuckys landsbygd, slutade man helt enkelt utfärda alla typer av äktenskapslicenser.

– Mitt samvete tillåter mig inte att göra detta. Det går emot allt som är heligt i mitt liv, sade Kim Davis, en av de anställda i Rowan County, i en intervju med Time.

Myndigheterna där har nu blivit stämda av American Civil Liberties Union. Att vägra utfärda äktenskapslicenser är nu olagligt och straffbart med upp till ett års fängelse.

Det har varit en vecka av historiskt firande i USA sedan Högsta domstolen beslutat att delstater i USA inte längre kan förbjuda samkönade äktenskap. Homosexuella par kan nu för första gången gifta sig i samtliga USA:s 50 delstater. Att domslutet råkade sammanfalla med Pridefestivaler i flera storstäder innebar att gatorna i

New York, San Francisco och Los Angeles gav plats åt ett veckolångt firande av domslutet.

85-åriga Jack Evans och 82-åriga George Harris i Dallas har varit ett par sedan 1962. Bara några timmar efter att HD gjorde samkönade äktenskap lagligt förra veckan gav de sig i väg till stadshuset i Dallas, där de blev det första gifta homosexuella paret i delstatens historia.

– Kärleken vinner, ingen förlorar, sade George Harris efter vigseln.

Men vägen hit har varit lång och smärtsam för många av de hbt-aktivister som slitit för detta resultat i fem decennier. Redan 1970 gjorde American Civil Liberties Union det första försöket att stämma en lokal domstol för att de inte tillät samkönade äktenskap. 1989 skrev journalisten Andrew Sullivan en uppmärksammad artikel där han förespråkade samkönade äktenskap, en artikel som för första gången skapade en nationell debatt om detta. Då var det bara 12 procent i USA som var på hans sida.

Att fokusera på just äktenskap var ett strategiskt val för hbt-rörelsen, som ville visa att homosexuella par kunde vara lika ordentliga och trogna som andra par. I takt med ökade krav på att legalisera homoäktenskap mötte man också allt hårdare motstånd i det politiska etablissemanget.

1996 skrev Bill Clinton under Defense of Marriage Act, som förbjöd samkönade äktenskap i hela USA. Pendeln började svänga först på 2000-talet.

Massachusetts blev den första delstaten som tillät samkönade äktenskap 2004. Och i ett domslut 2013 förklarades Defense of Marriage Act strida mot konstitutionen, vilket banade väg för samkönade äktenskap i fler delstater. Utvecklingen har gått i takt med ett gigantiskt skifte i folkopinionen när det gäller hbt-rättigheter i USA. I dag är två av tre amerikaner för samkönade äktenskap, enligt färska opinionsmätningar.

– Det är inte konstitutionen som förändrats, utan kunskapen om vad det innebär att vara homosexuell, säger Robert Shelby, federal domare i Utah där man legaliserade samkönade äktenskap 2013.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com

Fakta. Hbt-rättigheter i USA

Den 28 juni 1969 väckte ett uppror vid gaybaren Stonewall Inn på nedre Manhattan för första gången nationell uppmärksamhet kring diskrimineringen mot homosexuella.

1996 genomförde Bill Clinton och den republikanska kongressen Defense of Marriage Act, som förbjöd samkönade äktenskap.

2013 upphävde HD Defense of Marriage Act, vilket innebar att samkönade äktenskap blev lagligt i 37 delstater.

Den 26 juni 2015 förklarade HD att delstater i USA inte längre kan förbjuda samkönade äktenskap. “

“ IS senaste vandalisering värst hittills

DN LÖRDAG 4 JULI 2015

Islamiska statens skövling av kulturhistoriska platser i Irak och Syrien sker nu i industriell skala, enligt Unesco. En ny videofilm visar hur jihadisterna går loss på statyer i världsarvsstaden Palmyra med slägga.

I den senaste skövlingen krossades den välkända statyn ”Lejonet från al-Lat”. Enligt arkeologer är vandaliseringen av det tre meter höga lejonet det hittills värsta brottet mot världsarvet sedan IS tog kontroll över Palmyra, norr om Syriens huvudstad Damaskus, i mitten av maj.

I ökenstaden Palmyra, som kallas sandens Venedig, ligger 2000 år gamla ruiner efter vad som anses vara en av världens första stadsbildningar. Där finns flera välbevarade tempel, en triumfbåge, amfiteater, källor och badhus.

– Den förstörelse som pågår innebär att vi förlorar en del av vår mänskliga tillvaro och påverkar möjligheterna för kommande generationer att förstå historien. När jag ser bilderna känns det i hela kroppen. De flera tusen år gamla kulturerna i Mellanöstern är ju samtidigt en del av vårt eget kulturarv, säger Inger Liliequist, rådgivare åt svenska Unescorådet och tidigare riksantikvarie.

I Irak har ödeläggelsen drabbat Nimrud, Hatra och Mosul, men IS slår inte sönder allt. Kulturskatter och konstföremål från dessa områden säljs på den globala svarta marknaden för att skaffa kontanter och finansiera gruppens verksamhet.

Enligt Unesco är en femtedel av Iraks 10 000 fornminnen under IS kontroll. Det är ofta omöjligt att få information om vad som hänt.

– De konventioner som finns fungerar inte i en krigssituation. Världen står handfallen när länder inte mäktar med att skydda sina minnesmärken.

– Det vi kan göra nu är att försöka stoppa handeln med de stulna föremålen.

I Sverige har Riksantikvarieämbetet utökat samarbetet med polisen och tullen. Samtidigt har Unesco och Interpol samlat en koalition med internationella aktörer för att stoppa den illegala handeln med kulturföremål. Den internationella brottmålsdomstolen i Haag ska undersöka om förstörelsen av kulturskatter kan betraktas som krigsbrott.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se “

“Grekland väljer valuta

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Utgången i söndagens folkomröstning i Grekland är högst oviss. Allt är omgivet av mystik, ty den vänsterpopulistiska Syrizaregeringen har gjort proceduren till en karikatyr. Medborgarna fick bara nio dagar på sig att fundera. Det räddningsprogram från EU, ECB och IMF grekerna ombeds ta ställning till finns inte längre. Frågan är obegripligt formulerad, 72 ord varav en del är engelska rubriker på tekniska dokument. Åtskilliga kan inte resa till sina vallokaler för att de inte får ta ut nog med kontanter i bankomaterna.

Alternativen har förklarats dåligt, men förhoppningsvis förstår grekerna ändå. För egentligen är frågan enkel. Det handlar om ja eller nej till euron.

Blir svaret ja finns förutsättningar för nya samtal med långivarna. Läget är besvärligt nog i alla fall. IMF har räknat fram att ett nytt treårigt stödpaket på 60 miljarder euro behövs. Reformbehovet har blivit ännu större under premiärminister Alexis Tsipras fem svajiga månader vid makten.

Men ett ja skulle också vara ett misstroendevotum mot regeringen, vilket innebär ett politiskt vakuum. I parlamentet har Syriza snudd på egen majoritet. Ett nyval är problematiskt i det ekonomiska kaos Tsipras och hans vänner har skapat. Och de andra grekiska partierna åtnjuter inte direkt skyhögt förtroende efter sina tidigare misslyckanden vid spakarna.

Om folkomröstningen resulterar i ett nej inbillar sig Tsipras att han får ett förstärkt folkligt mandat som övriga euroländer har att rätta sig efter. Det är naturligtvis inte sant. Ingen valutaunion skulle låta ett land skriva sina egna regler, särskilt som de baseras på en socialistisk fantasi om hur världen borde vara beskaffad.

Drar ECB då in sitt likviditetsstöd till de grekiska bankerna måste en nationell valuta skapas, förslagsvis kallad drakma. Den skulle förlora kraftigt i värde mot euron, vilket vore ett lyft för turistindustrin och bra för den blygsamma exporten. Inflationen skulle raka i höjden och importen bli dyrare, men det kan gynna inhemska produkter. På kort sikt fördjupas krisen, medan det längre fram kan finnas ekonomiska fördelar för Grekland. Det bygger dock på att landet får en rege-ring som förmår genomföra de reformer som krävs oavsett vad valutan heter.

BNP har krympt med en fjärdedel på fem år, och det är förståeligt att grekerna är trötta på eländet. Men har Europa varit snålt och elakt? Stödpaketen ligger sammanlagt på 240 miljarder euro. De tyskar som får utstå ständiga jämförelser med nazister har ensamma ställt upp med 80 miljarder. IMF har lånat ut långt mer än i normala fall. Internationella experter har försökt ge goda råd, men de grekiska regeringarna har lyssnat dåligt. Och när en svag tillväxt äntligen kom i gång tog Syriza över ruljangsen.

Skulderna har skrivits ned, om än för sent och för lite, men euroländerna har redan lovat mer – om Grekland genomför nödvändiga reformer. Åtstramningarna har varit många, ja. Huvudpoängen har ändå hela tiden varit att åtgärder ska vidtas som förbättrar konkurrenskraften, men där har den grekiska oviljan varit

monumental. I de senaste förhandlingarna förekom tjafs om relativt små summor. Kruxet var att vänsterpopulisterna inte hade någon som helst intention att effektivisera ekonomin eller den offentliga sektorn.

Partierna har i decennier turats om att använda den korrupta staten till att gynna sina egna. Syrizas essens är densamma. I stället för att göra upp med mutkulturen har Tsipras regering varit ett skolexempel på sicksackpolitik och inkompetens.

Om nu grekerna vill ha en nivå på pensioner och bidrag som de inte har råd med, vem ska då betala? Om nu greker utnyttjar ett ihåligt system för att slippa betala skatter, ska någon annan fylla i luckorna? Om greker inte klarar att minska korruptionen, ska resten av Europa stå för mutorna?

Ja, detta är i grunden Tsipras och Syrizas syn på saken. Övriga euroländers väljare och skattebetalare har en annan mening.

Det har sagts att Grexit, ett grekiskt utträde, vore farligt för euron. Om ett medlemskap inte är oåterkallelligt kan andra följa efter. Hela Europaidén skulle hotas. Men det inträffade har faktiskt visat på vikten av gemensamma spelregler. Det borde snarare stärka valutaunionen, både politiskt och ekonomiskt.

DN 5/7 2015 “

“ Stor mans kamp för rutten sak

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Att hala sydstatsflaggan är lätt. Men hur ska vi se på den store sydstatsgeneralen Robert E Lee och de institutioner som i dag bär hans namn?

Debatten om dådet i Charleston har förvandlats till en debatt om konfederationens stridsfana och andra symboler för denna statsbildning. Det är ingen trivial sidohandling i dramat. Rasism är inte bara en personlig fördom och en evolutionär biprodukt. Den kommer upp till ytan år efter år därför att historiska händelser har inlemmat den i den amerikanska kulturens själva struktur.

Denna kultur förs vidare genom släktleden av det som vi håller heligt eller inte håller heligt, av symboler och namn som vi hyllar och inte hyllar. Om vi vill försvaga rasismen måste vi lyfta de symboler som står för kampen mot rasism och devalvera dem som står för acceptans av den.

Att hala konfederationens flagga från offentliga byggnader är alltså inte svårt. Det finns många andra sätt att hylla arvet från södern och levnadssättet där än ett som är så invävt i kampen för att bevara slaveriet.

Robert E Lee reser en betydligt större svårighet. Bör skolor och andra offentliga anläggningar uppkallas efter den store sydstatsgeneralen eller bör hans namn avlägsnas och ersättas?

Pläderingen för Lee börjar med hans karaktär. Det är nästan omöjligt att föreställa sig en finare och mer hänsynsfull person.

Som general och offentlig gestalt var han oklanderligt hederlig och älskvärd och hade stor integritet. Som soldat uppträdde han modigt från första dagen till den sista. Trots sina misstag i Gettysburg och på andra ställen var han enligt många vittnesmål inbördeskrigets och kanske den amerikanska historiens effektivaste härförare. En levnadstecknare, Michael Korda, skriver: ”Hans andliga generositet, oförminskad av ideologiska eller politiska meningsskiljaktigheter och till och med av det blodiga, splittrande inbördeskriget, skiner igenom i alla brev han skrev och i alla samtal som har återgetts eller stannat i någons minne.”

Som familjefar var han oväntat avspänd och tillgiven. Vi föreställer oss honom som en marmorstaty, men sina gladaste stunder hade han när barnen hoppade upp i sängen hos honom och kittlade honom under fötterna. Med sin hustrus kärleksfulla bistånd skrev han kvicka och rentav lite vågade brev till andra kvinnor. Han var varmt kristen, han målade akvarell med talang, han älskade djur och var en charmerande konversatör.

I teorin motsatte han sig slaveriet och kallade det för ”ett moraliskt och politiskt ont i alla länder”. Han motsatte sig att sydstaterna lämnade Unionen: det var ”enfaldigt” och en förhastad revolt. Och vi ska inte göra oss skyldiga till ”presentismens” synd, att döma historiska gestalter efter vår tids normer.

Argumentationen mot Lee börjar med att han svek sin ed att tjäna Förenta staterna. Det hade han inte behövt göra. Historikern Elizabeth Brown Pryor har visat att 40 procent av delstaten Virginias officerare stannade i Unionens styrkor, även Lees egna släktingar.

”Han lämnade armén och grep till vapen mot Förenta staterna”, mejlar historikern Allen Guelzo. Han kunde ha väntat ut kriget på sitt gods. Men ”han lyfte handen mot den fana och den stat han hade svurit att försvara. Detta uppfyller mer än väl det konstitutionella rekvisitet för landsförräderi”, fortsätter Guelzo.

Mer relevant är att Lee inte gjorde något för att avskaffa eller minska sla-veriet i praktiken, även om han motsatte sig det. Om han hade lyckats genomföra sitt livs centrala uppgift skulle han tvärtom ha bevarat och förlängt det.

I likhet med Lincoln trodde han inte att afroamerikanerna ännu var mogna för jämlikhet. Till skillnad från Lincoln accepterade han utan skrupler att andra människor saknade frihet. Hans hustru ärvde 196 slavar efter sin far. I faderns testamente stod det att de skulle friges, men Lee frigav dem inte.

Lee var inte glad åt att äga slavar men han ansågs vara en sträng herre, och han sålde några och slog därmed sönder deras familjer. Han stödde slaveriet som institution och betraktade det som en stöttepelare för livet i konfederationen. Han försvarade sydstatarnas rätt att ta med sig sina slavar till territorierna i väster. Han trodde i grund och botten på att slaveriet var Guds vilja, om än inte för all framtid.

Varje generation är skyldig att utrota fördomens envisa ogräs ur kulturen. Vi gör det delvis med uttryck för beundran och förakt. Med tanke på vår historia förefaller det rätt att offensivt gå ett stycke till för

att visa att fördomar helt enkelt inte går an, hur ädel någon än är i andra avseenden.

Min egen åsikt är att vi bör bevara de flesta minnesmärken från konfederationen av aktning för soldaterna i fält. Vi bör behålla Lees namn på institutioner som avspeglar tjänande efter kriget, som Washington and Lee University, där han var rektor. Men vi ska avlägsna Lees namn från de flesta skolor, gator och andra offentliga inrättningar där namnet kan uppfattas som att vi accepterar vad han gjorde och stod för under inbördeskriget.

Det handlar inte om att skriva om historien. Det handlar om att forma den kultur som går framåt.

David Brooks

David Brooks är amerikansk journalist och författare.

Översättning: Margareta Eklöf “

“ Oviss framtid väntar oavsett valutgången

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Demonstrationerna har avlöst varandra på Syntagmatorget inför söndagens folkomröstning. ”Nai” (ja) ekar ena kvällen, ”oxi” (nej) lika starkt kvällen därpå. Känslosamt argumenterar grekerna för sin sak, trötta och förödmjukade efter fem år av åtstramningar och kraftigt sänkt levnadsstandard.

Vännerna Dafni Patsiala och Konstantinos Beleniotis ser uppsluppna ut när de en ljummen sommarkväll kommer släntrande på det berömda Syntagmatorget nedanför parlamentet med varsin frappé i handen, iskaffet som är så populärt i Grekland.

Men när DN frågar dem om söndagens folkomröstning illustrerar de ganska väl den splittring som delar den grekiska befolkningen. Dafni Patsiala svarar direkt och bestämt på frågan.

– Jag röstar nej, definitivt. De två nödprogram som Grekland har haft har bara förvärrat vårt lands situation. Själv har jag en magisterexamen i företagsledning och tjänar 500 euro i månaden. Jag lever på bröd och för att klara av studielånen måste jag åka till en ö och jobba som bartender i sommar. Jag har inget att förlora på att prova något nytt, säger hon.

Konstantinos Beleniotis, som arbetar som forskare i Danmark, skakar på huvudet åt sin vän:

– Det hade varit okej att ha folkomröstning 2010 när vi skrev under det första nödprogrammet, men nu är det för sent. Och för min del är det viktigt att Grekland är kvar som en del av Europa. Jag tjänar på det, kan jobba i Danmark och är rädd för vad som händer annars. Det här valet handlar mycket om vem som har något att förlora eller inte, säger han.

Vi backar bandet till 2010. Samma torg övertogs då med jämna mellanrum av massiva protester som ofta slutade med att tårgasdimma skymde sikten över parlamentet när polisen försökt skingra svansen av våldsamma stenkastande ungdomar.

Det var då det första nödprogrammet med långivarna, den för demonstranterna förhatliga trojkan EU, IMF och ECB, skulle skrivas under. Folket demonstrerade mot villkoren i programmen och de ondgjorde sig över en korrupt grekisk elit, ”tjuvar och banditer”, som försatt dem i en maktlös situation.

Scenförändringen i landet gick snabbt. Efter att under senare halvan av 1990-talet och början av 2000-talet ha växt kraftigt var Grekland plötsligt i allvarlig kris, oförmöget att finansiera sig självt.

Vad var det som hände? Rent tekniskt drogs Grekland med ned i den globala finanskrisen som utlöstes av den amerikanska banken Lehman Brothers krasch 2008. Men i inget annat euro-peiskt land har krisen gått så djupt och blivit så långvarig.

– När jag flyttade tillbaka till Grekland 2000 och såg hur folk levde, hur familjer konsumerade och jämförde det med vad de producerade, förstod jag att något var fel. Både grekerna och själva landet levde över sina tillgångar genom lånade pengar och jag undrade i mitt stilla sinne hur det skulle sluta.

Det säger Fotios Costoulas, grundare av rese-byrån Apollo och tidigare bosatt i Sverige.

Fotios Costoulas flyttade tillbaka till ett Grekland där de flesta pilar pekade uppåt. Mellan 1998 och 2007 växte BNP per capita med 3,8 procent i snitt, näst snabbast i Europa. Fler utbildade sig och levnadsstandarden höjdes.

Lyckan var total när OS återvände till sitt hemland 2004. Det gick inte att ta miste på den glädje och stolthet många Atenbor kände. Att notan var hög blundade de flesta inför, vem vill förstöra en fest?

Samtidigt tickade priser och löner upp i ett snabbt tempo. Landets konkurrenskraft mot omvärlden försämrades och exporten blev dyrare.

Framför allt ökade lånen och statsskulden. Genom inträdet i euron 2001, som skedde efter att Grekland trixat med finanserna för att klara inträdeskraven, kunde grekerna dra fördel av det förtroendekapital som valutaunionen innebar och låna till klart lägre ränta än tidigare. Och lånade gjorde man. Redan 2008 var statsskulden över 100 procent av BNP.

Men lånen gick till fel saker, menar Fotios Costoulas.

– De gick till feta konton i Schweiz, korrupta politiker och deras vänner och till vapen som inte gick att använda, säger han och ekar av många grekers åsikt.

Investeringar i moderniseringar som kunde förbättra produktiviteten lyste med sin frånvaro. Med finanskrisen blottades sprickorna i fasaden. Den höga skulden steg allt snabbare. Inte blev det bättre av en massiv skatteflykt, beräknad till runt 20 miljarder per år. Till sist sågs landet så osäkert att ingen på den privata marknaden ville låna ut pengar längre, rädda för att inte få dem tillbaka.

Nödprogrammen, med hårda krav på mot-åtgärder, infördes. IMF och EU krävde lägre utgifter, privatiseringar och reformer av skatte- och pensionssystemen.

Folket protesterade och nya regeringar följde på varandra. Men det var fortfarande de två partier som styrt Grekland de senaste 40 åren, social-demokratiska Pasok och konservativa Ny demokrati, som växlade stafettpinnen. Två partier besudlade med korruptionsskandaler och kända för att låta vänskap gå före professionalitet när de högsta offentliga posterna tillsattes.

I de folkliga leden kokade ilskan. Varför skulle de betala för något som var elitens misstag, frågade grekerna sig. Att tidigare premiärministern Antonis Samaras såg ljuset i tunneln 2014, när BNP faktiskt började stiga, hjälpte inte. En nedgång i ekonomin på 25 procent under fem år, kraftigt sänkta löner och pensioner samt skyhög arbetslöshet tog ut sin rätt.

Gamla partier övergavs. En del vände sig till högerextrema Gyllene gryning. Men framför allt växte vänsterradikala Syriza.

Vid valet i januari i år blev partiet störst och bildade en ohelig allians med nationalistiska Oberoende greker.

Det var ett historiskt ögonblick. Den 40-årige ledaren Alexis Tsipras med sin lediga, slipslösa stil gav folket hopp. Tsipras sa nej till ytterligare besparingar och utlovade ett slut på den humanitära krisen. Inte minst var Tsipras befriad från skandaler och kopplingar till den etablerade eliten.

Sedan dess har den grekiska regeringen spelat ett tufft spel när man försökt få till ett nytt avtal med långivarna. Ständiga sammanbrott har följts av närmanden mellan parterna för att åter-igen följas av sammanbrott. Till sist passade man bollen till folket, som nu ska säga ja eller nej till en minst sagt svårsmält fråga.

På kort tid ska de hinna sätta sig in i om de håller med om de komplicerade beräkningar som ligger till grund för ett förhandlingsbud från långivarna som inte ens gäller längre. Röstar de nej vet de egentligen inte vad som väntar.

Flera av EU:s ledare menar att folkomröstningen i praktiken avgör Greklands framtid i euron. Ett nej och Grekland är på väg ut.

Men Tsipras hävdar att det handlar om att få utökat mandat att förhandla sig fram till ett bättre program för det grekiska folket. ”Rösta nej, vi blir kvar i euron ändå”, manar Tsipras.

Frågan är vad folket ska tro. En majoritet av grekerna vill ha kvar euron, men tycker att nödprogrammen har varit för hårda. Nu vet de varken ut eller in.

– Jag har länge gett mitt stöd till Tsipras, bland annat för att han har lovat att han ska hålla Grekland kvar i euron. Nu tvekar jag. Jag tror det blir svårt vid ett nej. Ingen har sagt tydligt vad ett nej betyder, det är förvirrande, säger lärarinnan Stefania Tsoumani.

Samtidigt är de som bestämt sig känslosamt övertygade. Precis som i början av krisen stiger nu grilloset från korv, souvlaki och majs, som ackompanjerar grekiska demonstrationer, snart sagt varje kväll på Syntagmatorget. Ena kvällen är det oxi (nej) med sina taktfasta ramsor, andra är det nai (ja), från en mer välbärgad, ovan - demonstrationsgrupp som tar till visselpipor i sina protester.

Oron inför landets framtid är stor. Tårarna rinner nedför kinderna på Renata Saites när hon beskriver den bild som har växt fram av Grekland:

– Jag har bott i USA och är så trött på alla myter om att greker är lata, att vi slutar jobba i 50-årsåldern och annat. Det finns ett annat Grekland med hårt arbetande människor. Men vi måste reformera ekonomin och det gör vi bäst inom den europeiska gemenskapen. Det är det enda sättet att få tillbaka värdigheten, säger Renata Saites under en ja-demonstration.

Ordet värdighet och stolthet används flitigt i båda lägren. Grekerna är ett stolt folk. Väljare på nej-sidan för ofta fram hur förnedrande och ovärdigt det är att andra ska bestämma hur landet ska föra sin politik.

– EU-ledarna försöker skrämma oss och få det här att handla om ja eller nej till euron. Men det handlar om att regeringen måste återta makten över landet och jag tror den kan få till ett bättre avtal för folket vid ett tydligt nej, säger Korina Gougouli vid en nej-demonstration.

Fotios Costoulas påverkas förmodligen inte särskilt mycket privat av varken ja eller nej. Sedan han sålde Apollo har han allt han behöver och mer därtill. Han äger ett fotbollslag, en heli-kopter och flera bostäder. På söndag, när folkomröstningen råder, är han på en sedan länge planerad resa till Sverige för att träffa barn och barnbarn. Men hade han stannat i Grekland hade han röstat nej. Därmed skiljer han sig från de flesta välbärgade greker som står på ja-sidan.

– Hittills har programmen inte hjälpt någonting. Folk har bara blivit fattigare. Företag har stängt, arbetslösheten har stigit och det finns fortfarande inga pengar. Vi har lånat och lånat men pengarna går bara till att betala till banker. Vi måste ut ur den här onda cirkeln, säger han.

Vi ses på ön Egina, i en miljö som skulle kunna vara tagen ur en av Apollos resebroschyrer. I förgrunden glittrar havet blått och palmerna vajar i den svaga vinden. Han håller på att renovera ett hus som han planerar att hyra ut till turister.

Att Grekland behöver förändra sin ekonomi från grunden håller Costoulas med långivarna om. Byrå-kratin för företag är enorm, den svarta sektorn lika så.

Han tycker att Syriza gjort många fel, bland annat satsat för lite på att stimulera företagen. Men är det några som kan bekämpa korruptionen är det företagarna, anser han. Och alternativet – att det blir ett ja och Syriza avgår – lockar inte.

– Då får vi väl samma tjuvar vid makten igen, säger Fotios Costoulas och betonar att han inte är bunden vid något parti.

På den punkten står Tsipras fortfarande stark. Han ses som ren från korruption och ärlig i sitt uppsåt.

Men också Tsipras trovärdighet börjar svikta. Bara några dagar efter att han lovat att bankerna inte skulle stänga stängde de.

Vera Messini har inte mycket till övers för Tsipras.

– Med vilka pengar ska han bekämpa den humanitära krisen om vi röstar nej, ett avtal uteblir och vi lämnar euron? frågar hon sig.

På en bakgata till Atens arkeologiska museum driver hon sedan två och ett halvt år den ideella organisationen ”Mänskliga människor” som hjälper hemlösa att få tak över huvudet. Här är krisen konkret:

– Varje dag ringer familjer och säger att de inte kan betala hyra och behöver hjälp. Det tar aldrig slut.

Vasilis hör till dem som fått hjälp. När krisen kom förlorade han jobbet i byggbranschen. Att hitta något nytt var omöjligt, till sist kunde han varken betala hyra eller räkningar och kastades ut ur sitt hem. Ett allt vanligare scenario i Grekland.

Uppmärksamt följer de båda det politiska spelet och rösten faller på ja.

– Det är bättre tror jag, ger mer stabilitet och leder oss kanske mot hur det var förut, säger Vasilis.

Hans svar illustrerar kanske Tsipras största fiende på söndag: Rädsla för det okända.

Vad ett nej utmynnar i verkar inte stå klart för någon. Men kapitalkontrollerna har gett en försmak av hur det kan bli om man slängs ut ur eurosamarbetet och internationellt stöd dras in. Det är ingen positiv känsla. Grekerna är förödmjukade av att tvingas köa till bankomaterna för att ta ut sina egna förvärvade pengar och dessutom inte kunna ta ut hur mycket de vill.

På tisdagen ska bankerna öppna igen, har Tsipras lovat. Ingen jag pratar med i Aten litar riktigt på det.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se

Fakta. Grekland

Befolkning: 11 miljoner.

Huvudstad: Aten med 3,1 miljoner invånare.

Andra stora städer: Thessaloniki, Patras, Iraklion och Larisa.

Yta: 131 957 kvadratkilometer (Sverige 450 000).

Religion: Grekisk-ortodox kristendom dominerar.

Statsskick: Republik med parlamentariskt styre. Presidenten heter Prokopios Pavlopoulos.

Premiärminister: Alexis Tsipras från vänsterpartiet Syriza leder sedan i januari i år en koalition med högerpopulistiska Anel som partner.

DN

Fakta. Greklands väg till dagens kaos

2001

Trots att det fanns varningar att landet inte var moget för det, inför Grekland den gemensamma valutan, euron. Det gör det möjligt för Grekland att låna till en förmånlig ränta.

Augusti 2004

OS i Aten är en källa till nationell stolthet för många greker, men -spelen kostar över 80 miljarder kronor, varav staten står för

65 miljarder. Då ingår inte investeringar i infrastrukturen, som en ny flygplats, motorvägar och tunnelbana.

September 2008

Den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers

går omkull. En våg

av finansiell oro sveper över världen och i Grekland stiger räntorna.

Hösten 2009

En ny regering under ledning av Giorgos Papandreou lägger fram ett hårt -besparingsprogram. Även pensionärerna

får känna av besparingar.

Januari 2010

EU:s statistikbyrå, Eurostat, rapporterar att grekisk statistik för de offentliga finanserna är falsk. Månaden efter medger premiärminister Papandreou att Eurostat har rätt. Ytterligare två besparingsprogram införs och protesterna i Aten avlöser varandra.

Maj 2010

Den så kallade trojkan, Europeiska centralbanken (ECB), Internationella valutafonden (IMF) och euroländerna, representerade av EU-kommissionen, beviljar Grekland ett nödlån på 110 miljarder euro, men med hårda krav:

Högre skatter och lägre offentliga utgifter, reformer som leder till mind-re anställningstrygghet och högre pensionsålder, tidigare reglerade näringar ska liberaliseras och privatiseringar på 50 miljarder euro, över 450 miljarder kronor, ska användas för att pressa ned statsskulden.

Protester urartar och tre människor dör när ett bankkontor bränns ner.

Oktober 2011

Grekland får ytterligare ett nödlån på 130 miljarder euro, men villkoren är hårda. Landets privata långivare får skriva av 53 procent av sina lån.

I november får Giorgos Papandreou massiv kritik för sin strategi och han tvingas avgå från posten som premiärminister.

Juni 2012

Nyval leder till att fascistiska -Gyllene gryning tar 7 procent av rösterna och vänsterpopulistiska Syriza blir näst största parti med 17 procent.

Högerpartiet Ny demokrati bildar regering med bland andra socialdemokratiska Pasok. Rege-ringen begär att nödlåneprogrammet förlängs med två år.

Bland euroländernas politiker sprids oron över att Grekland tvingas lämna euron, vilket kan leda till en kollaps för valutan.

September 2013

Ungdomsarbetslösheten är nästan 60 procent; greker börjar flytta ut till landet för att försöka leva av det marken ger och antalet självmord ökar.

Regeringen sätter åt tumskruvarna mot högerextrema Gyllene gryning efter att en medlem i partiet kopplats med mordet på hiphopartisten Pavlos Fyssas. Sex personer i partiledningen, inklusive partiledaren Nikolaos Michaloliakos (bilden), grips misstänkta för misshandel, penningtvätt och för att driva en kriminell organisation.

December 2014

Parlamentet misslyckas med att välja en ny president. Regeringskris uppstår och nyval utlyses.

Januari 2015

I januari vinner Syriza med Alexis Tsipras i spetsen valet och bildar en koalition med högerpopulistiska Oberoende greker.

Tsipras lovar att det är slut på besparingspolitiken. Minimilönen ska höjas och tusentals offentligt anställda som fått lämna sina jobb ska få tillbaka dem. Tsiprasregeringen kräver till en början att halva statsskulden ska skrivas av.

Februari 2015

Regeringen inleder förhandlingarna om en förlängning av räddningspaketet. Men misstron mot den nya grekiska regeringen växer i flera euroländer, som Tyskland, Finland och Nederländerna.

Mars–juni 2015

Nästa utbetalning från räddningspaketet på 7,2 miljarder euro -dröjer. Lån-givarna tycker inte att Grekland lever upp till de krav som ställts på landet.

5 juni 2015

Grekland hoppar över en betalning till IMF och väljer att klumpa ihop flera betalningar till slutet av månaden.

24 juni 2015

Alexis Tsipras träffar långivarna igen och antyder att IMF vill gynna ”specifika intressen”, utan att utveckla kritiken. Irritationen hos motparten växer och Tsipras vägrar säga något till journalister som väntar vid EU-kommissionen i Bryssel.

27 juni 2015

Förhandlingarna bryter samman. Det grekiska parlamentet godkänner att grekerna ska gå till folkomröstning den 5 juli.

Men vad ska grekerna rösta om? Det förslag till lösning som parterna förhandlade om har fallit och förvirringen ökar.

30 juni 2015

Efter en dag av rykten och konstiga utspel begär Alexis Tsipras ett stödpaket från euroländernas stödfond, ESM.

Men begäran avvisas av finans-ministrarna och Grekland missar sin betalning till IMF på 1,6 miljarder euro.

1 juli 2015

Ett brev till långivarna från premiär-minister Alexis Tsipras tyder på att den grekiska regeringen är på väg att backa. Uttalanden från ledande medlemmar av regeringspartiet Syriza pekar på att folkomröstningen kommer att ställas in.

Men när Tsipras på kvällen håller ett tv-tal till nationen håller han fast vid att omröstningen ska bli av och han uppmanar medborgarna att rösta nej. Motparterna säger att inga förhandlingar kan äga rum innan omröstningen.

2 juli 2015

Grekiske finansministern Yanis -Varoufakis säger i en tv-intervju med nyhetsbyrån Bloombergs att han kommer att avgå om det blir ett ”ja” i folkomröstningen. Dan Lucas “

“ Jämnt mellan ja och nej i mätningarna

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Aten. I dag är det dags. Överösta med vitt skilda budskap från både ja- och nej-sidan går nästan tio miljoner greker till valurnorna i vad som ser ut att bli en gastkramande tillställning. Finansminister Yanis Varoufakis levererade en ny skottsalva mot långivarna på lördagen: ”De terroriserar greker.”

Efter en känslofylld fredagskväll med uppemot 50 000 greker i nej- och ja-demonstrationer lade sig lugnet på Atens gator på lördagen, dagen före folkomröstningen. Enligt lagen får varken valkampanjer drivas eller opinionsmätningar redo-visas 24 timmar före valet.

Det hindrade inte den grekiske finansministern från att komma med ett påhopp på de internationella långivarna. ”De terroriserar det grekiska folket för att få dem att acceptera besparingar”, sade han i en intervju med spanska El Mundo.

Det är mycket som står på spel och oavsett valutgången väntas osäkra tider i Grekland. Valet ser ut att bli en strid på kniven. Ja-sidan har ett svagt övertag i de flesta opinionsmätningar, men nej är inte långt efter.

För grekerna är det oroliga tider. De flesta DN pratar med tycker att de program som Grekland har haft med långivarna har varit fel utformade, att besparingarna har varit för tuffa och inte fått fart på ekonomin. Men många litar inte helt på den Syriza-ledda regeringens löfte om att ett nej håller Grekland kvar i euron.

– Jag har tänkt fram och tillbaka hela veckan, inte kunnat fokusera på jobbet alls. Ändå har jag inte bestämt vad jag ska rösta på ännu. Mitt hjärta säger nej, men hjärnan lutar åt ja, säger Christina, som är inredningsarkitekt.

Samtidigt säger den tyske finansministern Wolfgang Schäuble i en intervju med tyska Bild att Grekland hör hemma i euroområdet, men kanske måste lämna samarbetet tillfälligt. Hur det ska gå till rent praktiskt är dock oklart.

Valdeltagandet väntas bli runt 80 procent och på lördagen vällde utlandsboende greker in på Atens flygplats för att resa hem. Greker måste rösta där de är skrivna. Det har också införts rabatter på båtar, bussar och tåg för att uppmuntra väljarna att delta.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Lång politisk karriär har format Tsipras

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Aten. Alexis Tsipras ledde sitt parti Syriza till en historisk valseger i januari 2015. Han står upp för folket, säger anhängarna. En klumpig förhandlare, säger motståndarna.

1 Alexis Tsipras föddes den 28 juli 1974 i Aten, tre dagar efter att militärjuntan föll i Grekland. Han är inte den arbetarklasshjälte han vill göra gällande, menar belackarna. Familjen tillhörde medelklassen och ägde ett litet bygg-företag.

2 Tsipras visade tidigt politiskt intresse och gick som tonåring med i Greklands kommunistiska parti, KKE. Redan 1990 syntes han i tv i samband med en skolprotest. När KKE lämnade en koalition av vänsterpartier, valde han att stanna kvar i Syriza.

3 Efter gymnasiet studerade Tsipras vid tekniska universitetet i Aten till civilingenjör. Under en kort period arbetade han i byggnadskonstruktionsbranschen. Därefter har det varit politik för hela slanten.

4 Den 4 oktober 2009 valdes han som 35-åring till partiledare för Syriza och blev Greklands yngste partiledare. Sex år senare förde han partiet till en historisk valseger. Tsipras gav ett budskap om hopp, slut på åtstramningar och korruption. För första gången efter juntans fall fick Grekland en regering utan de två traditionella partierna, socialdemokratiska Pasok och konservativa Ny demokrati.

5 Tsipras betecknas ofta som en ideologisk man fri från band till den traditionella politiska eliten. Han står upp för folket, säger hans anhängare. På hemmaplan använder han ofta ett starkt språk. Långivarna har exempelvis kritiserats för utpressning och terrorism. Oerfaren och klumpig förhandlare som är på väg att föra Grekland ut ur euron, säger kritikerna.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ EU verkar ha kommit över rädslan för grekiskt utträde

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Analys
Bryssel. Den grekiska krisen handlar också om EU:s framtid. Mardrömmen för EU-ledarna har hittills varit att flera länder kan följa efter om Grekland lämnar unionens mest långtgående -projekt, men den skräcken verkar inte längre vara fullt så stor.

Fram till för en tid sedan förklarade Tysklands förbundskansler Angela Merkel gång på gång att Greklands kris också handlar om framtiden för euron och EU. ”Jag står bakom Europa och -euron, och därmed Grekland”, sade Merkel hösten 2012, mitt under brinnande eurokris. Hon lade till: ”Om euron faller, faller Europa”.

Så har flera EU-ledare tänkt, och det har styrt politiken. Därför har EU byggt upp ett helt nytt system för räddningslån till krisande euroländer, trots att EU:s fördrag egentligen uttryckligen förbjuder det.

Tanken var ju att valutaunionen *inte* skulle vara en finansunion, utan att alla euroländer skulle se till att hålla budgetunderskotten i schack på egen hand. Men den principen försvann när både Tyskland och Frankrike gick med på att ta ”gemensamt ansvar” och vara ”solidariska” med Grekland i februari 2010.

Euron har handlat mer om politik än ekonomi från allra första stund. Dammiga dokument från 1960-talet visar hur de dåvarande ledarna satte i gång planeringen för en valutaunion, bland annat för att minska beroendet av USA.

Det amerikanska kriget i Vietnam ledde till inflation och starka spänningar i den tidens växelkurssamarbete. Gemensam valuta skulle förstärka Europas penningpolitiska självständighet, ytterligare svetsa samman den inre marknaden och därmed bidra till en ”allt fastare sammanslutning” av Europas länder.

Men det dröjde fram till murens fall 1989 innan planerna blev verklighet, och då handlade det återigen om politik. Efter kommunismens sammanbrott i östra Europa blev Tysklands återförening plötsligt möjlig, vilket gjorde andra länder nervösa.

Italiens premiärminister Giulio Andreotti förklarade att han älskade Tyskland så mycket att han ”helst ville behålla två”. Men det var Frankrike som fruktade en tysk återförening mest.

President François Mitterrand var rädd för att en stor stark tysk Bundesbank skulle styra penningpolitiken och därmed ekonomin för alla andra och krävde därför franskt medinflytande genom en valutaunion, och så blev det. Men att ge upp det egna landets valuta var en känslig sak för alla som valde att gå med, kanske framför allt för Tyskland.

Tysklands dåvarande förbundskansler Helmut Kohl var inte alls säker på att hans land skulle vilja stanna kvar i valutaunionen och fick med den där meningen, som upprepats så ofta, att växelkurserna ”oåterkalleligt” skulle låsas till varandra. På så sätt ville Kohl stänga dörren för länder som eventuellt skulle vilja gå ur och han tänkte främst på Tyskland – inte Grekland.

Det var också politiken, inte ekonomin, som låg bakom beslutet att släppa in Grekland i euron, trots att EU:s statistikbyrå slog larm om att den grekiska ekonomiska stati-stiken var helt otillförlitlig.

Men någonting har hänt under den senaste tidens förhandlingar. Angela Merkel har inte kopplat Greklands öde till eurons på ett bra tag och flera andra EU-ledare har förklarat att ett grekiskt utträde inte skulle leda till en ”domino-effekt” och dra andra länder med sig.

Häromdagen framhöll Angela Merkel också att ”en god europé är inte den som går med på kompromisser till varje pris”. Det lät som om den nya politiken innebär att EU:s mest långtgående samarbetsprojekt klarar sig utan Grekland.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se “

“ Detta händer vid ett nej och ett ja

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Analys
Dagens folkomröstning löser inte Greklands -problem. Ändå blir det ett vägval: nej betyder att grekerna troligen tvingas lämna euron, -medan ja innebär återupptagna förhandlingar med -landets långivare, skriver DN:s Johan Schück.

Om grekerna säger nej

Den grekiska regeringen söker folkets stöd för sitt nej till slut-budet från långivarna. Därför har den utlyst folkomröstningen, där väljarna ska säga sitt.

Valsedeln avslöjar vad man är ute efter, eftersom rutan för nej-svar har placerats högre upp än för ja-svar. Frågan som ska besvaras är dessutom svårbegriplig för andra än de mest insatta.

Men egentligen är hela fråge-ställningen i folkomröstningen överspelad. Vid månadsskiftet juni–juli upphörde euroländernas stöd-program för Grekland, vilket gör att budet som grekerna ska rösta om inte längre gäller. Därmed finns inget konkret att säga nej till.

Premiärminister Alexis Tsipras har också ändrat sin nej-linje och godtar nu nästan allt i långivarnas bud. Det enda han inte vill vara med om är att momsen höjs i den grekiska övärlden, där man i dag har lägre skattesats. Dessutom vill han att en höjning av pensionsåldern till 67 år görs bara något senare än vad långivarna kräver.

Folkomröstningen ska ändå komma till stånd – och detta har förhindrat ytterligare förhandlingar, beroende på att tyska förbundskanslern Angela Merkel och andra vill invänta resultatet. Från flera euroländer har kommit bestämda uttalanden om att de tolkar ett grekiskt nej som att landet lämnar euron.

Detta förnekas dock helt av den grekiska regeringen som tvärtom vill stanna kvar i valutaunionen, men på bättre villkor än hittills. Detta är också vad de flesta greker önskar: de säger nej till ytterligare åtstramningar, men fortsatt ja till euron. Frågan är dock om något sådant alternativ i verkligheten finns.

Grekland står redan på gränsen till en statsbankrutt, sedan man missade betalningen till IMF i slutet av juni. Nu finns ingen hjälp att hämta därifrån, utan allt hänger på euroländerna. ECB betalar dagligen ut ett likviditetsstöd där de grekiska bankerna tillförs stora volymer euro.

En nej-seger kan betyda att ECB:s stöd till bankerna upphör, med motiveringen att dessa inte är solventa. Något nytt stödprogram från euroländerna är då inte heller aktuellt, vilket gör att grekiska staten snart saknar pengar till löner och pensioner. Följden blir då att man tvingas upprätta en egen valuta och då, i praktiken, lämnar euron.

För Grekland ser läget i så fall ut att bli kaotiskt, eftersom dess ekonomi saknar inre stabilitet. I bästa fall kan en lågt värderad valuta betyda att grekerna senare vinner konkurrenskraft och lyckas nå en

vändning uppåt. Men det kräver att förtroendet för den grekiska ekonomin, som i dag helt saknas, på något sätt kan återupprättas.

Om grekerna säger ja

Det finns inget gällande bud från Greklands långivare att rösta ja till. Men därifrån har signalerats att de efter en ja-seger är beredda att återuppta förhandlingarna. Om nej-sidan har svårt att klargöra vad folkomröstningen gäller, har ja-sidan det inte lättare. Under de fem senaste åren har Grekland gått igenom en djup ekonomisk kris, där landet tappat omkring en fjärdedel av sin BNP och arbetslösheten stigit till cirka 25 procent. De sociala följderna är katastrofala och framtidstron som bortblåst.

Av många greker läggs ansvaret på ”trojkan”: Europeiska centralbanken (ECB), EU-kommissionen och Internationella valutafonden (IMF). Deras låneprogram har varit kombinerade med krav på åtstramning, som skulle tvinga fram överskott i Greklands offentliga finanser. Följden har dock inte blivit den önskade, utan snarare att krisen förvärrats.

Hård kritik mot detta gjorde att vänsterpopulistiska Syriza vann grekiska valet på löften om att omförhandla villkoren. Senaste halvåret har därefter ägnats åt resultatlösa förhandlingar. Det har väckt en besvikelse som nu kan gynna ja-sidan, men långivarnas nya krav på åtstramning är inte heller populära.

Ja-sidan målar hellre upp ett större perspektiv som gäller Greklands fortsatta deltagande i eurosamarbetet och EU. Det motsägs visserligen av att nej-sidan i folkomröstningen säger sig önska detsamma.

Däremot får det stöd av vad långivarna hotar med, ifall det blir nej-seger.

Men nya förhandlingar, om ja-sidan vinner, betyder inte utan vidare att krisen kommer närmare en lösning. Grekiska ekonomin lider av svag konkurrenskraft och landets offentliga finanser är hårt ansträngda, med en statsskuld på cirka 180 procent av BNP. Enbart åtstramning kan inte lösa problemen, utan vad som främst behövs är tillväxt och skuldlindring.

Greklands långivare har dock knappast viljan att lätta på kraven och skriva ned skulderna. Då blir det i stället skattebetalarna i andra euroländer som får ta kostnaderna, vilket väcker starkt motstånd hos dem. Här råder en låst situation där den grekiska krisen ser ut att bara fortsätta.

Frågan blir då om Grekland kan komma ur knipan utan att, i ordnade former, övergå till en egen valuta. Men det kräver i så fall att förhandlingarna återupptas, samtidigt som det förtroende som i dag saknas måste byggas upp.

Kanske underlättar det om grekerna företräds av andra är nuvarande premiärministern Alexis Tsipras och finansministern Yanis Varoufakis, som ska avgå om de förlorar i dag. Men inget är säkert, inte ens detta.

Johan Schück

johan.schuck@dn.se “

“ Figo fick ett hem efter sex års liv som flykting

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Berlin. När flyktingarnas nöd trängde sig på och kom nära bestämde sig Nadja och Kostja för att de måste göra något. Sedan dess bor Figo från Ghana hemma hos familjen.

– Jag kan inte fatta att det är sant, säger 28-åringen som lämnade sitt hemland för sex år sedan.

Runt det stora köksbordet samlas familjen för att tillsammans fixa middagsmaten. 7-årige Jannes och hans kompis Julia, som ska sova över just i kväll, leker vidare medan pappa Kostja kokar spaghetti, mamma Nadja dukar ute på balkongen, 9-åriga Lottie skär paprikan – och Figo hackar morötter.

Figo flyttade in i vintras; som flykting har han fått en fristad hos familjen.

Här ser vi en annan bild av Tyskland än den som hörs och syns mest i medierna.

Nyligen handlade det om aggressiva demonstrationer mot flyktingar som anlände till den lilla staden Freital i Sachsen söder om Dresden. Inte långt därifrån anlades en brand i ett flyktingboende som ännu inte tagits i bruk, och i Dresden väckte de så kallade Pegida-demonstrationerna stor uppmärksamhet i vintras.

– Just då fick vi extra många anmälningar från just Sachsen, berättar Mareike Geiling som i höstas startade föreningen Flüchtlinge willkommen, som förmedlar rum till flyktingar.

Hon säger att viljan att hjälpa är stor, hittills har föreningen fått in 1 100 anmälningar från personer som vill upplåta ett rum.

Samma erfarenhet har den myndighet gjort som administrerar flyktingmottagningen i Berlin. På sin hemsida satte man ut en blänkare om att den som ville kunde skänka saker till de nyanlända.

– Vi trodde vi skulle få två tre samtal om dagen, i stället fick vi 30–40 samtal varje dag, berättar Sylvia Kostner på Landesamt für gesundheit und soziales.

När Nadja och Kostja nattar barnen berättar Figo om sin långa odyssé från hembyn Tichma i Ghana.

Den började på ett lastbilsflak 2009 till ett byggjobb i Libyen. När inbördeskriget bröt ut satte Khaddafis polis honom och hundratals andra på en båt till Lampedusa. Sedan reste han vidare till ett flyktingläger nära Palermo, vilket sedan lades ned.

– Jag kände ingen i Europa, visste inte vart jag skulle ta vägen, berättar Figo.

Han fick tips om en man från Ghana i Berlin som kanske kunde hjälpa till. Han kunde köpa en flygbiljett för de pengar han fått i flyktinglägret och så hamnade han här. Han diskade på en restaurang,

jobbade svart på ett bygge och nu har han ett nytt diskjobb för sex euro i timmen.

Som asylsökande i Italien kan han vistas högst tre månader i Tyskland.

– Om polisen griper mig kan jag säga att jag just kommit, säger Figo.

Kontakten med familjen fick han via en flyktingaktivist i Berlin.

Kostja och Nadja har det gott ställt – deras lägenhet är nybyggd och består av sex rum i tre etage.

– Det kändes inte rätt att bo här ett stenkast från folk som inte har någonting, säger Kostja och tänker på flyktingarna som samlas i närbelägna Görlitzer Park.

Nadja berättar att hennes arbetsplats låg precis vid Oranienplatz i Kreuzberg där flyktingar från Lampedusa under en period hade ett tältläger.

– Det gjorde att jag konfronterades med situationen i min vardag, säger hon.

Så bestämde de sig för att öppna sitt hem för Figo. Hans framtid är ändå i högsta grad oviss, som kommande från Ghana räknas han som ekonomisk flykting utan möjlighet att få asyl.

– Det är så jobbigt. Varje dag känns som en vecka, jag vet inte hur jag ska lyckas ordna någon framtid här, säger Figo på engelska.

Kostja konstaterar nyktert att Figos största chans att få stanna vore att träffa en tysk medborgare att gifta sig med.

– Eller så ändras politiken i Tyskland. Många kämpar för att flyktingar ska kunna arbeta här och bli medborgare, säger han.

Fotnot: Figo är ett fingerat namn.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se
Ny lag för asylsökande

Tyskland är det land i EU som tar emot flest flyktingar. I år räknar man med över 400 000 asylsökande.

Syrien är det enskilt största härkomstlandet, men runt hälften av de asylsökande kommer från länder som Serbien och Kosovo, de senare kan inte räkna med asyl. Detsamma gäller för flyktingar från Ghana.

I veckan antogs en omstridd asyllagstiftning där det angivna syftet är att i högre grad kunna hjälpa dem som behöver skydd från krig och förföljelser. De som inte har någon möjlighet till asyl ska snabbare än i dag tvingas att lämna landet. Lagen ger polisen ökade möjligheter att häkta dem som kommit med falska papper, kringgått gränskontrollerna eller tagit hjälp av flyktingsmugglare. “

“ Separatister tappar stöd i Katalonien

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

De katalanska separatistpartierna CDC och ERC är skakade över nya opinionssiffror, som -visar att allt färre katalaner stöder deras planer på utbrytning från Spanien.

Knappt tre månader före de katalanska valen den 27 september, som det regerande högerpartiet CDC och vänsterradikala ERC vill förvandla till en folkomröstning om självständighet, är andelen ja-röster nere på knappt 43 procent, medan precis hälften av katalanerna säger nej till ett utträde ur Spanien. Detta enligt den katalanska regeringens eget opinionsinstitut.

För drygt två år sedan, då ministerpresidenten Artur Mas öppet redovisade sina avsikter, hade han över 57 procent av katalanerna med sig, och ännu i början av detta år verkade försprånget ointagligt.

Flera faktorer har bidragit till den svalnade hänförelsen, inte minst Artur Mas kontrovers med det radikala ERC:s ledare Oriol Junqueras. I över ett år har de bägge förhandlat om att ställa upp på en gemensam självständighetslista i valet. Listan skulle bestå av allmänt omtyckta katalaner, utan de mindre om-tyckta politikerna. Men de har inte kunnat enas om något konkret.

CDC och ERC dominerar den katalanska politiken sedan många år. De stora spanska rikspartierna, högern och socialisterna, är på hastig reträtt i regionen. Men en förlust för de bägge stora i septembervalet skulle vända upp och ned på katalansk politik. Om den stora frågan framför andra definitivt begravs – vad skulle politiken då handla om?

Den främste katalanske kommentatorn, Enric Juliana, säger i en analys på lördagen:

– Den hårda kärnan av separatister håller entusiasmen uppe, men periferin av halvhjärtade sympatisörer svalnar stadigt. I stället för att dra dem till sig stöter ERC och CDC bort dem med sin rivalitet och sitt tjafs om bagateller.

Under de spanska kommunvalen i maj träffade DN flera katalaner som ett år tidigare stött en utbrytning, men som blivit alltmer skeptiska. Spaniens ekonomiska kris är inte längre lika akut, och en konfrontation med Madrid och med EU ter sig inte längre som en säker biljett till ett bättre liv.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com
43 procent
av katalanerna säger ja till ett utträde ur Spanien, enligt den katalanska regeringens eget opinionsinstitut. Siffrorna är en kalldusch för ministerpresidenten Artur Mas. “

“ Framsteg i förhandlingarna med Iran

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

Iran och de sex stormakterna har nått en preliminär överenskommelse om sanktionslättnader för Iran, uppger diplomater för nyhetsbyrån AP.

Sanktionerna och i vilken takt de ska hävas har beskrivits som en av de svåraste delarna att komma överens om i det avtal om Irans kärnenergiprogram som man hoppas sluta senast den 7 juli.

I bilagan anges vilka av USA:s och de internationella sanktionerna som ska hävas och hur snabbt. Den amerikanske utrikesministern John Kerry och hans iranske motpart Javad Zarif måste dock godkänna överenskommelsen. Iran har krävt att sanktionerna hävs omedelbart efter att ett avtal slutits. USA och de fyra andra permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet plus Tyskland vill häva sanktionerna i takt med att man kan verifiera att Iran följer avtalet.

TT-AP “

”Grekerna behöver ett nytt skatteverk”

DN SÖNDAG 5 JULI 2015

“Skatteverkets förre chef Mats Sjöstrand varnar för att Grekland inte klarar nya skattekrav.

– Förvaltningen är i mycket sämre skick än vad man tror och landet behöver internationell hjälp för att bygga en ny myndighet, säger han.

Att få in mer skattepengar till landet är en nyckelfråga i den grekiska krisprocessen. Nu varnar svenska Skatteverkets förre chef Mats Sjöstrand för att förväntningarna är för högt ställda. Han följde under ett år den grekiska skatteindrivningen på nära håll och det han såg var en hög grad av inkompetens, korruption och brist på politisk vilja att göra några reella förändringar.

– Det spelar inte någon roll vad långivarna kräver om skattefrågorna. Myndigheten är i mycket sämre skick än vad världen tror, säger Mats Sjöstrand.

Sommaren 2013 blev han kontaktad av den Internationella valutafonden, IMF, och ombedd att ingå in en grupp rådgivare som skulle hjälpa den nya grekiska skattemyndighetens chef. Mats Sjöstrand och en irländsk kollega, med tillsammans 80 års erfarenhet av skatteindrivning, var det internationella inslaget i stödgruppen. Tre grekiska experter fanns också med.

– Uppdraget var att stödja chefen att göra en modernisering av myndigheten, berättar Mats Sjöstrand.

– Vad vi fick se var att situationen i landets skatteförvaltning var långt sämre än vad IMF hade trott. Att korruptionen var utbredd var väl känt, men att kompetensen saknas är inte lika känt, fortsätter han.

Som ett exempel nämner han att myndigheten lade stor kraft på att kontrollera att de som transporterar varor har rätt papper med sig.

– Det är gammeldags fysiska kontroller som vi vet är meningslösa. Det gäller att se till att det finns redovisning och bokföring i företagen, konstaterar Mats Sjöstrand.

Fastighetsregister som är spridda på flera håll gör det svårt med en fastighetsskatt. Till det kan läggas att många anställda saknar rätt kompetens och att chefen för skattemyndig-heten själv inte kan bestämma vilka som ska anställas.

I förhandlingarna om de grekiska skulderna är skattefrågan en central del. Från IMF, EU-kommissionen och den europeiska centralbanken ECB har funnits krav på ett antal åtgärder. Enhetlig moms är ett exempel, olika åtgärder för att medborgare inte ska slippa inkomstskatt ett annat.

Mats Sjöstrand menar dock att långivarna gjort en felbedömning när de kräver snabba förändringar på mycket kort tid.

– I dagsläget kan man nog fatta vilka beslut som helst, myndigheterna klarar inte av att genomföra dem, säger han.

Det krävs flera åtgärder för att få ordning på skatteindrivningen.

– Det måste finnas en vilja från grekisk sida att bygga en helt ny institution. Det krävs en grupp på 5–10 greker som är besjälade av en förändring och som även behöver internationell hjälp, säger Mats Sjöstrand.

Även om det var IMF som tog kontakten så blev hans uppdrag på privat basis och han fick ingen ersättning förutom betalning för resor och boende. Efter ett tiotal möten tog uppdraget slut förra sommaren när den dåvarande skattechefen fick sparken.

– Det var ett totalt omöjligt uppdrag. Chefen var isolerad och utsatt för politiska påtryckningar och man ville från politiskt håll inte genomföra några verkliga förändringar. Det kändes som om man väntade på att allt skulle återgå till det normala, sammanfattar Mats Sjöstrand det han var med om.

Hasse Eriksson

hans.eriksson@dn.se

Fakta. Mats Sjöstrand

Ålder: 67 år.

Chef för Skatteverket under åren 1999–2009.

Arbetat med flera statliga utredningar.

I dag är han ordförande i Trafikverkets styrelse, högskolan i Gävle och Sveriges författarfond. “

“ Folket tog inte chansen

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Greklands premiärminister Alexis Tsipras fick som han ville. Folket röstade inte bara nej, utan de gjorde det med klar marginal. Vid tidningens pressläggning pekade det mesta på att nej-sidan vunnit omkring 60 procent av rösterna.

Folkomröstningen var från början en märklig historia. De grekiska väljarna fick bara nio dagar på sig att överväga alternativen, någon kampanj att tala om hann inte organiseras och den specifika frågan på valsedlarna var komplicerad.

Ändå hade omröstningen en tydlig förtjänst: det grekiska folket fick en möjlighet att säga ”ja, vi vill ha kvar euron, vi är beredda att betala priset och Syrizaregeringen har inte företrätt oss väl i förhandlingarna med långivarna (EU, ECB, IMF)”. Men den tog de inte.

Tsipras har lovat grekerna att ett nej inte innebär en statsbankrutt och ett euroutträde. I stället ska det stärka hans hand i förhandlingarna om ett nytt räddningspaket. I linje med de förhoppningarna uttryckte hans finansminister Yanis Varoufakis under söndagen förväntningar om att man ska kunna nå en mer fördelaktig uppgörelse med trojkan under de närmaste 48 timmarna.

Tsipras och Co:s förutsägelser bygger på rena illusioner. De har sitt ursprung i villfarelsen att Grekland är viktigare för euron än vad euron är för Grekland. Och att trojkan därmed är villig att göra vad som helst för att landet ska vara både solvent och ha kvar den gemensamma valutan.

Så är det inte. Spridningsriskerna är mindre nu än när krisen först briserade. Euron får sig visserligen en törn om det visar sig att ett införande i ett land inte är oåterkalleligt, men den stärks av att Greklandsdramat får ett slut.

Och tvingas grekerna lämna euron sänder det en tydlig signal till väljare i andra länder som frestas av populisters lockrop: Eurozonen kan inte tas som gisslan, samma regler gäller för alla.

I stället är det vanliga greker som drabbas värst – som får sina besparingar utraderade och får leva med det kaos som skulle följa.

Därför har Tsipras inte förstärkt sin förhandlingsposition. Han har målat in sig i ett hörn. Hur ska han nu kunna acceptera det typ av bud med hårda krav som väljarna precis har förkastat?

Under måndagskvällen möts Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes president François Hollande. Hos dem ligger nu beslutet om huruvida dramat ska fortsätta eller få ett slut.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Putins väg mot totalitarism

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Liksom på Sovjettiden får den som inte lyder påbud uppifrån räkna med kännbara konsekvenser. Den ryska staten tolkar passivitet som motstånd mot regimen och tvingar därmed människor att öppet visa sitt stöd.

Albert Hirschman granskade i sitt verk ”Exit, Voice, and Loyalty” från 1970 de tre val man har när man är missnöjd med organisationer, företag och stater: man kan gå sin väg, kräva förändringar eller finna sig. Under de 45 år som gått sedan boken kom ut har Hirschmans tes bekräftats i många olika sammanhang. Tillämpar man den på den aktuella ryska politiken får man värdefulla insikter.

År 2011–12 gick många av Rysslands högutbildade och ganska välbärgade medborgare ut och krävde verklig demokrati i hopp om att kunna förändra systemet inifrån med sin ”röst”. Men Vladimir Putin, som hade fått ett mycket starkt mandat av väljarna att återuppta presidentämbetet i en tredje omgång, lyssnade inte. Tvärtom skärpte han förtrycket.

När Putin invaderade och annekterade Krim förra året hade de öppna eller latenta oliktänkande två möjligheter kvar: att ”gå sin väg” (utvandra eller skärma av sig i sin privata sfär) eller visa ”lojalitet” (med aktiva eller passiva tecken på att de fann sig). Med Putins opinionssiffror rutinmässigt på över 80 procent tycks de flesta ryssar ha valt den senare möjligheten.

Men precis som i Sovjetunionen ingår en stor andel cyniker i denna ”lojala” majoritet – för att inte tala om dem som helst drar sig undan allt medborgerligt engagemang – som får nöja sig med att debattera politik vid köksbordet eller i diskussionsklubbar. En del ekonomiska och politiska experter skapar informella sammanslutningar för att ta fram reformförslag för tiden efter regimens fall.

Andra likheter med Sovjettiden framträder också. Passivt stöd för Putin och hans politik räcker inte längre, det märks allt tydligare. Regimen fordrar uttryck för oförbehållsamt gillande och inför regler för statligt godkänt beteende.

Man kommer att tänka på den amerikanske statsvetaren Zbigniew Brzezinskis ord från 1950-talet om att totalitära regimer (i motsats till auktoritära) ålägger medborgarna såväl förbud som påbud. Ellendea Proffer Teasley tar upp denna åsikt i sina storsäljande memoarer ”Brodsky bland oss”, skrivna på ryska, där hon påpekar att totalitära system kräver inte bara lydnad utan också aktivt deltagande.

Vad innebär detta påbud i dagens Ryssland? Ens bil – låt oss säga en Mercedes för de relativt välbärgade – måste prydas av ett S:t Georgsband, en nyskapad symbol för Rysslands seger i andra världskriget. Ingen som tjänstgör i det militära, i specialstyrkorna eller i rättsväsendet får resa utomlands, och professorer vid flera statliga universitet måste begära tillstånd för att bevista seminarier och konferenser i andra länder. Lärare måste placera Krim på Rysslands karta och anställda i statsägda företag kommenderas att delta i regeringshyllande stormöten.

Den som vägrar att lyda sådana befallningar får räkna med allvarliga konsekvenser, precis som på Sovjet- tiden. Som Proffer Teasley understryker försökte Joseph Brodsky ”revoltera mot vi-kulturen”, övertygad som han var om att ”en människa som inte tänker egna tankar, en människa som följer med strömmen, är en del av totalitarismens onda struktur” – och utvisades ur Sovjetunionen 1972. Putin blir inte mer tillmötesgående.

För femton år sedan, medan jag var kolumnist i Izvestija, då Rysslands största tidning, skrev jag en artikel där jag liknade den politiska ordning som växte fram under Putin vid Mussolinis regim i Italien. Artikeln trycktes inte – redaktören tyckte att de paralleller jag drog gick alltför långt. Tyvärr har min spådom besannats: Putin har byggt en moderniserad version av den korporativa staten och följer nästan i detalj Mussolinis motto: ”Allt inom staten, ingenting utanför staten, ingenting mot staten.”

Rysslands författning förser dess politiska system med alla demokratins kännetecken, men Putins regim manipulerar och snedvrider dem nästan till oigenkännlighet för att konsolidera sin makt. Den använder medierna som ett propagandaredskap och driver de få självständiga kanaler som finns kvar till utplåningens rand. Den styr de flesta medborgarorganisationer och sätter etiketten ”utländsk agent” på dem som den inte behärskar.

Det grövsta är ändå att den ryska staten under Putin tvingar medborgarna att engagera sig politiskt genom att den tolkar passivitet som motstånd mot regimen. I detta sammahang är Hirschmans ”exit”-möjlighet – i varje fall i form av ”inre emigration” – inte så närliggande som den kan se ut. Det vore lätt att konstruera en sådan handling som motstånd.

Ryska medborgare har verkligen kvar friheten att lämna landet och Putin har alltså inte byggt en fullt ut totalitär stat – inte än. Men regimens ambitioner kan inte förnekas. Den nuvarande regimens karaktär beskrivs bäst som ”hybridtotalitarism”.

Politikfilosofen Hannah Arendt skriver att staten under totalitära regimer är den enda kraft som formar samhällets tillstånd. Putin må inte vara där än men rör sig förvisso åt det hållet. Och historien ger oss goda skäl att vara på vår vakt mot ett land där lojalitet är den enda möjligheten.

Andrej Kolesnikov

Andrej Kolesnikov är rysk journalist och författare, verksam vid tankesmedjan The Carnegie Moscow Center.

Översättning: Margareta Eklöf “

“ Unga greker tros ha avgjort omröstningen

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Oxi, nej! Det blev det ganska tydliga svaret från den grekiska befolkningen i söndagens folkomröstning. När drygt 90 procent av rösterna räknats hade nej-sidan 61 procent och ja 39 procent. Nu väntar nya tuffa förhandlingar. Redan på tisdag håller eurogruppen nytt toppmöte.

DN i Aten/Elefsina.
Tutande bilar, grekiska flaggor, dans och grill-os intog Syntagma-torget nedanför det grekiska parla-mentet så snart det stod klart att nej-sidan hade vunnit. Vi har fått nog, var budskapet från den övervägande delen av den grekiska befolkningen. En tydlig majoritet sade nej till de internationella långivarnas förhandlingsbud med skattehöjningar och besparingar. Trötta på åtstramningar, en dalande ekonomi och stigande arbetslöshet, hoppas de nu på något bättre.

– Vi kunde inte sjunka lägre. Nu hoppas jag att Tsipras får styrka att förhandla sig till ett bättre avtal med långivarna, ett avtal som ger andningsrum åt den grekiska ekonomin, säger den idel leende ekonomistudenten Sotiria Tsiakolaou viftandes med en grekisk flagga.

Unga tros ha avgjort att resultatet blev nej. De har drabbats hårt av krisen, med en ungdomsarbetslöshet på 60 procent. Många bor hemma långt upp i åren och i vissa familjer lever man endast på den pension som trillar in från far- eller morföräldrar.

– Jag röstade nej för våra barns skull. Nu känner jag att det finns hopp för framtiden. Visst det blir hårda förhandlingar, men hade resultatet blivit ja tror jag att det blir ännu värre, säger Sofia Tsaradimas som kommit med sina två barn och maken för att fira nej-segern.

Ingen av dem jag pratar med tror att Grekland tvingas lämna euron till följd av resultatet i folkomröstningen. Och i ett samlat tal till nationen konstaterade den grekiske premiärministern Alexis Tsipras att det hårda arbetet börjar i morgon. Han intog en samarbetsvänlig ton och meddelade att han kommer att samla alla politiska ledare i landet för att höra hur de tycker att förhandlingarna ska framskrida.

– Resultatet innebär inte att vi lämnar euron, men vi kommer att försöka få en skuldnedskrivning, sade Tsipras.

Samtidigt har tyska förbundskanslern Angela Merkel och franske presidenten François Hollande kallat till ett extrainsatt toppmöte bland euroområdets ledare på tisdag, enligt Reuters.

Folkomröstningen ägde rum efter en dramatisk vecka i Grekland med stängda banker, en inställd betalning till IMF och utlyst folkomröstning.

Många DN träffade under dagen våndades inför valet, osäkra på vad ett ja eller nej egentligen betyder, och bestämde sig i sista minuten

– Det är som att spela rysk roulett. Antingen dör vi en snabb eller långsam död, sade Georgia Karamasiou som ännu inte hade bestämt

sig när jag träffade henne utanför en vallokal i arbetarkommunen Elefsina.

För Georgia Karamasiou var alternativen som att välja mellan pest eller kolera. Vilket beslut hon än tar kommer hon få skuldkänslor, berättade hon.

– Vad innebär ja egentligen? Är det ja till Europa när löner sänks, momsen höjs och det tillkommer fler skatter. Folk klarar inte det. Samtidigt skulle ett nej innebära en katastrof. Bankerna skulle krascha och det internationella stödet dras in. Jag tänker på vår sjuåriga son. Det kommer inte finnas några pengar till skola och sjukvård när han växer upp.

Många greker brottades med ett liknande dilemma. Flera menade att det aldrig borde ha utlyst någon folkomröstning och argumenterade att frågan är för komplicerad.

– Det är med stort tryck över mitt hjärta som jag kom hit idag. Jag har funderat mycket och bestämde mig först i sista minuten. Jag tänkte, som grek måste jag hjälpa landet, så det blev nej, säger inredningsdesignern Katerina Sillie.

Avgörande blev att hon underkänner de partier som regerade innan vänsterradikala Syriza kom till makten. Nu bestämde hon sig för att tro på premiärminister Alexis Tsipras löfte, att ett nej innebär att Grekland stannar i euron, som de flesta greker vill, och får mandat att förhandla sig fram till ett bättre avtal med långivarna.

I Kolonaki, ett välbärgat område i Aten, är paret Yannis och Aliki Staikos lika övertygade om att ja är det bästa för landet.

– Ett ja kommer göra det lättare att få till stånd produktiva förhandlingar med långivarna och försäkra att Grekland stannar i euron, medan nej förmodligen leder till att vi får lämna euron, säger Yannis Staikos.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Resultatet innebär en risk för kollaps

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Analys
Grekerna väljer att ta steget ut i det okända. Utslaget av folkomröstningen är en stark protest mot att Grekland inte kan styra sitt eget öde. Men nu uppstår i stället en otäck situation, med risk för ekonomisk och social kollaps.

Snart visar det sig vem som får rätt. Blir det premiärminister Alexis Tsipras som har sagt att nej i folkomröstningen ger Grekland en starkare position i kommande förhandlingar med långivarna? Eller blir det de ledare i flera euroländer som har sagt att ett sådant utslag stänger grekernas möjlighet att behålla euron?

Båda bilderna kan inte samtidigt vara riktiga. Men mycket talar för att grekiska regeringen hänger sig åt önsketänkande. Det har varit som tydligast när finansminister Yanis Varoufakis har hävdat att efter en nej-seger ska en uppgörelse med långivarna komma så snabbt att bankerna är öppna redan på tisdag.

Förhoppningen är då att Grekland genom utslaget i folkomröstningen ska få en legitimitet för sina krav som långivarna inte kan stå emot. Samtidigt skulle främst euroländerna vara mer oroliga för följderna av ett sammanbrott än grekiska regeringen, som därmed anser sig ha ett taktiskt övertag.

Men med detta bortser man från att även de övriga 18 euroländerna är demokratier där regeringarna styr utifrån folkligt mandat. Deras väljare ger inget ökat utrymme för eftergifter till Grekland, enbart beroende på folkomröstningen där.

Farorna för omvärlden, ifall grekerna tvingas lämna valuta-unionen, finns visserligen. Men de är numera mindre sedan de franska och tyska bankerna har kunnat lämpa över sina innehav av grekiska statsobligationer till Europeiska centralbanken (ECB) och andra offentliga organ. Nu blir det euroländernas skattebetalare som tar smällen vid en grekisk bankrutt, men risken för finanskris är mindre än tidigare.

Hur tyska förbundskanslern Angela Merkel och franske presidenten François Hollande nu resonerar får visa sig efter att de har mötts på måndagen. Men deras utrymme att ge Grekland lindrade villkor är mycket begränsat. Inrikespolitiskt är de hårt trängda och flera andra euroländer är knappast med på en ändrad kurs.

Det kan bli nya samtal mellan långivarna och Grekland, men det är föga troligt att dessa leder till resultat. Mer sannolikt är att de får pågå, samtidigt som man förbereder att grekerna lämnar euron. Det är mycket som behöver ordnas, om separationen ska kunna genomföras i ordnade former.

Händelseutvecklingen går dock inte att kontrollera, utan kommer att ta sin egen väg. Grekerna kan visserligen inte ta ut sina pengar från bankerna, annat än begränsade belopp. Men bankerna uppges redan vara i det närmaste tömda på pengar och kan gå omkull inom några dagar, om inte ECB skjuter till ökat likviditetsstöd.

Det är dock högst tveksamt om fler sådana lån nu kan beviljas, eftersom pålitliga säkerheter saknas. ECB kan därför mycket snart tvingas skruva åt kranen, med påföljd att Greklands banker genast går omkull. Utan ett nytt stödprogram från euroländerna saknar grekiska staten pengar att rädda bankerna, men också att betala ut löner och pensioner. Även där blir situationen snart högst akut, vilket kan driva fram nödlösningar som att man måste dela ut skuldsedlar av tvivelaktigt värde – i stället för riktiga euro.

Sammantaget bäddar detta för att Grekland tvingas lämna euron, men också för en otäck situation med risk för ekonomisk och social kollaps. Av det skälet kan EU inte överge Grekland, oavsett vad man i övrigt anser. Ingen vill nog se -följderna om man, helt enkelt, låter botten gå ur.

Johan Schück

johan.schuck@dn.se “

“ Vänstern jublade över valutgången

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Endast de tyska oppositionspartierna var beredda att snabbt kommentera valresultatet i Grekland. Vänsterpartiet jublade och De gröna öppnade dörren för skuldavskrivningar. Förbundskanslern Angela- Merkel flyger till Paris på måndagsmorgonen för att träffa den franske presidenten.

Berlin.
Angela Merkel har legat lågt under veckan som gått, väl medveten om att varje yttrande från en tysk förbundskansler till förmån för ja-sidan sannolikt skulle få motsatt verkan.

Tyska medier rapporterar dock att Merkel internt uttryckt sin irritation över den grekiske premiärministern Alexis Tsipras och att han med öppna ögon för sitt land mot avgrunden.

I dag på måndagsförmiddagen flyger Merkel till Paris för att med den franske presidenten François Hollande diskutera hur euroländerna ska reagera på nej-sidans seger.

Vid denna upplagas pressläggning hade kanslern ännu inte kommenterat valutgången i Grekland.

Klart är att partiordföranden Angela Merkel får svårt att entusiasmera sitt parti CDU (Kristligt-demo-kratiska unionen) för nya förhandlingar med Aten och ett eventuellt nytt stödpaket.

Stämningen har svängt i CDU under våren precis som bland den tyska befolkningen, av opinionsmätningarna att döma.

Ett eventuellt nytt stödpaket måste komma från den fond som går under namnet ESM (Europeiska stabilitetsmekanismen) och en tysk regering behöver ha parlamentets godkännande för att ta upp sådana förhandlingar.

Förbundsdagen har egentligen tagit sommarledigt, talmannen uppmanade dock delegaterna att inte simma ut för långt. De kan bli inkallade med kort varsel i sommar.

Ralph Brinkhaus, vice gruppledare för CDU i parlamentet, framträdde i tv på söndagskvällen och sade att det blir svårt med nya förhandlingar.

– Fortfarande gäller att vi bara kan ge hjälp mot reformer och dessa reformer måste också genomföras och inte enbart beslutas i parlamentet, förklarade Brinkhaus.

Även bland Socialdemokraterna, det andra regeringspartiet, har stämningen svängt under våren. Carsten Schneider, vice grupp-ledare i parlamentet, framträdde också i tv och sade att det skulle bli svårt att hitta en gemensam grund för nya förhandlingar.

Helt andra tongångar kom från Vänstern (Die Linke) som jublade över systerpartiets Syrizas framgång.

– En seger för demokratin i Europa, sade partiordföranden Bernd Riexinger.

Vänstern har under åren alltid röstat nej till stödpaketen med motiveringen att de bara kommer bankerna till godo.

De gröna, det andra oppositionspartiet, har å andra sidan alltid röstat ja till paketen och öppnade på söndagskvällen för både nya förhandlingar och skuldavskrivningar.

De tyska krediterna till Grekland uppgår så här långt till runt 85 miljarder euro (cirka 800 miljarder kronor). Framför allt inom CDU är skuldavskrivningar ett ytterst kontroversiellt ämne. Vice gruppledare Ralph Brinkhaus undvek frågan i går.

– Det handlar inte om det utan ifall den grekiska ekonomin kan fås att växa eller inte.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se

Fakta. Så fungerar ESM

Den europeiska stabilitetsmekanismen, ESM, är en internationell finansiell institution som ska ge stöd till euroländer i ekonomisk kris. Stödet ges som lån och stödköp av statsobligationer. ESM startade sin verksamhet den 8 oktober 2012. Lånekapaciteten i ESM är 500 miljarder euro. Det är euroländerna som står för kapitalet i ESM.

ESM leds av ett råd med euroländernas finansministrar. EU:s kommissionär med ansvar för ekonomiska och monetära frågor, ordförande för Eurogruppen och ECB:s ordförande kan delta som observatörer i rådet. Källa: EU-upplysningen “

Här skedde attackerna

Den 7 juli 2005 på morgonen tar fyra självmordsbombare tåget från Luton till Londonstationen Kings Cross. Utöver mördarna dör 52 personer. Från klockan 08.49 sprängs inom loppet av en minut tre bomber i tunnelbanan. Cirka en timme senare sprängs en fjärde bomb på en buss.

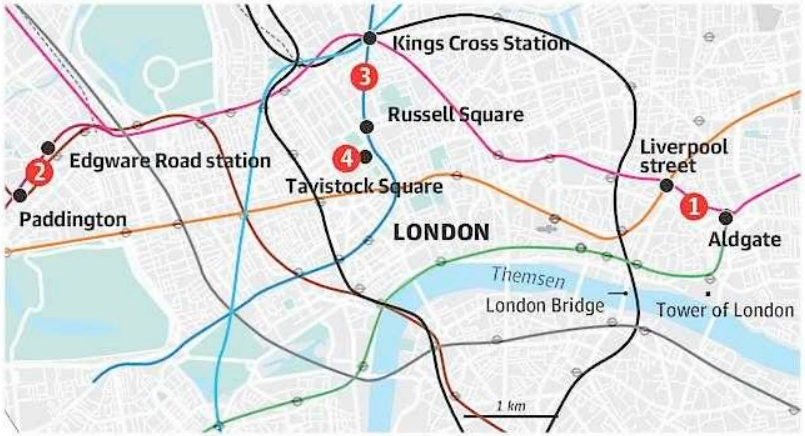

1. Circle Line mellan Liverpool street och Aldgate, 7 döda
2. Circle Line mellan Edgware Road station och Paddington, 6 döda
3. Piccadilly Line mellan Kings Cross och Russell Square, 26 döda
4. Klockan 09.47 sprängs en bomb på en buss vid Tavistock Square, 13 döda

Grafik: DN Källa: Report into the London Terrorist Attacks on 7 July 2005, BBC

“ Säkerheten höjs inför årsdagen av bomberna

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

40 terrorattentat har det senaste decenniet stoppats av säkerhetstjänsten i Storbritannien. Men de 30 brittiska turister som mördades i Tunisien nyligen är en brutal påminnelse för landet, som på tisdag uppmärksammar att det är tio år sedan bombdåden i London.

London.
Martine Wright hade kvällen före firat att London tilldelats OS 2012. Nu var hon sen till jobbet, sprang nedför trapporna i tunnelbanan, hoppade på tåget, satte sig och öppnade tidningen för att läsa mer om OS. När tåget lämnat Liverpool Street hann hon tänka ”jag måste få biljetter till tävlingarna”. Sedan small det.

John Tulloch hade flugit in från Australien dagen före. Denna morgon var han på väg till Paddington för att ta tåget hem till Wales. Mittemot honom i tunnelbanevagnen satt en självmordsbombare.

Problem på Bakerloo line gjorde att 24-åriga Jenny Nicholson inte kunde ta sin vanliga resväg till jobbet. Hon messade sin sambo, traskade till Circle Line, klev på samma vagn som Tulloch och ställde sig vid dörren. När bomben smällde flög Jenny ut ur tåget, ned på spåret och dog ögonblickligen. Hennes armbandsklocka stannade på 08.50.

John Tullochs stora resväska, kabinväskan och datorväskan skyddade honom från allvarliga fysiska skador. Men han lider fortfarande av posttraumatisk stress; han får yrsel, kräkningar, bryter plötsligt samman och gråter.

Nedre delarna av Martine Wrights ben satt fast i resterna av tågvagnen och hon tvingades amputera dem ovanför knäna. Hon fick ändå möjlighet att uppleva OS 2012. Wright tävlade i sittande volley-boll för Storbritannien.

Bomberna 2005 är det värsta terrorattentatet som hittills drabbat Storbritannien. Inom loppet av en minut exploderade tre bomber i tunnelbanan. En timme senare utlöste en fjärde självmordsbombare sin sprängladdning på en buss vid Tavistock Square, en lummig park som kallas fredens plats eftersom här bland annat finns en staty av Gandhi och ett träd planterat för Hiroshimas offer.

Brittiska läkarförbundet har sitt kontor precis där bussen sprängdes. En grupp läkare som satt i möte hörde explosionen, rusade ut för att hjälpa de skadade och rev sönder gardiner som de använde som bandage.

Att bussbomben smällde senare än de andra berodde förmodligen på att gärningsmannen hade problem att utlösa den. En övervakningskamera visade att han köpte nya batterier strax före. När han inte kunde nå tågen, valde han en buss.

Sammanlagt dödades 52 personer och över 700 skadades morgonen den 7 juli. De döda kom från 22 olika länder och alla världsdelar.

Dagen före dådet hade London tilldelats OS och massor av männi-skor hade festat på Trafalgar Square. Samtidigt pågick ett G8-möte i Skottland, som dåvarande premiärministern Tony Blair lämnade för ett krismöte i huvudstaden. Storbritannien var under den här tiden djupt involverat i en väpnad konflikt i Irak.

London och dess omgivningar befann sig i kaos, tunnelbanan stängdes helt, inga bussar trafikerade stadskärnan och polisen spärrade av stora områden. Mobilnätet blev överlastat och slutade emellanåt att fungera.

I efterhand säger många att London-borna visade sina bästa sidor och stöttade varandra dagarna som följde. Men rädslan var också utbredd. En kvarglömd väska ledde till att en järnvägsstation utrymdes. En del resenärer undvek vagnar där det satt män med asiatiskt påbrå. Det gick så långt att polisen uppmanade asiater att inte använda ryggsäck när de reste. Flera oskyldiga med rötter utomlands blev attackerade av folk som ville ge igen. Oron i landet späddes på ytterligare när ett attentat två veckor senare misslyckades. I jakten på förövarna sköt polisen ihjäl den helt oskyldiga brasilianaren Jean Charles de Menezes.

På tioårsdagen av den 7 juli kommer anhöriga, skadade, räddningspersonal med flera att samlas till olika högtider. Bland annat deltar premiärminister David Cameron i en ceremoni vid minnesmärket 7/7 i Hyde Park.

Andra samlas vid Tavistock Square. En stiftelse som bildades för dem som dog och skadades där har uppmanat folk att vandra på årsdagen och att dela bilder under #WalkTogether. På det sättet vill man efterlikna hur situationen var i London den 7 juli 2005. När

kollektivtrafiken slutade fungera fick människor vandra långt för att ta sig hem, vissa i flera timmar.

Säkerhetspådraget inför minnesdagen är stort, men hur polisens planer ser ut är okänt. Man vill inte lämna information som kan utnyttjas av terrorister, utan hänvisar bara till att bevakningen håller rätt nivå.

Säkerhetsexperten Sally Leivesley säger till DN att för länge sedan sågs inte minnesdagar som riskfyllda, men så är det inte längre.

– På samma sätt som vi på årsdagen av en anhörigs död tänker på den personen, kommer folk nu att återuppleva den där dagen för tio år sedan. Det gör människor sårbara och det är även ett tillfälle för - terrorister att få uppmärksamhet.

Om terrorattacken i Tunisien den 26 juni var en del av något slags upptrappning är oklart. Den attacken sammanföll i alla fall med en omfattande terroristövning i Storbritannien i förra veckan, som polisen hade planerat sedan länge. Över två dagar simulerades en attack i hjärtat av London och 2 000 personer från 14 olika organisationer deltog.

Efter attacken i Tunisien, där 30 britter dog, sade David Cameron att fyra eller fem terrorplaner stoppats i Storbritannien de senaste månaderna. Tidigare har inrikesminister Theresa May sagt att 40 planerade attentat hindrats de senaste tio åren.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se

Fakta. Attentatsmännen

Mohammad Sidique Khan, 30 år

Ledare för gruppen. Satt i tåget vid Edgware road. Född i Leeds, arbetade som ungdomsledare. Han och Tanweer var i Pakistan vintern 2004–2005 och tros haft kontakt med al-Qaida. Efterlämnade gravid hustru och ettårig dotter.

Shehzad Tanweer, 22

Sprängde tåget vid Aldgate. Född i Bradford, men flyttade som liten med familjen till samma stadsdel i Leeds där Khan bodde.

Hasib Hussain, 18

Utlöste sin bomb på bussen vid Tavistock Square. Född i Leeds, lärde känna Khan och Tanweer i början av 2000-talet.

Germaine Lindsay, 19

Detonerade en bomb i ett tåg på Piccadilly-linjen. Flyttade som 5-åring från Jamaica till Storbritannien. Lindsay konverterade till islam när han var 15 år. Var gift med en brittiska, också konvertit, som var gravid med deras andra barn. Enligt brittiska medier ingår änkan i terrorgruppen al-Shabaab.

Källa: BBC, The Observer, Report into the London Terrorist Attacks on 7 July 2005, ”A Song for Jenny” av Julie Nicholson.

40 planerade attentat

har hindrats de senaste tio åren i Storbritannien, enligt inrikesminister Theresa May. Efter attacken i Tunisien sade premiärminister David Cameron att fyra eller fem terrorplaner stoppats bara de senaste månaderna. “

“ Väst nästan förskonat från dödliga terrorn

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Den dödliga terrorn i världen har ökat explosionsartat de senaste åren, och ökningen fortsätter. Men Storbritannien och övriga Europa är i stort sett förskonat. Terrordöden hemsöker i huvudsak fattiga muslimska länder, visar forskningen.

Har världen blivit mer utsatt för dödliga terrorattacker sedan bomberna i Londons tunnelbana för tio år sedan? DN lät frågan gå vidare till Daniel Hyslop, forskningschef för Institute for Economics and Peace, ett oberoende forskningsinstitut baserat i Australien som står bakom Global Terrorism Index (GTI), en gedigen årlig summering av terrordåden i 162 av världens länder.

Daniel Hyslops svar är tudelat:

1. Ja, antalet terrordåd har ökat med en förskräckande fart sedan 2005. Den senaste mätningen, som redovisar antalet döda i terrorattacker under 2013, visar en ökning på över 60 procent jämfört med året före – från drygt 11 000 döda till nästan 18 000. Och trenden fortsätter brant uppåt: det amerikanska utrikesdepartementets årliga terrorrapport, som publicerades för några veckor sedan, visar på över 32 000 terrordöda under 2014.

2. Men, och det är ett stort MEN: terrorn drabbar nästan uteslutande ett litet antal länder. Av de 17 958 människor som dödades i terrorattacker under 2013 fanns 82 procent i Irak, Afghanistan, Pakistan, Nigeria och Syrien, i huvudsak fattiga muslimska länder där terrorn blivit vardag.

Bakom det dödliga terrorvåld som hemsöker dessa länder står i sju fall av tio ett litet antal grupperingar, alla med sunniextremistiska förtecken: Islamiska staten (IS), Boko Haram i Nigeria, den afghanska taliban-rörelsen samt al-Qaida som har sin bas i Nordafrika och Mellanöstern.

De så kallade OECD-länderna, det dryga trettiotal av världens stater som definieras som höginkomstnationer och som främst återfinns i Europa och Nordamerika, är i stort sett förskonade från dödlig terror, bortsett från enstaka spektakulära fall.

Bara 5 procent av dödsoffren i de terrordåd som inträffade mellan 2000 och 2013 hör hemma inom OECD, och där svarar Turkiet och Mexiko för den överlägset största andelen terrordöda. Statistiken visar att det i Storbritannien är 188 gånger större risk att bli mördad än att dö i en terrorattack.

– Det betyder givetvis inte att Europa och övriga västvärlden kan avfärda terrorhotet. De attacker som faktiskt drabbat OECD-länder under 2000-talet hör till dem där flest människor dött, exempelvis 11-septemberattackerna, Utøyamassakern samt tunnelbanebomberna i London och Madrid, säger Daniel Hyslop.

– Men det är viktigt att känna till proportionerna. Terrorgrupperingar som IS vill ju gärna framställa sig som osårbara och med kapacitet att slå till var och när som helst i världen, när de i själva verket nästan bara är verksamma i instabila och krigsdrabbade länder och regioner. Här har massmedierna ett stort ansvar att rapportera sakligt.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ IS ändrar spelplanen i Palestinakonflikten

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Jerusalem. Jihadistgruppen IS har de senaste dagarna -attackerat ett tiotal egyptiska baser på Sinaihalvön, dödat minst 20 egyptiska soldater och kanske också torpederat de Saudiarabienledda sonderingarna mellan Israel och Hamas om vapenvila.

1Både Israel och den palestinska regeringen i Ramallah anklagar Hamas regering i Gaza för att ha samarbetat med IS under dess attacker mot Egypten. Är detta sant?

Det ser ut som Hamas politiska ledare gör allt för att inte reta den egyptiska ledningen och i stället arbeta för avspänning med Israel. Men Hamas väpnade gren Iz al-Din al-Kasam är inte de politiska ledarnas lydiga redskap utan har sin egen dagordning. De har sedan gammalt nära relationer till jihadisterna i Sinai.

2Kan det hända att Israel och den palestinska ledningen på Västbanken överdriver Hamas roll i det egyptiska dramat?

Ja. Både premiärminister Benjamin Netanyahu och president Mahmud Abbas vill, var och en av sina skäl, att den egyptiske presidentens misstro mot Hamas hålls vid liv.

3Hur skaffade sig IS plötsligt fotfäste i Sinai?

Det rör sig om samma jihadister som tidigare kallade sig Templets väktare, och som nu anammat IS varumärke.

4Varifrån kommer Sinais terrorister? Varför får Egyptens väldiga försvar inte bukt med dem, efter snart tio års strider?

De flesta av dem är lokala beduiner, som finansierar sin upprustning med olika sorters smuggling. De har moderna vapen från Libyens plundrade arsenaler och de har sitt högkvarter i extremt oländiga bergstrakter mitt på halvön. De går inte att flytta på utan en mycket blodig och mycket utdragen kampanj. Den egyptiske presidenten Abdulfattah al-Sisi, vars regim är hotad i själva Kairo, vill ogärna binda manskap och resurser i det avlägsna och tomma Sinai.

5Nära hundra Hamasmedlemmar på Västbanken har gripits av Abbas säkerhetsstyrkor, bara ett par dagar efter att Israel släppt de viktigaste Hamasledarna i området. Varför?

Självstyrets utrikesminister Riyad al-Malki säger att Hamas planerat omfattande våldsamheter. Det är inte säkert, och inte särskilt troligt, eftersom Hamas just nu vill göra den saudiske kungen till viljes och försöka nå en kompromiss med Israel.

6Vad tycker man i Ramallah om ett eventuellt närmande Israel-Hamas?

Oron är mycket stor för en sådan utveckling, och för att Arabförbundet (numera den saudiske kungens verktyg) ska belöna Israel med att tona ned pressen mot att avsluta ockupationen av Västbanken.

7Spelar kärnenergiförhandlingarna mellan Iran och USA någon roll i allt detta?

Ja. Både kung Salman i Saudiarabien och Israels premiärminister Netanyahu kämpar med näbbar och klor mot det avtal som håller på att ta form. Att Israel och Hamas alls är redo att tala om avspänning är ett direkt resultat av saudiernas projekt att ena alla Irans fiender och tvinga alla sunnier – bland dem Hamas – att bryta med Iran.

8Det är svårt att förstå vem som är fiende i detta spel.

Ja, ibland verkar parterna själva osäkra på den punkten. Abbas självstyre har två stora fiender, Israel och Hamas, som samtidigt är hans samarbetspartner på en rad områden. Israels regering är lika kluven: Den förbannar och demoniserar både Hamas och Abbas regeringar – men fruktar i hemlighet för deras fall. Så snart två av dessa tre börjar bli för kärvänliga, skyndar sig den tredje parten att sabotera det hela.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com “

“ Samåkningstaxi har fått fäste i staden där bilen är ett måste

DN MÅNDAG 6 JULI 2015

Jorden runt.
Los Angeles är en av många storstäder i USA där bilen står i fokus. Motorvägarna ligger som spaghetti över hela stadsbilden.

Att pendla ett par mil med bil varje dag är inte ovanligt för lokalborna. Att äga en bil är lika självklart som att solen skiner varje dag (vilket den alltid gör).

Men i takt med att Los Angeles alltmer börjar befolkas av unga, kreativa människor som flytt de astronomiska bostadspriserna i andra storstäder, i synnerhet New York och San Francisco, ökar kraven på en stad där man kan ta sig runt – eller åtminstone hem en sen lördagskväll – utan att köra sin egen bil.

I väntan på att kollektivtrafiken anpassas efter denna växande efterfrågan har alternativet blivit den nya vågen av mobilappar som erbjuder taxiservice med ett snabbt klick. Lyft och Uber dominerar marknaden för så kal-lad ”ridesharing”, men de har även fått sällskap av ett dussintal andra taxiappar. Deras genomslag har börjat förändra Los Angeles-bornas livsstil. Många yngre, barnlösa personer som flyttar hit klarar sig nu helt enkelt utan bil. De åker bara runt med Lyft och Uber hela dagarna. Deras prisnivåer här är lägre än i andra städer, så det blir ofta billigare än att äga en egen bil.

Ridesharing-apparna är nu så populära i Los Angeles att Uber har blivit ett verb. Man pratar om ”ubering” precis som vi började säga ”googla” för många år sedan. Både Lyft och Uber erbjuder även effektiva tjänster för att samåka med andra passagerare utöver föraren (Lyft Line respektive Uber Pool) så att man delar på notan och får ned priserna ytterligare.

Kämpigare är det för låginkomsttagarna i serviceyrken, som fort-farande lider av stadens bristfälliga kollektivtrafik och varken har råd med egen bil eller att ta sig runt med Uber. Längs de trottoarlösa vägarna i lyxområden som Bel Air och Sherman Oaks ser man latin-amerikanska kvinnor som sitter på huk längs vägkanten, i en liten oas av skugga under ett palmträd i den stekheta solen, i väntan på att deras arbetsgivare, eller någon bekant, ska hämta upp dem.

Även många av Uber- och Lyft-chaufförerna tjänar extremt dåligt. En undersökning i Los Angeles Times visade att många av dem tjänar mindre än den lagstadgade minimilönen, på drygt sju dollar i timmen. Det väcker frågor om hur hållbar den så kallade ridesharing-revolutionen egentligen är.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com “

“ Intensiva överläggningar i EU för att stoppa kaoset

DN TISDAG 7 JULI 2015

I dag ska den grekiske premiärministern Alexis Tsipras lägga fram ett nytt förslag för att stilla kaoset i ekonomin.

Tongångarna från långivaren Tyskland är bistra inför toppmötet i Bryssel, men Italiens premiärminister Matteo Renzi manade sina kolleger att snabbt få till stånd förhandlingar med Grekland.

”I Europa finns det plats för solidaritet”, sa den franske presidenten François Hollande.

Den tyska förbundskanslern Angela Merkel reste på måndagen till Paris för ett möte med den franske presidenten François Hollande.

– Europa är inte bara en finans- och valutaunion. I Europa finns det också plats för solidaritet, sa Hollande efter mötet.

Presidenten tillade att det inte finns mycket tid kvar och att det nu var upp till Grekland att komma med konkreta förslag. Angela Merkel sa samma sak, men tryckte på att Greklands politiker inte är de enda att ha ett demokratiskt mandat att förhandla:

– Nu får vi höra vad de 18 andra länderna har att säga. Det är också demokrati, sa hon.

Det är tydligt att det går en liten skiljelinje mellan fransk och tysk syn på krisen. Fransmännen anser att det handlar minst lika mycket – för att inte säga lite mer – om politik än om ekonomi.

”När man talar om ekonomi vänder man sig mot Tyskland, när man vill prata politik reser man till Frankrike.” Så kommenterades Merkels resa till Paris i franska medier.

Den förre ordföranden i EU-kommissionen Jacques Delors varnade för de geopolitiska konsekvenserna av ett grekiskt utträde.

Angela Merkel förde under dagen en rad telefonsamtal med kolleger på hemmaplan och ute i Europa. Samtidigt följde hennes talesman måndagsrutinen i Berlin. Steffen Seibert, regeringens pressekreterare, svarade på frågor efter regeringskonferensen.

Seibert var stram i tonen när han sade att den tyska regeringen naturligtvis respekterade utslaget i den grekiska folkomröstningen.

– Dörren står alltid öppen för samtal, men för ögonblicket finns det inga förutsättningar för nya förhandlingar om kommande stöd-paket, sade Steffen Seibert.

Skälet var enligt Steffen Seibert att grekerna med sitt val brutit med euro-ländernas princip att solidaritet och stöd alltid måste följas av motprestationer.

– I fem år har vi angripit skuldproblematiken i Europa enligt de principerna, i flera fall framgångsrikt, sade Steffen Seibert och avsåg länder som Irland och Portugal.

På eftermiddagen talade Angela Merkel med den grekiske premiärministern Alexis Tsipras. De enades om att han på tisdagens toppmöte i Bryssel ska lägga fram ett förslag om hur den grekiska ekonomin ska kunna komma på fötter.

I Tyskland regerar Kristdemokraterna (CDU) tillsammans med Socialdemokraterna (SPD).

Det förefaller som om Merkel och hennes vicekansler Sigmar Gabriel (SPD) delat upp rollerna mellan sig med Merkel som så kallad ”good cop” och Gabriel som den elake sanningssägaren.

Redan på söndagskvällen sade Gabriel att grekerna rivit den sista bron till euroländerna, något han inte tog tillbaka när han mötte pressen dagen därpå efter ett parti-styrelsemöte.

– Om man har 18 länder emot sig i eurogruppen och ändå ordnar en folkomröstning med rekommendationen att rösta nej, då är det att riva en bro. Problemet är att det är väldigt mycket svårare att bygga en ny bro i stället för den gamla, sade Sigmar Gabriel och hänvisade till att den nya måste byggas enligt ESM-fördragets ritningar.

ESM-fonden (Europeiska stabilitetsmekanismen) kom till 2012 och den som ska få ESM-hjälp måste uppfylla en rad krav och stödet är aldrig ovillkorat.

Den grekiske premiärministern Alexis Tsipras har redan sagt att skuldavskrivningar kommer att bli ett centralt krav i de kommande förhandlingarna.

I Angela Merkels CDU är det kravet allt annat än populärt och även Sigmar Gabriel är skeptisk.

– Vi vill först se att man genomför framgångsrika reformer, sedan kan man diskutera avskrivningar, resonerade han.

Gabriel har fått kritik i de egna leden för att ha varit för hård mot Grekland.

– Det känner jag inte till, ni får gärna se de mejl jag får från medlemmarna. De har lika lite som majoriteten av befolkningen någon förståelse för det som hänt under våren. ”Fräckhet får inte löna sig”, är inte mitt citat, men vad som bekymrar folk är om Tsipras ska lyckas med att ändra eurozonens regler, sade Sigmar Gabriel med bekymrad min.

Dessförinnan hade han ironiserat över en regering som kallar sig vänster och ändå låter miljardärernas pengar lämna landet samtidigt som Europeiska centralbanken (ECB) bistår med nödlån.

– Det är ett märkligt sätt att umgås med Europa, tyckte vicekanslern.

ECB-ledningen skulle enligt uppgift sammanträda på måndagen för att besluta om de grekiska bankerna även i fortsättningen skulle få krediter.

– Det kan vi inte kommentera, sade en presstalesman i Frankfurt på måndagseftermiddagen.

Från olika håll i Europa yttrade sig de politiska ledarna inför dagens toppmöte i Bryssel.

Om Grekland skulle tvingas lämna valutasamarbetet skulle Italien med sin höga statsskuld riskera att hamna i blickfånget som den nya svaga länken i kedjan.

Premiärministern Matteo Renzi (S) manade sina kolleger att snabbt få förhandlingar med Grekland till stånd.

– Om vi blir fångar i regler och byråkrati är det slut med Europa, varnade Renzi.

Lilla Slovenien är det land som i förhållande till bruttonational-produkten ligger ute med mest krediter till Grekland.

Premiärministern Miro Cerar krävde en övertygande plan och ”inga experiment” som villkor för fortsatt stöd för Grekland.

Magnus Falkehed

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se

De är huvudpersoner när krisen ska lösas

Angela Merkel, 60 år

Tysklands förbundskansler

Har sedan krisens begynnelse förkroppsligat den hårda linjen gentemot Grekland. Har den senaste tiden bemödat sig om en mjukare framtoning. Hennes position nu är att det är Grekland som måste visa korten och komma med ett förslag som bryter död-läget efter folkomröstningen.

Wolfgang Schäuble, 72 år

Tysklands finansminister

Veteranen Schäuble är just nu Tysklands populäraste politiker sedan det framstått som att det är han och inte Angela Merkel som bjudit grekerna hårdast motstånd. Schäuble är annars känd som den mest hängivne europén i tysk politik.

François Hollande, 60 år

Frankrikes president

Var en potentiell rebell när han valdes till president för tre år sedan och opponerade sig mot Merkels finanspolitik. I dag har han rättat in sig i ledet och skulle kunna -berätta för Tsipras hur det gick till och hur man gör.

Alexis Tsipras, 40 år

Grekisk premiärminister

Hans Syriza var bara för några år sedan ett ytterst litet parti i marginalen. Löftena att stoppa sparpolitiken förde honom till makten, något som bekräftades i söndags. Tsipras känner sig stärkt, valframgången gör det sam-tidigt svårare för honom att kompromissa.

Jeroen Dijsselbloem, 49 år

Nederländsk finansminister

Socialdemokraten Dijsselbloem är kanske den mest anonyme aktören i spelet om Greklands framtid. Han efterträdde Juncker som eurogruppens ordförande för två år sedan och har lyckats hålla ihop eurogruppens medlemsländer i förhandlingarna med Grekland.

Euklidis Tsakalotos, 55 år

Grekisk finansminister

Tsakalotos är ekonomiprofessor precis som sin företrädare Varoufakis, i övrigt beskrivs han som en timid akademiker. Han föddes i Rotterdam, gick i privatskola i London och blev kommunist och globaliseringskritiker i Oxford. Tidigare biträdande utrikesminister i Tsipras-regeringen. “

“ Brist på kontanter gör grekernas vardag svår

DN TISDAG 7 JULI 2015

– Snart har vi slut på lagret, säger livsmedelshandlare och apotekare som DN träffar i Aten.

De hårda bankkontrollerna slår hårt mot grekerna. Men att ledarna i landets stora politiska partier ställer sig bakom Syriza-regeringen i förhandlingarna tänder en strimma av hopp.

Aten

När nej-sidans segerjubel hade lagt sig var krisen i Grekland precis lika närvarande som tidigare – om inte mer. Bankernas överlevnad är högst osäker och hänger på rege-ringens förmåga att lyckas övertyga långivarna.

Därför välkomnas nyheten att ledarna från oppositionspartierna nu ställer sig bakom regeringen i de fortsatta förhandlingarna med långivarna och målet om en skuldnedskrivning.

– Äntligen, det borde ha gjorts mycket tidigare. Det är väl det alla vill, att Grekland talar med en röst. Nu tror jag att vi får extra styrka i förhandlingarna med långivarna och att folkomröstningens resultat får större betydelse, säger arkitekten George Giannoulis som sitter och läser om nyheterna på sin tele-fon.

Beskedet kom efter att partiledarna hade suttit instängda i Magaro Maximou, regeringens högkvarter, hela måndagen. De enda som inte

sluter upp är kommunistpartiet, KKE, och högerextrema Gyllene gryning.

Tidigare under dagen släpptes bomben att den karismatiske finansministern Yanis Varoufakis avgick. Han gjorde det på typiskt vis, satte sig på motorcykeln med frun Danae på bönpallen och lämnade finansdepartementet.

Spelteoretikern Varoufakis, som beskrivits som något av en rockstjärna på EU:s finansminister-himmel, fick lämna efter att ha använt hårda ord som terrorism och utpressning om de internationella långivarna. På sin blogg skriver Varou-fakis att han blivit varse att vissa i eurogruppen inte vill se honom i förhandlingarna. Han ska bära deras ”avsky” med stolthet, avslutade han.

Efterträdare blir den Oxford-utbildade ekonomen Euclid Tsakalotos.

Samtidigt meddelades att bankerna hålls stängda i ytterligare ”några dagar”. Köerna utanför banko-materna ringlar långa och många tycks gå varje dag för att ta ut de tillåtna 60 euro, eller 50 som det i praktiken blivit då de flesta bankomater har slut på 20-sedlar.

– Jag tar ut pengar varje dag. Till mig och min mamma, säger Pavlos Gerontidakis, som står och köar med två bankkort i handen.

Han är rädd för att regeringens misslyckas med att få fram ett nytt nödprogram och vill försäkra sig om att ha euro om Grekland går över till drachmer. Likadant resonerar flera greker, och om bankerna inte får stöd av ECB tros pengarna ta slut i slutet av veckan.

Ihärdiga rykten går också om att summan ska sänkas till 20 euro per dag, något som hittills har förnekats från myndighetshåll.

– I dag tar vi ut 60 euro, i morgon 20. Jag tror det blir svårt att få en överenskommelse, så vi får väl drachmer igen. Den här situationen väcker mycket oro, säger brandmannen Akis Lambrou, som fått besked att han inte får semester i augusti, ifall något allvarligt händer.

Bankkontrollerna hotar också tillgången på mat och mediciner.

– Hittills har vi varor så att det räcker. Men om det här fortsätter blir det ett problem. Redan har vi brist på mjöl, säger Thanassis Aggelou, föreståndare vid dagligvaruhandeln Veropoulos i Nea Smirni, en förort i södra Aten.

Företaget har problem med importerade varor eftersom kapital-kontrollerna förbjuder internationella transaktioner. Dessutom kräver de grekiska leverantörerna numera kontanter.

Fortsätter kapitalkontrollerna blir det problem, enligt Aggelou.

– Vi bunkrade upp lagret förra veckan. Men nu är det snart risk för tomma hyllor.

Apotekaren Fotis Kapordelis oroar sig framför allt för kunderna. Apoteket tar numera bara emot kontanter.

– Det finns mediciner som är -dyrare än 60 euro och i det här -läget tar vi bara emot och betalar leverantörerna med kontanter.

Apoteket har svårt att beställa stora kvantiteter men har än så länge lager.

– Vi kan tillfredsställa behoven nu, men vet inte hur länge det räcker, säger han.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Bankerna håller stängt i väntan på fortsatt stöd

DN TISDAG 7 JULI 2015

De grekiska bankerna kommer inte att öppna i dag, tisdag – och inte heller på onsdag. Bankerna är helt beroende av stöd från Europeiska centralbanken (ECB), ett stöd som ligger på is.

ECB har i månader stöttat de grekiska bankerna med likviditet, det vill säga pengar. Det har skett genom ett särskilt nödprogram som kallas för ELA och som formellt betalas ut av den grekiska centralbanken efter godkännande av ECB.

Detta stöd upphörde abrupt vid månadsskiftet när Grekland och långivarna inte kunde komma överens. Bankerna stängde därför och regeringen införde kapitalkontroller – grekerna får endast ta ut 60 euro (550 kronor) per dag från bankomaterna. Tidigare sade regeringen att bankerna skulle öppna på tisdagen, men på måndagskvällen uppgav regeringskällor att det kommer att dröja till åtminstone på torsdag.

ECB:s styrande råd (bankens sex direktionsmedlemmar samt centralbankscheferna från de 19 euroländerna) tog på måndagen ett nytt beslut om Grekland: inga nya nödlån kommer att ges till landets banker, utöver de 89 miljarder euro som ECB angav som maxtak redan den 26 juni (pengar som nu sannolikt är nära att ta slut).

Möjligen vill ECB-ledningen invänta det möte som euroländernas finansministrar håller under tisdagen. Dessutom har Greklands

premiärminister Alexis Tsipras lovat att lägga fram ett förslag till ett nytt stödpaket. Det paketet kommer troligen att innehålla en begäran om att en stor del av Greklands skuld skrivs av, ett krav som Tyskland redan sagt inte kommer att accepteras.

Om ECB beslutar sig för att definitivt stänga av penningkranen till de grekiska bankerna, kommer dessa att kollapsa. Det här är inget som någon i det styrande rådet vill ska ske, men det är också bundet av centralbankens regelverk.

För att få tillgång till ELA måste bankerna ställa upp med säkerhet – i det här fallet grekiska statens obligationer. Men om dessa obligationer anses värdelösa, på grund av att landet inte betalar sin statsskuld, ska ECB egentligen förbjuda ytterligare likviditetsstöd. I måndagens beslut framgår också att ECB:s syn på denna säkerhet ska "justeras", något som inte bådar gott för den grekiska regeringen.

Utan stöd kommer pengarna snart, mycket snart, att ta slut i Grekland. Regeringen tvingas införa någon form av reservvaluta för att betala löner och pensioner, kanske i form av skuldsedlar. Dessa sedlar kommer att falla i värde gentemot euron och grekerna blir ännu fattigare.

Regeringen hävdar att det finns, med nuvarande uttagsbegränsningar, kapital som räcker till fredag.

Men även om ECB tillåter fortsatta euroflöden till bankerna, är krisen inte på långa vägar över. Om två veckor, den 20 juli, förfaller ett lån på 3,5 miljarder euro (drygt 30 miljarder kronor) till betalning till ECB. Har inte Grekland till dess fått ett nytt, tredje, stödpaket, är det hela över. Grekland måste införa en annan valuta än euron; en valuta som kommer att falla som en sten i värde.

Alldeles oavsett om det blir en uppgörelse eller inte, har grekerna fortfarande smärtsamma månader och år framför sig innan krisen kan sägas vara övervunnen.

Dan Lucas

dan.lucas@dn.se

Fakta. Detta har hänt

27 juni

Efter nära fem månader av förhandlingar, misslyckas Grekland att nå en överenskommelse med sina långivare. Det grekiska parlamentet godkänner att en folkomröstning om krispaketet ska hållas.

30 juni

En ränteskuld på 1,6 miljarder euro (15 miljarder kronor) till den internationella valutafonden IMF förfaller till betalning, men Grekland betalar inte. De grekiska bankerna stängs och regeringen inför kapitalkontroller. Ingen får ta ut mer än 60 euro per dag. Grekiska företag kan inte göra affärer med utlandet.

1 juli

Efter en dag av rykten och utspel som antyder att regeringen är på väg att backa håller premiärminister Alexis Tsipras ett tal till nationen. Och han backar inte, utan håller fast vid att omröstningen ska bli av och han uppmanar medborgarna att rösta nej. Motparterna säger att inga förhandlingar kan äga rum innan omröstningens resultat är klart.

2–3 juli

Flera ledande EU-politiker varnar för att ett nej i folkomröstningen är det samma som ett nej till euron. Det tillbakavisas av den grekiska regeringen.

5 juli

Nej-sidan vinner klart folkomröstningen med 61,3 procent av rösterna. I Aten jublar nej-sidan.

6 juli

Finansminister Yanis Varoufakis avgår för att, enligt egen uppgift, underlätta för Grekland att nå en överenskommelse med långivarna.

Krismöten hålls runt om i Europa för att försöka hitta en väg ut ur krisen – men inga förhandlingar återupptas.

Vad händer nu?

7 juli

Bankerna ska öppnas igen, säger den grekiska regeringen. Men det är tveksamt om det verkligen sker. För att det ska vara möjligt måste den europeiska centralbanken, ECB, ge nödlikviditet, pengar, till bankerna och det är långt i från säkert att det sker, i varje fall inte under tisdagen.

13 juli

Ytterligare ett IMF-lån, den här på 450 miljoner euro, förfaller till betalning.

20 juli

Ett lån från ECB på 3,5 miljarder euro förfaller till betalning. Har ingen överenskommelse träffats innan dess är det sannolikt att detta blir det datum när Grekland tvingas lämna euron. “

“ Avvaktande reaktion från Cameron

DN TISDAG 7 JULI 2015

Premiärminister David Cameron satte sig på måndagsförmiddagen i möte med finansministern och centralbankschefen för att gå igenom hur grekernas nej påverkar Storbritannien.

– I dessa osäkra tider ska vi fortsätta att göra allt som behövs för att skydda vår ekonomiska säkerhet, sade en talesperson för David Cameron.

Reaktionerna från de stora partierna på grekernas nej har varit obefintliga eller återhållsamma. EU-kritiska Ukips ledare Nigel Farage tillhörde dem som jublade åt resultatet.

– EU-projektet är nu döende. Mot bakgrund av de ekonomiska och politiska trakasserierna från Bryssel är det fantastiskt att se det grekiska folket, skriver han på Twitter.

Skotska nationalistpartiets tales-person i utrikesfrågor, tidigare parti-ledaren Alex Salmond, skriver:

– Bra gjort av folket i Grekland. Europas ledare måste nu svara konstruktivt på grekernas demokratiska önskan.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Behärskat på börserna efter nejsegern

DN TISDAG 7 JULI 2015

Greklands kraftfulla nej i söndagens folkomröstning påverkade inte börs- och räntemarknaderna anmärkningsvärt hårt. Att landets finansminister avgick överraskande kan ha bidragit till det behärskade lugnet.

Euron föll inledningsvis brant efter den tydliga nej-segern i den grekiska folkomröstningen. Fallet bromsades in något sedan finansminister Yanis Varoufakis på morgonen meddelat att han stiger av sin post.

Swedbanks chefsekonom Anna Felländer, chefsekonom på Swedbank, tror att Varoufakis avgång kan vara ett nödvändigt offer från Greklands sida.

– Alla tjänar på fortsatta förhandlingar, anser hon.

Euron tog under dagen stryk mot japanska yenen med 1 procent och gentemot dollarn låg nedgången på cirka 0,9 procent. Mer beskedlig blev förändringen mot kronan, minus 0,1 procent.

Börserna i Asien slog an tonen efter det grekiska valet och den europeiska börshandeln öppnade som en följd också nedåt. Stockholmsbörsen hade på eftermiddagen halkat ner cirka 1,3 procent medan börserna i Paris backat något mer, 1,7 procent. Nedgången i

Frankfurt låg på 1,3 procent medan London visade ett mer blygsamt fall, minus 0,6 procent.

De svenska bankaktierna tappade lite mer än Stockholmsbörsens genomsnitt. Nedgången för Swedbank och Nordea låg på cirka 1,5 procent medan SEB noterade ett minus på cirka 1,2 procent och Handelsbanken 1,8 procent.

Bland råvarorna kan noteras en nedgång för råoljepriset, den amerikanska WTI-oljan för augusti tappade 2:79 dollar under måndagen och ligger nu på 54:14 dollar per fat. Nordsjöoljan, Brent, låg strax -under 60 dollar fatet.

Den grekiska oron medförde att kryptovalutan bitcoin fick lite av en renässans efter toppnoteringen i slutet av 2013. Under måndagen handlades den till runt 270 dollar och närmade sig därmed en årshögstanotering. Att bitcoin skulle utgöra ett alternativ för Grekland i stället för euron verkar däremot osannolikt.

Thorbjörn Spängs

thorbjorn.spangs@dn.se “

“ Kampen för höjda minimilöner börjar ge resultat

DN TISDAG 7 JULI 2015

På allt fler platser i USA höjs nu minimilönerna. I maj beslutade Los Angeles, som den hittills största staden, om en höjning till 15 dollar i timmen. Medan många arbetsgivare ser jobben hotas jublar aktivister och fackförbund över vad de ser som en stor seger.

McDonald’s-anställde Edgar Gonzalez har varit hårt engagerad i lönekampen i över ett år.

Los Angeles

Edgar Gonzalez har inte ens fyllt 23, men har varit politiskt aktiv i fem år. För lönerna kämpar han sedan förra våren och i hans hem syns det överallt: på knappar, kläder och väggar.

På McDonald’s har de nu en sådan respekt för Edgar Gonzalez att han kan vara ganska säker på att få ihop sina timmar, och en lön.

– Jag vet mina rättigheter och jag låter mig inte trakasseras. Jag säger till min chef: Men de andra då? Jag vill inte bli favoriserad.

Kollegerna, berättar han, anförtror honom sina problem – få av dem vågar vädra dem för ledningen, få är fackligt engagerade, många saknar papper och är rädda att förlora jobbet och sin försörjning.

Sedan två år är Edgar Gonzalez heltidsanställd på McDonald's, men i USA utgör det inga garantier för en hel lön. Vid fel väder, för få kunder eller för låga vinstmarginaler blir man hemskickad – utan lön.

– En av mina kolleger visade mig sitt senaste lönebesked. Det var på 100 dollar. Hur ska hon kunna leva på det? En del tror att snabbmatsarbetarnas kamp handlar om några ungdomar som vill ha mer extrapengar, men många har hela familjer att försörja. För dem handlar det om överlevnad.

De snabbmatsanställdas villkor är inte exceptionella i USA, där arbetsmarknaden för lågkvalificerad arbets-kraft är stor. Under det senaste året har de lett en protesträrelse som har växt över hela USA och spridit sig till andra branscher. Det starkaste kravet handlar om högre lön. Arbetarna har bedrivit envisa kampanjer med demonstrationer, korta strejker och andra punktvisa aktioner.

Den 15 april protesterade 60 000 personer på platser över hela USA; en dryg månad senare deltog över 2 000 i en demonstration utanför McDonald's huvudkontor i Oak Brook utanför Chicago i samband med bolagets stämma.

Deras krav har också fått ökat stöd från politiskt håll. Höjningar av minimilönerna har nu gjorts i flera stora städer, bland dem San Francisco, Seattle och Chicago. När Los Angeles med överväldigande majoritet nyss antog en höjning från 9 till 15 dollar över en femårsperiod – en ökning på över 60 procent – var det den största staden hittills att göra så. Förändringen berör uppskattningsvis 800 000 personer.

Också på delstatlig nivå genomförs höjningar och hittills har 22 del-stater och District of Columbia, USA:s huvudstad, minimilöner som är hög-re än det federala kravet på minst 7,25 dollar i timmen. Det är en lön som i realiteten är lägre än den var 1968.

President Barack Obama ägnade delar av sitt senaste tal till nationen åt de stagnerade lönenivåerna och det faktum att det i dag inte går att leva på en lagstadgad minimilön i USA. Hans förslag om en höjning från 7,25 till 10,10 dollar har dock mött stabilt motstånd i kongressen och hittills har presidenten bara genom en så kallad exekutiv order förra året lyckats få igenom en höjning som gäller federalt anlitade entreprenörer.

Även Demokraternas presidentkandidat Hillary Clinton stöder en höjning, och i maj skrev 18 demokratiska senatorer, med vänster-politikern och presidentkandidaten Bernie Sanders och den populära Elizabeth Warren i spetsen, ett brev till Vita huset med en uppmaning till fler initiativ som rundar kongressen – där alla förslag om höjningar stoppas av Republikanerna.

Liknande situationer finns på delstatlig nivå. I Kentucky beslutade i början av juni guvernören Steven Beshear ensam om en höjning för en del av delstatens anställda (runt 800 personer), sedan förslaget för en bred höjning hade röstats ned i den lagstiftande församlingen. Guvernören uppmanade samtidigt sina kolleger runt om i landet att följa i hans spår.

Men höjningarna är inte okontroversiella och många konservativa, näringslivsföreträdare och arbetsgivare varnar för att de ökade löne-kostnaderna kommer att tvinga många verksamheter, i synnerhet bland

mindre och mellanstora företag, att säga upp folk eller helt lägga ned. Deras motståndare pekar på att arbetstillfällena inte har blivit färre på platser där en höjning genom-förts, som i San Francisco.

För snabbmatsarbetarna är varje beslut en liten seger, och förhoppningen är att trenden blir till norm. Nya initiativ för höjningar finns bland annat i St Louis.

I Los Angeles letar Edgar Gonzalez efter ett nytt jobb, men han är kluven inför det – risken är att han hamnar ur askan i elden – och dessutom ser han det som en plikt att vara kvar för att hjälpa sina kolleger och kanske starta en riktig fackföreningsklubb.

Den kamp för lönerna som Edgar Gonzalez beskriver illustrerar också arbetsförhållanden som skiljer sig dramatiskt från de svenska, med svaga, ofta intensivt motarbetade fackföreningar.

Fast på sikt vill han byta helt, och redan finns betydligt mer än McDonald's på dagordningen. Han berättar om en stökig uppväxt och en tid inom Los Angeles gängvärld, en miljö som han till slut lämnade:

– Skulle jag bara driva runt i väntan på att bli skjuten? Jag ville inte det. Och jag har alltid tänkt så mycket.

Så han läste in gymnasiekompetens och studerar nu, parallellt med hamburgerstekandet, stats-vetenskap och historia på ett college i Santa Monica.

– Jag vet inte ännu vad jag vill ägna mig åt, just nu läser jag bara för att få kunskap. Många undrar varför jag inte också flyttar härifrån och lämnar Inglewood, som är ett fattigt, ganska dåligt område. Men jag tycker att jag ska stanna kvar och försöka förändra det.

Det främsta stödet känner han från sin lilla dotter. Hon sover middag nu, men spåren är tydliga. En del av det lilla vardagsrummet upptas av en lekhage, på väggarna sitter fotografier och på Edgar Gonzalez underarm finns hennes namn intatuerat. Han vill ge henne ett stöd som han aldrig själv fick.

Han tystnar en stund och säger sedan eftertänksamt:

– Jag strejkade säkert fem sex gånger. Många trodde att vi skulle förlora men vi fortsatte, och till slut gick det. Det var underbart, jag la ut det överallt, på Twitter, på nätet. Det var lite som att gå i skolan, det är bara att kämpa på. Till slut tar man examen.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se

Fakta.
Lagstadgad lön kan ändras lokalt

Minimilönernas nivåer bestäms i USA på flera nivåer – federal, delstatlig och kommunal.

Den federala minimilönen på 7,25 dollar är en grund som enskilda delstater eller städer kan höja -genom lokala beslut.

I dag har en majoritet av USA:s delstater en minimilön som är högre än så.

På många platser, som i Los Ange-les, höjs minimilönen stegvis under några år. Flera stora amerikanska städer har föreslagit eller -antagit förändringar om minimi-löner.

Fakta. Exempel på minimilön i olika städer

Följande städer har beslutat om successiva höjningar:

Seattle $15 (127 SEK)

San Francisco $15 (127 SEK)

Oakland $12.50 (106 SEK)

Los Angeles $15 (127 SEK)

San Diego $11.50 (97 SEK)

Santa Fe $10.84 (92 SEK)

Chicago $13 (110 SEK)

Louisville $9 (76 SEK)

I följande städer finns förslag om minimilöner:

Kansas $15 (127 SEK)

Portland $9 (76 SEK)

New York City $15 (127 SEK)

Washington DC $15 (127 SEK) “

“ Motstridiga signaler om Iranavtalet

DN TISDAG 7 JULI 2015

De ytterst långdragna förhandlingarna om det iranska kärnenergiprogrammet kan förlängas ytterligare. Signalerna från Wien, där sam-talen pågår, är motstridiga.

Det var på måndagskvällen, när denna artikel skrevs, ännu oklart om parterna i förhandlingarna – Iran samt världens sex ledande stormakter – kan nå en uppgörelse. Parterna har förbundit sig att skriva under ett avtal senast vid midnatt natten mot onsdag. Samtalen förs dels i Wien, dels i Teheran.

Ambitionen är att nå en upp-görelse som begränsar Irans förmåga att utveckla atomvapen, men som inte hindrar ett fredligt kärnkraftsprogram. För Iran väntar i så fall lättnader i de handelssanktioner som hämmat landets näringsliv och ekonomiska utveckling under de senaste åren.

Förhandsspekulationerna inför den avgörande samtalsrundan i Wien har varit optimistiska, i ljuset av det preliminära avtal som Iran och dess motpart lyckades komma överens om i april i år.

Men de senaste dagarna tycks tillförsikten ha övergått i osäkerhet. Irans utrikesminister Javad Zarif konstaterade på måndagen att ”vissa skiljaktigheter” kvarstår, utan att gå in i detaljer.

Den amerikanske utrikesministern John Kerry höll ett kort pressmöte redan på söndagskvällen där han hotade med att USA är berett att gå ifrån förhandlingsbordet utan uppgörelse om Iran inte fattar de ”tuffa beslut” som gör ett avtal möjligt.

Stötestenarna är kända sedan tidigare: Iran vill ha ett ovillkorligt avskaffande av sanktionerna, medan motparten vill lyfta dem gradvis. P5 + 1-gruppen vill ha tillgång till Irans militära anläggningar för att kontrollera att begränsningarna i kärnteknikprogrammet efterlevs. Något som Iran motsatt sig.

På måndagen rapporterade den halvofficiella iranska nyhetsbyrån Tasnim att samtalen kan förlängas ytterligare. Ny tidsgräns skulle vara den 9 juli. Tasnim citerar anonyma västliga källor. Uppgifterna har dock inte bekräftats och John Kerry underströk i sitt framträdande att målsättningen är att förhandlingarna ska avslutas under tisdagen.

USA är det ledande landet i P5 + 1-gruppen som förhandlar med Iran. För USA är en upp-görelse med Iran en ytterst laddad och känslig fråga. Samtidigt vill president Obamas administration undvika att samtalen slutar i ett sammanbrott.

De amerikansk-iranska relationerna har varit spända till bristningsgränsen sedan ockupationen av USA:s ambassad i Teheran i november 1979. En uppgörelse med Iran betraktas av många konservativa amerikanska politiker som en otänkbar eftergift. Och i Iran finns mäktiga anhängare till det styrande prästerskapet som omöjligen kan tänka sig ett närmande till ”den store satan” USA.

Men trots de långvariga motsättningarna är de styrande i USA och Iran beredda att gå långt för att ge diplomatin en chans. Om det räcker till ett avtal återstår att se.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta. Förhandlingarna

Iran hävdar att landet enbart har ett civilt kärnteknikprogram. Men omvärlden tvivlar. P5-länderna (USA, Kina, Ryssland, Frankrike och Storbritannien) samt Tyskland vill få till ett avtal som begränsar Irans förmåga att skaffa sig kärnvapen och ge insyn i kärnenegeriprogrammet. Deadline för avtalet är den 7 juli.”

“ Kampanj mot hbt-personer inför Barack Obamas besök

DN TISDAG 7 JULI 2015

Nairobi. En kampanj mot hbt-personers rättigheter har lanserats i Kenya lagom till Barack Obamas besök i faderns hemland. När Kenya som mest behöver positiv uppmärksamhet kan kortsiktiga politiker slösa bort ett unikt tillfälle.

Barack Obama har vunnit en rad politiska segrar på sista tiden men det är inte säkert att medvinden fortsätter över Kenyabesöket i slutet av juli. Den amerikanska presidenten gör då sitt första besök i faderns hemland Kenya sedan han valdes 2008.

Kenyanska politiker har stört sig på högsta domstolens färska -beslut som gör samkönade äktenskap -lagliga över hela USA.

På måndagen hölls en mindre manifestation i Kenyas huvudstad Nairobi där demonstranter, enligt BBC, skanderade slagord riktade mot hbt-personer.

Främst kyrkliga ledare har varit drivande i kampanjen men homohatet återfinns på högsta politiska nivå.

Parlamentsledamoten Charles Njagagua varnade på måndagen Obama för att försöka läxa upp -ledamöter i hbt-frågor och sade att Obama kommer att kastas ut ur parlamentet om så sker. Tidigare under helgen

uppmanade vicepresident William Ruto sina medborgare att ”stå emot alla försök att legalisera homoäktenskap i landet”.

– Vi har hört att de i USA har -tillåtit gay-relationer och andra smutsiga företeelser. Jag vill som kristen ledare säga att vi kommer att försvara vårt land Kenya, vi kommer att stå för vår tro och vårt land, sade vicepresidenten enligt Daily Nation.

Homohatet har blivit ett populärt slagträ för historielösa politiker i Afrika som försöker fram-ställa sig som motståndare till en -nykolonial ordning. Men i själva verket är -homofobin ett arv från det -viktorianska Storbritannien. Det finns gott om bevis på att -homosexualitet före kolonialismen accepterades i flera kulturer på kontinenten. Som i Kenyas grannland Uganda, där kung Mwanga II kastade ut missionärer som protesterade mot att han hade ett harem av manliga konkubiner.

Kenya är efter en våg av terrordåd i desperat behov av positiv uppmärksamhet men nu riskerar populistiska politiker att sabotera den största möjligheten på många år att visa upp sig i samband med Obamas besök.

Det ska påpekas att många unga kenyaner draperade sina profil-bilder i sociala medier i regnbågens färger efter domslutet i USA. Dessvärre protesterar de inte lika snabbt när deras egna politiker rör sig i omvänd riktning.

Erik Esbjörnsson “

“ Regeringen öppnar för eldupphör

DN TISDAG 7 JULI 2015

Colombias chefsförhandlare i fredssamtalen med Farcgerillan varnar för att de nått ett kritiskt läge.

– Vi är villiga att acceptera ett eldupphör... under förutsättning att det är seriöst, bilateralt, permanent och verifierbart, säger han i en intervju.

Två sprängladdningar exploderade i torsdags i Colombias huvudstad Bogota. Åtta personer skadades, och den colombianska regeringen lade snabbt skulden på den näst största vänstergerillan ELN. Men på senare tid har även den största gerillan, Farc, genomfört en rad attentat i landet. Bland annat i Caqueta, där elen nyligen slogs ut helt för en halv miljon invånare.

Upptrappningen får allt fler -colombianer att frukta att kriget är på väg tillbaka på allvar. Och nu varnar regeringens chefsförhandlare Humberto de la Calle för att de fredssamtal som pågått med Farc i Havanna sedan 2012 kan vara i fara.

– En vacker dag kan Farc sätta sig vid bordet och finna sig vara ensamma där, säger de la Calle i en intervju på söndagen.

Samtalen har resulterat i flera delavtal. Men i år har förhandlingarna gått trögt, på grund av oenighet om bestraffningen av krigsbrott och om hur Farc ska förvandlas till ett civilt politiskt parti.

Den 22 maj bröt Farc sitt ensidiga eldupphör, efter att en regerings-attack dödat 26 gerillasoldater. -Sedan dess har attacker rapporterats närmast dagligen. Enligt en ny opinionsmätning stöder nu mindre än hälften av colombianerna fortsatta samtal.

– Fredsprocessen har nått en -kritisk bottennivå, säger de la Calle, samtidigt som han öppnar för ett ömsesidigt eldupphör.

President Juan Manuel Santos -linje har tidigare varit att ett eldupphör inte kan bli verklighet förrän ett slutgiltigt avtal är underskrivet.

Erik de la Reguera

erik.delareguera@dn.se “

“ Bygg inte den mur som bör rivas

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Muren förekommer ofta som effektfull symbol i litteraturen. Där kan den ha olika och paradoxala betydelser. -Muren skyddar, samtidigt som den stänger ute. Ibland symboliserar den gränsen mellan civilisation och vildmark; ibland är den ett hinder för mänsklig sammanhållning.

Också i politikens värld är det vanligt att använda murar, både bokstavligt och bildligt. Som en del i den skärpning av asyllagarna som Ungerns regering på tisdagen fick igenom i parlamentet, planeras ett fyra meter högt och 18 mil långt stängsel längs den serbiska gränsen. President Viktor Orbàn vill hindra de syriska, afghanska och irakiska flyktingar som via Grekland och länderna på Balkan försöker nå EU. Men muren ska också stoppa den migrationsström som fattigdomen i Kosovo orsakar.

Denna nyhet är nedslående. Muren markerar i det här fallet en tydlig gräns mellan vi och de. Europa har sett för många sådana barriärer under det senaste seklet, och tanken är särskilt absurd i ett land med Ungerns historia. Men även om det är frestande, är det förhastat att göra jämförelser mellan det planerade stängslet och den järnridå som länge delade kontinenten.

För där den senare användes för att hålla den egna befolkningen instängd kommer den förra, genom att markera gränsen mellan två

suveräna territorier, att fungera som en konkretisering av den ordning som redan råder i det internationella systemet.

Det juridiska faktum att det är -förbjudet att passera en nationsgräns utan tillåtelse gör dock inte per -automatik att den orbánska muren kan godkännas moraliskt.

Man brukar säga att bra staket gör goda grannar; det är lättare att hålla sams om det är tydligt var gränsen går mellan ditt och mitt. De trästaket som skiljer villatomter åt ses sällan som barriärer, utan verktyg för samarbete som underlättar för människor att visa respekt för varandra.

Men problemet med stängsel av den typ som planeras i södra Ungern är, i och med att det lär toppas med taggtråd och ska vara flera meter högt, att dess syfte inte är att skapa grannsämja. Även om den inte är ett sovjetiskt fängelse blir den därför ändå en skiljemur och ett uttryck för ovänskap.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se

Syftet är inte att visa -respekt och skapa grann-sämja. “

“ Svårt lämna Grekland åt ett ovisst öde

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Analys
Greklands kris har fått EU i gungning och de högerextrema partierna, som hoppas att unionen ska bryta samman, jublar. Av samma skäl kan EU-ledare som värnar om det europeiska samarbetet -tvingas lyssna på regeringen i Aten.

Bryssel
Oro och osäkerhet präglar mycket av det som händer i EU just nu. Krisen i Grekland fördjupas för varje dag som går, flyktingströmmen fortsätter över Medelhavet, Storbritannien drar sig undan och strider pågår i Ukraina.

De högerextrema partierna jublar över det de tolkar som tecken på EU:s förestående kollaps.

Därför var franska Nationella frontens ledare Marine Le Pen lycklig över att Grekland ”reagerade mot fanatikerna i EU”, som hon uttryckte saken, och röstade nej i söndagens folkomröstning. Le Pen hoppas att både Grekland och Frankrike ska lämna euron och att därmed hela EU så småningom bryter samman.

Hur politiker som värnar om EU tänker är inte lika klart.

Hittills har det verkat som om euroländernas ledare inte längre fruktar att ett grekiskt euroutträde skulle påverka övriga särskilt mycket – och

inte heller samarbetet i EU. En del tycks tvärtom tro att eurosamarbetet skulle stärkas om Grekland lämnar valutaunionen – och att därför också EU skulle bli starkare.

Men kan en EU-medlem som Grekland lämnas åt sitt öde om Europeiska centralbanken stryper tillgången på pengar och landet därmed drabbas av en ekonomisk infarkt som kommer att få förödande följder för både företag och människor?

Alla de där vackra orden i EU:s fördrag om att samarbetet syftar till ”fred, säkerhet, hållbar utveckling av vår jord, solidaritet, utrotning av fattigdom och skydd för de mänskliga rättigheterna” låter nog som ren cynism om Grekland hamnar i ett ännu värre ekonomiskt kaos än dagens.

Det har redan talats om att Grekland kan behöva humanitärt bistånd av EU – och sådan kan landet säkert få. Men tanken var knappast att det monetära sam-arbetet i EU skulle sluta med behov av nödhjälp, utdelning av mat och mediciner, i stället för ekonomisk utveckling och ett bättre liv för människorna.

”Grexit skulle vara ett enormt misslyckande”, sade EU-kommissionär Pierre Moscovici inför tisdagens korta möte med euroländerna finansministrar, men positionerna tycktes vara fortsatt låsta.

Finlands Alexander Stubb krävde inför mötet att den grekiska regeringen skulle ”förklara sig” och Lettlands finansminister Janis Reirs sade att ”det lettiska folket inte förstår det grekiska”.

Greklands huvudkrav, en nedskrivning av landets enorma statsskuld, avvisades av bland andra Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble. Och Greklands nye finansminister Euklidis Tsakalotos hade inte ens med sig något färdigt dokument, utan redogjorde muntligt för Atens krav.

Men en formell begäran från Grekland om ett nytt stödprogram ska överlämnas inom kort. ”Läget är mycket kritiskt”, förklarade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk efter mötet med euroländernas stats- och regeringschefer på tisdagskvällen.

Nu är det definitivt allvar. Och om Grekland tvingas lämna euron kommer det påverka landets fortsatta i EU-medlemskap - och därmed hela EU. Hur ska till exempel EU möta flyktingströmmen över Medelhavet utan Grekland? Och varför skulle inte regeringen i Aten vända sig till Moskva för att försöka få hjälp därifrån om EU-länderna inte ens vill diskutera lättnader i landets största problem, den gigantiska statskulden? Så långt har Marine Le Pen utan tvivel en poäng: En del av EU:s alla kriser hänger ihop, påverkar och kan förstärka varandra.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se !

“ Tsipras får respit med nytt förslag

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Berlin. Den grekiska premiärministern Alexis Tsipras och hans nye finansminister kom tomhänta till toppmötet i Bryssel. De får nu till i morgon torsdag på sig att komma med ett förslag.

– Det här kan vara det mest kritiska ögonblicket i EU:s historia, sade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk när toppmötet var över.

Toppmötet i Bryssel började klockan 18.00 på tisdagen. Huvudpersonen, den grekiske premiärministern Alexis Tsipras, anlände som vanligt brett leende, dock utan att säga något till de väntande journalisterna. Dessförinnan hade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker talat i EU-parlamentet och bett alla att svälja förtreten och ge Grekland en ny chans.

–Jag beklagar att grekerna lämnade förhandlingsbordet, så gör man inte i Europa. Min vilja är ändå att vi måste förhindra ett grexit, sade Juncker.

Toppmötet föregicks också av att finansministrarna i eurogruppen träffades på eftermiddagen. Den nye grekiske finansministern, ekonomiprofessorn Euklidis Tsakalotos, kom tomhänt till mötet. Han och premiärministern Alexis Tsipras ville först ha en muntlig diskussion innan de kom med de förslag som alla väntar på.

Litauens president Dalia Grybauskaite, vars land tagit sig ur en kris liknande den grekiska, var förvånad över att grekerna åter sköt på ett avgörande.

–Är det alltid ”mañana” (i morgon) i Grekland, sade hon.

Toppmötet pågick i knappt fem timmar. Sedan presenterade Juncker och Europeiska rådets ordförande, polacken Donald Tusk, resultatet. Tusk läste sammanbitet innantill från sina anteckningar. Den grekiska regeringen får fram till i morgon torsdag, på sig att lämna förslag på hur de vill få sin ekonomi på -fötter.

På söndag ska sedan stats- och regeringscheferna från samtliga 28 EU-länder träffas för ett nytt toppmöte. Skälet till att inte bara euroländerna samlas är att det måste finnas en beredskap att diskutera konsekvenserna av ett eventuellt grekiskt -utträde ur eurozonen.

–Jag brukar undvika att tala om deadlines. Men det här är verkligen en deadline och det här kan var det mest kritiska ögonblicket i EU:s historia. Vi måste hitta konsensus utan att det finns vinnare eller förlorare, sade Donald Tusk.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se !

”Grekiska företag klarar inte höjda skatter”

DN ONSDAG 8 JULI 2015

“ Fler och högre skatter, som föreslås i nödprogrammen, kommer inte att öka Greklands skatteintäkter, menar skatte-revisorn Stavros Pitropakis. I stället krävs ett system där den personliga kontakten med skatte-tjänstemännen helt försvinner, anser han.

Aten
Det är tomt inne på revisionsbyrån Info taxis kontor i Agios Dimitrios, en förort i södra Aten. Precis som resten av Grekland har verksamheten fryst till is efter söndagens folkomröstning, i väntan på vad som ska ske. Stavros Pitropakis, skatterevisor, sitter omgiven av pärmar och mappar. Är det något han inte vill se är det flera skatteregler.

– Ett av problemen med hela systemet är att lagar och regler ändras i stort sett varje dag. Jag går på seminarier varje vecka för att lära mig nya lagar, säger han och bläddrar i en bunt papper.

Skatteindrivning är ett av de stora problemen i grekisk ekonomi. Skatte-flykt benämns ibland som -något av en nationalsport och bedöms uppgå till cirka 30 miljarder euro per år. Men Grekland är i starkt behov av bättre finanser och i de förslag till nya nödprogram ingår högre skatter och moms.

Stavros Pitropakis tvivlar på att det tjänar sitt syfte.

– De som ska betala har redan svårt att få ihop pengar till att betala skatt. Familjeföretag, som jag främst jobbar med, är redan tyngda av nya skatter. Skulle de betala alla skatter som finns skulle de sedan länge vara döda.

Han beskriver ett komplicerat system med många skattesatser, där lydiga skattebetalare straffas.

– Upptäcker skattemyndigheten att ett företag är duktigt och betalar skatt åker de dit för extra kontroller och hittar något nytt de kan beskatta.

Följden blir, enligt Stavros Pitropakis, att många företag håller nere sina vinster och därmed skatten. Om en kund begär kvitto kan företagen erbjuda ett lägre pris i stället. Båda parter går hem som nöjda, men staten blir utan pengar.

Enligt Pitropakis är ett system där skattebetalarna är helt frikopplade från personliga relationer med skattemyndigheten lösningen. Numera kan en större del, göra sina deklarationer elektroniskt.

– Och företagen måste veta vad de ska betala och när de har betalat ska det inte komma ännu fler påbud, säger han.

Dessutom krävs en förändring i mentalitet. Grekerna har en aversion mot skatter ända sedan landet var ockuperat av det Osmanska riket. Då ansågs det vara en patriotisk handling att inte betala skatt.

Än i dag ser en del skatter som en stöld. Ett problem är att samhällskontraktet har brustit. Den som vill ha snabb vård eller andra tjänster lämnar ett fakelaki, litet kuvert, med pengar för att underlätta processen. Folk betalar ur egen ficka för att betala de extra lektioner som de flesta elever tar för att klara examen.

– Folk känner sig inte skyddade av staten, konstaterar Pitropakis.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Bostäder i London värdesäkring för greker

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Den brittiska huvud-staden har alltid varit en magnet för välbärgade greker som vill flytta pengar och slippa betala skatt. Den senaste tidens oro, att Grekland lämnar euron, gör att även medelklassen börjar köpa bostäder utomlands.

London
Stadsdelarna Belgravia, Kensington och Chelsea andas lyx. På gatorna står ofta en Bentley, Porsche eller Jaguar parkerad. Det här är områden där superrika greker köpt och sålt bostäder, även efter finanskrisen 2008.

London och dess finanscentrum är viktigt för shippingindustrin och därmed förknippat med grekiska redarfamiljer.

Det har bidragit till att välbärgade greker genom åren fortsatt att söka sig till Storbritannien, samtidigt som deras arbetslösa landsmän flyttat hit för chansen att få ett jobb och försörja sig.

I ett färskt nyhetsbrev från fastighetsmäklaren Black brick framgår att ytterligare en kategori har fått upp ögonen för London.

– Under de senaste veckorna har vi märkt ett ökat intresse från medel-klassgreker som är oroade över sin framtid och letar efter en så säker

placering som möjligt, -säger mäklaren Caspar Harvard-Walls på Black brick.

För den här gruppen handlar det om att säkra besparingar som skulle tappa kraftigt i värde om Grekland lämnade euron och återinförde drachmer. Caspar Harvard-Walls berättar att de här kunderna vill köpa mindre lägenheter i -centrala London, som de kan hyra ut och även sälja med kort varsel. Det handlar om bostäder som kostar mellan 500 000 och 1 miljon pund, alltså upp till 13 miljoner kronor.

Vad gör de nu när regeringen -stoppat utlandstransaktioner?

– Nästan alla har förstått under ganska lång tid att detta kunde komma, så de har hunnit flytta åtminstone en del av sina tillgångar, säger Caspar Harvard-Walls.

Redan när socialistiska Syriza kom till makten tidigare år märkte mäklarna i London av ett ökat intresse från greker. I takt med att samtalen mellan den grekiska regeringen och andra EU-ledare blivit allt frostigare har oron ökat bland dem som har sina besparingar kvar i Grekland.

Att flytta pengar till Storbritannien följer mönstret från politiska och ekonomiska kriser i andra delar av världen och bidrog till att Londons fastighetsmarknad återhämtade sig relativt snabbt efter finanskrisen.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Glädjen återvänder i Gaza

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Mamma Amina Hijazi har kastat rul-latorn, äldste sonen Mustafa ska gifta sig och en ny lägenhet ställs i ordning. Familjen Hijazi, som DN har besökt flera gånger tidigare, skrattar igen.

Gaza
Familjens öde uppmärksammades i hela världen genom Paul Hansens prisade bild som visar hur tvåårige Suhaib och fyraårige Muhammad i öppna kistor förs till sin begravning av förtvivlade bårbärare. En israelisk missil mot familjens hus tog de två små pojkarnas och pappan Fouads liv.

Det var under kriget 2012 och familjen lämnades i djup sorg och saknad. Amina Hijazi, som också svävade mellan liv och död, har när DN besökt familjen berättat att hon har haft svårt att finna glädjeämnen i livet.

Men nu har det inträffat en scen-förändring hemma hos familjen Hijazi. Trots förra sommarens krig och den ständiga oron för nya våldsamheter finns det framtidstro och glädje.

– Livet är ganska bra, inshallah. Det klart vi har problem, men det har alla människor, säger Amina Hijazi.

Iklädd en ljus huvudbonad med blommor berättar hon att hennes hälsa är betydligt bättre. Efter träget arbete hos sjukgymnasten har hon gått

från rullstol till rullator, till att, med viss möda, röra sig utan hjälpmedel.

Sommarens krig var förstås en enorm påfrestning, för dem, liksom för alla Gazabor. Men ändå var Amina Hijazi mindre rädd än vid tidigare krig. För det tackar hon de 30 släktingar som tog sin tillflykt till familjens hem med fem rum.

– Jag brukar aldrig sova när det är krig. Men när jag såg dem sova somnade jag också, säger hon och ler.

Vi bjuds på läsk i orange glas och nötter i stjärnformade skålar i de låga i sofforna i familjens gästrum.

Saknaden efter de förlorade familjemedlemmarna finns kvar. Bilderna på pojkarna och fadern hänger väl synliga och är även uppsatta i gränden utanför familjens hus. Men den akuta sorgen verkar ha lagt sig.

– Smärta är smärta. Men det här är livet. Vi måste anpassa oss och acceptera för att fortsätta leva. Vi sover, äter och pratar med människor. Det är vårt yttre liv. Men djupt inne är hjärtat fyllt av sorg, säger hon.

Till de stora glädjeämnena hör att äldste sonen Mustafa, 23 år, ska gifta sig. Den blyge Mustafa som plötsligt fick ta på sig rollen som familjefader när pappan dog är också väldigt nöjd. 28 juli ståndar bröllop med 19-åriga Rawan.

Nu färdigställer familjen en lägen-het på andra våningen för brudparet. Amina Hijazi tar stöd på trappräcket med båda händerna och går steg för steg upp för att visa oss. Det tar på krafterna och det är inte utan stolthet hon klarar av det. Hit upp brukar hon gå då och då för att se hur arbetet framskrider.

Musab, som har hunnit blivit fem år och vars tvillingbror Suhaib dödades i kriget 2012, lockar fram mycket skratt hos både Amina och Mustafa när han intensivt slår med en slägga mot golvet för att hjälpa till att jämna ut det. Mustafa tittar kärleksfullt på sin lillebror och borstar bort dammet så att det yr. I ett rum blänker redan ett skinande kakelgolv.

– Jag håller på att förbereda mig för ett bättre liv, ser fram emot att gifta mig och hoppas att det inte blir några flera krig, säger Mustafa leende.

Han jobbar som klädförsäljare på marknaden och har bråttom i väg för att träffa sin blivande maka. Vi får absolut inte följa med.

Amina är nöjd med sonens val av brud.

– Jag gillar henne och hon kanske kan hjälpa mig lite i hemmet. Hon kan vara nere hos oss på dagen och här uppe på kvällarna.

Amina Hijazi verkar känna förtröstan i familjelivet. Men för Gaza i stort hyser hon inga större förhoppningar:

– Ni ser hur det ser ut i Gaza. Allt är förstört. Här kan man inte förvänta sig något. Det bara är så. Du vet inte vad som händer när du vaknar på morgonen, det kan starta ett nytt krig. Inget är självklart.

Det var Hamas, som styr på Gazaremsan, som genom en insamling såg till att familjen Hijazis hem kunde byggas upp relativt snabbt efter kriget 2012. Men numera har inte Amina Hijazi mycket till övers för den terrorstämplade organisationen. Hon är besviken.

– De sade att de skulle se till att gränserna öppnas, att flygplatsen öppnas och hamnen öppnas. Men vad har hänt? Inget.

Så här kan det inte fortsätta, tror hon.

– Snart blir det någon form av utbrott här på Gazaremsen. Folk är frustrerade.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se
Fakta. Familjen Hijazi

Pappa Fouad, 45 år, omkom i missil-attacken 2012 tillsammans med barnen Muhammad, 4 år, och Suhaib, 2 år.

Mamma Amina, 46 år, fick svåra skall- och skelettskador. Hon har fortfarande stora problem med en darrande hand.

Mustafa, 23 år, säljer kläder på marknaden. Ska gifta sig den 28 juli.

Nour, 21 år, hjälper till i hushållet, har inget arbete.

Ashraf, 19 år, lagar bilar vid en mekanisk verkstad.

Usama, 16 år, går i skolan.

Zundus, 12 år, går i skolan.

Musab, 5 år, är hemma. “

“ Civila drabbas hårt av flygbombningar

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Den humanitära situationen i Jemen förvärras dag för dag. I stället för fredsförhandlingar har de dödliga flygbombningarna ökat.

Denna vecka ser ut att bli den blodigaste sedan Jemens grannland Saudiarabien i slutet av mars inledde attacker mot de shiamuslimska houthirebellerna.

Men den saudiska interventionen har sedan länge spillt över på Jemens civilbefolkning och har även drabbat deras egna allierade, anhängare till den störtade presidenten Ali Abdullah Saleh. Natten till måndagen totalförstördes högkvarteret för Salehs maktparti i ett saudiskt flygangrepp mot huvudstaden Sanaa.

De senaste dagarna har minst 176 människor dödats i saudiska flyg-anfall. Minst 40 civila dödades när saudiska bomber föll över en utemarknad i Amranprovinsen norr om Sanaa. Lika många dödades i en flygattack mot en boskapsmarknad i staden al-Fayoush i södra Jemen, rapporterar nyhetsbyrån Reuters.

Läkare utan gränser (MSF), en av de få hjälporganisationer som fortfarande är verksamma i Jemen, protesterade på tisdagen mot flygbombningarna.

– Det är fullständigt oacceptabelt att släppa bomber över folksamlingar, säger MSF:s landchef Colette Gadenne.

Även den internationella flygplatsen i Sanaa har attackerats. Flygplatsen är sedan flera månader stängd för civil trafik och används nu enbart för evakuering av civila och för att ta emot hjälpsändningar utifrån, något som Jemen är i desperat behov av.

Bristen på livsmedel och medicin är akut. Ett MSF-drivet sjukhus i hamnstaden Aden rapporterade på måndagen att man fått stänga en dialysavdelning eftersom medicinen är slut, och att virussjukdomen denguefeber nu sprids epidemiskt.

FN försöker medla mellan de shiamuslimska houthirebellerna och den sunnitiska regeringen som tagit sin tillflykt till Saudiarabien. Men FN:s fredssträvanden har hittills misslyckats. En samtalsrunda i Genève för tre veckor sedan bröt samman efter några få dagar.

Nu försöker FN-medlaren Ismail Ould Cheikh Ahmed få till stånd en humanitär vapenvila under den återstående delen av fastemånaden ramadan, som avslutas nästa vecka. Men utvecklingen har dessvärre gått åt andra hållet – fler attacker, fler döda, större umbäranden.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se “

“ Proteststorm hejdar israelisk bosättning

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Jerusalem. En internationell proteststorm har sinkat den israeliska regeringens planer på att tvinga bort 300 palestinska bybor från deras hem på Västbanken.

Enligt planerna skulle Khirbet Susiya, ett kåk- och tältläger bebott av före detta nomader, ha jämnats med marken redan i vår. Orten ligger i den så kallade Area C-delen av Västbanken, som ockuperas av Israel. Israeliska bosättare har redan tagit en del av byns odlingsbara mark, och det mesta tyder på att resten skulle tillfalla intilliggande israeliska kolonier efter en vräkning.

– Men nu har den israeliska regeringen tappat modet, säger en - anställd på den israeliska civil-administrationen till DN.

I måndags besökte alla de 28 EU-konsulerna i Jerusalem byn i en gemensam aktion som var en signal till den israeliska regeringen att en vräkning skulle gå ut över de redan ansträngda relationerna till EU.

Premiärminister Benjamin Netanyahu är mycket mån om att inte irritera EU och världsopinionen inför de prövningar som väntar Israel i FN:s generalförsamling i höst. Men både i hans eget parti och bland hans koalitionspartner finns gott om extremnationalister som menar att Israel bör ignorera alla försök utifrån att blanda sig i ockupationen.

Boningarna i Khirbet Susiya har demolerats flera gånger tidigare, men invånarna har återvänt. Denna gång är planerna att upprätta en ”arkeologisk park” kring en antik synagoga och tvinga invånarna att flytta till Area A, som kontrolleras av den palestinska myndigheten.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com “

“ Raset slår hårt mot de kinesiska småspararna

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Nedgången är nästan 30 procent på tre veckor. På tisdagen föll kinesiska aktier på nytt, trots ett enormt åtgärdspaket av landets ledning för att lyfta kurserna. Småsparare drabbas hårt eftersom det till stor del är privat-personer som investerat på börserna i Kina.

Peking.
En av dem är Chen Siqiang i Pek-ing, som på tre veckor har förlorat 30 procent av sina besparingar.

– Det är inte första gången börsen går ned, men det har aldrig hänt så snabbt som nu. Det har varit omöjligt att förstå varför det sker i sådan fart och därför svårt att förbereda sig på, säger han.

Värst har de råkat ut som lånat pengar för att köpa aktier, som de trodde bara skulle fortsätta uppåt. Den kraftiga och lånefinansierade uppgången startade sedan Kinas riksbank i november sänkt räntan för första gången på två år. I början av juni passerade Shanghaibörsens generalindex 5000-nivån. Toppen nåddes den 12 juni, då uppgången var 150 procent under det senaste året. Sedan dess har börsens värde minskat med 3 200 miljarder dollar, cirka 27 000 miljarder kronor.

Kina har fler än 90 miljoner konton för aktiehandel och över 99 procent av dem tillhör privatpersoner, enligt China Securities Depository Clearing Corporation.

Det styrande Kommunistpartiet har den senaste tiden tillgripit flera åtgärder för att förebygga en börs-krasch, som skulle kunna utlösa protester från ilskna aktieägare.

Den gångna helgen meddelades att riksbanken ska skjuta till stora belopp för att via en värdepappersmyndighet hjälpa till att stabilisera situationen på landets båda börser i Shanghai och Shenzhen. Kinas 21 största mäklare har investerat över 150 miljarder kronor i en stabiliseringsfond för att stödja marknaden. Ett tillfälligt stopp har införts för nyintroduktioner på börserna, som annars hade riskerat att dra till sig pengar från redan etablerade -företag.

– Det har kommit till den punkten att en dålig policy täcks upp av en annan dålig politik, säger Tai Hui, chef för strategin på de asiatiska marknaderna hos JP Morgon i Hongkong, till nyhetsbyrån Bloomberg.

Dessutom har cirka 200 företag stoppat handeln med sina aktier i ett försök att skydda sig själva från fallet på börserna. Totalt har handeln, -enligt Bloomberg, stoppats i 745 bolag.

– Den här nedgången är kanske för Kina vad fallet 1987 var för USA, tror småspararen Chen Siqiang. Då var kursraset på New Yorkbörsen under en dag, den 19 oktober, nästan 23 procent.

Han har förlorat tiotusentals kronor de senaste veckorna, men innan dess hade han också tjänat pengar på tidigare i år. Några planer på att gå ur aktiemarknaden har han inte. I stället tror han på en ny uppgång.

Torbjörn Petersson “

“ Så påverkas svenska konsumenter

DN ONSDAG 8 JULI 2015

Det kinesiska börsraset ger direkta effekter för de svenskar som sparar i Kinafonder.
Svenska företag och konsum-enter påverkas först om börs-oron blir långvarig.
Fondspararna

Kinafonder utgör en mycket liten del av svenskarnas totala sparande. Men värdet på fondinnehavet har på kort tid sjunkit med 3 miljarder kronor, till ungefär 11 miljarder kronor, enligt Claes Hemberg, sparekonom på Avanza bank.

– Å andra sidan gick Kinafonderna upp 3 miljarder i början av året, så det blir plus minus noll kan man säga, säger Claes Hemberg, vars råd är att vänta med att köpa Kinafonder tills läget lugnat sig.

Företagen

Flera svenska storföretag har stora intressen i Kina. Men de påverkas inte riktigt än, tror Frederic Cho, fristående Kinarådgivare. Men om börsfallet fortsätter kan Kinas realekonomi påverkas.

– Osäkerheten ökar vilket leder till att företagen kanske inte vill - investera eller ta det lugnare. Även kinesiska företag kan dra ner, och kanske importera mindre från svenska företag. Men en fördel för svenska företag är att när kinesiska ekonomin efterfrågar hög kvalitet så upplevs Sverige som konkurrenskraftigt.

Svenska konsumenter

Om det blir billigare eller dyrare att köpa produkter ”made in China” beror även det på hur realekonomin påverkas, men framför allt på den kinesiska valutan. Om den skulle devalveras så skulle kines-iska produkter bli billigare i Sverige. Men att det skulle hända är inte så sannolikt.

– Det finns inget som tycker på att kinesiska regeringen vill ändra valutakursen, säger Frederic Cho.

Åsa Nilsson-Rönnqvist

asa.nilsson-ronnqvist@dn.se “

“ Folkmordet är Europas skam

DN TORSDAG 9 JULI 2015

20 år efter folkmordet i Srebrenica är händelsen fortfarande politiskt känslig. Serbien har lång väg kvar att vandra.

Srebrenica fick sitt namn efter den ädla metall som länge bröts i gruvstaden. Men Silvergruvan, som stadens namn betyder, kom efter 1995 i stället för evigt att väcka helt andra associationer. Det forna kurortsparadiset förvandlades i juli för tjugo år sedan till ett veritabelt helvetesgap. Folkmordet på 8 000 bosnisk-muslimska män är en av det sentida Europas mest skamliga stunder.

I dessa dagar är blickarna av förståeliga skäl riktade bakåt. Det finns mycket att skärskåda. Den etniska rensning som efter andra världskriget aldrig mer fick inträffa på vår kontinent, skedde igen. Och trots att det nu passerat två årtionden sedan händelsen, och trots att flera internationella instanser deklarerat att det var just ett folkmord det rörde sig om, vägrar Serbien fortfarande att befatta sig med begreppet. Men det finns också anledning att blicka framåt.

De senaste dagarna har det pågått ett rävspel i FN:s säkerhetsråd. Ryssland blockerade under onsdagen på Serbiens begäran en brittisk resolution som fördömer folkmordet.

Banden mellan Belgrad och Moskva är starka, såväl historiskt som i dag. Då den enorma ryska militärparaden med anledning av 70-årsminnet av segern i andra världskriget hölls i maj, deltog serbisk militär. Länderna binds även ihop i den kristna-ortodoxa fåran. - Ekonomiskt stöttar Ryssland serberna med stora investeringar, inte minst i infrastrukturprojekt. Samtidigt är -Serbien beroende av ryska gasleveranser för sin energiförsörjning.

Parallellt med denna serb-ryska relation pågår Serbiens kandidatprocess för ett eventuellt framtida inträde i EU, en process som 2013 uppgraderades till ett stabiliserings- och associationsavtal. Unionen har påpekat att Serbien behöver anstränga sig mer för att harmonisera sin utrikes- och säkerhetspolitik med den europeiska linjen. Det medför en känslig balansgång. Landet har exempelvis inte velat, och inte heller kunnat, stötta västs ekonomiska sanktioner mot Ryssland. Däremot har Serbien åtagit sig en balanserande roll mellan väst och öst i frågan kring Ukraina.

Serbiens situation är delikat: medan Ryssland fortsatt motsätter sig Kosovos självständighet, har Serbien deklarerat att Krim tillhör Ukraina. Eftersom Kosovo enligt serberna tillhör dem, så följer logiken att Krim även fortsättningsvis bör tillhöra ukrainarna.

Landet har gjort framsteg i sitt närmande mot den europeiska gemenskapen. Genom att följa associationskraven har serberna reformerat lagar rörande arbetsmarknadsfrågor, möjliggjort privatiseringar, infört en ny konkurslag samt förenklat planerings- och -konstruktionslagar. Samtliga förändringar syftar till att underlätta för det lokala företagsklimatet.

För Ryssland är det av strategisk vikt att försvåra, försena och om möjligt förhindra att Serbien går med i EU. Samtidigt vill Ryssland behålla och stärka relationerna till Serbien om olyckan skulle vara framme. Likt Putins ouvertyrer till Ungern och Bulgarien, ses Balkan som en fortsatt rysk intressesfär. Och Putin tvekar inte att använda Serbien som en kil i den europeiska säkerhetspolitiken.

Ryssland har de senaste åren väckt liv i föreställningen att etnicitet är en gemensam grund för politisk sam-hörighet. Det var huvudargumentet i annekteringen av Krim och även i -hybridkrigföringen i östra Ukraina. Och det fortsätter att vara det huvudsakliga argumentet i Rysslands pågående propagandakrig mot Estland, med sikte på den ryska enklaven i Narva. I sin kommunikation kring Serbien påtalar ryska representanter ofta och gärna att de ryska och serbiska folken är förenade via sina slaviska rötter. Det är ett budskap med en potentiell sprängkraft som övriga Europa inte bör underskatta.

Det officiella Serbien är fortfarande oförmöget att erkänna och acceptera omfattningen av händelserna eller den serbiska nationalismens roll kring -Srebrenica. I ett tv-tal häromdagen sade premiärminister Aleksandar Vučić att han trots allt ämnade åka till minnesceremonin i Srebrenica för att han skulle representera ”ett Serbien som är kapabelt att erkänna att vissa individer begick brott”. Vučić lade även till att det inte finns någon ”kollektiv skuld”.

Det kvittar hur många eftergifter och reformer Serbien mäktar med under arbetet med sin EU-kandidatur. Så länge Serbien inte orkar erkänna folkmordet, kan landet inte bli medlem i Europeiska unionen. Folkmords-förnekare gör sig icke besvär, men skapar icke desto mindre besvär.

Csaba Bene Perlenberg

csaba.perlenberg@dn.se

Banden mellan -Belgrad och Moskva är -starka, såväl historiskt som i dag. “

“ Syriza har mycket att bevisa

DN TORSDAG 9 JULI 2015

Mycket uppmärksamhet har riktats mot den färska IMF-rapport som visade att Grekland kommer att behöva någon form av omstrukturering av sina skulder. Den -grekiske -premiärministern Alexis Tsipras -viftade med den i sin kampanj för ett nej till långivarnas bud i helgens folkomröstning. Och här i Sverige hänvisar de debattörer som tycker att trojkan ska böja sig för de grekiska kraven på en nedskrivning regelbundet till den.

Men IMF:s rapport visar inte bara att Greklands skuldbörda är för tung. Den sätter också fingret på vad som gör att det är så svårt att nå en -överrenskommelse mellan landet och dess långivare.

Det som varken Tsipras eller hans svenska försvarare nämner är vad som skrevs i förra årets motsvarighet av den bredare IMF-översyn i vilken rapporten är en del. Enligt den hade Grekland våren 2014 gjort ”betydande framsteg mot att balansera sin ekonomi”.

Faktum är att Grekland förra året hade ett primärt överskott i statsfinanserna, BNP-tillväxt och att arbetslösheten – om än fortsatt hög – hade vänt neråt.

Åtstramningspolitiken hade inte dömt Grekland till evig recession. Den hade bidragit till en smärtsam intern devalvering som stärkt kraften i landets enda riktiga exportvara – turismen – och tagit landet ur recessionen. Enligt IMF:s prognos från oktober förra året skulle

tillväxten öka från 0,6 procent 2014 till 2,8 procent 2015 – en högre siffra än i Portugal, Italien och Spanien. Samtidigt förväntades det primära budgetöverskottet öka från 1,5 till 3 procent.

Nu har båda siffrorna skrivits ned. Enligt ECB:s senaste prognos förväntas BNP växa med 0,5 procent. Och de lär få revideras igen.

Så varför denna försämring? För att citera förra veckans omtalade IMF-rapport: ”omfattande policyförändringar sedan tidigt i år har resulterat i en stor ökning av finansieringsbehovet”.

Eller med andra ord, Syriza kom till makten i januari. Med det rullades gamla reformer tillbaka medan stoppklossar lades framför nya. Samtidigt har konfrontationen med långivarna skapat stor osäkerhet.

Poängen här är inte att hela den grekiska krisen är Syrizas fel. Greklands problem har djupa historiska, strukturella och institutionella rötter.

Inte heller är den att långivarna står utan ansvar. Hade de belönat de regeringar som trots allt genomförde tuffa åtstramningar hade grekiska väljare varit mindre receptiva för populismens locktoner.

Poängen är i stället denna: Sedan Syriza kom till makten har Grekland vänt sig från reformer för stärkta statsfinanser och konkurrenskraft. Även om Merkel och Co accepterar någon form av omstrukturering av grekernas skulder, vilket nog är nödvändigt för att undvika Grexit, krävs omfattande besparingar och strukturreformer om inte Tyskland även fortsättningsvis ska behöva plocka upp grekernas nota.

Givet dess meritlista, går det att lita på att Syriza klarar av att genomföra sina utfästelser om sådana?

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se

Faktum är att Grekland förra året hade ett primärt överskott i statsfinanserna, BNP-tillväxt och att arbetslösheten hade vänt neråt. “

”Sveriges insats i Afghanistan ska granskas av utredning”

DN TORSDAG 9 JULI 2015

“Tillsätts i dag. Sveriges samlade insats i Afghanistan mellan 2002 och 2014 ska utvärderas. I uppdraget ingår att granska militära och diplomatiska verksamheter, men också hur utvecklingsstöd och andra krisinsatser fungerat, skriver Margot Wallström (S), Peter Hultqvist (S) och Isabella Lövin (MP).

Regeringen beslutar i dag att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. Utredningen ska återspegla omfånget av det svenska engagemanget och täcka diplomatisk och politisk verksamhet, militära och andra krishanteringsinsatser och utvecklingsstödet, inklusive polisiära bidrag. Dess uppdrag är att konsultera brett med de aktörer som har varit delaktiga, både från svenska myndigheter och från civilsamhället.

Det har nu gått närmare 14 år sedan den fruktade talibanregimen störtades hösten 2001 och ersattes av en interimsregering. Sedan dess har en rad positiva förändringar ägt rum. Förra året genomfördes ett presidentval i landet som resulterade i det första fredliga och demokratiska maktskiftet i Afghanistans historia. Flickor får numera gå i skolan, hälsovården når ut till fler, mödra- och spädbarnsdödligheten minskar och stora och nödvändiga infrastruktursatsningar har gjorts.

Samtidigt står landet inför stora utmaningar. Konflikten mellan centralregeringen i Kabul och det väpnade motståndet, inklusive talibanerna, pågår alltjämt med återkommande blodiga våldsdåd. Landet är också ett av världens fattigaste och även om kvinnor och flickor i allt större utsträckning har blivit en del av det offentliga livet är det lång väg kvar till ett jämställt deltagande både i och utanför hemmet. Korruptionen är utbredd.

Det internationella samfundet, inklusive Sverige, har spelat en betydande roll för att främja fred, säkerhet och återuppbyggnad i Afghanistan. Tillsammans med ett fyrtiotal andra länder har vi deltagit i en av de mer omfattande och långvariga internationella insatserna sedan andra världskriget. Den inleddes i slutet av 2001 i samband med att FN:s säkerhetsråd godkände upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka (International Security Assistance Force, ISAF). Den skapades för att under FN-stadgans kapitel VII bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten och stödja övergången till demokratiskt styre.

Det finns en bred politisk uppslutning bakom det svenska engagemanget som inkluderar en lång rad olika insatser: politiska, diplomatiska, polisiära, militära och biståndsinriktade, såväl med humanitärt stöd som långsiktigt utvecklingssamarbete.

• Under perioden 2002-2014 har omkring 9000 svenska män och kvinnor tjänstgjort inom ramen för den svenska militära insatsen, som har ingått i ISAF. Kostnaden för den svenska militära insatsen har uppgått till cirka tio miljarder kronor. Engagemanget har över tiden övergripande inriktats på att stödja uppbyggnaden och utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Fem svenska soldater och två lokalt

anställda tolkar har stupat och därmed betalat det yttersta priset för sin vilja att bidra till fred i landet.

• Sedan 2001 har Sverige bidragit med över fem miljarder kronor i bilateralt bistånd och över en miljard kronor i humanitärt stöd. Det har inriktats på utbildning, hälsa, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

• Sverige har bidragit med poliser, rådgivare och annan utsänd personal i olika insatser. Till exempel har svensk polis inom ramen för EU:s polisiära insats EUPOL utbildat afghanska poliser i bland annat jämställdhetsfrågor och brottsutredningstekniker.

• Sverige har öppnat en ambassad i Kabul och ett sektionskansli i Mazar-e-Sharif.

• De omfattande svenska insatserna har kunnat genomföras tack vare det svenska folkets mångåriga solidaritet med det afghanska folket, och genom de många afghaner som har bidragit till att våra insatser har kunnat äga rum.

I dag är Afghanistan en av de största mottagarna av svenskt bistånd. Vid den stora internationella givarkonferensen 2012 utlovade Sverige upp till 8,5 miljarder kronor för perioden 2015–2024. De afghanska säkerhetsstyrkorna har tagit över ansvaret för säkerheten i sitt land, men Sverige bidrar fortsatt med militär personal i form av bland annat rådgivare inom ramen för utbildnings- och rådgivningsinsatsen ”Resolute Support Mission”. Vårt stöd till Afghanistan kommer att fortsätta.

Vi vet att de svenska insatserna har gjort, och fortsätter att göra, skillnad. Det gäller den diplomatiska och politiska verksamheten, militära och andra krishanteringsinsatser liksom utvecklingsstödet, inklusive de polisiära bidragen. Vi har bidragit till flickors tillgång till utbildning, till utbyggnaden av hälso- och sjukvården, samt till att förbättra situationen för demokrati och mänskliga rättigheter. Men Afghanistan brottas fortfarande med omfattande problem. Det handlar inte minst om korruption, laglöshet och våld. Därför är det befogat att utvärdera våra insatser och det är mot den bakgrunden som regeringen tillsätter denna utredning, som också har efterfrågats av andra svenska aktörer verksamma i Afghanistan. Utredningen ska titta på resultaten som har uppnåtts, om vi har nått de mål som ställts upp, om våra resurser har använts på bästa sätt, liksom en rad andra frågor såsom hur den civil-militära samverkan har fungerat. Arbetet ska ske i nära samarbete med Försvarsmakten, Sida, Polismyndigheten och andra berörda myndigheter. Civilsamhället och forskarsamhället ska inkluderas tidigt i processen.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2016. Det blir ett delbokslut över ett av Sveriges största fredsframtvingande och biståndspolitiska engagemang i modern tid. Vi förväntar oss att kunna dra lärdomar som kan användas såväl i det fortsatta arbetet i Afghanistan som vid framtida insatser i andra länder. Vi känner stolthet över de omfattande svenska insatserna i Afghanistan och är öppna för att ständigt arbeta för att förbättra metoder och lära från den verksamhet som genomförs.

Ytterligare analyser och utvärderingar kan komma att genomföras. Bland annat kommer en särskild analys att initieras av Regeringskansliet som ska redogöra för hur det svenska deltagande inom Isaf har påverkat Försvarsmakten och dess verksamhet. Det kan

även bli aktuellt med uppdrag till Sida och andra myndigheter att genomföra relevanta analyser och utvärderingar under perioden.

När det gäller den utredning som regeringen tillsätter i dag är det samtidigt viktigt att komma ihåg att Sverige har agerat inom ramen för en omfattande internationell insats och att det svenska bidraget har varit en del i ett större sammanhang. Att sätta likhetstecken mellan resultatet av de svenska insatserna och utvecklingen i landet är därför svårt liksom att isolera den svenska verksamheten från det internationella samfundets samlade engagemang. Men det är nödvändigt att kunna utvärdera vad vi har gjort för att på så vis kunna lära av det. Från regeringens sida anser vi att detta – för oss som beslutsfattare – är vår skyldighet både mot det svenska och afghanska folket. Det ger oss också möjlighet att på bästa sätt utnyttja våra resurser liksom all den kunskap som vi hittills har erhållit, i vårt fortsatta engagemang för att stödja det afghanska folket och Afghanistan.

Margot Wallström, utrikesminister (S)

Peter Hultqvist, försvarsminister (S)

Isabella Lövin, biståndsminister (MP) “

“ I Srebrenica tar sorgen inte slut

DN TORSDAG 9 JULI 2015

○ Under några få dagar i juli 1995 mördades 8 000 muslimska pojkar och män av bosnienserbiska soldater i Srebrenica.

○ På lördag, 20-årsdagen av folkmordet, finns USA:s förre president Bill Clinton bland de 50 000 besökare som väntas till den lilla staden i östra Bosnien-Hercegovina för att hedra offren.

○ Bosnien präglas fortfarande av minnena från det blodiga kriget och av spänningar mellan olika etniska grupper.

DN i Bosnien-Hercegovina
”Glöm aldrig Srebrenica” står det på kepsarna som Fadila Efendic säljer i sin kiosk utanför den stora begravningsplatsen i Potocari. På hyllorna finns nyckelringar, hantverk, paprikainläggningar och marmelader, men den här heta dagen kommer de flesta in för att köpa vatten eller läsk.

Efter stängning går 64-åriga Fadila Efendic ofta till gravfältet och stannar till en stund vid två vita stenar. Där ligger sonen Fizo, som skulle ha fyllt 20 år sommaren 1995, och maken Hamed, som var 45 år och arbetade på kontoret i en byggfirma före kriget. Fadila Efendic skildes från dem på morgonen den 11 juli. Srebrenica, den säkra enklaven där den fredsbevarande holländska FN-styrkan skulle beskydda invånarna, hade fallit.

Ryktet spred sig som en löpeld att den bosnienserbiske generalen Ratko Mladic redan var på plats i den lilla staden.

– Det var totalt kaos, folk flydde hals över huvud. Det som inte kunde hända, inte fick hända, hade hänt. Srebrenica hade förvandlats till ett stort flyktingläger under kriget. Det var folk överallt. I våra tre hus bodde både släktingar och andra människor som tvingats bort från sina hembyar. Det var konstant brist på vatten och mat. Staden var omringad av bosnienserbiska trupper, men dittills hade vi varit skyddade från striderna, berättar Fadila Efendic.

– Jag bestämde mig för att ta min dotter med mig till FN-basen. Min man och son stannade i huset. ”Gråt inte mamma”, var det sista Fizo sade på trappan.

Fadila Efendic återsåg aldrig sin familj. Av andra har hon hört att Hamed och Fizo anslöt sig till de tusentals män som försökte springa över bergen och genom skogen till Tuzla tio mil bort, till det område som kontrollerades av bosniska styrkor.

– Fizo ska ha stannat för att hjälpa en granne som ramlat och skadat sig. Det är det sista jag vet.

Batterifabriken där den holländska FN-bataljonen var stationerad ligger alldeles bakom Fadilas kiosk. Hon pekar ut platsen där Ratko Mladic inför tv-kameror delade ut godis till barn och försäkrade att ingen hade något att frukta. När kameran stängts av började soldaterna fylla bussar med folk. Kvinnor och barn för sig, män för sig.

Fadila Efendic och dottern Nirha fick vänta till nästa dag och åkte med en av de allra sista bussarna från Srebrenica till Tuzla. Natten tillbringade de i ett tält utanför FN-basen. Fadila berättar att hon var vettskrämd och att hon hörde skott från kraftstationen. Hon tittade bara på marken framför sig. Från bussresan minns hon att mittgången var fylld med kläder.

– För att skydda min dotter bad jag henne att byta om till tränings-overallsbyxor och en stor tröja. Jag ville att hon skulle se oansenlig ut så att soldaterna inte skulle bry sig om att våldföra sig på henne.

Många av männen som flydde genom skogen sköts ihjäl under flykten. När överlevarna nådde Tuzla började kvinnorna förstå att någonting fruktansvärt hade hänt.

– Stämningen blev mer och mer desperat när vi förstod att också männen som föstes ombord på bussarna i Srebrenica var borta för alltid, säger Fadila Efendic.

Det gick lång tid innan kvinnorna fick veta att männen förts till skolor och andra uppsamlingsplatser. Under några få dagar mördades 8 000 personer av de bosnienserbiska styrkorna. En filmsekvens som sändes över hela världen flera år senare visar hur männen ställdes upp på rad med bakbundna händer.

Massdödandet i Srebrenica är det värsta illdådet i Europa efter andra världskriget. Enligt FN:s krigsförbrytartribunal är massakern ett folkmord.

För Fadila Efendic och tusentals andra kvinnor började ett liv som flyktingar i sitt eget land. Hon återvände till huset i Srebrenica för tio år sedan. Tre år efter massakern hittades den huvudlösa kroppen efter

Fadilas man i en massgrav. Hameds huvud hittades på en helt annan plats sju år senare. Från Fizo, sonen, kunde hon bara begrava delar av ett ben som hittades för sju år sedan.

Arbetet med att identifiera offren från hundratals massgravar med hjälp av dna-teknik pågår fortfarande. Efter kriget grävdes många gravar upp med grävskopor och kropparna flyttades runt för att undanröja bevis. Därför är det inte ovanligt att kvarlevor från samma person hittas på olika platser.

Varje år i samband med årsdagen av folkmordet begravs de offer som identifierats under året. I år hålls ceremonier för mer än 100 människor mellan den 11 och den 20 juli. På minnesplatsen grävs nya gravar i den torra jorden. Samtidigt filmar medarbetare från tv-kanalen al-Jazira hela området med hjälp av en drönare. Scenerna ska avsluta en dokumentärfilm om Srebrenica.

En av de besökare som dröjer sig kvar längst den här eftermiddagen är Sedina Subasic. Hon är sedan många år bosatt i St Louis i USA. Liksom tiotusentals andra muslimer från östra Bosnien sökte hon och familjen skydd i Srebrenica under krigsåren.

– Jag är här för att visa mina söner min bror Sulejmans grav. Han blev bara 17 år, han dödades när han försökte fly över bergen. Det är viktigt att mina tre barn får en relation till den plats som förändrade min och så många andras framtid. Nu är det så lugnt och fridfullt här att det nästan är omöjligt att förklara vad som hände för 20 år sedan, säger Sedina Subasic.

Äldste sonen Nadis har varit i Bosnien-Hercegovina förut, men för Emir och Dzevad är det första gången. De är tagna av stundens allvar och sitter länge runt den höga vita stenen. De ska stanna i flera veckor och Sedina Subasic kommer att återvända många gånger.

– Det är många känslor som far genom huvudet, för mig är det viktigt att låta minnena ta tid.

Före kriget var Srebrenica en av många multietniska städer i det dåvarande Jugoslavien. Nu ligger staden, som är omgiven gröna kullar, i Republika Srpska (den serbisk-dominerade delen av Bosnien). Länge var det omöjligt för bosniaker (muslimer) att återvända, men de senaste tio åren har många muslimer återtagit sina hus. Nu bor dock serber och bosniaker åtskilda i olika delar av staden, där många av husfasaderna fortfarande är prickiga av kulhål och granatsplitter. Bland serberna finns en utbredd uppfattning att muslimerna tagit patent på att vara offer och att de oförrätter som begicks mot bosnienserber under kriget nonchaleras eller glöms bort. Det krävs inte mycket för att spänningen ska öka mellan grupperna.

– I det vardagliga livet går det bra. Vi kan prata om vädret och priserna på grönsaker, men inte beröra det som hände här under kriget. Ibland tror jag att det ligger i politikernas intresse att elda på misstänksamheten så att de slipper prata om fattigdom och arbetslöshet, säger kioskägaren Fadila Efendic.

– Min dotter bor i Sarajevo, men jag är född i Srebrenica och tycker att jag hör hemma här. Fast jag tycker att det är sorgligt att det bor ensamma kvinnor i så många av husen. Jag har tre barnbarn som jag

träffar så ofta som möjligt, men de kvinnor i min generation som bara hade söner får aldrig uppleva att familjerna växer.

Situationen i Srebrenica med en strikt uppdelning mellan de etniska grupperna är densamma i hela Bosnien. Serber, kroater och bosniaker går i separata skolor med egna läroplaner. Ofta fortsätter den etniska uppdelningen i arbetslivet.

I samband med fredsuppgörelsen på en flygbas i Dayton i USA delades Bosnien-Hercegovina upp i en serbisk republik (Republika Srpska) och en federation där muslimer och kroater dominerar. Arrangemanget, som skapade jämvikt mellan muslimer, kroater och serber och var nödvändigt för att Bosnien inte skulle haverera efter kriget för 20 år sedan, har nu blivit en bromskloss för utveckling.

Bosnien har i dag det mest tungrodda politiska systemet i världen, med 14 parlament på tre olika nivåer i ett land med bara fyra miljoner invånare. Politiker från de olika etniska grupperna blockerar konsekvent varandras förslag.

Resultatet har blivit att Bosnien har halkat efter alla andra länder i regionen. Arbetslösheten bland unga är 67 procent och samhället genomsyras av korruption. Enligt EU har Bosnien det sämsta investeringsklimatet i Europa.

Missnöjet med politikerna är utbrett och förra våren skakades Sarajevo, Tuzla och flera andra städer av stora protester där myndighetsbyggnader sattes i brand. Det som först kallades en bosnisk vår kom av sig efter bara några veckor. I stället väcktes farhågor om att social oro kan elda på nationalismen inom de etniska grupperna.

Bland många unga i Sarajevo finns en önskan om att lägga kriget bakom sig. 24-årige Amir Karovie studerar företagsekonomi på universitet. Själv har han bara vaga minnen från slutet av kriget, men hans föräldrar pratar ofta om hur de sprang i sicksack mellan husen för att komma undan krypskyttarna.

– Jag förstår att det är viktigt att minnas och att försöka reda ut de låsningar som finns, men landet kan ju heller inte stanna upp för alltid. Om det inte finns några jobb att söka har jag och mina kurskamrater inte någon framtid i Bosnien, säger Amir Karovie.

Studenterna som har en rökpaus utanför den ekonomiska fakulteten i Sarajevo säger att de helst vill glömma kriget. Inför 20-årsdagen av folkmordet är de dock väl insatta i tidningarnas spekulationer om vilka politiker som kommer och inte. Någon är upprörd över att Milorad Dodik, president i Republika Srpska inte åker dit, en annan tycker att den bosnienserbiske ledaren inte har någonting i Srebrenica att göra.

På lördag väntas 50 000 besökare till Srebrenica. Bland de internationella gäster som kommer att följa ceremonierna från ett uppbyggt podium finns USA:s förre president Bill Clinton. För de flesta regeringar i Europa är det odramatiskt att skicka höga representanter till Srebrenica, men på hemmaplan är årsdagen etniskt och politiskt laddad. Relationen med grannlandet Serbien ställs också på sin spets. Även om förhållandet mellan Bosnien-Hercegovina och Serbien har normaliserats framför allt när det gäller handel finns misstron från krigsåren kvar.

Serbiens premiärminister Aleksandar Vucic åker till Srebrenica, men den ultranationalistiske presidenten Tomislav Nikolic deltar inte i

minneshögtiden. Tidigare i år bad han om ursäkt för massdödandet i Srebrenica, men han går inte med på att det var ett folkmord.

I Serbien har känslorna varit mycket upprörda över ett brittiskt resolutionsförslag till FN:s säkerhetsråd inför 20-årsdagen. Enligt förslaget skulle det bli förbjudet att förneka att det begicks ett folkmord i Srebrenica. Men på onsdagen lade Ryssland in sitt veto mot resolutionen.

Synen på Srebrenica är kanske det tydligaste exemplet på att det är omöjligt skriva en gemensam historia om vad som hände när Jugoslavien föll samman.

– Kroater, serber och muslimer kommer aldrig att ha gemensamma händelser och minnesdagar från krigsåren. Det som ses som en seger för ett land är en tragedi för ett annat, som Operation Storm när Kroatien återtog förlorade landområden och drev ut serberna från Krajina. Det vi måste lära oss är att bättre respektera varandra, säger människorättsadvokaten Natasa Kandic i Serbiens huvudstad Belgrad.

Natasa Kandic och hennes organisation Humanitarian law center har spelat en huvudroll i arbetet med att dokumentera krigsförbrytelser i samband med Jugoslaviens sönderfall. Hon säger att hon inte tar hänsyn till nationalitet och religion utan alltid står på offrens sida. Natasa Kandic har ofta varit en nagel i ögat på regeringarna i regionen, inte minst i hemlandet Serbien när hon tidigt krävde att misstänkta krigsförbrytare skulle lämnas ut till Haagtribunalen. Nu kämpar hon för att länderna på Balkan ska inrätta en gemensam försoningskommission.

– Ökad förståelse är en förutsättning för en fortsatt fredlig utveckling. Intresset för en försoningsprocess är stort från det civila samhället, men politikerna har hittills varit rädda för att ge sig in i ett projekt som de tror kan leda till att de förlorar röster i nästa val, säger Natasa Kandic.

En viktig del i arbetet skulle vara att kartlägga offren och att beskriva de döda som människor i stället för som siffror.

– I dag bygger nästan all information om krigen på uppskattade siffror. När offren har en identitet och en historia blir det lättare att förstå kriget och att känna respekt för de döda oavsett vilket etniskt läger man själv tillhör.

Natasa Kandic har varit i Srebrenica i samband med många års-dagar, men den här gången stannar hon i Belgrad för att delta i en manifestation. Tillsammans med flera tusen andra tänker hon på lördag lägga sig på marken utanför parlamentet för att hedra dem som dödades i Srebrenica.

– Förhoppningen är att vi blir så många att vi representerar alla offren. Det är ett sätt att visa att vi bryr oss, säger Anita Mitic från frivilligorganisationen Ungdomsinitia-tivet, som är en av arrangörerna.

Deltagarna anmäler sig på Facebook och i början gick det lite trögt. Anita Mitic tror att det finns en oro för att polisen ska ingripa eller försöka stoppa manifestationen.

I Srebrenica är 63-åriga Hatidza Mehmedovic djupt involverad i förberedelserna inför 20-års-dagen. Hon förlorade sin man Abdulah och sönerna Azmir och Almir. Hon är en av grundarna av organisationen Srebrenicas mödrar och har hjälpt många kvinnor att återvända till sina hus. Hatidza Mehmedovic har tappat räkningen på hur många gånger hon har vittnat vid Haag-tribunalen och i domstolar på olika nivåer i Bosnien

– Jag får aldrig möjlighet att organisera några bröllop för mina söner, så jag har vigt mitt liv åt att prata om det som hände här i Srebrenica för 20 år sedan. Det går aldrig att få rättvisa, det viktiga nu är att se till att det aldrig händer igen, säger Hatidza Mehmedovic.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se
Fakta.

Karadzic och Mladic åtalade för folkmord

Bosnienserberna Radovan Karadzic och Ratko Mladic har ställts inför rätta vid tribunalen i Haag som huvudansvariga för massakern i Srebrenica. Rättegångarna pågår sedan flera år och åtalspunkterna är bland annat folkmord och brott mot mänskligheten.

Psykologen och poeten Radovan Karadzic var bosnienserbisk president under krigsåren. Han höll sig gömd under många år efter kriget. När han greps på en buss i Belgrad sommaren 2008 visade det sig att han levt förklädd till läkare inom alternativmedicin. Rättegången mot den i dag 70-årige Radovan Karadzic inleddes 2008.

Ratko Mladic var bosnienserbernas befälhavare under kriget. Den 11 juli 1995 var Ratko Mladic på plats när hans trupper intog Srebrenica. Ratko Mladic höll sig undan i 16 år. Så länge Slobodan Milosevic hade makten i Serbien var livet på flykt enkelt, när Mladic greps för fyra år sedan gömde han sig i ett uthus hos en kusin på landsbygden. Rättegången mot den nu 73-årige Ratko Mladic inleddes 2012.

Både Karadzic och Mladic åtalas också som ansvariga för den nästan fyra år långa belägringen av Sarajevo, där 10 000 människor dödades.

Bland de 161 personer som ställts inför rätta i Haag fanns den siste jugoslaviske presidenten Slobodan Milosevic. Han dog i sin cell för nio år sedan. Haagtribunalen ska avvecklas när rättegångarna mot Mladic och Karadzic är avslutade.

Detta har hänt. Bosnienkriget

1991. Jugoslaviens upplösning inleds när Slovenien och Kroatien förklarar sig självständiga.

1992. 29 februari: Det multietniska Bosnien-Hercegovina säger i en folkomröstning ja till självständighet. Den serbiska delen av befolkningen bojkottar omröstningen.

5 april: Bosnien-Hercegovina förklarar sig självständigt.

6 april: Bosnienserbiska styrkor attackerar Sarajevo. En 43 månader lång belägring av staden inleds

Vår och sommar 1992: Hårda strider pågår i östra Bosnien, sedan även i västra Bosnien. Bosnienserbisk militär kontrollerar snart två tredjedelar av Bosnien-Hercegovinas territorium.

Årsskiftet 1992/93: Mer än två miljoner människor uppges ha flytt och 800 000 vara hemlösa. Det rapporteras om etnisk rensning och om koncentrationsläger.

1993. Våren: Strider bryter ut mellan kroater och bosniaker (muslimer), som varit allierade under krigets inledning, i flera delar av landet.

1994. 5 februari: 68 människor dödas och 200 skadas när granater slår ned på en marknad i Sarajevo.

1995. 6 juli: Bosnienserbiska trupper rycker fram mot Srebrenica, som under kriget förvandlats till ett stort flyktingläger. Den holländska FN-styrkan som ska garantera civilbefolkningens säkerhet, får nej på sin begäran om flygunderstöd.

11 juli: Srebrenica faller. 8 000 muslimska pojkar och män mördas. Det är den mest omfattande massakern i Europa efter andra världskriget.

30 augusti: Nato inleder en tre veckor lång bombning av bosnienserbiska mål. 5 000 man från 15 nationer deltar.

14 december: Daytonavtalet skrivs under och sätter stopp för kriget. Bosnien delas upp i två så kallade entiteter. En fredsbevarande styrka på 60 000 man skickas till Bosnien-Hercegovina. Kriget i Bosnien krävde 100 000 liv. “

“ EU-ledarna väntar på Tsipras slutbud

DN TORSDAG 9 JULI 2015

DNi Bryssel
Applåder och högljudda burop mötte Greklands premiärminister Alexis Tsipras i EU-parlamentet. Samtidigt väntar EU fortfarande på ett slutligt bud från regeringen i Aten.

Känslorna svallade när Greklands premiärminister Alexis Tsipras på onsdag förmiddag var inbjuden till EU-parlamentet för att delta i en debatt om den grekiska krisen.

På väg in i parlamentets sessionssal blev Tsipras omfamnad av den franska vänsterns ledare Jean-Luc Mélenchon och spanska Podemos ledare Pablo Iglesias, som står Tsipras nära.

Applåder kom också från franska Nationella frontens ledare Marine Le Pen och andra högerextrema ledamöter, medan högljudda burop hördes från annat håll.

Alexis Tsipras presenterade inga nya förhandlingsbud, men hävdade att Grekland har varit ett ”försökslaboratorium” för EU:s åtstramningspolitik och att den politiken har misslyckats.

— Reformer behövs och ska genomföras, men bördorna måste fördelas på ett annat och mer rättvist sätt, sade Tsipras.

En mycket livlig debatt följde efter Tsipras anförande och inläggen följde i stort den europeiska politikens skiljelinjer.

Greklands premiärminister kritiserades av liberaler, konservativa och en och annan socialist — men fick stormande bifall av den EU-kritiska vänstern och av flertalet högerpopulister och högerextrema ledamöter.

— Vi tycker olika om mycket. Men vi delar uppfattningen att makten ska ligga hos folket och tas från EU:s byråkrater, sade till exempel Marine Le Pen.

När Sverigedemokraternas Peter Lundgren fick ordet tyckte han att EU ”borde skämmas” för att ha infört euron. Manfred Weber, ordförande för EPP, den konservativa och kristdemokratiska gruppen, hävdade i stället att regeringen i Aten ska be om förlåtelse för att EU:s företrädare kallats terrorister.

— Titta er runt omkring i den här kammaren och se vilka era vänner är — det är Europas extremister.

Weber påpekade också att lånen till Grekland kommer från skattebetalare i andra länder och att levnadsnivån för medborgarna i fem EU-stater är lägre än i Grekland.

Samtidigt som debatten i EU-parlamentet pågick lämnade den grekiska regeringen in en ansökan om ett nytt stödprogram till ESM, den europeiska räddningsfonden.

Grekland vill ha ett treårigt hjälpprogram och lovar i gengäld att reformer som rör landets skatte- och pensionssystem ska genomföras omedelbart, redan från nästa vecka.

Men för att inleda förhandlingar om ett helt nytt stödprogram behövs ett ja eller ett nej från eurogruppen, euroländernas finansministrar. EU kräver därför att Grekland överlämnar en detaljerad reformplan allra senast på torsdag.

Enligt Europeiska rådets ordförande Donald Tusk måste det bli en uppgörelse den här veckan, därefter blir det inga fler förlängningar. Under debatten i EU-parlamentet utlovade Alexis Tsipras ett grekiskt reformprogram ”inom de kommande två dagarna”.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Det här händer nu

9 juli. Sista dagen för Grekland att överlämna en detaljerad reformplan till EU och eurogruppen.

10–11 juli. Eurogruppen säger ja eller nej till att starta förhandlingar om ett nytt stödprogram.

12 juli. Extra toppmöte om Grekland där EU:s alla stats- och regeringschefer ska delta. “

“ Nya skatter och sänkta bidrag

TORSDAG 9 JULI 2015

London Den konservativa regeringen ska få finanserna i balans genom stora besparingar och ändringar i skattesystemet, framgår av budgeten.

Regeringen sänker prognosen för tillväxt något och tror att ekonomin växer med 2,4 procent i år och 2,3 procent 2016.

Underskottet ska ha vänt till ett överskott 2019/2020 genom att man sparar motsvarande cirka 150 miljarder kronor i välfärdssystemet och tar in mer i skatter. Regeringen vill ta bort skattelättnader för utlänningar baserade i Storbritannien.

Neddragningar slår mot lågavlönade, som får mindre i bidrag, och mot familjer med fler än två barn. Gränsen för att börja betala skatt höjs till cirka 140 000 kronor årligen. Även medelklassen får skattelättnader. Regeringen sänker också bolagsskatten till 18 procent 2020. Finansminister George Osborne säger att företag ska betala levnadslöner till alla över 25, men både Labour och en stiftelse för levnads-löner kritiserar nivåerna.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Rädd regim reagerar

DN FREDAG 10 JULI 2015

Det kinesiska börsraset har genererat en kraftfull reaktion från myndigheterna. Det säger mycket om statens roll i landets ekonomi.

De senaste veckorna har de kinesiska börserna genomgått ett dramatiskt ras. Fallet, som inleddes och tog fart i skymundan av Greklandskrisen, följde på ett årslångt kursrally. Hittills har Shanghaibörsen, Kinas viktigaste, förlorat mer än en tredjedel av sitt värde från sin topp i juni.

Prisfallet har under den senaste veckan genererat en kraftfull reaktion från de kinesiska myndigheterna. Först genom traditionella penningpolitiska medel: sänkta räntor och kapitalteckningskrav för att försvaga incitamenten att hålla kontanter och öka likviditeten. Det åtföljdes av en kampanj i statligt kontrollerade medier med syfte att säkra marknadernas förtroende.

När inget av det har hjälpt har kineserna tagit till mer okonventionella metoder. Pensionsfonder har använts till interventioner på aktiemarknaden och de finansiella tillsynsmyndigheterna har lättat på reglerna kring belånad handel för att skapa ett golv för hur lågt priserna kan sjunka.

De omfattande och oortodoxa åtgärderna motiveras av en rädsla för att krisen ska sprida sig. Framför allt är det länkar till de statliga bankerna, vilka utgör grundstenen i den kinesiska ekonomin, som skapar oro. Dessa får visserligen inte själva köpa aktier, men misstänks ha funnit informella sätt och kringgå regler och delta i det kursrally som inleddes förra sommaren.

Trots riskerna att krisen sprider sig anser många internationella analytiker att myndigheternas reaktion är över-driven. Dels väger börsen relativt lätt i den kinesiska ekonomin. Aktiemarknadens värde uppgår bara till 40 procent av landets BNP, vilket kan jäm-föras med mer än 100 procent i de flesta rika länder. Och aktier utgör endast 15 procent av hushållens tillgångar, så effekten på konsumtionen från kursfallet bör vara begränsad.

Dels innebär den kraftiga interventionen att marknaden inte får en chans att korrigera sig – eller snarare att detta skjuts på framtiden. Åtgärderna som kallats ”kvantitativa lättnader med kinesiska karaktärsdrag” syftar till skillnad från sin amerikanska motsvarighet inte till att stimulera den reala ekonomin utan endast till att hålla börspriserna uppe.

Men framför allt säger kursraset, det föregående börsrallyt och myndigheternas reaktion en hel del om statens roll i den kinesiska ekonomin.

Kursuppgången har till stor del drivits på av företag kring vilka det finns en berättelse som kopplar dem till Kinas ekonomiska utveckling. Dit hör många ur den snabbt växande IT-sektorn vars uppgång betraktats som tätt sammanbundet med hur landet klättrar i globala värdekedjor.

Men de inbegriper också företag som den statsägda tågtillverkaren CRRC – vars kurs femdubblades under årets första fem månader för att under de senaste två veckorna halveras. CRRC:s värdeökning motiverades av en berättelse om snabb effektivisering av statligt ägda bolag samt president Xi Jinpings stora infrastruktursatsning – ”Sidenvägen” – som ska länka samman Kina med Europa, via Centralasien och Mellanöstern.

Börsuppgången har hejats på av statskontrollerade medier som beskrivit aktieägande som både en patriotisk handling och en andel, inte bara i ett företag, utan också i den ”kinesiska drömmen”.

Statens roll i såväl kursuppgång som fall illustrerar med tydlighet hur kinesisk kapitalism fortfarande i hög grad inte bygger på fria marknader.

Den statliga kampanjen för aktieköp under det gångna året har, utöver upplåsta börsvärden, ytterligare en tydlig konsekvens: många av de som drabbas värst av prisfallet är småsparare och nybörjare på börsen som köpt sent och sett en vinst som mer eller mindre utlovad av staten.

Där någonstans återfinns nog också grundskälet till myndigheternas kraftfulla reaktion. För det kinesiska kommunistpartiet kommer den egna makten alltid i första hand. Och den vilar tungt på den stabilitet som landets snabba ekonomiska utveckling har skapat genom att lyfta miljoner människor in i en spirande medelklass. Det gör den också livrädd för allt som hotar tillväxt och skapar social oro.

Martin Liby Alonso martin.libyalonso@dn.se “

”Rätt åtgärder för Östersjön gör hållbar tillväxt möjlig”

DN FREDAG 10 JULI 2015

“Blå tillväxt. Havet står i centrum för EU:s nya tillväxtstrategi. För den redan kraftigt exploaterade Östersjön krävs försiktighet och nytänkande för att undvika ytterligare påfrestningar på miljön. Men med rätt metoder och insatser behöver ”hållbar” och ”tillväxt” inte vara motsatser, skriver forskargruppen Baltic Eye.

När Jean-Claude Juncker tillträdde som EU-kommissionens ordförande i november i fjol slog han fast att ökad tillväxt och fler arbetstillfällen nu ligger högst på kommissionens dagordning. Hans vision kan sammanfattas i den nya EU-strategin för blå tillväxt (Blue Growth).

I blå tillväxt ses havet som en stark drivkraft för en växande ekonomi i Östersjöregionen och hela EU. I dag genererar EU:s blå ekonomi 5,4 miljoner jobb och har ett bruttoförädlingsvärde på strax under 500 miljarder euro. Genom att utveckla sådant som vattenbruk, kustturism, marin bioteknik och havsbaserad vindkraft ska tillväxten öka ytterligare.

EU-kommissionen hävdar att tillväxten ska gå ”hand i hand” med en sund och frisk havsmiljö, och ledorden är ”hållbar tillväxt”. Många miljö-organisationer och flera havsforskare oroar sig ändå för konsekvenserna. När det gäller Östersjön är oron särskilt befogad.

Under ett drygt sekel har Östersjöns marina ekosystem utsatts för enorma mänskliga påfrestningar från fiske, jordbruk, industrier, transporter och turism. Priset betalas nu i form av dramatiska förändringar i fiskebestånden, kraftig övergödning med algblomningar, syrefria eller döda bottnar, minskad biologisk mångfald och förekomst av många miljögifter.

Knäckfrågan för EU:s vision om Blå tillväxt har därför kommit att bli om Östersjömiljön över huvud taget klarar en ökad exploatering.

Havsforskningens ganska entydiga svar på den frågan är: nej. I alla fall om exploateringen fortsätter på samma sätt som under de senaste hundra åren, med orden ”hållbar” och ”tillväxt” låsta i ett motsatsförhållande där mer av det ena automatiskt ger mindre av det andra.

En väg ur denna låsning är att omformulera problemet. I stället för att fråga *om* havet klarar mer tillväxt, kan vi fråga oss *hur* havet kan klara mer tillväxt? *Hur-frågan* knyter samman orden ”hållbar” och ”tillväxt” och sätter det marina ekosystemet i centrum. Förhoppningsvis föder det också nya och mer konstruktiva frågor:

Finns det sätt att exploatera havets resurser utan att förstöra havsmiljön? Går det rentav att utveckla metoder och strategier för tillväxt, som *samtidigt* skapar bättre havsmiljö?

Hur kan bevarande åtgärder och skydd av känsliga kustnära miljöer skapa större vinster och fler jobb inom turism och fritidsfiske?

Hur kan tillväxtpotentialen i vindkraft och marin bioteknik ökas genom metoder som även gagnar havsmiljön?

Hur kan satsningar på exempelvis renare bränsleförbrukning och säkrare transporter skapa nya arbetstillfällen och tillväxt inom närsjöfarten?

Svaren på dessa och en mängd andra frågor är inte givna. Men om vägen framåt för Östersjöregionen ska bli en långsiktig hållbar samhällsutveckling måste fler positiva utvecklingsspiraler skapas, där förbättringar i havsmiljön ger förbättrade förutsättningar för tillväxt.

Om detta ska uppnås måste vi bli bättre på att utnyttja det faktum att Östersjön är ett av världens mest studerade innanhav. Den samlade vetenskapliga kunskapen om hur ekosystemet reagerar på olika störningar är stor, och havsforskningen i Östersjöländerna är redan relativt väl integrerad. Denna kunskap och vetenskapliga expertis måste ges en central roll i beslutsprocesserna. Samarbetena mellan vetenskap, politik och näringsliv måste stärkas betydligt – nationellt och över nationsgränserna.

Och kanske viktigast av allt: där ingen eller för lite kunskap finns måste försiktighetsprincipen alltid vara bärande.

En annan viktig del i att uppnå långsiktig hållbar blå tillväxt är att lära av de goda exempel som redan finns. Ett gott exempel är programmet ”Greppa näringen”, som drivs av Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna och ett antal företag i lantbruksbranschen. Projektet erbjuder kostnadsfri rådgivning till svenska lantbrukare och har sedan starten 2001 besökt tusentals svenska gårdar. ”Greppa näringen” ger

handgripliga och skräddarsydda råd om åtgärder för att minska näringsläckaget från markerna (och därmed minska övergödningen), minska utsläppen av klimatgaser och tillämpa säker användning av växtskyddsmedel.

En färsk vetenskaplig utvärdering från Lunds universitet visar att både miljön och lantbrukarna tjänar på rådgivningen. Mest tjänar bönderna på att använda gödsel mer effektivt, vilket leder till minskat näringsläckage, större skördar och högre förädlingsvärden.

Liknande exempel finns även i Danmark där effektivare hantering av stallgödsel har lett till en halverad användning av konstgödsel.

Ett annat exempel hittas i Östersjöfisket, som i dag styrs av den så kallade MSY-principen. MSY (maximalt hållbart uttag) innebär den maximala mängd fisk som kan tas upp ur ett fiskbestånd utan att beståndet minskar över tid. Fiskforskare har länge varnat för att ligga precis på MSY och alltså fiska på gränsen för vad bestånden tål. I Östersjön, som är ett artfattigt och mycket föränderligt ekosystem, är riskerna särskilt höga.

Om uttagsnivåerna i stället läggs något under MSY, vilket till exempel gjorts framgångsrikt i Australien, tillåts fiskbestånden växa. Då ökar också ekosystemets motståndskraft mot även andra mänskliga påfrestningar. Och på sikt ökar även fiskenäringens vinster!

Mer fisk i havet och bättre åldersfördelning ger fler äldre och större fiskar, vilket gör att fiskebåtarna inte behöver fiska lika länge och förbruka lika mycket bränsle för att få upp sina kvoter. Dessutom bibehålls de kommersiella fiskarternas viktiga biologiska funktioner i ekosystemet.

Lärdomar från den sortens win-win-situationer är viktiga nycklar till en hållbar blå tillväxt. Framför allt eftersom de visar att ”tillväxt” faktiskt kan vara en samhällsutveckling som skapas utifrån miljöns förutsättningar och inte enbart på dess bekostnad.

Att tänka nytt och flerdimensionellt, ställa nya frågor och på allvar knyta samman ”hållbar” och ”tillväxt” är en stor utmaning, inte bara för politiker utan för hela samhället. Samtidigt måste vi försöka. För bortom alla problem och prövningar som kan tänkas uppstå står ändå ett helt klart: utan ett levande hav ingen blå ekonomi, och definitivt ingen blå tillväxt.

Fakta. Baltic Eye

Baltic Eye är en kunskapsnod för Östersjöforskning. Dess specifika syfte att samla och kommunicera relevant forskning om Östersjöns miljösituation till beslutsfattare, och verka för bättre Östersjömiljö.

Baltic Eye är en del av Stockholms universitets Östersjöcentrum, etablerat genom ett strategiskt partnerskap med stiftelsen BalticSea 2020. Östersjöcentrum driver bland annat Askölaboratoriet.

Baltic Eye-gruppen:

Anders Lindberg, ordförande

Tina Elfwing, föreståndare

Christoph Humborg, vetenskaplig ledare

Bo Gustafsson, Baltic Nest Institute

Gustaf Almqvist, forskare

Katja Broeg, forskare

Michelle McCrackin, forskare

Annika Svanbäck, forskare

Maciej Tomczak, forskare

Lena Viktorsson, forskare

Sofia Wikström, forskare “

”Vägbomber största hotet från rebellerna”

DN FREDAG 10 JULI 2015

“ -insatsen i Mali har beskrivits som en av de farligaste och dödligaste i FN:s historia. Nyligen blev det klart att Sverige förlänger sin medverkan med ytterligare ett år. Svenska soldaterna Jimmy Stjernqvist, 27, och Patrik Gisselson, 30, kom nyligen hem efter tjänstgöring i det konfliktdrabbade landet.

DN träffar Jimmy Stjernqvist och Patrik Gisselson i en sval trädgård utanför Tyresö, 5 000 mil från -Malis heta ökenlandskap där de har tjänstgjort under våren. -Huvuduppgiften för de 250 svenska soldaterna som tjänstgör under FN-flagg i Mali är att samla in underrättelseinformation om situationen i det konfliktdrabbade landet (se faktaruta). De allra flesta är elitsoldater från underrättelse-förbanden i Karlsborg, dit även Jimmy Stjernqvist och Patrik Gisselson hör.

Insatsen i Mali är Sveriges första större utlandsinsats sedan Afghanistan – och den farligaste. Sedan insatsen inleddes 2013 har de fått utstå direktbeskjutning, granat-attacker och vägbomber, och fler än 40 FN-soldater har dödats i strid. Senast i förra veckan dog sex FN-soldater när de blev angripna i närheten av Timbuktu där den svenska basen finns.

Men Jimmy Stjernqvist tvekade aldrig att lämna flickvännen i -Tyresö och resa ned.

– Vi har tränat för det här i 4,5 år. Hela förbandet skulle åka ner och det var en självklarhet för mig med.

När en svensk patrull blev beskjuten söder om Timbuktu i mitten av april var Patrik Gisselson en av de första svenskarna som kom till förstärkning. Enligt honom försökte de tungt beväpnade rebellerna invadera staden.

– De var kanske 80 personer, fler än oss, och ställde upp sig på en linje. Vi svenskar ställde oss på en annan. Jag stod längst fram, det var bara 100 meter till fienden. De hade riktigt tunga vapen, sådana som går igenom allt, även fordonen vi satt i, säger Patrik.

Situationen löste sig genom förhandling, utan att någon svensk soldat sårades.

– Jag tror att det var ett bra test för den svenska enheten. Vi fick ett kvitto på att vi fungerar som en enhet. Alla höll sig lugna, och chefssystemet fungerade, säger Jimmy Stjernqvist som tidigare har tjänstgjort två vändor i Afghanistan.

Jämfört med Afghanistan är riskerna för att hamna i direkt eldstrid mindre i Mali, säger Jimmy Stjernqvist. De främsta hoten kommer i stället från så kallade improviserade sprängämnen som rebeller lägger ut längs transportvägarna.

– Kör man på ett sådant är det slut. Vi hade några incidenter i slutet (av juni), säger Patrik Gisselson och tystnar. Mer får han inte berätta.

Exakt hur de svenska soldaterna samlar information är en hemlighet. Men drönare och samtal med lokalbefolkningen då tolkar från försvarets tolkskola deltar är två viktiga källor. Jimmy Stjernqvist säger att den stora skillnaden med i att tjänstgöra i Mali jämfört med i Afghanistan är lokalbefolkningens inställning till de svenska soldaternas närvaro.

– Afghanerna var väldigt trötta på Isaf. Folk sprang bort från oss när vi kom, kvinnorna flydde. I Mali kändes det som om vi gjort nytta. Det har varit mycket vink och glada miner, säger han.

Patrik Gisselson visar bilder från campen i sin mobiltelefon. Där syns sandfärgade tält i långa rader och små krypin som fungerat som bostad under tjänstgöringen.

Vad som inte syns på bilderna är hettan som präglat tillvaron i Mali. När Patrik lämnade Mali för några dagar sedan visade termometern 50 grader.

– Det var som att stå mitt i en hårfläkt, eller i en bastu. Sanden brändes genom skorna. Men man får -acceptera det.

Förra veckan meddelade utrikes-minister Margot Wallström (S) att Sverige förlänger sin medverkan i FN-missionen i Mali i ytterligare ett år. Men för Jimmy Stjernqvist och Patrik Gisselson väntar nu en lång semester i Sverige. Andra soldater har redan tagit vid.

Lina Lund

lina.lund@dn.se
Siffrorna avser statistisk över antalet dödade FN-soldater i strid till och med 31 maj 2015.

*Statistik till och med 8 juli 2015.

Källa: DN, FOI, FN

Fakta. Konflikten i Mali

Konflikten inleddes 2012 när tuareg-rebeller MNLA i norra delen av landet gick till angrepp mot rege-ringsarmén. En statskupp -genomfördes. Tillsammans med väpnade islamistiska grupper hotade rebellerna att erövra södra Mali.

2013 grep franska och västafrikanska trupper in i konflikten. Under våren kom FN:s stabiliseringsinsats -Minusma på plats, där -Sverige deltar med 250 man.

I juni 2015 tecknades ett nytt fredsavtal mellan Malis nya regering och tuaregerna. Strax därefter beslutade FN att förlänga insatsen ett år.

FN har i dag omkring 11 500 soldater på plats i Mali, däribland 250 svenskar.

827 FN-soldater har dödats i strid under organisationens 55 freds-bevarande insatser runt om i världen sedan 1948.

Antalet dödade FN-soldater som dödats i strid i de fredsbevarande insatserna (de sex hårdast drabbade insatserna):

Kongo 1960–1964 135

Somalia 1992–1995 114

Libanon 1978–i dag 93

Jugoslavien 1992–1995 74

Sudan/Darfur 2007–i dag 69

Mali, 2013–i dag 42* “

“ Mali kan bli FN:s dödligaste insats

DN FREDAG 10 JULI 2015

Fler än 60 FN-soldater har -dödats i Mali sedan den fredsbevarande styrkan kom på plats 2013. Fortsätter samma utveckling kan Mali-insatsen bli en av de dödligaste fredsinsatserna i FN:s historia, visar siffror som DN granskat. Så sent som i förra veckan dödades sex FN-soldater när de attackerades i närheten av Timbuktu.

Trots att insatsen i Mali inte pågått i mer än drygt två år räknas den redan till den sjätte dödligaste insatsen i FN:s snart 70-åriga historia. Det visar siffror över antalet FN-soldater som dödats i strid och som DN granskat (se faktaruta). Sedan april 2013 har 61 FN-soldater dödats i landet, varav 42 i strid, och ytterligare 166 har skadats när de har attackerats av beväpnade personer. Det gör Mali till det land där det för FN-personal är allra farligast att vistas.

Magdalena Tham Lindell, säkerhetspolitisk analytiker vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, och ansvarig för Afrikastudier, säger att hoten mot FN-soldaterna blivit fler under året.

– Det finns ett hot mot FN och det hotet har ökat under det senaste året. Ju mer aktivt FN blir i Mali, -desto mer provocerade blir de beväpnade grupperna.

– FN som helhet har utsatts för granatbeskjutning, improviserade sprängämnen som placerats utmed vägarna och direkt beskjutning. Man har även haft självmordsattacker i Mali.

Hon understryker dock att de svenska trupperna är väl utrustade och förberedda inför insatsen.

– Svenskarna än bättre rustade för den här typen av hot än trupper från de andra länder som hittills tagit stora förluster i Mali. Basen är väl rustad och bilarna är säkrare. Soldaterna från de västafrikanska truppbidragarländerna uppnår inte alltid FN-standard, de kommer dit med bristande utbildning och utrustning vilket innebär att det ligger ett stort ansvar på FN när dessa utsätts för risker och har otillräckligt skydd.

I slutet av juni undertecknade Malis regering och representanter för tuaregrebeller ett fredsavtal. Avtalet har beskrivits som en milstolpe efter år av blodiga konflikter. Magdalena Tham Lindell ser dock pessimistiskt på utsikterna att få en varaktig fred.

– Allt detta är lösningar som man prövat tidigare. Det här är den femte gången sedan Mali blev självständigt 1960 som man undertecknar ett fredsavtal. Trovärdigheten blir mindre och mindre för varje gång.

Lina Lund

lina.lund@dn.se “

“ Huset är en ruin – men Yamin kan leka igen

DN FREDAG 10 JULI 2015

Första gången vi träffade pojken Yamin var han helt invirad i bandage. Han hade svåra brännskador och jämrade sig i smärtor. I dag springer han runt som vilken pojke som helst. Men han har psykiska men efter kriget.

Gaza.
Det var mitt i förra sommarens intensiva krig på Gazaremsan. Sjukhuset Shifa i Gaza City var fyllt till bristningsgränsen när en man ryckte oss i armen och drog med oss upp till sjukhusets fjärde vån-ing. Han pekade på Yamin och berättade att pojken var lämnad helt ensam, ingen visste vem han var.

Yamin andades med lätta andetag och var svårt tilltygad av granatsplitter och brännskador. Plötsligt kom en man, Hammad Abu Jabir, in på jakt efter en släkting som skulle ha överlevt ett bombdåd. Efter kontroll av födelsemärken visade det sig vara rätt pojke.

I dag är Yamin en pigg 4,5-åring, uppenbarligen väldigt förtjust i godis. Efter plastikkirurgi i Jerusalem och behandling av brännskador är det bara den skeva vänsterarmen som avslöjar vilka allvarliga skador han har haft.

– Han kom tillbaka från Jerusalem som en ny pojke, säger Hammad Abu Jabir.

Vi ses i det hus där Yamin bodde med sina föräldrar. Ena sidan är sönderbombad och täcks delvis av en gardin. Mellan gliporna kan vi blicka mot det hål där bomben slog ned och vars splitter skadade Yamin. 22 personer fanns i huset, 18 dog, inklusive Yamins föräldrar och syskon, så när som på en syster på 2,5 år.

Yamin har på sig en grön skjorta och jeans och springer otåligt mellan Hammad och farbrodern Adnan Abu Jabirs famn. Han ser pigg ut. Men han lider av psykiska men och är överaktiv, enligt farbrodern som han bor oss. Det brister i koncentration och han tänker ofta på kriget.

– Han saknar sin mamma, pappa, sina bröder och systrar och frågar ofta efter dem.

Det var under festen efter fastan, eid al-fitr, som bomben slog ned. Yamin satt och lekte i samma rum som vi nu befinner oss i när splitter studsade från nedslaget av bomben.

– Han brukar berätta att hans mormor precis hade gått för att ordna något att äta. Nästa minne han har är att ambulansen kommer och kör iväg honom, säger Hammad Abu Jabir.

Yamin kommer att behöva mer plastikkirurgi för armen. Även ryggen och ena benet är skadat, även om det inte syns. Men det är en omhuldad pojke, att han överlevde den stora familjekatastrofen ses som mer eller mindre ett mirakel.

– Det här är vårt öde, vi är så glada att ha honom.

De har inte fått något stöd för att kunna bygga upp huset igen och menar upprört att det i första hand är medlemmar i Hamas, som styr i Gaza, som får hjälp.

– De behandlas som kunglig-heter. Vid deras hus har rasresterna redan rensats bort och de har fått baracker att bo i. Oss hjälper de inte alls.

Varför deras släkt råkade så illa ut har de ingen aning om. Någon varningsmissil, så kallad ”knock on the roof”, fick de inte.

– Bomben bara slog ned och vi vet inte varför just här. Vi har inga krigare i området och ingen familjemedlem har förbindelser med motståndsrörelsen.

Nu räds de ett nytt krig.

– Alla här är rädda för det och vi tror att nästa krig kan bli ännu tuffare.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se
Fakta.

De flesta som dog i kriget var civila

Förra sommarens krig i Gaza pågick mellan den 8 juli och den 26 augusti.

I kriget dog runt 2 200 Gazabor och nära 11 000 skadades. Runt 70 procent var civila, enligt ideella organisationer. Enligt Israel var 50 procent civila.

73 dog på den israeliska sidan, varav sju civila.

Minst 400 000 Gazabor tvingades på flykt under kriget och ännu beräknas 100 000 vara hemlösa. 1 300 bor vid FN-skolor. “

“ Barn lever med svåra trauman

DN FREDAG 10 JULI 2015

Gaza. 400 000 barn är traumatiserade sedan förra sommarens krig i Gaza, enligt FN. Men traumat är mycket större än så, menar psykiatrikern Fadel Ashur. Hela Gaza är som en kokande psykakut och för att läka såren räcker inte vård. Det måste till en politisk lösning, anser han.

Fadel Ashur tänder en cigarett och pratar eftertänksamt om effekterna av tre krig på kort tid inne i ett klassrum på ett universitet i Gaza. Många lider av ångest och oro. Men problemet är uppe på nivåer som sjukvården inte kan rå på, menar han.

– Hela Gaza är traumatiserat, och det kan inte läkare göra så mycket åt. En individ kan behandlas rent kliniskt, men vi kan inte behandla ett samhälle. Det här traumat är ingrott i vår kultur nu, säger han.

Det finns inte någon på Gazaremsan som inte mår psykiskt dåligt, enligt Fadel Ashur. Men bara ett begränsat antal blir behandlade.

– Gaza är som en psykakut. Efter tre krig utvecklar människor ångest och oro.

Som en följd har drogmissbruket ökat rejält. Till de populära drog-erna hör smärtstillande tramadol, som är narkotikaklassat i Sverige. På något sätt vill folk bli av med sin ångest, alkohol är förbjudet, och då ökar användningen av droger som tramadol.

– Den gör folk lite gladare och mindre oroliga. Men även bruket av tyngre droger ökar.

Fadel Ashur beskriver ett sam-hälle där människor har blivit mindre sociala och mer slutna. Samtidigt skulle all psykiatrisk hjälp i världen inte hjälpa, menar Fadel Ashur.

– Den politiska situationen gör att alla ständigt är rädda och väntar på ett nytt krig. Vi behöver en politisk förändring.

Barn var väldigt utsatta under förra sommarens krig. De fick se föräldrar, släktingar, syskon och kamrater dö. En lekplats bombades och flera FN-skolor, som familjer hade flytt till, attackerades. Totalt var 495 av de 2 200 människor som dog i kriget barn och enligt en rapport från FN är 400 000 barn traumatiserade.

Fadel Ashur är rädd att de tre krigen inte bara har påverkat barnen psykologiskt.

– Jag tror det påverkar deras syn på mänskligheten. De får en mörk bild av vad människor förmår göra. Den smärtan kan bara politiker lösa.

Och då litar han inte till att det kan ske i förhandlingar mellan israeler och palestinier.

– Frågan måste upp på en högre nivå, den är större än oss. Världen måste lösa det här problemet, ingen förtjänar att ha det så här. Inte vi, inte Israel. Vi har förhandlat länge, det har inte lett till något.**Marianne Björklund** marianne.bjorklund@dn.se “

“Grekiskt löfte om tuffare sparpaket

DN FREDAG 10 JULI 2015

Grekiska regeringen lovar att göra stora besparingar, bland annat minska pensioner och höja momsen för att få ett nytt stödpaket och för att kunna behålla euron. Besparingarna är större än de som väljarna röstade nej till i folkomröstningen.

Grekland tog sent på torsdagskvällen ett steg närmare mot att kunna ha kvar euron som valuta. Regeringen lämnade till den så kallade eurogruppen ett förslag som innebär att landet sparar 13 miljarder euro, drygt 120 miljarder -kronor.

Uppgifterna var vid denna upplagas pressläggning inte officiellt bekräftade av regeringen. Grekiska medier liksom BBC uppger att besparingarna är hårdare än de som grekiska folket röstade nej till nyligen i en folkomröstning.

I besparingarna ingår att ändra i pensionssystemet, höja momsen för bland annat livsmedel men kunna säkra att momsen fortsatt kan vara rabatterad på öarna, där befolkningen inte har inkomster under hela året. Det fanns på torsdagen vissa uppgifter om att Grekland vill ha någon form av skuld-avskrivning, den riktiga heta frågan för många euroländer.

Det nya förslaget till eurogruppen lämnades in samtidigt som demonstranter samlades på Syntagma-torget på torsdagskvällen. Dessa demonstranter röstade ja i folkomröstningen och vill att Grekland går med på sparkraven från lån-givarna. ”Grekland, Europa, demokrati” skanderar tre män framför parlamentet där solen slickar sina sista strålar på byggnaden. Kravall-polisen står redo, men är sysslolös. Stämningen är lugn. Några viftar med EU-flaggan och grekiska flaggan, andra blåser i visselpipor. De flesta står och pratar med varandra och har Ja-märken fastklistrade på sina skjortor och blusar.

Läkaren Vasiliki Sgoura är missnöjd med sin regering och är här för att visa att grekerna vill ha kvar euron och vara med i EU.

– Bankerna har varit stängda i två veckor. Det är fruktansvärt, säger hon och tycker det var riktigt pinsamt att premiärministern och finansministern åkte till Bryssel innan de hade ett förslag till lösning på krisen.

Vasiliki Sgoura tror att de som röstade nej i folkomröstningen, 61 procent, kan känna sig svikna om rege-ringen går med på stora besparingar:

– Ja, risken finns, men det är rege-ringen som skapat det med sin konstiga folkomröstning där ingen riktigt förstod vad det var vi röstade om. Regeringen har orsakat röran.

Alexandros Kokkinos står och röker vid sin cykel, som har ett Ja-märke klistrat på ramen. Han har studerat konst och arkitektur, men är arbetslös. Kokkinos är orolig för splittringen mellan grekerna och vad den kan få för följder.

– Vi kan inte hålla på och diskutera det här hela tiden. Vänner och familjer splittras. Vi måste vara världens sämsta befolkning, säger han uppgivet.

I bakgrunden spelar en man på saxofon och har texter som visar att Grekland klarar sig, landet har Akropolis och geometrin. Han är uppenbarligen en Nej-sägare, den sida som fick stöd av 60 procent av väljarna i folkomröstningen.

– Vi greker lever för mycket i det förgångna och den historiska retoriken används av båda sidorna, säger Alexandros Kokkinos.

På fredagskvällen ska Nej-röstarna demonstrera. Under dagen ska grekiska parlamentet debattera förslaget och rösta om regeringen ska få mandat att fortsätta förhandla med långivarna.

Tidigare på torsdagen kom tecken på att långivarna och grekiska regeringen närmade sig varandra. -Under ett besök i Luxemburg på torsdagen förklarade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk att också EU-sidan är beredd på kompromisser.

– Jag hoppas att vi får konkreta och realistiska förslag från Aten. Det bör i så fall leda till lika realist-iska motförslag rörande den grekiska skulden från långivarnas sida, sade Tusk enligt tidningen Le Monde.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se
Fakta. Nya sparpaketet

Genom att spara 13 miljarder euro hoppas Grekland kunna få ett nytt stödpaket på motsvarande 50 miljarder dollar. Då kan landets banker åter öppna.

Förslaget ska diskuteras när euroländerna möts på lördag.

Lyckas de komma överens då är det möjligt att det planerade toppmötet med hela EU på söndag ställs in.

DN “

”Så här illa har det inte varit sedan andra världskriget”

DN FREDAG 10 JULI 2015

“Marknaden i Grekland är död, tyngd av kapitalkontroller och ett politiskt vakuum. Konsumenter vågar inte handla, företag får inte sina leveranser och kontanter har blivit en bristvara.

DN i Aten
– Det hela är tragiskt, utropar Helen Economou som driver inredningsbutiken Fiori i Chalandri, en förort i norra Aten.

En välkomnande doft av tvålar och doftljus möter kunderna. Blomkrukor, skålar, tvålar och handdukar är estetiskt placerade i den ljusa, luftiga butiken. Men -sedan bankerna stängde och kapitalkontroller infördes är försäljningen är i botten.

– Jag kommer hit klockan nio på morgonen och öppnar. När jag åker hem tolv timmar senare är kassa-apparaten tom. Några kommer in och tittar, men nästan ingen köper något, säger hon.

För Greklands många små- och medelstora företag är kapitalkontroller en kalldusch på en redan svag marknad. Stora företag har ofta konton utomlands och är inte lika påverkade. Nu oroar sig Helena Economou för hur länge hennes butik överlever. Förhandlingsfölje-tongen mellan Grekland och lån-givarna förlamar allt.

– Krukor, blommor och skålar är det sista människor vill köpa nu. Det enda de tänker på är att bunkra basvaror. Samtidigt ska vi betala el, hyra och anställda. Det blir inget över.

De negativa effekterna slår från flera håll. Konsumenter avvaktar med inköp, importen ligger nere till följd av kapitalkontroller och grekiska leverantörer kräver kontanter, som blivit en bristvara. Det är en ond cirkel.

– Det lilla vi säljer betalas med kreditkort. Mina grekiska leverantörer vill ha kontanter, men jag kan bara ta ut 60 euro per dag.

I medelklassförorten Chalandri ligger butikerna på rad. Läget är likadant för alla.

– Vi pratar med varandra, är det någon som fått in 100 euro en dag så är det en stor sak, säger Helena Economou.

Nu väntar hon, konsumenter och andra företag oroligt på söndagens EU-toppmöte. De har hört ”akut läge” och ”ödesdag” många gånger. Men nu känns det som om det verkligen är avgörandets stund. Nu hänger det på om Grekland får ett nytt avtal om landet ska vara kvar inom kvar i euron eller om landet kastar sig ut i det okända.

Helen Economou känner sig för första gången rädd.

– Jag är rädd för mina barns framtid. När jag går till matbutiken börjar hyllorna gapa tomma på varor som pasta, ris och konserver. Äldre säger att så här illa har det inte varit sedan andra världskriget.

Hon liknar de höjda skatterna för företag som väntas ingå i ett nytt avtal vid att sparka någon med kryckor ned på knä. Men det är bättre än inget avtal alls. Att i alla fall veta vad som gäller tror hon kan locka tillbaka kunderna i viss mån. Är det något ord hon har hört de senaste dagarna är det ”sigouria”, trygghet.

– Folk behöver känna sig trygga igen för att ekonomin ska komma igång.

Uppvuxen i Kanada konstaterar hon att inställningen till skatter är annorlunda i Grekland. Fler fuskar och de som agerar enligt regelboken straffas. Kopplingen mellan skatt och välfärd saknas. Hon ser det som förståeligt efter flera skandaler med politiker som stoppat pengar i egen ficka. Att en kulturförändring och besparingar behövs tror hon att de flesta greker inser.

– Men låt oss spara med värdighet. Nu är det som om vi har en snara runt halsen som hindrar oss från att andas.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se “

“ Värsta flyktingkrisen på ett kvarts sekel

DN FREDAG 10 JULI 2015

Fyra miljoner syrier har nu flytt sitt land. Sammanlagt har kriget tvingat över halva landets befolkning på flykt.

Det är den största flykting-krisen på en generation, visar nya siffror från FN.

Sedan det väpnade upproret mot Bashar al-Assads regim inleddes i mars 2011 har antalet syrier som tvingats på flykt inom och utanför landets gränser stigit kontinuerligt.

Enligt UNHCR:s, FN:s flyktingorgan, senaste sammanräkning har nu 4 miljoner syrier lämnat landet. Det gör det till den mest omfattande flyktingkrisen sedan 1992 då 4,6 miljoner afghaner var på flykt från sitt hemland.

Ytterligare 7,6 miljoner syrier befinner sig på flykt inom landet, visar FN:s siffror. Det innebär att mer än halva befolkningen har fått lämna sina hem.

— Det här är det största antalet människor på flykt från en enda konflikt i vår generation. Det är människor som behöver stöd från omvärlden men i stället lever de under svåra förhållanden och sjunker djupare ned i fattigdom, säger FN:s flyktingkommissarie António Guterres i ett uttalande.

Antalet människor som lämnar Syrien har ökat dramatiskt ju längre inbördeskriget har pågått. För tio månader sedan noterade FN att 3 miljoner människor lämnat det krigshärjade landet, en siffra som nu alltså stigit med en miljon. Innan året är slut räknar FN med att ytterligare 270 000 syrier har flytt landet.

En majoritet av syrierna som har lämnat landet befinner sig i något av grannländerna Turkiet, Jordanien eller Libanon. Turkiet är det största mottagarlandet med omkring 45 procent av alla syriska flyktingar i regionen.

— Det sätter en jättepress på de här länderna. Förhållandena blir snabbt värre. Fler människor blir fattiga, de bor i sämre bostäder och färre barn får möjlighet att gå i skolan. Vi ser också konsekvenser som barnäktenskap, barnarbete och prostitution, bara för att kunna överleva, säger Fredrik Sperling på UNHCR i Nordeuropa och fortsätter:

— Det vi ser är början på en förlorad generation.

Men även om Assadregimen skulle falla och inbördeskriget nå ett slut kommer flyktingströmmarna från Syrien att fortsätta, spår Per Jönsson, Mellanösternanalytiker vid Utrikespolitiska institutet:

— Om vi får ett scenario där Assad-regimen faller kommer vi sannolikt att få se miljoner av andra männi-skor som flyr från Syrien. De 2 till 3 miljoner alawiter som i dag står bakom regimen skulle känna att de riskerar att få halsen avskuren, de kommer att fly ”en masse”. Om det blir en islamistisk regim kommer även kristna att fly, säger han.

Lina Lund

lina.lund@dn.se

Fakta

Mer än hälften av invånarna är på flykt

Inbördeskriget i Syrien går nu in på sitt femte år.

220 000 människor har dödats i Syrien sedan konflikten bröt ut 2011.

4 miljoner syrier har lämnat landet och ytterligare 7,6 miljoner befinner sig på flykt inom landets gränser, enligt siffror från FN.

Det innebär att över hälften av landets 22 miljoner invånare har tvingats lämna sina hem. “

“ Oro för nya ras efter uppgång i Shanghai

DNFREDAG 10 JULI 2015

De kinesiska myndigheterna sätter nu in alla resurser för att hejda den senaste tidens kursfall på Shanghaibörsen. Även om det värsta raset hejdats kvarstår osäkerheten, enligt finansanalytikern Peter Malmqvist.

Ett bedrägligt lugn infann sig på Shanghaibörsen på torsdagen när de senaste veckornas kursras vände i en uppgång. Men enligt finans-analytikern Peter Malmqvist finns det fortfarande så mycket ”skräck i systemet” att börsfallet kommer att ta fart igen.

– Fartvinden nedåt har övergått i iskyla och då hjälper det inte att de kinesiska myndigheterna för-söker bromsa fallet. Dessutom är det samma myndigheter som eldat på kursutvecklingen uppåt, konstaterar han.

När den negativa trenden bröts på Shanghaibörsen smittade detta av sig på andra stora Asienbörser, som Hongkong och Tokyo. Shanghais kompositindex steg med 5,7 procent efter tidigare dagliga ras på uppåt 6–7 procent.

Torsdagens uppgång i Shanghai kan alltså ha varit ytterst tillfällig, enligt analytikerna. Den uppstod sedan det kommit flera tecken på att de kinesiska myndigheterna varit inne och petat i aktiemarknaden.

Bland annat utfärdades ett förbud för flera ”stora” aktieägare att sälja sina aktier de närmaste sex månaderna. Samtidigt kom besked från statliga kinesiska medier om att den kinesiska polisen hade startat en utredning om illegal aktieförsäljning på börserna.

Enligt Peter Malmqvist kommer inte några förbud i världen att hejda fallet. Kurserna måste ned ytterligare, anser han.

– Sedan maj 2014 och fram till nyligen hade Shanghaibörsen stigit med 150 procent. De senaste dagarnas kursfall är en nedgång på 30–35 procent. Kursbubblan består bara av ren spekulation och enorma belåningsgrader där bankerna ställt upp med lån till aktieköpen, säger Peter Malmqvist.

Qian Qimin, analytiker vid Shenyin Wanguo securities, tror inte heller att sista ordet är sagt vad gäller framtiden för Shanghaibörsen.

– Marknaden är fortfarande osäker, men det är mycket bättre nu än för några dagar sedan, säger Qian Qimin om torsdagens börssiffror, enligt nyhetsbyrån AFP.

Peter Malmqvist befarar att det är något sjukt i den kinesiska ekonomin när en börs uppvisar sådana dramatiska svängningar.

– Det kan vara ett tecken på att det finns en brist på stabilitet i systemen. Ett mardrömsscenario är att kursfallen slår mot den kinesiska bostadsmarknaden och att landets tillväxt faller från dagens 6–7 procent till, låt säga, 3–4 procent. Då kan vi få se saker som även

kommer att påverka övriga världen. Enbart det börsfall som vi nu ser gör det inte, säger han.

På bara tre veckor har Shanghaibörsen tappat 25 000 miljarder kronor av sitt värde. Summan motsvarar hela Brasiliens BNP. Att raset drabbar hela Kina, som är världens näst största ekonomi, oroar allt fler.

Utöver de kinesiska myndig-heternas försök att bromsa kurs-fallet har därför även ett 20-tal kinesiska toppmäklare enligt nyhetsbyrån Reuters sagt att de ska stödköpa aktier för motsvarande drygt 160 miljarder kronor i ett försök att rädda börsen.

Enligt Peter Malmqvist är Shanghaibörsen en extrem bubbla och saknar motstycke. It-bubblan runt år 2000 och Lehmankraschen år 2008 är det närmaste han kan komma i jämförelse.

– Vår egen bank- och fastighetskrasch i början på 1990-talet kan väl jämföras med dagens kris i Grekland. Då var vi väldigt nära att behöva gå till IMF, säger han.

Thorbjörn Spängs

thorbjorn.spangs@dn.se

5,7 procent

Så mycket steg Shanghais kompositindex med på torsdagen, efter de senaste veckornas kursras. “

“ Stort projekt på spel

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

En god kompromiss tillfredställer flera. En riktigt dålig förargar i stället alla.

Under helgen möts euroländernas finansministrar och EU:s stats- och regeringschefer för att återuppta samtalen med Grekland. Målet måste vara just att undvika en utgång som bidrar till starkare förbittring och missnöje i Europa.

Omständigheterna är föga fördelaktiga och tiden knapp. Premiärminister Alexis Tsipras måste snabbt ro i land en uppgörelse för att rädda det grekiska bank- och betalningssystemet och därmed landets ekonomi från kollaps. Han bär huvudansvaret för det akuta läget. Grexit närmar sig.

Innan vänsterpopulistiska Syriza bildade regering förlöpte processen ungefär enligt plan. Maktskiftet introducerade dock en politisk ekvation som inte låter sig lösas. Den grekiska paradoxen är förvisso förankrad hos väljarna: En bred majoritet vill behålla euron, men lika många anser samtidigt att EU ska sluta lägga näsan i blöt.

Så kan samarbetet inte fungera, men det var vad Syriza lovade. Stöd skulle komma utan krav på en långsiktig politik för att få Greklands ekonomi och förvaltning på fötter.

Folkets dom över trojkans bud gick aldrig att jämka samman med motparternas viljor och bild av verkligheten. Förra söndagens rungande ”nej” i folkomröstningen visade sig inte heller stärka Tsipras hand. Tvärtom.

Natten till fredagen kom i stället en kapitulation inför kraven på grekiska motprestationer. Reformförslagen som Aten lade fram innebär i praktiken att valresultatet ogiltigförklaras.

I det avseendet är krishanteringen tillbaka på ruta ett. Vad som har subtraherats från kalkylen är ett brant fall i den grekiska ekonomin. Återhämtningen har stukats av den politiska osäkerheten. Skadorna har gjort ytterligare stöd nödvändigt och omstrukturering av statsskulden ofrånkomligt.

Den egna befolkningen hålls som gisslan. Syrizas oundvikliga svek mot de grekiska väljarna blir sten på bördan.

Partiets populism och inkompetens har dessutom spridit gift utanför landets gränser. Parternas sinsemellan motsägande logik har dragits till sin spets och förstärkts.

Förbittring fanns innan, men blev starkare sedan Alexis Tsipras tillträdde till makten. Han inledde sin tid som premiärminister med att ställa krav på Tyskland att pengar skulle betalas tillbaka från andra världskriget.

Sådana anspråk gav få poäng utomlands, men anspelningarna på landets historia fortsatte. Tyska tabloider hetsade tillbaka, och under våren svängde opinionen till förmån för att kasta ut Grekland ur valutasamarbetet.

Tsipras sista vän i Berlin, socialdemokraten och vicekanslern Sigmar Gabriel, tröttnade också han till sist.

Sedan en grekisk minister i samband med folkomröstningen kallade långivarna för terrorister har lusten att skicka fler euro till Aten knappast tilltagit. Men det är just vad regeringen nu ber om.

Ärendet för helgens möten gäller alltså ett tredje räddningspaket. Eurons sammanhållning står förstås på spel. Men vad som avgörs är om EU:s motpoler kan förlikas och Europatanken läkas.

Hjälper ett grekiskt utträde? Kanske, men en risk är att båda sidor blir förlorare. Långivarna mister sina pengar – och grekerna den trygga valutan.

Det kommer att dröja innan en smärtsam devalvering väcker liv i ekonomin, och under tiden blir landet likväl beroende av EU. Om detta är vad de vill är den fråga som borde ha ställts till det grekiska folket i en omröstning. Övriga länder har ingen formell grund att kräva det.

Ett radikalt alternativ som har dryftats i affärstidningen Financial Times är att hålla kvar landet i valutasamarbetet och låta EU ge nytt liv åt bankväsendet, men i praktiken avveckla stödprogrammen. Tanken vore att bryta upp den destruktiva förbindelsen mellan trojkan och Grekland. En sådan lösning framstår som tilltalande, men är knappast aktuell.

Kan man i stället fullfölja samtalen och ge nytt stöd i utbyte mot förnyade reformlöften? Inga garantier finns för att stödpaket nummer tre blir det sista, och kontot för förtroendekapital har redan tömts.

Är det då möjligt att finna en kompromiss som inte på sikt förstärker problemen?

En from förhoppning är att svaret innebär att EU bryter den onda cirkel av nationell förödmjukelse och förakt som projektet från början var tänkt att förebygga.

DN “

“ Grannsämja på danska

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

Ett lands invandringspolitik är inte nödvändigtvis ett mått på befolkningens attityder gentemot invandrare.

De senaste veckorna har det skrivits mycket om Danmark och dansk politik. I stort sett samtliga artiklar och analyser har handlat om hur främlingsfientligheten har slagit rot och spridit sig över nästan hela det politiska landskapet. Det är begripligt.

Danmark har valt en annan väg än Sverige, och invandringspolitiken är inte som vilken annan fråga som helst, den rör vid folkstyrets själva kärna: Vilka är vi som ingår i det folk som styr oss själva genom demokratiska institutioner? Vi ser hur dansk offentlighet har valt att definiera den nationella gemenskapen på ett ganska exkluderande sätt, vi konkluderar att de är främlingsfientliga.

Tonläget från Danmarks sida är inte ett dugg mer behärskat. Om vi svenskar ser grannlandet störta rätt in i intoleransens mörker, betraktas Sverige av många danskar som ett land bortom räddning. Inte bara har vi genom vår invandringspolitik låtit landet spricka sönder i parallellsamhällen; vi är helt aningslösa och förstår över huvud taget inte vår allvarliga belägenhet. Därför fortsätter vi rakt mot kollapsen, med mer av samma politik som har tagit oss dit vi är i dag.

Framtiden får utvisa vilket land som hamnar var och jag hoppas att det finns danskar med Sverigekunskaper som vill nyansera bilden av Sverige i Danmark.

Här skulle jag å min sida vilja föreslå ett par nyanseringar i den svenska förståelsen av Danmark, i alla fall ställa några frågor:

Är det säkert att främlingsfientligheten har vuxit sig så mycket större i Danmark de senaste decennierna? Det beror förstås på vad vi menar med främlingsfientlighet. Om restriktiv invandringspolitik är själva innebörden av främlingsfientlighet, ja då är danskarna duktigt främlingsfientliga! Men är det en rimlig definition? Borde inte en minst lika giltig definition utgå från människors uttalanden, attityder och beteenden gentemot dem som de uppfattar som just främmande?

Från svenskt håll kan det se ut som att dansk offentlighet är besatt av muslimer. Det har onekligen gjorts många övertramp genom åren.

Men efter att ha följt danska medier ganska noga det senaste halvåret, skulle jag vilja hävda att merparten av debatten, i alla fall numera, handlar om precis de saker vi i svenska medier ganska nyligen har börjat diskutera helt öppet: islamism, radikalisering, hedersförtryck, organiserad brottslighet, jihadistrekrytering. Den som gör svepande, nedsättande uttalanden om muslimer blir däremot oftast hårt åtgången och kritiserad.

I januari 2011 publicerades en omfattande attitydundersökning, orkestrerad av sociologiprofessorn Peter Gundelach från Köpenhamns universitet. Ett avsnitt handlade om danskars attityder gentemot invandrare. En av frågorna hade ställts vid fyra tillfällen: 1981, 1990, 1999 och 2008, och gällde om den tillfrågade hade något emot att ha en invandrare som granne.

Det är en bra fråga för att mäta vardagstoleransen. Den undersöker om vi kan tänka oss att dela tvättstuga med människor från andra kulturer, om det känns okej att höra främmande språk i trappuppgången, om vi gärna låter våra barn dela sandlåda och kanske även dagis och skola med barn från andra delar av världen.

Frågor av typen ”Skulle du misstycka om din dotter gifte sig med en invandrare?” är både för vag och för djupgående. Som svarande tvingas man själv gissa om ”invandrare” också betyder ”person med annan religion” och i så fall hur djupt troende personen är och på vilket sätt, innan man kan svara. Det är inte självklart att ett nej är ett tecken på främlingsfientlighet.

Frågan om invandrare som grannar är däremot på alldeles lagom nivå. Och resultatet i studien var uppmuntrande: 1981 svarade 18 procent att de inte vill bo granne med invandrare. Vid nästa tidpunkt var det 12 procent, därefter 11 och 2008 var det bara 7 procent som uttryckte skepsis mot utländska grannar.

I samma attitydundersökning framkommer en rad andra saker, bland annat att danskarna har blivit mer stolta över att vara danskar, och att de oftare går i kyrkan vid jul och nyår än tidigare.

Vi kan alltså observera en utveckling där invandringspolitiken sedan 2001 har varierat mellan stram och mycket stram. Här finns en väljaropinion som stödjer en restriktiv invandringspolitik, vi ser att politikers tal om ”danske værdier”, om ”sammenhængskraft” och om

Danmark som ”et kristent land” avspeglas i danskarnas känslor och beteende. Samtidigt minskar alltså främlingsfientligheten, mätt som att allt fler danskar uttrycker att de gott kan tänka sig en invandrare som granne.

Och förresten, när vi ändå pratar om det här med grannar: Visst finns det rejält belastade bostadsområden runt de större danska städerna. Men Köpenhamn är inte lika segregerat som Stockholm, här bor faktiskt etniska danskar vägg i vägg med människor från Somalia och Pakistan. I och kring den centrala stadsdelen Nørrebro, för att ta det mest uppenbara exemplet, trängs hipp medelklass med invandrare av alla de slag, i en blandning som skulle få befolkningen på Söder att sätta bryggkaffet i halsen.

Susanna Birgersson är tidigare medarbetare på DN:s ledarredaktion, men numera frilansskribent och bosatt i Köpenhamn. “

”Mördarna i Srebrenica ville utplåna ett folks identitet”

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

“Vi får inte glömma. Srebrenicamassakern blev ett försök att utplåna hela -människan, både hennes kropp och identitet. Identifieringen av offren, ett arbete som fortsätter ännu i dag, är viktigt både för de anhöriga och för att understryka förövarnas misslyckande, skriver diplomaten Rolf Ekéus.

Den 11 juli för 20 år sedan, 1995, genomfördes ett folkmord i Srebrenica i Bosnien. Det var ett försök att inte enbart eliminera åtta tusen människor i den lilla staden utan att samtidigt utplåna alla bevis för deras existens.

Vi får inte glömma denna händelse. I en resolution år 2009 i Europaparlamentet uppmanades alla medlemsstater och staterna i Västra Balkan att observera den 11 juli som en dag att minnas offren för våldsdådet i Srebrenica. Kanske några kan tycka att sådana initiativ är välmenande men utan konkret mening. Men det är i själva verket erkännande och spridning av kunskap om detta brott som skapar ett oundgängligt fundament för en politik att företa förebyggande åtgärder. Det är fel att förvänta sig att alla förstår vidden av våldet och att envar inser de hot som sådana tragedier innebär för Europa och världen.

Mördarna i Srebrenica trodde att deras ideologi hade befriat dem från moraliskt ansvar – en trosföreställning som delas av många tidigare

mordiska rörelser och i dag av grupper som dödar under sin egen tolkning av ideologi och religion. De förkastade principen om lag och rätt och genomförde massmord.

I kyrkogården i Srebrenica kommer den i dag mer än 150 nyligen identifierade kroppar att begravas vid sidan av tidigare offer. Var och en av de tusentals gravstenarna bär ett namn. Var och en av gravarna inrymmer resterna av en mänsklig varelse som levde och älskade och som själv var älskad.

Mördarna försökte gömma bevisen för brottet med komplett känslolöshet genom att använda grävmaskiner för att gräva upp kroppar och sprida dem till olika andra gravar i förhoppningen att de skulle bli svåra att upptäcka. I den processen blandade man offrens benrester så att de inte skulle kunna identifieras. På det sättet ville man förinta inte bara människornas liv utan också deras identitet.

Vid G7-mötet i juni år 1996, ett år efter Srebrenica-massakern, föreslog president Bill Clinton skapandet av en Internationell kommission för saknade personer (International Commission for Missing Persons, ICMP) för att hantera frågan om de mer än 40 000 personer som rapporterats försvunna som ett resultat av konflikterna i det forna Jugoslavien. Från just Bosnien och Hercegovina hade rapporterats mer än 30 000 saknade, inkluderande de 8 000 i Srebrenica.

I västra Balkan har ICMP lett arbetet som gjort det möjligt att redovisa för identiteten av mer än 70 procent av de saknade, ett arbete utan internationell motsvarighet. I Srebrenica är det relativa antalet identifierade ännu högre, 90 procent av de saknade. Så har vi lärt att Srebrenicas fall blivit det första och enda erkända massmordet på europeisk mark sedan andra världskriget. Genom mödosam medicinsk-rättslig arkeologi och sofistikerad DNA-teknologi har det blivit möjligt att lokalisera och sammankoppla tusentals kroppsdelar. Därmed har de anhöriga till offren kunnat begrava sina närmaste med värdighet och respekt.

Resultatet av ICMP:s arbete att identifiera de saknade visar att det hänsynslösa och omoraliska försöket att utplåna den upplevde fiendens identitet inte har kunnat förverkligas – tvärtom det har komplett misslyckats. ICMP:s verksamhet är givetvis en del av en större ansträngning att uppnå rättvisa, även decennier senare. De rättsmedicinska bevisen samlade av ICMP har kunnat användas i de framgångsrika åtalen av krigsförbrytare. Försvarssidans försök att i rättegångarnas inledning förneka ansvar för massmord genom att peka på avsaknad av konkreta bevis om offrens existens har kollapsat genom den bevisning som ICMP:s experter har kunnat presentera angående kropparnas både existens och identitet. I den statliga domstolen i Bosnien och Hercegovina har nu 50 personer blivit åtalade för brott begångna i och omkring Srebrenica i juli 1995 och vid den Internationella brottsmålssdomstolen för det forna Jugoslavien i Haag har 20 personer, däribland Slobodan Milosevic, Ratko Mladic och Radovan Karadzic, blivit åtalade för brott i samband med Srebrenica sommaren 1995. Målen mot Mladic och Karadzic fortgår.

ICMP:s forskare har i Kommissionens stora laboratorium, som etablerats i Sarajevo, utvecklat en DNA-baserad teknologi av unik precision vilken nu har kommit till hjälp i omfattande utsträckning. Det innehåller dokumentation, personliga data och en databas på över 150 000 genetiska profiler över saknade personer från hela världen. Forskarna arbetar i samverkan med olika FN-organ som UNDP och

FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och i samband med FN-ledda operationer i Kosovo, Kroatien och Irak samt i Libyen. Vidare har ICMP kunnat temporärt bistå FN i dess missioner i Kosovo, Haiti, Östtimor och Cypern. Också vid tsunamikatastrofen 2004 kunde ICMP-experter bidra med att identifiera offren, även ett antal svenskar. I sammanhanget bör nämnas Röda korset som medverkade vid ICMP:s tillkomst. Röda korset har under årtionden arbetat med frågorna om försvunna personer men har av olika skäl inte haft möjlighet att anskaffa en operativ kapacitet eller att bistå åklagare och domstolar.

ICMP:s arbete har för all framtid förändrat det sätt på vilket frågan om framtvingade försvinnanden och saknade människor kan hanteras. Genom assistans till regeringar, internationella organisationer och till frivilligorganisationer jorden runt har kommissionen moderniserat och rationaliserat sökmetoderna och därmed lyckats skapa de bästa praktiskt underbyggda principerna för hur framtida utmaningar skall kunna hanteras. Ett nära samarbete har etablerats med den internationella polisorganisationen, Interpol. Därmed har staterna uppmuntrats att ansluta sig till kommissionens verksamhet i strävan att upprätthålla legal och praktisk hantering av konsekvensera av väpnade konflikter och brott mot mänskliga rättigheter. Mot bakgrunden av tragedierna i det forna Jugoslavien, söker kommissionen skapa en deklaration om staters ansvar i fråga om saknade personer. Ett antal stater, Kroatien, Serbien, Bosnien och Hercegovina och Montenegro, har deklarerat sitt stöd.

ICMP, som har ett omfattande politiskt och ekonomiskt stöd bland Europas stater, eftersträvar nu en formell status som internationell organisation. Sverige som finansiellt stött ICMP från begynnelsen år 1997 har nu i dagarna, jämte Nederländerna och Storbritannien, deklarerat sin anslutning som de tre första formellt anslutna staterna till ICMP.

Srebrenicamassakern för 20 år sedan blev ett försök att utplåna hela människan, både hennes kropp och identitet. Vi måste nu genom att begrunda denna tragedi erinra oss själva helheten i den mänskliga existensen. Samtidigt måste vi finna nya vägar att identifiera våldets orsaker och beslutsamt samarbeta nationellt och internationellt för att förebygga fortsatta tragedier för den mänskliga gemenskapen.

Rolf Ekéus, diplomat, f d -ambassadör och medlem av ICMP sedan år 2005. “

“Kriströtta greker i nya protester mot regeringen

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

Grekiska folket blir alltmer utmattat av turerna och regeringen riskerar att spricka. På fredagskvällen drog åter tusentals demonstranter ut för att protestera mot åtstramningarna. Samtidigt verkar Atenregeringens nya löften ha ökat landets chanser att behålla euron.

DN i Aten.
Slagorden ekade mellan husen när olika vänstergrupper fyllde gatorna och protesterade mot neddragningar, mot bankerna, för folket. Protesterna riktar sig mot den regering som varit deras hopp gentemot de tuffa kraven från Greklands långivare. Ännu höjs dock inga krav på premiärminister Alexis Tsipras avgång.

Premiärministern överraskade nästan alla, förmodligen även övriga euroländer, när han sent i torsdags lämnade in en plan om nya besparingar som liknar den som grekiska folket nyligen röstade nej till.

De Atenbor som DN talade med tidigare på fredagen verkade snarare uppgivna och luttrade än upprörda över regeringens kovändning. Den samstämmiga meningen var att folkomröstningen i söndags inte avgjordes av själva sparpaketet, utan att det var andra frågor som spelade in.

– Omröstningen handlade inte om innehållet, utan om processen. Resultatet berodde på folkets ilska. Det som störde oss mest var att ledare från andra EU-länder sade åt oss vad vi skulle göra, säger George Armoutakis, som sitter i skuggan och smuttar på en espresso.

Han anser att nordeuropéerna nedvärderar grekerna och efter-lyser en bättre dialog.

– Vi har gett Europas dess namn och vi köper era varor. Jag har en Volvo.

När jag frågar om det nya spar-paketet suckar många tungt.

– Vi är så trötta på allt detta, säger en man som säljer sesamkringlor intill ett torg i centrala Aten.

För oavsett hur det går är framtiden tuff, inser alla. Flera säger att de blir matta av alla turerna, vill ha en uppgörelse med övriga euroländerna och vill att bankerna öppnar igen.

Kanske blir det så efter helgen. I dag lördag möts finansminist-rarna i eurogruppen för att dissekera den grekiska regeringens förslag till besparingar, privatiseringar och andra åtgärder som långivarna har efterlyst.

I korthet handlar de om att höja moms och skatter, försämra pensionssystemet, privatisera hamnar, minska försvarsutgifterna och om att nästan alla öar gradvis blir av med förmåner de har i dagsläget.

I utbyte vill Alexis Tsipras ha ett nytt stödlån på 53,5 miljarder euro, cirka 500 miljarder kronor. Frågan är om långivarna denna gång litar på att Tsipras håller sina löften och går med på jättelånet. Och om han kommer att vara premiärminister så länge till? Hans parti, socialistiska Syriza, är splittrat och förslaget som har lämnats till eurogruppen saknar åtminstone en ministers namnteckning.

Hans nya plan väntas ändå gå igenom. Flera av oppositionspartierna, som gjort egna visiter i Bryssel, antas sluta upp bakom förslagen. Parlamentet i Aten skulle rösta om regeringens bud till långivarna på fredagskvällen eller på lördagen, efter den här upplagans pressläggning.

Regeringens och Alexis Tsipras framtid är beroende av hur helgens förhandlingar går samt om folket stöttar honom eller på nytt låter visselpipor och slagord ta över Syntagmatorget. Premiärministern spelar därför ett högt spel, både med folkets förtroende och med långivarnas.

Antingen är han ett politiskt geni eller en gröngöling som styrt Grekland mot stupet. En majoritet av det grekiska folket struntar just nu förmodligen fullständigt i vilket eftermäle Alexis Tsipras får.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se

Fakta. Förslaget

Grekland ber om ett treårigt hjälpprogram på sammanlagt 53,5 miljarder euro (500 miljarder kronor). Här är de viktigaste reformerna som regeringen i Aten lovar att genomföra i gengäld:

Skatter. Företagsskatten höjs från 26 till 28 procent. Momsen på restauranger höjs till 23 procent, men för baslivsmedel, el och vatten, liksom för hotell, förblir momssatsen 13 procent. Skattelättnaderna på öarna avskaffas.

Pension. Möjligheten till förtidspensionering begränsas. Till år 2022 ska pensionsåldern höjas till 67 år.

Försvaret. Utgifterna minskas med 300 miljoner euro i år och under nästa år.

Privatisering. Hamnarna i Pireus och Thessaloniki privatiseras. Staten ska sälja sina andelar i bland annat telekommunikationsbolaget OTE.

Korruption. Löften om hårdare tag mot korruption och skattebrott.

DN “

“ De fattigaste euroländerna vill inte betala grekisk nota

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

Euroländernas finans-ministrar ska i dag, lördag, avgöra om det blir ett nytt stödprogram till Grekland, men motståndet är utbrett. Det är inte bara Tyskland som redan har lånat ut stora summor, mindre euroländer som Malta och Slovakien har satsat – och kan därför förlora – relativt sett mest.

Bryssel.
Till slut slår avgörandets timme för vårens EU-förhandlingar om Grekland. Euroländernas finans-ministrar träffas i Bryssel på lördagseftermiddagen för att säga ja eller nej till förhandlingar om ett helt nytt, gigantiskt stödprogram till Grekland på motsvarande ungefär 500 miljarder kronor på tre år.

Om eurogruppen inte kommer överens går ordet till EU:s stats- och regeringschefer på söndag. Sedan ska också parlamenten i sex länder – Tyskland, Nederländerna, Finland, Österrike, Slovakien och Estland – säga sitt.

Men oviljan att ge mer stöd är utbredd, inte bara i Tyskland, och förklaringen är enkel. Titta på grafiken här intill: Det är små euroländer som Slovakien och Malta som har satsat relativt sett mest.

Ofta har lånen lämnats efter visst motstånd och efter inrikespolitisk strid. Den socialdemokratiskt styrda regeringen i Slovakien hör till de mest skeptiska.

– Jag begriper inte varför Slovakien, med våra löner och pensioner, ska ge pengar direkt till någon annan, sade premiärminister Robert Fico i februari.

När Fico luftar sitt missnöje vänder han sig sannolikt framför allt hemåt, till väljarna i Slovakien. Stödet till Grekland är en laddad politisk fråga som redan har fått en regering på fall.

Den borgerliga koalitionsrege-ringen sprack 2011, när euroländerna skulle ge mer pengar till EU:s krisfond. Robert Ficos regering har lovat att landet ska stå bakom krisinsatserna, men premiärministern har ofta upprepat att det inte kan ske ”till vilket pris som helst”.

Slovakiens premiärminister påminner också ofta om att han leder ett land som har lägre BNP per capita än Grekland och att pensionerna också är lägre. I Grekland har medelpensionen sjunkit till 833 euro i månaden, i Slovakien är den 408 euro.

Vän av ordning påpekar kanske att prisnivåerna också är högre i Grekland, men valutaunionen har skapat ett system där inte bara priser, utan också känslor av orättvisa och utsatthet kan jämföras och översättas i slantar.

Dessutom har euroländerna kopplats samman i ett finmaskigt nätverk av lån och skuld. Bilaterala lån, EU:s stödfonder och Europeiska

centralbankens stödköp av statspapper har gjort skattebetalarna i euroländerna mer beroende av varandra.

Levnadsnivåerna i Estland, Lettland och Litauen är också lägre än i Grekland och Litauens president Dalia Grybauskaite uttrycker sig ofta öppet kritiskt. Inför euroländernas extra toppmöte om Grekland i tisdags den här veckan, när regeringen i Aten inte hade med sig ett färdigt förslag, var hon mycket upprörd.

– Om den grekiska regeringen alltid är ”mañana” så blir det ”mañana” varje dag för oss också, fräste Grybauskaite.

Budskapet från euroländerna i östra EU är att Grekland borde skärpa sig och göra som de gjorde under den akuta krisen 2009/2010: Snabba, drastiska och smärtsamma nedskärningar – och sedan snabb återhämtning. Finlands finans-minister Alexander Stubb hör också till hökarna i diskussionerna, men något mjukare i tonen är euroländer som också har fått hjälp av EU:s krisfonder.

Regeringen i Madrid säger visserligen också nej till eftergifter och fruktar att sådana skulle kunna leda till framgångar för Syrizas spanska systerparti Podemos. Men Spanien förstår mer än väl varför Aten protesterar mot EU:s och Internationella valutafondens detaljstyrande riktlinjer. Det var av det skälet som regeringen i Madrid gjorde allt för att slippa ett nödprogram och i stället fick ett mer avgränsat stöd som riktades till landets banker.

Irlands finansminister vet också det mesta om hur djupt ett euroland kan falla under en kris. Under vårens förhandlingar har Michael Noonan ofta upprepat att han känner för det grekiska folket, att Grekland hör hemma i euron – och att han är beredd att förhandla om skulderna.

— Irland vill att Grekland stannar i euron och vi är beredda att förhandla om en rekonstruktion av skulden, sade Noonan häromdagen till Irish Times.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Så ser övriga euroländer på läget

Irland

Irland gör vad som är bäst för skattebetalarna och går inte med på att skriva ned Greklands skulder, är beskedet från regeringen i Dublin. Socialistiska Sinn Féin vill däremot att Irland har en mjukare attityd och att landet även omförhandlar sitt eget skuldprogram.

Det är inte aktuellt, uppger regeringen. ”Vi har gjort upp om våra lån och därför har fler ett jobb att gå till”, säger en minister till Independent.

Finland

Finlands finansminister Alexander Stubb är på Tysklands linje och kan inte tänka sig några skuldavskrivningar för Greklands del. Finland har

betalat runt 4 miljarder euro i stödpaket till Grekland, och lånen har varit en het inrikespolitisk fråga under de senaste åren.

Att Finland inte hämtat sig efter finanskrisen gör inte saken bättre. Den nya finska regeringens åtstramningspolitik kan göra det svårt att motivera ytterligare stöd till Grekland.

Litauen

Litauen gick med i euron så sent som i januari och vill knappast se ett försvagat eller försvårat eurosamarbete. Landet tycks inte förespråka en ”Grexit” utan är fortfarande optimistiskt.

Finansminister Rimantas Sadzius intervjuades av litauisk radio i veckan och hoppades på fler konkreta förslag från Grekland. Premiärminister Algirdas Butkevicius föreslår i sin tur förlängda betalningstider på Greklands lån.

Lettland

Lettland har klarat sig igenom en djup finanskris och en hård bantningskur liknande den i Grekland. Det kan vara en av förklaringarna till att det finns en sträng kritik mot grekerna i de baltiska länderna. Enligt Lettlands riksbankschef Ilmars Rimsevics har grekerna i praktiken röstat sig ut ur eurozonen. På samma linje är landets finansminister Janis Reirs, som i en intervju i lettisk tv lyfte fram folkomröstningen som ett exempel på hur ett lands möjligheter kan raseras med demokratiska medel.

Estland

”Vi förstår inte riktigt den grekiska attityden, vi är vana att spara och att leva måttligt”, säger Merit Kolpi, som är chefredaktör för dagstidningen Postimees, i en intervju med nyhetsbyrån AFP.

Estlands president Toomas Hendrik Ilves citerar en Harvardprofessor på Twitter: ”Grekerna bekräftade sin demokrati på nytt, men de hävdade också att deras demokrati har förtur framför andra länder.”

Portugal

Portugals regering, under premiärminister Pedro Passos Coelho, har kritiserat Greklands hållning i hårda ordalag. Landet har satt en ära i att betala sina skulder (på närmare 300 miljarder kronor sedan 2011), ibland till och med i förtid.

Premiärministern verkar nu få med sig väljarna inför valet i oktober tack vare Greklandskritiken. Men många portugiser har redan röstat med fötterna och emigrerat efter år av smärtsamma åtstramningar i välfärden.

Spanien

Opinionen i Spanien blir alltmer splittrad och polariserad av Greklandskrisen. På den ena sidan står sympatisörerna till högerregeringen som kritiserar Alexis Tsipras och hans linje. Samtidigt vill regeringen att euroländerna hjälper Grekland med ytterligare en

stödplan för att behålla euron. I det andra lägret har Greklandskrisen fått rörelsen kring alternativvänstern Podemos (Vi kan) att vädra morgonluft. Spanien går till val i höst.

Frankrike

De franska politikerna speglar sina väljare i att vara splittrade i Greklandsfrågan, ända in i de enskilda partierna. I diskussionerna på gatan hörs mycket ”ja absolut, men å andra sidan”. Många fransmän slits mellan å ena sidan viljan att få tillbaka de flera tusen kronor som grekerna är skyldiga var och en av dem, å andra sidan solidaritet med grekerna. Överlag efterlyser man ett tydligare och färgstarkare ställningstagande från president François Hollande, åt det ena eller det andra hållet.

Belgien

Belgiens högerliberala regering genomför för närvarande en lång rad impopulära nedskärningar av den belgiska offentliga sektorn och har en kärv ton gentemot Grekland. Belgiens statsskuld är också ohållbart stor och kommer enligt EU-kommissionen att motsvara 108 procent av BNP nästa år.

Tidigare har det funnits en rädsla för att den grekiska krisen ska smitta, men den tycks inte längre vara lika stor.

Nederländerna

Greklands kris är en laddad politisk fråga i Nederländerna. Högerpopulisten Geert Wilders kritiserar och pressar regeringen och premiärminister Mark Rutte har lovat att Grekland inte ska kosta Nederländerna mer pengar.

Landets socialdemokratiske finansminister, Jeroen Dijsselbloem, är ordförande i eurogruppen och han har drivit en tydlig och strikt linje gentemot Grekland under vårens förhandlingar.

Cypern

Krisen på Cypern blev verkligt akut våren 2013 när staten tvingades stötta en av de storbanker som förlorat pengar i Grekland. Cypern hamnade under räddningsskärmen ESM och fick en kredit på 10 miljarder euro (knappt 100 miljarder kronor). Cypern tvingades genomföra strukturreformer för a-kassan, pensionerna och inom skatteförvaltningen.

Det överdimensionerade bankväsendet har krympts, ekonomin är på väg att återhämta sig, men har ännu inte uppnått förkrisnivå.

Luxemburg

Luxemburg anser att det finns ett gemensamt ansvar för Greklands problem. Den linjen drevs av landets tidigare premiärminister, EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, när krisen blev akut första gången i februari 2010, och fullföljs av nuvarande regeringschefen Xavier Bettel. Det kan spela en viss roll för den

fortsatta utvecklingen, eftersom Luxemburg tog över EU:s rullande ordförandeskap vid halvårsskiftet.

Tyskland

Förbundsdagen, det tyska parlamentet, kommer att kallas in två gånger om toppmötet i Bryssel accepterar Greklands ansökan. Först för att ge klartecken för att regeringen tar upp förhandlingar om ett nytt stödpaket, sedan för att rösta om resultatet.

Förbundskansler Angela Merkel kommer att få problem med att få det egna partiet CDU bakom en ja-linje. Grundtipset är ändå att det blir en klar majoritet i förbundsdagen.

Slovakien

I Slovakien återkom socialdemokraten Robert Fico till makten för tre år sedan när den borgerliga regeringen sprack på stödet till de krisande euroländerna. Fico är nu en av dem som kräver reformer av Grekland och säger att han har svårt att förklara för sina väljare varför de ska betala för pensionärer i Grekland som har det bättre än de äldre i hans land.

Slovakien säger också nej till skuldavskrivningar.

Österrike

Det högerpopulistiska FPÖ anger tonen i Österrike. Partiet har just samlat in över 200 000 namnunderskrifter för att få till stånd en folkomröstning om ett EU-utträde. FPÖ kräver också att österrikarna ska få folkomrösta om ett nytt stödpaket för Grekland. Den socialdemokratiske förbundskanslern Werner Faymann avvisar den idén, däremot måste det österrikiska parlamentet godkänna det slutgiltiga förhandlingsresultatet.

Slovenien

Slovenien var inne i en djup kris för ett och ett halvt år sedan. Den så kallade trojkan var inkallad och landet var en hårsmån från att tvingas begära hjälp. Slovenien kom dock ur krisen med hjälp av strukturreformer och omfattande privatiseringar. I år väntas ekonomin växa med 2,1 procent.

Den slovenska mittregeringen kräver nu samma sak av Grekland. Ett nytt vänsterparti liknande grekiska Syriza är på frammarsch sedan valet för ett år sedan.

Italien

Premiärminister Matteo Renzi, utpekad som kompromissernas man, håller nu inför finalen en strategiskt låg profil. Massimo D'Alema, också tillhörande regeringspartiet Demokraterna, betonar att ingen tjänar på att Grekland går i konkurs med ekonomiska konsekvenser som inte går att överskåda: "USA ångrar sig fortfarande för att de inte bestämde sig för att rädda Lehman Brothers."

Malta

Malta riskerar att förlora 5 procent av BNP om Grekland skulle gå i konkurs. Därav en från linje i förhandlingarna. Premiärministern Joseph Muscat påpekar att samtalen försvårats av att Grekland i det längsta väntade med att presentera konkreta förslag.

Maltas finansminister Edward Scicluna konstaterar att ”det är svårt att diskutera nedskrivning av Greklands skuld när det råder en sådan misstro bland medlemsländerna”.

Text: Magnus Falkehed, Pia Gripenberg, Jan Lewenhagen, Peter Loewe, Annika Ström Melin, Philip Teir

Fakta. Skulden

Greklands samlade låneskuld är ungefär 330 miljarder euro, motsvarande ungefär 180 procent av landets BNP.

Knappt 240 miljarder euro av lånen kommer från de två nu avslutade räddningsprogrammen från EU och IMF, Internationella valutafonden.

Grekland har ansökt om ett nytt treårigt stödprogram på 53 miljarder euro från ESM, den europeiska stödfonden. “

“ Fler problem än skulderna måste lösas

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

Korruption, skatteflykt, stelbenta regleringar och politiska dynastier som delar ut förmåner – Grekland har fler problem än statsskulden.

Grekland har förvisso en hög statsskuld, återkommande budgetunderskott, en skyhög arbetslöshet och en svår social situation. Men det är inte det som är krisens orsak, det är dess symtom.

Det finns åtminstone fyra grundläggande problem med den grekiska ekonomins sätt att fungera som har skapat krisen.

1. Korruptionen

Det finns ett grekiskt ord som beskriver mutkulturen, fakelaki. Ordet betyder litet kuvert och det är med dessa små kuvert med sedlar som många greker betalar för att få tjänster utförda. Enligt en enkät-undersökning som antikorruptionsorganisationen Transparency international lät göra betalade 18 procent, nästan var femte grek, en muta under 2010.

Transparency placerar Grekland på plats 69 över korrupta länder, vilket gör att landet hamnar i botten bland EU:s mest korrupta länder.

2. Skattesystemet

Den förre generaldirektören för det svenska Skatteverket, Mats Sjöstrand, ombads av den internationella valutafonden (IMF) att ingå i

ett lag med bland annat internationella experter som skulle hjälpa Grekland att modernisera sin skatteindrivning.

I en intervju i DN för en vecka sedan sade han:

– Vad vi fick se var att situationen i landets skatteförvaltning var långt sämre än vad IMF hade trott. Att korruptionen är utbredd är väl känt, men att kompetensen saknas är inte lika känt, sade Sjöstrand.

3. Politiska systemet

Under decennier styrdes Grekland av tre politiska dynastier, Papandreou, Karamanlis och Mitsotakis. De delade ut offentliga ämbeten till lojala följare, finansierade stora arbeten med lånade pengar och lät statsskulden öka. Kanske innebär det nuvarande regeringspartiet, Syriza, ett avbrott från denna politiska kultur som grekerna, under krisen, tröttnat på.

4. Byråkrati och regleringar

Byråkratin är ogenomtränglig och utsätts för politikers påtryckningar.

I en rapport från 2013 föreslog OECD att över 500 olika regleringar av marknader skulle slopas. Det var regleringar som styrde allt från matproduktion till byggmaterial till turistnäringen, vilket leder till att konkurrensen begränsas och tillväxten bromsas.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“ Historisk rättegång mot ex-diktatorn

DN LÖRDAG 11 JULI 2015

I slutet av juli inleds rättegången mot Tchads forne diktator - Hissène Habré i en domstol i Senegal. Processen är historisk. Aldrig tidigare har ett rättssystem i ett land åtalat ett annat lands ledare för misstänkta -människorättsbrott.

Nairobi.
Hissène Habré styrde Tchad under större delen av 1980-talet men tvingades gå i landsflykt till Senegal 1990, då Tchads nuvarande president Idriss Déby tog makten i en militärkupp.

Habré anklagas för att under sitt maktinnehav ha gjort sig skyldig till en rad människorättsbrott. Human rights watch skriver i en rapport bland annat om politiska mord, systematisk tortyr och godtyckliga gripanden. I Tchad har han redan dömts till döden i sin frånvaro och ett eventuellt verkställande av dödsdomen har varit ett av skälen till att Senegal valt att inte utlämna Habré till Tchad.

I stället har en särskild domstol -inrättats i Senegal för att ta ställning till skuldfrågan. Detta arrangemang är historiskt — aldrig tidigare har ett lands rättssystem åtalat en ledare för ett annat land för människorättsbrott.

— Rättegången visar att det är möjligt, med uthållighet och beslutsamhet, att ställa en diktator inför rätta. Fallet är en väckarklocka för tyranner om att de aldrig kommer att komma utom räckhåll om de

utför illdåd, säger Reed Brodiy som är juridiskt biträde vid Human rights watch, i ett uttalande.

När politiska ledare tidigare har ställts inför rätta utomlands har det varit i internationella domstolar. Senegal är medlemsland i den - Internationella brottmålsdomstolen, ICC. Men Habrés fall var aldrig aktuellt för ICC, vars jurisdiktion bara gäller efter 2002 då fördraget trädde i kraft.

Domstolen har på senare tid lidit en rad tunga nederlag. Kenyas president Uhuru Kenyatta, som anklagas för att ha mutat och hotat vittnen i sitt eget land, har sluppit undan åtal för brott mot mänskligheten, och för bara några veckor sedan valde Sydafrikas regering att inte gripa Sudans efterlyste president Omar Bashir som befann sig på sydafrikansk mark i samband med ett AU-möte.

Afrikanska unionens ledare har kritiserat ICC för att ensidigt bedriva fall på deras kontinent. De vänder sig också mot att sittande regeringschefer inte är immuna mot åtal.

Processen mot Habré i Senegal, som inleds den 20 juli, är sanktionerad av AU och ligger också i linje med unionens krav på att endast - tidigare ledare ska kunna åtalas.

Fakta.
Hissène Habré

Den nu 72-åriga statsvetaren Hissène Habré utbildade sig i Frankrike på 1960--talet men återvände till Tchad på 1970-talet och engagerade sig i gerilla-gruppen Frolinat.

Han tog makten 1982 och styrde landet till 1990, då han störtades i en militärkupp. Under större delen av Habrés maktinnehav låg Tchad i krig med grannlandet Libyen.

Sedan 1990 har -Habré befunnit sig i exil i Senegal. I åtta år har Habré suttit i husarrest i huvudstaden Dakar.

DN “

“ Humanitärt underskott

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

FN:s flyktingorgan UNHCR meddelade i veckan att antalet syriska flyktingar nu uppgår till över fyra miljoner. Situationen talar för att siffran kommer att öka – i landet finns ytterligare åtta miljoner som drivits bort från sina hem.

Också i grannländerna är läget kaotiskt. Vatten och landområde räcker inte till, vilket skapar spänningar mellan flyktingarna och de inhemska befolkningarna. Turkiet och Libanon har tagit emot mer än en miljon vardera, och ytterligare hundratusentals syriska flyktingar befinner sig i Irak, Jordanien och Egypten. Bara 270 000 har lyckats ta sig till EU och ansökt om asyl.

I flyktinglägren råder fruktansvärda förhållanden. De sanitära omständigheterna gör att många blir sjuka. De unga kan inte gå i skolan, flickor gifts bort och barn tvingas arbeta.

Syrien har länge haft en blandad befolkning, men under kriget har motsättningarna mellan de olika religiösa och etniska grupperna växt. Regimen har kontroll över huvudstaden Damaskus och kustområdena. I kriget deltar också Islamiska staten (IS), kurdiska styrkor och olika fraktioner av den syriska oppositionen. Men även grannarna har skilda önskemål om Syriens framtid. Under kriget har de olika grupperna befäst sina territorier, och det är svårt att se en politisk lösning.

Omvärldens möjligheter att ingripa direkt i konflikten är begränsade. FN:s säkerhetsråd är fortsatt blockerat av Rysslands veto. Landet har länge haft goda relationer med Syrien och Putin fortsätter att hålla al-Assad under armarna.

IS är den fria världens fiende – alla känner avsky inför organisationens mål och medel. Men det var diktaturens förtryck som befolkningen 2011 revolterade mot. Efter år av skräckvälde – säkerhetsapparaten var enorm och varje tendens till opposition slogs ned – inleddes demonstrationer och Syrien blev en del av den arabiska våren.

I stället för att gå med på reformer slog al-Assad tillbaka hårdare än någonsin, vilket resulterade i att oppositionen beväpnade sig.

Brutaliteten har inte minskat – parterna bryter gång på gång mot humanitär rätt. I augusti 2013 utsatte man två förorter i Aleppo för saringasangrepp, trots att sådan krigföring är förbjuden. Fler än tusen människor miste livet. Regimen har av FN beordrats att förstöra eller överlämna sina kemiska vapen. Trots det kom det i våras rapporter som indikerar att al-Assad återigen använt gas bland civila.

Under tiden som Syrien blöder måste omvärlden göra vad den kan för att stödja grannländerna, som annars själva riskerar att kollapsa eller dras in i konflikten.

Trots tidigare larm uppger UNHCR nu att bara en fjärdedel av de pengar som behövs för att bekosta den humanitära hjälpen i närområdet kommit in.

Samtidigt ser EU-kommissionens försök att skapa ett tvingande system för att få medlemsländerna att ta emot fler flyktingar inte ut att lyckas.

Då kan man åtminstone kräva att EU-länderna i större utsträckning bidrar humanitärt.

DN “

“ Välkomna medelklassdrömmare

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Den anglosaxiska -modellen har en dragningskraft på människor från hela världen. Till det som lockar hör: -relativt starka ekonomier, goda universitet, öppna kulturer och världens lingua franca.

För 800 år sedan tvingade engelska adelsmän kung Johan att underteckna Magna Carta. Denna händelse har fort-farande en märklig inverkan på världen i dag.

Magna Carta var första steget till ett styrelseskick med uppdelning av makten. Det bidrog till att skapa förhållanden där centralmakten inte längre hade total kontroll över det ekonomiska, politiska, religiösa eller intellektuella livet. Det lade grunden till den moderna anglosaxiska stats-modellen med dess relativt starka tonvikt på människors, idéers och varors fria rörlighet.

Den anglosaxiska modellen har sina för- och nackdelar men den tilltalar människor starkt världen runt. I dag som alltid flockas invandrare till nationer byggda på det brittiska politiska arvet. 46 miljoner personer i USA är utrikes födda, nästan en av sex. Det är det utan jämförelse högsta antalet invandrare i något land i världen.

Kanada, Australien och Nya Zeeland drar också till sig invandrare. Den brittiska politiska klassen fick en riktig stöt härförleden då en statlig utredning visade att nettoinvandringen 2014 hade ökat med 50

procent sedan 2013. Regeringen har som mål att begränsa invandringen till 100 000 om året, men 2014 beräknades den uppgå till 318 000 personer. Storbritannien har det mest mångskiftande immigrantsamhället av alla länder.

En del kom från länder utanför Europa men stora skaror strömmar från EU:s förkalkade ekonomier: Italien, Spanien och Frankrike. Jämfört med många andra länder i Europa är Storbritannien ett mönster när det kommer till att skapa arbetstillfällen.

I hela den engelsktalande världen attraheras invandrare av samma faktorer: relativt starka ekonomier, goda universitet, öppna kulturer och världens lingua franca.

Den globala migrationen tar också långsamt form. Vi har en föreställning om invandrare som de fattiga, undertryckta massorna som längtar efter att andas fritt. Enligt denna kliché drivs de från sina hem av fattigdom och beger sig någon annanstans för att konkurrera med den sämst utbildade arbetskraften.

Men invandrarna kommer inte från de fattigaste länderna. Nationer som Centralafrikanska republiken, Demokratiska- republiken Kongo och Niger – tre av världens fattigaste – har bland de lägsta utvandringssiffrorna. Mindre än 2 procent av deras folkmängd- lever utanför deras gränser. Deras medborgare har inte råd att ge sig av.

Invandrare kommer i regel från länder i mellanklassen och drar till de rika och öppna. Man skulle ha trott att den globala migrationen skulle minska i takt med att det blir fler arbets-tillfällen i hemlandet. Raka motsatsen sker. Medan medelklassen växer i utvecklingsländerna ökar utvandringen eftersom högre utbildning och inkomster har gett upphov till ännu högre förhoppningar.

Situationen är invecklad. För mindre än tio år sedan utvandrade sex mexikaner till USA på en indier eller kines. Men välståndet i Mexiko har stigit och utvandringen sjunkit. Efter hand som Indien och Kina blivit rikare har antalet indier och kineser som bor utomlands fördubblats.

Somliga invandrare från Asien har det mycket bra hemmavid. Enligt China international immigration report hade 27 procent av alla kineser med tillgångar på mer än 16 miljoner dollar utvandrat, och ytterligare 47 procent övervägde att göra likadant. Fastighetssajten Soufun.net hörde sig för bland 5 000 personer och konstaterade att 41 procent i denna kategori ville flytta utomlands för att få bättre levnadsförhållanden, 35 procent för bättre utbildningsmöjligheter för barnen och 15 procent för ett bättre pensionärsliv.

Och denna begåvningsreserv har nätt och jämnt börjat avtappas. Enligt en Gallupundersökning 2012 ville 22 miljoner kineser flytta till USA, liksom 10 miljoner indier, 3 miljoner vietnameser och förvånansvärt nog 5 miljoner japaner.

Kort sagt är det dags att vi reviderar våra klichéföreställningar i invandringsfrågan. Utan att de själva visste om det förebådade några engelska adelsmän för 1 000 år sedan en decentraliserad politisk och intellektuell modell. Den fördjupades genom seklen av människor, från Henrik VIII till USA:s grundlagsfäder. Den är ganska mottaglig för begåvningar utifrån. Vi har inte förtjänat denna modell av egen kraft. Vi har haft turen att ärva den.

Med alla sina prövningar och påfrestningar har globaliseringen skapat en stor internationell klass av medelklassdrömmare: högutbildade som inte kan förverkliga sina strävanden i hemlandet och som skulle berika alla nationer som har turen att få dem.

I detta sammanhang är Hillary Clintons djärva syn på invandringen, som stöder ”en väg till medborgarskap” för papperslösa invandrare som redan vistas i USA, uppenbarligen den rätta. Det republikanska partiet är från vettet om det för en invandringspolitik på 2000-talet som vilar på fixa idéer från 1980-talet.

New York Times

David Brooks

Översättning: Margareta Eklöf “

”Finland vill stoppa nytt stödpaket”

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Finland vill stoppa ett nytt stödprogram till Grekland. Det uppgav finländska medier sent på lördag kväll, men det blir stats- och regeringscheferna som får avgöra frågan vid det extra toppmötet i dag.

DN i Bryssel
Eurogruppens förhandlingar om Grekland blev dramatiska. Finlands finansminister Alexander Stubb var enligt uppgifter i finländska medier beredd att säga nej till att EU inleder samtal om ett tredje stödprogram till Grekland. Finlands veto skulle därmed kunna avgöra Greklands fortsatta medlemskap i eurosamarbetet.

Bakgrunden är att frågan om ett nytt räddningspaket till Grekland var på väg att leda till regeringskris i Helsingfors, rapporterade finländska public servicebolaget Yle på lördagskvällen. Det EU-kritiska partiet Sannfinländarna var enligt dessa uppgifter redo att fälla regeringen om Finland gick med på samtal om ett nytt stödprogram till Grekland.

Eurogruppens överläggningar pågick vid denna tidnings pressläggning, men bistra miner präglade mötets inledning på lördag eftermiddag. Frågan var om euro-gruppen skulle svara ja eller nej på Greklands begäran att inleda förhandlingar om ett helt nytt och betydligt större räddningsprogram än det som avslutades i juni.

För att få en tredje och mer omfattande omgång nödlån av ESM, den europeiska räddningsfonden, är Grekland berett att genomföra mycket av det som regeringen i Aten förkastade så sent som för två veckor sedan och som det grekiska folket sedan röstade nej till i folkomröstningen förra söndagen.

Greklands parlament har sagt ja till den nya, tuffare grekiska reformplanen, vilket välkomnas i Bryssel. Men förtroendet för regeringen i Aten tycks ha fått sig en ordenlig törn. Flera euroländer ifrågasatte under lördagen Greklands vilja och förmåga att genomföra de reformer som utlovas. Tysklands finansminister var tydligt avvisande.

Slovakiens finansminister Peter Kazimir twittrade att det nya grekiska förslaget ”skulle ha varit tillräckligt för att avsluta det andra räddningsprogrammet”, men att det krävs mer för ett tredje. Den avvikande rösten kom från Frankrikes finansminister Michel Sapin som berömde regeringen i Aten för att ha ”visat politiskt mod”.

Om Finlands Alexander Stubb läger in sitt veto och eurogruppen därmed inte kommer överens innebär det dock inte ett slutligt besked. Det blir i stället stats- och regeringscheferna som får avgöra frågan när de samlas för ett extra toppmöte på söndag eftermiddag.

Möjligen gör euroländernas högsta politiska ledare en annan bedömning än finansministrarna och väger in de politiska kostnaderna för EU om Grekland mot sin vilja tvingas lämna eurosamarbetet.

Sverige och andra länder utanför euroområdet har också kallats till Bryssel på söndag, men statsminister Stefan Löfven får nog vara beredd på att vänta.

Först ska euroledarna komma överens och det kan säkert ta en stund. Sedan ska EU-toppmötet ta ställning till om Grekland behöver humanitärt och annat ekonomiskt bistånd av EU.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Sparförslaget

Grekland vill ha ett nytt nödlån på 53,5 miljarder euro (500 miljarder kronor) som löper under tre år från sina långivare.

I utbyte har premiärminister Alexis Tsipras lovat att bland annat förändra skattesystemet och pensionssystemet samt höja skatter, spara och privatisera verksamheter. “

“ Höjd moms slår hårt mot krogägare

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Greklands restaurangägare får ta en del av notan i det sparprogram som landets regering hoppas ska öppna för ett nytt nödlån. I Aten stönar krögarna högt över att momsen på restaurangbesök ska höjas.

DN i Aten
Restaurangägaren George Nikolaidis är urförbannad på politikerna. Inte bara de grekiska, utan på politiker runt om i världen som han säger ”enbart bryr sig om sin egen ficka”, alltså att fixa det bra för sig själva.

På lördagen väntade han och and-ra greker på nyheter från Bryssel där euroländernas finansministrar förhandlade om ett nytt nödlån till Grekland.

– Förslaget att höja momsen är att gå helt fel väg. Momsen borde sänkas så att vi får fart på ekonomin i stället, säger George Nikolaidis och slår i hastigheten ned ett ölglas när han gestikulerar.

– En högre moms slår direkt mot oss och risken är stor att många börjar fiffla för att kunna överleva.

I dag är momsen på restaurangmat 13 procent. I premiärminister Alexis Tsipras åtgärdspaket som han lämnat till långivarna föreslås den höjas till 23 procent. Den nivån hade man för bara något år sedan. Restaurangmomsen har åkt som en jojo upp och ned för att omväxlande stimulera ekonomin eller statskassan.

Restaurangägarna är bekymrade. George Nikolaidis ser bara en lösning.

– Vi borde lämna euron. Det skulle vi ha gjort redan 2009 för att kunnat starta om på nytt.

Momsen kommer att höjas på flera områden om Grekland och lån-givarna kommer överens. Apotekaren Dimitrios Pavlis tittar runt i sin butik och konstaterar att för läkemedel blir den kvar på 6 procent, men smink och annat han säljer blir dyrare.

Han oroas mer av att långivarna kräver att landet avreglerar apoteksmarknaden och att matbutiker ska få sälja receptfritt.

– Det skulle förändra allt för oss. 85-åriga Spyridoula Siorvanes, tidigare sjuksköterska, slutade härom-året att ta flera av sina läkemedel för att spara pengar.

– Nu tar jag bara mot diabetes och för mina ögon, förklarar hon och berättar hur hon lindrar bekymren i fötter och ben med regelbundna fotbad i stället för med salvor.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Tiotusentals hedrade Srebrenicas offer

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

50 000 människor samlades på lördagen i Srebrenica för att hedra offren för folkmordet för 20 år sedan.

Men såren från kriget är ännu inte läkta. Den serbiska premiärministern fick fly när han attackerades med stenar och flaskor.

Under tysthet och med allvarliga miner bar anhöriga till offren för massakern i Srebrenica kistorna med kvarlevor till den sista vilan.

Begravningen av de 136 nyligen identifierade kropparna markerade 20-årsdagen efter folkmordet i juli 1995 då 8 000 bosniakiska (muslimska) pojkar och män mördades av bosnienserbiska styrkor, den värsta massakern i Europa sedan andra världskriget.

Omkring 50 000 människor samlades i den bosniska staden för att hedra offren och delta i de olika ceremonier och minnestunder som ägde rum i staden.

På plats var delegationer från ett 80-tal länder, däribland FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson, USA:s tidigare president Bill Clinton och Sveriges utrikesminister Margot Wallström.

— Det har varit varmt, bedövande vackert och hemskt. Jag fick vara med en svenskbosnier som begravde sin pappa. Det blir ju väldigt känslosamt, säger Margot Wallström.

— Det är meningsfullt med en sådan här dag, att mötas och prata om hur vi går vidare. Att bestämma oss för att inte glömma vad som har hänt.

Svenske Enes Alic var på plats i Srebrenica för att delta under begravningen. Själv är han född i Sverige men föräldrarna kommer från Srebrenica och både hans far- och morföräldrar dog under kriget.

— Jag har åkt hit varje år. Det har varit ganska tufft. En massa gråtande ansikten och mammor som ska begrava sina söner. Det är många minnen, säger han.

Trots att det har gått 20 år sedan folkmordet är såren ännu inte läkta. Flera serbiska ledare och politiker har förnekat omfattningen av dödandet i Srebrenica, vilket har bidragit till att spänningar kvarstår. Den serbiska premiärministern Aleksandar Vucic har vägrat att kalla massakern för ett folkmord, trots att det slagits fast av två internationella domstolar.

Den stillsamma ceremonin tog en abrupt vändning när Aleksandar Vucic attackerades med stenar och flaskor efter att han lagt ned en blomma vid minnesmonumentet i Srebrenica. Vittnen berättar hur han fick fly springandes i skydd av sina livvakter.

Enes Alic stod i närheten av folksamlingen när den gick till angrepp mot premiärministern.

— Det flög stenar och flaskor och det skreks svordomar. En som stod bredvid mig tog av sig sin sko och kastade mot honom, säger han och fortsätter:

— Jag blev inte rädd, men det var obehagligt och kändes inte rätt. Det var ju en minnesstund dit vi hade kommit för att begrava våra anhöriga.

Enligt Reuters ska premiärministern ha träffats av en sten i huvudet. Serbiens inrikesminister Nebojsa Stefanovic reagerade starkt på händelsen och kallade den för ett ”mordförsök”.

— Det är en skandalös attack. Bosnien har misslyckats med att ens skapa den minsta säkerhet för premiärministern, säger hon enligt Reuters.

Utrikesminister Margot Wallström såg händelsen på håll.

— Vi hörde hur man ropade och såg att det blev oroligt i folkhavet. Våld är aldrig rätt metod. Det var många som tyckte att han borde benämna saker för vad de är, folkmord. En sådan här dag finns det en risk att det blir mycket känslor i rörelse, säger hon.

Margot Wallström betonar vikten av att försoningsprocessen kan fortsätta. Hon ser både framsteg och varningstecken.

— Tar man ett steg tillbaka så måste man se att väldigt mycket har hänt i Bosnien-Hercegovina på de här 20 åren. Men jag brukar nämna det faktum att här går barnen i skolan på olika tider för att de inte ska behöva mötas. Så bygger man inte fred och demokrati.

Sverige är ett av de länder som driver på för att Bosnien-Hercegovina ska bli medlem i EU.

– Det är väldigt viktigt att EU fortsatt kan hålla ett medlemskapsperspektiv levande. Om tio år hoppas jag att man kommit mycket närmare ett EU-medlemskap, kanske är medlem.

Lina Lund

lina.lund@dn.se

Fakta.

8 000 bosniakiska (muslimska) män och pojkar mördades i Srebrenica i juli 1995 av bosnienserbisk militär.

De allra flesta kastades i massgravar och än i dag pågår arbetet med att identifiera offren.

Folkmordet inträffade under Bosnienkriget som pågick mellan 1992 och 1995, och avslutades några månader efter Srebrenicamassakern.

Två internationella domstolar har slagit fast att massakern i Srebrenica var ett folkmord. **DN “**

“ En miljon evakuerades när tyfonen drog in

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Peking. En kraftig tyfon med vindbyar som uppmättes till över 40 meter per sekund tvingade myndigheterna att evakuera över en miljon invånare och orsakade flygkaos i östra Kina på lördagen.

Mer än 700 avgångar ställdes in från Shanghais båda flygplatser. Drygt 50 000 fartyg sökte i förväg skydd i hamnar. Kustprovinserna Zhejiang och Fujian drabbades värst. Kraftigt regn drog in över land, men det fanns inga rapporter om döda, skadade eller uppgifter om hur stor materiell ödeläggelse som tyfonen ”Chan-hom” orsakat.

Rutinerna tycks därmed ha fungerat.

Varje år drabbas Kinas östkust av ett antal tyfoner med början så här års. Eftersom regionen är tätbefolkad leder det till att stora skaror invånare tillfälligt måste evakueras.

Staden Taizhou drabbades av ett jordskred som en följd av tyfonen. Kraftiga vindar fällde träd och trafikskyltar över hela provinsen Zhejiang och förstörde en tom byggnad i staden Cixi, rapporterar nyhets-byrån AFP.

I en annan del av provinsen syntes i ett lokalt tv-inslag mängder av meloner flytande på ett fält, samtidigt som en bonde beklagade att det kanske inte blir någon skörd i år.

Enligt väderleksprognosen ska tyfonen vända åter ut i havet efter att ha passerat Shanghai på cirka tio mils avstånd. Stadens myndigheter uppmanade befolkningen att stanna inomhus samtidigt som en rad olika arrangemang ställdes in.

Torbjörn Petersson “

“Frankrike: Dags för beslut om Iran

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Medan Frankrike säger att det är dags för beslut fortsätter rävspelet i förhandlingarna om Irans kärnenergiprogram. Enligt USA:s utrikesminister John Kerry återstår ”svåra frågor” att lösa.

Frankrikes utrikesminister Laurent Fabius pratade med Kerry samt med Mohammad Javad Zarif och Philip Hammond – hans iranska och brittiska kolleger – på lördagen. ”Nu när allting finns på bordet har tiden kommit att besluta”, skriver Fabius i ett uttalande efter samtalen.

Därmed tycks Frankrike sätta press på USA och Iran för att komma i mål med förhandlingarna i Wien mellan Iran och de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd samt Tyskland. Men efter samtal med Zarif och EU:s utrikeschef Federica Mogherini lät Kerry som att det är en bit kvar, när han på Twitter skrev att ”svåra frågor” återstår. En av stötestenarna nu tycks vara att Teheran kräver att FN lyfter vapenembargot och förbudet mot landets robotprogram så fort ett avtal slutits.

TT-AFP-Reuters “

“ Vulkanutbrott drabbar turister

DN SÖNDAG 12 JULI 2015

Lava från vulkanen Raung lyser upp himlen och askmolnen på den östra delen av ön Java i Indonesien. Redan i slutet av juni höjdes beredskapen för vulkanen till den näst högsta, då den började spruta ut lava och aska. I fredags började det komma eldsflammor och dånande ljud.

Stora störningar har drabbat flygtrafiken i området då flera flygplatser tvingats stänga, bland annat på den närliggande turistön Bali. Under lördagen öppnades de dock igen, men för tusentals semesterfirare är det ännu oklart när de kan resa hem.

DN “

“ <u>På den nya Sidenvägen</u>

DN MÅNDAG 13 JULI 2015

Det är lättare för Kina att satsa på investeringar och export i Eurasien än att lägga om ekonomin – från investeringar och export till konsumtion. Även Ryssland ser fördelar med ett närmande.

Kineserna är det mest historiesinnade av alla folk. Medan Mao Zedong erövrade makten tillämpade han en militär taktik härledd från Sun Tzu, som levde omkring 500 år före vår tideräkning. Konfucianismen från ungefär samma tid dröjer sig kvar i kinesernas samhällssyn, trots Maos hårdhänta försök att utplåna den.

När president Xi Jinping lanserade ”den nya Sidenvägen” 2013 borde ingen ha blivit förvånad över den historiska anspelningen. Den mäktiga kinesiska planeringsmyndigheten NDRC ger följande förklaring: ”För över 2 000 år sedan öppnade Eurasiens flitiga och modiga människor flera vägar för handel och kulturellt utbyte som band samman Asiens, Europas och Afrikas stora civilisationer. Senare generationer gav dessa vägar det kollektiva namnet Sidenvägen.”

I Kina kallas gammal historia ofta in till stöd för nya doktriner.

Nu har ett unikt sammanflöde av ekonomiska och politiska händelseförlopp gett Eurasien ett tillfälle att träda fram ur det historiska dunklet. På senare år har västs självsäkerhet fått hårda törnar av finanskrisen 2008–2009 och politiska katastrofer i Mellanöstern. Samtidigt har Kinas och Rysslands intressen i Eurasien åtminstone flyktigt sett förenats.

Kinas motiv för att återuppväcka Pax mongolica är tydligt. Dess tillväxt, som huvudsakligen vilar på export av billiga konsumtionsvaror till utvecklade länder, tappar fart. Den ekonomiska stagnationen i väst hotar att bli bestående och åtföljas av stigande protektionism. Kinas ledare vet att de måste lägga om ekonomin från investeringar och export till konsumtion, men det härskande kommunistpartiet riskerar allvarliga inrikespolitiska problem om åtgärderna genomförs. Att omorientera investeringar och export mot Eurasien är ett alternativ.

Efter hand som lönerna stiger flyttas produktionen från kustregionerna till provinserna i väst. Den nya Sidenvägen är den naturliga kanalen för denna produktion. Att bygga ut den (i själva verket flera ”bälten”, bland annat en sydlig rutt utefter havet) kommer att kräva väldiga investeringar i transporter och urban infrastruktur. Som på 1800-talet öppnar minskade transportkostnader nya marknader.

Även Ryssland har ekonomiska motiv att utveckla Eurasien. Ryssarna har försummat att modernisera och diversifiera sin ekonomi. Följden är att landet alltjämt främst exporterar petroleumprodukter och importerar konsumtionsvaror. Kina erbjuder en trygg och växande marknad. De stora transport- och anläggningsprojekt som är nödvändiga om Eurasiens ekonomiska potential ska förverkligas kan hjälpa Ryssland att återvinna den industriella och tekniska kraft som det förlorade med kommunismens fall.

I år har Ryssland, Armenien, Vitryssland, Kazakstan och Kirgizistan gått samman i Euroasiatiska ekonomiska unionen (EEU), som också har en försvarskomponent. Den officiella ryska ståndpunkten är att EEU och Sidenvägens ekonomiska bälte ska ”inarbetas i varandra och integreras” till ett ”Stor-Eurasien” och skapa ”ett tryggt grannskap i obruten utveckling för Ryssland och Kina”. Den 8 maj undertecknade Putin och Xi en överenskommelse i Moskva som ska upprätta samordnade politiska institutioner, investeringsfonder, utvecklingsbanker, valutaregimer och finansiella system. Alla ska betjäna ett enormt frihandelsområde som knyter Kina till Europa, Mellanöstern och Afrika.

Hur realistisk är denna dröm? Ryssland och Kina känner sig båda ”inringade” av USA och dess allierade. Kina kritiserar vad det uppfattar som västs maktsträvanden och säger sig med outgrundliga formuleringar vilja säkra ”tolerans mellan civilisationer” och respekt för ”de vägar till utveckling som olika länder väljer”.

Putin har trappat upp sin mycket tydligare USA-fientliga retorik sedan Ukrainakrisen, i hans ögon skolexemplet på västlig inblandning i Rysslands inre angelägenheter. Att handelsflödena mellan Ryssland och Kina stimuleras och den politiska och säkerhetsmässiga samordningen stärks kommer att minska dessa länders sårbarhet för inblandning utifrån och förebådar ett nytt maktcentrum.

Det kan betraktas som en enastående uppvisning i statsmannakonst att väst har lyckats föra två gamla rivaler om makt och inflytande i Centralasien så nära varandra att de nu samarbetar om att utestänga väst från regionens framtida utveckling. I synnerhet USA har försuttit sina möjligheter att integrera de båda länderna i ett enda världssystem genom att stoppa reformer i Internationella valutafonden, som skulle ha stärkt Kinas inflytande i styrelsen, och genom att blockera Rysslands trevanden efter medlemskap i Nato. Detta har föranlett båda länderna att söka en alternativ framtid i varandras sällskap.

Om deras resonemangsäktenskap blir ett varaktigt förbund – eller, som George Soros förutsäger, ett hot mot världsfreden – återstår att se. Det finns ett tydligt frågetecken kring inflytandet över Kazakstan och kineserna har pressat ryssarna på allt de kan få ut i bilaterala avtal. Just nu ter sig dock käbbel över den nya Sidenvägen mindre plågsamt för de båda makterna än moralpredikningar från väst.

Robert Skidelsky

Översättning: Margareta Eklöf “

“Finland drev på för tuffare krav

DN MÅNDAG 13 JULI 2015

Höjd pensionsålder, nya regler på arbetsmarknaden och en privatiseringsfond i Luxemburg. Skärpta och kontroversiella krav ställs för att Grekland ska få mer nödlån. Finland har varit pådrivande.

DN i Bryssel
Laddade förhandlingar om Grekland pågick hela helgen. Efter ett dygns samtal, med avbrott för nattvila, enades euroländernas finansministrar om en lång rad skärpta krav för att Grekland ska få inleda förhandlingar om ett nytt omfattande räddningsprogram. Finland har varit pådrivande och finansminister Alexander Stubb var nöjd med resultatet.

– Det här paketet är mycket, mycket, mycket hårdare än det som Grekland förkastade i folkomröstningen förra söndagen, sade Stubb vid en pressträff och upprepade alltså ”mycket” tre gånger.

Den nya kravlistan ska genomföras rekordsnabbt. Senast på onsdag ska parlamentet i Aten ha klubbat nya regler för bland annat pensioner och moms. Euro-gruppen vill också ha översyn av ”kollektivavtalsförhandlingar, stridsåtgärder och kollektiva uppsägningar”.

Ännu ett villkor, sannolikt provocerande för Grekland, är att en särskild fond ska inrättas i Luxemburg för att genomföra privatiseringar av bland annat regionala grekiska flygplatser. I utbyte mot detta lovar eurogruppen förhandlingar om ett nytt stödprogram och att ”överväga” någon form av lindring av Greklands skuldbörda.

– Bollen är nu tillbaka på den grekiska sidan, förklarade en nöjd Alexander Stubb.

De nya kraven är utan tvivel tuffa. Det beror bland annat på att det finns ett utbrett motstånd i många euroländer mot att ge Grekland mer nödlån. Frågan är inrikespolitiskt sprängstoff överallt och mycket kontroversiell i bland annat Finland.

EU-kritiska regeringspartiet Sannfinländarna gick till val på att Finland inte ska gå med på ett tredje stödprogram till Grekland. Enligt uppgifter i flera finländska medier var diskussionerna nyligen på väg att leda till regeringskris, men det tillbakavisas av Alexander Stubb.

– Det stämmer inte heller att Finland har varit ensamt om att ställa krav. Vi hör till en majoritet i eurogruppen, hävdade Stubb.

Men Alexander Stubb har haft ett mycket begränsat förhandlingsmandat med sig från stora utskottet, Finlands motsvarighet till Sveriges EU-nämnd. Frågan var därför om statsminister Juha Sipilä skulle kunna gå med på att eurogruppens kravlista eventuellt mjukades upp.

Euroländernas stats- och regeringschefer tog över förhandlingarna på söndag eftermiddag för att fastställa eller möjligen förändra

eurogruppens krav och de samtalen pågick när den här upplagan gick i tryck.

Inför mötet fanns tydliga motsättningar. En grupp länder, med Frankrike och Italien i spetsen, manade till kompromiss. ”Nu är det nog”, tyckte Italiens premiärminister Matteo Renzi.

En viss spänning märktes också mellan EU:s gamla radarpar, Frankrike och Tyskland.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel uppges ha blivit irriterad över att finansdepartementet i Paris hjälpte regeringen i Aten med att utforma landets senaste reformplan. Och Frankrikes president François Hollande verkade upprörd över ett förslag från Tyskland som innebär att Grekland, om det inte blir en uppgörelse, ska kunna ta paus från eurosamarbetet.

– Det finns inget tillfälligt Grexit, fräste Hollande på väg in till söndagskvällens överläggningar.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se

Fakta. Med eller inte i euron

I eurosamarbetet ingår 19 av EU:s 28 medlemsstater:

Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland och Österrike fanns med från början. Grekland anslöt sig 2001, Slovenien 2007, Cypern och Malta 2008, Slovakien 2009, Estland 2011, Lettland 2014 och Litauen 2015.

Utanför euron står tills vidare Sverige, Storbritannien, Danmark, Ungern, Kroatien, Tjeckien, Polen, Bulgarien och Rumänien.

DN “

“ Sedlarna på väg att ta slut i bankomaterna

DN MÅNDAG 13 JULI 2015

De grekiska bankerna är på fallrepet. Nu räcker snart inte pengarna ens till att fylla på bankomaterna. Under måndagen tar sedlarna slut i maskinerna, enligt grekiska bankföreträdare.

Grekerna har tålmodigt köat varje dag för att ta ut sin 50-eurosedel i bankomaten. Egentligen får kunderna ta ut 60 euro per dag, men sedlar i mindre valörer verkar vara slut över hela Aten.

Revisorn Stefanos Leventis, som precis tagit ut sina pengar, är mycket oroad över vad som ska hända med de han har kvar på sitt konto.

– Jag har varit orolig ända sedan 2010. Eftersom jag har arbetat i Öster-rike och har bankkonto där förde jag över en del pengar dit redan för ett år sedan för att vara förberedd, säger han.

Han hoppas att bankerna kommer att kunna öppna på tisdag, som regeringen lovat, men tror att det blir fortsatta restriktioner för hur mycket kunderna får ta ut.

Trots att landet har infört begränsningarna med kontantuttag har det grekiska banksystemet tappat över 100 miljoner euro (drygt 900 miljoner kronor) om dagen i kontanter de senaste veckorna, enligt Financial Times.

Enligt uppgifter till brittiska BBC behöver grekiska banker ett kapitaltillskott på 10 miljarder euro, eller nästan 100 miljarder kronor.

Chefen för landets bankförening sade nyligen i grekisk tv att uttagsautomaterna kommer att ha sedlar till måndag. Vad som händer sedan beror på utgången av nattens förhandlingar med övriga euroländer. För att grekiska banker ska kunna fylla på med mer kontanter måste de själva få in pengar. Och där ligger det stora problemet. För att få mer pengar från Europeiska centralbanken måste bankerna visa att de har säkra tillgångar och de håller på att sina.

Högstadieläraren Vassiliki Ikonomou är pessimistisk när DN träffar henne vid en bankomat. Hon tror inte att bankerna öppnar ännu på ett tag och har gråten i halsen när hon berättar hur orolig hon har varit under hela tiden som krisen har pågått.

– Det som jag befarade har hänt de senaste veckorna, säger hon.

Har du kunnat säkra dina besparingar på något sätt?

– Allt har varit så dåligt, jag har inte kunnat spara något, säger hon.

Inte heller Eleni Chlepa, arkitekt, tror att bankerna öppnar.

– Absolut inte, säger hon och är bekymrad både över sina egna pengar och över om Grekland kommer att ha kvar sin plats i Europa.

Många som har haft tillgångar på banken har mer eller mindre hunnit tömma sina konton och har pengarna hemma i stället. De som har fört

ut stora summor, över 200 000 euro (runt 1,8 miljoner kronor) kommer staten att granska för att se om det verkligen är lagligt hoptjänade förmögenheter. Är det inte så blir det höga straff-avgifter, som sänks om pengarna förs tillbaka till Grekland.

Den senaste tiden har greker med bankkort dessutom flitigt köp kapitalvaror. Där bidrar oron för att en tillbakagång till drachmer ska göra importvaror väsentligt dyrare. Betal- och kreditkort har hittills fungerat utan begräsningar, så länge som konsumtionen är inom landet. Dock är alla butiker inte villiga att ta emot kortbetalningar.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Presenternas pest eller kolera

DN MÅNDAG 13 JULI 2015

Under den senaste veckan har påve Franciskus väckt uppmärksamhet under sitt besök till Latinamerika. Inte nog med att den katolska kyrkans ledare har druckit kokablad mot höjdsjuka – i Bolivia erbjöds han av president Evo Morales ett krucifix format som hammaren och skäran. Efter en kort granskning av gåvan lämnade påven tillbaka krucifixet, som kanske var för kontroversiellt till och med för någon som har profilerat sig med politiska uttalanden.

Väl i Bolivia passade dock påven på att hålla ett passionerat tal för arbetares och bönders rättigheter, kallade kapitalismen för ”djävulens dynga” och bad om ursäkt för övergreppen ursprungsbefolkningen utsattes för.

Nu återstår frågan: Är hammaren-och-skäran-korset en bättre eller sämre gåva än den dvd-samling med fel regionkod som Obama gav Storbritanniens förre premiärminister Gordon Brown?

Judith Kiros

judith.kiros@dn.se “

“ Uppgörelse utan vinnare

DN TISDAG 14 JULI 2015

Förhandlingarna mellan Grekland och dess långivare (EU, ECB, IMF) har beskrivits som ett ”chicken race”: Någon måste väja för att en krasch ska undvikas.

Det blev till slut Greklands premiärminister Alexis Tsipras som vek undan. Efter maratonförhandlingar accepterade han i princip samtliga krav fordringsägarna ställde för ett nytt räddnings-paket. Det innebär att landet får tillgång till omkring 85 miljarder euro under tre år. Därmed undviks såväl en statsbankrutt som ett utträde ur eurosamarbetet – åtminstone för tillfället.

Tsipras vann valet i januari på ett nej till åtstramningar och krav på skuldnedskrivning. Han lovade att de förnedrande inspektionerna av hur Grekland sköter sitt reformprogram skulle få ett slut. I folkomröstningen förra veckan kampanjade han, och fick grekernas stöd, för ett nej till fortsatta räddningspaket på den typen av villkor.

Den grekiska vänsterregeringen har under hela våren och särskilt den senaste månaden spelat högt – och kapitalt missbedömt sin förhandlingsposition. Den har uppenbarligen trott att de resterande euroländerna räds Grexit mer än Grekland gör. I stället visade det sig att en rad av valutaunionens medlemmar, viktigast av alla Tyskland, hellre såg ett grekiskt utträde än eftergifter till Aten.

Nu tvingas Alexis Tsipras acceptera allt det han sagt nej till – och lite till. Innan onsdag måste det grekiska parlamentet rösta igenom en rad tuffa besparingar. Dessutom ska en särskild fond, finansierad av inkomster från privatiseringar som syftar till att säkra lånen, upprättas. Tsipras enda seger verkar ha varit att den placeras i Aten i stället för i Luxemburg.

Långivarna lovar att diskutera en omstrukturering av skulderna senare i höst. Men någon meningsfull nedskrivning verkar det inte vara tal om. Längre löptider på lånen är den enda eftergiften den tyska förbundskanslern Angela Merkel är villig att gå med på.

För Tsipras väntar tuffa strider på hemmaplan. När regeringen i fredags valde att driva igenom en rad reformer för att visa välvilja inför helgens förhandlingar röstade flera Syrizaledamöter emot. Ytterligare ett tiotal har uttryckt tvekan inför den deal Tsipras skrivit under. Premiärministern kommer sannolikt att behöva stöd från - oppositionen för att baxa igenom stödpaketet och de bifogade åtstramningarna. En regeringsombildning lär bli aktuell och nyval kan komma att följa.

Uppgörelsen var i vissa avseenden det minst dåliga av helgens möjliga utfall. Grexit vore en katastrof för grekerna. Vanliga människor hade förlorat sina besparingar och vilka destruktiva politiska krafter som det ekonomiska kaoset skulle släppa lös kan vi bara sia om. Även om risken för att krisen skulle sprida sig hade varit begränsad skulle ett grekiskt utträde dessutom ha inneburit att förtroendet för eurosamarbetet undergrävts.

Samtidigt var det omöjligt för lån-givarna att ge efter för den grekiska vänsterregeringens krav: regler måste följas och eurozonen kan inte vika sig för populisters utpressning – inte ens när de tar den egna nationen som gisslan.

Ändå är det svårt att utnämna vare sig långivarna eller europrojektet till segrare. Det är svårt att se hur den grekiska ekonomin ska kunna återhämta sig under de villkor som nu gäller. Risken är stor att nya räddningspaket blir nödvändiga, samtidigt som de förnedrande omständigheter under vilka den akuta krisen löstes riskerar att slå tillbaka mot långivarna senare.

Det närmast revanschistiska sätt på vilket framför allt Merkel och hennes finansminister Wolfgang Schäuble vred åt tumskruvarna på Tsipras när det stod klart att han nästan till vilket pris som helst ville hålla kvar Grekland i eurozonen lämnar en bitter eftersmak. Och det faktum att tyskarna aktivt förespråkade en ”plan B” som skulle innebära att grekerna ”tillfälligt” lämnar euron betyder att förtroendet för den gemensamma valutan försvagas. På sätt och vis vet vi nu, även utan ett grekiskt utträde, att ett inträde i unionen inte behöver vara oåterkalleligt.

Dessutom har den senaste veckans händelser skapat djupa sprickor i euro-samarbetet. Framför allt har tydliga skillnader mellan unionens nordliga och sydliga länder tydliggjorts, medan den fransk-tyska axeln har fått sig en ordentlig törn.

Valutaunionen har från början vilat på ostadig grund. En urholkad tillit medlemsländerna emellan klarar projektet inte. Nytt förtroende måste byggas snabbt. **DN 14/7 2015 “**

“ I väntan på Bush och Clinton

DN TISDAG 14 JULI 2015

Med allra största sanno-likhet heter USA:s näste president varken Bernie Sanders eller Donald Trump. Men det hindrar varken den frisinnade, socialistiske senatorn från Vermont eller mogulen och realitystjärnan Trump från att söka posten. Båda är nu, av flera opinionsundersökningar att döma, sina respektive partiers nummer två i racet.

Hillary Clintons kampanjstab uppges hantera Sanders framgångar med behärskad oro, medan stämningen är aningen mer uppskruvad i det republikanska lägret. Partiets ordförande Reince Priebus fick nyligen ringa upp Donald Trump och be honom ”tona ner sig” efter att Trump menat att alla illegala mexikanare som flödar över gränsen är brottslingar och våldtäktsmän. Frågan är extra känslig då den latinamerikanska gruppen ses som en av Republikanernas huvudsakliga väljargrupper för att kunna nå Vita huset.

Trump är bombastisk, opolerad och skrytsam. I ena stunden kritiserar han USA:s politiska elit för att amerikansk handelspolitik låtit Kina och Mexiko lura skjortan av USA. I nästa stund skryter han om att de slipsar som varu-huset Macy’s nu slutat sälja i protest mot hans uttalanden, de som bär hans namn, är tillverkade just i Kina.

Men Trump representerar i övrigt ett mindre moralkonservativt budskap än, säg, Rick Santorum, Ted Cruz eller Scott Walker. Medan flera av de republikanska kandidaterna kannibaliserar på samma

begränsade men tongivande väljargrupp i den evangeliska fåran, kan Trump fokusera på andra områden. Att han aldrig talar om trosfrågor har en enkel förklaring: för Donald Trump är Donald Trump viktigare än gud.

Trump har också öppet sagt att han inte ämnar göra Högsta domstolens beslut om homosexuellas rätt till giftermål till en valfråga. Trump ägnar hellre tid åt handels- och migrationspolitik. På så vis är han den moderate republikanen Jeb Bushs största fiende.

Clintons oro för Sanders är obefogad, om än förklarlig. Sanders framgångar tvingar henne att ta ställning i frågor som hon hellre hade velat låta passera obemärkt. Samtidigt fyller Sanders en viktig roll: ett trovärdigt motstånd mot en kandidatur som nästan är en oundviklig kröning. Clintons stab är även tacksam över att Sanders vid 73 års ålder får 67-årige Clinton att se ung ut.

Tills vidare fyller Trump och Sanders rollerna som dramaturgiska utmanare till Bush och Clinton.

Csaba Bene Perlenberg

csaba.perlenberg@dn.se “

“ Mer pengar – men till ett betydligt högre pris

DN TISDAG 14 JULI 2015

Analys
Grekland knuffas inte ut ur eurosamarbetet och kan få ett nytt, stort stödprogram. Men uppgörelsen innehåller långtgående krav och många olösta frågor som kan leda till fler konflikter och utdragna förhandlingar.

Bryssel.
Vid midnatt i lördags kväll, när eurogruppens finansministrar bröt upp efter nästan nio timmars förhandlingar, sägs stämningen ha varit riktigt usel.

”Du ska inte ta mig för en idiot”, ska Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble ha gastat till Europeiska centralbankens Mario Draghi. Samtidigt verkade Finlands vältränade och annars ofta leende Alexander Stubb både trött och arg. Stubb sägs vara beroende av att få åtta timmars sömn.

Mycket stod på spel. Det handlade inte enbart om Greklands framtid som euromedlem och om övriga euroländer skulle säga nej till Greklands begäran om ett tredje stödpaket och därmed knuffa landets medborgare in i ett ännu värre kaos.

Det gällde också EU:s anseende. Kan en EU-medlem verkligen mot sin vilja slängas ut ur valutasamarbetet, även om övriga säger sig ha tappat förtroendet för landet? Frågan hade historiska dimensioner.

När euroländernas stats- och regeringschefer tog över på söndag eftermiddag förklarade därför toppmötets värd, Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, att det inte skulle bli fler uppskjutna möten.

Sedan pågick samtalen fram till måndag morgon. Och till slut blev det som det brukar i EU: En kompromiss som alla var mer eller mindre missnöjda med, men som ändå hyllades.

Grekland stannar alltså kvar som euromedlem och därmed ska också Europeiska centralbanken se till att det så småningom finns tillräckligt med pengar i grekiska banker. Landet utlovas också någon form av överbryggningslån innan det tredje stödprogrammet kommer.

I övrigt är det mesta fortsatt osäkert. Frågan är för det första om premiärminister Alexis Tsipras får med sig Grekland på alla de tuffa krav som ställs för att övriga euroländer ska ge grönt ljus för förhandlingar om stödprogrammet.

Det är för det andra inte alls säkert att de nationella parlamenten i Tyskland, Finland, Nederländerna, Slovakien, Estland och Öster-rike, länder där sådant godkännande krävs, går med på det som deras regeringschefer i princip har accepterat.

Oklart är också hur det går med EU:s fortsatta anseende. För det var inte solidariteten, den där som det så ofta hänvisas till i EU:s högtidstal, utan ren hämndlystnad som lyste i några av finansministrarnas ögon i lördags.

En del av deras krav kan inte ha haft annat syfte än att förödmjuka Greklands premiärminister Alexis Tsipras. Det är svårt att på annat sätt tolka förslaget att den nya privatiseringsfonden, som Grekland tvingas inrätta, skulle ligga i Luxemburg.

Så blev det nu inte. Privatiseringsfonden ska inrättas i och styras av Grekland, men tillgångarna ska delvis gå till att betala den grekiska statens lån och därför blir fonden antagligen hatad symbol för det som har hänt.

Men Greklands premiärminister är också en vinnare. Om det tredje stödprogrammet faktiskt blir av kommer Grekland få ungefär tio gånger mer räddningslån än det som fanns kvar i det andra räddningsprogrammet. Vårens utdragna samtal, ända fram till folkomröstningen när det grekiska folket sade nej till EU-sidans slutbud, handlade om betydligt mindre pengar.

På så sätt har alltså Alexis Tsipras förhandlingstaktik delvis lyckats: Grekland kan få ett betydligt större räddningsprogram, men priset i form av politisk förnedring blev också högre.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se
Fakta.
Så här ser uppgörelsen med Grekland ut

Grekland kan få:

1 Ett tredje stödprogram från ESM, den europeiska räddningsfonden, på sammanlagt mellan 82 och 86 miljarder euro på tre år. IMF, Internationella valutafonden, ska också bidra.

2 EU-stöd från strukturfonder och annat på sammanlagt 35 miljarder euro.

3 Samtal om lättnader av Greklands statsskuld, men ingen skuldavskrivning.

Men först måste en rad tuffa krav uppfyllas:

Senast på onsdag ska nya lagar rörande bland annat höjd pensionsålder och nya momsregler klubbas.

En särskild privatiseringsfond ska inrättas. Statliga tillgångar motsvarande ett värde av 50 miljarder euro ska säljas och förvaltas av fonden.

Hälften av pengarna i privatiseringsfonden ska gå till rekonstruktion av banksektorn, en fjärdedel till att betala Greklands lån och en fjärdedel till grekiska investeringar.

En lång rad avregleringar krävs också; bland annat söndagsöppna affärer, receptfria läkemedel i butik, nya regler om kollektivavtal och stridsåtgärder på arbetsmarknaden.

Detta händer nu

15 juli

Parlamentet i Aten ska ha beslutat om lagar som rör bland annat höjd pensionsålder och nya momssatser.

Eurogruppen granskar om Grekland har uppfyllt dessa löften.

16–17 juli

Euroländerna och nationella parlament i sex av dem – Tyskland, Finland, Estland, Slovakien, Nederländerna och Österrike – ska godkänna uppgörelsen.

18–19 juli

Eurogruppen avgör om förhandlingar ska inledas om ett nytt stödprogram från ESM.

Augusti

Förhandlingar om ESM-lånet kan ta flera veckor, sedan tar eurogruppen slutlig ställning. Då krävs också godkännande av parlamenten i sex euroländer.

Parlamentet i Grekland

Parlamentet består av 300 ledamöter.

Socialistiska Syriza, 149 ledamöter, regerar tillsammans med högerpartiet Oberoende greker, 13 ledamöter.

Övriga partier är moderata Ny demokrati, 76, högerextrema Gyllene gryning, 17, mittenpartiet To Potami, 17, kommunistiska KKE, 15, och socialdemokratiska Pasok, 13.

Källa: Grekiska parlamentet “

“ Förvirring och ilska i Aten efter beskedet

DN TISDAG 14 JULI 2015

Besvikelse, ilska och stor förvirring blandas med något slags lättnad hos invånarna över att Grekland trots allt stannar kvar i euron. Nu väntar demonstrationer liksom strejker och kanske nyval.

Aten.
Grekerna försökte på måndagen smälta och förstå vad deras premiärminister Alexis Tsipras egentligen gått med på under helgens maratonförhandlingar i Bryssel. I Aten avlöste mötena varandra inom grupper som direkt påverkas av uppgörelsen: fackliga organisationer, apotekare, redare, partierna i parlamentet …

Resultatet blev att fackförbundet för de offentligt anställda, Adedy, utlyste generalstrejk i 24 timmar under onsdag när de avgörande besluten ska tas i det grekiska parlamentet. Adedy protesterar mot privatiseringar, sämre villkor för arbetstagarna och ändrat lönesystem för statsanställda.

Även apotekarna ska strejka. De ifrågasätter bland annat avregleringen av läkemedelsmarknaden.

På måndagskvällen samlades mind-re grupper ur vänsterrörelsen utanför parlamentet för att protestera mot att Alexis Tsipras förvandlade grekernas ”nej” i folkomröstningen till ett ”ja” i

förhandlingarna med euroländerna. De stora demonstrationerna planeras till på onsdag.

Pensionären Nikos Nikolaos sitter på ett kafé, läser tidningen och följer nyheterna i mobilen medan han dricker sitt kaffe. Han tror att framtiden för Grekland blir mycket besvärlig efter överenskommelsen i Bryssel.

– Vi har inget val, men det här är mycket mer omfattande än förslaget i folkomröstningen, konstaterar han.

Han anser att under förra rege-ringen var Grekland sakta på rätt väg, men att premiärminister Alexis Tsipras och hans parti, socialistiska Syriza, har fört Grekland fem år tillbaka i tiden.

Nikos Nikolaos gillar inte att regeringen gått med på att privatisera hamnarna.

– Staten bör äga åtminstone en del så att det finns någon kontroll. Det är lätt för Holland och Belgien, som bara är omgivna av vänligt sinnade länder, att anse att allt kan vara privat.

Tsipras väntas stöta på motstånd internt i sitt parti och måste sannolikt förlita sig på oppositionen för att få alla lagförslag beslutade senast på onsdag. Socialdemokratiska Pasok, som i långa perioder har regerat Grekland, ska stödja den europeiska inriktningen, skriver parlamentsledamoten Odysseas Konstantinopoulos i ett mejl till DN.

”Det blir en lång och komplicerad process och vi har bara kort tid”, skriver han.

En av Syrizas besvikna medlemmar är Jonathan Konstantinou, som när DN når honom förbereder sig för att demonstrera på Syntagmatorget.

– Det är rena utförsäljningen, långivarna har fått det sista av familje-silvret, säger han och funderar på att lämna partiet.

– Jag vet flera som sagt upp sitt medlemskap. Syriza är på väg att kollapsa, fortsätter Jonathan Konstantinou.

Flera politiska bedömare, och även pensionären Nikos Nikolaos, tror att det blir nyval senare i år, kanske i september. Pasokledamoten Odysseas Konstantinopoulos vill inte ha nyval, utan kräver i stället att Tsipras söker samarbeten med andra partier för att leva upp till ansvaret att styra landet.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Merkel väntas få grönt ljus trots kritik

DN TISDAG 14 JULI 2015

Efter nattmanglingen i Bryssel väntar nästa utmaning för den tyska förbundskanslern Angela Merkel: att få sina egna partikamrater att ställa sig bakom uppgörelsen. Trots motstånd torde det gå mycket lättare.

Berlin.
I omvärldens ögon framstår Tyskland som vinnaren efter nattmanglingen i Bryssel. Tyska tidningar som Bild-Zeitung och Der Spiegel kommenterade dock bistert att alla är förlorare. Bild, som hela våren drivit en kampanj mot ytterligare Greklandskrediter, konstaterade att de allra största förlorarna är skattebetalarna.

Spiegel menade i en kommentar att långivarna drivit igenom sin vilja, det som gått förlorat är förtroendet och det vänskapliga umgänget länderna emellan.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel var på måndagsmorgonen snarare mån om att framställa alla som vinnare. Kanslern konstaterade att hon och den franske presidenten François Hollande under förhandlingarna tillbringat lika många timmar tillsammans som när de förhandlade fram Minsk-överenskommelsen i vintras.

– Frankrike har spelat en mycket viktig roll, Tyskland också tror jag, sade kanslern till synes blygsamt och ville därmed avfärda alla spekulationer om att det uppstått en spricka mellan eurojättarna.

På frågan vad Grekland egentligen fått igenom pekade hon på de höga krediterna, på att 12,5 procent av privatiseringsintäkterna ska kunna gå till investeringar och att löptiderna för lånen under vissa villkor kan förlängas.

Merkel underströk att de åtgärder som Grekland tvingas vidta är desamma som Spanien, Portugal och Irland tidigare genomfört för att få stöd.

-Skillnaden är omfånget, menade Merkel.

Nästa steg är nu att förbundsdagen, det tyska parlamentet, ska rösta två gånger. Först ska de sommarlediga parlamentarikerna inom kort ge grönt ljus för att den tyska rege-ringen får förhandla vidare om ett stödpaket, senare ska de godkänna resultatet.

Opponenterna har med åren blivit allt fler i Merkels eget parti CDU (Kristligt-demokratiska unionen) och i systerpartiet CSU från Bayern.

När det allra första Greklands-paketet klubbades igenom i maj 2010 var det fyra ledamöter som inte följde partilinjen.

I vintras, när det andra stödpaketet skulle förlängas, röstade 29 av 311 CDU/CSU-ledamöter nej.

Få, om ens någon, tror dock annat än att Merkel med stöd av sin finansminister Wolfgang Schäuble får majoriteten av de egna med sig. Dessutom kommer Socialdemokraterna och De gröna att rösta ja.

I Bryssel fick Angela Merkel ändå frågan om hon tänkte göra omröstningen till en förtroendefråga för att få ett ja. Det skulle i så fall vara för första gången under hennes snart tio år som regeringschef.

– Nej, det tänker jag inte göra, svarade kanslern snabbt.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se “

”Billiga krediter ökade Greklands skulder dramatiskt”

DN TISDAG 14 JULI 2015

“Det första räddningspaketet förvärrade situationen i Grekland och syftade bara till att "rädda banker och rika greker". Det skriver Jonas Vlachos, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet och verksam vid Institutet för näringslivsforskning, i en artikel exklusivt för DN.

Som alla vet hamnade Grekland i en ohanterlig finanspolitisk situation i efterdyningarna av finanskrisen. Grekland hade tagit sig in i eurosamarbetet genom att manipulera den officiella statistiken och precis som många konstaterat var detta en ”officiell hemlighet”. Att trots detta släppa in Grekland var ett misstag och det ligger i sakens natur att man får leva med sådana.

Grekland har också en mängd interna problem med korruption, bristande konkurrens, byråkrati, inkompetens, nepotism, klientialism och bland annat av dessa skäl växte den offentliga skuldsättningen dramatiskt när man efter eurointrädet fick tillgång till billiga krediter. För detta har naturligtvis Grekland ett stort ansvar, men ett ansvar har också de privata aktörer som lånade ut pengar till Grekland liksom det regelverk och de myndighetsbeslut som möjliggjorde sådan utlåning.

Att det fanns billiga krediter för Grekland att tillgå berodde delvis på den makroekonomiska situationen under 2000-talet och delvis på att statspapper enligt regelverket ges noll i riskvikt när banker placerar

sina pengar. Det var alltså mycket billigt för banker att låna ut till stater som Grekland, vilket också inte minst franska och tyska banker gjorde; cirka 70 procent av den grekiska statsskulden hölls 2010 av utländska investerare, inte minst då av eurozonens banker. De franska och tyska myndigheter som ansvarade för övervakningen av dessa bankers finansiella hälsa såg inte heller några problem med denna utlåning.

När det 2009–2010 blev allt tydligare att Grekland skulle få svårt att hantera sina skulder steg räntorna dramatiskt. Detta ledde fram till det första ”räddningspaketet” vilket hamnar inom citationstecken då det knappast var Grekland som räddades. I stället för att insistera på en skuldnedskrivning så löste EU och IMF nämligen in kortfristiga lån från privata investerare som därmed hölls skadeslösa. Som förre chefen för Bundesbank uttryckte saken så gick paketet ut på att ”rädda banker och rika greker”.

Naturligtvis hade paketet trots detta ett värde för Grekland. Som Internationella valutafondens chefsekonom Olivier Blanchard (red anm.) skriver så hade landet utan nödlån varit tvunget att ställa in betalningarna, förlorat tillgången till kapitalmarknaderna och omedelbart fått balansera den mycket obalanserade budgeten. Grekiska banker hade drabbats av förluster som staten av naturliga skäl inte hade kunnat hjälpa dem att täcka upp, banker hade gått omkull, insättarna förlorat sina pengar. Kort sagt så hade landets ekonomi kollapsat.

Alternativet till 2010 års paket var dock inte nödvändigtvis en oordnad betalningsinställelse utan en ordnad nedskrivning av skulderna till en långsiktigt hållbar nivå av den typ IMF brukar göra när länder står inför en statsbankrutt. Även med en sådan nedskrivning hade Grekland fått gå igenom en dramatisk anpassningsperiod, men i och med att skulden hade varit hanterlig hade ett betydande osäkerhetsmoment varit undanröjt. Att skulderna skrivs ned till en hållbar nivå är helt enkelt en viktig förutsättning för att ekonomin ska återhämta sig. Detta ligger även i långivarnas intresse: om situationen fortsätter att förvärras kommer de att förlora ännu mer av sina lån.

Varför gjorde man då inte en nedskrivning? Förklaringen Blanchard ger är att man ville hindra förluster i banksektorn som var instabil 2010 och man var även orolig att nedskrivningar i Grekland skulle leda till finansiell oro i länder som Spanien och Portugal. Man oroade sig kort sagt för den finansiella stabiliteten i hela eurozonen.

Den fråga man måste ställa sig är om det var rimligt att lägga ansvaret för den europeiska finansiella stabiliteten på Grekland? Visst hade Grekland ett ansvar för sina skulder, men att situationen inte hanterades på gängse sätt berodde på faktorer som låg bortom Greklands kontroll och ansvar.

I stället för att hantera det underliggande skuldproblemet sköts det alltså på framtiden, nu med offentliga långivare bland borgenärerna. Förhoppningen var att Grekland på något sätt skulle växa sig ur krisen men en sådan förhoppning är orimlig. För att det ska kunna ske måste konkurrenskraften stärkas vilket – om inte produktiviteten på något sätt magiskt skjuter i höjden – innebär att löner och priser måste falla. Detta ökar skuldkvoten och minskar skatteintäkterna vilket minskar möjligheterna att betala skulderna. Paketet kom också med krav på mycket kraftiga offentliga åtstramningar vilket leder till ytterligare

minskad ekonomisk aktivitet. Strategin är helt enkelt ohållbar vilket redan 2010 var tydligt både för beslutsfattare och andra.

Precis som förväntat ledde räddningspaketet till att Greklands BNP föll och skuldkvoten ökade kraftigt. Den ohållbara skulden hade alltså blivit ännu mer ohållbar men detta berodde inte på att Grekland ”inte gjorde något”. Tvärtom stramades de offentliga finanserna åt mycket kraftigt, trots den allvarliga ekonomiska krisen. Problemet är bara att sådana neddragningar som sagt förvärrar situationen.

Det är därför inte förvånande att det 2012 behövdes ett nytt räddningspaket. Denna gång innehöll paketet en kraftig nedskrivning av de skulder som fortfarande var i privat ägo. Omstruktureringen av den grekiska statsskulden är den mest omfattande som någonsin genomförts och nedskrivningen motsvarade 100 miljarder euro. Som Chicagoekonomen Anil Kashyap konstaterar hade dock många av de ursprungliga långivarna i detta läge lyckats ta sig ur sina positioner varför förlusterna för de europeiska bankerna blev begränsade. Grekiska banker (cirka 40 miljarder euro) och pensionsfonder (cirka 10 miljarder) tog däremot en ansenlig del av smällen.

Då den grekiska ekonomin var i fritt fall så var nedskrivningen trots sin omfattning för liten; skuldkvoten minskade under 2012 bara från 171 till 157 procent av BNP och fortsatte därefter att öka. Eftersom den skuld som 2010 sågs som ohållbar uppgick till 130 procent av BNP så är det uppenbart att skuldproblemen återigen sköts på framtiden. I och med de båda räddnings-paketen hade dock större delen av lånen tagits över av skattebetalare runtom i världen. Bara cirka 10 procent av lånen hade emellertid gått till att finansiera den grekiska offentliga sektorns faktiska verksamhet; de nya lånen har i stället använts för att finansiera de gamla. Det ska dock sägas att de nya lånen var generösa då löptiderna har förlängts och räntorna på dem är låga.

Även programmet 2012 hade fokus på åtstramningar och Grekland lyckades 2014 uppnå primär budgetbalans, det vill säga att verksamhetsbudgeten förutom ränteutgifter är (eller var 2014) i balans. Man kan mäta åtstramningar på olika sätt men sannolikt har inget land någonsin stramat åt de offentliga finanserna så kraftigt som Grekland gjort sen 2009. Bland annat har en tredjedel av de offentliganställda sagts upp.

Precis som mellan 2010 och 2012 har skulden fortsatt att växa, men detta beror alltså främst på att ekonomin krympt och inte på bristande åtstramningar.

Att ekonomin krympt beror också delvis just på att Grekland följt de åtstramningskrav man ålagts. Detta är inte en radikal tolkning av forskningsläget utan vad IMF:s egen forskning visar. Den som tycker att resonemanget andas för mycket Keynesianism kan ställa sig frågan vad som skulle ha hänt med den ekonomiska aktiviteten om kreditgivarna hade driva in återbetalningar motsvarande 100 procent av landets produktion. Det är sannolikt att en stor del av produktionen då upphört eller försvunnit under jord och att man då inte fått in särskilt mycket pengar. Det finns alltså gränser för hur mycket en långivare kan få ut ur en låntagare.

2013 beklagade också IMF att man varit alltför optimistisk i sin syn på den grekiska tillväxten inte minst då man underskattat de negativa effekterna av åtstramningspolitiken. Eftersom det svårligen går att

spara sig ur situationen var ytterligare skuldnedskrivning nödvändig, vilket också konstaterades i den IMF-rapport som presenterades precis innan den senaste grekiska folkomröstningen.

Det är inte utan att man förstår den grekiska frustrationen: en av långivarna presenterar återkommande rapporter som konstaterar att de åtgärder som långivaren vill se genomförda är kontraproduktiva och kommer att förvärra situationen både för Grekland och för långivaren själv.

Eurozonens medlemmar är som alla vet ovilliga att gå med på skuldnedskrivningar för Grekland. Särskilt starkt verkar motståndet vara bland de fattigare medlemsländerna. ”Varför ska vi betala för ett land vars invånare är rikare än vi själva”, lyder den berättigade frågan. Svaret är att kostnaden lades på dessa länders skattebetalare redan 2010 när EU, ECB och IMF fullt medvetet tog över de privata lånen utan att skulden samtidigt skrevs ned till en hållbar nivå. Ansvaret för detta kan emellertid inte Grekland bära då det inte var ett grekiskt beslut.

Räddningspaketen innehöll emellertid inte bara krav på nedskärningar utan även på strukturreformer. Kanske hade saker och kunnat lösas om Grekland varit mer ambitiöst vad gäller dessa? Det är osannolikt. En anledning är att en mängd strukturreformer faktiskt genomförts. En sammanställning visar att företagsklimatet förbättrats markant och att arbetsmarknaden har avreglerats. Enligt OECD har landet genomfört kraftiga avregleringar av produktmarknaderna och pensionssystemet har reformerats.

Det finns all anledning att tro att det finns stora brister i den faktiska implementeringen av dessa åtgärder och det grekiska engagemanget förefaller ha varit halvhjärtat. Inte heller ett helhjärtat engagemang hade emellertid hjälpt: IMF:s egna analyser (box 3.5) visar nämligen att strukturreformer av denna typ har en begränsad effekt på tillväxten och det tar tid för dem att få genomslag.

Sommaren 2014 såg situationen förhållandevis ljus ut, men det kom också tydliga tecken på att den dåvarande regeringen blev allt mindre benägen att genomföra de åtgärder som man kommit överens om. Givet vad som skrivits här var det kanske inte ett problem i sig. Problemet var i stället att kreditgivarna som Grekland är helt beroende av vill se åtgärderna genomförda. Inrikespolitiskt är det lätt att förstå varför den grekiska regeringen gjorde som den gjorde. Åtgärderna var ytterst impopulära och i början av 2015 förlorade man valet och en Syriza-ledd koalition tog över makten.

Som nationalekonom är det lätt att ha sympati för den linje som den nya regeringen och före detta finansminstern Yanis Varoufakis drivit: Åtgärderna som ålagts funkar inte, vad som behövs är mildrad åtstramning tills tillväxten kommit i gång, fokus bör ligga på institutionella reformer och skuldnedskrivningar är nödvändiga. Detta är helt i linje med vad en grupp prominenta grekiska nationalekonomer argumenterat för, liksom en minst lika prominent samling forskare vid London School of Economics. Visst finns det skillnader mellan Varoufakis och dessa akademiker, bland annat vad gäller synen på privatiseringar, men överlappen är stora.

Varför det politiska motståndet mot dessa idéer är så starkt är svårt att förstå och kanske finns det problem med Syrizas mer detaljerade

förslag. Att skuldnedskrivningar förefaller vara den centrala stötesten är emellertid märkligt då värdet på skulden enligt en intressant analys av nationalekonomen Paul de Grauwe genom långa löptider och låg ränta i praktiken redan befinner sig på hanterbara nivåer.

Samma poäng har också framförts från revisorshåll och om detta stämmer är den grekiska krisen inte längre en skuldkris utan en likviditetskris. Denna likviditetskris är orsakad av en politisk ovilja att erkänna att man i praktiken redan efterskänkt stora delar av de grekiska lånen. Oviljan att förklara Grekland kreditvärdigt förhindrar i sin tur Europeiska centralbanken att förse den grekiska ekonomin med betalningsmedel.

Förutom oviljan att inför sina väljare erkänna att man faktiskt skrivit ned Greklands skulder finns en berättigad oro att Grekland och andra länder i framtiden kommer tänja på de finanspolitiska gränserna. Går det åt skogen får man ju skulden efterskänkt. Frågan är dock hur stort detta problem egentligen är. En skuldnedskrivning kommer att vara förenat med betydande anpassningskostnader och förlust av politisk kontroll; det är uppenbart att inget land vill gå igenom vad Grekland upplevt de senaste åren. Dessutom finns det tekniska lösningar: Ett förslag är att kräva statsobligationer som slutar ge utdelning när den offentliga skulden uppgår till, säg, 75 procent av BNP. När denna gräns närmar sig kommer då marknadens aktörer att dra öronen åt sig och kräva högre räntor för att låna ut.

En annan möjlighet är att man vill ta chansen att slänga ut Grekland ur euron, även om det sannolikt skulle innebära att pengarna som lånats ut därmed går förlorade. Exakt varför man skulle vilja det är oklart men det kanske finns någon politisk logik som går mig förlorad.

För Grekland skulle det innebära ett finansiellt haveri precis av det slag som just nu pågår: ett banksystem som slutat fungera, kapitalkontroller, mycket hög inflation och en allmän ekonomisk isolering från omvärlden. Även om det finns argument för att Grekland på längre sikt skulle klara sig bättre utan euron så kommer övergången till en ny valuta att vara enormt kostsam. Man kan vara sympatiskt inställd till vissa av Syrizas sakpolitiska förslag men det är uppenbart att deras sätt att hantera krisen varit ett totalt misslyckande. Varför de misslyckats får mer statsvetenskapligt orienterade analytiker svara på, men enligt före detta finansminster Yanis Varoufakis har det länge funnits andra agendor än att lösa krisen på bästa möjliga sätt. Det är inte omöjligt att han har rätt i detta.

Fotnot: Källhänvisningar och länkar finns till texten på DN.se

Jonas Vlachos

Fakta. Internationella valutafonden

Internationella valutafondens (IMF) tre huvudsakliga uppgifter: övervakning av medlemsländernas ekonomier, utlåning för betalningsbalansstöd och teknisk assistans. “

“ Hopplös europeisk hämndlystenhet

DN TISDAG 14 JULI 2015

När euroledarna samlades under söndagen för att förhandla fram ett nytt avtal med Greklands premiär-minister Alexis Tsipras började hashtaggen #ThisIsACoup, ”detta är en kupp”, användas på sociala medier.

Hashtaggen, som snabbt blev den näst mest spridda på Twitter, kommenterades av bland annat ekonomen och Nobelpristagaren Paul Krugman på New York Times. ”ThisIsACoup är exakt rätt”, skrev han. ”Detta går bortom hårdhet till ren hämndlystenhet, total förstörelse av nationellt självstyre, och inget hopp om räddning”. Vidare beskrev han situationen som ett ”groteskt svek” mot Grekland.

Få är villiga att lyssna på vad det är för politik det grekiska folket faktiskt eftersöker – och trots protester, demonstrationer och folkomröstningar har de nu tvingats på ett nytt, och hårdare, sparpaket. ”En kupp” är ett sätt att beskriva omständigheterna på.

Judith Kiros

judith.kiros@dn.se “

“ Avtal mot alla odds

DN ONSDAG 15 JULI 2015

Ärkefienderna USA och Iran lyckades, mot alla odds, att tillsammans med övriga stormakter enas om ett avtal kring Irans kärnenergiprogram. Kritiken har varit hård mot att förhandlingar över huvud taget hållits – ett bevis för frågans komplexitet om något.

Resultatet av ansträngningarna ger hopp om en nedrustning som inte skådats sedan efterdyningarna av kalla kriget.

Avtalets kritiker, däribland Israels premiärminister Benjamin Netanyahu, är svaret skyldiga om vad ett hållbart alternativ istället skulle vara. Status quo hade i praktiken inneburit en försämring av läget.

Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif var ärlig då han konstatera-de: ”Vi har nått en överenskommelse som inte är perfekt för någon, men det är vad vi kunde åstadkomma, och det är en viktig bedrift för oss alla.”

Det centrala kravet från omvärlden har tillgodosetts: Iran accepterar inspektioner även vid sina militära installationer. Landets möjlighet att utveckla kärnvapen begränsas. I utbyte lindras sanktionerna gradvis. Avtalet gäller de kommande tio till femton åren.

Sanktionerna mot Iran har både lyckats och misslyckats. Den ekonomiska pressen har varit svår för det iranska folket. Det är av

rädsla för folkets vrede som mullorna varit måna om att nå ett avtal. Men för det avsedda syftet, att hindra Iran från att utveckla kärnteknologi och bygga centrifuger, har sanktionerna gjort föga nytta. 2003, ett år efter de inledande sanktionerna, fanns det färre än 200 centrifuger i Iran. I dag är de cirka 19 000 stycken – av dem används cirka 10 000 till att anrika uran. Enligt det nya avtalet kommer landet att få behålla 6 104 stycken.

Uppgörelsen är en politisk nödvändighet för Iran och USA. Men avtalet är också ett sätt för ryssarna att, i skuggan av sitt skamlösa beteende i Ukraina, framstå som respektabla på den internationella arenan. Dessutom ser nu Ryssland fram emot möjligheten att i framtiden kunna sälja vapen till Iran, bland annat luftvärnssystem. Det är vad Moskva ansåg vara en accep-tabel kompensation för att iransk naturgas och olja nu kommer att flöda in i Europa.

Iran får nu tillgång till cirka 100 miljarder dollar som frysts utomlands och kan börja exportera olja och naturgas. Den sittande regimen stärks. Dessutom får Iran ökad ekonomisk möjlighet att stötta de shiamuslimska miliserna i Irak och terrorgruppen Hizbollah. Därmed stärks Irans möjligheter att fortsätta att stödja diktatorn Bashar al-Assad i Syrien.

Utöver detta gör en bättre ekonomi att den tysta konflikt som pågår mellan Iran och Saudiarabien riskerar att intensifieras. Att avtalet inte omöjliggör framtida kärnvapenprojekt kan skrämma Saudiarabien att utveckla ett eget program. Under ett sådant hot är frågan hur länge Iran orkar hålla sin del av avtalet. Här måste USA ta ett stort ansvar i sin relation till saudierna.

Det går inte att utesluta att den ursprungliga avsikten med sanktionerna, att sätta press på Irans ledning, tett sig aningen mindre lockande i och med IS framryckningar. Att i detta läge riskera att destabilisera regionen än mer genom ett svagare eller sönderfallande Iran är knappast en säkerhetspolitisk önske-dröm. Det ännu värre alternativet, att gå i krig mot Iran under rådande omständigheter med IS, skulle kunna få oöverblickbara konsekvenser.

Men den geopolitiska betydelsen är inte det enda motivet till uppgörelsen. Både president Obama och Irans ledare Ayatollah Khamenei ser slutet av sina respektive maktperioder. För dem båda är överenskommelsen en del av deras eftermäle. Valrörelsen inför 2016 års amerikanska presidentval har inletts, medan Khamenei vid 75 års ålder sannolikt förbereder sig för ett överlämnande av makten.

Nästa år är det även val till den iranska Expertförsamlingen, som har makt att utse Khamenei efterträdare. Då ska de 84 platserna fyllas av kandidater som just Khamenei godkänt. En lättnad av sanktionerna kan ge honom en bättre position att påverka valet av sin egen efterträdare.

Med avtalet har USA gett respit åt mullorna i Iran. Det är kostnaden för stabilitet och regional säkerhet som landet och omvärlden nu får betala. Belöningen är att den iranska regimen inte tillåts skaffa kärnvapenkapacitet under de kommande tio åren. Nu är det upp till bevis för regimen. Om tövädret fortsätter öppnar sig möjligheter för samtal och samarbete mellan USA och Iran, inte minst mot IS.

DN “

“ Världen har faktiskt blivit bättre

DN ONSDAG 15 JULI 2015

Under veckan pågår FN-toppmötet om finansieringen av nya globala utvecklingsmål i Addis Abeba. Deadline för 2000 års mål löper snart ut, och man hoppas i höst kunna komma överens om 17 nya.

Världen har under de senaste 15 åren blivit en bättre plats. Att fattigdomen har halverats, flickor nu får gå i skolan och att många fler har tillgång till mobil-telefonnätet är bara några exempel på vad som av FN framhålls som segrar.

Det finns all anledning att fira. Men det är en sak att använda millenniemålen som mått på hur det står till i världen, en annan att säga att resultatet är deras förtjänst. Det är inte självklart att det främst är FN:s planering vi har att tacka för att nästan alla barn nu får gå i skolan.

Det är ekonomisk utveckling som skapar välstånd, och goda institutioner lägger grunden. Därför är det bra att den svenska delegationen i Etiopien lyfter fram jämställdhet, grön ekonomi och minskad skatteflykt som potentiella faktorer för ökad produktivitet i den fattiga delen av världen.

De nya målen kan självklart fungera som ett användbart ramverk för det globala utvecklingssamarbetet, och FN har en viktig roll att spela i samordningen av framtidens bistånd. Särskilt inom klimatpolitiken behövs mer övergripande systemlösningar som länderna måste arbeta fram tillsammans.

I takt med att allt fler länder blir rikare måste också synen på världen justeras. Gränsen mellan det som förut kallades första och tredje världen är inte längre lika tydlig. En stor framgång sedan millenniemålen antogs är att hälften av den globala medelklassen nu lever i ”utvecklingsländer”.

I diskussioner om hur klimatförändringarna kan stävjas brukar den rika världen ställas till svars för att man smutsat ned under den industriella revolutionen och därför bär en större skuld till den globala uppvärmningen. Där finns en poäng. Det är dock oklart hur man kan korrigera för detta, och hur man egentligen ska mäta vem som har tjänat på vad.

Framförallt är det inte särskilt konstruktivt. Fokus måste vara på vad som ska göras nu, inte vad en dels förfäder borde ha gjort för två hundra år sedan.

Det är bra att de nya målen är ambitiösa – fram till 2030 hoppas man bland annat kunnat utrota fattigdom och uppnå jämställdhet mellan könen. Alla länder behöver ta ansvar för att leva upp till de normer och regler som behöver följas för att de ska kunna nås.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se “

“ Flyktigt hopp om bättring

DN ONSDAG 15 JULI 2015

Rymningen är som tagen ur en actionfilm: På cykel genom en 1,5 kilometer lång tunnel lyckades ”El Chapo”, eller Joaquín Guzmán som han egentligen heter, fly från sin cell i högsäkerhetsfängelset Altiplano.

För Mexikos president Enrique Peña Nieto är knarkkungens flykt ett ordentligt bakslag. Han valdes 2012 mot löfte om en ny strategi i kriget mot drogkartellerna. I stället för den breda militära konfrontation som beräknas ha kostat uppemot 100 000 människoliv under företrädaren Felipe Calderón skiftades fokus till gängens ledarskikt. Samtidigt skulle aggressiva strukturreformer kickstarta ekonomin, skapa jobb och försvåra knarkligornas rekrytering.

Det har gått så där. Peña Nieto har genomfört en rad ekonomiska reformer som har breddat skattebasen, liberaliserat telemarknaden och öppnat för utländska investerare i oljeindustrin. Samtidigt har ledare för flera av de stora knarkgängen gripits och satts bakom lås och bom.

Men tillväxten vägrar envist att ta fart. Och drogkartellernas ryggrad har på inga vis knäckts. Fängslade ledare ersätts av nya eller fortsätter att styra inifrån sin cell.

Framför allt belyser ”El Chapos” flykt kärnan i Mexikos svårigheter. Rymningen hade knappast kunnat genomföras utan hjälp från insidan och tillgång till fängelsets ritningar. Hittills utreds ett 30-tal personer i säkerhetsapparaten – inklusive anstaltens chef – för sin eventuella inblandning.

Korruptionen sträcker sig djupt in och högt upp i den mexikanska staten. Trådarna som knyter ihop politiker, tjänstemän och knarkkartellerna är många, snåriga och utgörs av mutor och hot.

Den uppmärksammade kidnappningen av – och sannolikt morden på – 43 studenter i Iguala i sydvästra Mexiko förra hösten illustrerar systemets perversion: Polisen ska ha gripit studenterna på order av borgmästarens fru och överlämnat dem till det lokala knarkgänget. Den federala statens utredning har sedan beslagits med flera svagheter. Att hela sanningen inte är ute och att någon döljer något tas mer eller mindre för givet.

Och däri ligger Mexikos utmaning: en fungerande stat är nödvändigt för säkerhet och utveckling.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Avtalet gör livet lättare för iranierna

DN ONSDAG 15 JULI 2015

Analys
Det historiska avtalet om att begränsa Irans kärnteknikprogram betyder att landet kan öppna oljekranarna mot väst och att den vanlige iraniern slipper effekterna av omvärldens handelssanktioner. Men spänningen i Mellanöstern finns kvar.

På tisdagsmorgonen, efter tretton års förhandlande som innehållit hårda ord, bakslag, enstaka framsteg och en avslutande 18-dagars maratonsession i Wien stod det äntligen klart: Iran går med på att begränsa sitt kärntekniska program.

Därmed blir det svårare för iranierna att framställa kärnvapen. I gengäld tar stormakterna bort de sanktioner som hämmat Irans ekonomi.

Det var som om det hördes en global suck av lättnad, som överröstade det kritiska muttrande som samtidigt framfördes från Israels regering och från amerikanskt högerhåll. Världen och inte minst Mellanöstern behöver sannerligen goda nyheter och handfasta bevis på internationell konfliktlösning som inte består av F-16-plan och hangarfartyg.

Inledningsvis nöjde sig parterna med att glädjas åt att det drygt 500-sidiga dokumentet nu är i hamn. Analysen av det finstilta i texten får vänta. Irans utrikes-minister Javad Zarif och de sju förhandlingsparterna, inklusive USA, klev alla fram och talade om ett ”historiskt avtal” och om minskad risk för krig och konflikter.

Och visst har de rätt i det. För bara tre år sedan hotade ju Iran att blockera Hormuzsundet, där nästan hälften av världens sjöburna oljetransporter passerar, som en reaktion mot hårdnande handelssanktioner från omvärlden. USA:s president Barack Obama lovade då att vidta ”alla nödvändiga åtgärder” för att hålla farleden öppen. Det israeliska civilförsvaret uppgraderade landets skyddsrum.

Gårdagens avtal hindrar förvisso inte Israel från att utföra sabotageattacker mot Irans kärnteknik, men regeringen i Jerusalem kan inte räkna med uppbackning från Vita huset.

Avtalet ska godkännas av parlamenten i såväl USA som Iran och det finns hökar i bägge länderna som kan ha intressen av att sätta käppar i hjulet för överenskommelsen – se nyhetsartiklarna här nedan.

Och med risk för att förstöra fest-yran bör det påminnas om att Iran fortfarande göder världens just nu blodigaste konflikt, inbördeskriget i Syrien, genom militärt och ekonomiskt stöd till den syriske presidenten Bashar al-Assad och till den shiamuslimska Hizbollahmilisen som krigar i Syrien. Iran antas också backa upp Houthirebellerna i det eskalerande inbördeskriget i Jemen.

Det sägs ofta att ett avtal om Irans kärnenergi skulle minska kapprustningen i landets närhet. Sant är att regionen skulle bli ännu osäkrare om det helt saknades insyn i det iranska kärnteknikprogrammet. Men det hindrar inte att liknelsen mellan Mellanöstern och den berömda krutdurken lever kvar i allra högsta grad.

Israel har redan kärnvapenkapa-citet. Saudiarabien, som är på krigsfot i grannlandet Jemen, har antytt att de vill skaffa atomvapen. Det surrar också rykten om ett egyptiskt kärnvapenprogram, ett Egypten som snabbt upprustar sin konventionella vapenarsenal med hjälp av både USA och Ryssland. Islamiska statens (IS) härjningar tvingar även Irans gamla arvfiende Irak att satsa på vapenköp i stället för skolor och sjukhus.

De religiösa ledarna i Iran har ägnat de senaste veckorna åt att rasa mot USA och understryka att fiendskapen mellan länderna kommer att bestå. Men mullornas muller kan inte dölja det verkliga skälet till att Iran drevs till förhandlingsbordet och att underteckna det ”historiska” avtalet: de sanktioner som omvärlden riktat mot Iran och som de senaste åren alltmer hämmat landets ekonomi.

Ransonering av livsmedel och brist på mediciner har fått folket att knorra alltmer missnöjt. 80 miljoner iraniers frustration är inte att leka med, insåg till slut ledarskapet i Teheran. Nu lyfts handelshindren bort till glädje för iranierna och för landets livsnerv, oljeindustrin. Iran sitter på världens fjärde största oljereserver och landet skulle kunna fördubbla sin oljeexport när sanktionerna hävs.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Detta har hänt.

2002

Två hemliga kärnanläggningar i städerna Natanz och Arak avslöjas. Omvärlden fruktar att Iran ska använda anläggningarna för att utveckla kärnvapen.

2003

Iran upphör temporärt med anrikningen av uran och tillåter noggrannare inspektioner av det internationella atomenergiorganet IAEA.

2004

Chefen för internationella atomenergiorganet IAEA, Mohamed El-Baradei, uttrycker missnöje över att Iran inte samarbetar fullt ut om inspektionerna.

2005

Iran, som förhandlat om begränsning om sitt kärnteknikprogram med EU, lämnar samtalen och öppnar åter en anrikningsanläggning.

2006

EU påbörjar – och avbryter – förhandlingar. En ny motpart till Iran etableras, P5 + 1-gruppen, som består av USA, Kina, Ryssland, Frankrike och Storbritannien (ständiga medlemmarna i FN:s säkerhetsråd) samt Tyskland. FN beslutar om sanktioner mot Iran. Iran avbryter samarbetet med IAEA.

2010

Kärnfysikern Masoud Ali Mohamedi skjuts ihjäl utanför sitt hem i Teheran. Det första av en rad dödliga attentat riktade mot iranska kärnforskare. Iran anklagar Israels underrättelsetjänst.

2012

EU inför kännbara handelssanktioner som bland annat stoppar iransk oljeexport.

2013

Iran väljer reformvänlige Hassan Rouhani till president. Iranierna går överraskande med på att tillfälligt stoppa all utbyggnad av sina kärnanläggningar, i utbyte mot lättnader i sanktionerna.

2014

Förhandlingar pågår, men klimatet är frostigt. Tidsfristen för ett avtal mellan P5 +1-gruppen och Iran förlängs flera gånger.

2015

Den 2 april sluts ett ramavtal som bland annat minskar antalet centrifuger för urananrikning. Den 14 juli, två veckor efter deadline, kan parterna enas om ett slutligt avtal.

13 års förhandlande
och en avslutande maratonsession i Wien tog det innan det äntligen stod klart att Iran går med på att begränsa sitt kärntekniska program. “

“ Benjamin Netanyahu: Ett historiskt misstag

DN ONSDAG 15 JULI 2015

– Ett historiskt misstag, så går det när man vill ha ett avtal till varje pris! Det var premiär-minister Benjamin Netanyahus väntade reaktion på Iranavtalet.

Oppositionspartiernas ledare instämde i detta omdöme, men sköt skulden på Netanyahu.

Jerusalem.

– Det finns inte några kontakter mellan vår regering och Vita huset, Netanyahu har förstört dem. Det inflytande vi hade existerade inte längre, sade Socialdemokraternas ledare Yizhak Herzog.

Netanyahu står nu inför ett svårt beslut: Ska han återigen ge sig in i den amerikanska inrikespolitiken och försöka få demokratiska senatorer att rösta emot avtalet? Misslyckas han med det får han räkna med att Obama kan ge igen. Svåra resolutioner mot Israel är på väg i FN, och utan USA:s veto antas de.

Förre chefen för underrättelsetjänsten Mossad, Efraim Halevy, som länge stött förhandlingarna med Iran, uppmanade de israeliska ledarna att avvakta och läsa avtalet innan de förbannar det:

– Vi vet ännu inte säkert att stormakterna givit efter när det gäller blixtinspektioner av Irans anläggningar. Hur som helst: Alternativet till ett avtal är att Iran fortsätter med full fart mot kärnvapen. Vill vi det?

Inte förrän alla berörda parter lusläst avtalet och alla dess bilagor kommer debattläget att klarna i de länder, främst USA och Israel, där politisk strid om innehållet är att vänta. En punkt som kommer att väcka stor indignation i arabvärlden är att terroriststämplade iranier tas bort från FN:s svarta listor – främst bland dem generalen Qasem Soleimani, som samordnar Irans insatser i Gaza, Libanon, Syrien och Irak.

Iran har gått med på att skrota sitt plutoniumdrivna program, men inte sin teknologi och sin utrustning för anrikning av uran. Israel och Arabförbundet hade hoppats att avtalet skulle tvinga Iran att sluta stödja terrorrörelser och att blanda sig i andra staters affärer, men förgäves. USA:s sanktioner mot Iran för dess stöd åt terrorismen tas dock inte bort.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com “

“ Barack Obama: Avtalet med Iran bygger inte på tillit

DN ONSDAG 15 JULI 2015

En märkbart lättad Barack Obama presenterade avtalet med Iran i ett tal från Vita huset. För Obama har avtalet varit den viktigaste utrikespolitiska frågan under hans andra -mandatperiod som president.

New York.
Avtalet är en bekräftelse på en utrikespolitisk strategi där man lägger mer tonvikt på diplomati, för Obama-administrationen. USA:s utrikesminister John Kerry tillbringade 16 dygn i sträck i Wien under slutförhandlingarna, vilket är ett historiskt rekord för en amerikansk utrikesminister på en och samma plats.

– Två år av diplomati var mer effektivt än decennier av hot. Avtalet visar att amerikansk diplomati kan skapa verklig förändring, som gör vårt land och världen tryggare och säkrare, sade Obama under tisdagens presskonferens.

Obama citerade president John F Kennedy, som i ett berömt uttalande om diplomatiska förhandlingar med Sovjetunionen sade: ”Vi ska aldrig förhandla utifrån rädsla, men vi ska inte heller vara rädda för förhandlingar.”

Vita huset betonade att avtalet stänger de fyra vägarna Iran hade för att utveckla kärnvapen. Där-emot är det inte säkert att avtalet innebär början på en mer diplomatisk relation mellan USA och Iran. Under presskonferensen var Obama mån om att poängtera att avtalet ”bygger på kontroll, inte på tillit”.

– Att det inte finns någon tillit mellan nationerna är ingen hemlighet, så Obama måste säga att avtalet inte beror på att man litar på Iran, utan att man nu har kontrollsystem som innebär att man kan lita på själva avtalet. Men utan tvekan lägger det här grunden för en ny fas mellan länderna. Väldigt många trodde aldrig att den här dagen skulle komma, säger Trita Parsi, som leder det iransk-amerikanska rådet i Washington DC, till DN.

Tidigare utrikesministern Henry Kissinger har länge kritiserat Iranavtalet för att inte göra tillräckligt mycket för att motverka den långvariga hotbilden mot USA. Även republikanerna i kongressen är djupt kritiska till avtalet och kommer nu att inleda en offensiv för att rösta igenom nya sanktioner mot Iran, vilket kan stoppa avtalet. Obama lovade på tisdagen att vetoförklara sådana lagförslag.

Flera republikanska presidentkandidater attackerade också avtalet. Scott Walker, republikansk guvernör i Wisconsin, kallade det ”ett av USA:s värsta diplomatiska misstag”.

Nicholas Burns, som drev igenom de första sanktionerna mot Iran när han arbetade på USA:s utrikesdepartement 2006, sade till New York Times på tisdagen att ”avtalet var smärtsamt att genomföra, men också nödvändigt och klokt”. **Martin Gelin** martin.gelin@gmail.com “

“ Tsipras väntas få stöd för överenskommelsen

DN ONSDAG 15 JULI 2015

Det mesta tyder på att Greklands parlament kommer att rösta ja till uppgörelsen med långivarna. Premiärminister Alexis Tsipras måste dock förlita sig på oppositionen eftersom en grupp inom hans eget parti väntas rösta nej.

Aten.
Helgens maratonförhandling i Brys-sel följs i dag, onsdag, av en maratondebatt i parlamentet i Aten. Ledamoten Charoula Kafantari, från regeringspartiet -Syriza, räknar med att det tar runt tio timmar att debattera lag-förslagen och att det dröjer till natten mot torsdag innan röstningen är klar.

– Överenskommelsen kommer att röstas igenom. Regeringen har tillräckligt stöd i parlamentet, bedömer hon.

Alla etablerade partier är för att Grekland stannar kvar i euron. Därmed får Alexis Tsipras det stöd han behöver för att kunna höja moms och andra skatter, ändra pensionssystemet, privatisera hamnar med mera. Motståndarna finns främst bland högerextrema Gyllene gryning och kommunisterna, som tillsammans är cirka 30 av 300 parlamentariker.

Men det finns också en gruppering inom Syriza som är mycket kritisk. Det spekuleras i att 30–40 av partiets ledamöter kommer att rösta emot sin premiärminister.

– Jag ska rösta för överenskommelsen. Det kommer att bli svårt för det grekiska folket, men bara en vänsterregering kan se till att bördorna fördelas rättvist, säger Charoula Kafantari.

Premiärministern sade på torsdagskvällen i grekisk tv att han inte tror på uppgörelsen men att han har skrivit under och därför ska ta ansvar för den. En färsk opinionsundersökning visar även att över 70 procent av landets invånare anser att parlamentet ska rösta igenom uppgörelsen med långivarna.

Långivarnas hårda attityd gent-emot Grekland och deras detaljstyrning har väckt ilska. Många, från privatpersoner på sociala medier till Nobelpristagaren Paul Krugman, kallar det för en statskupp, där det grekiska självstyret har kringgåtts.

– Ja, det är ett demokratiskt problem. Vi har slagits för vår demokrati tidigare och gör det nu också. Men det finns ingen annan väg att gå, vägen ut ur eurozonen är mycket mer besvärlig och Alexis Tsipras lyckades stå emot Grexit, som tyska finansministern Schäuble ville ha, säger Charoula Kafantari.

Samtidigt som grekiska parlamentet debatterar lagförslagen har fackförbundet Adedy, som organiserar offentligt anställda som lärare och sjukvårdsanställda, kallat till generalstrejk.

– Trots att många har semester och vi haft kort tid att förbereda oss, hoppas vi på stor uppslutning, säger Stavros Koutsioubelis, ledamot i Adedys styrelse.

Adedy är inte emot Alexis Tsipras uppgörelse och Koutsioubelis räknar med att parlamentet röstar igenom den, men förbundet värnar sina medlemmar och anser att vissa av långivarna har en dogmatisk inställning till privatiseringar.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se
Fakta.

Uppgörelsen i korthet

Landet får ett tredje stödpaket på 82– 86 miljarder euro, cirka 800 miljarder kronor, som löper över tre år.

Onsdag 15 juli ska grekiska parlamentet rösta för att ändra lagar som bland annat innebär avregleringar och höjda skatter.

16–17 juli ska parlament i andra euroländer rösta om uppgörelsen.

20 juli ska Grekland betala 3,5 miljarder euro till Europeiska centralbanken, ECB. “

“ Sverige öppnar för akutlån

DN ONSDAG 15 JULI 2015

I väntan på det nya räddningsprogrammet behöver Grekland akut hjälp. Storbritannien säger definitivt nej, men Sverige tänker på saken.

Bryssel.
Uppgörelsen om Grekland innebär att landet ska få någon form av akuta lån för att klara tiden fram till dess det blir grönt ljus för det - stora nya räddningsprogrammet på unge-fär 85 miljarder euro. Frågan är varifrån de pengarna ska tas.

– Det är i huvudsak en fråga för euroländerna, förklarade Magdalena Andersson inför tisdagens möte med EU-ländernas finansministrar.

Men också EU-länder utanför euron kan få frågan om att bidra i någon form. Grekland behöver pengar, bland annat för nya låneavbetalningar på sammanlagt 12 miljarder euro i juli och augusti. På måndagen missade Grekland ännu en inbetalning till Internationella valutafonden, IMF.

Förhandlingar pågår om varifrån överbryggningslånen ska komma. Det kan handla om bilaterala lån, pengar från EU:s strukturfonder eller EU:s gamla och i princip nedlagda räddningsfond EFSM.

Sverige, Storbritannien och Danmark säger nej till att använda EFSM, men Sverige kan till skillnad från Storbritannien tänka sig att EU-pengar omvandlas till akutlån.

– Det är viktigt att EU:s budgettak respekteras, men annars tycker jag att det är något vi kan resonera om, sade Magdalena Andersson.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se “

“ **Klanen framför staten**

DN TORSDAG 16 JULI 2015

På onsdagen besökte statsminister Stefan Löfven ett etiopiskt flyktingläger i närheten av den sydsudanesiska gränsen. Situationen i grannlandet, som blev självständigt från Sudan för fyra år sedan, är mycket allvarlig.

En gång fanns förhoppningar om att delningen skulle bidra till fred och landets oljetillgångar minska fattigdomen. Man har dock inte lyckats komma överens med Sudan om de oljerika områdena mellan länderna. FN:s säkerhetsråd beslutade förra veckan att förlänga den fredsbevarande insats som är på plats i gränsregionen Abyei.

Att 1,8 miljoner sydsudaneser tvingats på flykt beror också på inbördes strider. President Kiir och hans före detta vice president har, sedan de hamnade i konflikt i december 2013, gjort allt de kan för att hetsa landets olika etniska grupper mot varandra.

Unicef rapporterar om fruktansvärda brott mot mänskliga rättigheter från alla sidor. Rebellstyrkor anklagas för rekrytering av barnsoldater och sexuella övergrepp. Flickor så unga som åtta år gruppvåldtas och bränns levande av regeringssoldater, medan små pojkar kastreras för att sedan lämnas att förblöda. Detta leder till en hämndspiral där öga för öga, eller snarare syster för syster och bror för bror, är det enda som gäller.

De utsända som av FN fått i uppdrag att skydda civilbefolkningen är för få. Soldater ger sig på oskyldiga överallt: i hemmen, kyrkor och flyktinglägren. Efter de långa väpnade konflikter som området har dragits med finns det ingen struktur för ansvarsutkrävande eller förtroende för statliga institutioner över huvud taget.

Ban Ki-Moon fördömde på måndagen övergreppen och lovade att de som begår dem inte kommer att komma undan. För att våldskulturen ska kunna stävjas måste de skyldiga ställas till svars för de brott som hela tiden begås mot internationell rätt.

Generalsekreteraren uppmanade också landets myndigheter att samarbeta med FN:s utsända. Det kommer dock att ta lång tid innan den sydsudanesiska staten kan få ett faktiskt våldsmonopol. När den egna armén våldtar småbarn kan man förstå att befolkningen hellre lyssnar på sina klan-ledare än företrädare för regeringen.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se “

“ David möter Goliat i striden om bitcoin

DN TORSDAG 16 JULI 2015

I dag kommer ett EU-besked som kan avgöra om växlare av bitcoin ska tvingas att betala moms.

Allt började med en fråga som utvecklaren David Hedqvist ställde för tre år sedan.

I dag kommer ett domförslag från en av EU-domstolens generaladvokater om huruvida växling av bitcoin ska undantas momsplikt eller inte. Frågan har manglats inom den europeiska och svenska byråkratin i flera år.

Bakom processen står mjuk-varuutvecklaren David Hedqvist. Vid sidan av sitt jobb driver han sajten bitcoin.se, som är en informationssajt och ett forum för den virtuella valutan bitcoin. För tre år sedan funderade han på att utöka med en växlingstjänst för bitcoin. Och för att reda ut om han skulle bli tvungen att redovisa moms för växlingen vände sig David Hedqvist till Skatte-verket.

– Men jag fick oklara besked, så jag skrev till Skatterättsnämnden för att få ett förhandsbesked. Det tog något år sedan kom ett besked som var positivt, säger han.

Skatterättsnämnden slog fast att bitcoin är ett betalningsmedel och att växlingen därför ska undantas momsplikten. Men Skatteverket menade att nämnden tolkat EU:s direktiv i frågan fel och överklagade beslutet

till Högsta förvaltningsdomstolen – samt yrkade på att den skulle vända sig till EU-domstolen för att få ett förhandsavgörande.

– Vi höll inte med om nämndens resonemang. Sedan tyckte vi att det även var viktigt att få en klarhet kring bitcoin och moms, säger Martin Loeb, rättslig expert på Skatteverket.

I dag befinner sig -David Hedqvist i slutet av en juridisk process där hans argument ställts mot dem från svenska staten, Tyskland och Estland. Till sin hjälp har han en av Stockholms mest prestigefyllda affärsjuridikbyråer. Kostnaderna täcks av några av jättarna inom bitcoinbranschen, som alla skulle tjäna på ett positivt besked.

– Det är viktigt för dem eftersom att det gäller om deras pro-vision som växlingsföretag ska vara momspliktig. Det är också vik- tigt för bitcoin ur ett större perspektiv, om det ska likställas med andra valutor, även om detta bara rör momsbiten, säger David Hedqvist.

Men för din del, är det affärsmässiga motiv eller bitcoins ställning som valuta som är drivkraften?

– Jag tycker att det är kul om bitcoin får chansen på lika villkor. Det är en utmanare mot banker och kreditkortsföretag och det är en bransch som kan behöva konkurrens och nytt blod.

– Det är även viktigt att ny teknik inte stoppas av lagar och regler som släpar efter, säger David Hedqvist.

EU-domstolen är inte bunden att rätta sig efter generaladvokatens domförslag men det brukar väga tungt när domarna fattar sitt beslut.

Även om EU-domstolen slutligen skulle döma till David Hedqvists fördel är han inte säker på att han kommer att fullfölja planerna och starta sin växlingstjänst.

– Vi får se. Jag håller på att göra om sajten men det finns andra sätt att tjäna pengar på den domänen än växlingen, säger han och fortsätter:

– Jag skulle vara glad om det blev en dom till vår fördel. Det hade - varit kul att ha bidragit på något vis.

Kristoffer Törnmalm

kristoffer.tornmalm@dn.se “

“ Domstolen rår inte på valutan

DN TORSDAG 16 JULI 2015

Kommentar
Bitcoin är ett lysande exempel på hur juridiken inte hinner med teknikutvecklingen. Stora delar av bitcoinvärlden skulle bara gäspa åt en näsbränna i EU-domstolen.

"Politik slår måhända pengar”, lyder ett av Jan Stenbecks mest kända citat. Men, fortsatte han, ”teknik slår politik”.

Om tekniken, i form av bitcoin, eller politiken och pengarna, genom Skatteverket, vinner den här gången återstår att se. Men klart är att fallet som EU-domstolen i dag tar upp är ett lysande exempel på hur illa de fungerar ihop. Momsregler är inte skrivna för att fungera med en digital, decentraliserad kryptovaluta. Tekniken har sprungit i 180 kilo-meter i timmen och krockat rakt in i gamla strukturer av politik och ekonomi. Att klandra lagstiftarna vore orättvist – teknikutvecklingen går för snabbt för att juridiken rimligtvis ska hänga med.

Det lägger ett stort ansvar hos domstolar och myndigheter som skapar praxis, ett ansvar att båda hålla huvudet kallt inför hajp och att inte falla för lockelsen i att säga nej till allt för att vara på den säkra sidan.

För den svenska bitcoinbranschen står massor på spel. Tvingas man betala moms för växlingen av bitcoin skulle det lägga krokben för verksamheten. Lyssnar man på bitcoinvännerna så målas rena domedagsscenariot upp, dessa digitala pengar skulle bli obrukbara som valuta. Öppna, legitima bitcoinbolag skulle inte hotas av sådana regler.

Men det betyder inte att bitcoin inte kan existera. Valutan uppfanns utanför det etablerade finansiella systemet. En stor del av den hanteras i en grå privatekonomisk zon. Och – att hävda något annat vore hyckleri – för många är bitcoin ett verktyg för handel med droger, vapen och brottsliga tjänster.

En väsenlig del av bitcoinvärlden skulle mest gäspa åt ett negativt besked från EU-domstolen. Allt som krävs för hantering av bitcoin ryms i en persondator eller en mobiltelefon. På nätet rör de sig som vilka ettor och nollor som helst och är lika svåra att kontrollera. Därför har domstolar knappast makten att stoppa bitcoin, utan på sin höjd att avgöra vem som ska hantera dem – företag med organisationsnummer hos Bolagsverket eller bara ljusskygga grupper.

Linus Larsson

linus.larsson@dn.se “

Kina vill utveckla fattigt område

Peking-Tianjin-Hebei ska bli en ny urbaniserad korridor på över 100 miljoner invånare, som ska ge traditionellt fattiga områden i provinsen Hebei och hela norra Kina en ekonomisk skjuts.

“ Massflytten ska ge plats åt 100 miljoner

DN TORSDAG 16 JULI 2015

Peking ska flytta ut stadens tjänstemän och skapa en stadskorridor i norra Kina med över 100 miljoner invånare. Det sker i ett försök att lösa förvärrade trafikproblem och motverka förstörelsen av gamla Peking. Cirka 1 200 industrier och verksamheter som orsakar skador på miljön ska också flyttas ut.

Tongzhou.
Sedan 1949 har politiker och tjänstemän vid Pekings stadsmyndigheter arbetat i huvudstadens centrum. I framtiden finns, enligt beslutet som fattades nyligen, bara plats för departement och ledare på nationell nivå.

– Om Peking ska utvecklas är bästa sättet att flytta stadens funktioner ut ur centrum till satellit-staden , sa Shi Changkui vid Pekings sociala akademi vid ett seminarium.

Planen kallas Jing-Jin-Ji efter städerna och provinsen som är inbladad i den – Jing för Beijing, Jin för Tianjin och Ji som är ett gammalt namn för provinsen Hebei.

Saken har diskuterats i flera år och är ett av presidenten Xi Jinpings mest omhuldade projekt. Pekings befolkning växer med nästan 2 procent om året och var förra året 21,5 miljoner. Totalt kommer över 100 miljoner invånare att bo i det tät-befolkade bältet i norra Kina.

När Pekings stadsmyndigheter flyttar ett par mil österut bidrar det också till utveckling och integrering av korridoren Peking–Tianjin–-Hebei, lyder ett av de återkommande argumenten.

Trots det har projektet tills nyligen omgärdats av hysch-hysch – det är känsligt att flytta på tiotusentals byråkrater och tjänstemän – men snart väntas utflyttningen vara i full gång.

– Minst tre byar är redan jämnade med marken, totalt sägs det att 17 byar ska rivas. Och när det händer så går det fort, kanske redan i höst, säger Zhang Dalin, en 61-årig man som bor i Gammelstadens by utanför Tongzhou.

Han föddes och växte upp i byn. Han gick fem år i grundskola, sedan kom kulturrevolutionen och satte stopp för vidare studier. Han brukar ännu jorden och säljer grönsaker på marknaden, men nu för tiden tjänar han mest pengar på att hyra ut rum till arbetare från andra delar av Kina.

Utanför huset löper redan en fyrfilig väg, där det förr bara fanns en stig.

– Vårt hus ligger på mittaxeln i Peking. Fortsätter man vägen västerut hamnar man vid Förbjudna staden, säger Zhang Dalin.

Bara en sådan sak skulle av ansvariga kunna ses som ett gott omen för att marken med Zhangs hus lämpar sig extra väl som framtida arbetsplats för Pekings politiker. Men blir det inte kontorshus så blir det skolor, sjukhus, shoppingcenter eller lägenheter, som också behövs när myndigheterna flyttar.

– Alla pratar om rivningarna, och det finns både fördelar och nackdelar med att flytta, säger den 61-årige mannen.

Han har gjort sig mentalt redo på att han och familjen kommer att lämna sitt tegelhus på marken och flytta in i en modern lägenhet, kanske tiotals meter upp i luften.

De får kompensation för att huset rivs. De får även köpa en lägenhet till subventionerat pris och slipper att elda med kol på vintern. Zhang får en toalett med vattenspolning. Dessutom blir han mantalsskriven i Pekings stad i stället för på Pekings landsbygd. Det ger högre pension, mer avancerad sjukvård och barnbarnet får chans till bättre utbildning.

På minuskontot: Han blir av med marken som släkten odlat i generationer. Han förlorar också möjligheten att hyra ut rum till migrantarbetare.

Inom kort väntas han tillhöra de cirka fyra miljoner bönder som årligen urbaniseras i Kina.

– Rivningen och flytten, om och när det blir av, är inget som bekymrar mig, säger Zhang Dalin, som fortfarande väntar på ett officiellt besked från distriktets tjänstemän om framtiden.

Vad han med säkerhet vet är att marken där hans hus står har blivit värdefull. Just därför kan han ta det med ro. Kanske blir det uppemot

en miljon yuan (1,4 miljoner kronor) över, tror han, efter ersättning från myndigheterna och köpet av en lägenhet.

Torbjörn Petersson (DN)

torbjorn.petersson@dn.se

Fakta.

Peking–Tianjin–Hebei ska bli en ny urbaniserad korridor på över 100 miljoner invånare, som ska ge traditionellt fattiga områden i provinsen Hebei och hela norra Kina en ekonomisk skjuts.

I Hebei finns mycket tung industri, många och stora stålverk, som har bidragit till att provinsen har den sämsta luftkvaliteten i Kina. Nu ska regionen lyftas med större ekonomiskt samarbete mellan huvudstaden Peking, 21,5 miljoner invånare, storstaden Tianjin, 13, samt bland annat Baoding, 10, Shijiazhaung, 9,5, och Tangshan 7,5, som alla ligger i Hebei.

Projektet kallas Jing-Jin-Ji – efter Jing i Beijing, Jin i Tianjin och Ji för en gammal form av Hebei. Det blir Kinas tredje största urbaniserade bälte efter deltat vid Yangzifloden i östra Kina som har över 150 miljoner invånare och Pärlflodsdeltat i Guangdongprovinsen som har 120 miljoner. DN “

“Fyra års fängelse för SS-man

DN TORSDAG 16 JULI 2015

Det spelar ingen roll att det har gått mer än 70 år och att den åtalade är gammal – ett sådant ofattbart brott måste beivras. Fängelsedomen för den före detta SS-mannen Oskar Gröning var samtidigt en dom över den tyska rättsskipningen under efterkrigstiden.

Lüneburg.
Domaren Franz Kompisch var utan nåd när han beskrev Oskar Grönings brott. Han hade valt att gå med i SS som 19-åring för att han ville vara delaktig i krigsframgångarna. Han tjänstgjorde år efter år i förintelselägret Auschwitz och var en av de kuggar som fick maskineriet att fungera med en sådan effektivitet.

– Ni drog er tillbaka i det ni själv kallat lydnadens bekvämlighet, sade domaren när han motiverade utslaget.

Ändå vände han sig mot den åtalade 94-åringen och sade att denne förtjänade all respekt för sitt uppträdande under förhandlingen.

Han hade inte förnekat något och hade med sin uppriktighet bidragit till att förklara hur Auschwitz fungerade. Kompisch sade att med tanke på detta och den åtalades ålder stannade det utmätta straffet vid fyra års fängelse. Den dömdes hälsotillstånd avgör om han behöver avtjäna straffet -eller inte.

Domen var dock enligt Kompisch oundviklig med tanke på det ofattbara brottet som begicks när 300 000 judar mördades under den så kallade Ungernaktionen för 71 år sedan. Grönings huvuduppgift hade varit att sortera och redovisa de kontanter de mördade hade lämnat efter sig. Ibland fick han stå vid den så kallade rampen dit deporteringstågen anlände och bevaka de tillhörigheter de nyankomna tvingades att lämna ifrån sig.

Domaren Kompisch menade att Gröning i bägge dessa fall passerat gränsen för vad som kan räknas som medhjälp till brott. Franz Kompisch konstaterade att av de runt 6 500 personer som tjänstgjort i Auschwitz hade 49 hittills dömts. Franz Kompisch kritiserade därför rättsskipningen skarpt. Lagarna hade funnits, men av olika skäl hade man valt att inte använda dem.

– Jag vill inte gå så långt som att be om ursäkt, det anstår mig inte, men jag hoppas att offren och de efterlevande får en aning inre frid efter denna rättegång, sade domaren i Lüneburgs landsrätt.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se “

“Gatorna i Aten kokar efter senaste sparkrav

DN TORSDAG 16 JULI 2015

Demonstranter attackerade polisen med brandbomber framför parlamentet i Aten på onsdagskvällen. Inne i parlamentet försökte Alexis Tsipras få sitt parti att rösta ja till helgens uppgörelse i Bryssel. Flera ministrar har redan avgått i protest.

Aten.
Visselpiporna och slagorden ekade på Syntagmatorget på onsdagskvällen när fler än tio tusen protesterade mot de hårda pålagor som grekiska parlamentet var på väg att rösta om i parlamentet. Vid 21 lokal tid började en grupp svartklädda aktivister samordnat kasta stenar och brandbomber mot polisen, iklädd kravallutrustning, som svarade med tårgas.

Efter en dryg timme var läget lugnare och över 50 personer var gripna. När klockan passerat midnatt debatterade parlamentsledamöterna uppgörelsen fortfarande.

Det komplicerade läget i Grekland har blivit än mer förvirrat de senaste dygnen. Premiärminister Tsipras har deklarerat att han inte tror på helgens överenskommelse med långivarna, men att han ändå ska ta ansvar för att genomföra den. Långivarna är dessutom inte eniga mellan sig om vad som är rätt väg framåt.

En av dem, Internationella valutafonden, anser att Greklands skuldberg är ohållbart och att landet behöver lättnader för att kunna komma på fötter igen. Något som en majoritet av euroländerna motsätter sig.

På onsdagen strejkade många statsanställda och de vill att skulden skrivs ned. Dimitris Argyrokastritis, arbetslös typograf, var en av dem som anslöt sig till protesterna. Han vill att parlamentet ska rösta nej till uppgörelsen och att Grekland ska sluta betala sina skulder.

Vem ska då betala, invånare i andra euroländer?

– Det där är bara propagandan som hörs. Det är inte folken som ska betala, alla pengarna går bara till bankerna, säger han och skyndar till demonstrationståget som precis ska starta.

Även förtroendevalda i största partiet, socialistiska Syriza, är emot uppgörelsen och bland annat har biträdande finansministern lämnat regeringen. Men Alexis Tsipras får stöd av oppositionen. Ledamöter från andra partier sade under debatten att de vill att Grekland stannar i euron och varnade för att ett nej leder till kaos.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se

Fakta.

Grekland behöver ett akut lån

Bankerna är fortfarande stängda. Denna vecka ska statligt anställda få sin lön och på måndag ska Grekland betala ett lån till Europeiska centralbanken.

För att klara sig fram till det stora stödpaketet betalas ut behöver Grekland så kallad bryggfinansiering på sju miljarder euro.

EU-kommissionen föreslår att pengarna hämtas från en räddningsfond. Förslaget ska alla EU-länder ta ställning till. “

“ Sanningen är inte rysk

DN FREDAG 17 JULI 2015

Medan trycket i gasledningarna från Ryssland har upphört, ökar flödet av vapen och förband till Ukrainas östra delar. Ett år efter nedskjutningen av det malaysiska passagerarplanet MH17 rasar striderna vidare.

Minskavtalet från i februari mellan Ukraina, Ryssland och separatisterna är skörare än någonsin. Situationen kompliceras av att Ryssland fort-farande förnekar att landet ens är med och krigar.

De ökade stridigheterna är en konsekvens av att Ryssland sedan i våras ansamlat omfattande krigsmateriel och flera bataljoner till områdena kring Donetsk och Mariupol. Litauens försvarsminister Linas Linkevicius sade i slutet av maj att de ryskstödda separatisterna ”är bättre beväpnade än vissa europiska arméer”.

Ukrainas nationella säkerhetsråd uppgav på onsdagen att några av de hårdaste beskjutningarna sedan Minskavtalet setts under dygnet. Åtta ukrainska militärer dog, varav tre i bombardemang och fem på grund av en landmina. Ytterligare 16 skadades. Rebellerna å sin sida rapporterade att två av deras soldater dött, tillsammans med en civil.

Separatisterna har under de senaste dagarna använt sig av tungt artilleri, vilket- är förbjudet enligt avtalet. Värst har stridigheterna varit vid front-städerna Svitlodarsk och Horlivka, samt de västra delarna av Donetsk. Det ryska målet är enligt många bedömare- att skapa en landbrygga mellan Ryssland och den annekterade Krimhalvön. Vägen dit går via hamnstaden Mariupol-. Frågan är nu om och i så fall när en stor offensiv kommer – och hur omvärlden kommer att reagera.

Rysslands agerande är skamlöst. Och om det verkligen förhåller sig så som den ryska retoriken vill göra gällande, att de ryska soldater som påträffats i stridigheterna endast är volontärer i Ukraina, så har Ryssland ett allvarligt säkerhetsproblem med tanke på hur väl rustade de är.

Får frivilliga före detta eller tjänstlediga soldater kvittera ut avancerad utrustning, stridsvagnar och luftvärnspjäser från ryska militärdepåer hur som helst?

Europa och väst har markerat mot Ryssland med ekonomiska sanktioner och tillhörande stöd till ett sargat Ukraina. Militärt har dock EU och USA som mest sträckt sig till att skicka konsulter för att utbilda de ukrainska förbanden. Frågan har inte väckts om att aktivera någon av stridsgrupperna för att stabilisera situationen eller övervaka gränsen.

Problemen i Ukraina är inte enbart militära. Tidigare i år slutade landet köpa gas från Ryssland som följd av en infekterad diskussion om den ryska prissättningen. En del av kravet handlar om att ryska Gazprom vill att Ukraina betalar för gas som använts i östra Ukraina, medan Ukraina vägrar att betala eftersom regimen i Kiev inte längre kontrollerar dessa områden och därmed inte kan styra hur mycket gas som använts.

Ukraina förhandlar dessutom för närvarande intensivt med sina internationella långivare om omstruktureringar av lånen, skuldsanering och nya deadlines för lån som är på väg att förfalla.

Parallellt med att Ryssland understöder kriget i Ukraina, fortsätter den ryska propagandakrigföringen. Den riktar sig både mot utlandet och mot den egna befolkningen.

I början av veckan florerade rykten i Ryssland om att svartjord, en odlingsjord från ukrainska Poltava, sålts för vrakpris till jordbruk i Dalarna. Det rörde upp starka känslor i ryska sociala medier. Karl XII:s stormaktsambitioner har, trots svensk brakförlust, tilldelats en närmast mytologisk betydelse i rysk propaganda.

DN har på nyhetsplats kunnat visa att det inte finns fog för dessa medvetna ryktesspridningar som troligtvis är en del av den ryska psykologiska krig-föringen. Det har inte sålts någon svart-jord till Dalarna. Men för den ryska inhemska befolkningen är bilden nu etablerad: Symboliskt viktig mark säljs ut till ett historiskt aggressivt Sverige.

Sanningen har onekligen blivit ett av de främsta offren efter händelserna i Ukraina. Lögner och hetsande propaganda har varit effektiva verktyg för att så split.

Om de senaste dagarnas ökade stridig-heter är en indikator på en större ryskstödd offensiv är i dagsläget oklart. Det enda vi kan vara säkra på att vad som än komma skall, så kommer få saker- som rapporteras från rysk sida vara med sanningen överensstämmande.**DN 17/7 2015 “**

“Tillbaka på ruta ett

DN FREDAG 17 JULI 2015

Sedan i söndags har Grekland lyckats backa från avgrunden. Men vägen till säker mark är fortfarande lång.

När onsdagskvällen övergick i natt antog det grekiska parlamentet till slut de reformer som landets långivare krävt för att inleda förhandlingar om ett nytt stödpaket. Under torsdagen gav sedan EU klartecken för att överläggningar ska kunna inledas. Det gjorde också den finska regeringen, som utgjort en av de hårdaste kritikerna av Grekland. ECB beslutade i sin tur att utöka sitt stöd till de grekiska bankerna. Och under fredagen förväntas den tyska förbundsdagen rösta för nya lån.

Sedan helgens krismöten har Grekland tagit raska steg bort från den avgrund som en statsbankrutt och ett utträde ur eurosamarbetet skulle utgöra. Ändå är vägen till trygg mark fortfarande lång. Huvudskälet är att ingen av nyckel-aktörerna – IMF, de övriga euroländerna -eller Grekland – visar särskilt stor tilltro till måndagsmorgonens uppgörelse.

IMF har de senaste veckorna producerat två rapporter som visar att Greklands skuldbörda inte är hållbar. Och för ett par dagar sedan förklarade organisationen att den skulle få svårt att låna ut ytterligare pengar till grekerna inom ramen för överenskommelsen mellan Aten och dess långivare, eftersom den inte innehåller några skuldnedskrivningar.

Eurozonens medlemmar, i sin tur, är oeniga om skuldfrågan. Länderna kring Medelhavet har alla förhållit sig mer eller mindre positiva till idén, medan framför allt Tyskland är kallsinnigt.

För den tyske finansministern Wolfgang Schäuble är en nedskrivning inom ramen för eurosamarbetet otänkbar och han har under veckan fortsatt att marknadsföra Greklands möjlighet till ett tillfälligt utträde för att kunna omstrukturera skulderna.

Framför allt är skepsisen stor i mer eller mindre samtliga av valuta-unionens huvudstäder mot att den grekiska regeringen vare sig kan eller vill implementera de åtstramningar och strukturreformer som ett nytt stöd-paket hänger på.

För dessa tvivel är grunden god. I sitt tal före onsdagsnattens votering för-klarade den grekiske premiärministern Alexis Tsipras att han ”blivit utpressad” och att ”regeringen inte tror på uppgörelsen”. Parlamentet röstade visserligen för de reformer som långivarna krävt med breda majoriteter, men inom sitt eget parti stötte Tsipras på patrull.

Tillräckligt många Syrizaledamöter lade en nej-röst för att regeringen skulle ha förlorat utan stöd från oppositionen. Och bland motståndarna fanns flera av partiets mest kända ansikten – däribland den populäre före detta finansministern Yanis Varoufakis.

Nu förväntas Tsipras genomföra en regeringsombildning. Och under torsdagen spådde den grekiske inrikes-ministern att det blir ett nyval tidigt i höst.

Huruvida Tsipras kan säkra långsiktigt stöd inom sitt parti och hos väljarna för att införa och göra bestående de åtstramningar och strukturreformer han förbundit sig till är minst sagt osäkert.

På sätt och vis är Grekland därmed tillbaka på ruta ett. När krisen briserade 2010 erbjöds landet stödlån mot just besparingar, avregleringar och privatiseringar. De etablerade partierna vände, vred sig och protesterade, men tog till slut motvilligt det politiska ansvaret. De genomförde kanske inte samtliga sina åtaganden, men ordentliga besparingar fullföljdes.

De smärtsamma reformerna urholkade dock stödet för de politiker som genomfört dem. Samtidigt som den återhämtning som till slut kom var för liten och för sen. Och det drev en sliten väljarkår i händerna på de vänsterpopulister som lovade att kakan både kunde ätas och vara kvar.

Tsipras och Co har agerat djupt oansvarigt under våren. Plus har förvandlats till minus för både BNP och budgetsiffror. Men sedan det i förra veckan blev kristallklart att Greklands enda möjlighet att stanna kvar i eurozonen hänger på de åtstramningar och strukturreformer långivarna kräver, har Tsipras gjort samma sak som sina företrädare: mycket motvilligt har han gått sina fordringsägare till mötes.

Därmed står Tsipras också inför samma typ av utmaning som hans företrädare vid makten gjorde när de konfronterades med honom och hans Syriza: Kan han, till skillnad från dem, övertyga de väljare vars lidande bara fortsätter att stå med den politiker som tar ansvar i stället för med dem som lovar guld och gröna skogar? Vill han försöka? Är det ens möjligt?

Att vinna grekernas stöd – eller åtminstone förståelse – för åtstramningar och strukturreformer är nödvändigt för att göra dem varaktiga.

Och om inte det lyckas finns nog nästa gång ingen väg tillbaka från avgrunden.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se”

“ Tyskland säger ja – trots kritiska röster

DN FREDAG 17 JULI 2015

Ett ja väntas när det tyska parlamentet röstar om ett tredje stödpaket till Grekland under fredagen. Men för förbundskansler Angela Merkel kan det bli pinsamt om för många i de egna leden gör uppror mot partilinjen. Allt fler i partiet har blivit skeptiska till att stödja Grekland de senaste åren.

Berlin.
Efter all dramatik i Greklandskrisen de senaste veckorna ska förbundsdagen, det tyska parlamentet, också få ett ord med i laget. Omröstningen äger rum vid lunchtid på fredagen och de sommarlediga parlamentarikerna är inkallade till en extrasession.

Utgången är given, det blir ett ja.

Till att börja med kommer Socialdemokraterna och De gröna att rösta ja så gott som mangrant. Undantaget är den förre finansministern Peer Steinbrück (S) som på torsdagskvällen deklarerade att han tänker rösta nej. Intresset är i stället fokuserat på hur många nej-röstare det blir i förbunds-kanslern Angela Merkels eget parti, CDU (Kristligt-demokratiska unionen).

De har blivit allt fler sedan den första omröstningen om stöd till Grekland i maj 2010. Då var de fyra. I vintras röstade 29 av 311 ledamöter nej till att ge den nya grekiska regeringen en frist under våren.

Frågan är hur många som kan tillåtas rösta emot partilinjen utan att det blir pinsamt för partiledaren Angela Merkel.

Klaus-Peter Willsch, förbundsdagsledamot sedan 1998, röstade nej till grekstöd från allra första -början och håller fast vid den linjen.

– Det finns ingen anledning att ändra sig eftersom inte mycket förändrats. Vad är det som säger att just den här regeringen ska genomföra det som de andra inte gjort, säger han till DN.

Klaus-Peter Willsch anser att euron splittrat Europa i stället för att, som var tanken, ena.

– Det är hemskt hur umgänget har blivit i Europa och vi tyskar anklagas för att komma med höjda pekfingrar och tvinga grekerna att spara. Euron har blivit mystifierad och upphöjd till en betydelse den inte har, säger CDU-politikern Willsch.

Vänsterpartiet har hela tiden röstat nej till stödpaketen. Nu har deras systerparti Syriza fått igenom ett ja i Grekland.

”Men ett ja i Tyskland betyder att man ställer sig bakom den tyska regeringens antidemokratiska och antieuropeiska förehavanden”, skriver gruppledaren Gregor Gysi i ett uttalande. Han tänker rösta nej.

Dagens debatt kommer också att handla om i fall priset för Bryssel-uppgörelsen blivit för högt för Tysklands anseende, särskilt med tanke på finansministern Wolfgang Schäubles omtalade plan B – ett tillfälligt grekiskt utträde ur eurosamarbetet.

Schäuble får stöd av flera namnkunniga tyska nationalekonomer, men inte av alla.

– Ett grekiskt utträde är den säms-ta optionen för alla. Jag kan förstå logiken om Grekland hade fantastiska varor att exportera, men det har man inte och inte heller en fungerande näringslivsstruktur, säger Marcel Fratzscher på tyska näringslivsinstitutet i Berlin (DIW).

Fratzscher konstaterar att Angela Merkel lyckats med konststycket att förhandla fram ett tredje stöd-paket i Bryssel och vända opinionen på hemmaplan, enligt en aktuell mätning. Han håller inte med de amerikanska ekonomerna, med Nobelpristagaren Paul Krugman i spetsen, om att de gångna fem åren varit förfelade.

– Grekland var på rätt väg förra hösten. Jag trodde mycket på Tsipras, men den grekiska regeringens förhandlingstaktik har tyvärr förvärrat läget.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se
Fakta.

Den tyska omröstningen och opinionen

Dagens omröstning handlar om att ge den tyska regeringen ett förhandlingsmandat. Senare ska förbundsdagen också rösta om själva förhandlingsresultatet.

Opinionen blev under våren alltmer negativ till ett tredje stödpaket för Grekland. En mätning i måndags visar dock att en majoritet stödjer Bryssel-uppgörelsen och att 62 procent av tyskarna inte vill att Grekland lämnar euron.

Så fattas beslut om -stödprogrammet

I flera euroländer behövs bara regeringsbeslut för att inleda förhandlingar: Belgien, Luxemburg, Cypern, Italien, Slovenien, Malta, Portugal och Litauen.

I andra euroländer krävs godkännande av parlamenten: Tyskland, Finland, Österrike, Slovakien, Estland, Lettland och Grekland. Irland låter parlamentet avgöra när förhandlingarna är klara.

Några euroländer låter parlamenten bestämma, trots att det inte krävs: Spanien, Frankrike, eventuellt också Slovenien och Nederländerna.

I princip krävs ett enhälligt beslut. Men om stabiliteten i euroområdet hotas kan en nödregel tillämpas. Då räcker det om euroländer som står för 85 procent av stödfonden ESM:s kapital är överens. “

“ Försvagad Tsipras går mot nyval

DN FREDAG 17 JULI 2015

En försvagad premiärminister Alexis Tsipras ska genomföra åtgärder han inte tror på och en stor grupp i hans parti Syriza röstade emot uppgörelsen med långivarna. Nu signalerar in-rikes-ministern att nyval kan vänta i september eller oktober.

Med klar majoritet, 229 mot 64, röstade parlamentet ja till uppgörelsen som finns med långivarna om ett tredje stödlån. Utöver kommunister och högerextrema Gyllene gryning röstade 38 ledamöter från Syriza nej, bland dem två ministrar, förre finansministern Yanis Varoufakis och talmannen Zoe Constantopoulou.

Politiska bedömare i Aten ser framför sig en regeringsombildning där ministrarna som röstade emot byts ut. På sikt hotar också nyval och partiet rycker allt närmare mot att spricka. I Syrizas stora centralkommitté på 201 personer har 109 medlemmar sagt nej till kraven i stödpaketet. Inrikesminister Nikos Voutsis sade på torsdagen att det är ”mycket sannolikt” att nyval äger rum i september eller oktober.

Under debatten kallades långivarnas krav för utpressning. Alexis Tsipras, som inte tror att åtgärderna hjälper Grekland, svarade att utpressningen var på riktigt, inget fantasifoster, och att parlamentet måste rösta ja för annars hotade kaos.

De senaste veckorna med folkomröstning, stängda banker, tuffa förhandlingar i Bryssel och ministrar som avgått har än mer skadat förtroendet för Greklands politiker.

Kötthandlaren Nikos Stasinos har inte mycket gott att säga om dem som styr.

– Vi har brist på politiker som gör rätt saker. Det, tillsammans med hatet som vuxit fram mot tyskarna för deras beteende, gör läget mycket besvärligt, konstaterar han.

Senaste månaderna har grekerna påmints om att de gick med på att skriva ned Tysklands krigsskuld. Flera ser Tysklands ekonomiska och politiska krav på Grekland som en ny sorts invasion.

– Vi har politiker som gör bra saker, men de är lågmälda och trängs undan av dem som syns och hörs och som folk röstar på, säger Nikos Stasinos och ger en stor känga åt förra finansministern Yanis Varoufakis.

När bankerna inte varit öppna och uttagen av kontanter begränsats har Stasinos fått köpa på kredit från sina leverantörer.

Grönsakshandlaren Michalis Zouridis fick i förväg veta av sin bank att den var på väg att stänga och kunde ta ut kontanter.

Han är övertygad om att parlamentarikerna hann flytta sina pengar utomlands innan bankerna stängde.

Michalis Zouridis räknar upp and-ra länder som har stora skulder, men tror att långivarna siktade in sig på Grekland eftersom man valde en regering som ville föra en annan politik.

– De gick på oss för att vi inte skulle sticka upp och för att visa andra länder vad som händer om man gör det, säger Michalis Zouridis.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se “

“ Grekland kan pusta ut

DN FREDAG 17 JULI 2015

Mer pengar till grekiska banker, grönt ljus för överbryggningslån och ja från flera euroländer till uppgörelsen om Grekland. Steg för steg tycks upp-görelsen om Grekland vara på väg att förvandlas till verklighet.

Europeiska centralbanken, ECB, beslutade att höja lånetaket för grekiska banker med 900 miljoner euro för en vecka. Det lättar något på trycket i Grekland och är ett första steg mot att bankerna kan öppna. Dessutom sade ECB-chefen Mario Draghi att en skuldlättnad för Grekland är nödvändig. Ett besked som lär välkomnas i Grekland.

Sedan parlamentet i Aten röstat ja till uppgörelsen gick det snabbt för flera euroländer att godkänna förhandlingar om det nya stora stödprogrammet.

En överväldigande majoritet i Frankrikes nationalförsamling och senat röstade ja redan innan det fanns ett formellt besked från Aten.

I Helsingfors gick det också fort att godkänna uppgörelsen om Grekland.

Timo Soini, Finlands utrikes-minister och Sannfinländarnas ledare, som gick till val på ett nej till fler stödprogram, motsatte sig inte beslutet utan förklarade att ”världen har förändrats”.

Fler omröstningar väntar under fredagen. Men eftersom det ser ut att bli ett ja i Tyskland kommer sanno-likt inga mindre medlems-stater mopsa sig, även om till exempel Slovakien säkert skulle vilja.

Eurogruppen har enats om att Grekland ska få ett tre månaders överbryggningslån på sju miljarder euro, så att landet klarar tiden fram till det nya stora räddningsprogrammet. Pengarna ska tas ur EU:s gamla räddningsfond EFSM.

Tidigare har Storbritannien, Sverige och andra sagt nej, eftersom det finns ett beslut om att den fonden inte ska rädda fler krisande euroländer.

Men det fanns inget bättre alternativ, hävdar eurogruppen. Sverige och andra länder utanför euron får därför särskilda garantier från ECB:s program för handel med statspapper.

Besked om Sverige accepterar detta kommer sedan EU-nämnden tagit ställning på fredagen.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se “

”El Chapo” är ingen vanlig utbrytarkung

DN FREDAG 17 JULI 2015

“Kommentar
En vecka efter den spektakulära rymningen från högsäkerhetsfängelset El Altiplano gäckar maffiabossen Joaquín ”El Chapo” Guzman ännu Mexikos myndigheter. Nu växer misstankarna om att det bakom utbrytningen döljer sig betydligt mer än en kilometerlång tunnel.

Det finns något hypnotiskt över bilderna från övervakningskameran. Den lite korpulente 58-åringen går fram och tillbaka i sin cell och böjer sig då och då in i duschskrubben, där golvet döljs av en midjehög vägg. Han tycks säga något, men det framgår inte vad, eftersom kameran saknar mikrofon. Han sätter sig ned på sängen och byter skor. Så kliver han in i duschen igen, hukar sig ned – och försvinner.

Det är lite som att se ett nummer av Houdini eller någon annan ut-brytar-kung. Man vet att man har missat något. Men man vet inte vad.

Filmen har offentliggjorts av mexikanska myndigheter för att ge oss det självklara svaret på hur världens mest ökände maffiaboss, Joaquín ”El Chapo” Guzman, kunde rymma från högsäkerhetsfängelset El Altiplano utanför Mexico City: Han klättrade ned i ett hål i golvet och flydde genom en tunnel.

Men El Altiplano är inte vilket fängelse som helst. Det har ett tjugotal säkerhetsslussar, digitala handledsbojor för fångarna, dygnet-runt-bevakning i cellerna och blockerar alla mobilsignaler.

Ingen har någonsin rymt där-ifrån.

Inte förrän nu.

Något i dramaturgin gör att man nästan vill att det ska vara på riktigt. Visst har El Chapo Guzmans Sinaloa-kartell gjort sig känd för att gräva tunnlar för drogsmuggling?

Jovisst.

Kan de ha lyckats lura fängelsets alla säkerhetssystem utan hjälp in-ifrån?

Knappast.

Tunneln var en och en halv kilometer lång. Det är lika långt som Söderledstunneln i Stockholm – hela vägen från Slussen till Skanstull.

Den hade ett ventilationssystem, belysning, en motorcykel på räls (!) och var 170 centimeter hög, så att den kortväxte El Chapo (”Kortis”) inte ens skulle behöva böja ned huvudet.

Att bygga den vore en utmaning för vilken ingenjör som helst. Att göra det utan att upptäckas, ett trick av guds nåde.

Det kräver att du kan trolla bort mer än 3 000 ton jord – omkring 200 fullastade lastbilar – något som rimligen borde ha väckt viss uppmärksamhet i grannskapet.

Vidare krävs en detaljerad planritning över fängelset och att du med millimeterprecision kan leta dig rakt upp i chefens duschgolv.

Det krävs dessutom att alla tjänst-görande vakter är döva. Om du inte tror mig: Försök borra dig in i grannens badrumsgolv utan att det märks.

Slutligen måste du kunna trolla bort El Chapos digitala handledsboja, innan han lämnar cellen.

Så nej, i likhet med många mexikaner tror jag att tunneln döljer en större illusion – en som handlar om vad den ska få oss att inte se.

Korruptionen.

Dollarmiljardären ”El Chapo” är inte bara ökänd för att vara en brutal mördare, utan också för att ha snärjt många högt uppsatta myndighetspersoner. Förra gången han rymde från ett fängelse, 2001, var den officiella historien att han gömt sig i en tvättvagn. Senare har medfångar och vakter vittnat om att han vandrade ut genom dörren klädd som polis.

Nu är den officiella historien en tunnelsorti. Men faktum är att den som genomför något av den här kalibern måste ha goda kontakter på högsta nivå inom polis, militär och den politiska eliten.

President Enrique Peña och tio av hans ministrar satt på ett plan till Frankrike när rymningen ägde rum, 10 000 meter över havet. Där satt inrikesministern, försvars-ministern och de andra ministrarna med ansvar för säkerheten i landet. Som om de behövde ett alibi.

Samtidigt växer irritationen i USA, vars myndigheter upprepade gånger fått nej från Mexiko på sina krav på utlämning av El Chapo. Phil Jordan, den förre chefen för den amerikanska drogpolisen DEA i El Paso, är öppenhjärtlig:

– Jag är förvånad att det tog ett år för honom att rymma. Eller... innan han *tilläts* att rymma.

I det moras av korruption som det mexikanska rättssystemet är, går det sällan att veta något säkert. Allianser mellan politiker och ljusskygga kriminella makthavare skiftar snabbt.

Men en sak är säker: För att bekämpa maffian i Mexiko är det inte El Chapos eller andra enskilda bossars öden som är avgörande. Nyckeln är att bekämpa korruptionen som håller dem under vingarna, fattigdomen som ger dem ett rekryteringsunderlag och den stadiga efterfrågan på illegala droger i USA och Europa.

Erik de la Reguera

erik.delareguera@dn.se

54
procent

Andelen av Mexikos befolkning som tror att ”El Chapo” rymt på ett annat sätt än genom en tunnel.

Källa: Dagstidningen Reforma

Fakta. El Chapo

Joaquín ”El Chapo” Guzman leder Sinaloakartellen, som tros kontrollera omkring hälften av all smuggling av marijuana, heroin, kokain och metaamfetamin till USA. Han greps i februari 2014, misstänkt för smuggling av hundratals ton droger till USA och EU, och tusentals mord i Mexiko. Tidskriften Forbes har uppskattat hans förmögenhet till en miljard dollar, pengar som ofta gått till att köpa beskydd. “

“ Erdogan hindrar ny regering

DN FREDAG 17 JULI 2015

Turkiets främsta hinder på vägen mot en ny regering är – dess president Tayyip Erdogan. Av allt att döma agerar presidenten för att koalitionsförhandlingarna skall misslyckas och nyval utlysas.

Det är sex veckor sedan det islamiskt orienterade AKP, som grundades av Erdogan, segrade i par-la-mentsvalet. Premiärminister Ahmet Davutoglu gör ingen hemlighet av att han helst regerar samman med det största oppositionspartiet, sekulära CHP.

Men Erdogan, som enligt spelreglerna skall hålla sig utanför regeringsbildningen, håller Davutoglu i strama tyglar och låter honom inte lägga upp ritningarna i fred.

Erdogans motiv är uppenbara: CHP:s första krav är att slippa den egensinnige presidentens inblandning i dagspolitiken. Fram till valet, då AKP hade absolut majoritet, gjorde Erdogan som han behagade, eftersom partiet är hans lydiga verktyg.

Högernationalistiska MHP, som kräver ett stopp för fredsförhandlingarna med kurderna, kommer inte på fråga som koalitionspartners. Kurdiska HDP är inte heller hugat.

Den självklara kandidaten är CHP, som insisterar på att de korruptionsmisstänkta AKP-ministrar som greps i december 2013 åtalas. Efter dramatiska utrensningar av Erdogan inom polis och

åklagarväsende lades utredningarna mot dem ned. Korruptionsutredningen omfattade också medlemmar av Erdogans närmaste familj.

AKP vann valet i juni, men Erdogan förlorade det. I praktiken var valet en folkomröstning om en ny författning, som skulle ha gjort honom närmast enväldig. Kapsejsar förhandlingarna stundar nyval i höst, då Erdogan hoppas kunna återupprätta AKP:s absoluta majoritet.

De kan inte säga det öppet, men personerna i AKP:s ledarskikt är hjärtligt trötta på att gå i Erdogans ledband. Finansminister Mehmet Simsek varnar för att nyval skulle skada ekonomin, förre presidenten Abdullah Gül kritiserade här-om-dagen Erdogans utrikespolitik och flera domstolar har de senaste dagarna vågat sig på att torpedera olika Erdogan-dekret. Den som helst av alla ser en koalitionsregering är Davutoglu, som först då skulle få en chans att slita sig ur tvångströjan.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com “

“ EU: Bitcoinväxling inte momspliktig

DN FREDAG 17 JULI 2015

EU:s generaladvokat går mot Skatteverket – och anser att växling av bitcoin inte ska vara momspliktig. ”Det är en motgång”, säger Skatteverkets expert Martin Loeb.

En av EU-domstolens general-advokater har i dag lämnat ett domförslag gällande bitcoinväxling och moms. Beskedet är en tung motgång för Skatteverket, som velat se en momsplikt.

– Hon föreslår att växlingstransaktionen ska vara undantagen skatte-plikt. Det är inte vad vi tyckte. Det är inte domen utan vad general-advokaten tycker, men blir det så här så är det bra att vi har fått klarhet i vad som gäller, säger Martin Loeb, rättslig expert på Skatteverket.

Nu väntar parterna på att EU-domstolen ska säga sitt. Den är inte bunden att rätta sig efter generaladvokatens domförslag, men det brukar väga tungt när domarna fattar sitt beslut. Därefter faller det slutgiltiga avgörandet rent formellt i Högsta förvaltningsdomstolen här i Sverige.

– Det är en stor osäkerhet fortfarande och det är också därför vi pressade på för att det här skulle lämnas till EU-domstolen, säger Martin Loeb.

Bakgrunden till processen är en fråga om bitcoin och moms som mjukvaruutvecklaren David Hedqvist ställde för tre år sedan. Han gick

då i tankarna att utöka med en växlingstjänst för bitcoin. Och för att reda ut om han skulle bli tvungen att redovisa moms för växlingen vände sig David Hedqvist till Skatteverket.

– Men jag fick oklara besked, så jag skrev till Skatterättsnämnden för att få ett förhandsbesked. Det tog något år och sedan kom ett besked som var positivt, säger han.

Skatterättsnämnden slog fast att bitcoin är ett betalningsmedel och att växlingen därför ska undantas momsplikten. Men Skatteverket menade att nämnden tolkat EU:s direktiv i frågan fel och överklagade beslutet till Högsta förvaltningsdomstolen – samt yrkade på att den skulle vända sig till EU-domstolen för att få ett förhandsavgörande.

David Hedqvist är nöjd med generaladvokatens utlåtande.

– Det var väldigt kul att se. Hoppas att domen blir sådan också.

Är du förvånad eller var domförslaget väntat?

– Jag försökte att inte förvänta mig något, det är svårt att veta. Men vi tycke väl ändå att det kändes väldigt rimligt om man tittar på syftet med de andra undantagen (i EU:s direktiv reds. anm.), att det är finansiella tjänster precis som de andra

Kristoffer Törnmalm

kristoffer.tornmalm@dn.se “

“ Ledarskap från läktaren

DN LÖRDAG 18 JULI 2015

På fredagen gav EU-nämnden sin välsignelse åt ett litet, litet svenskt bidrag till krisinsatserna i Grekland. I utbyte mot dubbla garantier om att svenska skattebetalare ska hållas skadefria ger nu regeringen euroländerna lov att lyfta en summa pengar ur den gemensamma krispotten EFSM.

I kronor och ören förblir insatserna låga – det aktuella nödlånet löper bara under några månader och utgör en bråkdel av det riktiga stödpaketet till Aten.

Regeringens roll i krishanteringen är av naturliga skäl perifer. Ministrarna i Stockholm gör också klokt i att hålla någorlunda låg profil under förhandlingarna.

Alldeles tysta behöver de dock inte vara. Eurokrisen berör, som beslutet också visar, hela EU. Särskilt de permanenta lösningarna på valuta-samarbetets problem är i hög grad svenska angelägenheter. Rättare sagt: De borde vara det.

EU-samarbetet har i flera avseenden fördjupats sedan krisen inleddes. Vissa inslag av överstatlighet har förstärkts, medan nya mellanstatliga projekt påbörjats parallellt. Den nya finanspakten, som ställer krav på budgetdisciplin, innehåller drag av båda.

Klyftan mellan länder i och utanför euron blir samtidigt större. Sverige befinner sig därför allt längre från beslutsrummen. Vilka förutsättningar har vi att bevara vårt inflytande i Bryssel utan ett medlemskap i euron? Och hur ska alla 28 medlemsländer hålla ihop under hotet av både Grexit och Brexit, ett brittiskt utträde ur unionen?

Olika krafter drar sedan krisens utbrott isär EU. Frankrikes dåvarande president Nicolas Sarkozy talade i ett tidigt skede om att skapa en federal kärna med ett ”konfederalt” bihang. Hans efterträdare, Hollande, har också en önskan om ett europeiskt finansdepartement.

Visionen i Berlin ser annorlunda ut men innebär också att unionen delas. Händelsevis var det nuvarande finansministern, Wolfgang Schäuble, som redan på 1990-talet slogs av tanken om att bygga *Kerneuropa*, ett slags federalt avantgarde av europeiska stater som skulle visa vägen. Just den idén är officiellt begravd, men delar av den går igen.

Storbritannien vill för allt i världen slippa tillhöra en sådan förtrupp under tysk-fransk flagg. Landet har enligt traditionen redan ett slags ”EU à la carte”, med permanent undantag från euromedlemskap och förbehåll för Schengensamarbetet, bland annat.

Men premiärminister David Cameron vill gärna ha fler valmöjligheter och försöker förhandla nya villkor inför den planerade folkomröstningen om två år.

Sverige befinner sig här i en märklig mellanposition. Varken, som nyare medlemsländer, på tröskeln till euron och andra projekt, eller i ett läge med permanenta undantag. Den svenska inställningen till EU-medlemskapet är i någon mening att det går att äta kakan och ha den kvar.

Den attityden lyste igenom när finansminister Magdalena Andersson (S) presenterade sina ”ingångsvärden” på fredagens DN Debatt. Socialdemokraternas EU-politik och linje i dilemmat om Europas a- och b-lag har länge varit särskilt svår att begripa.

”Vad denna utveckling kan ha för konsekvenser för Sverige är inte helt tydligt”, skrev Andersson. Detsamma får väl sägas gälla regeringens åsikt.

Att euron inte står på agendan slogs förvisso fast. Men i övrigt skulle inte bara flera, utan många, handlingsalternativ hållas öppna för Sverige, samtidigt som rörelsen mot två EU måste hejdas.

Sveriges inflytande ska säkras och vår röst räknas, men valutasamarbetets behov av starkare samarbete måste enligt Andersson också respekteras. Och även om den svenska regeringen sitter på läktarplats borde den ha insyn i alla beslut.

Det må vara att alla sådana mål är eftersträvansvärda. Men sett som S–MP-regeringens första verkligt principiella viljeyttring i EU-politiken är utspelet otillräckligt. Hur Sverige ska finna starka likasinnade i EU-kretsen som kan hjälpa till att driva linjen förblir oklart. Risken är ofrivillig isolering.

Vad väljarna ska förvänta sig – mer eller mindre överstatlighet? – förklarade Magdalena Andersson heller aldrig.

Hennes moderata företrädare var visserligen inte tydligare. Också Anders Borg och Fredrik Reinfeldt talade i passiv form om utvecklingen i EU efter det att krisen bröt ut.

Likväl är det sorgligt att regeringen inte kan tala ur skägget och förklara vad den vill med vårt EU-medlemskap.

DN “

“ Experter: President Putin har fastnat i sin egen fälla

DN LÖRDAG 18 JULI 2015

Rysslands president Vladimir Putin har inte segrat i Ukraina utan kalkylerat fel och hamnat i en fälla. Putin har tiden emot sig – samtidigt som en ny rysk offensiv i Ukraina skulle vara både svår och riskabel.

De något överraskande slutsatserna drar två erkända Rysslandsexperter oberoende av varandra. Ryskan Lilia Sjevtsova, som är verksam vid tankesmedjan Brookings institution i Washington, säger till DN att Putin förfördes av segerns sötma efter inmarschen på Krim i februari 2014.

— Efter Krim gick Putin i en fälla. Han blev segrare och hans popularitet hemma steg raketartat. Inför Ukrainas svaghet och västs obeslutsamhet tänkte han: ”Varför inte också ta sydöstra Ukraina?” Men han gjorde fyra missbedömningar: Att Tyskland skulle svälja det och att Obama var en patetisk vekling. Putin förutsåg inte heller de ekonomiska problemen för Ryssland och trodde inte att Ukraina skulle göra motstånd, säger Lilia Sjevtsova.

Hon liknar Putin och kretsen kring honom i Kreml vid bob-åkare. De har klivit ombord och är snabbt på väg nedför men kan inte hoppa av i farten, utan endast reglera hastigheten:

— Putin måste visa sin makt och fortsätta den militära och patriotiska mobiliseringen. Men nu märker han västs enighet, ukrainarnas motstånd och att det blir ryska förluster. Den ryska befolkningen ville inte ha ett krig, utan accepterade Krim därför att det var en seger utan blodspillan. Men nu måste soldater begravas på nätterna och deras släktingar betalas pengar som tröst, säger Lilia Sjevtsova.

Ryssland har förnekat att man har soldater i Ukraina. Men USA, Nato och den europeiska säkerhetsorganisationen Osse har lagt fram dokument som visar på motsatsen.

Organisationen Soldatmödrarna i Ryssland har också vittnat om hur ryska soldater har stridit och stupat i Ukraina.

Rysslandskännaren James Sherr vid det brittiska utrikespolitiska institutet Chatham house gör en liknande bedömning som Lilia Sjevtsova.

— Ryssland använder alla sina medel: militära, diplomatiska och ekonomiska, liksom informationskrigföring, för att försvaga och söndra Ukraina som stat – och låta väst betala för det. Men tiden är också en strategisk faktor. På kort sikt har Putin ett militärt övertag. Men Putin vet att om han inte snart visar upp framgångar så börjar han förlora. På lång sikt är låga oljepriser och sanktioner ett hot mot hela hans regim, säger James Sherr till DN.

Under den senaste tiden har striderna i Ukraina ökat. Bägge sidor har fört fram tunga vapen och beskjuter varandra. Sherr påpekar att ukrainarna trots svag ledning och ineffektiv förvaltning lyckats bjuda militärt motstånd mot det överlägsna Ryssland.

— Vad Ryssland lyckats skapa i Ukraina är en folklig motståndsanda, ett folkets krig. Och oavsett var gränsen för Ryssland går så har ukrainarna visat att deras förmåga att utstå smärta och svårigheter är större, säger James Sherr.

Att Ryssland skulle gå till anfall mot den viktiga ukrainska hamnstaden Mariupol har det spekulerats om i flera månader. Ukrainska försvaret har visat drönarbilder på en nybyggd bas med ryska stridsvagnar.

— Det är möjligt att det blir en militär offensiv i Ukraina. Men i den ryska krigsmakten finns mer begränsningar och problem än man kan tro. De ryska elitstyrkorna inne i Ukraina är ockupationsstyrkor som skickats in som förstärkningar, dragits tillbaka och sedan sänts in igen, säger James Sherr och förklarar:

— En attack på Mariupol är en långvarig militär operation. Det kan inte jämföras med offensiverna i höstas eller i januari. Det kräver större styrkor, högre kunskapsnivå och förband som kan ta och hålla mark under avsevärd tid samt genomföra strid i bebyggelse. Det betyder inte att det inte blir en upptrappning av striderna men det är oklart vilken form de får och riskerna är stora inte bara för Ukraina utan också för Ryssland.

Sherr påpekar att de tidigare ryska offensiverna i augusti och i januari ackompanjerades av hot. Det bidrog till Minskprotokollet i september och till Minskavtalet om vapenvila den 11 februari, med Tysklands kansler Angela Merkel och Frankrikes president François Hollande som aktörer.

— Rysslands olika hot och utpressning övertygade Angela Merkel om att det var risk för en mycket större upptrappning. Minskavtalet är en mycket dålig överenskommelse, inte bara för att det är otydligt och inte följs, utan främst för att villkoren är oförenliga med ukrainsk suveränitet, kritiserar James Sherr.

Merkel har också sagt: ”Det finns ingen militär lösning”?

— Det är en extremt korkad kliché. På ett plan finns ingen militär lösning därför att militära medel är ett sätt att åstadkomma en politisk lösning. Vad vi ser är att militär styrka och hotet om mer av det används för att åstadkomma förödande politiska resultat. EU är inget militärt djur och kan inte hjälpa Ukraina militärt. Det kan däremot USA och Kanada, och gör det i mycket liten skala. Vad Ukraina har rätt att begära är däremot att EU ska förstå situationen, svarar James Sherr.

Lilia Sjevtsova anser däremot att västs sanktioner borde utvidgas och även slå mot ledande personer som företräder ryska intressen i Västeuropa:

— Det finns bara en väg ut ur denna tragiska historia och det är ekonomisk press på den ryska eliten – det är ett språk som de förstår, säger hon.

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se

Fakta. Separatister utropade ”folkrepublik”

Över hundra demonstranter sköts ihjäl av specialpolis på Majdantorget i Kiev den 18–20 februari förra året. Dessförinnan hade hundratusentals ukrainare protesterat på Majdan efter att den proryske presidenten Viktor Janukovytj sagt nej till ett EU-avtal. Några dagar senare flydde Janukovytj till Ryssland och oppositionen bildade regering.

Den 28 februari 2014 intog beväpnade män parlamentet på Krim. Två veckor senare annekterades halvön av Ryssland.

Samtidigt började proryska aktivister ockupera regeringsbyggnader i östra Ukraina och utropade ”folkrepubliken Donetsk”. Snart började regelrätta strider mellan den ukrainska armén och proryska separatister.

I februari i år angav människorättsaktivister att 5 500 personer dödats i striderna i östra Ukraina.

Den 12 februari i år slöts en vapenvila i Vitrysslands huvudstad Minsk efter ett toppmöte med Putin, Porosjenko, Merkel och Hollande.

Efter vapenvilan har striderna trappats ned, men det kommer regelbundna rapporter om nya sammandrabbningar. “

“ Minnesdag i skuggan av hårdare strider

DN LÖRDAG 18 JULI 2015

Minnesceremonier hölls på fredagen på flera håll på ettårsdagen av nedskjutningen av det malaysiska passagerarplanet över östra Ukraina. Samtidigt flyttas tunga vapen fram till fronten och striderna är de hårdaste sedan vapenvilan slöts i februari. Regeringen i Kiev befarar att upptrappningen kan leda till en rysk offensiv.

I går, fredag, markerades års-dagen av nedskjutningen av flyg MH17 över Ukraina då 298 männi-skor omkom. Den ukrainska regeringen och västländer anklagar proryska separatister för att ligga bakom dådet. Haveriutredningen pågår fortfarande och väntas inte vara klar förrän i oktober. I går publicerade australiska medier en film som uppges visa hur proryska rebeller söker igenom planet efter kraschen.

Minneshögtider hölls i går på flera håll i världen – i samhället Hrabove i Ukraina där planet kraschade, i Kiev och i Australien, som förlorade 38 medborgare.

— I dag minns vi våra döda. Framför allt erkänner vi lidandet hos de sörjande, sade Australiens premiärminister vid ceremonin i Canberra, som inkluderade 120 familjemedlemmar till de dödade.

I Nederländerna, varifrån majoriteten av de döda kom, vajade flaggorna på halv stång.

Minnesceremonierna är en dyster påminnelse om den pågående konflikten. Att andra nyhetshändelser – hotet om bankrutt i Grekland, den fortsatta flyktingkatastrofen i Syrien – tillfälligt fått större uppmärksamhet än händelserna i Ukraina betyder inte att situationen har normaliserats.

För två veckor sedan larmade den europeiska säkerhetsorganisationen Osses vicechef i Ukraina, schweizaren Alexander Hug, om ett ”drastiskt försämrat säkerhetsläge” i Donbass, de två östliga län i Ukraina som ryckts bort från Ukrainas kontroll.

I närheten av halvmiljonstaden Mariupol, som kontrolleras av regeringen i Kiev, har Osses observatörer noterat trafik med pansarkonvojer och stridsvagnar. Artillerienheter har etablerats nära Mariupol på områden som kontrolleras av separatisterna. Även på regeringssidan har den militära närvaron intensifierats.

Enligt den ukrainske presidenten Petro Porosjenko har Ryssland 50 000 man i vapen på den ryska sidan av gränsen till östra Ukraina. De väpnade separatisterna uppgår till minst 40 000 man.

Vapenvilan mellan Ukrainas regering och separatisterna som överenskoms i februari, det så kallade Minskavtalet, har inte lett till att striderna upphört. Den här veckan beskrivs som den blodigaste sedan avtalet slöts.

Under onsdagsdygnet dödades åtta ukrainska soldater och ett tjugo-tal skadades under rebell-attacker i Horlivka, fem mil norr om Donetsk, samt vid ruinområdet som tidigare var den internationella flygplatsen i Donetsk. Det uppgav den ukrainska presidentadministrationens talesman Oleksandr Motuzjanyk.

Osses hemsida, som uppdateras dag för dag, rapporterar om 178 fall av eldgivning i de rebellkontrollerade områdena kring Donetsk under det aktuella dygnet. Osse understryker att deras observatörer har stora problem att få tillgång till all information.

Sedan Minskavtalet skrevs under i februari har separatisterna tagit kontroll över 28 ukrainska städer och samhällen, enligt regeringen i Kiev, som fruktar att Mariupol ska bli nästa mål. Mariupol är betydelse-fullt för fartygstrafiken på Svarta havet och ligger strategiskt mellan separatistkontrollerat område och det av Ryssland annekterade Krim.

Just nu är det relativt stilla i och kring staden. Byn Sjyrokyne, två mil öster om Mariupol, övergavs för två veckor sedan av separatisterna. Men de har kvar pansar och artilleri bara två kilometer utanför det nästan helt sönderskjutna samhället, som en påminnelse om att lugnet när som helst kan övergå i en ny offensiv.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se

Fakta. Flight MH17
Planet exploderade nära ryska gränsen

Malaysia Airlines flight MH17 var på väg från Amsterdam till Kuala Lumpur den 17 juli 2014. Planet försvann från radarskärmen när det

passerade östra Ukraina och exploderade över rebellkontrollerat område nära den ryska gränsen.

Samtliga 283 passagerare och 15 besättningsmedlemmar ombord omkom. De flesta av offren, 193 personer, var från Nederländerna. “

“ Ett tyskt ja – men inte utan kritik

DN LÖRDAG 18 JULI 2015

Rekordmånga kristdemokrater gick emot partilinjen när det tyska parlamentet sade ja till förhandlingar om ett tredje stödpaket för Grekland.

— Jag vet att många tvivlar, det vore ändå grovt oansvarigt att inte pröva den här vägen, sade förbundskanslern Angela Merkel när hon pläderade för ett ja.

Förbundskanslern Angela Merkel fyllde 61 år på fredagen och uppvaktades med blommor minuterna innan debatten började, hon var också till stora delar förskonad från oppositionens kritik.

I skottgluggen stod i stället finansministern Wolfgang Schäuble och hans omtalade ”plan B” – en time out från eurozonen för Grekland.

— Herr Schäuble, det gör mig ont, men ni är på väg att förråda den - europeiska idén, sade Vänster-partiets gruppledare Gregor Gysi när han fick ordet.

I Grekland fick Gysis partivänner i Syriza kämpa hårt för ett ja. Gysi sade att om han vore grek skulle han också ha röstat ja, nu tänkte han rösta nej i protest mot Tysklands ”anti-demokratiska” förhållningssätt.

Även De gröna protesterade genom att lägga ned sina röster.

Veteranen Schäuble, 72 år, svarade att han i decennier kämpat för den europeiska integrationen, ”-kritiken får mig inte ur fattningen”.

— Vad som plågar mig är hur vi ska hitta en lösning som fungerar, sade han och avsåg ”plan A” – uppgörelsen från dramat i Bryssel som nu ska finslipas i kommande förhandlingar.

Bland de 306 närvarande ledamöterna från Merkels CDU (Krist-demokraterna) och det bayerska systerpartiet CSU var det rekordmånga som avvek från partilinjen.

Hela 60 ledamöter röstade nej, fem lade ned sina röster. När det första Greklandspaketet klubbades igenom för fem år sedan fanns det endast fyra frondörer i CDU/CSU-leden.

Partiledaren och förbundskanslern Angela Merkel framhöll annars i debatten att det handlade lika mycket om Europa som om Grekland.

–Euron är mer än en valuta, sade hon.

På fredagen gav också parlamenten i Österrike och Lettland klartecken för förhandlingar.

Jan Lewenhagen

jan.lewenhagen@dn.se

Fakta.

Sverige går med på akutnödlån

En majoritet i den svenska riksdagens EU-nämnd ställde sig på fredagen bakom regeringens linje att delta i ett akutnödlån till Grekland. Men det ska inte kosta svenska skattebetalare någonting, lovade finansminister Magdalena Andersson (S).

Lånet är till för att fylla på -grekiska bankomater med eurosedlar, förklarade EU-nämndens ordförande Carl Schlyter (MP).

— De behöver pengarna på måndag, säger han. “

“ Vänsterns skeva självbild

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

Den senaste veckan presenterade Storbritanniens konservativa regering ett lagförslag som ska göra det svårare för fackföreningar i offentlig sektor att gå i strejk. Och tidigare i somras drev den spanska högeradministrationen igenom nya regler som begränsar möjligheten att hålla demonstrationer på särskilda offentliga platser.

Utifrån detta drar Somar Al Naher på Aftonbladets ledarsida (17/7 och 8/7) slutsatsen att det som ”händer i Spanien är en demokratisk kris” och att ”högerpolitik urholkar demokratin i Europa”. Samt att: ”i Sverige ska vi inte heller luta oss tillbaka. Här sneglar högern på dessa länder. Allianspartierna har i omgångar föreslagit förändringar kring arbetsrätten och turordningsreglerna.”

Om denna argumentation kan så klart både det ena och det andra sägas. För vän av ordning är det naturligt att konstatera att varken den spanska eller den brittiska demokratin befinner sig i ”kris” eller är särskilt ”urholkad”. Båda länderna får samma fina etta som Sverige i Freedom house årliga utvärdering av demokratin i världen. Och på det lär inte dessa reformer ändra.

Det finns berättigade invändningar mot lagförändringarna i respektive land – och särskilt mot dem i Spanien. Men även i demokratier styrs demonstrations- och strejkrätt av regler. Och det finns ett tämligen stort spann för hur dessa kan utformas utan att friheterna och styrelseskicket i sig är hotade.

Den som bryr sig om logik, i sin tur, noterar sannolikt att resonemanget följer samma linjer – och ligger på samma höga nivå – som det Fox News och dess gelikar använder sig av när de hävdar att Obamas sjukvårdsreform har gjort USA till ett socialistland. På samma sätt som ”lite mer” förvandlas till ”bara” stat i sjukvården av aparta amerikanska högeraktörer, blir ”nya regler kring” till ”avskaffning av” demonstrations- och strejkrätt i Aftonbladets tappning.

Och till det lägger nog den snusförnuftige att det är dumt att ropa varg i onödan. För vem lyssnar då den dag hotet mot demokratin är på riktigt?

Men mest slående är ändå antydan att allianspartiernas förslag om förändringar av arbetsrätten och turordningsreglerna (!) utgör ett indirekt angrepp på demokratin. Det säger en hel del om vänsterns självbild som lite mer demokratisk än högern. Och om dess syn på just ordet ”demokratisk”: Inte ett uttryck som identifierar en styrelseform utan som ett adjektiv för att beskriva sin egen politik.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Välbefinnande slår politik

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

Under stora delar av 1900-talet fanns, inte minst i Berlin, en febrig fixering vid politiken. Nu bryr sig människor om andra saker som mat, hälsa och miljö. Men -politiken är inte död. De-n slumrar bara.

En solig söndagseftermiddag är stämningen i den tyska huvudstaden så avspänd man kan tänka sig. Kärlekspar gonar sig i gräset vid Landwehrkanalen i Tiergarten, jonglörer gör sina konster, barn med hjälmar i glada färger pilar på sina cyklar mellan flanörerna. Här finns inte ett bekymmer i världen.

Strax intill vattnet står ett litet minnesmärke över Rosa Luxemburg, den socialistiska revolutionären som mördades 1919 av högersinnade frikårister. Hennes kropp kastades i kanalen. Mordet förebådade tjugo år av Tyskland som skådeplats för den blodiga kampen mellan vänster och höger, marxism och fascism.

I hela Europa kämpade motsatta idéer om massorna som dragits in i städerna av industrialiseringen, radikaliserats av krigets förödelse, polariserats av den bolsjevikiska revolutionen i Moskva. Politiken var kapitalets och arbetskraftens, näringslivets och proletariatets slagfält. Högerrevanschister stod emot marxister som till varje pris ville lägga beslag på kontrollen över produktionsmedlen. Weimarrepubliken, beskriven på kornet av författaren Alfred Döblin som ett politiskt arrangemang utan ”rätt bruksanvisning”, var aldrig fri från politiskt våld. Ur det kom Hitler och hans SA med dess härjande brunskjortor år 1933. Inom kort hade de lagt alla självständiga institutioner i spillror och förvandlat Tyskland till en laglös diktatur.

Nazisternas första angrepp riktades mot vänstern, socialister och kommunister som till skillnad från Rosa Luxemburg hade överlevt. De första koncentrationslägren, som Dachau, fylldes med dem. Idékampen måste få ett slut och vänstern utplånas. Den judiska frågan fick vänta, även om judar på vänsterkanten omedelbart utsattes för särskilt hat och våld, den näring som SS göddes på inför den ännu värre brutalitet som skulle komma.

Allt detta hände för inte så många decennier sedan. Ändå måste man ibland nypa sig i armen för att påminna sig om att politiken var 1900-talets främsta sysselsättning och Berlin epicentrum för en ideologisk strid som omfattade två världskrig och Europas utdragna klyvning. Vad betyder Rosa Luxemburg för kärlekspar som njuter solskenet en söndag? Och vad har politiken för betydelse i dag?

De flesta västerlänningar drivs inte längre av politik. De är inte längre besatta av politiska idéer som de tror kan förändra samhället. Någon större sammanstötning mellan ideologier pågår inte. 2000-talets politik har i stort sett mist sin förmåga att inspirera, och om man känner en vindby av inspiration (som från Barack Obama i början) är den illusorisk.

Människor bryr sig om andra saker: personlig hälsa, andlig hälsa, välbefinnande, mat, ett längre liv och den stora besläktade frågan om jordens hälsa. Zen, yoga och själen har blivit viktigare än produktionsmedlen. Välbefinnandet leder i sin tur till funderingar om

klimatförändring och energiförbrukning, frågor som har stort politiskt innehåll men inte är politiska i sin kärna. Det politiska århundradet har efterträtts av det personliga.

Det är en orsak till att 1900-talet redan ter sig avlägset, till att Berlin av i går och Berlin av i dag verkar helt främmande för varandra och till att det känns underligt att snubbla över ett minnesmärke i Tiergarten. Förra seklets stora drabbningar genljuder inte längre. De har inget med männi-skors orostyngda liv att göra. De känns nästan ovidkommande.

Teknologin har smitt länkar överallt och binder människor samman som aldrig förr, men den har också stängt in människor i deras handhållna apparaters solipsistiska, magnetiska värld. Dessa kan vara politiska verktyg som samlar proteströrelser från Rio till Istanbul, men rörelserna saknar ledare och är därför svaga. De teknologiska underverken är också bedövande, isolerande och avpolitiserande i sin dyrkan av jaget.

Det finns förstås politiskt liv i Europa. Politikens centrum och området alldeles till vänster och höger om det verkar dött, och det är en orsak till att vi får se vänsterpartier som Syriza i Grekland, högerpartier som Nationella fronten i Frankrike, invandrarfientliga nationalister från Sverige till Nederländerna och stora proteströrelser mot det politiska etablissemanget som Podemos i Spanien. Under alltsammans ligger en förnimmelse av att något fundamentalt är fel i de västerländska samhällenas ekonomier.

Jag sade nyss att det personliga har lagt under sig politiken på 2000-talet. Men länken mellan personligt välbefinnande och jordens hälsa handlar förstås inte bara om klimatförändring eller ren energi. Den handlar också om hur jordens begränsade resurser delas upp. Den uppdelningen lutar tungt och allt tyngre mot de mycket rika. När alltför mycket samlas i alltför få händer sätter en reaktion i gång. Framgången för Podemos, eller i liten skala Bernie Sanders vänsterbudskap i Iowa, avspeglar detta.

Politiken är inte död men den slumrar, och Berlin ligger där som en nyttig påminnelse om hur virulent en politisk ideologi kan vara i ett klimat av social oro.

Översättning: Margareta Eklöf “

”Låt inte samhällskritiken ersättas av självkritik”

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

“Farlig förskjutning. Bilden av en hemlös pojke som studerar på gatan blev en ”inspirerande” viral berättelse – men handlade plötsligt om att det inte finns några ursäkter för fattigdom. Här anas en politisk strategi i samtiden: Social och ekonomisk ojämlikhet görs till en privatsak och en attitydfråga, skriver Carl Cederström.

På parkeringsplatsen till en McDonald’s-restaurang i Filippinerna fick läkarstudenten Joyce Torrefranca syn på en ung pojke försjunken i sina läxböcker. Det var sent på kvällen men pojken kunde läsa och skriva i ljuset som kom från den intilliggande restaurangen.

Tagen av synen tog Torrefranca ett foto och lade upp på Facebook. ”För mig som student”, skrev hon, ”så berörde det mig, big time”.

Torrefranca var inte den enda som inspirerades av den hemlösa nioåringen. Efter att hans hus hade brunnit ned bodde Daniel Cabrera i ett matstånd med sin mamma och två bröder. Pappan var död. Det berättades också att han endast ägde en penna. Den andra hade blivit stulen.

Medan historien spreds på internet började människor komma till pojkens undsättning. De skänkte böcker, pennor och kritor. Han fick också en batteridriven lampa så att han inte längre skulle behöva göra läxorna på parkeringsplatsen. En internetsida skapades för att samla in pengar till pojkens framtida skolgång.

Det här är knappast den första inspirationsberättelsen som får uppmärksamhet. Vare sig det handlar om en lemlös man som surfar, en canceröverlevare som bestiger världens högsta toppar eller en kvinna som tar sig från hemlöshet till Harvard, så blir vi lätt rörda av sådana här historier, och det är ju inget som är konstigt eller fel med det. Men samtidigt kanske vi bör undersöka varför vi älskar dem så mycket, eller åtminstone ifrågasätta de slutsatser som vissa vill dra från dem.

Som när en brittisk tabloid föreslår att föräldrar i fortsättningen ska visa bilden för sina barn när de klagar. Eller som när fotot förvandlas till en inspirationsbild smyckad med texten: ”Om det är viktigt för dig, så hittar du en väg. Om inte, så hittar du en ursäkt”.

Då används bilden plötsligt för helt andra syften. Man vill göra gällande att det inte finns några ursäkter för misslyckanden eller fattigdom. Det spelar alltså ingen roll om du är fattig och bor i ett plåtskjul. Du har alltid valet att arbeta dig ur din befintliga situation, hur svår den än må vara. Allt du behöver är beslutsamhet, viljestyrka och jävlaranamma. Privata problem, vare sig det handlar om fattigdom eller arbetslöshet, bör betraktas som just det – privata problem. Att försöka förstå individens situation i ljuset av sociala och politiska frågeställningar är, enligt den här doktrinen, blott ett sätt att söka ursäkter. Sådan är alltså läxan vi bör lära oss av dessa historier.

Det är deprimerande enkelt att hitta fler exempel på det här tankesättet: att vi kan lyfta oss ur vår situation, hur svår den än är.

I en högstadieskolan i Los Angeles använder man sig nu av transcendental meditation inte bara för att minska elevers stress utan också, som skolans rektor Javier Guzman uttrycker det, ”för att bekämpa fattigdom”. Meditation kanske kan hjälpa en del av eleverna att koncentrera sig bättre och på det viset nå bättre skolresultat, men problemet är knappast strikt personligt när vi ser till den större bilden: att de från den lägre inkomstkvartilen i USA endast utgör 5% av studenterna bland landets toppuniversitet.

Ett än mer bisarrt förslag på hur fattigdom bör bekämpas kommer från den amerikanska republikanen Paul Ryan, som gjort sig känd för sina sympatier med den individvurmande filosofen Ayn Rand. Enligt Ryans förslag ska fattiga personer få sätta sig ned med en livscoach och tillsammans utveckla en så kallad ”möjlighetsplan”.

Det här kanske låter som ett extremt amerikanskt exempel, men det är nog ändå här, i välfärdsstaten Sverige, som vi kommit närmast att införliva Ryans dröm.

Under en fyraårsperiod betalade svenska staten ut 4,7 miljarder kronor till privata bolag varav många tillhandahåller just coachning. Resultaten av de här initiativen har varit nedslående. Och metoderna, så som healing och beröringsterapi, kan ifrågasättas.

Men mer problematiskt än deras användbarhet är att dessa metoder implicit uppmuntrar utsatta personer, vare sig de är fattiga eller arbetslösa, att sluta leta efter svar i den offentliga sfären. Svaren ska de försöka finna hos sig själva. I stället för samhällskritiker ska de vara självkritiker.

Ytterligare ett exempel på denna tankegång hittar vi i den amerikanska forskaren Ofer Sharones etnografiska studie Flawed System/Flawed Self (University of Chicago Press) där han följde arbetslösa tjänstemän som av jobbcoacher uppmuntrades att sluta läsa tidningen och börja ”nyhetsfasta”. De blev också tillsagda att inte använda ordet ”arbetslös” eftersom det skulle avslöja en negativ attityd.

Liknande observationer gör även av Ivor Southwood i sin självetnografiska studie Prekaritet 2.0 (Tankekraft Förlag). Ständigt på gränsen mellan arbete och arbetslöshet beskriver Southwood hur arbetssökande, som han själv, blir instruerade att skriva ner ”tre positiva saker i veckan”. Om de inte lyder riskerar de att bli tillrättavisade, först genom personliga samtal och i förlängningen genom att få sina bidrag indragna.

I Sverige tycks det inte vara mycket bättre. I sin lysande bok om Arbetsförmedlingen berättar Roland Paulsen om hur långtidsarbetslösa tvingas till förnedrande aktiviteter. En av dessa är den så kallade skrytrundan, där arbetssökande påhejade av jobbcoacher ska försöka framhäva sig så mycket de bara kan.

Vad är egentligen syftet med dessa aktiviteter? Ett svar som läggs fram i en nyligen publicerad artikel i Medical Humanities är att de är en medveten del av en politisk strategi. Syftet är att modifiera attityder, trossatser och personligheter så att utsatta individer inte längre medvetet kan uppfatta social och ekonomisk ojämlikhet.

Återigen, det är självklart inget fel med att bli rörd av en pojke som koncentrerar sig på sin hemläxa. Men det är viktigt att komma ihåg att sådana här bilder, när de paras ihop med inspirationstexter, också

tjänar mer ohederliga syften. Diskussioner om vilken roll sociala förutsättningar spelar – och en ordentlig förståelse av fattigdom – underlättas knappast om vi tror att det enda som håller tillbaka individer är deras attityd.

Carl Cederström, docent i företagsekonomi vid Stockholms universitet och medförfattare till boken Wellnessyndromet. En engelsk version av texten har tidigare publicerats på guardian.co.uk. “

“ Okinawas invånare vill slippa USA:s soldater

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

I en tältstad på Okinawa i södra -Japan pågår sedan över ett år en envis demonstration. Protesterna gäller en ny start- och landningsbana i en naturskön havsvik när en av ö-gruppens amerikanska militärbaser ska flyttas till en annan plats på ön.

Heneko.
I grunden handlar det minst lika mycket om att en stor del av befolkningen vill att USA:s trupper slutligen lämnar Okinawa efter 70 år.

Befolkningen är emot landningsbanan. Politikerna på Okinawa är också emot utbyggnaden. En majoritet av invånarna vill att de amerikanska baserna flyttar, det syntes tydligt i senaste valet, konstaterar Suturo Ooshiro, protestledare på plats utanför ingången till USA:s Camp Schwab.

— Men regeringen i Tokyo lyssnar inte. Vad är då syftet med demokrati? säger han.

Lilla Okinawa upplåter runt 75 procent av den mark som amerikanska trupper använder i Japan. Här är cirka 26 000 amerikanska soldater stationerade, av de drygt 45 000 som finns i hela Japan. Det hela har rötter i andra världskriget, då slaget om Okinawa 1945 var ett av de

våldsammaste slagen som utkämpades under kriget i denna del av världen.

Över 200 000 japanska soldater och civila dog eller begick självmord. Efter Japans kapitulation skrevs en säkerhetspakt mellan länderna 1952. Ögruppen styrdes av USA, innan den återlämnades till Japan 1972, men därefter med tydlig amerikansk militär närvaro.

Protesterna mot baserna tog fart efter att tre amerikanska soldater våldtagit en kvinna 1995.

Sedan dess har en opinion på Okinawa försökt tvinga bort dem. När en av baserna, Futenma, ansågs för gammal och farlig, beslöt Tokyo att den skulle flyttas bara en kort sträcka inom Okinawa, i stället för till en helt annan plats i Japan.

Om detta är Japans premiär-minister Shinzo Abe och USA:s -president Barack Obama ense. Det har satt i gång nya kraftiga protester.

När premiärminister Abe tidigare i somras talade vid en minnesstund på ögruppen, 70 år efter det blodiga slaget i andra världskriget, buade publiken ut honom och skrek: Åk hem!

Okinawas guvernör Takeshi Oanaga fick däremot starka applåder när han vid samma ceremoni kritiserade den tunga bördan av amerikanska baser som Okinawa bär.

Guvernören har på eget bevåg – med ett helt annat budskap i bagaget än sin premiärminister – rest till USA för att försöka förmå amerikanska regeringstjänstemän att förstå motståndet mot baserna.

– Planen slutar inte med start- och landningsbanan i Heneko. Vi har sett bilder som visar att en stor militärbas som kan ta emot riktigt stora fartyg förbereds, säger protestledaren Suturo Ooshiro.

”Stoppa utfyllningen av havet! Skydda korallerna!” Plakaten i tältstaden skjuter in sig på miljöaspekterna. Men någon har även pressat in blommor som bildar orden ”No war” i ett stängsel. I grunden rör protesterna de amerikanska basernas närvaro.

Det sker i en tid när spänningen i regionen ökat på grund av att Kinas militära styrka växer kraftigt.

– Vi måste kunna hantera situationen själva. De amerikanska militärerna är inte lösningen på någonting. Problemen med ett starkare Kina kommer vi aldrig att kunna lösa på militär väg. Bara diplomati kan ge framgång, säger Suturo Ooshi-ro.

Kyoko Tamaki, en annan av demonstranterna, påminner om Okinawas historia. Om hur det självständiga kungariket på ögruppen (från 1400- till 1800-talet) stod på god fot med Kina och löste de problem som uppkom med smidighet.

– Shinzo Abe vill satsa på militären och på amerikanskt samarbete. Men militären ger oss inget skydd om det blir en krigssituation. Det har vi egen erfarenhet av från andra världskriget, då var fjärde

invånare på Okinawa dog. Det lidandet vill vi inte uppleva igen, säger Kyoko Tamaki.

Inte alla invånare är kritiska till basen i Heneko. I tre lokala distrikt som ligger nära platsen där start- och landningsbanan förbereds har politikerna gjort gemensam sak med regeringen i Tokyo. De försöker förhandla fram fördelar för bygden för att i gengäld godkänna planen.

Herr Shimabukuro är en av dem som väntar på vad en sådan förhandling kan ge. Han förbereder årets upplaga av en traditionell båttävling på strandremsan som ligger närmast militärbasen.

– Vi har levt länge i samspel med militärbasen och det finns fördelar. Ledningen i distriktet är för planen, men allt beror på om vi får igenom våra villkor, säger han.

Torbjörn Petersson (DN)

torbjorn.petersson@dn.se
Fakta. USA på Okinawa

Under slaget om Okinawa på försommaren 1945 dog cirka 200 000 japanska soldater och civila. Många av dem begick självmord.

Efter andra världskriget behöll USA kontrollen över Okinawa. Sedan dess har amerikanska trupper funnits på ögruppen.

En säkerhetspakt skapades mellan USA och Japan 1952.

1972 återlämnades Okinawa till Japan. Men amerikanska militärbaser har tagit runt 20 procent av Okinawas yta i anspråk, 75 procent av den mark de förfogar över i Japan. För närvarande finns cirka 26 000 amerikanska soldater på plats, av runt 45 000 i hela Japan.

En stor del av invånarna på Okinawa anser att ögruppen tvingats ta ett oproportionerligt stor ansvar för att hysa USA:s soldater. “

“ Debatt om polisvåld får ny fart efter dödsfall

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

Den 28-åriga svarta kvinnan Sandra Bland greps förra fredagen i Hempstead i Texas efter en trafikkontroll. I måndags hittades hon död i en cell i stadens fängelse. Fallet väcker nytt liv i debatten om polisens våld mot svarta i USA.

Sandra Bland tog sitt eget liv, uppger polis och åklagare. Men hennes vänner och anhöriga anser att det är mycket osannolikt.

I fredags demonstrerade vänner till Sandra Bland utanför fängelset, Waller county jail i Hempstead, några mil nordväst om Houston där hon hittades död.

I en mobilfilm som sägs vara från gripandet och som publicerats på Youtube och återges av flera amerikanska medier, förefaller det som om hon utsatts för våld från polisen.

På filmen ses en kvinna nedtryckt på marken på en gata där två polisbilar tycks ha stoppat en personbil. Kvinnan hörs skrika: ”Ni har slagit mitt huvud i marken. Bryr ni er inte om sådant? Jag kan inte ens höra.”

Strax efteråt hörs den gripna kvinnan säga till den okända person som filmar: ”Tack för att du filmar. Tack. För en trafiksignal... slå mig till marken och allt.”

Hon greps anklagad för våld mot tjänsteman. I måndags hittades hon död. Polis, rättsläkare och åklagare uppger att det var självmord och att hon hängt sig med hjälp av en plastpåse.

Det tror inte hennes vänner och anhöriga på. Och den bild som tecknas av henne i amerikanska medier visar en ung kvinna på väg att hitta sin plats i livet.

Sandra Bland hade sedan i januari publicerat mobilfilmer på sin Facebook-sida under titeln ”Sandy speaks”. Där kommenterade hon allt från polisbrutalitet mot svarta till ouppmärksamma föräldrar.

Hon hade kört bil från sin hemstad Chicago till en arbetsintervju i Hempstead, där hon gått på college. Hon fick arbetet, och hon hade lämnat sin packning hos sin vän och mentor Lavaughn Mosley, 57, när hon greps förra fredagen.

I en av Facebookfilmerna, från mars, förklarar Sandra Bland två veckors uteblivet filmande med att hon varit ”lite nere” och haft PTSD”, (posttraumatiskt stressymptom).

— Hon hade planer för framtiden. Det finns inte att hon skulle vara självmordsbenägen, säger Lavaughn Mosley till sajten kentucky.com.

En annan vän som inte heller tror att hon tog sitt eget liv, Malcolm Jackson, säger till tv-stationen KTRK att Sandra Bland skulle börja sitt nya arbete i veckan.

Sandra Blands död har rört upp känslor i USA, inte minst mot bakgrund av flera fall av polisvåld mot svarta den senaste tiden. I helgen meddelades att FBI ska göra en ny utredning av fallet.

Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se

Fakta. Polisvåld mot svarta i USA

25-årige Freddie Gray dog i april i år kort efter att han tagits till en polisarrest i Baltimore. Hans död vållade omfattande protester och sammandrabbningar mellan polis och demonstranter i staden.

I april i år sköts även den 50-årige Walter Scott ihjäl av polis i North Charleston. Polismannen som sköt kände sig hotad. En film ger en annan bild: Scott springer ifrån polisen som avlossar åtta skott mot hans rygg.

Eric Garner dog i juli 2014 efter att en polis tagit stryptag på honom i New York.

Michael Brown, 18, från Ferguson, en förort till St Louis, sköts i augusti 2014 efter att ha hamnat i bråk med en polis. Dödsskjutningen orsakade oroligheter i St Louis och demonstrationer på flera håll i USA.

Treyvon Martin, 17, dödades 2012 av en frivilligvakt i Sanford, Florida. Vakten frikändes. “

”Nazihälsning” besvär för det brittiska hovet

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

“Publiceringen av en mer än 80 år gammal filmsekvens där den blivande drottning Elizabeth, sex eller sju år gammal, reser sin högra hand i vad som ser ut som en Hitlerhälsning väckte på lördagen stor uppmärksamhet i Storbritannien och besvärar det brittiska hovet.

Den 17 sekunder långa filmen visar hur Elizabeth och hennes mor leker med en hund på gräsmattan framför kungafamiljens slott Balmoral i Skottland. De ställer sig sedan upp framför filmkameran, vinkar och gör vad som ser ut att vara Hitlerhälsningar tillsammans med Elizabeths farbror Edward, som också hjälper Elizabeths lillasyster Margaret att lyfta båda händerna. Enligt The Sun är filmen sannolikt från 1933 eller 1934,

Edward blev kung med namnet Edward VIII i knappt ett år under 1936. Han abdikerade för att gifta sig med den frånskilda amerikanska skådespelerskan Wallis Simpson. Edward har flera gånger anklagats för att ha haft nazistsympatier och året efter abdikationen träffade han Adolf Hitler i München.

Det brittiska hovet uttryckte i ett uttalande besvikelse över att filmen, som uppenbarligen måste vara från kungafamiljens privata arkiv, ”offentliggjorts och exploaterats”.

The Suns chefredaktör Stig Abell försvarar publiceringen med att filmen är historiskt viktig, och anser att det är betydelsefullt att belysa i vilken grad den brittiska aristokratin, och särskilt Edward VIII, sympatiserade med fascismen.

Han får stöd av historikern Karina Urbach vid Institutet för historisk forskning i London, som betonar att Elizabeth bara var ett barn när filmen togs långt före Hitlertysklands övergrepp blev kända:

— Men Edward välkomnade den nya tyska regeringen redan 1933 och förblev nazivänlig även efter att kriget startat 1939, säger hon till The Sun.

BBC:s hovreporter Peter Hunt skriver i sin blogg, liksom flera andra brittiska kommentatorer, att filmen måste förstås utifrån den tid när den gjordes.

— Det här är en familj som leker, och i ögonblicket gör gester som många måste ha sett i dåtida journal-filmer. Ingen hade vid den tiden någon uppfattning om vad som skulle komma att ske. Att antyda något annat är missledande och oärligt, säger en källa vid hovet till BBC.

Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se
Fakta. Drottning Elizabeth

Drottning Elizabeth II föddes den 21 april 1926 och var äldsta dotter till prins Albert, som senare blev kung Georg VI av Storbritannien.

Hon gifte sig 1947 med den fem år äldre Philip Mountbatten, tidigare prins av Grekland och Danmark, som fick titeln hertig av Edinburgh.

Elizabeth II tillträdde tronen den 6 februari 1952 sedan den sjuklige kungen hastigt avlidit. Den officiella kröningen ägde rum i juni 1953.

Drottningen och prins Philip har fyra barn: prins Charles, prinsessan Anne, prins Andrew och prins Edward. Prins Charles står på tur att överta tronen efter drottningen. “

“ CIA ska hitta Putins svaga punkter

DN SÖNDAG 19 JULI 2015

USA planerar att svälta ut Putin från Ukraina genom strypta lån. Nu gräver den amerikanska under-rättelsetjänsten i den -ryske presidentens inre krets i jakt på svaga punkter. ”Vi får se vad Putins vänner tycker om det”, säger en källa till The Times.

I veckan sade Ukrainas premiärminister Arsenij Jatsenjuk att Ryssland tydligt bryter mot eldupphöravtalet som slöts i Minsk i februari.

Som svar på den ryska aggressionen i Ukraina skissar USA nu på ett nytt förslag, som innebär en dramatisk skärpning av de ekonomiska sanktionerna, uppger högt uppsatta amerikanska myndighetskällor, uppger brittiska The Times.

En rad underrättelseagenter inom bland annat NSA och CIA ska vara sysselsatta med att ta fram information om hur Rysslands president Vladimir Putin och hans inre krets har gjort sig en förmögenhet på kontakter och affärer ända sedan det tidiga 1990-talet. Syftet är att hitta deras svaga punkter.

Förra året sjönk den samlade förmögenheten för Rysslands 21 rikaste med 61 miljarder dollar (cirka 521 miljarder kronor), vilket utgör en fjärdedel av deras tillgångar, enligt Bloomberg billionaires index.

USA hoppas att ytterligare hot om sanktioner ska sätta press på Moskva i Ukrainafrågan.

De nuvarande sanktionerna om-fattar över 130 personer och 28 företag, som fått visumförbund och sina tillgångar frysta på amerikansk mark. Bland de berörda finns många av Putins tidigare kolleger — varav en hel del har blivit miljardärer under hans tid vid makten.

Ett förslag handlar om att ändra villkoren för amerikanska lån. I dag kan en del ryska företag låna pengar i högst 30 dagar, vilket kan jämföras med normala lån som kan sträcka sig över flera år. Men med de nya restriktionerna kan villkoren komma att skärpas ytterligare.

— Det kan bli tal om sju dagars skuldlöptid, inte 30 dagar, säger en källa till The Times.

Om förslaget blir verklighet måste berörda företag och individer förnya sina lån varje vecka och då förlorar Ryssland allt hopp om långsiktiga lån på den västerländska marknaden.

Men Alexej Pusjkov, chef för ryska parlamentets utrikesutskott, varnar för följderna av skärpta sanktioner.

— Om väst inför nya sanktioner mot Ryssland skulle det inte hjälpa Ukraina, men det skulle leda till att Ryssland politiskt och ekonomiskt distanserar sig från väst, säger han.

Marit Sundberg

marit.sundberg@dn.se “

“ Vårda det digitala ekosystemet

DN MÅNDAG 20 JULI 2015

Det är lätt att förstå varför USA:s säkerhets-tjänster inte vill att kryptering ska få vara så grundlig att bara de tilltänkta mottagarna kan ta del av innehållet. Men priset för ”bak-dörrar” är högt.

Ända sedan Edward Snowden avslöjade att National Security Agency (NSA) spionerade på medborgare och ledare världen runt har balansen mellan nationens säkerhet och individens privatliv och frihet debatterats i USA. Senast har debatten gällt huruvida teknologiföretagen ska få ta fram program som krypterar användarnas meddelanden så säkert att ingen utom deras tilltänkta mottagare – inte ens regeringar – kan läsa dem. Det är en debatt som regeringar och medborgare överallt bör engagera sig i.

USA:s säkerhetstjänster vill givetvis inte att teknologiföretagen ska kryptera så grundligt och hävdar att landet blir mindre tryggt om myndigheterna inte har någon ”bakdörr”, en kod som släpper in dem. Programmerarna talar om bakdörrar som ”sårbarheter”, avsiktliga försök att försvaga säkerheten.

En rad teknologiföretag och medborgarorganisationer skrev nyligen gemensamt till president Obama och argumenterade mot bakdörrar. Utöver att de ”undergräver alla amerikaners cybersäkerhet och nationens ekonomiska säkerhet skulle nya sårbarheter, som försvagar krypterade produkter i USA, också motarbeta mänskliga rättigheter och informationstrygghet världen runt”.

Motståndarna hävdar att ”om amerikanska företag upprätthåller förmågan att låsa upp sina kunders apparater och komma åt deras data på begäran kommer även andra stater att kräva samma tillträde och samma kompetens av sina inhemska företag”. Med tanke på sina egna åtgärder kan USA:s statsledning inte invända. Resultatet ”blir en informationsmiljö översållad med sårbarheter som kan utnyttjas även av de farligaste förtryckarregimer”.

”Det globala digitala ekosystemets” hälsa står på spel. Teknologiföretagen som undertecknade brevet är visserligen registrerade i USA men de är globala aktörer och har globala förpliktelser. Om utländska kunder tror att de utsätts för amerikanska underrättelsetjänsters granskning ifall de använder amerikans-ka sociala medier och sökmotorer, vänder de sig till andra leverantörer.

Många regeringar har reagerat genom att försöka skydda sin egen ”teknologiska suveränitet”. Information överskrider gränser men servrar och kablar är fortfarande belägna någonstans.

Open Technology Institute at New America samarbetar med det tyska Global Public Policy Institute (GPPI) i transatlantiska dialoger om ”säkerhet och frihet i den digitala åldern”. En första rapport återger 18 förslag från mer än ett dussin europeiska länder om nya undervattenskablar, kryptering, datalagring, stöd för inhemsk industri, internationella uppförandekoder och lagar om skydd av data. Många förslag blir aldrig verklighet, men de viktigaste rör vad som är önskvärt snarare än vad som är genomförbart, såväl nationellt som globalt. Företagens, ekonomins och allmänhetens intressen måste hållas isär på nationell och global nivå.

Digital protektionism bör ses med lika stor misstänksamhet som alla andra former av protektionism, med undantag för hälsa, säkerhet och samhällssolidaritet. ”Teknologisk suveränitet” kan lätt bli en ursäkt för krav på att medborgarna bara ska köpa inhemska teknologiska produkter.

Regler bör formuleras globalt och tillämpas nationellt. Internet är ett land där både statliga och privata aktörer är medborgare. Vi måste se till att det är ett fritt, öppet och universellt tillgängligt land som tryggar universella mänskliga rättigheter.

OECD införde 2011 en utmärkt serie ”Principles for Internet Policy Making”. Enligt princip 1 ska politikerna ”främja och skydda den globala informationens fria flöde”. Princip 2 kräver att ”Internets öppna och ömsesidigt hopkopplade natur” stärks. Princip 8 fordrar ”transparens, öppenhet och ansvarsutkrävande” över hela internet. Princip 11 talar för ”kreativitet och inno-vation” och princip 13 ”uppmuntrar samarbete som gynnar säkerheten på internet”. Andra länder och regionala organisationer har lagt fram liknande principer, som beslutsfattare i hela världen behöver.

Från denna synpunkt framgår det inte om ”teknologisk suveränitet” är ett värdefullt eller skadligt koncept. Det -digitala sfären för tanken till luftrum -eller territorialvatten, något härlett från eller gränsande till fysiskt territorium. New America–GPPI:s utredning drar slutsatsen att ”datasekretess och säkerhet inte i första hand hänger på var data lagras eller vart uppgifter sänds rent fysiskt utan på hur de lagras och överförs”. Åtminstone i fråga om data lever vi i en post-territoriell tidsåder.

Det är svårt att lösgöra suveränitet från territorium, särskilt sedan Snowden har visat hur långt ett lands teknologiska tentakler når. En viktigare lärdom är ändå att differentiering mellan nationell säkerhet och global säkerhet i den digitala världen kan vara både omöjlig och starkt kontraproduktiv. Vi behöver nya kartor och attityder och nya koalitioner mellan näringsliv, medborgaraktivister och alla som inser att skydd av privatliv och yttrandefrihet måste ingå i den nationella säkerheten. Och alla måste engageras i en ny, spännande, farlig och alltjämt i stora delar outforskad värld.

Anne-Marie Slaughter är professor i statsvetenskap och chef för tankesmedjan New America Foundation.

Översättning: Margareta Eklöf

Copyright: Project Syndicate

Anne-Marie Slaughter “

“ Striderna tog deras ben – och frihet

DN MÅNDAG 20 JULI 2015

Runt 11 000 personer skadades i förra sommarens krig i Gaza och sjukvården har svårt att få resurserna att räcka till. Många skulle behöva vård utomlands, men stoppas vid gränsen. DN har träffat fyra Gazabor som tvingades amputera ett eller två ben på grund av skador i kriget.

I Gaza finns nu 1 000 registrerade människor som har tvingats amputera någon del av kroppen och fått protes.

– Men många har fått proteser utifrån och finns inte med i statistiken. Dessutom, eftersom vi har så dåliga vägar, så håller proteserna bara i något år, jämfört med tre eller fyra år på andra ställen, säger Hazim Shawwa vid Gazas protes-center.

Det har varit bråda dagar sedan kriget förra sommaren tog slut.

– Det var det värsta hittills, det går inte att jämföra med krigen 2008 och 2012. Det var sådan förstörelse, så många skadade som inte hade med kriget att göra, säger Hazim Shawwa.

Han konstaterar att Gaza börjar bli expert på att behandla krigs-skador.

– Gaza är i akutläge nästan hela tiden. Fortsätter det så här får vi - betala ett väldigt högt pris.

Han önskar att personalen tilläts vidareutbilda sig utomlands i högre utsträckning. Det behövs för att utveckla proteserna och ge rätt vård. Men det är svårt.

Flera medarbetare har ansökningar liggande utan att få klartecken.

Mohammed I Dwema, vd vid Assalama – en organisation som hjälper skadade, konstaterar att det råder brist på medicin mot psyko-logiska och neurologiska problem. -Blockaden mot Gaza gör också att det tar lång tid att importera saker.

Här berättar fyra Gazabor om hur deras liv förändrades efter att de skadades förra året.

Min bror begravde mina ben på en begravningsplats. Sedan -bombades även den.

Ibrahim Abdeldayem, 26 år, från Beit Hanoun. Gift, har en dotter på två år.

”Före kriget bodde vi i Beit Lahiya, inte så långt från den israeliska gränsen. När det blev för våldsamma stridigheter där flydde vi till en FN-skola i Jabaliya.

Det var där, den 30 juli, när jag hade gått och lagt mig som bomben slog ned. Klockan var halv sex på morgonen, det var andra dagen av festen efter fastan och hela skolan låg och sov.

Efter det kommer jag inte ihåg någonting förrän jag vaknade på ett sjukhus i Nablus på Västbanken. Då hade jag varit medvetslös i 37 dagar. Mitt ansikte var helt deformerat och jag hade granatsplitter i hela kroppen.

Jag hade förlorat mycket blod och först trodde läkaren att jag bara hade ett par dagar att leva. Mina båda ben förlorade jag direkt. Min bror begravde dem på en begravningsplats. Sedan bombades även den.

Kriget har drabbat min familj hårt. Efter 40 dagar på sjukhuset ringde min mamma, som låg på ett annat sjukhus med ett skadat öga, och berättade att min pappa och min bror hade dött. Min pappas kropp hittade de aldrig, bara huvudet.

Jag skulle behöva fler operationer. Det smärtar och gör ont i mina amputerade ben. Jag har också splitter kring ögat, vilket gör att jag inte kan vistas i solen.

Jag skulle betala vad som helst för att få tillbaka mina ben. Ibland när jag ser folk gå på gatan känns det som om mitt hjärta ska explodera. Jag hade föredragit att förlora allt annat mot att jag fick mina ben tillbaka. De är värda mer än något annat. Men vad kan jag göra? Även om jag skulle gråta 24 timmar om dygnet skulle de inte komma tillbaka.

Nu har jag inget arbete och inga pengar. Någon måste hjälpa mig att klä på mig, jag klarar nästan ingenting själv. Jag kan inte ens gå ensam på toaletten, någon måste hjälpa mig in och ut.

Jag tar mig fram i rullstol. De har ringt och erbjudit mig proteser. Men de är så tunga här i Gaza. Jag vill ha proteser som bär mig, inte tvärtom, att jag bär proteserna.

Vi överlever knappt. Du kan titta i vårt kylskåp, det är tomt. Vi får lite stöd från ideella organisationer, men det är inte mycket.

Vår situation var dålig redan före kriget. Sedan min pappa -slutade jobba i Israel blev det väldigt -knapert. De pengar han tjänade planerade vi att använda till att bygga ett hus nära den israeliska gränsen. Men det blev inte klart och nu har vi inga pengar till att fullborda det.

Dessutom måste jag vara nära ett sjukhus och det är fullt med sand där. Det fungerar inte att ta sig fram med rullstol i sand.”

Jag såg mitt ben flyga i väg

Safa Hamdun, 29 år. Fyrabarnsmamma som bor i Beit Lahiya, norra delen av Gaza, nära gränsen till Israel.

”Det hände precis när Röda korset hade meddelat att de skulle föra oss ut ur Beit Hanoun, där vi bodde före kriget, eftersom det var alldeles för våldsamt där. Då kom vi till det här huset i Beit Lahiya. Men även här var stridigheterna intensiva och vi fick rådet att fly till FN-skolan här intill, som fungerade som flyktingläger.

Utanför rådde fullt krig och det var omöjligt att ta sig ut igenom framdörren. Min man gjorde ett hål i muren på baksidan av huset så att

vi skulle ta oss till skolan på det sättet. När vi var på väg mot skolan såg jag mitt ben flyga i väg. En bomb hade exploderat.

Det är otroligt. Israelerna visste var skolorna fanns och hade sagt åt folk att fly dit. Så bombade de skolan.

Jag togs till Shifasjukhuset i Gaza City där jag tillbringade 40 dagar. Nu har jag en protes för vänstra benet. Men även min högra hand är skadad. Jag klarar inte av att greppa någonting. De fokuserade bara på benet på sjukhuset. Nu -verkar det som om nerverna i handen är döda.

Allra helst hade jag velat ha vård utomlands. Jag var uppsatt på en lista, men plötsligt försvann mitt namn. Problemet är att den protes jag har nu är väldigt tung, den trycker mot benet och jag blir trött. Jag har svårt att få någon balans och får ont i mitt oskadade ben eftersom det blir överbelastat.

Innan jag förlorade benet var jag väldigt stark. Jag gjorde allt själv. Nu känner jag mig hjälplös. Min make får städa och min syster hjälper till att laga mat. Jag kan inte klä på mig själv, inte fixa håret. Alla småsaker i mitt liv är svåra.

Vårt liv handlar nu om att överleva, inte om att leva. Min make som är byggnadsarbetare är arbetslös och det enda vi har är hjälp från FN-organet UNRWA.

Jag skulle vilja flytta ifrån Gaza, bli av med bilderna från kriget och leva i fred, inte minst för mina barns skull. Här snurrar allt som i en ond cirkel. Nya krig, blockad, stängda gränser. Jag är rädd att det kommer att explodera till sist. De stängda gränserna är på väg att göra folk galna.”

Jag åker till kliniken varje vecka

Mahmoud Al Hams, 31 år, från Rafah i södra Gaza. Har sex barn.

”Det hände den 24 juli när en bomb exploderade på gatan i Rafah och jag fick splitter i mitt ben. Blodtillförseln till benet blev sämre och sämre. Min fot blev blå, började lukta illa och till sist såg läkarna ingen annan utväg än att kapa benet från knät och nedåt.

Nu åker jag till proteskliniken i Gaza City en gång i veckan för att öva mig att använda protes. Det svåraste är att hitta balansen och få protesen att kännas som en naturlig del av kroppen.

Det är svårt att leva utan det ena benet. Jag har sex barn och brukade tidigare hjälpa till med att städa och handla hemma. Nu måste jag hela -tiden ta hjälp av någon.

Jag är också hemma mycket mer än tidigare. Förut brukade jag träffa vänner och ha picknick i parken. Nu är jag bunden i mitt hem för det mesta.

Men det allra värsta är hur folk tittar på mig med sympati i blicken. Jag hatar det. Ett exempel är när jag nyligen fick bra betyg på ett prov, jag studerar sociologi vid universitetet. Då påstod de andra studenterna att det bara var för att läraren tycker synd om mig. Men den verkliga anledningen är att jag är hemma mycket mer nu och har mer tid att

studera. Den som har förlorat benet och säger sig vara till freds är en lögnare.

Jag har erbjudits psykologisk hjälp, men jag tror inte det skulle göra någon nytta. Jag har förlorat benet, så är det bara. Det kommer inte tillbaka.

Det är svårt att vänja sig vid protesen, det känns som om något främmande invaderar, -något konstigt i min kropp. Dessutom är det tröttande. Den trycker mot benet.

Om det vore möjligt hade jag gärna fått vård utanför Gaza, men jag fick inte tillstånd att resa. Jag tror de hade kunnat ge mig en bättre och lättare protes utomlands. Det verkar också som om de som fått protes utomlands lär sig gå på den fortare.

Nu oroar jag mig för mina barn, att ett nytt krig ska starta. Jag ser egentligen inget positivt i framtiden. Det känns som vi kvävs alltmer här i Gaza.

Mitt mål nu är att slutföra studierna."

Jag förväntar mig inget av framtiden

Taghrid Abutair, 28 år, frånskild. Bor med sin mamma och sina bröder i Abasan, södra Gaza.

"Det var den 23 juli och vi var fem släktingar hemma i vårt hus. Det var sent på kvällen men ingen kunde sova. Utanför hörde vi hur bomberna föll, vi var rädda.

Min syster ringde från Khan Younis och sa att vi borde åka till henne, att det var säkrare där. Precis när vi skulle ta på oss skorna slog en bomb ned i vårt hus. Två dog, två förlorade ett ben och jag förlorade båda benen.

Därefter följde tio dagar på ett sjukhus i Gaza. Jag förlorade mycket blod och senare förde de mig till Nablus på Västbanken där jag fick stanna i 45 dagar. Det var där de amputerade bort mina ben.

Nu väntar jag på besked om att få flyttas till Betlehem för att få proteser. Det allra viktigaste för mig är att få en chans att lämna Gaza. Fast det verkar dröja. Det känns som om vi talar inför dövstumma människor. Vi väntar och väntar.

Före kriget var jag arbetslös och hade ett korttidskontrakt ordnat speciellt för arbetslösa. Nu när jag har förlorat benen har jag också förlorat hoppet om att hitta ett arbete.

Jag har ingen aning om varför de bombade vårt hus. Det känns som om det skedde slumpmässigt. Vi hade inga krigare i området, vad jag vet.

Nu är vårt hus helt jämnat med marken. Det ligger bara några hundra meter ifrån det här huset som vi bor i nu och som tillhör min morbror. Men trots att det är så nära vill jag inte gå dit. Jag tycker illa om hela det här området, känner mig kvävd.

Jag förväntar mig ingenting av framtiden, bara Gud ger mig hopp. Det känns som om vi är helt ensamma, som om ingen bryr sig om oss.

Hamas är skit. Det har bara blivit sämre sedan de tog över. Så länge de regerar kommer gränserna att vara fortsatt stängda, tror jag. Jag förstår verkligen inte hur folk kunde rösta på dem. Det är deras fel att det blev krig.

Men det var Israel som bombade vårt hus. Det är de som har stridsflygplan och som bombade vårt hem utan att vi hade gjort någonting."

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se

Fakta.

2 200 Gazabor dog under förra årets krig. 70 procent av dem var civila, enligt ideella organisationer, enligt Israel var 50 procent civila. På den israeliska sidan dog 73 personer, varav 7 civila. 11 000 invånare i Gaza skadades.

90 000 hem skadades i Gaza, varav 19 000 totalförstördes.

100 000 beräknas ännu vara hemlösa.1 000 har tvingats amputera någon del av kroppen och fått protes. "

" Skytten i Chattanooga uppges ha varit depressiv

DN MÅNDAG 20 JULI 2015

Den 24-årige Mohammod Youssuf Abdulazeez, som sköt och dödade fem marinkårssoldater i Chattanooga i Tennessee, USA, led av en depression under flera år. Det säger hans familj som fördömer den "avskyvärda våldshandlingen".

"Den person som begick det hemska brottet är inte den son som vi kände och älskade", säger familjen i uttalandet, som citeras av den amerikanska public service-kanalen NPR. Familjen berättar också att Mohammod Youssuf Abdulazeez sedan flera år led av en depression.

"Det är en outsäglig sorg för oss att hans smärta tog sig uttryck i denna avskyvärda våldshandling", skriver familjen som också lovar att samarbeta med utredarna.

Myndigheterna misstänker att Mohammod Youssuf Abdulazeez i torsdags först öppnade eld mot ett militärt rekryteringscenter i Chattanooga, innan han åkte till ett center för reservister där han sköt ihjäl fyra marinkårssoldater. Tre andra personer skadades, och en av dem avled i lördags. Abdulazeez själv dödades i skottväxling med poliser.

FBI utreder dåden som terrorhandlingar, men man har sagt att det är för tidigt att uttala sig om något motiv. Någon koppling till radikala islamister eller terrororganisationer har inte hittats.

– I nuläget har vi inga tecken på att han inspirerats eller styrts av någon annan än sig själv, säger FBI-agenten Ed Reindhold, enligt nyhetsbyrån Reuters.

Bara timmar före dåden skickade Abdulazeez en länk till en islamisk vers med krigsretorik till en vän.

”Den som uppträder fientligt mot en vän till mig, förklarar jag krig mot”, heter det i versen. Vännen som fick textmeddelandet tror att det kan kasta ljus över dödsskjutningarna.

– Det kan ha varit hans sätt att berätta något för mig, säger personen som har bett om att få vara anonym, enligt Reuters.

TT

Fakta. Dådet

Det dödliga skottdramat i Chattanooga i Tennessee utspelade sig i torsdags.

Fyra personer dödades omedelbart. En femte avled av skadorna i lördags.

FBI utreder dådet som en terrorhandling. “

“ Johanna Palmström: Obehaget när Angela Merkel ska trösta

DN MÅNDAG 20 JULI 2015

Australien kommer aldrig bli ditt hem”. Så avslutas den video som australiensiska myndigheter har spelat in och spridit via Youtube för att avskräcka människor på flykt att försöka ta sig till landet med båt. Filmen har inspirerat både Geert Wilders, partiledare för det högerextrema Frihetspartiet i Nederländerna, som redan spelat in en egen version och Dansk folkeparti som nyligen föreslog att Danmark ska göra egna filmer med samma budskap på engelska och arabiska.

Tyvärr är avskräckningsstrategin inte avgränsad till rörelser som Frihetspartiet och Dansk folkeparti. Snart två år har gått sedan de stora båtolyckorna utanför Lampedusa i oktober 2013. Två år där EU:s ledare sett bekymrade ut, använt stora ord, anslagit mer resurser till övervakning och högre stängsel, men som alla vet misslyckats med att förhindra att olyckorna upprepas. Gång på gång duckar de från sitt ansvar. (Att EU enats om att ta emot 40 000 personer räknas inte som att ta ansvar.)

Samtidigt befinner sig, som alla också vet, mer än hälften av den syriska befolkningen på flykt och antalet personer som beger sig ut på de livsfarliga resorna över Medelhavet – och antalet som dör – ökar trots räddningsinsatser. För dem som klarar den resan eller lyckas ta sig över EU:s övriga välbevakade gränser väntar en utdragen och plågsam process, som inte sällan innebär att människor som använder sin rätt att söka asyl låses in på förvar som om de vore kriminella. Men

människor kommer att fortsätta att fly och riskera livet, för de har inte något val.

Ett val har däremot EU. Det handlar inte om oundvikliga tragedier, det går att agera annorlunda. ”Det är inte med flit som vi utsätter dig för alla dessa jobbiga saker”, sa Angela Merkel i förra veckan i tysk tv till en palestinsk tonåring som snart skulle utvisas. Hon ljög. ”Du är jätteduktig.” avslutande Merkel.

Johanna Palmström

johanna.palmstrom@dn.se “

“ Lång väg kvar till frihet

DN TISDAG 21 JULI 2015

Natten mot måndag återställdes formellt de diplomatiska förbindelserna mellan USA och Kuba. Under dagen uppgraderas sedan den kubanska beskickningen i Washington till ambassad under en ceremoni med de två ländernas utrikesministrar. Samtidigt slog dess amerikanska dito i Havanna upp portarna efter att ha varit stängd i ett halvsekel.

Därmed har ytterligare ett viktigt steg tagits i den process mot en fullständig normalisering av förhållandet mellan de två länderna som överraskande inleddes i vintras.

Den brutna isoleringen av Kuba tillhör Barack Obamas viktigaste utrikespolitiska insatser. Kursförändringen har stärkt USA:s position i Latinamerika. Där har Kuba länge betraktats som ett offer för en imperialistisk stormakt. Och den är nödvändig för ekonomisk och politisk förändring i den västra hemisfärens sista diktatur. Politisk och ekonomisk isolering har endast gynnat Castrobröderna.

Det snabba närmandet till trots bör förhoppningarna om mer omfattande förändringar läggas på en rimlig nivå. Även om flera restriktioner på handeln mellan de två länderna har lyfts kvarstår USA:s embargo. Och i Washington finns fortsatt motstånd mot en fullständig normalisering av relationerna så länge kommunistpartiet behåller sitt monopol på makten.

Framför allt bör förväntningarna på ett öppnare Kuba tyglas. Tövädret i förhållandet mellan Washington och Havanna har genererat förhoppningar om betydande ekonomisk liberalisering och i förlängningen politiska reformer.

Men ekonomisk frihet behöver inte, vilket utvecklingen i Kina visat med tydlighet, leda till politisk öppenhet.

Dessutom är den ekonomiska förändringstakten på Kuba långsam. Sedan Raúl ersatte sin bror Fidel Castro 2006 har flera reformer genomförts. Numer tillåts såväl privata företag som jordbruk i liten skala.

Men allt sker med myrsteg. Kommunistpartiet och byråkratin är fyllda med personer som gjort karriär inom det rådande systemet och som riskerar att förlora på förändring. Till vilken grad de är villiga att genomföra de reformer som krävs för att Kuba ska öppna upp sig mot omvärlden och attrahera internationellt kapital är oklart.

De snabba förbättringarna av relationerna mellan Washington och Havanna är viktiga. Men till frihet på Kuba är vägen tyvärr fortfarande lång.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se
Ledarskribent”

“ Historisk milstolpe när ambassader öppnas

DN TISDAG 21 JULI 2015

USA och Kuba har officiellt diplomatiska relationer med varandra igen. På måndagen öppnade den kubanska ambassaden i USA:s huvudstad Washington DC, för första gången sedan 1961. Samtidigt öppnade den amerikanska ambassaden i Havanna.

New York.
Bara 14 mil av tropiskt hav skiljer USA:s sydspets från Kuba, men under 54 år har relationerna mellan länderna varit frysta. På måndagsmorgonen ändrades detta, då man åter öppnade ambassader i varandras länder. Klockan tio på måndagsförmiddagen lokal tid hissade Kubas utrikesminister Bruno Rodriguez den kubanska flaggan vid den nyöppnade ambassaden i Washington. Rodriguez höll ett tal vid ambassaden där han sade att detta historiska skifte i relationen mellan de två länderna inte kommer att bli meningsfullt förrän USA även lyfter handelsblockaden mot Kuba.

På måndagen öppnade även den amerikanska ambassaden i kubanska Havanna.

Den 14 augusti reser USA:s utrikesminister John Kerry till Kuba för att inviga ambassaden, vilket blir första gången en amerikansk utrikesminister besöker landet sedan 1945.

På gatan utanför Kubas ambassad i Washington samlades en stor skara av politiska aktivister och internationell press. Senare på kvällen planerades en fest för omkring 500 diplomater i den anrika byggnaden, som var Kubas ambassad från 1911 till 1961, där man även skulle bjuda på romdrinkar från en bar döpt efter författaren Ernest Hemingway, som tillbringade mycket tid i Havanna. Utanför ambassaden fanns även ett par grupper av demonstranter, dels kubavänliga grupper som protesterade mot de kvarvarande restriktionerna för handel och resor till landet, dels konservativa grupper som ifrågasatte de nya diplomatiska relationerna.

För president Obama är den nya dialogen med Kuba ett framsteg för en utrikespolitisk strategi som betonat diplomati, vilket har varit ett av hans löften sedan valkampanjen 2008. Hans kritiker har dock höjt rösterna mot denna utveckling.

– Ambassaden kommer bara att leda till att ytterligare legitimera en repressiv regim, sade republikanen Jeb Bush, en av favoriterna för att bli partiets presidentkandidat i valet nästa år.

Flera opinionsmätningar i USA har visat att en klar majoritet av amerikanerna stöder Obamas initiativ. Bland republikaner i USA:s kongress finns det däremot motstånd till de nya relationerna med Kuba. De har bland annat sagt att man vill blockera all finansiering av en amerikansk ambassad i Kuba, samt stoppa nomineringen av en amerikansk Kubaambassadör.

Många kubaner som flydde efter -Fidel Castros revolution 1959 bosatte sig i södra Florida. I Miami, Floridas största stad, finns det fortfarande stora kubanska bostadsområden.

Aricelys Noda kom till USA 1981, då föräldrarna lämnade Kuba. I dag arbetar hon på en juristfirma utanför Miami och är positiv till de nya relationerna mellan länderna. De flesta av hennes släktingar bor kvar på Kuba och hon reser dit tre gånger om året för att förse dem med livsmedel och vardagsprodukter.

— Det är fortfarande tomma hyllor i många av butikerna där hemma. Jag hoppas att det börjar förändras nu. Och jag hoppas att jag snart kommer att kunna resa till Kuba utan mitt kubanska pass, för det är dyrt att förnya det. Många av de äldre kubanerna här i Miami är kritiska till det som sker nu, men min släkt hemma i Kuba är mer optimistisk. Och jag litar mer på dem än på exilkubanerna som kör runt i Mercedes här i Miami, säger hon till DN.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com
Fakta.
Upptinade relationer

USA och Kuba har inte haft ambassader i varandras länder sedan 1961, då USA klippte alla diplomatiska band med Kuba efter Fidel Castros maktövertagande.

Under många decennier försökte USA isolera Kuba genom handels- och reseembargon, som först infördes av president Dwight Eisenhower 1960.

De senaste två åren har USA och Kuba fört hemliga samtal, som banat väg för att återknyta de diplomatiska relationerna mellan länderna.

Den 30 juni i år kom USA:s president Barack Obama och Kubas president Raúl Castro överens om att åter öppna ambassader i varandras länder.

Obama har även uppmanat kongressen att lyfta handelsembargot mot Kuba. “

“ Georgien anklagar Putin för smygannektering

DN TISDAG 21 JULI 2015

Analys
Ordkriget mellan Georgien och Ryssland har tilltagit kraftigt de senaste dagarna. Den georgiska regeringen beskyller Moskva för att försöka ”smygannektera” georgiskt territorium genom att dra om gränsavspärrningar mellan det ryskockuperade Syd-o-ssetien och Georgien.

De senaste anklagelserna handlar om en begränsad landremsa vid demarkationslinjen mellan området som regeringen i Tbilisi kontrollerar och det som förlorades i kriget mot Ryssland 2008. Men även om det är ett litet område har det oerhört stor strategisk betydelse.

Enligt uppgift ska den ryska kontrollen över ett par hundra eller möjligen tusen meter av georgiskt territorium innebära att en viktig internationell oljeledning, som transporterar olja från Kaspiska havet tvärs över södra Kaukasus till Svarta havet, har skurits av och hamnat under rysk kontroll.

Om så är fallet följer det en logik som har präglat utvecklingen i södra Kaukasus allt sedan Sovjet-unionens upplösning 1991. Kampen gäller den ryska stormaktens fortsatta inflytande över de forna vasallerna i söder, och konkret sker det genom kontroll av oljeresurser och transportledningar. Detta blev särskilt påtagligt sedan stora fyndigheter i Kaspiska havet, i den del som ligger under Azerbajdzjans kontroll, upptäcktes och började utvinnas.

Som självständiga stater har Azerbajdzjan och Georgien eftersträvat att dyrka upp Rysslands massiva grepp över regionen, och det var ett avgörande skäl till att de två ländernas presidenter Heydar Alijev och Eduard Sjevardnadze år 1996 beslöt att bygga en pipeline från Baku till Supsa vid den georgiska Svartahavskusten. Rörledningens dragning hade till syfte att undgå ryskt territorium.

Med Rysslands militära invasion av Georgien 2008, då den syd-ossetiska regionen (tillsammans med Abchazien) de facto bröts loss från Georgien, hamnade oljeledningen Baku–Supsa farligt nära gränsposteringarna, men ändå på den sida som Georgien kontrollerade.

Gränsdispyten är varken ny eller överraskande: under det senaste året har Ryssland arbetat intensivt på att legitimera Moskvas faktiska kontroll över de båda utbrytarstaterna Sydossetien och Abchazien. Under förra hösten slöts ett fördrag med Abchazien, som i flera avseenden innebär att det tidigare autonoma området vid Georgiens kust mot Svarta havet kommer att fungera som en del av den ryska federationen.

I våras, just på ettårsdagen av Rysslands annektering av den -ukrainska halvön Krim, följde man upp med ett liknande fördrag -mellan Ryssland och Sydossetien.

Ekonomiskt har Ryssland inte mycket att vinna på att uppta de två små och utfattiga regionerna i sin federation, bland annat ska Sydossetiens ekonomiska och militära strukturer helt integreras med de ryska.

Liksom det förra året erövrade Krim, är de båda helt beroende av subventioner från den allt mindre välfyllda ryska statskassan.

Att Ryssland ändå har tagit detta steg tyder på att Vladimir Putin har andra, mer övergripande mål; dels att för överskådlig framtid förhindra att de två regionerna återgår till Georgien – det tillstånd som hela världen (utom Ryssland, Venezuela och Nicaragua) anser vara det lagliga – dels att Moskva ska samla på sig mark som – egentligen – anses vara rysk.

Michael Winiarski

michael.winiarski@dn.se
Fakta.

Georgien

Georgien förlorade i praktiken kontrollen över de två utbrytarstaterna Abchazien och Sydossetien för mer än två årtionden sedan, efter det blodiga inbördeskriget 1993.

När regeringen i Tbilisi i augusti 2008 gjorde ett våghalsigt försök att återta kontrollen över Syd-ossetien slutade det med katastrof. Ryssland svarade med en öppen militär invasion, den georgiska armén slogs tillbaka, och de två territorierna erkändes av Moskva som självständiga stater.

Att de inte skulle bli självständiga stod klart för alla, och nu – efter interventionen i Ukraina – har Ryssland påskyndat processen att inkorporera de två regionerna genom långtgående samarbets-fördrag.

“ EU kunde inte enas om asylsökande

DN TISDAG 21 JULI 2015

EU:s inrikes- och migrations-ministrar misslyckades på måndagen med att enas om hur 40 000 asylsökande migranter i Italien och Grekland ska fördelas mellan de 28 medlemsländerna. Nu ska ett nytt försök göras i december.

Om inget avtal nås är hela Schengensamarbetet i fara, varnade Tysklands förbundskansler Merkel före EU-mötet i Bryssel.

– Schengenavtalet, som garanterar EU:s fria rörlighet, kommer inte bestå om vi inte får till en rättvisare fördelning av flyktingmottagandet inom EU, sade Angela Merkel i en tv-intervju på söndagskvällen.

Samtalen har handlat om dels hur 40 000 flyktingar från Italien eller Grekland ska fördelas, dels om hur 20 000 flyktingar som befinner sig utanför EU, inom ramen för UNHCR:s kvotflyktingprogram, ska fördelas. Måndagens beslut innebär att målet om att fördela 40 000 asylsökande som anlänt till Italien och Grekland finns kvar, men att det totala antalet bara blir cirka 55 000.

– Det här är en acceptabel början men det är långt ifrån säkert. 40 000 som mål finns kvar. Nu har ordförandeskapet sagt att vi ska lösa detta till november eller dec-ember då vi ska ha ett nytt möte. Och vi klarar det första året, åtagandena är klara för 2016. Vad det handlar om är 2017 och därefter, sade justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S) till SVT:s Aktuellt efter mötet.

Tyskland är EU:s största flyktingmottagare. Enbart i år väntas landet ta emot omkring 450 000 asylsökande. Tillsammans med bland andra Sveriges regering har Merkel därför krävt att övriga EU-länder ska ta ett större ansvar än i dag. Förhoppningen från tysk sida är att ett avtal ska bli första steget mot ett system liknande det inom Tyskland, där asylsökande fördelas mellan delstater enligt ett särskilt kvotsystem. På sikt skulle det då kunna ersätta den hårt kritiserade Dublinförordningen, enligt vilken en flykting måste ansöka om asyl i det första EU-land som han eller hon anländer till.

Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se
Erik de la Reguera

erik.delareguera@dn.se
Fakta.
TT

EU-länderna ska fördela 32256 asylsökande i Grekland och i Italien mellan sig, och avgör sedan själva om personerna har asylskäl och ska få stanna.

EU-länderna ska också ta emot 22504 flyktingar från flyktingläger utanför EU. De asylsökande och flyktingarna ska fördelas under 2016 och 2017.

Sverige tar emot 1 860 och till exempel Tyskland drygt 12 000. “

“ Kris när världens havsfåglar saknar mat

DN TISDAG 21 JULI 2015

Världens havsfåglar befinner sig i djup kris. Sedan 1950 har deras antal minskat med runt 70 procent, enligt en ny studie. Orsaken är i hög grad brist på mat på grund av människans utfiskning av haven.

Som havsfåglar räknas de arter som är helt eller delvis beroende av haven för sin överlevnad – totalt 346 arter inom 18 familjer.

Hit hör fåglar som bara kommer i land för att häcka och tillbringar resten av livet ute på oceanerna – pingviner, albatrosser, petreller, stormsvalor och alkfåglar – men också sådana som är mindre havsbundna, som måsar och tärnor.

Med tanke på att det finns drygt 10 000 fågelarter på jorden är antalet marina arter mycket litet. Å andra sidan är många av dem fenomenalt talrika. Beräkningar antyder att deras samlade population omfattar cirka 770 miljoner individer.

Fast detta är sannolikt bara en bråkdel av deras ursprungliga antal, att döma av de nya rönen.

Nu har forskare från University of British Columbia i Kanada analyserat all tillgänglig information om antalet havsfåglar på jorden från 1950 till 2010.

Forskarnas analys visar att antalet fåglar i de övervakade kolonierna har minskat från 330 till 100 miljoner individer sedan 1950 – en dramatisk nedgång med 69,7 procent.

Det skulle i så fall innebära att flera hundra miljoner havsfåglar har försvunnit från oceanerna de senaste 60 åren. Värst drabbade, enligt studien, är tärnor, fregatt-fåglar, petreller och liror, skarvar, albatrosser, samt labbar. Mellan 65 och 85 procent av deras populationer har minskat i storlek.

Även pelikaner, pingviner, tropikfåglar och måsfåglar har minskat, om än inte lika mycket.

Också i mer närliggande vatten har nedgången varit påtaglig. På de brittiska öarna har antalet havsfåglar minskat med 24 procent sedan 1986. I Norge går det ännu sämre för många arter. Där fruktar man nu att den tidigare så talrika sillgrisslan ska försvinna helt från fågelbergen om inte trenden vänds.

Roland Johansson TT

Fakta.

De äkta havsfåglarna tillhör sex ordningar:

Tropikfåglar. Lever på flygfiskar.

Pingviner. Många av arterna lever på krill.

Petrellfåglar. Många av arterna lever på krill, andra på bläckfiskar eller kadaver.

Pelikanfåglar. Samtliga arter är fiskätare.

Sulfåglar. Alla arter lever på fisk.

Vadarfåglar. Merparten är fiskätare. “

“ IS får skulden för självmordsattack

DN TISDAG 21 JULI 2015

Ett trettiotal personer dödades när en självmordsbombare slog till i den turkiska staden Suruc, där hjälparbetet organiseras till den syriska gränsstaden Kobane, tio kilometer bort.

Ett trettiotal personer dödades när en självmordsbombare slog till i den turkiska staden Suruc, där hjälparbetet organiseras till den syriska gränsstaden Kobane, tio kilometer bort.

Den dödliga bomben detonerade i parken utanför ett kulturcentrum i Suruc vid niotiden på måndagsmorgonen, där Socialistiska ungdomsinternationalen planerade sin hjälpinsats i området.

Flera hundra unga volontärer och studenter, engagerade i återuppbyggnaden av Kobane, befann sig parken. Många av de - dödade och de cirka hundra skadade var just unga personer.

— Det låg döda kroppar överallt, berättar S-politikern Evin Cetin, som är på plats för att tillsammans med två svenska kolleger distribuera hjälp i det krigsdrabbade Syrien, till DN.

– Om vi inte hade åkt ut för att organisera inköp i dag, då hade vi varit på plats, säger Cetin till TT.

Strax efter självmordsbomben kom ytterligare en explosion, i en bil som var på väg mot Kobane. Den senaste tiden har strider pågått kring den syrienkurdiska staden, som har symbolisk betydelse för både den extrema -jihadiströrelsen Islamiska staten (IS) och för kurderna.

Kurdisk milis har fortfarande kontrollen över Kobane.

Enligt turkiska myndigheter var det troligen IS som låg bakom attacken.

– Kulturcentret är en strategisk plats. Genom att slå till mot det, slår IS till mot allt biståndsarbete till Kobane, säger Evin Cetin till TT.

Turkiska medier rapporterade att dådet utfördes av en 18-årig kvinnlig självmordsbombare, en uppgift som provinsens guvernör Izzettin Kucuk inte kunde bekräfta.

— Det var en självmordsattack, men vi vet inte än om det var en man eller kvinna som utförde dådet, eller något om åldern, säger guvernören till brittiska BBC.

– Människor är väldigt chockade, och det här är en region som är väldigt orolig. Det finns också många IS-anhängare i staden och i trakten, säger Evin Cetin till DN.

En stor del av staden spärrades av efter attentatet av rädsla för fler -attacker.

Explosionen i Suruc kom sedan Turkiet för några veckor sedan ökade den militära närvaron vid den syriska gränsen.

Paul Levin, chef för Institutet för Turkietstudier vid Stockholms universitet, säger att attacken kan vara ett svar på att Turkiet nu tar hårdare tag mot IS.

Han tror att USA och andra Nato-länder kan ha ökat pressen på Turkiet att agera mer kraftfullt mot IS, samtidigt som självmordsattacken visar att terrorgruppen är ett hot också inom Turkiet.

–Det finns även en risk för att Turkiet kan bli ännu mer indraget i konflikten i Syrien, säger Paul Levin till TT.

Enligt svenska UD så finns det inga uppgifter om att svenskar har skadats i explosionen.

Mimi Billing

mimi.billing@dn.se
Carl Lundborg

carl.lundborg@dn.se
Staffan Kihlström

staffan.kihlstrom@dn.se “

“ Opposition bojkottar kontroversiellt val

DN TISDAG 21 JULI 2015

Pierre Nkurunziza kommer i dag, tisdag, att bli omvald som president i Burundi. Utgången är säker då samtliga oppositionskandidater dragit sig ur det kontroversiella valet.

Nairobi.
Ett tecken på hur allvarligt läget är i Burundi just nu är Afrikanska unionens försök att skicka militära experter och människorättsobservatörer till Burundi, i stället för sedvanliga valobservatörer.

Såväl AU som Östafrikanska samfundet, EAC, har uppmanat Burundis president Pierre Nkurunziza att skjuta upp valet, men allt pekade på måndagen på att landets ledare fortskrider med ett val trots att alla oppositionspartier valt att dra sig ur den demokratiska processen.

Pierre Nkurunziza meddelade i april att han tänkte ställa upp för omval till en tredje mandatperiod, något som i stort sett samtliga oberoende bedömare och en stor del av befolkningen tolkar som ett brott mot författningen.

Sedan dess har det östafrikanska landet, som är ett av de fattigaste i världen, skakats av oroligheter och många fruktar en återgång till öppet krig.

Genom åren har runt en halv miljon människor förlorat livet i brutalt, etniskt relaterat våld.

FN:s flyktingkommissariat UNHCR har registrerat 167 000 flyktingar från Burundi sedan krisen bröt ut i april.

Erik Esbjörnsson “

“ Miljardlån tog slut på några timmar

DN TISDAG 21 JULI 2015

Köerna ringlade långa när de grekiska bankerna öppnade igen på måndagen. Redan efter några timmar hade Grekland gjort slut på nästan hela nödlånet på 7 miljarder euro som godkändes i fredags.

Klockan 08 på måndagsmorgonen, lokal tid, slog bankerna upp sina portar efter att ha varit stängda i tre veckor. Greker över hela landet hade tidigt börjat köa utanför bankkontoren för att komma åt sina pengar. Grekland stängde sina banker den 29 juni och införde kapitalkontroller för att undvika en kollaps av banksystemet. När bankerna öppnade i går fick kunderna ta ut en klumpsumma på 420 euro varje vecka. De kan inte lösa in checkar i utbyte mot kontanter, öppna nya konton eller ta ut kontanter med sina bankkort om de befinner sig utomlands.

Dessutom har nya skattehöjningar gjort priser högre på en rad olika varor och tjänster. Allt från socker och kakao till kondomer och begravningar kommer att beläggas med en skatt på 23 procent, en ökning från tidigare 13 procent.

Åtgärderna är en del av det tuffa reformpaket som Grekland måste gå med på för att få det tredje stödpaketet från långivarna i eurozonen.

Att landets ekonomi balanserar på randen till bankrutt blev tydligt när det på måndagsförmiddagen rapporterades att Grekland hade gjort slut på nästan hela nödlånet på 7 miljarder euro som eurozonen godkände i fredags. De 6,8 miljarderna har gått till att betala tillbaka skulder till Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden IMF.

Atenbörsen var fortsatt stängd i går och det är oklart när den kommer att öppna igen.

Katarina Lagerwall

katarina.lagerwall@dn.se “

“ Ingen undgår terrorn

DN ONSDAG 22 JULI 2015

På måndagen drabbades den turkiska staden Suruç av ett terrordåd där självmordsbombare tog livet av 32 unga biståndsarbetare.

Ungdomarna var på väg till den av IS sönderslagna staden Kobane på andra sidan den syriska gränsen. Planen var, förutom att leverera leksaker, att restaurera byggnader och uppföra bibliotek och lekplatser. Detta kunde inte mördarna i Islamiska staten tolerera – under eftermiddagen på tisdagen berättade premiärminister Ahmet Davutoglu att man misstänker organisationen för att ligga bakom dådet.

Den syriskkurdiska staden Kobane är en viktig strategisk punkt för IS. Det ligger på gränsen till vad gruppen vill kalla sitt ”kalifat” och dessutom nära Turkiet, vilket gör det enkelt för nya krigare norr- och västerifrån att ansluta sig och transportera materiel. Strider mellan den kurdiska befolkningen och jihadisterna har pågått i snart ett år, men de förra har med hjälp av USA kunnat återta och hålla kontroll över området.

Attityden från turkiskt håll har inte varit okomplicerad. Man har inte velat delta i kriget mot IS, vilket retat upp amerikanerna som till sina bombanfall skulle ha användning av en turkisk flygbas. Det är förståeligt – de två länderna borde rimligtvis stå på samma sida här. Men IS har inte varit Turkiets högsta prioritet. Det syriskkurdiska partiet har koppling till den turkiske president Erdogans fiender PKK, den kurdiska gerillan i Turkiet. Man vill inte ge kurder på någon sida gränsen stöd.

Men oavsett om Turkiets flathet mot IS beror på en logik där fiendens fiende blir vän, eller en rädsla för att provocera fram attacker från terrorgruppen, visar måndagens händelser att den turkiska ledningen missbedömt läget.

”Detta är en attack riktad mot Turkiet”, sa premiärminister Davutoglu på tisdagen. Man tvingas nu inse att landet inte är något undantag i regionen. IS lär inte lämna det i fred.

Men detsamma gäller helt uppenbart även för Europa – särskilt om man ser attentatet tillsammans med den bosniska underrättelsetjänstens misstanke om upprättandet av ett jihadistiskt träningsläger i landets norra del. Det är en mardröm som EU måste ta på allvar.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se “

“ Hård kritik mot Ungern för flyktingvägran

DN ONSDAG 22 JULI 2015

Ungern bär ett stort ansvar för misslyckandet med att fördela 60 000 asylsökande inom EU – och nu kräver svenska politiker krafttag mot landets regering.

– Jag tycker inte att ett land som Ungern borde få vara medlem i EU, säger Marita Ulvskog.

– Sverige bör aktivt driva att politiska och ekonomiska sanktioner införs mot Ungern, säger Cecilia Wikström.

Noll. Så många asylsökande är Ungern berett att ta emot av de totalt 60 000 som EU-ledarna i juni lovade att fördela rättvist inom unionen. Trots att EU-kommissionen tagit fram en ”fördelningsnyckel” utifrån bland annat folkmängd och ekonomi, vägrade Ungern i måndags att acceptera en enda flykting. Flera andra länder i Östeuropa lade sig också på en betydligt lägre nivå än vad kommissionen föreslagit.

– Det är oerhört provocerande att det är det är de länder som tidigare fått europeisk solidaritet som nu säger nej. I Ungern rullade stridsvagnarna in 1956 och då öppnade alla Europas länder sina gränser för att välkomna ungerska flyktingar. Och nu är det ungrarna som säger nej. Det är hemskt, säger Cecilia Wikström (FP).

– Ungern har under en följd av år visat att man inte tar europeiska värden på allvar. Nu är man också på väg att bygga en mur vid gränsen mot Serbien, mitt inne i Europa, säger Cecilia Wikström, som kräver att Sverige driver frågan om att införa sanktioner mot landet.

Ungern har de senaste åren förvandlats till ett transitland för migranter som färdas upp genom Balkan på sin väg mot länder som Tyskland och Sverige. Det är för att stoppa den strömmen – och för att bevara ”kristna och ungerska traditioner” – som landets nationalistiska regering i förra veckan inledde konstruktionen av en barriär vid gränsen till Serbien.

Att ett nytt system för att hantera flyktingströmmar behövs inom EU är de flesta överens om. Men medan Ungern förespråkar den stängda dörrens politik, vill regeringar som de i Tyskland och Sverige se ett kvotsystem där asylsökande välkomnas, men fördelas mer jämlikt än i dag.

EU-parlamentarikern Marita Ulv-skog (S) gläds åt att det på måndagens EU-möte ändå var fler länder än tidigare som var beredda att ta emot asylsökande. Men även hon är mycket kritisk mot Ungern.

– Jag tycker inte att ett land som Ungern borde få vara medlem i EU, säger Marita Ulvskog till DN.

Att återkalla ett EU-medlemskap är dock lättare sagt än gjort. Peo Hansen, professor i statsvetenskap vid Linköpings universitet, påpekar att Ungern heller inte är ensamt om att bryta mot asylsökandes rättigheter i EU. Trenden i dag är att fler barriärer byggs och att gränskontrollerna inom unionen återupptas.

– Vi ser att det dyker upp mer eller mindre lagliga kontroller på många håll. Det gäller även pass- och id-kontroller inom medlemsländerna, säger Peo Hansen.

Sverige har erbjudit sig att ta emot EU-kommissionens föreslagna kvot på cirka 1 800 flyktingar.

Erik de la Reguera

erik.delareguera@dn.se “

“ Tillbaka på Utøya: Det blir något annat, men det blir fint

DN ONSDAG 22 JULI 2015

○ I dag är det fyra år sedan terrorattackerna i Norge då 77 personer förlorade livet. 69 av dem dödades på Arbeiderpartiets ungdomsförbunds läger på Utøya.

○ Om två veckor återvänder AUF till ön för att ha sitt politiska sommarläger där, för första gången sedan terrordådet.

○ DN har träffat AUF:s nye ordförande Mani Hussaini. ”Utøya blir något annat än det var före den 22 juli, men det blir något fint”, säger han.

Det var vintern 1999 och den då tolvårige Mani Hussaini satt i en bil utanför asylmottagningen i Gimo norr om Uppsala tillsammans med sin mamma och lillasyster.

Just den här dagen skulle den kurdiska familjen utvisas från Sverige efter att elva månader tidigare ha flytt från Syrien. Svenska myndigheter beviljade inte asyl och beslutade att de skulle skickas till Grekland, det första EU-land de hade anlänt till.

Manis pappa och lillebror hade redan gett sig i väg från förläggningen för att på egen hand försöka ta sig till Norge. Han själv hade lejt en granne att ställa upp som chaufför till stationen. Just som de skulle ge sig i väg dök polisbilen upp. Mani ropade åt resten av familjen att ducka och så smet de i väg utan att bli upptäckta.

– Sannolikt var det oss poliserna kommit för att hämta, säger 27-åringen, som sedan i höstas är ordförande i AUF, Arbeiderpartiets ungdomsförbund.

Mani Hussaini berättar historien som en av flera då marginalerna varit på hans sida och konstaterar att månaden efter att hela familjen återförenades utanför en 7-Elevenbutik i centrala Oslo gick Norge med i Schengenavtalet. Hade de kommit då hade de inte kunnat söka asyl i Norge utan sannolikt befunnit sig i krigets Syrien i dag.

Och hade han inte fått det där praktikantjobbet på norska ambassaden i Abu Dhabi 2011 hade han med stor säkerhet befunnit sig på AUF:s sommarläger på Utøya, där som han hade tillbringat så många somrar tidigare.

Han säger att det kändes hemskt att befinna sig så långt borta när rapporterna strömmade in till ambassaden. Han ringde alla kompisar, som han visste var på lägret, men ingen svarade. Det kom två sms tillbaka, där det stod att han inte fick ringa. Det kunde väcka massmördarens uppmärksamhet.

Tre dagar senare kom han till Oslo och åkte direkt till AUF-kontoret på Youngstorget, bara ett stenkast från den plats där Anders Behring Breivik lät sin bilbomb explodera och där vi genomför intervjun.

77 personer omkom i terrordådet som skakade en hel värld. Många av de 69 som dödades på Utøya var vänner till Hussaini.

Allt han kunde göra var att trösta och stötta, hjälpa till med administrationen och ta hand om all post som vällde in.

Hussaini tar ett djupt andetag.

– Där sitter jag och sprättar brev och så öppnar jag ett med 80 kronor i. Det är en liten grabb på sex sju år som har sålt våfflor och tycker att vi ska ha pengarna. Det enkla svaret på varför vi återvänder till Utøya är att det är för sådana som han. Kanske kommer han dit själv någon gång i framtiden, säger han.

Nästa månad arrangerar AUF sitt sommarläger på Utøya igen. De senaste åren har man varit på annan plats. För Mani Hussaini är det en självklarhet att återvända, trots alla hemska minnen som kommer att väckas till liv.

– Vi kunde ju inte låta Utøya bli en igenvuxen ö som folk glömmer. Det ska bli en ö där vi och framtida generationer kan minnas våra vänner. De ska lära sig om det som hände för att det aldrig mer ska hända igen, säger Hussaini.

Det finns de som tycker att återkomsten kommer för fort. Viljar Hansen, AUF-medlem som sköts i huvudet och var en de överlevande som skadades svårast av Breiviks kulor, hör till dem som menar att fyra år är för kort tid. I en intervju med NRK sade Hansen att retoriken att AUF ska ta Utøya tillbaka känns väl bokstavlig.

Hussaini säger sig ha full respekt för åsikten.

– Det finns en liten del som tycker att det är för tidigt och det är klart att allting är relativt, men den natio-nella stödgruppen, som AUF samarbetar tätt med, har tittat på det här och sagt att nu är rätt tid, säger han.

I hans ögon är det aldrig någon som lyckats ta Utøya från AUF.

Även om Mani Hussaini har haft marginalerna på sin sida flera gånger i livet har det inte varit lätt. Han föddes i Qamishli, en stad i nordöstra Syrien nära den turkiska gränsen, av kurdiska föräldrar. Pappa Abdulbaki, journalist och författare, arbetade aktivt för att kurder i Syrien inte skulle glömma sitt ursprung. Han var drivande i en politisk rörelse, förbjuden av den syriska regimen, som ofta hade sina möten hemma i familjens hus.

Pappan greps av säkerhetspolisen och när situationen blev ohållbar i december 1998 beslutade man sig för att fly.

– Vi hämtade pappa på polisstationen, packade våra väskor och gav oss i väg, berättar Mani och förklarar att det var priset på flygbiljetten som gjorde att de valde att åka till Sverige.

Hussaini ler åt påståendet att han kunde ha varit ordförande för SSU, det socialdemokratiska ungdomsförbundet, om svenska myndig-heter gått med på asyl.

Efter att ha snurrat runt på olika flyktingboenden i Norge fick familjen 2001 permanent uppehålls-tillstånd. Fem år senare gick Hussaini med i AUF, där han så småningom blev ledare för Akershusavdelningen i Oslo, där han i dag är lokal-politiker.

När AUF:s valberedning i höstas föreslog honom som ordförande i ungdomsförbundet efter Eskil Pedersen blev det ramaskri bland dem som Hussaini kallar för nättrollen. ”Snart är allt hopp ute” och ”det är så här de kuppar sig in i Norge”, var några av kommentarerna. En person som på nätet skrev att ”valberedningen borde avrättas” polisanmäldes av Arbeiderpartiet.

Hussaini tar det hela med ro och säger att alla lyckönskningar och all den värme han kände när han blev vald fullständigt övertrumfar det som de som gömmer sig bakom sina datorskärmar vräkte ur sig.

– Jag önskar bara att jag fick sätta mig ned och prata med dem öga mot öga. Då skulle de snart märka att jag visserligen har en annan hudfärg, men att jag är en helt vanlig norsk kille, säger han och fingrar på snusdosan på skrivbordet.

– Det sägs att troll spricker när de kommer ut i ljuset, tillägger han.

Mani Hussaini förnekar inte att invandringen är en stor fråga som bör debatteras, men han är trött på att höra alla negativa historier om hur invandrarna ”ödelägger Norge”.

Det finns många positiva historier att berätta – som till exempel hans egen.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se
Bakgrund. Terrorangreppet den 22 juli 2011

Totalt dödades 77 personer och över 300 skadades i det tvådelade terrorattentatet.

Åtta dödades av bilbomben som placerats i regeringskvarteret i centrala Oslo.

69 personer dödades på Utøya, en ö i Tyrifjorden nordväst om Oslo, där AUF, det social-demokratiska ungdomsförbundet, traditionsenligt arrangerade sitt sommarläger.

Den, vid tiden för dåden, 32-årige Anders Behring Breivik dömdes 2012 till 21 års fängelse och förvaring, vilket sannolikt innebär att han kommer att sitta fängslad resten av livet.

Breivik förklarade att han drivits av ideologiska motiv, att han ville göra reklam för det högerextrema manifest som han publicerade på nätet samma dag som attentatet och att han ville straffa dem som bidragit till den ökade invandringen i Norge.

DN

Fakta. Så uppmärksammas årsdagen i Norge

I samband med årsdagen öppnar ett 22 juli-center i regeringskvarteret i Oslo, med en utställning om terror-dådet. Utställningen, som bland annat visar polisuniformen som Anders Behring Breivik bar, har väckt delade reaktioner bland norrmännen.

Anhörigorganisationen Nasjonal støttegruppe efter 22 juli-händelserna och det norska Arbeiderpartiets ungdomsförbund, AUF, arrangerar minneshögtider i rege-ringskvarteret i Oslo och på Utøya den 22 juli.

De anhörigas minnesmärke invigs på ön och det blir kransnedläggning vid kajen i närvaro av stats-minister Erna Solberg.

En gudstjänst hålls i Oslo domkyrka på temat ”Fredstankar, framtid och hopp”. Den direktsänds också i NRK.

TT “

“ Ön ska bli symbol mot extremism

DN ONSDAG 22 JULI 2015

Oslo. Fyra år efter terrorangreppet har Utøya byggts upp på nytt och står redo att bli en symbol i arbetet mot extrema ideologier. I dag hedras offren från den 22 juli vid ceremonier både på ön och i centrala Oslo.

Utøya ligger där fortfarande som en lummig boll i Tyrifjorden, men mycket har hänt på ön sedan dagen för fyra år sedan då terrorn drabbade Norge.

69 personer miste livet vid massakern på ön. Åtta dog vid spräng-attentatet i regeringskvarteret. I dag avtäcks ett minnesmärke på Utøya och i centrala Oslo äger en minnesceremoni rum med tal av bland andra statsminister Erna Solberg och AUF:s ledare Mani Hussaini.

Tusentals privatpersoner och organisationer har kommit med bidrag för att bygga upp Utøya på nytt. Minnesmärket är gjort i form av trädstammar som bildar en cirkel. I denna finns en metallring med namn och ålder på de dödade inristade.

Kafébyggnaden, där några av de hemskaste scenerna utspelade sig och där 13 personer miste livet, har förvandlats till en plats där besökare kan lära sig mer om tragedin. 69 träpelare symboliserar dödsoffren.

Tre helt nya byggnader, som ska användas för debatter, som bespisning och för andra aktiviteter, har färdigställts.

Årets sommarläger har temat internationell solidaritet. Bland de internationella gästerna märks Aayat Alqormozi, människorättskämpe från Bahrain och vinnare av Studenternas fredpris. Till lägret kommer också Gro Harlem Brundtland, den före detta statsministern, som 2011 talade på ön samma dag som massakern genomfördes, men hann bege sig därifrån.

– Vi gläder oss särskilt att Gro vill komma. Hon är en stark symbol, säger Mani Hussaini och förklarar att tanken är att hela Utøya i fortsättningen ska ses som en symbol mot extrema ideologier.

Intresset för lägret är stort. Mer än 400 personer har föranmält sig.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se “

“ Sista varningen för fri rysk tidning

DN ONSDAG 22 JULI 2015

Novaja Gazeta, en ledande röst i den hårt ansatta kritiska journalistiken i Ryssland, kan berövas sitt utgivningsbevis. Tidningen har fått en andra så kallad varning av en tillsynsmyndighet, men chefredaktören ger inte upp.

– Vi anser att skälet för varningen är konstruerat, säger chefredaktören Dmitrij Muratov på telefon från Moskva.

Varningen motiveras med att Novaja Gazeta, som fick sympatiyttringar från hela världen när dess korrespondent Anna Politkovskaja mördades år 2006, inte tillräckligt noggrant censurerat ett känsligt ord – ungefär ”fitteri” – i ett citat.

– Vi skrev om en fantastisk bok av en lysande författare, Vasilij Avtjenko. Det är litteratur och där gäller andra normer än i vanlig journalistik, säger Muratov.

Han tänker nu ifrågasätta tillsynsmyndigheten Roskomnadzors beslut juridiskt.

I oktober fick tidningen, som publicerat flera grävande reportage som går på tvärs med den statliga propagandan kring Ukrainakriget, sin första varning av Roskomnadzor.

En talesperson för myndigheten säger till nyhetssajten Lenizdat att Novaja Gazeta nu kan dras inför domstol och berövas licensen. Talespersonen hävdar dock samtidigt att Roskomnadzor kommer att agera ”förnuftigt” eftersom det gått lång tid mellan varningarna och de påstådda överträdelserna inte varit ”systematiska”.

– Vi vet inte vad följderna kan bli. Kommer de att se till att vi förlorar licensen eller inte? De säger att de inte ska göra det och vi hoppas ju, säger Dmitrij Muratov.

Hur hårt har pressfriheten begränsats?

– Det är meningslöst att tala om rysk pressfrihet. Det finns fortfarande möjligheter för folk att få oberoende information, men det kräver mycket jobb, säger Muratov.

Under president Vladimir Putins styre har ryska mediers manöverutrymme minskats i omgångar och Ukrainakrisen har förvärrat situationen ytterligare. Numera finns bara tre större relativt oberoende medier kvar: Novaja Gazeta, radiokanalen Echo Moskvy och tv-kanalen Dozjd.

Journalistveteranen Daniil Kislov ser mörkt på kollegornas framtid.

– Man mördar folk, oppositionspolitikern Boris Nemtsov sköts utanför Putins fönster – det är klart att de kommer att tysta Novaja Gazeta förr eller senare.

Andreas Hedfors TT

Fakta. Mest kända fria ryska tidningen

Novaja Gazeta grundades 1993 och kontrolleras av redaktionen själv. Förre Sovjetledaren Michail Gorbatjov och oligarken Aleksandr Lebedev äger mindre aktieposter.

Tidningen har alltid varit en nagel i ögat på centrala och regionala makthavare. Minst åtta medarbetare har mördats eller dött under mystiska omständigheter.

Upplagan är på över 200 000 exemplar, men reklamintäkterna har rasat. “

“ Därför lever myten om den judiska konspirationen

DN ONSDAG 22 JULI 2015

Anders Behring Breivik ansåg att Skandinavien förråtts av en kulturmarxism med rötter i den så kallade Frankfurtskolan. I den konspirations-tanken förenas hatet mot såväl judar som det mång-kulturella samhället, skriver sociologen Klas -Gustavsson.

Historiken Håkan Blomqvist har beskrivit en antisemitisk retorik som löper samman med en antikommunism. Talet om judebolsjevismen var en del av Hitlers propaganda. Den ryska revolutionen antogs vara ett verk av judiska grupper. Såväl judarna som kommunisterna framställdes som ett hot mot den nationella gemenskapen och antogs förebåda apokalypsen.

Även i dag florerar myterna om en judisk-marxistisk-konspiration, men nu uttryckt med en förnyad vokabulär. Dagens signalord är: kulturmarxism, politisk korrekthet och mångkulturalism.

Frankfurtskolan – eller ”den kritiska teorin” – är beteckningen på en spretig och mångfasetterad samhällsteoretisk strömning som växte fram vid Institutet för social forskning i Frankfurt under 1930-talet. Frankfurtskolans teoretiker kan sägas företräda en marxism som var odogmatisk i den meningen att den integrerade teorier från andra idéströmningar som till exempel psykoanalys och tysk idealism i det egna teoribygget. Så gott som alla i den första generationens kritiska

teoretiker hade judisk bakgrund och tvingades därför i landsflykt efter det nazistiska maktövertagandet.

I amerikansk exil författade så Max Horkheimer och Theodor Adorno klassikern ”Upplysningens dialektik”. I syftet att ”lägga grunden till ett positivt upplysningsbegrepp” kritiserar Horkheimer och Adorno en upplysningsidé som vanställts till blind maktutövning. Här behandlas samtidsfenomen som antisemitism och fascism och i en av bokens uppsatser kritiseras den framväxande kulturindustrins massbedrägeri. Under åren i USA skulle de också vara med om att genomföra en banbrytande attitydundersökning om antisemitiska fördomar och den auktoritära personligheten.

Den sverigedemokratiska nättidningen Samtidenägnade i höstas en hel artikelserie åt Frankfurtskolan. Dess inflytande framställs som närmast obegränsat eftersom det verkade ”överallt och samtidigt ingenstans”. Till och med borgerliga politiker står under Frankfurtskolans påverkan. I den sista artikeln levereras en häpnadsväckande slutsats. Artikelförfattaren leker med tanken att de marxistiska filosoferna i själva verket inte alls var marxister utan i stället ”intellektuella som insåg att de kunde utnyttja marxismen för att främja sina egna ambitioner”.

I våras närmade sig den förre etnologiprofessorn Karl-Olov Arnstberg frågan om kulturmarxismens utbredning på ett liknande sätt. I en bloggtext som sedan återpublicerades på den högerextrema nätsidan Exponerat gick han direkt på saken: ”Jag startar med att i giftskåpet rota rätt på temat judar. Inom vissa politiska läger är det i dag helt ok att vara kritisk mot Israel och israelisk politik men att kritisera judar är fortfarande tabu […]”

Arnstberg övergår sedan till att argumentera för att det på 1920- och 30-talen fanns högst förnuftiga skäl till judehatet. För det första hade judarna avrättat Jesus. För det andra ansågs bolsjevismen vara ett judiskt påfund (Arnstberg påminner om att Marx, Lenin och Trotskij hade judisk bakgrund). För det tredje fanns det vid den här tiden flera mäktiga och rika judar. Genom studierna av antisemitism och den auktoritära personligheten har Frankfurtteoretikerna sedan lyckats pådyvla västvärlden en skuld för Förintelsen. Denna skuld hos den kristna världen har enligt Arnstberg blivit ideologi för alla möjliga grupper: kvinnor, invandrare och homosexuella. Arnstberg beskriver kulturmarxismen som ”en parasitär rörelse” och knyter så an till ett antisemitiskt språkbruk.

Dessa texter skvallrar inte om några djupare inläsningar av den kritiska teorin, men det går att förstå vilken sekundärlitteratur som man lutar sig mot. I USA har det vuxit fram en politiskt konservativ genre av konspirativa teorier om Frankfurtskolan.

Den kulturkonservative skribenten William S. Lind skriver och föreläser om vad han kallar för ”den politiska korrekthetens” eller ”kulturmarxismens” ursprung. Efter första världskriget hade marxismen lidit nederlag, vilket ledde till en strategiförändring. I stället för att försöka erövra den ekonomiska och politiska makten i samhället övergick marxisterna till en kamp om den kulturella ledningen.

I Linds historieskrivning blir andra världskriget viktigt, men inte på grund av kriget eller Förintelsen. I stället är det de judiska flyktingarna från Frankfurt som tog marxismen till USA som är den verkligt historiska händelsen: ”I Amerika skiftade de fokus från att arbeta med

att förstöra det tyska samhället till att i stället attackera sitt nya hemland. ”Med denna formulering gör Lind Frankfurtteoretikerna ansvariga för den förödelse som de flytt ifrån.

I svenska tidningar förekom ordet ”kulturmarxism” knappt alls före terrordåden i Norge 2011. Det kompendium som Anders Behring Breivik ville sprida genom sitt terrordåd var i mycket influerat av counterjihad-rörelsens antimuslimska retorik. Men ett annat bärande tema handlar om hur Europa och i synnerhet de skandinaviska länderna förråtts av en ”kulturmarxistisk elit”. De första femtio sidorna i terroristens textsamling är ett rent plagiat av en antologi med texter som Lind skrivit eller redigerat och handlar om Frankfurtskolan. Man kan gissa att Breivik hittat dessa texter via sin idol – den norske skribenten Fjordman – som tidigare hade åberopat samma skrift.

På sin blogg lyfter också Arnstberg fram den amerikanske utvecklingspsykologen och antisemitiske ideologen Kevin MacDonald. MacDonald har skrivit flera böcker i vilka han påstår att judarna har utvecklat en särskilt framgångsrik ”gruppevolutionär strategi”. Detta innebär att judar genom framgångsrik fortplantning, genetisk förädling och etnisk medvetenhet lyckats omforma den västerländska kulturen så att den gynnar det egna gruppintresset.

MacDonalds bok ”The culture of critique” har getts ut på svenska av nynazistiska Nordiska förlaget i översättning av en känd svensk Förintelseförnekare. MacDonald ser i Adornos kritik mot antisemitismen och den auktoritära personligheten ett försök att patologisera alla icke-judiska gruppgemenskaper.

I den gängse historieskrivningen talas om ett generationsskifte inom Frankfurtskolan där Horkheimers och Adornos idéer togs i arv och självständigt utvecklades av deras lärjunge Jürgen Habermas. Habermas är en försvarare av både demokratin och förnuftstanken och gick redan 1980 i skarpt angrepp mot de franska poststrukturalistiska tankar som han menade ersatte maktkritik med social apati. Men i konspirationsteorierna om Frankfurtskolan går det en rak linje mellan den kritiska teorin och det som brukar kallas för postmodern dekonstruktivism. MacDonald ser kopplingen i det att dekonstruktivismens främste filosof Jacques Derrida var jude.

Förre Yaleprofessorn Paul Gottfried har tagit MacDonald i försvar. Gottfried håller sig visserligen borta från genetiken men lyfter fram judarna som den mest framgångsrika minoritetsgruppen i nedbrytandet av den västerländska kristna civilisationen. Gottfried skriver om hur judiska lobbygrupper i USA kommit att diktera den amerikanska Mellanösternpolitiken.

Samma tankar finner vi hos den kände konservativa politikern Pat Buchanan, som arbetat åt såväl Nixon som Reagan. I sin bok ”The death of the west” från 2001 ägnar han flera sidor åt att beskriva hur Frankfurtskolans idéer undergrävt den västerländska kulturen genom att förebrå den kristna civilisationen för att ha gett upphov till fascism och antisemitism.

En forskare som undersökt konspirationsteorierna om kulturmarxismen är den amerikanske historiken Martin Jay. Jay har skrivit ett av de verkliga standardverken om Frankfurtskolan och är själv en anhängare av den kritiska teorin, men 1999 medverkade Jay i William S. Linds tv-dokumentär om kulturmarxismen. Jay har här

rollen att i några korta filmsekvenser rabbla läroboksmässiga baskunskaper om Frankfurtskolan. Först senare förstod Jay att han utnyttjats som nyttig idiot för att ge vetenskaplig legitimitet åt Linds berättande.

Jay spårar konspirationsteorierna till en artikel från 1992 publicerad i en tidskrift kopplad till rörelsen runt Lyndon LaRouche, som i Sverige representeras av Europeiska arbetarpartiet (EAP). Teorin har sedan dess dykt upp i andra märkliga sammanhang. Jay berättar om den litauiskfödde författaren Daniel Estulin, som skrivit en bok i vilken han återupprepar den kända konspirationsteorin om Bilderberggruppens globala styre, men också lanserat idén om att Usama bin Ladin i själva verket var CIA-agent.

Estulins bok vann gillande hos den kubanske diktatorn Fidel Castro. I ett utdrag ur boken som Castro återgav i regim-tidningen Granma 2010 berättas det om hur Rockefellerfamiljen i maskopi med Frankfurtskolans teoretiker under 1950-talet iscensatt en listig plan där rockmusiken användes för att avleda massornas kamp för medborgarrätt och social rättvisa. Så blir Adornos kritik av kulturindustrin förvanskad till en apologi för populärmusik. Och så går det konspirativa tänkandet hela varvet runt på den politiska skalan – från Pat Buchanan till Fidel Castro.

Antisemitismens konspirativa världsbild kan utgöra en lockelse för både vänstern och högern. Socialister vänder sig mot en ekonomisk makt som är anonym och oåtkomlig. Här kan föreställningen om mäktiga judar smyga in som en del av förklaringen. ”Antisemitism är socialism för dumbomar”, som den tyske marxisten sägs ha uttryckt det. Politiskt konservativa vänder sig i stället mot ett kulturradikalt debattklimat, och även här tycks idén om judiska marxistiska konspiratörer alltjämt vara en lockelse.

Klas Gustavsson är fil dr i sociologi och verksam vid Lunds universitet.

En längre version av denna text av tidigare publicerats i Svenska kommittén mot antisemitisms nyhetsbrev.

Klas Gustavsson “

“ I Ryssland ekar lögnerna

DN TORSDAG 23 JULI 2015

När den fria tidningen Novaja Gazeta nu får sin andra varning från den ryska medietillsynsmyndigheten är det officiella skälet att ett provocerande ord förekommit i ett skönlitterärt utdrag.

En alternativ förklaring är att tidningen publicerat grävande reportage där det framkommer vad som faktiskt försiggår i Ukraina – och som därför går på tvärs med den officiella linjen.

Politiskt motiverade gripanden möjliggörs på fantasifulla sätt. Enligt demokratiinstitutet Freedom House, som i sitt senaste pressfrihetsindex gav Ryssland en bottenrankning, åtalas allt fler journalister och oppositionella för brott som inte har med verksamheten att göra.

Det har lett till att även de ryska tidningar som inte ägs av staten avstår från att ifrågasätta regeringens påståenden och bild av verkligheten. Nedläggningshotade Novaja Gazeta grundades 1993 och är ett av få media där en meningsfull politisk debatt kan föras. För detta har minst sex av tidningens journalister dödats. En av dessa var Anna Politkovskaja.

Den ryska ledningen ser medierna som ett eget propagandaverktyg. Under ett seminarium som just nu sänds på Axess TV beskriver journalisten Peter Pomerantsev hur informationskriget förs genom ett eko av lögner. De ryska tidningarna, tv-kanalerna och hemsidorna sprutar ur sig konspirationsteorier för att förvrida bilden av verkligheten för både den inhemska befolkningen och resten av världen.

Målet är att dränka sanningen i en aldrig sinande flod av felaktiga rykten som ingen hinner vare sig motsäga eller motbevisa. Allt flyter.

För att göra hål på myterna krävs skicklig grävande journalistik. Men det kommer hela tiden nya absurditeter, och medan ryskt grävande bestraffas med mord saknas det resurser till västerländskt. Få mediehus har råd med dyra utrikeskorrespondenter.

Det finns undantag. Men det blir allt svårare att arbeta i Ryssland. Särskilt utsatta är de journalister som undersöker kriget i Ukraina. Förra året fick en grupp BBC-reportrar som undersökte närvaron av ryska soldater i Ukraina sina kameror sönderslagna och hårddiskar stulna.

Vill vi veta vad som händer på andra sidan, i och över Östersjön måste vi ändå ta reda på det själva. Visst är det konstigt att den ryska allmänheten inte protesterar. Men man måste komma ihåg att ”pressfriheten” inte är så mycket äldre än Novaja Gazeta självt.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se “

“ Sista chansen för fredssamtal

DN TORSDAG 23 JULI 2015

Den colombianska staten kan kanske besegra Farcgerillan. Men en uppgörelse ger bättre grund för försoning.

På måndagen firade Colombia 205 år av självständighet. Samma dag utlyste Farc för sjätte gången en ensidig vapenvila i det inbördeskrig som präglat landet i mer eller mindre fem decennier. Dagen innan hade vänstergerillan för att visa välvilja släppt en tillfångatagen regeringssoldat.

Farcs besked var nödvändigt. Sedan organisationen bröt sin senaste vapenvila i april har striderna mellan gerillan och regeringens styrkor hårdnat och nått sin högsta intensitet sedan fredsförhandlingarna på Kuba mellan de två parterna inleddes för knappt tre år sedan.

Samtidigt har samtalen gått i stå. Och i förra veckan konstaterade Colombias president Juan Manuel Santos att de närmaste fyra månaderna blir avgörande. Om inte ett avtal kommer till stånd är risken stor att regeringen lämnar förhandlingarna och försöker besegra gerillan militärt.

Konflikten mellan Farc och den colombianska staten har pågått sedan 1960-talet. Och den har förvärrats av såväl paramilitära högerorganisationer som ytterligare vänstergerillor samt att kokainproduktion och -handel gett aktörerna både ytterligare resurser och motiv för att föra sin kamp.

Sammanlagt beräknas omkring 200 000 personer ha dödats, de allra flesta civila. Och miljontals människor har tvingats från sina hem. Samtliga inblandade sidor anklagas för att ha begått krigs- och människorättsbrott.

Under decennierna har omgångar av förhandlingsförsök misslyckats. Och när Santos 2012 satte sig ned med Farc i Havanna tog han en stor risk. De senaste fredssamtalen 1998–2002 gav den pressade gerillan respit, lät den rekrytera nya soldater och återta förlorad mark.

När Santos företrädare Álvaro Uribe flyttade in i presidentpalatset 2002 var Colombia därför på gränsen till en havererad stat. Uribe intog en kompromisslös inställning och med omfattande militärt stöd från USA pressades Farc tillbaka samtidigt som de vikigaste paramilitära organisationerna tvingades att demobilisera.

Santos var Uribes försvarsminister samt dennes handplockade kandidat i valet 2010. Men väl vald bröt Santos med sin företrädare och dennes konfrontativa politik och valde i stället att förhandla med Farc. Uribe blev snabbt hans hårdaste kritiker.

Presidentvalet 2014 blev i sin tur en tvekamp mellan Santos och företrädarens förre finansminister Óscar Iván Zuluaga. Och handlade framför allt om fredsamtalens vara eller inte vara. Santos vann – men med liten marginal. Därmed fick han ett mandat för fortsatta förhandlingar, men inte för ett avtal till vilket pris som helst. Det colombianska folket är krigstrött, men kräver samtidigt att Farcgerillans ledare ska straffas.

Fredsförhandlingarna har fokuserat på fem punkter. Och på de första tre har parterna kunnat mötas. Farc har lovats en landreform samt att organisationen i civil skepnad ska få delta i val när konflikten avslutats. Gerillan har i sin tur fått acceptera att all drogrelaterad verksamhet måste upphöra.

De två svåraste områdena återstår dock. Dels måste regeringen och Farc komma överens om hur alla människor som drabbats av kriget ska kompenseras – och av vem. Dels återstår frågan om ansvarsutkrävande. Den colombianska opinionen kräver att de högsta Farcledarna ska straffas. Samtidigt är gerillan orolig för att det skulle förstöra dess möjlighet att etablera sig som en politisk kraft. Och dessutom kräver den att de befälhavare från den colombianska militären som gjort sig skyldiga till krigs- och människorättsbrott ska ställas inför rätta.

Dessutom måste de två sidorna komma överens om hur fredsavtalet ska implementeras: Hur och när Farc ska lägga ned sina vapen och samtidigt kunna lita på att regeringen fullföljer sina åtaganden.

Till skillnad från vid tidigare förhandlingar är Farc betydligt svagare. Under de senaste tre åren har den colombianska staten fortsatt att genomföra militära insatser, så den här gången har gerillan inte fått någon chans att återhämta sig.

De flesta bedömare tror att ifall fredssamtalen bryter samman är regeringens förutsättningar goda för att besegra organisationen militärt, vilket sannolikt är skälet till att den återigen utlyst en vapenvila.

Men regeringens relativa styrka till trots framstår förhandlingsvägen som på alla vis att föredra. Om en överenskommelse kan nås via samtal behöver inte lika mycket ytterligare blod spillas i jakten på fred. Och det ger en betydligt stabilare grund för försoning.

Martin Liby Alonso

martin.libyalonso@dn.se “

“ Tolvhundra kronor köper terror

DN TORSDAG 23 JULI 2015

Hur mycket skada kan man göra för 1 200 kronor? I slutet av förra veckan ertappades en 30-årig nynazist i Halland med innehav av 50 kilo dynamit av typen fordyn och flera elektroniska tändhattar. I ladan där han förvarade sprängmedlen vajade en svart flagga med en dödsskalle och två SS-blixtar. Nazisten hade köpt det av en 41-årig sprängare för nämnda summa, men tackade dock en månad senare nej till att köpa ytterligare 500 kilo för 11 000 kronor.

Det är givetvis en slump att nyheten om nazistdynamiten briserade nära inpå fyraårsdagen av den högerextrema bombattacken mot det norska regeringshögkvarteret och massakern på Utøya – icke desto mindre är det en obehaglig påminnelse om att det finns andra hot än endast återvändande jihadister att vara vaksam mot.

Tills vidare är det klokt att hålla sig ifrån vild spekulering och invänta utredningen. Följande kan dock konstateras: I ett säkerhetsdatablad från bolaget Forcit framgår det att fordyn är ett sprängämne för stenbrottsarbete. Det är inte godkänt för användning av allmänheten. Det är faktiskt explosivt redan vid stöt eller friktion och -beskrivs som mycket giftigt vid -hudkontakt. Det är dödligt vid inandning.

50 kilo räcker för att göra stor skada, uppger en ingenjörofficer. ”Man kan rasera mindre byggnader. Om du gör en splitterbomb av det och detonerar i en folksamling så har du med stor sannolikhet minst 10 döda plus många skadade.” Nynazisten har genomfört minst en provsprängning.

Hallandsposten tecknar ett tydligt personporträtt. 2014 dömdes han till ett halvårs fängelse för skadegörelse och olaga hot efter att ha försökt hugga en granne av utländsk härkomst med yxa. Nynazisten högg även flera gånger mot grannens dörr. Tidigare har han också dömts för att ha släppt lös sin hund mot en man med invandrar-bakgrund. Samtidigt skallade han honom och skrek rasistiska tillmälen.

På sin Facebooksida har nynazisten en bild på sig själv iklädd en T-shirt med texten ”Strength in numbers”. En annan bild visar en person i huvtröja, troligtvis han själv, där det på ryggen står ”We get the scum out!”. Han sympatiserar med den nazistiska organisationen Blood & Honour.

Ett axplock av hans gillamarkeringar inkluderar en sida vid namn ”I love white people” och diverse nazistiska grupper och verksamheter. Han gillar även sidan för det brittiska vitmaktbandet No remorse, med låttitlar som ”Race traitor”, ”European Skinhead Army” och ”Barbecue in Rostock”.

I januari 2014 meddelade han att han bokat en resa till Budapest, där han skulle delta vid Hedersdagen, en för högerextrema viktig högtid. Dagen är i minne av de ungerska pilkorsare och nazister, inkluderat Waffen-SS, som i februari- 1944 försökte ta sig genom Sovjets linjer kring belägrade Budapest-.

Varför nazisten hade 50 kilo explosivt materiel är fortfarande okänt. Att det ens fanns i hans ägo är skrämmande nog.

Csaba Bene Perlenberg csaba.perlenberg@dn.se “

”Unga söker svar på nätet – där finns IS”

DN TORSDAG 23 JULI 2015

“ Sverige ligger långt efter när det gäller insatser mot våldsbejakande extremism jämfört med andra europeiska länder. I Eskils-tuna hoppas imamen Abd al Haqq Kielan på att politikerna ska sluta prata och börja agera.

Eskilstuna.
I slutet av juni, mitt under fredagsbönen, dök två okända män upp i Stora moskén i Eskilstuna. De gick fram till imamen och ifrågasatte högljutt att han i sin predikan tagit avstånd från extremism och våld. Imamen, förklarade männen, var därmed ingen riktig muslim.

– Stämningen blev väldigt otrevlig. Männen försvarade IS och uttryckte att det var rätt att bränna folk levande, säger Abd al Haqq Kielan, imam och ordförande i Stora moskén.

Han blev vittne till händelsen som anmäldes till polisen.

Abd al Haqq Kielan blev emellertid inte särskilt förvånad. De senaste åren har han träffat flera personer i Eskilstuna som uttryckt sina sympatier för terrornätverket IS. Han har pratat med flera ungdomar som undrar om islam rättfärdigar självmordsbombare och varit i kontakt med föräldrar som oroar sig över att deras barn ska åka ner till Syrien och Irak för att strida med IS.

Själv bekymrar sig Abd al Haqq Kielan över att frågan islamistisk våldsbejakande extremism inte tas på tillräckligt stort allvar. I slutet av sommaren är det sagt att den nya nationella strategin mot terrorism ska vara färdig. Bland annat kommer regeringen att lägga fram sina förslag på hur man kan förhindra radikalisering och rekrytering till IS.

Men Abd al Haqq Kielan vill skynda på arbetet. Därför arbetar han tillsammans med några andra i moskén med ett projekt i syfte att hindra ungdomar i Eskilstuna från att radikaliseras. Tanken är att personer med kunskap och erfarenhet om islam ska diskutera med ungdomar i riskzonen. Lärda muslimer ska till exempel upplysa unga om vad islam säger om terrorism och hur islam ser på muslimernas ansvar i en sekulariserad stat.

– Ungdomar har massor med frågor. Om man inte besvarar dem riskerar ungdomarna att söka efter svar på internet i stället. Och där finns IS-rekryterarna, säger han.

Enligt Abd al Haqq Kielan är det viktigt att inte stöta bort ungdomarna. I stället måste man bemöta deras uppfattningar med religiösa argument.

– Det går inte att använda samma metoder som avhopparverksamheter använder i dag, till exempel om någon vill lämna ett kriminellt mc-gäng. Islamistisk extremism handlar i grund och botten om ideologi, därför måste man bemöta dessa personer med underbyggda argument om vad islam säger.

För att nå ut brett vill moskén samarbeta med kommun och polis men också skolor, fritidsgårdar och studieförbund. Och flera parter har visat sig vara intresserade.

Tryggve Lundh, lokal samordnare mot våldsbejakande extremism i Eskilstuna, har tagit del av projektplanen:

– Innehållet är ambitiöst och intressant. Men vi har ännu inte bestämt hur vi ska gå vidare.

Initiativet från Stora moskén i Eskilstuna, som ännu är i sin linda, är i stort sett unikt i Sverige. I Alme-dalen överlämnade Försvarshögskolan en rapport till Mona Sahlin. Rapportförfattarna konstaterade att det i dagsläget inte finns några konkreta insatser i syfte att motverka våldsbejakande extremism i landet.

– Jämfört med andra europeiska länder ligger Sverige långt efter. Och ute i kommunerna är kunskaps-läget fortfarande lågt, säger Peder Hyllen-gren, terrorforskare vid Försvarshögskolan och en av rapportförfattarna.

Danmark och Storbritannien har till exempel kommit betydligt längre i arbetet med att utveckla handlingsplaner mot våldsbejakande islamistisk extremism. Och runt om i Europa har en mängd frivilligprojekt startats lokalt, som syftar till att hindra människor från att radikaliseras. I Österrike finns en verksamhet som erbjuder stöd och verktyg till kvinnor och mödrar att ta en aktiv roll i kampen mot extremism. I Amsterdam finns ett rådgivningscenter dit oroliga anhöriga kan vända sig. Och i Berlin finns ett av de mest framgångsrika projekten – Hayat – som hittills lyckats hindra ett tjugotal individer från att resa till Syrien.

– Sverige har mycket att lära från lokala projekt i andra länder. Kunskapen finns där och det är inte svårt att hämta den. Det är bara att sätta i gång, säger Peder Hyllengren.

Nina Brevinge

nina.brevinge@dn.se

Fakta.
Källa: The international centre for the study of radicalisation and political violence (ICSR) och DN

Antal européer som anslutit sig till IS (uppskattning från januari 2015)

Frankrike 1200

Tyskland 500–600

Storbritannien 500-600

Belgien 440

Sverige* 300

Nederländerna 200–250

Danmark 100–150

Österrike 100–150

Spanien 50–100

Italien 80

Finland 50–70

Norge 60

Schweiz 40

Irland 30

* Enligt Säpos beräkning

Islamiska staten

Islamiska staten, IS, är en väpnad sunni-islamistisk rörelse, stämplad som en terrororganisation av bland annat FN och USA.

I juni 2014 erövrade IS Mosul och andra städer i Irak och samtidigt växte rörelsen kraftigt.

IS politiska mål handlar i första hand om att upprätta ett kalifat i Syrien och Irak. Just idén om att skapa en stat skiljer IS från andra islamistiska militanta grupper. “

“ Framgångsrikt tyskt projekt tar hjälp av familjerna

DN TORSDAG 23 JULI 2015

I det tyska projektet Hayat tar man hjälp av anhöriga, medan Århusmodellen i stället innebär satsningar på vägledning och mentorstöd. Båda är två exempel på framgångsrika projekt där man lyckats hindra individer från att ansluta sig till IS.

Det tyska projektet Hayat, som betyder liv på arabiska, startades 2011. Grundarna har hämtat erfarenheter och kunskap från Exit, ett program som funnits i Tyskland i flera decennier och som arbetar med att avradikalisera nynazister. Tanken är att övertyga radikaliserade personer, med anhörigas hjälp, dels att frivilligt avstå från att resa, dels att återintegrera de som återvänt från Syrien.

Hayat har en telefonlinje som anhöriga, lärare, vänner eller andra kan ringa till om de känner sig oroliga. Initialt handlar arbetet om att lyssna.

– Vi försöker ta reda på så mycket som möjligt. Vad är personen ute efter, vad är det som lockar och så vidare, säger Julia Berczyk, rådgivare på Hayat.

Utifrån informationen ger man råd till familjen. Det kan handla om hur föräldrar ska bemöta åsikter utan att fördöma och därmed riskera att bli bortstötta. Eller vad man ska säga till sin son eller dotter som åkt

för att strida med IS och ringer hem. Det som sägs i samtalen med anhöriga och den radikaliserade omfattas av tystnadsplikt. Men kommer det fram att personen till exempel är på väg att resa till Syrien, uppmanar man familjen att ta kontakt med den tyska säkerhetspolisen.

Hayat arbetar också med så kallade återvändare. I dagsläget har man kontakt med fem personer som återvänt från Syrien och Irak.

– Vi arbetar med att hjälpa dem in i samhället igen. Det är viktigt för dem att komma till ett stabilt hem och ett fungerande socialt nätverk. Vi vill också få dem att reflektera över sin ideologi och vi har därför kontakt med imamer, säger Julia Berczyk.

Ett annat lokalt projekt som har fått internationell uppmärksamhet är den danska Århusmodellen. Projektet, som bygger på ett nära samarbete mellan Århus kommun och Östjyllands polisdistrikt, inleddes 2007, två år efter bombdåden i London. Förenklat handlar det om att komma i kontakt med individer i riskzonen och erbjuda stödsamtal och vägledning.

Under årens lopp har polisen byggt upp ett nätverk med föreningar, skolor och föräldrar för att hitta individerna. Polisen har också kontakt med den radikala Grimhøjmoskén som öppet stödjer IS.

När någon part i nätverket får kännedom om att en person överväger att åka till Syrien, tar polisen kontakt med personen. Därefter finns det möjlighet att få stöd av socialtjänsten och psykologer.

Allan Aarslev, poliskommissarie i Århus, förklarar att det är svårt att säga hur framgångsrik modellen är eftersom man inte vet säkert varför en viss individ ändrar sig. Men han förklarar att antalet danskar som rest från Århus för att strida i Syrien har minskat drastiskt de senaste åren. 2013 åkte 27 personer, förra året en person och i år tre personer.

Århusmodellen riktar sig också till återvändarna. Polisen prioriterar visserligen att lagföra personer för brott, men det är svårt att bevisa vilka brott som har begåtts i Syrien eller Irak – trots att det är olagligt att strida för IS enligt dansk lag.

– Då är det bättre att hjälpa dem in i samhället. Det är en större säkerhetsrisk att bara låta dem vara, säger Allan Aarslev.

Nina Brevinge

nina.brevinge@dn.se “

“ De fastnar i tältlägret i jakten på ett bättre liv

DN TORSDAG 23 JULI 2015

Intill Calais vid Engelska kanalen har ett parallellt samhälle vuxit fram, i folkmun kallat Nya djungeln. Bland sanddynerna lever tusentals migranter i total misär. I väntan på att ta sig vidare har de byggt moskéer, en kyrka och öppnat butiker.

Nu fruktar hjälporganisationer en ny verklighet med stora, permanenta flykting- och migrantläger innanför EU:s gränser.

Wassir står bredbent över en pöl i leran och fyller den sista plastdunken med dricksvatten. Sedan lägger han dunken i en förlupen shoppingvagn tillsammans med de andra vattenkärlen och börjar skjuta lasset framför sig på grus-vägen. Han får hjälp av tre afghanska landsmän. Draghjälpen behövs när de ska ta sig in på de dammiga stigarna i samhället bakom den lilla jordvallen.

Lukten av bränd plast och fläderblom hänger i kvällsluften.

Deras hem ligger på den andra sidan av den ortodoxa kyrkan byggd av plywoodbitar och förbi butiken och tesalongen Baba Wal. Den eritreanska kyrkan är döpt efter ärkeängeln Mikael som leder själarna på deras väg till paradiset. Baba Wal är byggd av hopknutna pinnar och plastskynken. Den är döpt efter en välkänd marmorklädd gravbyggnad och ett populärt mål för picknick i Kandaharprovinsen i södra Afghanistan.

De fyra afghanernas hyddor ligger i snåriga buskage hundra meter från motorvägen. Även deras hem är gjorda av presenningar, pinnar och plast. En av hyddorna är ett campingtält, en annan är inte mycket mer än ett hål i jorden. Sina behov uträttar de bland bitarna av toalettpapper och avföring några meter längre bort på en stig.

På en lastpall under plastskynken lagar kamraterna dagens enda mål mat över en öppen eld. Den här kvällen blir det konserverade röda bönor med potatis och några tomater som en av migranterna krossar med botten av ett vattenglas.

Wassir bjuder på en kopp grönt te och berättar om sitt liv. Han är 22 år och har varit på resande fot sedan han fyllde 15.

– En dag, när jag lyckats ta mig till Storbritannien, ska jag studera för att sedan arbeta inom turist-näringen, säger han.

22 år verkar vara något av en medelålder i det område som -kallas Nya djungeln. För bara några måna-der sedan bestod platsen bara av spridda skjul och tält bland sand-dynerna som vetter mot Englands vita klippor. I dag är det en mindre stad på runt 3 000 invånare.

Calais har blivit som en sorts knutpunkt i hjärtat av EU:s migrationsströmmar. Hit kommer många migranter bara drygt en vecka efter att ha landstigit på den italienska kusten. Andra vi möter under våra tre dagar i lägret har blivit ut- eller avvisade från ett annat EU-land.

Alla vill ta sig till England, vars kritvita kust man kan se från stranden i klart väder. Språket, band till landsmän och en florerande marknad för svartjobb lockar. För det målet är de redo att riskera allt.

På nätterna går migranterna i klungor utmed motorvägen eller kring parkeringar. Framför våra ögon kryper unga män upp i underredet på bussar och lastbilar i hopp om att ta sig över Engelska kanalen. Andra bryter sig in i lastutrymmen. Många hoppar upp på lastbilarna som saktar in i trafikstockningar nära färjeterminalen. Ju närmare man kommer färjeterminalen desto fler blir de splitternya staketen med taggtråd, elektricitet, övervakningskameror och starka stål-kastare. Vid färjeläget är tullen utrustad med koldioxidmätare (för att se om någon andas), röntgen- och rörelsedetektorer.

– Nyligen erbjöd en migrant mig pengar för att gömma honom i min lastbil. Jag sade att jag inte är tokig nog att riskera fängelse och tusentals pund i böter. Däremot gav jag honom lite cola och bröd, säger den rumänska lastbilschauffören Florian Ceausu som parkerat för natten vid den sista macken före färjeläget.

Han fruktar att lasten förstörs när migranterna bryter sig in i last-utrymmet. Presenningen skär de sig igenom, de hårda fryslassen bryter de sig in i. Sedan gäller det att titta på etiketterna för att se vart lasten är på väg. En del tar fel och hamnar i Belgien i stället för i England.

– Om det finns kött i lastbilen gömmer jag mig inte där. Det blir för kallt. Grönsaker är bra, förklarar 18-åriga Yassim från Etiopien.

Ibland skadar sig migranterna under sina försök att ta sig till England. Dödsfall förekommer.

Och ibland uppstår slagsmål med polisen, som häromveckan då en strejk i färjeterminalen skapade stora trafikstockningar. Hundratals migranter stormade då nästan stilla-stående fordon mitt på blanka dagen.

Vid en sjukstuga drygt en timmes promenad från ”Nya djungeln” köar flera av dem för vård varje dag. En av männen i kön har örat i bandage, en sudanes har problem med synen sedan han blev misshandlad i Libyen. Aziz, som bott några år i Norge, har skadat foten i ett fall.

Den femåriga flickan Joande har fått ont i halsen av för många nätter utmed vägarna med föräldrarna. Men mamma Salam är ändå tacksam för att ha fått en av hundra-talet platser i ett inhägnat läger intill ”Nya djungeln”. Det är en tidigare kommunal semesteranläggning som nu gjorts om till en dagöppen mottagning för migranter. Endast kvinnor och barn får sova inne i förläggningen i en byggnad som är inhägnad i sin tur. Många står i kö för en plats. På den andra sidan staketet, i sand-dynerna, finns sexuellt våld, alkohol och prostitution. Inne i lägret kan kvinnorna sova i rum om tio personer med sina barn.

– Barnen är alldeles slutkörda på dagen av att släpas runt om nätterna när föräldrarna försöker ta sig över till England, säger lägerintendenten Philippe Glavieux.

Vardagslivet i ”Nya djungeln” bjuder också på volleyboll- och tennismatcher (utan nät), på pashtunsk folkdans och på frisersalong utan väggar.

Stéphane Duval är direktör för välgörenhetsorganisationen La vie active som driver dagmottagningen intill ”Nya djungeln” på uppdrag av franska staten och EU. Nu har lägrets resurser nått bristnings-gränsen, hävdar han.

– Vi har gått från att dela ut 350 måltider per dag i januari till 2 200 i dag, säger han.

Utanför hans fönster ringlar en flera hundra meter lång kö till -dagens enda utdelning.

Varje dag anländer allt fler migranter till hyddorna bland sand-dynerna.

– Jag borde ha stannat i ett FN- läger i Tchad. Där respekterade man människorna mer än här. Vi tvingas leva som djur här. Det är inte värdigt, säger Kiyou Bollwo från Sudan.

Intill tunneln under Engelska -kanalen har staten byggt ett komplex med häkte och en domstol där -poliser, advokater och översättare helt ägnar sig åt uppgiften att slussa vidare migranter, alternativt att utvisa dem till sina hemländer i de fall det är möjligt.

– Varje gång vi flyttar på en migrant från en domstol i en stad till en annan måste vi vara två poliser som följer med, säger en uttråkad och uppgiven polis. Han har väntat i två timmar på att domaren ska infinna sig för att avgöra ödet för sju arbetslösa albaner och en koran-lärare från Pakistan.

Pierre Henry är direktör för France terre d’asile, en organisation som hjälper migranter med asylansök-an. Han har arbetat med flyktingar i 20 år.

– I dag står vi i Europa inför en helt ny situation som kräver ett helt nytt tänkande. Eftersom myndigheterna inte vågar föreslå någon helhetslösning får vi ställa in oss på att vi snart kommer att ha stora flyktingläger runt om i Europa, precis som de vi har sett på andra håll i utkanterna av världens stora konflikthärdar, säger han.

Det fruktar även Stéphane Duval på dagmottagningen i Calais.

– Men då måste också länder som Frankrike se till att dessa läger håller samma internationella standard som på andra håll i världen, vad gäller tillgång till vatten, avlopp och annat. Vi får inte lura oss själva: Det finns inga flyktingläger som inte har blivit permanenta, med allt vad det innebär av nya generationer barn som växer upp i dem, vid sidan av samhället, säger Pierre Henry.

Fotnot: Nästan ingen migrant i Calais vill figurera med efternamn.

Mamma Salam och dottern Joande, 5 år, väntar utanför sjukstugan.

DN frågar. Hur ser du på att ha ett sådant här läger i staden?

Källa: The migrant’s files

miljarder kronor: Budget för olika forskningsprogram i EU för att ta fram högteknologisk övervakningsutrustning. Till exempel robot-hundar, robottullare och drönare.

2,1

miljarder kronor: EU-länders budget för inköp av övervakningsutrustning som helikoptrar och värmekameror.

706

miljoner kronor: Budget för att resa murar; tolv kilometer (sex meter hög) i Melilla och Ceuta (spanska enklaver i Afrika) i Grekland och i Bulgarien. Ungern står näst på tur.

1,8

miljoner lastbilar åkte genom hamnen i Calais 2014. Lika många bilar åkte genom under samma period.

1,4

miljoner lastbilar fraktades på tåg i tunneln under engelska kanalen 2014. 2,5 miljoner bilar tog den vägen. Eurotunnel bygger nu en ny ännu mer ”säkrad” terminal mot migranter. “

“ Kritiserat infocenter ska hedra terroroffren

DN TORSDAG 23 JULI 2015

Ett informationscenter om terror-attentaten mot Norge den 22 juli 2011 invigdes i går, samtidigt som offren hedrades i olika ceremonier. Centret har inte enbart tagits emot med öppna armar.

– Det är viktigt att vi aldrig glömmer, det är enda sättet att förhindra att något liknande sker i framtiden, säger statsminister Erna Solberg till NRK.

På fyraårsdagen för attentaten i Oslo och på Utøya visades fler än 500 överlevande, anhöriga till Breiviks sammanlagt 77 dödsoffer och räddningsarbetare runt i det nya informationscentret. I ett minnesrum finns porträtt av offren. I ett rum hänger en 17 meter lång tidslinje med privata bilder, artiklar, tweets och annan information om händelserna.

Norges statsminister Erna Solberg deltog på onsdagens stängda visning av centret, som öppnade för allmänheten senare på dagen.

– Det var väldigt gripande. Det är gripande att se bilderna av de många offren, men också att minnas allt som hände. Det för en tillbaka till de där dagarna, säger hon till NRK.

Informationscentret har mött kritik, bland annat från anhöriga och berörda som inte vill riva upp såren. En del anser att utställningen fokuserar för mycket på Anders Behring Breivik och ger hans idéer mer uppmärksamhet.

Erna Solberg anser att det är nödvändigt att exempelvis ungdomar får insikt i vad det var som hände för fyra år sedan.

– Det är viktigt att vi aldrig glömmer, det är enda sättet att förhindra att något liknande sker i framtiden, säger hon.

Under onsdagen hölls flera minnes-stunder i Norge. Dagen inleddes med en tyst minut i Oslo och klockan tolv samlades till minnesgudstjänst i Oslo domkyrka.

– De senaste fyra åren har vår värld inte blivit en fredligare plats. Men i vintras fick muslimska ungdomar många med sig, slog en fredsring runt synagogan och gav oss en skymt av en ny tid. I augusti samlas ungdomar åter till sommarläger och återtar Utøya i sitt engagemang för rättvisa och fred, sa biskop Ole Christian Kvarme, som ledde gudstjänsten.

På eftermiddagen hölls en privat minnesstund för överlevande och anhöriga på Utøya, där ett minnesmärke också avtäcktes – en stor metallring med de dödades namn inristat, svävande mellan höga tallar i en glänta på ön. En timme senare hölls en officiell ceremoni för att minnas offren.

Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg, som var statsminister 2011, deltog under hela dagen, både i Oslo och på Utøya.

– Det är en blandning av sorg och vemod, men också en känsla av något fint, som handlar om att uppleva gemenskapen och närheten som den 22 juli mobiliserade hos oss alla, säger Stoltenberg till NTB.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se “

“ En region på väg åt fel håll

DN FREDAG 24 JULI 2015

Resultatet från valet i Burundi väntas i dag. Trots kritik från både den Afrikanska och Europeiska unionen valde president Pierre Nkuruniza att kandidera när de två tillåtna mandatperioderna närmade sig slutet. Hans beslut accepterades, om än motvilligt, av landets författningsdomstol i våras. Eftersom det var parlamentet som först utsåg Nkuruniza till president, har han bara valts av folket en gång.

Presidentens planer möttes i våras av protester. Tiotusenentals oppositionella tvingades fly till grannländerna efter att de mötts av väpnat våld. Sedan dess har oroligheterna gått i vågor.

Med största sannolikhet ”vinner” Nkuruniza valet. ”Vinner” eftersom det inte längre finns någon reell opposition i landet och för att människor uppger att de är rädda att kopplas ihop med rebeller om de inte röstar som presidenten vill.

En FN-chef sparkades i fjol ut efter att det i en rapport från organisationen framkommit att ledningen delat ut vapen till regeringspartiets ungdomsförbund. Under torsdagen rapporterade nyhetsbyrån AP att en oppositionssupporter mördats av medlemmar i förbundet.

Risken är att den etniska konflikten fördjupas och eskalerar under valåret. Ett långt inbördeskrig tog slut för bara tio år sedan, och

motsättningar lever fortfarande under ytan, även om landet har gjort vissa framsteg för att ena befolkningen.

För grannländerna vore en sådan utveckling förödande. Rwanda och Burundi var fram till 1960-talet samma stat, och ländernas befolkningar plågas av samma spänningar. Folkmordet i Rwanda 1994 hade direkta kopplingar till strider som pågick på andra sidan gränsen, och många förbrytare flydde också dit när de rwandiska striderna var över.

Rwanda har sedan dess kämpat för att läka nationen, bland annat genom att ställa de förövare man fått tag på inför rätta. Nu oroar man sig för att våldet återigen ska spilla över och mördarna återvända.

Det internationella samfundet har ingen anledning att sluta sätta press på ledaren. Han måste kliva ned. Misslyckas det riskeras framstegen som Burundi och andra länder i regionen har gjort det senaste decenniet.

Elsa Kugelberg

elsa.kugelberg@dn.se
Ledarskribent “